Druhá správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030

Obsah

Úvod ... 3

Externá dimenzia Agendy 2030 ... 6

Implementácia environmentálnej politiky ... 16

Metodika monitorovania ... 21

Analytická časť správy ... 24

Cieľ 1 Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách ... 24

Cieľ 2 U končiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo ... 40

Cieľ 3 Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku ... 52

Cieľ 4 Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých ... 78

Cieľ 5 Dosiahnuť rovnosť medzi ženami a mužmi a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat ... 108

Cieľ 6 Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých ... 117

Cieľ 7 Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých ... 139

Cieľ 8 Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a riadnu prácu pre všetkých ... 143

Cieľ 9 Vybudovať odolnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie ... 170

Cieľ 10 Znížiť rozdiely v rámci krajín a medzi krajinami ... 191

Cieľ 11 Premeniť mestá a ľudské obydlia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné ... 201

Cieľ 12 Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy ... 204

Cieľ 13 Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom ... 224

Cieľ 14 Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj ... 231

Cieľ 15 Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity ... 232

Cieľ 16 Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja. Poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach ... 255

Cieľ 17 Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj ... 261

Prílohy ... 271

Príloha č. 1 Zoznam indikátorov OSN ... 271

Príloha č. 2 Zoznam indikátorov – vyhodnotenie z údajov z národných zdrojov ... 282

Príloha č. 3 Zoznam gestorov zodpovedných za vypracovanie čiastkového analytického vstupu k indikátorom OSN a súčinní gestori 284
Príloha č. 4 Zoznam skratiek 285

Úvod

Táto správa je druhým vydaním monitorovacej správy o implementácii cieľov udržateľného rozvoja (ďalej len „SDGs“), ktorá poskytuje kvantitatívne hodnotenie pokroku Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) pri dosahovaní SDGs Agendy 2030. Správa je vypracovaná na základe úlohy B.2. z uznesenia vlády SR č. 350 z 24. júla 2017 k Návrhu postupu vnútroštátnej implementácie Agendy 2030 v znení bodu D.1. z uznesenia vlády SR č. 273 z 13. júna 2018 s nastaveným dvojročným intervalom predkladania. Správa poskytuje hodnotenie Slovenska prostredníctvom vybraných indikátorov Agendy 2030 a má slúžiť aj ako podklad pre „Dobrovoľnú správu 2023“ určenú na zasadnutie Vysokého politického fóra OSN v roku 2023, ktoré bude zamerané na ciele 6, 7, 9, 11 a 17 Agendy 2030.

Vydanie správy na rok 2022 je založené na súbore indikátorov, ktoré boli prijaté na globálnej úrovni, t. j. na úrovni Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“), s prihliadnutím na ich dostupnosť, pokrytie jednotlivých krajín OSN, včasnosť a kvalitu údajov. To umožňuje, aby sa indikátory OSN zamerali na monitorovanie politík a javov, ktoré sú v globálnom kontexte obzvlášť dôležité.

Prvá monitorovacia správa implementácie národných priorít bola vypracovaná v období, keď dostupnosť údajov a ich metodika pre monitorovanie Agendy 2030 na globálnej úrovni nebola uspokojivá. V priebehu rokov 2019 až 2021 sa situácia na úrovni OSN významne zlepšila. Rezorty, ktoré participovali na vypracovaní tejto správy preto podporili návrh Štatistického úradu SR, aby základom druhej monitorovacej správy, s cieľom v maximálne možnej miere podporiť medzinárodné monitorovanie a porovnanie, boli indikátory OSN.

Agenda 2030 je bezprecedentného rozsahu a významu. Platí pre všetkých, s ohľadom na rozdielne reálie, kapacity a úrovne rozvoja jednotlivých krajín, pri rešpektovaní národných politík a priorít. Prepojením globálnych cieľov, cieľov EÚ a národných priorít je možné identifikovať tie národné ciele, ktoré sa zhodujú alebo sú harmonizované s globálnymi cieľmi Agendy 2030. Súbor šiestich národných priorít a 29 hlavných výziev bol schválený vládou SR 13. júna 2018 uznesením vlády SR č. 273 z 13. júna 2018. Prispôsobujú medzinárodný záväzok Slovenska voči Agende 2030 národným podmienkam. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja SR – Slovensko 2030 (ďalej len „Slovensko 2030“) je základným implementačným dokumentom plnenia národných priorít Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj OSN v SR. V súlade s dokumentom Slovensko 2030 a platnými strategickými dokumentmi EÚ sa národné priority majú premietnuť do plánov a programov podpory nielen vo všetkých relevantných sektoroch štátu, ale aj na úrovni územnej samosprávy, vrátane programov európskych štrukturálnych a investičných fondov. Týmto sa vytvára predpoklad pre vyhodnocovanie dosahovania pokroku vo výzvach národných priorít.

Podrobné výsledky monitorovania SDGs OSN sú uvedené v 17-ich kapitolách tejto správy. Indikátory poukazujú na pokrok, ktorý SR dosiahla pri plnení 16 cieľov SDGs, a tiež na oblasti, v ktorých je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie. Cieľ 14 Život vo vode nie je vyhodnotený, nakoľko nie je pre SR relevantný. Analýza pokroku jednotlivých indikátorov poskytuje hodnotenie za časové obdobie, za ktoré sú údaje dostupné v databázach OSN tak, aby sa odrážal viacročný rozsah Agendy 2030. Pri vyhodnocovaní indikátorov sa berie do úvahy definovaný čiastkový cieľ definovaný v Agende 2030 a ním stanovená merateľná cieľová hodnota, resp. trend.

Obr. 1 Priradenie cieľov Agendy 2030 k Národným prioritám

Národné priority	Ciele Agendy 2030
Vzdelanie pre dôstojný život	
Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí	
Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia	
Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy	
Právny štát, demokracia a bezpečnosť	
Dobré zdravie	

Monitorovacia správa môže inšpirovať občanov, aby sa stali politicky aktívnymi v diskusii, politikov, výskumníkov a podnikateľov, aby podnikli aktivity pre rozvoj udržateľnosti. Pre relevantné vládne inštitúcie tak vznikne príležitosť, aby podali návrhy na zlepšenie výkonu vlády SR pri implementácii Agendy 2030 a v štátnom rozpočte reflektovali zistenia vyplývajúce zo správy a prípadných príslušných odporúčaní.

Rešpektujúc **návrh postupu prípravy a schvaľovania monitorovacej správy** podľa uznesenia vlády SR č. 350 z 24. júla 2017 sa pri vypracúvaní druhej monitorovacej správy uplatnili nasledovné zásady:

- Zabezpečením údajov a metodického rámca (metaúdajov), ktorý sa použije na vykazovanie dosiahnutého pokroku, bol poverený Štatistický úrad SR. Ako zdroj porovnateľných údajov v časovom rade boli určené údaje zverejnené na portáli OSN.
- Každý indikátor mal stanoveného gestora, ktorý zabezpečil vypracovanie čiastkového analytického vstupu a vyhodnotenie, do akej miery príslušné odvetvové stratégie, politiky,

akčné plány, súvisiaca platná legislatíva atď. reflektujú dosiahnutie cieľa meraného daným indikátorom OSN. Gestori sú zároveň členovia pracovnej skupiny pre Agendu 2030.

- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej len „MIRRI SR“), ktoré má v gescii internú dimenziu Agendy 2030, vypracovalo celkový dokument. Správa obsahuje aj informáciu o externej dimenzii Agendy 2030, ktorá je v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVaEZ SR“).

Externá dimenzia Agendy 2030

V súlade s Koncepciou implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí, schválenou uznesením vlády SR č. 5 z 11. januára 2017, sa Slovensko v období rokov 2020 až 2021 aktívne podieľalo na plnení cieľov Agendy 2030 aj prostredníctvom súčinnosti s medzinárodným spoločenstvom a zahraničnými partnermi. Spolupráca prebieha v rámci troch okruhov:

- iniciovanie a zapájanie sa do aktivít na riešenie cieľov Agendy 2030 na **globálnej úrovni**,
- spolupráca **s partnerskými/rozvojovými krajinami** pri plnení cieľov vyplývajúcich z Agendy 2030,
- implementácia medzinárodných skúseností pri napĺňaní SDGs **na Slovensku.**

Aktivity SR v externej dimenzii Agendy 2030 sa obzvlášť intenzívne realizujú v rámci nasledovných medzinárodných organizácií a zoskupení:

1. OSN – Agenda 2030 v rámci procesu reformy Valného zhromaždenia OSN a Hospodárskeho a sociálneho výboru OSN (ECOSOC). SR sa aktívne podieľa na procesoch s dôrazom na úlohu multilateralizmu a významu OSN pri usmerňovaní a podpore implementácie Agendy 2030, aj na tvorbe politickej deklarácie k HLPF v rámci ECOSOCu.
2. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) - dialóg Rady OECD k Agende 2030 pre udržateľný rozvoj. SR obdržala vo februári 2021 „Odporúčania OECD pre Slovensko“ v dokumente Lepšia koordinácia pre lepšie politiky, služby a výsledky.
3. EÚ – prebieha zintenzívnená spolupráca EÚ s OSN v záujme posilnenia úlohy EÚ v multilateralizme a pri implementácii cieľov Agendy 2030. Od januára 2021 EÚ posilňuje koordináciu s OSN prostredníctvom pravidelných stretnutí vedúcich predstaviteľov: EÚ – OSN samitov. SR sa v rámci EÚ angažuje pri reforme Politického fóra (HLPF) ECOSOC na vysokej úrovni k Agende 2030, osobitne zapracovaním vzájomného prepojenia medzi cieľmi SDGs a občianskej spoločnosti. V januári 2021 predsedníčka Európskej komisie vo svojej správe o stave Únie ohlásila nový projekt Európskej komisie – NEW BAUHAUS, ktorý bude slúžiť udržateľnosti a inklúzii v prospech napĺňania cieľov Agendy 2030 a Európskej zelenej dohody.
4. SEI (Stredoeurópska iniciatíva) – SR sa podieľa na výmene skúseností v rámci pravidelných výmenných fór, naposledy sa uskutočnilo v marci 2021 fórum “SDGs Decade of Action - Exchange of experiences, best practices and current challenges in SDGs implementation, role of regional cooperation and partnerships”.

SR aj v uplynulých rokoch pokračovala v **poskytovaní dobrovoľných finančných príspevkov** medzinárodným organizáciám. V partnerských krajinách pôsobila SR v rámci **oficiálnej rozvojovej spolupráce** (ODA) desiatkami bilaterálnych projektov.

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 - 2023 sa sústreďuje na **šesť sektorových priorít, v súlade so šiestimi národnými prioritami implementácie Agendy 2030 v SR.**

Celková výška poskytnutej **ODA SR dosiahla v roku 2021 približne 127 mil. EUR**. Prostredníctvom multilaterálnej i bilaterálnej ODA tak SR prispela k implementácii cieľov Agendy 2030 v partnerských krajinách, v prípade bilaterálnej ODA prioritne v programových krajinách (Keňa, Gruzínsko, Moldavsko) a v prioritných regiónoch a krajinách (západný Balkán, Východné partnerstvo, východná subsaharská Afrika, Blízky východ, Afganistan). Za obdobie rokov 2018-2021 MZVEZ SR/SAMRS vyhlásilo spolu 49 výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie, v rámci ktorých bolo podporených spolu 202 projektov v celkovej výške viac ako 16,4 mil. eur. V rokoch 2018-2021 SR tiež financovala vyslanie 80 dobrovoľníkov do rozvojových krajín, poskytla finančné príspevky cez svoje zastupiteľské úrady (tzv. mikrogranty)

v celkovej výške cca 2,26 mil. EUR a uskutočnila 41 aktivít v rámci programu poskytovania vedomostí a skúseností (CETIR, neskôr Sharing Slovak Expertise).

Súčasťou rozvojovej spolupráce sú aj aktivity na zvyšovanie povedomia slovenskej verejnosti o Agende 2030, ktoré MZVEZ SR pravidelne podporuje v rámci projektov rozvojového vzdelávania. SR sa kontinuálne hlási k medzinárodnému záväzku dosiahnuť podiel ODA na HND do roku 2030 vo výške 0,33 %, za plnením tohto cieľa však zaostávame (0,14 % HND v roku 2020, predbežne 0,13 % HND v roku 2021).

Napĺňanie externej dimenzie podľa jednotlivých cieľov Agendy 2030

Napĺňanie cieľa 1 *(Koniec chudoby)*

Vo vzťahu k rozvojovým krajinám sa za účelom znižovania chudoby využívajú rozvojové intervencie zamerané na tvorbu pracovných miest, podporu potravinovej bezpečnosti, rozvoj ľudského kapitálu, a zvyšovaním ekonomickej a sociálnej odolnosti komunít. Toto zameranie je zohľadnené pri podpore činností viacerých medzivládnych organizácií zo strany SR, ako aj v stratégiách dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR s tromi programovými krajinami rozvojovej spolupráce SR – Gruzínskom, Keňou a Moldavskom. Počnúc rokom 2022 sa zavádza prax zameriavania viacerých nástrojov dvojstrannej rozvojovej spolupráce na subregionálne celky v prijímajúcich krajinách, ktoré sú nadpriemerne zaťažené chudobou a ďalšími socioekonomickými problémami.

Napĺňanie cieľa 2 *(Koniec hladu)*

Pri implementácii uvedeného cieľa sa aktivity SR naďalej sústreďovali na podporu činnosti FAO (Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo) a WFP (Svetového potravinového programu). Okrem pravidelných finančných príspevkov a odborných príspevkov k strategickým dokumentom na globálnej úrovni bola zintenzívnená spolupráca aj na úrovni regiónu Európy a Strednej Ázie. Stála predstaviteľka SR pri FAO a WFP bola zvolená za podpredsedníčku Európskej komisie FAO pre poľnohospodárstvo, ktorá prispela k identifikovaniu oblastí transformácie, ktorá identifikuje príspevok poľnohospodárskych a potravinových systémov pre plnenie SDGs v regióne Európy a Strednej Ázie. SR sa tiež aktívne zapájala do prípravy Samitu OSN k potravinovým systémom, ktorých cieľom bolo podporiť dosiahnutie cieľov cez transformáciu potravinových systémov.

V rámci Action Track 1 zameranom na ukončenie hladu a všetkých foriem podvýživy SR spolupracovala na návrhu riešení pre redukciu hladu a zlepšení prístupu k bezpečným a výživným potravinám. Návrhy boli predmetom diskusie počas samitu a budú implementované v rámci aktivít koordinačného telesa pod vedením FAO. Naďalej pokračovalo zastúpenie SR v Paneli expertov na vysokej úrovni (HLPE) Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť, s podporou kľúčovej úlohy mládeže pri dosiahnutí udržateľného rozvoja.

V rámci oficiálnej rozvojovej spolupráce (ODA) sa v roku 2018 SR zapojila v Keni do finančne najvýznamnejšieho komponentu programu AgriFI, ktorý je súčasťou Spoločného programovania EÚ, sumou 2,5 mil. eur. Program je určený na podporu poľnohospodárskych podnikov a posilnenie environmentálne udržateľných systémov poľnohospodárskej produkcie. Do tejto iniciatívy, ktorá končí v roku 2023, sa doteraz zapojilo vyše 100-tisíc farmárov. Zároveň sa podarilo podporiť 50 miestnych agropodnikov, vytvoriť takmer tisíc pracovných miest (na plný úväzok) a vyše päťtisíc príležitostí (na čiastočný úväzok). .

Prostredníctvom dotačných projektov zo zdrojov SlovakAid SR podporila rozvoj poľnohospodárstva v Keni, Ugande, Tanzánii, Etiópii, Rwande, Južnom Sudáne, Bielorusku a Afganistane. Projekty sú prioritne zamerané na udržateľné využívanie prírodných zdrojov

a inovatívne a udržateľné postupy pri pestovaní ekologických plodín. K napĺňaniu tohto cieľa prispieva napríklad aj implementácia záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o biologickej diverzite (CBD) a jeho protokolov. Od roku 2016 je SR Súčasťou koalície na ochranu opeľovačov ako jej zakladajúci člen. V rámci humanitárnych dotačných projektov SR podporila viaceré aktivity na udržanie potravinovej bezpečnosti komunít zasiahnutých pandémiou Covid-19, napríklad v Gruzínsku a v Libanone.

Napĺňanie cieľa 3 ***(Zdravie a kvalitný život)***

SR intenzívne spolupracuje s WHO (Svetová zdravotnícka organizácia). Príkladom je Kolaboratívne centrum WHO v Ústave vo Vyšných Hágoch, zamerané na TBC a na marginalizované komunity. Centrum bolo v roku 2020 transformované na poskytovanie starostlivosti o pacientov s pozitívnou diagnózou na COVID-19. Stredná dĺžka života na Slovensku sa medzi rokmi 2010 a 2019 predĺžila o viac ako dva roky, pričom sa v roku 2020 skrátila takmer o jeden rok v dôsledku úmrtí spôsobených ochorením COVID-19 (viac informácií poskytuje analytický vstup indikátora 3.4.1). Na boj proti COVID-19 SR poskytla v januári 2020 WHO dobrovoľný finančný príspevok. V promptnej reakcii na pandémiu SR v roku 2020 prispôsobila rozvojové a humanitárne aktivity s cieľom pomôcť partnerským krajinám, prioritne v oblasti prevencie šírenia nového koronavírusu a posilnenia zdravotníckych systémov. Za uvedeným účelom MZVEZ SR využíva viaceré nástroje rozvojovej spolupráce, napr. finančné príspevky poskytované cez zastupiteľské úrady SR v zahraničí, finančné príspevky miestnym partnerom (napr. nemocniciam), ako aj dotačné výzvy zamerané špecificky na boj proti COVID-19. V spolupráci s Ministerstvom vnútra SR (ďalej len „MV SR“) poskytuje SR partnerským krajinám aj materiálnu humanitárnu pomoc.

SR počas pandémie Covid-19 preukázala solidaritu s vyše dvadsiatimi krajinami a prostredníctvom svojich nástrojov rozvojovej spolupráce implementovala rozvojové intervencie v celkovej hodnote takmer 4,5 milióna eur v oblasti zmierňovania následkov pandémie. Podporila tiež spravodlivý prístup k vakcínam a darovala desiatim krajinám spolu viac ako 1,8 milióna dávok vakcín proti ochoreniu Covid-19. Prostredníctvom nástrojov rozvojovej spolupráce SR podporila v Keni niekoľko zariadení poskytujúcich základnú zdravotnú starostlivosť. Naďalej pokračuje dlhodobá spolupráca medzi slovenskými a kenskými lekármi a zdravotným personálom pri rozvoji pediatrického kardioprogramu v Mater Misericordiae Hospital. v Nairobi.. Táto je založená na výmene skúseností z kardiochirurgických zákrokov, a odborného vzdelávania s cieľom vytvoriť centrum výnimočnosti v tejto partnerskej krajine. Z týchto nástrojov boli podporené aj technologické inovácie v oblasti medicíny, implementované napríklad v Keni, Severnom Macedónsku a Moldavsku.

V rámci spolupráce s krajinami V4 vyvíja SR aktivity na akcelerovanie informovaných zdravotných politík na základe vedeckých dôkazov. SR sa podieľa na rozvoji európskeho priestoru zdravotných dát. Úspešné sú projekty COVID-19 informačného V4 centra (V4 Information Exchange Centre for COVID-19; monitorovanie odpadových vôd; vzdelávanie ľudských zdrojov; hodnotenie zdravotných technológií; záchranná zdravotná služba a jej cezhraničné aspekty a cezhraničné nakladanie s rádioaktívnymi materiálmi.

Téma zdravia rezonuje aj na úrovni Dohovoru o biologickej diverzite (CBD) a je aj predmetom aktuálnych rokovaní, do ktorých sa SR zapája.

Napĺňanie cieľa 4 ***(Kvalitné vzdelanie)***

Nakoľko do realizácie cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj zostáva menej než desať rokov, je nevyhnutné zrýchliť dosahovanie pokroku v rámci indikátora - kvalitné vzdelanie, ktorý bol zásadne zabrzdený pandémiou COVID-19. Pre SR je kľúčová aktívna spolupráca s Organizáciou spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO). UNESCO zriadilo na urýchlenie implementácie cieľa 4 Riadiaci výbor na vysokej úrovni - Vzdelávanie 2030 (SDG4 HLSC).

Globálne stretnutie na vysokej úrovni v oblasti vzdelávania (GEM 2021) vyvrcholilo prijatím Parížskej deklarácie, aj s podporou SR. Obsahuje záväzok zvýšiť politickú angažovanosť a investície do vzdelávania v členských krajinách UNESCO. SR sa aktívne zúčastnila prostredníctvom Platformy rozvojových organizácií Ambrela na konzultáciách k téme budúcnosti vzdelávacích systémov Future of Education, ako aj na Svetovej konferencii k vzdelávaniu o udržateľnom rozvoji v Berlíne. Slovenskí experti sa podieľali na vypracovaní Odporúčaní o etike umelej inteligencie, aj pri tvorbe systému Otvorenej vedy, so zameraním na podporu kvalitného vzdelávania.

Na podporu vzdelávania detí zorganizovala SM SR pri OSN v Ženeve podujatie o asistenčných technológiách pre zdravotne postihnuté deti, kde zdieľala skúsenosti SR v tejto oblasti.

Od roku 2022 zástupca SR pôsobí vo funkcii podpredsedu Výkonnej rady UNICEF. SR spolupracuje na implementácii mládežníckej stratégie 2030 (*Youth2030*: The UN Youth Strategy) a častí správy GT OSN „Naša spoločná agenda" týkajúcej sa postavenia mládeže. V roku 2020 sa podieľala na organizovaní modelového mládežníckeho zasadnutia OSN v New Yorku.

SR sa aktuálne finančne podieľa na rozšírení školského komplexu (základný a stredný stupeň) neďaleko hlavného mesta v Keni. Prístup ku kvalitnému vzdelávaniu získalo vyše 1000 detí, z čoho polovica pochádza zo sociálne znevýhodneného prostredia. Prostredníctvom finančných príspevkov zastupiteľských úradov sa SR aktívne angažuje v digitalizácií školských zariadení a modernizácií počítačových učební, čím posilňuje digitálne zručnosti mládeže a zvyšuje jej šance uplatniť sa ť na trhu práce vo viacerých partnerských krajinách.

Napĺňanie cieľa 5 *(Rovnosť medzi ženami a mužmi)*

Pre implementáciu uvedeného cieľa je determinujúca spolupráca SR s organizáciou UN Women (Organizácia spojených národov pre ženy). Na jej aktivity SR prispieva dobrovoľnými príspevkami a podieľa sa aj na projekte UN Women v Gruzínsku zameranom na oblasť ekonomického posilnenia postavenia žien.

Téma rovnosti medzi ženami a mužmi je hlavnou prierezovou prioritou UNESCO, ktorá sa premieta do všetkých jeho programov. Slovensko sa naďalej aktívne zapájalo najmä do aktivít zameraných na podporu dosiahnutia rovnosti príležitostí vo vede. Aj napriek pandémii pokračovala každoročná súťaž UNESCO – L´Oreal pre ženy vo vede, v spolupráci so SAV, SOVVA a firmou L´Oreal, ktorá oceňuje ženy – vedkyne. Diela dvoch slovenských vedkýň boli vybrané do medzinárodnej výstavy: Creative Resilience: Art by Women in Science zorganizovanej UNESCO a boli vystavené na EXPO v Dubaji. V konkurencii zvíťazili diela dvoch vedkýň zo Slovenska: Petry Dragonidesovej z Archeologického ústavu SAV s dielom Connection a Marty Novotovej, vedeckej pracovníčky Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV s dielom Virus in us and me in science, ktoré sú potvrdením slovenskej excelentnosti.

Tému rodovej rovnosti rieši aj Dohovor o biologickej diverzite (CBD) a je aj predmetom aktuálnych rokovaní, do ktorých sa SR zapája.

SR v roku 2022 spoluorganizovala na pôde OSN fórum venované zapojeniu žien a dievčat vo vede.

Podpora rovnosti žien a mužov je jednou z dvoch prierezových tém rozvojovej spolupráce SR. Znamená to, že osobitná pozornosť je venovaná tomu, aby aktivity a projekty rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci boli rodovo citlivé a zohľadňovali potreby a zraniteľnosť žien a dievčat v partnerských krajinách. Od roku 2021 sa pristúpilo k systematickejšej integrácii princípov rovnosti medzi ženami a mužmi do všetkých fáz projektového cyklu ODA.

Aktivity na zlepšenie postavenia žien sú implementované najmä v oblasti vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a zlepšenia ekonomického postavenia žien. Rodové hľadisko bolo úspešne

uplatňované aj v projekte zlepšovania potravinovej bezpečnosti a socioekonomickej situácie 15 tisíc malých farmárov prostredníctvom bio a fair trade produkcie kešu orechov a sezamu v pobrežných provinciách Kene (Kwale, Kilifi a Lamu). Projekt v Južnom Sudáne riešil problém nedostatku kvalitnej pôrodníckej a novorodeneckej zdravotnej starostlivosti a prispel k zlepšeniu dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti pre matky a deti a k poklesu chorobnosti a morbidity a mortality matiek a detí. V Moldavsku bolo podporené digitálne vzdelávanie mladých žien, posilnenie ich IT zručností a budovanie sebavedomia pre voľbu kariéry v IT sektore.

SR podporuje presadzovanie rovnosti žien a mužov aj v rámci vonkajších nástrojov EÚ, ktoré sa opiera o Akčný plán EÚ pre rovnosť medzi ženami a mužmi a posilnenie postavenia žien vo vonkajšej činnosti EÚ (GAP) III na roky 2021 – 2025 z novembra 2020.

Napĺňanie cieľa 6 ***(Pitná voda, kanalizácia)***

SR je aktívnou zmluvnou stranou Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier UNECE (Hospodárska komisia OSN pre Európu). Okrem úhrady povinných príspevkov sa MŽP SR zapájalo do spolupráce aj prostredníctvom spoločných projektov a posilnilo pôsobenie slovenských vedcov a akademikov v hydrologických programoch UNESCO. SR sa aktívne zúčastnila na prípravách Summitu OSN o podzemnej vode a pripravuje svoju účasť v rámci 9. Svetového fóra o vode (marec 2022). V roku 2020 v spolupráci s UNESCO pokračovala realizácia projektu v kenskej provincii Turkana, cieľom ktorého je poskytnúť udržateľný prístup k čistej vode, zlepšiť zásobovanie, ako aj podporiť sanitáciu a osobnú hygienu miestnych obyvateľov. Projekt priamo prispieva k naplneniu cieľa 6, ale tiež cieľa 7, týkajúceho sa dosiahnutia vodnej bezpečnosti. K napĺňaniu tohto cieľa prispieva napríklad aj implementácia záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o biologickej diverzite (CBD), Dohovoru o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) alebo Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovíšť (Bernský dohovor) vo vzťahu k ochrane a obnove ekosystémov súvisiacich s vodou.

SHMÚ zorganizoval v novembri 2021 školenie v oblasti hydrometeorologických služieb a manažmentu vôd pre zástupcov partnerských hydrometeorologických ústavov Strednej Ázie. SR je tiež súčasťou medzinárodnej platformy *Water Family*.

Napĺňanie cieľa 8 ***(Dôstojná práca a ekonomický rast)***

SR sa zapojila aj do projektov UNESCO na podporu nových pracovných miest (napr. World Heritage Journey Europe, do ktorého vstúpilo mesto Banská Štiavnica).

SR sa podieľa na realizácii spoločného projektu krajín V4 v Keni, zameranom na rozvoji pobrežných provincií tvorbou pracovných miest prostredníctvom BIO produkcie kešu orechov. Fair Trade garancia minimálnej výkupnej ceny a výstavba spracovateľskej fabriky zabezpečí stabilný príjem pre 16-tisíc farmárov za dopestovanú úrodu. Tému integrácie ochrany biodiverzity vo vzťahu k využívaniu zdrojov na globálnej úrovni rieši aj Dohovor o biologickej diverzite (CBD), do ktorého rokovaní sa SR aktívne zapája. V roku 2021 boli tiež implementované projekty v Gruzínsku zamerané na služby pracovného trhu a na sociálne podnikanie orientované na osoby so zdravotným postihnutím alebo iným znevýhodnením.

Napĺňanie cieľa 9 ***(Priemysel, inovácie a infraštruktúra)***

V oblasti rozvojovej spolupráce SR podporuje inovatívne riešenia v oblasti rozvojových potrieb partnerských krajín s potenciálom pre širšie využitie v spoločnosti. Príkladom je spoločný účelový fond SR a UNDP „Slovak Challenge Fund“, prostredníctvom ktorého sa podporujú inovatívne intervencie slovenských podnikateľských subjektov v Moldavsku a v Severnom Macedónsku. Podporené inovácie sa týkajú viacerých oblastí vrátane medicíny a verejného zdravia, environmentálne udržateľného poľnohospodárstva, energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie, inteligentnej digitalizácie miest. V Moldavsku podporuje SR prostredníctvom

rozvojovej spolupráce aj rozvoj vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti informačných a komunikačných technológií.

Napĺňanie cieľa 10 ***(Menej nerovností)***

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce do roku 2023 poukazuje na potrebu riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu prostredníctvom odstraňovania chudoby, tvorby pracovných miest či podpory potravinovej bezpečnosti. Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021 uvádza migráciu ako jednu z dlhodobých výziev rozvojovej spolupráce. V roku 2021 SR realizovala pomoc pre Afganistan cez finančné príspevky medzinárodným organizáciám (UNHCR, IOM, ICRC) v celkovej výške 500 000 eur.

Schválených bolo päť humanitárnych projektov v celkovej výške dotácií vo výške takmer 1 milióna EUR pre krajiny Stredného a Blízkeho východu - Sýriu, Irak a Libanon (dva projekty sú realizované v Libanone, dva v Sýrii a jeden v Iraku).

V oblasti rozvojovej dimenzie migračnej politiky sa jednou z priorít stalo zvyšovanie synergie migrácie s humanitárnou pomocou a rozvojovou spoluprácou. V roku 2021 pokračovala príprava spoločného projektu krajín V4 a Nemecka, zameraného na budovanie kapacít Maroka ako tranzitnej krajiny pri riadení nelegálnej migrácie. Cieľom je aj predchádzanie príčinám migrácie prostredníctvom tvorby pracovných miest v sektore vodného a odpadového hospodárstva (plánovaný rozpočet 30 mil. eur obsahuje príspevok krajín V4 vo výške 15mil. a 15 mil. zo strany Nemecka, s možnosťou navýšenia na 45 mil. EUR). Realizácia projektu, ktorého začiatok bol plánovaný na jún 2021 bola posunutá v dôsledku problému v dvojstranných vzťahoch medzi Marokom a Nemeckom.

SR prehodnotila teritoriálne priority programu vládnych štipendií s cieľom zefektívniť systém ich poskytovania a zamerať sa prioritne na krajiny postihnuté vojnovým konfliktom a utečeneckou krízou (Sýria, Afganistan, Irak, Libanon, Jordánsko, Palestína, Sudán či Etiópia).

Prijatím Stratégie internacionalizácie vysokého školstva do roku 2030 v decembri 2021, SR podporuje otváranie slovenského vysokoškolského prostredia zahraničným vysokoškolským študentom, vysokoškolským učiteľom, výskumným a umeleckým pracovníkom. Vytvára to možnosti využívania potenciálu cirkulárnej migrácie a vládnych štipendií na rozvoj krajín mimo EÚ.

Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v SR na roky 2021 – 2027 prijatá vládou SR v 2021, potvrdzuje záväzok uplatňovať rovnosť žien a mužov a posilňovať postavenie žien v medzinárodnej rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci. Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 definuje rovnosť žien a mužov ako jednu z dvoch prierezových tém, ktorá má byť uplatňovaná vo všetkých rozvojových intervenciách.

SR je členom Medzivládneho riadiaceho výboru UNESCO pre program manažmentu sociálnych transformácii (MOST), ktorý spolupracuje s národnými orgánmi, vedeckými komunitami a občianskou spoločnosťou s cieľom posilniť prepojenie medzi výskumom a tvorbou politík, resp. medzi poznatkami a činmi.

Napĺňanie cieľa 11 ***(Udržateľné mestá a obce)***

Na pôde OSN je kľúčovou aktívna spolupráca SR s UN-Habitat (Program OSN pre ľudské sídla). SR pravidelne organizuje v New Yorku neformálne stretnutia a brífingy s predstaviteľmi UN-Habitat s cieľom posilnenia koherencie a prepojení v rámci systému OSN.

Stály predstaviteľ SR pri OSN sa stal členom poradného výboru predsedu 76. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN pre udržateľnú urbanizáciu, ako jediný zástupca z EÚ a z Východoeurópskej regionálnej skupiny. Cieľom výboru je aktuálne príprava podujatia na vysokej úrovni o mestách v apríli 2022. Nominácia potvrdzuje angažovanosť SR v rámci Agendy 2030 ako takej, nakoľko

sa výbor zameriava na prierezový charakter miest pre udržateľný rozvoj. V domácom prostredí je Nová urbánna agenda v SR v kompetencii Ministerstva dopravy a výstavby SR, ktoré v určených intervaloch pripravuje Informácie o pokroku pri uplatňovaní cieľov Novej urbánnej agendy aj v spolupráci s dotknutými rezortmi a ďalšími zainteresovanými subjektmi.

SR dlhodobo spolupracuje s Centrom svetového dedičstva UNESCO a pravidelne poskytuje dobrovoľné finančné príspevky do špecializovaných fondov na záchranu kultúrneho a prírodného dedičstva vo svete.

SR je zmluvnou stranou Dohovoru UNESCO na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva. Do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva má SR v súčasnosti zapísaných osem prvkov nehmotného kultúrneho dedičstva. (https://ich.unesco.org/en/liststext=&country[]=00202&multinational=3&display1=inscriptionID#tabs) Vláda SR na svojom zasadnutí dňa 6. novembra 2019 schválila Koncepciu udržateľného rozvoja nehmotného kultúrneho dedičstva a tradičnej ľudovej kultúry na roky 2020 – 2025 (uznesenie vlády SR č. 543/2019), koncepčný materiál zameraný na udržateľný rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva a tradičnej ľudovej kultúry s dôrazom na ich uplatnenie v širšom kultúrno-spoločenskom kontexte. Materiál vznikol z nevyhnutnosti reflektovať na národnej úrovni obsahové a tematické rozšírenie Operačných smerníc a ďalších súvisiacich aplikačných dokumentov k Dohovoru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO prijatých na medzinárodnej úrovni v nadväznosti na ciele Agendy 2030 a udržateľný rozvoj, ktorých aktuálne zameranie presahuje pôsobnosť a kompetencie rezortu kultúry.

Do Siete učiacich sa miest UNESCO sa prihlásilo prvé slovenské mesto Trnava. Zástupcom SR v Sieti kreatívnych miest UNESCO sú Košice.

Napĺňanie cieľa 12 ***(Zodpovedná výroba a spotreba)***

SR sa v rámci FAO odborne podieľa na príprave globálnych Dobrovoľných smerníc pre potravinové systémy a výživu a Dobrovoľného kódexu pre redukciu potravinových strát a odpadu.

Tému ochrany biodiverzity vo vzťahu k udržateľnému využívaniu zdrojov alebo k spotrebe pesticídov na globálnej úrovni rieši aj Dohovor o biologickej diverzite (CBD), do ktorého rokovaní sa SR aktívne zapája. Rovnako je téma spotreby pesticídov premietnutá aj do aktuálnych strategických dokumentov EÚ (napr. v oblasti biodiverzity a poľnohospodárstva).

Napĺňanie cieľa 13 (*Klimatické zmeny)*

Ochrana životného prostredia a zmena klímy je dlhodobou prierezovou témou všetkých aktivít slovenskej ODA. SR aktívne participuje na podujatiach Programu OSN pre životné prostredie (UNEP) v Nairobi. Zároveň prostredníctvom nástrojov rozvojovej spolupráce (finančné príspevky cez zastupiteľské úrady SR, dotácie) podporuje projekty zamerané na environmentálne vzdelávanie mládeže, farmárov, zachovávanie prirodzenej biodiverzity (rozvoj včelárstva) i zalesňovanie v partnerských rozvojových krajinách.

Minister životného prostredia SR J. Budaj v októbri 2021 potvrdil klimatické záväzky SR na tematickom podujatí VZ OSN na vysokej úrovni ku klíme a minister dopravy a výstavby SR A. Doležal v októbri 2021 potvrdil záväzky SR v oblasti dekarbonizácie dopravy na Globálnej konferencii OSN o udržateľnej doprave. Klíma zároveň tvorila podstatnú časť príhovoru prezidentky SR Z. Čaputovej pri príležitosti 76. zasadnutia VZ OSN. Účasť prezidentky na samite COP26 v Glasgowe potvrdzuje pripravenosť a angažovanosť SR v rámci klimatických opatrení.

V kontexte záverov Samitu Organizácie spojených národov ku klíme v roku 2019 požiadalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Ministerstvo kultúry SR o pristúpenie k Iniciatíve pre ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva pred účinkami klimatických zmien. Cieľom tejto iniciatívy, ktorú predstavilo Grécko, je zvyšovanie povedomia o následkoch klimatických zmien, úsilia štátov znižovať tieto nepriaznivé následky, ako aj koordinácia využívania vedeckých poznatkov a nástrojov na prispôsobenie sa zmene klímy. Iniciatíva OSN je založená na flexibilnom mechanizme vytvorenom v spolupráci UNESCO, WMO a UNFCC spolu s cestovnou mapou aktivít s cieľom ochrániť kultúrne pamiatky a prírodné miesta. Za SR prevzal iniciatívu Pamiatkový úrad SR. Informácia o ustanovení Pamiatkového úradu SR ako národného kontaktného bodu pre Iniciatívu na ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva pred účinkami klimatických zmien bola v januári 2022 zaslaná Výskumnému centru pre fyziku atmosféry a klimatológiu pri Akadémii v Aténach (hlavný medzinárodný koordinátor iniciatívy). Národné kontaktné body si budú vymieňať informácie a zdieľať pozitívne príklady z praxe ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva.

SR je aktívne v rámci programu UNESCO Človek a biosféra (MAB). V r. 2021 bola SR opätovne zvolená za člena Medzinárodného koordinačného výboru programu MAB a predsedníčka Slovenského výboru MAB Vladimíra Fabriciusová je od r. 2019 členkou Medzinárodného poradného výboru UNESCO pre biosférické rezervácie.

Napĺňanie cieľa 14 *(Život vo vode)*

Prínos SR k implementácii uvedeného cieľa spočíva v aktívnej účasti na rokovaniach o Dohovore OSN o morskom práve (United Nations Convention on the Law of the Sea/UNCLOS), zameranom na ochranu a udržateľné využívanie biodiverzity za hranicou národnej jurisdikcie a rovnako aj Dohovoru o biologickej diverzite (CBD), ktorý rieši aj ochranu a udržateľné využívanie biodiverzity v rámci národnej jurisdikcie alebo Medzinárodného dohovoru o regulácii lovu veľrýb. Globálnym nástrojom na napĺňanie tohto cieľa je aj Protokol o ochrane životného prostredia k Zmluve o Antarktíde.

Napĺňanie cieľa 15 *(Život na súši)*

Pri napĺňaní uvedeného cieľa ide predovšetkým o ochranu, obnovu a podporu udržateľného využívania terestriálnych ekosystémov, v čom sa SR angažuje v rámci Fóra OSN o lesoch (UNFF). Význam angažovanosti SR potvrdzuje pôsobenie slovenského zástupcu vo funkcii predsedu Byra UNFF počas predchádzajúceho dvojročného obdobia. Okrem aktívneho pôsobenia v rámci UNESCO programu SR prispieva aj k napĺňaniu Medzinárodného geovedného programu UNESCO, zameraného najmä na ekologické využívanie prírodných zdrojov. SR sa významne angažuje v celoeurópskom politickom procese v záujme udržateľného hospodárenia v lesoch – FOREST EUROPE, kde dlhodobo zastáva naša krajina pozíciu politického lídra.

V oblasti rozvojovej spolupráce sa SR v roku 2019 zapojila do spoločného rozvojového projektu krajín Slavkovského formátu (Česko, Rakúsko, SR) na zabezpečenie ochrany prírody a rozvoj udržateľného cestovného ruchu v chránenej prírodnej oblasti Aragvi v Gruzínsku.

Napĺňanie cieľa 16 ***(Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie)***

SR je aktívna najmä v oblasti reformy bezpečnostného sektora (SSR). Implementáciou SSR vo vzťahu k Agende 2030 Slovensko prispieva aj k systémovému prístupu v prevencii konfliktov, eliminácii neprávostí a nestability. V rokoch 2020 – 2021 bola SR po prvýkrát členom Komisie OSN pre budovanie mieru (PBC). Cieľom komisie je mobilizovať zdroje a navrhovať odporúčania v oblastiach post-konfliktnej obnovy a budovania mieru.

Počas predsedníctva SR v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) SR realizovala naprieč nástrojmi rozvojovej a inej medzinárodnej spolupráce sériu intervencií na zlepšenie životných podmienok ľudí zasiahnutých následkami ozbrojeného konfliktu na Ukrajine, na de-eskaláciu napätia a na dialóg na podporu mierového spolužitia konfliktom rozdelených komunít. Takýto dialóg SR podporuje aj v ďalších partnerských krajinách vo východnej Európe a na západnom Balkáne.

V rámci partnerstva s Rozvojovým programom OSN (United Nations Development Programme - UNDP) na roky 2018-2021 SR pokračovala v podpore druhej fázy iniciatívy „Ženy v armáde“, ktorá je vlajkovou loďou UNDP a široko uznávanou ako prelomová (vrátane NATO). Ide o projekt podpory rovnosti medzi ženami a mužmi na ministerstvách obrany a v ozbrojených silách vybraných krajín západného Balkánu v kontexte implementácie politickej agendy SSR. Aktivity podporené z prostriedkov ODA SR zahŕňajú predovšetkým odborné školenia na národnej a regionálnej úrovni v Bosne a Hercegovine, Čiernej Hore, Srbsku a Severnom Macedónsku.

SR je tiež aktívnym podporovateľom idey medzinárodnej trestnej zodpovednosti, osobitne Medzinárodného trestného súdu (ICC). V rokoch 2018 – 2020 zastávala funkciu podpredsedu Zhromaždenia zmluvných strán Rímskeho štatútu (ASP). V rokoch 2021 – 2023 zostáva vo funkcii člena byra ASP a ako facilitátor zodpovedá za revíziu procesu nominácie a voľby sudcov.

Slovensko tiež poskytlo dobrovoľné príspevky Zvereneckému fondu ICC pre obete, Asistenčnému programu pre výučbu a štúdium medzinárodného práva, osobitne Audiovizuálnej knižnici medzinárodného práva a Haagskej akadémii medzinárodného práva. Aktívne SR vystupuje v negociáciách nového dohovoru o predchádzaní a trestaní zločinov proti ľudskosti. K napĺňaniu cieľa prispieva SR aj ako podpredseda Rady pre ľudské práva (2019 -2020), okrem iného aj podporou Dohovoru o právach dieťaťa.

V rámci rozvojovej spolupráce SR pokračuje v zdieľaní transformačných a integračných skúseností a v podpore demokratizačného a reformného procesu partnerských krajín. Od roku 2021 je osobitný dôraz kladený na podporu ľudských práv a demokracie v partnerských krajinách, najmä pokiaľ ide o budovanie inštitúcií právneho štátu a občianskej spoločnosti, slobodu médií a bezpečnosť novinárov a slobodu vierovyznania a presvedčenia.

Od roku 2020 je prioritným záujmom SR implementácia medzinárodných dohovorov v gescii UNODC. SR podporuje úsilie UNODC v oblasti bezpečnosti a udržania svetového mieru a bezpečnosti, dodržiavania ľudských práv, zvyšovania bezpečnosti pred užívaním a obchodovaním s drogami, boja s kriminalitou, korupcie a terorizmu prostredníctvom spolupráce s členskými štátmi, presadzovaním spravodlivosti a budovaním odolných spoločností.

Slovensko participovalo na príprave politickej deklarácie pre 14. kongres OSN k prevencii kriminality a trestnému súdnictvu (CCPCJ), ktorá bola prijatá na vysokej úrovni v marci 2021. Politická deklarácia predstavuje pre medzinárodné spoločenstvo cestovnú mapu v oblasti kriminality a trestného súdnictva na ďalších päť rokov.

Slovensko sa aktívne zapojilo do revízie implementačných mechanizmov Dohovoru OSN proti korupcii (UNCAC) a do prípravy politickej deklarácie, ktorá bola prijatá počas mimoriadneho zasadnutia VZ OSN ku korupcii (UNGASS 2021) v júni 2021 v New Yorku. SR zdôraznila záväzok ukončiť beztrestnosť a posilniť protikorupčný právny rámec, význam rozvoja kultúry integrity a preventívnych politických opatrení v oblasti korupcie.

Na výzvu GT OSN sa Slovensko zapojilo do iniciatívy GlobE Network a v októbri 2021 sa stala jej 35. členom. Toto komplexné virtuálne centrum poskytuje znalosti, zdroje a nástroje potrebné na sledovanie, vyšetrovanie a stíhanie prípadov cezhraničnej korupcie prostredníctvom zabezpečených komunikačných kanálov. SR je v GlobE Network zastúpené Národnou kriminálnou agentúrou PPZ a Úradom špeciálnej prokuratúry GP SR.

Slovensko sa zúčastnilo 10. zasadnutia Zhromaždenia zmluvných strán Medzinárodnej proti korupčnej akadémie (IACA) na úrovni zástupcov Úradu vlády SR v októbri 2021 a aktívne komunikuje s IACA na príprave ďalšej spolupráce a využívaním akademických programov na potieranie korupcie.

SR sa podieľa na prehlbovaní spolupráce a súčinnosti s Komisiou pre omamné látky (CND), s Medzinárodnou radou pre kontrolu narkotík (INCB), Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a s ďalšími relevantnými inštitúciami. SR sa podieľa na výmene informácií o aktuálnych otázkach medzi relevantnými rezortmi a medzinárodnými inštitúciami zaoberajúcimi sa drogovou problematikou.

V roku 2022 sa SR sústredí na prípravu nového komplexného medzinárodného dohovoru v boji proti využívaniu informačných a komunikačných technológií na trestné účely.

Napĺňanie cieľa 17 *(Partnerstvo k naplneniu cieľov)*

Slovensko v roku 2020 poskytlo cca 125 mil. EUR na oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA), z čoho 34 mil. EUR na bilaterálnu a 91 mil. EUR na multilaterálnu ODA. Tento objem predstavoval 0,14 % hrubého národného dôchodku (HND), čím Slovensko výrazne zaostáva za svojím medzinárodným záväzkom dosiahnuť cieľ 0,33 % ODA/HND do roku 2030. Napriek limitovaným verejným zdrojom určeným na rozvojovú spoluprácu SR pokračovala v posilňovaní vlastných kapacít pre poskytovanie efektívnej rozvojovej spolupráce, rozširovaní expertízy a posilňovaní kredibility rozvojovej agentúry SR ako aj ďalších inštitúcií zapojených do rozvojovej spolupráce, s cieľom ich úspešného zapojenia do medzinárodných rozvojových projektov.

SR pokračovala v zapojení do spoločného programovania EÚ a do implementácie projektov s inými donormi a organizáciami, napr. účasť v programe AgriFi v Keni v rámci spoločného programovania EÚ (viď v časti Napĺňanie cieľa č. 2), spoločné projekty realizované v rámci krajín Vyšehradskej štvorky (Keňa, Líbya, Maroko) alebo v rámci tzv. Slavkovského formátu (Gruzínsko). Pokračovala taktiež realizácia spoločných projektov s významnými donormi v tretích krajinách, napr. s Agentúrou USA pre medzinárodný rozvoj (USAID) alebo Rozvojovým programom OSN (UNDP).

Pre napĺňanie SDGs bol v sledovanom období kladený dôraz na súhru a spoluprácu verejného sektora so súkromným, mimovládnym a akademickým sektorom, nielen v oblasti implementácie projektov, ale aj pri kontinuálnej snahe zvyšovať kvalitu a efektívnosť mechanizmu rozvojovej spolupráce SR.

Implementácia environmentálnej politiky

K zabezpečeniu inštitucionálneho a strategického rámca je potrebné podčiarknuť, že gescia implementácie Agendy 2030 v SR vo väzbe na uznesenie vlády SR č. 95 z 2. marca 2016 k Východiskám implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, v SR sleduje koncepciu delenej gescie medzi MIRRI SR (vnútroštátna implementácia) a MZVaEZ SR (aktivity SR a slovenských subjektov v medzinárodnom prostredí). Z tohto dôvodu je relevantné, i vo vzťahu k tomuto dokumentu, brať na zreteľ informácie poskytnuté uvedenými organizáciami, ktoré reagovali alebo priebežne reagujú na požiadavky týkajúce sa zabezpečenia plnenia SDG 13.

Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“) je zodpovedné za vypracovanie a implementáciu národnej environmentálnej politiky, vrátane cieľov v oblasti zmeny klímy a ochrany ovzdušia. Zodpovedá za rozvoj stratégií a ďalších nástrojov implementácie, ako sú zákony, regulačné opatrenia, ekonomické a trhové nástroje na nákladovo efektívne plnenie prijatých cieľov. Koncepčné dokumenty, ako aj legislatívne návrhy anotujú všetky ministerstvá, iné dotknuté orgány a verejnosť. Po pripomienkovom konaní sa o navrhovaných zákonoch rokuje v Legislatívnej rade vlády, schvaľuje ich vláda SR a napokon aj NR SR.

MŽP SR je hlavným orgánom na zabezpečenie plnenia podmienok a sledovanie pokroku SR pri plnení všetkých záväzkov a záväzkov v oblasti klimatickej politiky.

Realizácia opatrení si vyžiada aktívne zapojenie relevantných sektorov, prepojenie a konsolidáciu jednotlivých sektorových a prierezových politík a celospoločenskú angažovanosť. Dôslednú horizontálnu implementáciu opatrení, ktoré sú v súlade s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050, má zabezpečiť **Rada vlády SR pre Európsku zelenú dohodu.** Táto vznikla 4. novembra 2020 a návrh na jej zriadenie bol schválený uznesením vlády SR č. 699 zo 4. novembra 2020. Rada vlády SR pre Európsku zelenú dohodu je poradným, koordinačným a iniciatívnym orgánom vlády SR pre otázky týkajúce sa najmä, ale nie výhradne, Európskej zelenej dohody.

Európska zelená dohoda je nosnou témou na najbližších päť rokov s víziou do roku 2050 pre celú EÚ. Prináša rozsiahly súbor politík a opatrení pre oblasť zmeny klímy, energetiky, obehového hospodárstva, zachovania a obnovy ekosystémov a biodiverzity, potravinovej sebestačnosti alebo inteligentnej mobility. Primárnym cieľom dohody je zabezpečiť, aby sa Európa v záujme udržateľnej budúcnosti do roku 2050 stala prvým klimaticky neutrálnym kontinentom.

Štatút, rokovací poriadok a jej zloženie sú zverejnené aj na webovej stránke MŽP SR https://www.minzp.sk/rvezd/, celý materiál - štatút, rokovací poriadok, uznesenie vlády SR č. 699 z 4. novembra 2020 sú zverejnené na https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25441/1.

Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálne politiky do roku 2030 (ďalej len „Envirostratégia 2030“) bola schválená uznesením vlády SR č. 87 z 27. februára 2019. Envirostratégia 2030 definuje víziu do roku 2030, identifikuje základné systémové problémy, nastavuje ciele pre rok 2030, navrhuje rámcové opatrenia na zlepšenie súčasnej situácie a obsahuje aj základné výsledkové indikátory, ktoré umožnia overovať dosiahnuté výsledky.

Základnou víziou Envirostratégie 2030 je dosiahnuť lepšiu kvalitu životného prostredia a udržateľné obehové hospodárstvo využívajúce čo najmenej neobnoviteľných prírodných zdrojov a nebezpečných látok. Ochrana životného prostredia a udržateľná spotreba budú súčasťou všeobecného povedomia občanov aj tvorcov politík. Pomocou predchádzania a prispôsobenia sa zmene klímy budú jej následky na Slovensku čo možno najmiernejšie.

Ďalšie informácie dostupné na webovej adrese: https://www.minzp.sk/iep/strategicke-materialy/envirostrategia-2030.html.

Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 (ďalej len „NUS“) má za cieľ identifikovať, vybrať a analyzovať opatrenia nákladovo efektívnym spôsobom, pričom pre realizáciu bude nevyhnutná podpora zo strany relevantných rezortov a orgánov štátnej a verejnej správy a čo je dôležité, aby boli tieto politiky a iné nesúvisiace politiky vzájomné prierezovo prepojené a konzistentné či už medzi jednotlivými rezortami, ale aj v rámci jednotlivých rezortov.

NUS predstavuje prierezový dokument naprieč všetkými sektormi hospodárstva, ktoré musia robiť jednotlivé politiky tak, aby sa navzájom dopĺňali smerom splniť spoločný cieľ, ktorým je kompletne dekarbonizovať celé Slovensko do polovice tohto storočia. Tento ambiciózny cieľ si Slovensko určilo až v poslednom štádiu prípravy tejto stratégie (keď už bolo modelovanie ukončené), a preto sú podrobne analyzované len menej ambiciózne scenáre redukcií emisií (a zvyšovania záchytov), ktoré nás nedostanú ku klimatickej neutralite (https://www.minzp.sk/klima/nizkouhlikova-strategia/).

V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy v platnom znení sa v kapitole 6 určujú požiadavky na vnútroštátne a inventarizačné systémy Únie, týkajúce sa emisií skleníkových plynov, na politiky, opatrenia a prognózy. Zriadenie takýchto systémov sa vyžaduje a zároveň sa nimi podporí vykonávanie národných plánov so zreteľom na rozmer dekarbonizácie.

Požiadavky na podávanie správ v oblasti adaptácie na zmenu klímy – národné zámery, ciele a príspevky, integrované národné energetické a klimatické správy o pokroku a Integrované podávanie správ o národných adaptačných opatreniach, finančnej a technologickej podpore poskytovanej rozvojovým krajinám – sú uvedené v kapitole 4 a príslušných prílohách.

V súlade s požiadavkou MŽP SR pripravilo Správu pre Európsku komisiu k 15. marcu 2021, ktorá bola následne resubmitovaná v máji roku 2021, prostredníctvom nástroja Reportnet 3, ktorý pripravila Európska environmentálna agentúra (Správa v anglickom jazyku vrátane príloh je dostupná na nasledujúcej adrese: https://reportnet.europa.eu/public/country/SK).

V súvislosti s adaptáciou na zmenu klímy sa vláda SR hlási k medzinárodným záväzkom v oblasti adaptácie na zmenu klímy, tak ako sú definované v Rámcovom dohovore OSN o zmene klímy, Parížskej dohode a tiež sa hlási k implementácii Stratégie Európskej únie pre adaptáciu na zmenu klímy z 24. 2. 2021,

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0082&from=EN.

SR definuje adaptáciu na zmenu klímy ako svoju prioritu v strategickom dokumente Envirostratégia 2030. Hlavným nástrojom pre zvýšenie adaptačnej schopnosti SR je v roku 2018 prijatá aktualizácia Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy z r. 2014 pod názvom **Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy – aktualizácia** (ďalej len „NAS“), schválená uznesením vlády SR č. 478 z 17. októbra 2018, https://minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf.

Ďalším dokumentom je **Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody – H2ODNOTA JE VODA** (schválený uznesením vlády SR č. 110 z 14. marca 2018).

MŽP SR pripravilo tiež **Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy** (ďalej len „NAP“), ktorý je implementačným dokumentom NAS: https://minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/akcny-plan-implementaciu-nas.pdf.

NAP má za cieľ prostredníctvom implementácie prierezových a špecifických adaptačných opatrení a úloh zvýšiť pripravenosť Slovenska na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Zároveň podporuje inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach, ako aj pre zvýšenie celkovej informovanosti o tejto problematike. Pre potreby dosiahnutia cieľa je

identifikovaných 5 prierezových opatrení, ktoré sú zamerané na zlepšenie implementačného rámca, podporu vedy a výskumu v oblasti adaptácie na zmenu klímy, vytvorenie efektívneho systému krízového manažmentu a riešenia extrémnych udalostí, ako sú povodne a požiare, podporu zelenej infraštruktúry, ako aj na podporu vzdelávania a informovanosti. Na tieto opatrenia nadväzuje 18 úloh. Jadrom NAP je 7 špecifických oblastí: ochrana, manažment a využívanie vôd, udržateľné poľnohospodárstvo, adaptované lesné hospodárstvo, prírodné prostredie a biodiverzita, zdravie a zdravá populácia, sídelné prostredie a technické, ekonomické a sociálne opatrenia. Akčný plán bol dňa 31. augusta 2021 schválený uznesením vlády SR č. 476 z 31. augusta 2021.

K napĺňaniu čiastkového cieľa 13.3 „Zlepšiť vzdelávanie a zvyšovanie povedomia o zmene klímy, rozšíriť ľudské a inštitucionálne kapacity pre zmiernenie zmeny klímy, adaptáciu na zmenu klímy, znižovanie jej dopadu a včasné varovanie“ prispievajú aj aktivity realizované Slovenskou agentúrou životného prostredia (ďalej len „SAŽP“) v rámci projektu ***Zlepšenie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku (Projekt „Informovanosť“)***, financovaného z Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Jeho aktivity sú zamerané na zlepšenie informovanosti o kvalite životného prostredia, na udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry a problematiku zmeny klímy vrátane adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Dobra trvania je obdobie rokov 2016 – 2023.

V rámci Hlavnej aktivity 6 – Informačné aktivity v oblasti zmeny klímy boli zrealizované nasledujúce najvýznamnejšie informačné a vzdelávacie aktivity:

Vzdelávacie aktivity		
rok	**názov vzdelávacej aktivity**	**termín**
2018	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	25.10.2018
2018	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	27.11.2018
2018	Zosuvy - súčasný stav, súvisiace riziká, ich prevencia a manažment	24.10.2018
2018	Manažment rizikových javov v územiach zaťažených zosuvmi	20.- 21.11.2018
2019	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	28.3.2019
2019	Zosuvy - súčasný stav, súvisiace riziká, ich prevencia a manažment	26.4.2019
2019	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	20.6.2019
2019	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	24.9.2019
2019	Zosuvy - súčasný stav, súvisiace riziká, ich prevencia a manažment	25.10.2019
2019	Medzinárodná konferencia Zmena klímy	13.-15.11.2019
2019	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	26.11.2019
2019	Manažment rizikových javov v územiach zaťažených zosuvmi	25.-26.11.2019
2019	Enviromesto - súťaž	
2021	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	21.7.2021
2021	Zosuvy - súčasný stav, súvisiace riziká, ich prevencia a manažment	23.9.2021
2021	Interaktívna výstava "Klíma nás spája"	10/2021
2021	Zelené opatrenia pre samosprávy-informačný deň	4.11.2021
Publikácie		
rok	**Názov publikácie**	**Poznámka**
2018	Katalóg adaptačných opatrení na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy vo vzťahu k využitiu krajiny	
2021	Zelená infraštruktúra a jej význam v protipovodňovej ochrane	webová verzia
2021	Svahové deformácie- informačná brožúra pre verejnosť na tému zosuvy	webová verzia

Významnú úlohu v oblasti sprístupňovania a šírenia informácií vo vzťahu k zmene klímy plní **Enviroportál** – www.enviroportal.sk. Jeho úlohou je poskytovanie autorizovaných a overených informácii o životnom prostredí na Slovensku, umožnenie online prístupu k databázam tvoreným v rezorte životného prostredia, zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva, ako aj populárno-náučným prístupom podporenie environmentálnej výchovy.

Enviroportál je podľa problematiky členený do viacerých častí. V časti „Environmentálne témy" - „Environmentálne problémy" je sekcia „Zmena klímy" (https://www.enviroportal.sk/klimaticke-zmeny), v ktorej užívateľ nájde integrované informácie týkajúce sa dotknutej témy. Daná sekcia je členená nasledovne:

- Emisie skleníkových plynov,
- Právne predpisy SR,
- Právne predpisy EÚ,
- Dokumenty,
- Medzinárodné dohovory,
- Indikátory,
- Správy o stave ŽP,
- Publikácie,
- Užitočné odkazy.

Sú tu uvedené základné informácie týkajúce sa problematiky emisií skleníkových plynov, súvisiace právne predpisy SR a EÚ, medzinárodné dohovory a dokumenty. Ďalej indikátory, ktoré zahŕňajú aktualizované indikátorové hodnotenia súvisiace s danou problematikou (Emisie skleníkových plynov a Teplota vzduchu a atmosférické zrážky). Indikátory sú jedným z podkladov pre vypracovanie ***Správ o stave životného prostredia SR***, ktoré sú spracovávané podľa príslušných právnych predpisov každoročne a prístupné sú na https://www.enviroportal.sk/spravy/kat21. V roku 2020 došlo k zmene ich štruktúry a jej prispôsobeniu Envirostratégii 2030. Problematika zmeny klímy je zahrnutá v kapitole *Zmena klímy a ochrana ovzdušia*, s podkapitolami *Predchádzanie zmene klímy a zmierňovanie jej dopadov, Ochrana pred následkami povodní a Riešenie sucha a nedostatku vody*.

Ďalšie ilustratívne konkrétne príklady – (za rezort MŽP SR, nespomíname iné politiky, ktoré prispejú k nášmu cieľu v kompetencii iných rezortov):

1. MŽP SR pracuje na historicky prvom zákone o klíme, ktorý pomôže zbaviť Slovensko emisií, spôsobujúcich globálne otepľovanie. Vyznačí aj cesty, ako to dosiahnuť do roku 2050.

2. V roku 2021 MŽP SR pripravovalo novelizáciu Zákona č.414/2012 Z.z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde by sa malo zlepšiť a zefektívniť fungovanie tohto systému na Slovensku, vrátane využitia výnosov z neho na klimatické opatrenia.

3. Ako informačná a metodická podpora pre samosprávy a širokú verejnosť slúži webová stránka SAŽP **Zelená infraštruktúra v procese adaptácie na zmenu klímy** (https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelena-infrastruktura/zelena-infrastruktura-v-procese-adaptacie-na-zmenu-klimy/).

4. Informačný portál pre environmentálnu výchovu **EWOBOX** – s rôznymi environmentálnymi témami, aj so zameraním na zmenu klímy (https://www.ewobox.sk/home).

5. **Stredisko environmentálnej výchovy Dropie SAŽP** – prioritne pre deti materských škôl a žiakov základných škôl na zvyšovanie povedomia v oblasti mitigačných a adaptačných opatrení (https://dropie.sazp.sk/).

Realizované semináre v súvislosti s adaptáciou sídiel na zmenu klímy: Zelená infraštruktúra v sídlach miest, Zelené opatrenia pre samosprávy, Sídla a biodiverzita a pod.

Metodika monitorovania

Vláda SR uznesením č. 350 z 24. júla 2017 schválila Návrh postupu vnútroštátnej implementácie Agendy 2030, aby nastavila účinný dvojročný monitorovací mechanizmus a vymedzila kompetencie a zodpovednosti. Základom druhej monitorovacej správy, s cieľom v maximálne možnej miere podporiť medzinárodné monitorovanie a porovnanie, sa stali globálne indikátory OSN. Globálny rámec indikátorov je jednotným celosvetovým nástrojom na monitorovanie implementácie Agendy 2030 v jednotlivých krajinách OSN. Monitorovanie podľa globálneho rámca vytvára priestor na to, aby sme posúdili, či sú globálne ciele pre SR dostatočne ambiciózne (alebo sú príliš ambiciózne) a do akej miery sú relevantné pre SR. Posúdenie takéhoto charakteru nebolo doposiaľ vypracované.

SR poskytuje medzinárodným inštitúciám - gestorom indikátorov (tzv. custodian agencies), povereným výpočtom a monitorovaním globálnych indikátorov, požadované údaje a informácie, avšak na národnej úrovni nie je zabezpečené, aby sa výsledky týchto snáh využívali v primeranej alebo dostatočnej miere. Možno očakávať, že použitie indikátorov na národné monitorovanie vyvolá potrebu, aby sa prehodnocovali už identifikované nedostatky v poskytovaní údajov za SR. V súčasnosti nie sú dostupné všetky údaje požadované na globálne monitorovanie (neúplné časové rady, včasnosť, granularita...).

OSN vypracúva hodnotiace správy na úrovni väčších geografických celkov, ich súčasťou nie sú podrobnejšie analytické hodnotenia jednotlivých krajín. V prospech globálneho rámca hovorí aj fakt, že v databáze OSN sa počet dostupných indikátorov za SR navýšil, každý cieľ (okrem cieľa 14, ktorý nie je pre SR relevantný) je pokrytý indikátormi, a je teda možné zostaviť komplexnú správu.

Členenie analytickej časti správy zohľadňuje 3-úrovňové členenie monitorovacieho rámca OSN: na najvyššej úrovni je cieľ, na nižšej čiastkový cieľ a na najnižšej úrovni indikátor vybraný zo sady globálnych indikátorov vyhodnotených na stránke **„Country profiles“** pre SR. Zdrojom údajov je stránka OSN obsahujúca profil Slovenska: https://country-profiles.unstatshub.org/svk a globálna databáza OSN https://unstats.un.org/sdgs/unsdg.

Podkladom pre vypracovanie tejto správy boli teda indikátory vyhodnotené organizáciou OSN v rámci stránky „**Country profiles**“. Dostupných za SR bolo 108 indikátorov zo 16 cieľov Agendy 2030. K týmto indikátorom boli v priebehu októbra 2021 stiahnuté dáta z databázy OSN. K deviatim indikátorom neboli v databáze OSN dostupné dáta, preto boli použité dáta z databázy vytvorenej ku Country profil-u. V prípade niektorých indikátorov bolo dostupné jeho vnútorné vecné členenie, **preto konečný počet indikátorov, ktoré sú uvedené v správe, je 212 (pozri prílohu č. 1)**. Jeden indikátor z oblasti životného prostredia o skleníkových plynoch bol vzhľadom k jeho aktuálnosti pridaný dodatočne. Údaje k tomuto indikátoru boli z databázy OSN stiahnuté v decembri 2021.

Ku každému indikátoru je z prevzatých dát vložený graf označený kódom indikátora a príslušným akronymom, pod ktorým sú dáta uložené v databáze OSN (napr. G 1.1.1_SI_POV_DAY1), názvom indikátora, mernou jednotkou, dátumom prevzatia, príp. poznámkou prevzatou z databázy OSN. Na prístup a vyhľadanie údajov na webovej stránke OSN možno použiť akronym, ktorý je k dispozícii pod každým grafom, príp. tabuľkou. Analytický vstup pod grafom je vypracovaný gestorom indikátora uvedeným v zátvorke. Vychádzalo sa z predpokladu, že gestor bude zastupovať ten orgán, do pôsobnosti ktorého spadá nielen prijímanie opatrení na plnenie daného

SDG ale aj odpočet plnenia cieľov. Niektoré indikátory si vyžadovali súčinnosť dvoch, príp. viacerých gestorov. Títo gestori sú uvedení v Prílohe 3 Zoznam gestorov zodpovedných za vypracovanie čiastkového analytického vstupu k indikátorom OSN a súčinní gestori. Na prvom mieste je vždy uvedený gestor reprezentujúci orgán s najväčším dosahom na plnenie cieľa.

V prípade, ak gestor považoval sa potrebné, doplnil vstup s novšími údajmi, príp. súvisiacimi údajmi z národných zdrojov (pozri prílohu č. 2). Aby sa zachovalo odlíšenie grafov s údajmi z databázy OSN a grafov k prípadným údajom z národných zdrojov, analytické vstupy a grafy k národným údajom sú identifikované osobitným označením, ktoré je rozšírené o akronym SVK (Slovakia) (napr. G 1.1.1_SVK_1).

Na vyhodnotenie trendu indikátorov a následne na grafické označenie tohto trendu sa použila metodika OSN z technickej prílohy k dokumentu Schéma pokroku (Progress charts), ktorý je zverejnený na stránke OSN https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/progress-chart/.

Na posúdenie trendu sa použil východiskový rok – prvý dostupný rok použitý v grafe, resp. tabuľke a najnovší údajový bod. Najnovšie dostupné údaje pre väčšinu indikátorov sú z rokov 2018 až 2019; v prípade niekoľkých indikátorov údaje siahajú do rokov 2015 a 2016. Väčšina údajov použitých v správe bola zostavená pred pandémiou COVID-19, a preto neodráža jej skutočný vplyv.

Pokiaľ bola v Schéme pokroku uvedená cieľová hodnota, bola použitá pri výpočte trendu vývoja. Pri niektorých cieľoch boli cieľové hodnoty odvodené priamo od názvov čiastkových cieľov SDG.

Trendy indikátorov sú reprezentované štyrmi rôznymi farbami semaforu, ako je uvedené v obrázku č. 2. Prehľad globálnych indikátorov s vyznačeným „semaforom“ sa nachádza **v prílohe č. 1**.

Obr. 2 Semafor pre vyhodnotenie trendu indikátorov

Farba	Trend	Označenie
	Značný pokrok / na dobrej ceste	
	Primeraný pokrok, ale je potrebné zrýchlenie	
	Obmedzený alebo žiadny pokrok	
	Zhoršenie	
	Nevyhodnocované pre nedostatok informácií, krátky časový rad alebo neaplikovateľné	

Pri výpočte trendu indikátora sa rozlišovalo, či indikátory majú alebo nemajú explicitne stanovený číselný cieľ. Ak sa dosiahol značný pokrok, t. j. cieľ už je splnený alebo takmer splnený, nebola potrebná analýza trendu a ako hodnotenie trendu sa priradila úroveň „Značný pokrok / na dobrej ceste" (ON TRACK).

- V prípade indikátorov, ktoré **nemajú stanovený explicitný číselný cieľ**, bola na hodnotenie trendov použitá zložená ročná miera rastu ($CAGR_a$):

$$CAGR_\alpha = \left(\frac{x_t}{x_{to}}\right)^{\frac{1}{t-t_0}} - 1$$

Kde $\boldsymbol{x_t}$ je číselná hodnota indikátora v roku **t**; **t** je rok, v ktorom sú k dispozícii najnovšie údaje, a $\boldsymbol{t_0}$ je východiskový rok.

1) Ak je cieľom, aby hodnoty indikátora v priebehu času **rástli** (napríklad zvyšovanie pokrytia zdravotnou starostlivosťou a základnými službami), kategorizuje sa trend do jedného zo štyroch farebných hodnotení uvedených nižšie:

Hodnoty tempa rastu	Kategória hodnotenia
$CAGRa > 0{,}01$	Značný pokrok/ na dobrej ceste
$0{,}005 < CAGRa \leq 0{,}01$	Primeraný pokrok, ale je potrebné zrýchlenie
$-0{,}01 \leq CAGRa < 0{,}005$	Obmedzený alebo žiadny pokrok
$CAGRa < -0{,}01$	Zhoršenie

2) Ak je cieľom, aby hodnoty indikátora v priebehu času **klesali** (napríklad znižovanie chudoby, hladu alebo chorôb), kategorizuje sa trend do jedného zo štyroch farebných hodnotení uvedených nižšie:

Hodnoty tempa rastu	Kategória hodnotenia
$CAGR_a < -0{,}01$	Značný pokrok/ na dobrej ceste
$-0{,}01 \leq CAGR_a < -0{,}005$	Primeraný pokrok, ale je potrebné zrýchlenie
$-0{,}005 < CAGR_a \leq 0{,}01$	Obmedzený alebo žiadny pokrok
$CAGRa > 0{,}01$	Zhoršenie

- V prípade indikátorov, ktoré majú **stanovený explicitný číselný cieľ**, sa na posúdenie trendov na dosiahnutie cieľa v cieľovom roku použil pomer *(CR)* aktuálnej miery rastu ($CAGR_a$) k požadovanej miere rastu *($CAGR_r$)*.

Výpočet požadovanej miery rastu *($CAGR_r$)* s cieľovým rokom 2030:

$$CAGR_r = \left(\frac{x^*}{x_{to}}\right)^{\frac{1}{2030-t_0}} - 1$$

Kde $\boldsymbol{x}$* je číselná hodnota indikátora v cieľovom roku.

Porovnanie aktuálneho a požadovaného rastu znamená jednoduchý výpočet pomeru oboch:

$$CR = \frac{CAGR_\alpha}{CAGR_r}$$

Zaradenie trendu do jedného zo štyroch farebných hodnotení na základe výsledku CR sa uvádza v nasledujúcom prehľade. Hraničné hodnoty sú uvedené nižšie:

Hodnota CR	Kategória hodnotenia
$CR \geq 0{,}95$	Značný pokrok/ na dobrej ceste
$0{,}50 \leq CR < 0{,}95$	Primeraný pokrok, ale je potrebné zrýchlenie
$-0{,}1 \leq CR < 0{,}50$	Obmedzený alebo žiadny pokrok
$CR < -0{,}1$	Zhoršenie

Analytická časť správy

Cieľ 1 Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách

Čiastkový cieľ 1.1 **Do roku 2030 odstrániť extrémnu chudobu všade na svete; extrémna chudoba je v súčasnosti definovaná ako život za menej než 1,25 dolára na deň**

Indikátor 1.1.1 **Podiel obyvateľstva žijúceho pod medzinárodnou hranicou chudoby podľa pohlavia, veku, postavenia zamestnania a geografickej polohy (mestskej / vidieckej)**

Definícia: Indikátor „podiel populácie pod medzinárodnou hranicou chudoby“ je definovaný ako percento populácie, ktorá v medzinárodných cenách roku 2011 žije z menej ako 1,90 dolára denne. V októbri 2015 bola medzinárodná hranica chudoby nastavená na 1,90 dolára na deň.

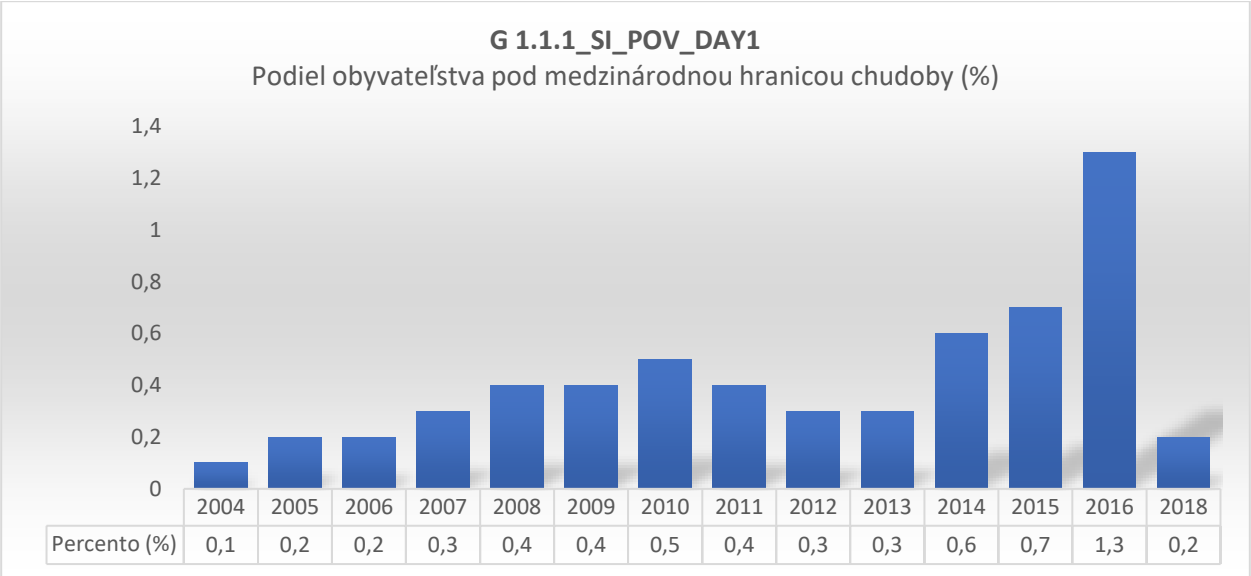

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_SI_POV_DAY1
Stiahnuté: 4.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Tento indikátor si vyžaduje komplexnejšie vyhodnotenie aj vzhľadom na vplyv inflácie na výpočet extrémnej chudoby.

Za sociálnu oblasť tak ako sme už vyššie uviedli predovšetkým v dávkových a príspevkových systémoch je vo väčšine dávok a príspevkov zavedená pravidelná valorizácia na základe úpravy súm životného minima, t. j. závislosti od rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností alebo rastu čistých peňažných príjmov na osobu. Vývoj súm jednotlivých dávok a príspevkov ako

aj zmien, ktoré sa ich v posledných rokoch dotkli sú každoročne publikované v Správe sociálnej situácii obyvateľstva.

Znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia patrí k dlhodobým prioritám verejných politík na Slovensku. Táto agenda je prítomná v právnych predpisoch i koncepčných a strategických dokumentoch SR. Kľúčovým je v súčasnosti Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe, ktorá systematizuje prístupy k riešeniu chudoby a sociálneho vylúčenia a rozvíja ich pod jednotným rámcom.

Vo všeobecnosti k znižovaniu chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj zlepšenia životných podmienok obyvateľov v oblasti sociálnej politiky prispieva systém pomoci v hmotnej núdzi, systém sociálnych služieb, systém peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, systém štátnych sociálnych dávok ako aj dotačný systém.

Systém pomoci v hmotnej núdzi[1]) je záchrannou sociálnou sieťou, ktorým sa rieši stav hmotnej núdze, a to poskytovaním pomoci v hmotnej núdzi. Pri určení výšky pomoci v hmotnej núdzi sa vychádza z rozdielu súčtu nárokov na jednotlivé zložky pomoci v hmotnej núdzi (dávka v hmotnej núdzi, príspevok na bývanie, ochranný príspevok, aktivačný príspevok a príspevok na nezaopatrené dieťa) a príjmu domácnosti. Vnútroštátna legislatíva vymedzuje, ktorý príjem, resp. jeho časť sa na účely posudzovania stavu hmotnej núdze a poskytovania pomoci v hmotnej núdzi považuje. V rámci pomoci v hmotnej núdzi je nastavený valorizačný mechanizmus, ktorý umožňuje každoročne upravovať sumy pomoci v hmotnej núdzi v závislosti od úpravy súm životného minima.

V rámci dotačného systému[2]) sa na deti, ktoré navštevujú materskú školu alebo základnú školu (nejde iba o deti ohrozené sociálnym vylúčením, t. j. sú z domácnosti, kde sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo príjem domácnosti je nižší ako životné minimum alebo v materskej škole alebo základnej škole, ktorú navštevujú je najmenej 50 % detí z domácnosti v hmotnej núdzi), poskytuje dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom[3]). Ďalším nástrojom v rámci dotačného systému je dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností[4]), ktorá je zameraná na deti ohrozené sociálnym vylúčením[5]) navštevujúce posledný ročných materskej školy alebo základnú školu.

V súvislosti s obzvlášť zraniteľnými skupinami obyvateľstva je ďalej možné uviesť, že systém peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia je cielený na zmiernenie alebo prekonanie sociálneho dôsledku ŤZP poskytovaním peňažných príspevkov na kompenzáciu a na podporu sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ŤZP do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti a v ustanovených oblastiach. ŤZP sa kompenzuje formou jednorazových peňažných príspevkov a opakovaných peňažných príspevkov.

Systém sociálnych služieb predstavuje jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a štát ním podporuje sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Ide predovšetkým o prevenciu vzniku, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie jednotlivca, rodiny alebo komunity, zachovanie, obnovu

---

[1]) Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
[2]) Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov.
[3]) Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa.
[4]) Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa.
[5]) Sú z domácnosti, kde sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, alebo príjem domácnosti je nižší ako životné minimum, alebo navštevujú posledný ročných materskej školy alebo základnú školu zariadenie, kde je najmenej 50 % detí z domácnosti v hmotnej núdzi.

alebo rozvoj schopnosti jednotlivca viesť samostatný život, podporu začlenenia jednotlivca do spoločnosti, prevenciu sociálneho vylúčenia, riešenie krízovej sociálnej situácie jednotlivca a rodiny.

Čiastkový cieľ 1.2 **Do roku 2030 aspoň o polovicu znížiť podiel mužov, žien a detí všetkých vekových kategórií, ktorí žijú v chudobe tak, ako je definovaná v národnej legislatíve**

Indikátor 1.2.1 **Podiel populácie pod národnou hranicou chudoby podľa pohlavia a veku**

Definícia: Národná miera chudoby je percento celkového obyvateľstva žijúceho pod národnou hranicou chudoby.

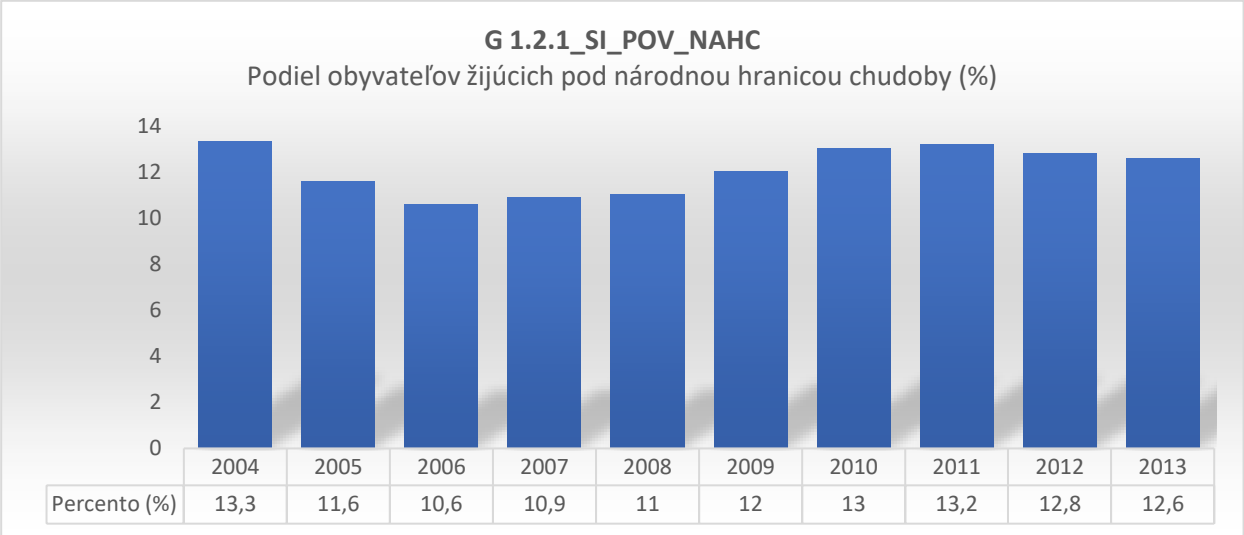

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Percento (%)	13,3	11,6	10,6	10,9	11	12	13	13,2	12,8	12,6

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajín_ SI_POV_NAHC
Stiahnuté: 4.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Pozn.: EUROSTAT, miera rizika chudoby (hranica rizika chudoby je definovaná ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu po sociálnych transferoch), vykazovaný rok je referenčný rok príjmu, ktorý predchádza roku zisťovania. Hranica chudoby je relatívna.

Analytický vstup:

Príjmová chudoba na Slovensku je vyjadrovaná ako podiel ľudí pod hranicou chudoby a ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Vývoj miery rizika chudoby je na Slovensku ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Pozitívny vývoj v posledných rokoch bol spôsobený vyrovnávaním príjmovej nerovnosti práve u domácností v nízkych príjmových pásmach. Podľa EU SILC 2020 miera rizika chudoby klesla na 11,4 %, t. j. 615 tis. ľudí malo príjem pod mesačnou hranicou chudoby, ktorá predstavovala sumu 435 eur.

Na vývoj chudoby, resp. na jej znižovanie má kľúčový vplyv aj nastavenie systému sociálnej ochrany, resp. poskytovanie sociálnych transferov. Nasledovná tabuľka poskytuje obraz o vývoji rizika chudoby po a pred sociálnymi transfermi.

T_1.2.1_SVK_1_Vývoj mier rizika chudoby v percentách

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch	13,3	11,6	10,6	10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi	40,2	38,9	37,6	37,5	35,9	38,2	38,3	37,9	38,0	38,0	38,1	37,9	37,4	37,1	37,2	37,4
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi s výnimkou starobných a pozostalostných dávok	21,9	20,0	18,2	18,4	17,1	19,8	19,5	20,0	20,1	19,6	19,0	18,4	17,5	17,7	19,2	19,0

Zdroj: ŠÚ SR
Pozn.: Vykazovaný rok je rok zisťovania

Pre komplexnejšie zhodnotenie sociálnej situácie, ako aj vývoja chudoby na Slovensku je potrebné zhodnotiť viaceré aspekty, ktoré ho ovplyvňujú, napríklad mieru rizika chudoby zakotvená v čase, ktorá nám umožňuje sledovať životnú úroveň obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast krajiny a taktiež zachytáva aspekt absolútnej chudoby. V rokoch 2015 až 2020 je zachytený pravidelný pokles hodnoty tohto indikátora.

Podľa EU SILC 2020 bolo pod hranicou chudoby zakotvenou v čase (2008) 4,3 % populácie na Slovensku. Ďalším dôležitým aspektom je hĺbka chudoby, na ktorú majú vplyv aj sociálne transfery. V posledných rokoch 2015-2020 je možné sledovať pokles hĺbky chudoby, ktorá v roku 2020 klesla až na 23,7 %. V tejto súvislosti zohrala úlohu zavedená valorizácia v systéme pomoci v hmotnej núdzi (zavedená od roku 2019).

Čiastkový cieľ 1.3 **Na úrovni štátu zaviesť vhodné systémy sociálnej ochrany pre všetkých, vrátane tých, ktorí to potrebujú najviac, a do roku 2030 rozšíriť ich dosah na väčšinu chudobných a ohrozených**

Indikátor 1.3.1 **Podiel populácie pokrytej sociálnou ochranou podľa pohlavia, s rozlíšením detí, nezamestnaných osôb, starších osôb, osôb so zdravotným postihnutím, tehotných žien, novorodencov, obetí pracovných úrazov a chudobných a ohrozených skupín**

Definícia: Indikátor odráža podiel osôb, na ktoré sa účinne vzťahuje systém sociálnej ochrany vrátane minimálnych úrovní sociálnej ochrany. Odráža tiež hlavné zložky sociálnej ochrany: prídavky na dieťa a materstvo, podpora osôb bez práce, osôb so zdravotným postihnutím, obetí pracovných úrazov a starších osôb.

Účinné krytie sociálnej ochrany sa meria počtom ľudí, ktorí buď aktívne prispievajú do systému sociálneho poistenia, alebo poberajú dávky (príspevkové alebo nepríspevkové).

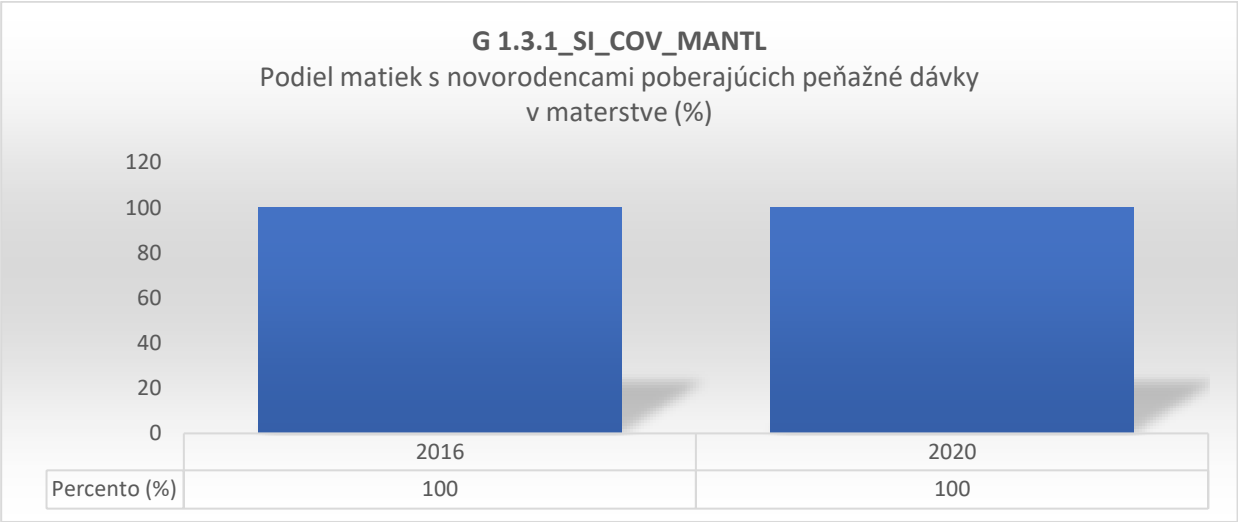

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_MATNL
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V rokoch 2016 až 2020 je podiel matiek s novorodencami, ktoré poberajú peňažné dávky, stopercentný. Trend je vyhodnotený ako značný pokrok / na dobrej ceste a môžeme ho označiť ako pozitívny. Predmetné údaje sú predpokladom Medzinárodnej organizácie práce a berú do úvahy príspevkové dávky (materské) ako aj nepríspevkové dávky napr. rodičovský príspevok a prídavok na dieťa.

T_1.3.1_ SI_COV_POOR

Podiel chudobného obyvateľstva, ktoré poberá peňažné dávky sociálnej pomoci, podľa pohlavia (%)

100 %	V roku 2016 dostávalo 100,0 % chudobných obyvateľov krajiny (muži a ženy spolu) peňažnú sociálnu pomoc.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_POOR
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

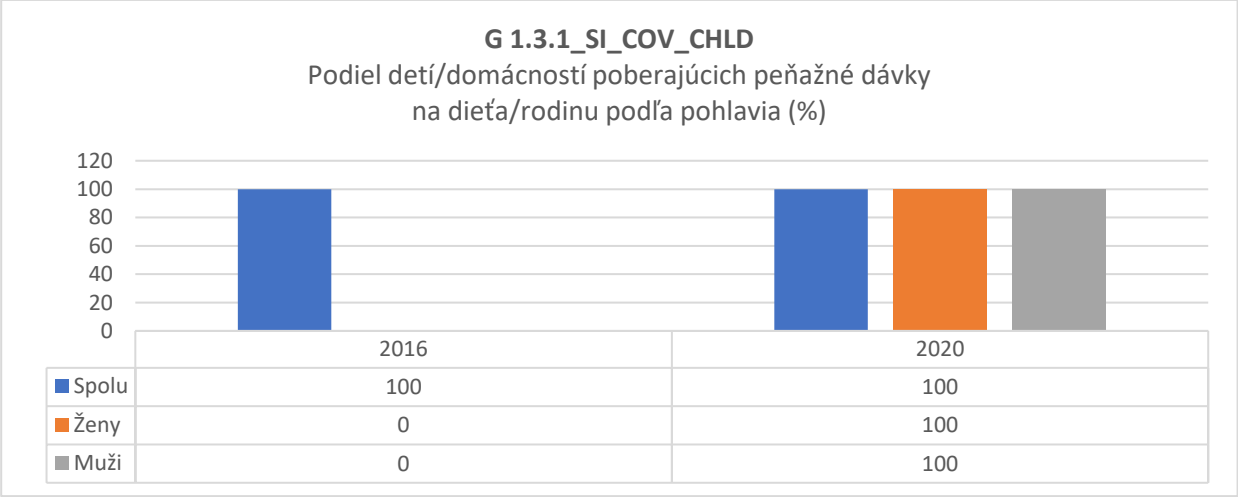

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_CHLD
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Vysoká miera pokrytia peňažnými dávkami na dieťa/rodinu sa dá vysvetliť legislatívnym nastavením, ktoré predstavujeme v nasledujúcich odsekoch.

Štát poskytuje na každé nezaopatrené dieťa prídavok na dieťa, ktorý je aktuálne v sume 25,88 €. Účelom prídavku na dieťa je prispievanie štátu na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa a na čiastočnú úhradu školských potrieb na účel podpory plnenia školských povinností nezaopatreného dieťaťa. Prídavok na dieťa sa jednorazovo zvyšuje keď dieťa prvýkrát nastúpi do prvého ročníka základnej školy o sumu 106,33 €. (Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov).

Na dieťa, ktoré je zverené do náhradnej starostlivosti štát poskytuje opakovaný príspevok dieťaťu, ktorý sa poskytuje v rôznej výške v závislosti od veku dieťaťa. Pre dieťa vo veku do 10 rokov veku je to v sume 199,20 €, pre dieťa vo veku od 10 do 15 rokov veku je to v sume 229 € a pre dieťa vo veku nad 15 rokov veku je to v sume 248,90 €. (Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov).

Pri narodení dieťaťa štát poskytuje príspevok pri narodení dieťaťa, ktorého výška sa v závislosti od poradia pôrodu. Ak ide o dieťa z prvého až tretieho pôrodu, tak výška príspevku je 829,86 €. V ostatných prípadoch sa príspevok pri narodení poskytuje v sume 151,37 €. (Zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V súvislosti so zabezpečením starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, štát poskytuje rodičom rodičovský príspevok. Rodičovský príspevok sa aktuálne poskytuje v sume 280 € alebo v sume 383,80 € ak na toto dieťa rodič poberal aj materské. (Zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Náhradným rodičom, ktorí sa starajú o dieťa, ktoré im bolo zverené do náhradnej starostlivosti štát prispieva na zabezpečovanie tejto starostlivosti opakovaným príspevkom náhradnému rodičovi, ktorý je aktuálne v sume 194,20 €. (Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov).

V súvislosti s riadnou starostlivosťou o tri a viac súčasne narodených detí alebo ak sa opakovane v priebehu dvoch rokov narodili dvojičky, štát prispieva rodičom raz za rok na zvýšené výdavky sumou 110,36 €. (Zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

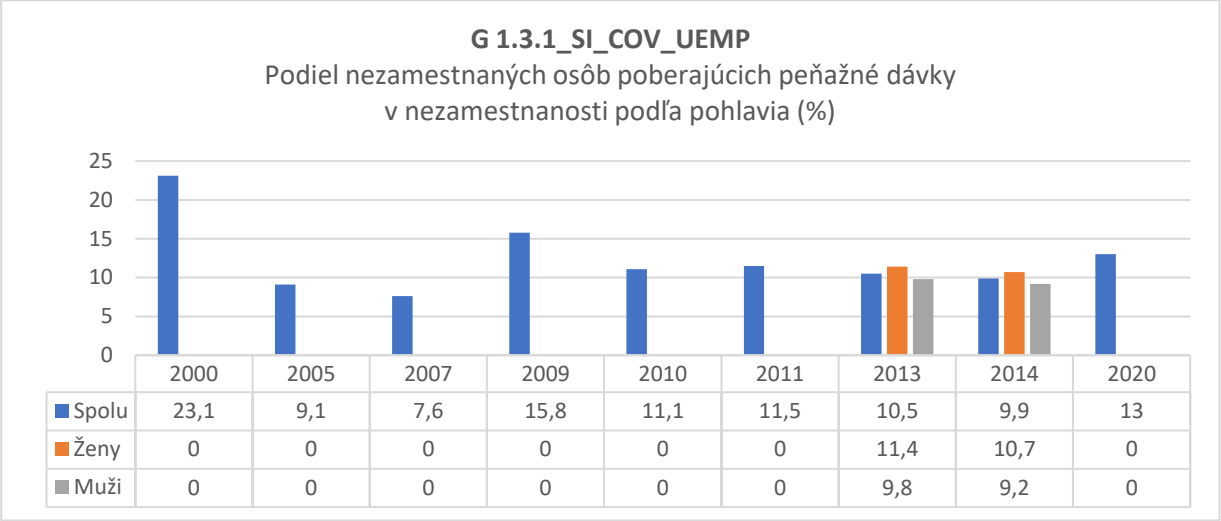

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_UEMP
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V roku 2020 len 13 percent nezamestnaných osôb poberalo peňažné dávky v nezamestnanosti. Tento stav je čiastočne spôsobený relatívne vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb, t. j. tých, ktorí sú nezamestnaní šesť mesiacov alebo dlhšie a uplynulo ich podporné obdobie na dávku v nezamestnanosti. Napriek uvedenému je trend vyhodnotený ako značný pokrok / na dobrej ceste a môžeme ho označiť ako pozitívny. Uvedené je spôsobené nárastom pokrytia dávkou v nezamestnanosti v porovnaní s rokom 2014, a to najmä z dôvodu rastu nezamestnanosti v roku 2020 u osôb s nárokom na dávku v nezamestnanosti a dočasným predĺžením podporného obdobia dávky v nezamestnanosti počas mimoriadnej/krízovej situácie z dôvodu pandémie Covid-19.

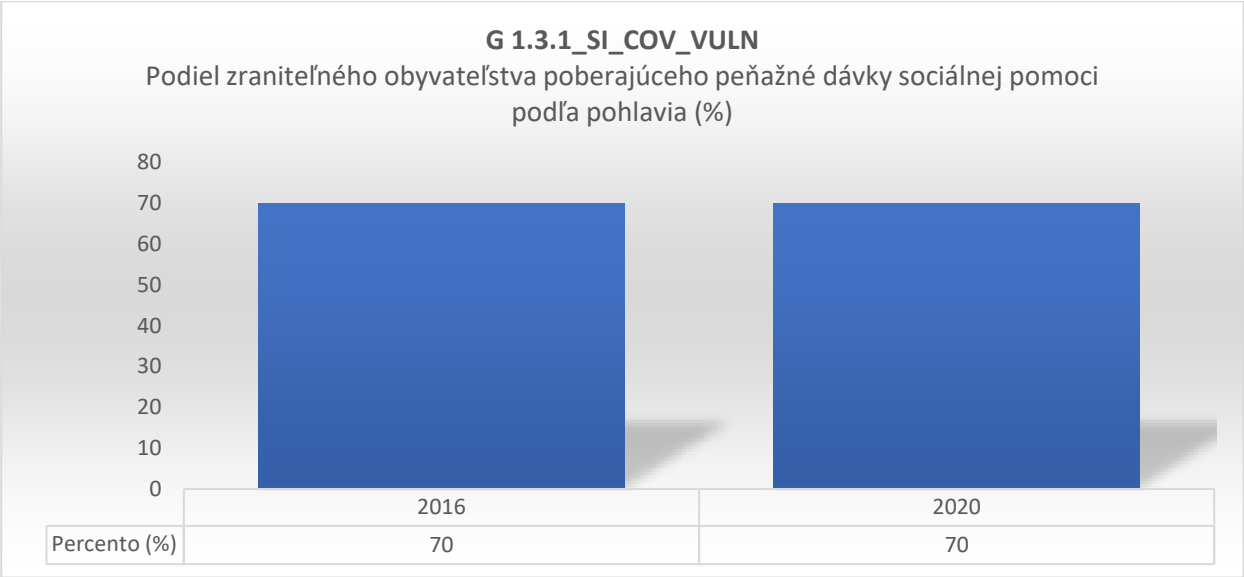

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_VULN
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

K znižovaniu chudoby a sociálneho vylúčenia maximálne prispieva nastavenie systému sociálnej ochrany, ktorý na národnej úrovni zachytáva všetky dotknuté skupiny obyvateľstva v rôznych

štádiách ich života s cieľom zlepšiť ich životné podmienky. V oblasti sociálnej politiky okrem iného ide o systém pomoci v hmotnej núdzi, systém sociálnych služieb, systém peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, systém štátnych sociálnych dávok ako aj dotačný systém. Ide predovšetkým o sociálne transfery, t. j. dávkové systémy.

Celkové výdavky na dávky sociálnej ochrany, ktoré zachytávajú širšie spektrum dávok, sú premietnuté v rámci tabuľky T_1.3.1_SVK_1. Rozdelenie podľa zamerania dávok sociálnej ochrany je možné sledovať v tabuľke T_1.3.1_SVK_ 2. V tabuľke T_1.3.1_SVK_3 je premietnutý podiel výdavkov na dávky sociálnej ochrana na HDP.

T_1.3.1_SVK_1_Výdavky na dávky sociálnej ochrany v mil. €

	2015	2016	2017	2018	2019
Dávky sociálnej ochrany	**13 993,82**	**14 499,37**	**14 965,34**	**15 654,97**	**16 367,35**
Peňažné dávky	**9 205,62**	**9 372,36**	**9 805,55**	**10 084,20**	**10 680,73**
Opakované peňažné dávky	*8 800,23*	*8 965,61*	*9 404,55*	*9 737,75*	*10 325,61*
Jednorazové peňažné dávky	*405,39*	*406,76*	*401,00*	*346,45*	*355,12*
Vecné dávky	**4 788,20**	**5 127,01**	**5 159,79**	**5 570,77**	**5 686,62**

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

T_1.3.1_SVK_ 2_Výdavky na dávky sociálnej ochrany podľa zamerania v mil. €

	2015	2016	2017	2018	2019
Celkom	**13 993,82**	**14 499,37**	**14 965,34**	**15 654,97**	**16 367,35**
Choroba a zdravotná starostlivosť	4 372,05	4 712,53	4 748,40	5 140,13	5 332,44
Invalidita	1 236,64	1 278,95	1 314,92	1 330,36	1 370,54
Staroba	5 706,06	5 817,73	6 121,67	6 367,42	6 660,09
Pozostalí	716,35	702,73	730,67	776,20	771,50
Rodina/Deti	1 278,89	1 303,55	1 361,98	1 381,06	1 514,84
Nezamestnanosť	406,79	433,95	431,63	430,89	469,29
Bývanie	33,03	32,36	43,79	46,68	42,39
Sociálne vylúčenie	244,00	217,58	212,27	182,24	206,26

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

T_1.3.1_SVK_3_Podiel výdavkov na dávky sociálnej ochrany podľa zamerania na HDP v %

	2015	2016	2017	2018	2019
Celkom	17,5	17,9	17,7	17,5	17,4
Choroba a zdravotná starostlivosť	5,5	5,8	5,6	5,7	5,7
Invalidita	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5
Staroba	7,2	7,2	7,2	7,1	7,1
Pozostalí	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Rodina/Deti	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6
Nezamestnanosť	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Bývanie	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Sociálne vylúčenie	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

K uvedenému je možné doplniť informáciu o reálnom vývoji príjemcov alebo poberateľoch jednotlivých dávok sociálnej pomoci, ktorý mi sú napr. pomoc v hmotnej núdzi (pozri tabuľka T_1.3.1_SVK_4), peňažné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

T_1.3.1_SVK_4_Vývoj príjemcov pomoci v hmotnej núdzi

Priemerný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	128 040	105 590	87 727	72 024	63 244	61 946	58 808

Zdroj: RSD MIS

Je potrebné podotknúť, že predmetné dávkové systémy podliehajú pravidelnej valorizácií, resp. dochádza k ich pravidelnej úprave na základe vývoja súm životného minima, t. j. v závislosti od rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností alebo rastu čistých peňažných príjmov na osobu. Valorizačný mechanizmus zabezpečuje pravidelné prehodnocovanie vybraných dávkových systémov v rámci systému sociálnej ochrany, čo prispieva aj k znižovaniu chudoby a sociálneho vylúčenia.

Vývoj súm jednotlivých dávok a príspevkov, ako aj zmien, ktoré sa ich v posledných rokoch dotkli sú každoročne publikované v Správe o sociálnej situácii obyvateľstva.

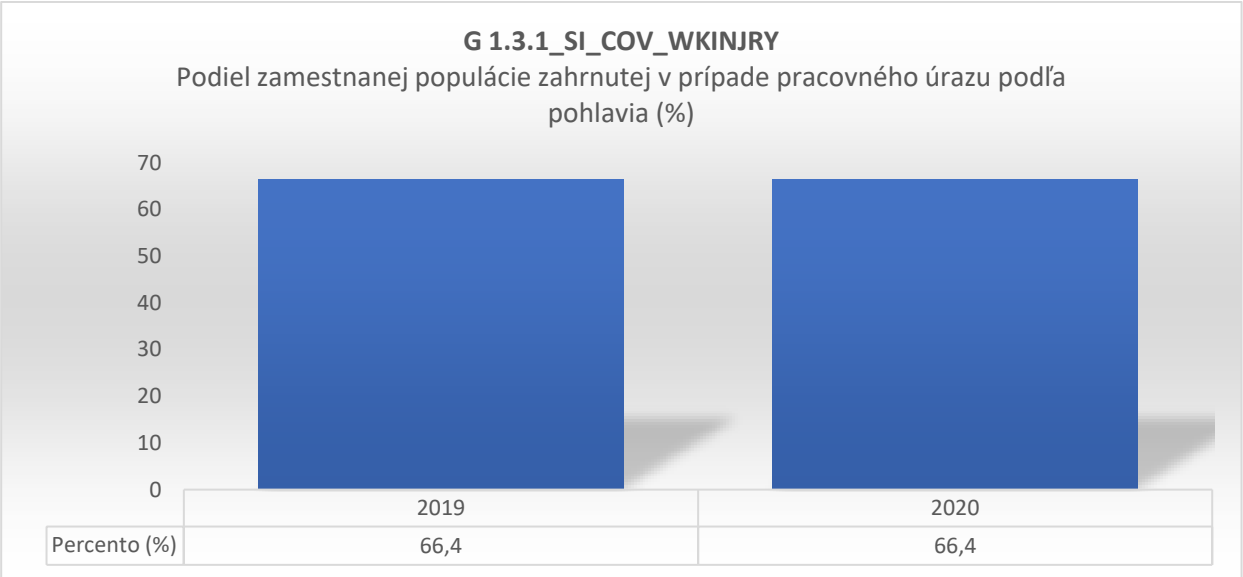

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_ WKINJRY
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

V rokoch 2019 a 2020 je podiel pracovníkov pokrytých úrazovým poistením na úrovni cca 66,4 %. Ide o podiel pracovníkov poistených na úrazové poistenie k celkovému počtu zamestnaných alebo pracovnej sily. Relatívne nízky pomer je spôsobený najmä skutočnosťou, že povinne pokrytí úrazovým poistením sú len zamestnanci (vrátane osôb pracujúcich na dohody mimopracovného pomeru) a naopak nie sú poistené samostatne zárobkovo činné osoby. Trend nie je vyhodnotený pre krátkosť časového radu. Predmetné údaje sú predpokladom Medzinárodnej organizácie práce.

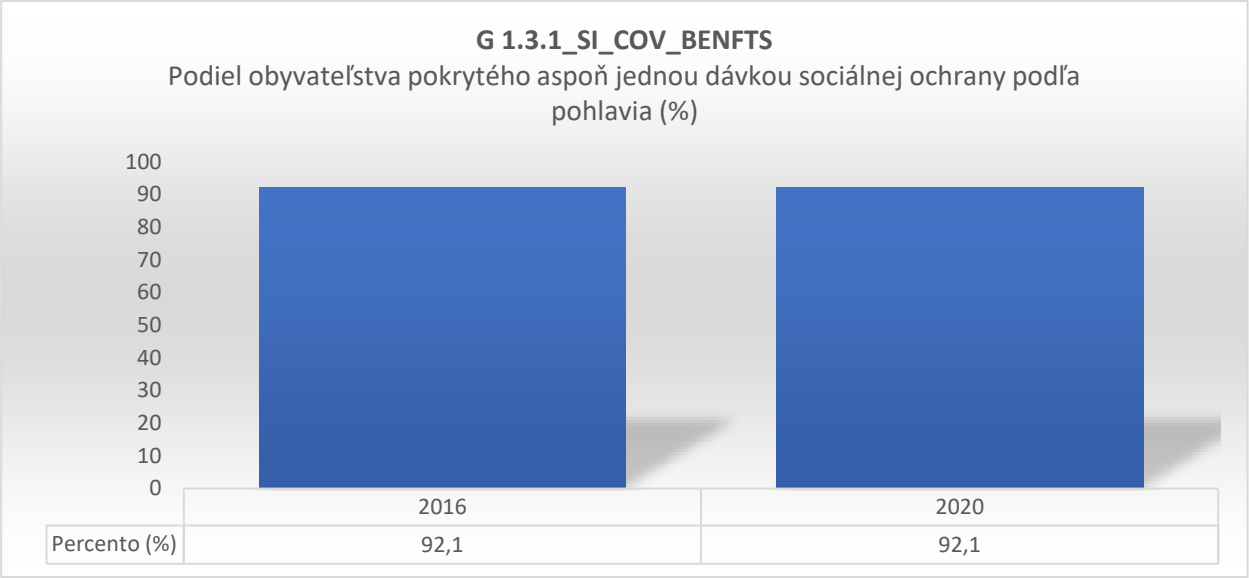

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_BENFTS
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

SR má pomerne dobré pokrytie svojej populácie sociálnou ochranou, ako je zjavné z vyššie uvedených grafov a časových radov. Podiel obyvateľstva, ktoré je pokryté aspoň jednou dávkou sociálnej ochrany je, podľa tohto časového radu, 92,1 % v rokoch 2016 a 2020. Taktiež, 70 % zraniteľného obyvateľstva poberá peňažné dávky sociálnej pomoci podľa už vyššie uvedeného časového radu SI_COV_VULN.

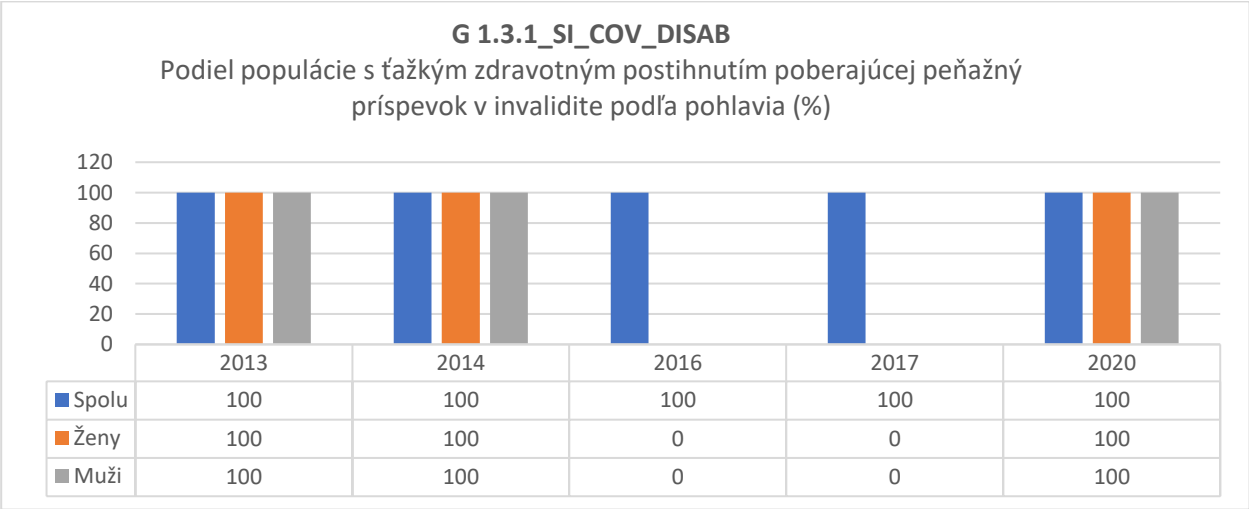

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_DISAB
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií

Analytický vstup:

V rokoch 2017 a 2020 je podiel osôb so zdravotným postihnutím poberajúci peňažný príspevok v invalidite stopercentný. Ide o podiel osôb poberajúcich peňažnú dávku v invalidite k počtu osôb s ťažkým zdravotným postihnutím. Trend nie je vyhodnotený pre nedostatok informácií. Predmetné údaje sú predpokladom Medzinárodnej organizácie práce a berú do úvahy príspevkové dávky (invalidný dôchodok) ako aj nepríspevkové dávky napr. peňažné príspevky vyplácané na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

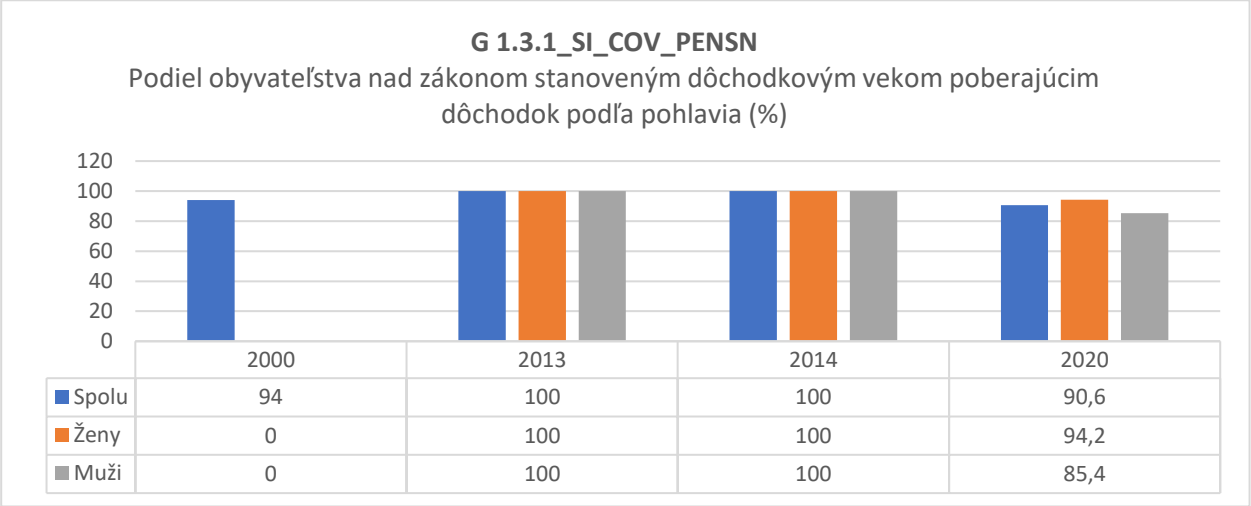

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SI_COV_PENSN
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V roku 2020 je podiel starších osôb poberajúcich dôchodok na úrovni cca 90,6 %. Ide o podiel osôb po dovŕšení dôchodkového veku poberajúcich starobný dôchodok k celkovému počtu osôb vo veku po dovŕšení zákonného dôchodkového veku (berú sa do úvahy príspevkové aj nepríspevkové dávky). Trend je vyhodnotený ako obmedzený alebo žiadny pokrok. Predmetné údaje sú predpokladom Medzinárodnej organizácie práce. Nie je možné ani s prihliadnutím na metodológiu vyhodnotiť dôvod poklesu v porovnaní s rokom 2014, ale pravdepodobne súvisí s limitáciou údajovej základne.

Čiastkový cieľ 1.4 **Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetci muži a ženy, najmä chudobní a zraniteľní, mali rovnaké práva na prístup k ekonomickým zdrojom a základným službám, na vlastníctvo a možnosť narábať s pôdou, a rovnaké práva na ďalšie formy vlastníctva, dedičstva, prírodné zdroje, príslušné nové technológie a finančné služby ako napríklad mikrofinancovanie**

Indikátor 1.4.1 **Podiel populácie žijúcej v domácnosti s prístupom k základným službám**

Definícia: Nasledujúce kľúčové pojmy boli definované na podporu indikátora v kontexte odstránenia chudoby.

Základné služby označujú systémy poskytovania verejných služieb, ktoré uspokojujú základné ľudské potreby vrátane pitnej vody, sanitácie, hygieny, energie, mobility, zberu odpadu, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a informačných technológií. Indikátor základných služieb bude preto založený na 9 zložkách. Tieto komponenty sú zachytené v rôznych samostatných indikátoroch SDGs, čo znamená, že pojmy a definície indikátora SDG 1.4.1 budú odvodené od týchto špecifických indikátorov SDGs alebo sú s nimi zhodné.

Prístup k základným službám znamená, že je spoľahlivo k dispozícii dostatočná a cenovo dostupná služba v primeranej kvalite.

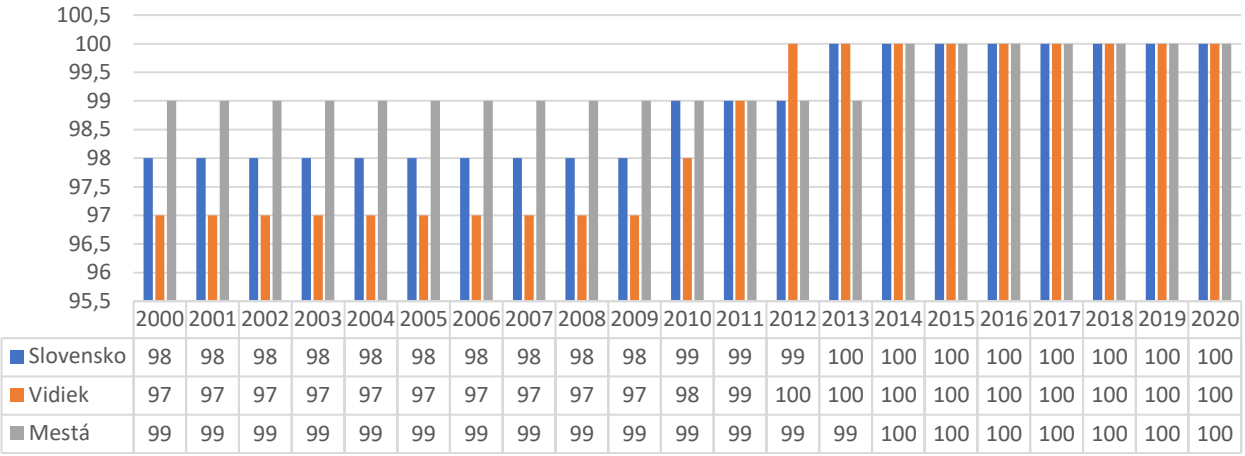

G 1.4.1_SP_ACS_BSRVH2O

Podiel obyvateľstva využívajúceho základné služby v oblasti pitnej vody podľa umiestnenia (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovensko	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98	99	99	99	100	100	100	100	100	100	100	100
Vidiek	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	98	99	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Mestá	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SP_ACS_BSRVH2O
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel obyvateľstva využívajúceho základné služby v oblasti pitnej vody je dlhodobo vysoký. Podľa odhadu od roku 2000 narastal z 98 percent do roku 2009 na stabilných 100 percent od roku 2013. Tieto štatistiky sú zaokrúhlené na celé percento a jedná sa o odhady pomocou lineárnej regresie na základe administratívnych dát a dotazníka World Health Survey. V mestách bola situácia lepšia už na začiatku obdobia, keď 99 percent obyvateľov využívalo služby v oblasti pitnej vody a od roku 2014 bolo v mestách stopercentné využívanie pitnej vody.

Na vidieku sa situácia využívania základných služieb v oblasti pitnej vody tiež zlepšovala z 97 percent v roku 2000 na 100 percent od roku 2012 až 2020.

Na upevnenie priaznivého stavu v oblasti prístupu k pitnej vode prebehli aj výzvy z OP Ľudské zdroje v oblasti podpory prístupu k pitnej vode.

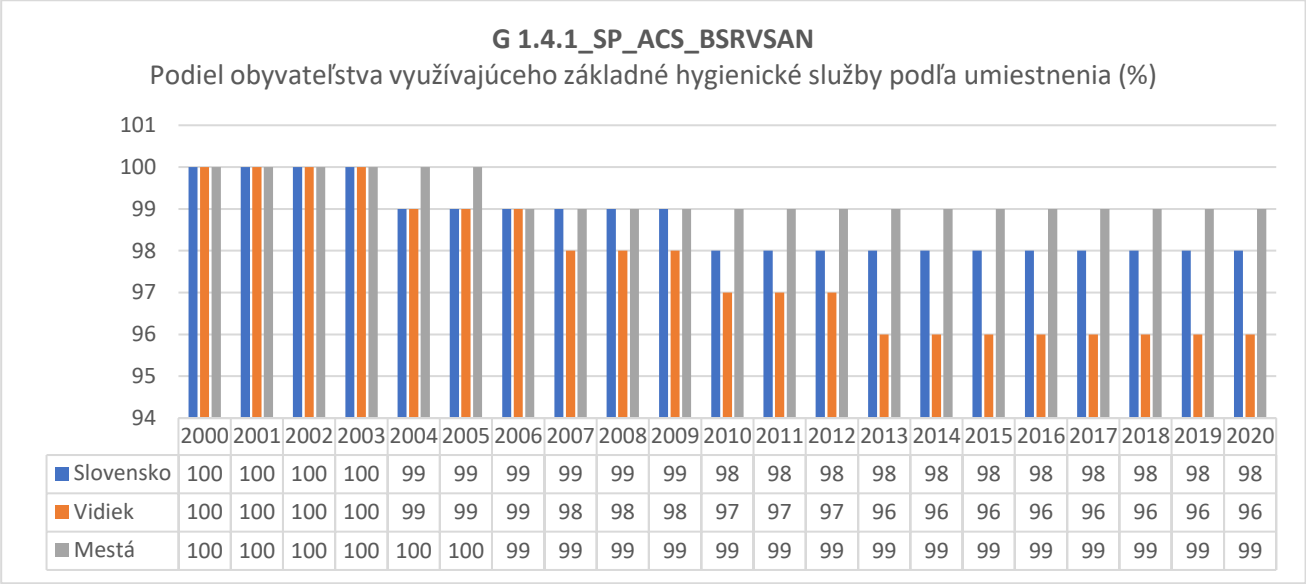

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovensko	100	100	100	100	99	99	99	99	99	99	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98
Vidiek	100	100	100	100	99	99	99	98	98	98	97	97	97	96	96	96	96	96	96	96	96
Mestá	100	100	100	100	100	100	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SP_ACS_BSRVSAN
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Vo všeobecnosti všetky systémy v rámci sociálnej oblasti sú zamerané práve na zraniteľné skupiny obyvateľstva, či už ide o hmotnú alebo sociálnu núdzu alebo nepriaznivý zdravotný stav alebo umožňujú rovnaké práva na prístup k nástrojom, ktoré zastrešujú. Tak ako cieľ aj indikátor zastrešuje širšiu oblasť a práva ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, preto je potrebné ho vyhodnotiť v širšom kontexte.

Podiel obyvateľstva využívajúceho základné hygienické služby sa v období 2000-2020 znižoval: zo stopercentného využívania klesol na 98 percent pre celé Slovensko, 99 percent pre mestá a 96 percent na vidieku.[6])

Dôvodov zhoršenia môže byť viacero.

1. Na jednej strane mohol narásť počet občanov v marginalizovaných rómskych komunitách, pričom miera investície obcí do hygienických služieb mohla za týmto rastom populácie zaostávať. Podobné problémy naznačuje aj fakt, že segregovaných osídlení MRK bolo v roku 2004 149, v roku 2013 233 so 73 920 obyvateľmi (celkový odhadovaný počet Rómov bol 402 tisíc), v roku 2019 194 segregovaných osídlení.[7])

2. Na druhej strane mohol byť výsledok spôsobený eliminovaním chyby merania. Na internetovej stránke OSN je uvedené, že uvedené podiely sú odhady. Zdroje odhadov sú najmä World Health Survey a administratívne dáta (SILC, SE, SO, SER).

Situáciu sa snažila riešiť Výzva č. OPŽP-PO1-08-2 zo 14.7.2008 (1.1., 1.2.)[8]) po ktorej dochádza k stabilizácii indikátora na úrovni SR (98 percent využívania hygienických služieb). Na úrovni vidieka indikátor naďalej klesá napriek investíciám do roku 2013, kedy sa stabilizuje. Tabuľka 12

[6]) Podľa Sčítania 2021 je to ešte horšie, 7% nemá žiadnu kanalizáciu. https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-kanalizacneho-systemu/SR/SK0/SR , najhoršie je na tom Banskobystrický kraj, kde až 12% respondentov nemá kanalizáciu https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-kanalizacneho-systemu/SR/SK0/KR .

[7]) Prezentované rozdiely nemusia vyplývať z reálnej zmeny počtov segregovaných osídlení, ale zo zmeny metodiky v rámci jednotlivých zisťovaní Atlasu rómskych komunít.

[8]) https://www.opzp.sk/vyzvy/archiv-vyziev/prioritna-os-1/vyzva-k-prioritnej-osi-1-operacne-ciele-1-1-a-1-2-opzp-po1-08-2/ .

z Analýzy aktuálneho stavy implementácie OPŽP ukazuje (T_1.4.1_SVK_1), že podľa merateľných výstupov, projekty boli úspešné. K 15.7. bolo vyčerpaných v okruhu PO1 572 miliónov EUR, čo predstavuje 60,55 % alokovaných prostriedkov.[9])

T_1.4.1_SVK_1_Stav plnenia indikátorov PO1 a PO 4 k 30.06.2015

PO1		
Indikátor	Miera aktuálneho plnenia	Plán % naplnenia (podľa projektov)
Dĺžka novovybudovaných rozvodov pitnej vody (bez vodov. prípojok)	67 %	109 %
Počet obyvateľov pripojených k novovybudovaným rozvodom pitnej vody	347 %	769 %
Dĺžka novovybudovaných kanalizačných sietí (bez kanal. prípojok)	94 %	164 %
Počet ekvivalentných obyvateľov napojených na novovybudovanú kanalizačnú sieť	19 %	101 %
Dĺžka novovybudovaných / zrekonštruovaných ČOV	78 %	145 %

Zdroj: Analýza aktuálneho stavu implementácie Operačného programu Životné prostredie a návrh možných opatrení na zníženie rizika prípadného decommitmentu

Ďalšími relevantnými výzvami zameranými na čistenie komunálnych odpadových vôd prostredníctvom výstavby verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd a zabezpečenie dodávok bezpečnej pitnej vody verejnými vodovodmi boli výzvy z OP Kvalita životného prostredia s kódom OPKZP-PO1-SC121/122-2015[10]), OPKZP-PO1-SC121-2018-43[11]), OPKZP-PO1-SC122-2018-47[12]), OPKZP-PO1-SC121/122-2021-69[13]). Témy základných služieb sa dotýkala aj Stratégia pre integráciu Rómov v období 2012-2020 a realizované a pripravované opatrenia v rámci novej Stratégie pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030.[14])

Z hľadiska kanalizácie bol podľa výberového zisťovania SILC-MRK 2018 horší stav u obyvateľstva marginalizovaných rómskych komunít (MRK): "Funkčnú verejnú kanalizáciu má len necelá polovica domácností. Zo zvyšných domácností využíva štvrtina domácností žumpu alebo septik; úplne bez odvodu odpadových vôd je 37 % domácností. Bez vodoinštalácie je tretina domácností z prostredia MRK; čiže tretina domácností nemá sprchu či splachovacie WC."[15])

[9]) Zdroj: Analýza aktuálneho stavu implementácie Operačného programu Životné prostredie a návrh možných opatrení na zníženie rizika prípadného decommitmentu, str. 42.
[10]) https://www.op-kzp.sk/obsah-vyzvy/1-vyzva-zamerana-na-kanalizacie-cov-a-vodovody-opkzp-po1-sc121122-2015/.
[11]) https://www.op-kzp.sk/obsah-vyzvy/43-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-poskytnutie-nfp-zamerana-na-vystavbu-stokovej-siete-a-cistiarni-odpadovych-vod-v-aglomeraciach-do-2-000-eo-ktore-zasahuju-do-chranenych-vodohospodarskych-oblasti/.
[12]) https://www.op-kzp.sk/obsah-vyzvy/47-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-poskytnutie-nfp-zamerana-na-intenzifikaciu-a-modernizaciu-existujucich-upravni-povrchovych-vod-za-ucelom-zabezpecenia-bezpecnej-pitnej-vody/.
[13]) https://www.op-kzp.sk/obsah-vyzvy/69-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-nfp-zameranu-na-budovanie-verejnych-kanalizacii-cistiarni-odpadovych-vod-a-subeznu-vystavbu-verejnych-vodovodov/
[14]) https://www.romovia.vlada.gov.sk/strategie/strategia-pre-rovnost-inkluziu-a-participaciu-romov-do-roku-2030/?csrt=17515684407066440436 .
[15]) Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske Komunity. (2018). PRÍJMY A ŽIVOTNÉ PODMIENKY V MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNITÁCH Vybrané ukazovatele zo zisťovania EU SILC MRK 2018, str. 37.

Čiastkový cieľ 1.a **Zabezpečiť výraznú mobilizáciu prostriedkov z rôznych zdrojov, okrem iného aj dokonalejšiu rozvojovú spoluprácu, a zabezpečiť tak primerané a predvídateľné prostriedky pre rozvojové krajiny – predovšetkým najmenej rozvinuté – na zavádzanie programov a politík na odstránenie chudoby vo všetkých jej formách**

Indikátor 1.a.2 **Podiel celkových verejných výdavkov na základné služby (vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálnu ochranu)**

Definícia: Celkové výdavky verejnej správy (miestne, regionálne a ústredné) na vzdelávanie (bežné, kapitálové a transferové), vyjadrené ako percento celkových výdavkov verejnej správy na všetky sektory (vrátane zdravotníctva, školstva, sociálnych služieb atď.). Zahŕňajú výdavky vlády financované transfermi z medzinárodných zdrojov.

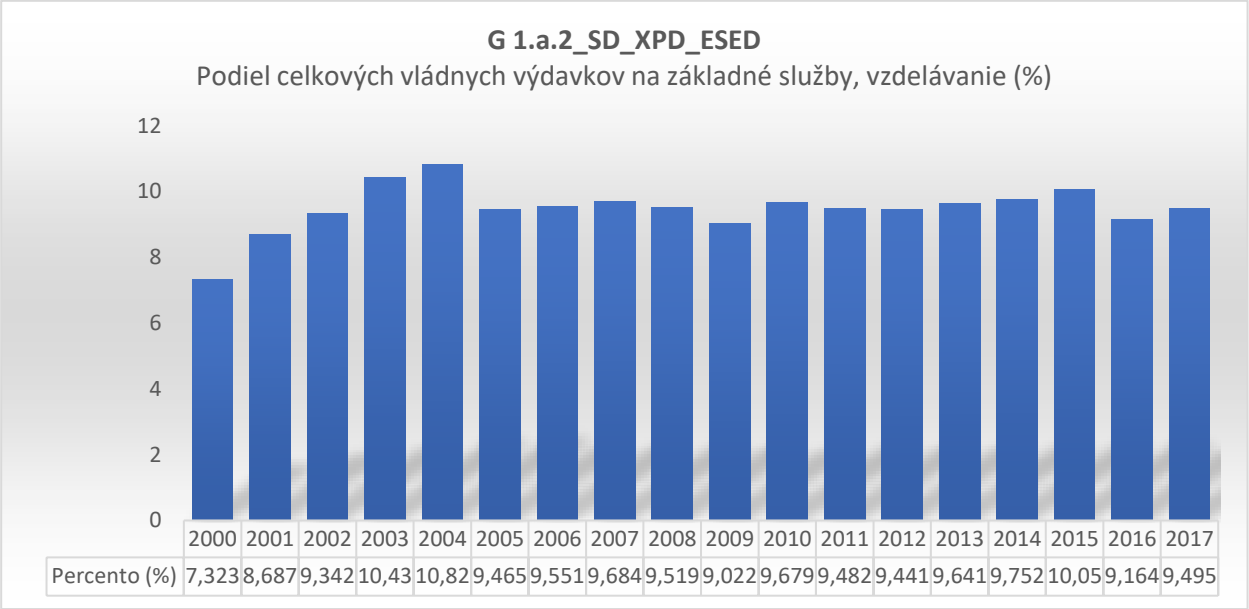

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Percento (%)	7,323	8,687	9,342	10,43	10,82	9,465	9,551	9,684	9,519	9,022	9,679	9,482	9,441	9,641	9,752	10,05	9,164	9,495

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SD_XPD_ESED
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Vysoký podiel verejných výdavkov na vzdelávanie poukazuje na vysokú prioritu vlády v oblasti vzdelávania v porovnaní s inými verejnými investíciami. Pri interpretácii tohto indikátora treba mať na pamäti, že niektoré vlády majú viac (alebo menej) finančných zdrojov, a teda väčšie (alebo menšie) celkové rozpočty, a že krajiny s mladším obyvateľstvom môžu vynakladať viac prostriedkov na vzdelávanie v porovnaní s inými sektormi, ako je zdravotníctvo alebo sociálne zabezpečenie, a naopak. V akčnom rámci pre vzdelávanie do roku 2030 bola schválená referenčná hodnota pre tento indikátor, ktorá nabáda krajiny, aby na vzdelávanie vyčlenili aspoň 15 % až 20 % svojich verejných výdavkov.

V niektorých prípadoch sa údaje o celkových verejných výdavkoch na vzdelávanie vzťahujú len na Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu (ďalej len „MŠVVŠ SR“), pričom sa vylučujú iné ministerstvá, ktoré môžu tiež vynakladať časť svojho rozpočtu na vzdelávacie aktivity. Hoci cieľom MMF je zverejňovať údaje o celkových výdavkoch verejnej správy podľa spoločných

definícií vychádzajúcich z Príručky vládnej finančnej štatistiky, v praxi sa tento pojem (a to, čo zahŕňa) môže v jednotlivých krajinách líšiť.

Súvisiacim indikátorom v rámci tejto správy je indikátor 4.a.1.

Cieľ 2 U končiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo

Čiastkový cieľ 2.1 **Do roku 2030 ukončiť hlad a zabezpečiť všetkým ľuďom, najmä chudobným a zraniteľným, vrátane malých detí, prístup k bezpečnej, výživnej a postačujúcej strave po celý rok**

Indikátor 2.1.1 **Prevalencia podvýživy**

Definícia: Prevalencia podvýživy (PoU) je odhadom podielu obyvateľstva, ktorého obvyklá konzumácia potravy nestačí na zabezpečenie hladiny energie v strave, ktoré sú potrebné na udržanie normálneho aktívneho a zdravého života. Vyjadruje sa v percentách.

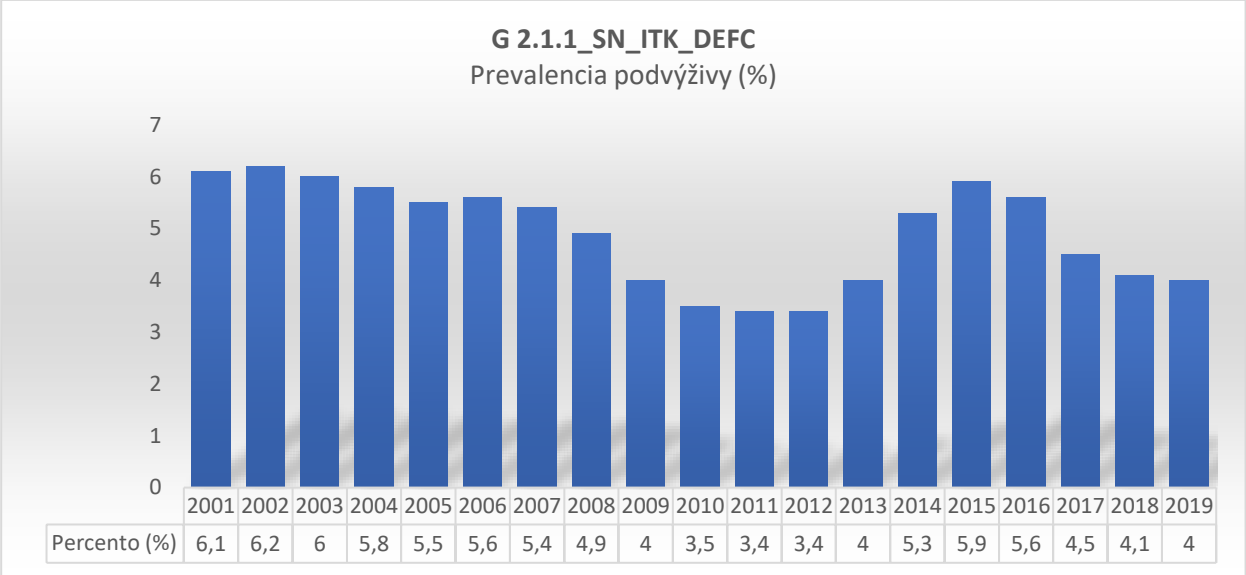

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Percento (%)	6,1	6,2	6	5,8	5,5	5,6	5,4	4,9	4	3,5	3,4	3,4	4	5,3	5,9	5,6	4,5	4,1	4

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SN_ITK_DEFC
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

FAO používa tento indikátor od roku 1999 na monitorovanie cieľa Svetového potravinového summitu a cieľa miléniového rozvojového cieľa 1C na národnej, regionálnej a celosvetovej úrovni. Umožňuje sledovať trendy v rozsahu energetickej nedostatočnosti stravy v populácii v priebehu času, ktoré vznikajú ako výsledok kombinácie zmien v celkovej dostupnosti potravín, v schopnosti domácností mať k nim prístup a v sociálno-demografických charakteristikách obyvateľstva, ako aj rozdielov medzi krajinami a regiónmi v danom časovom okamihu.

Parametrický prístup prijatý FAO umožňuje získať spoľahlivé odhady pre relatívne veľké skupiny obyvateľstva. Keďže odráža vážny stav nedostatku potravín, je plne v súlade s duchom cieľa, ktorý sa zameriava na zníženie hladu.

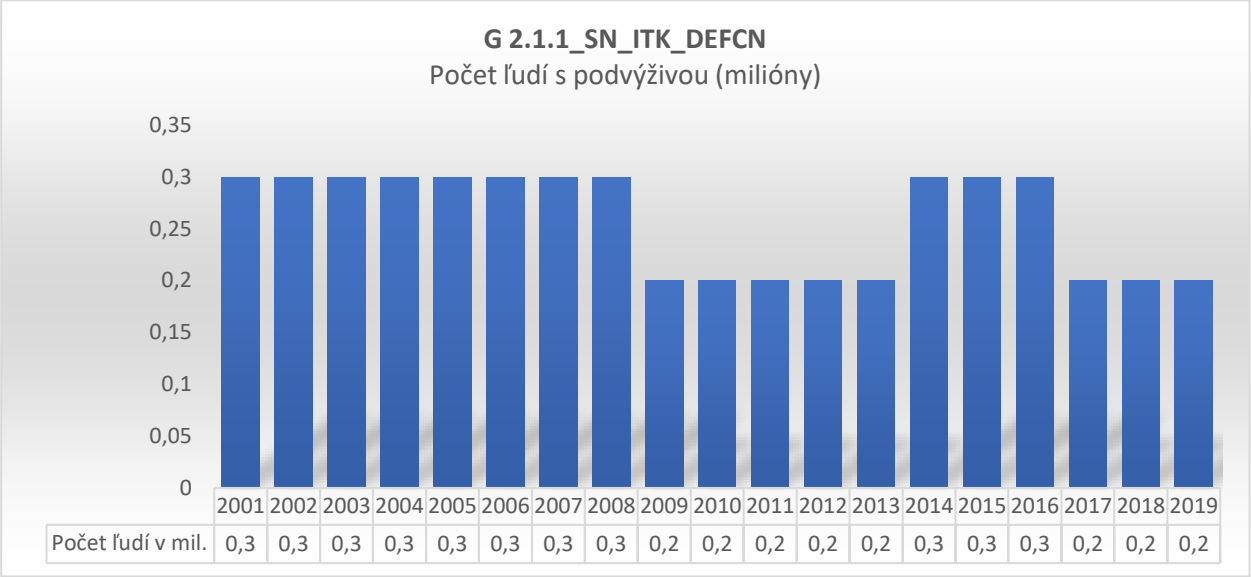

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SN_ITK_DEFCN
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Prevalencia podvýživy v SR medzi rokmi 2001 a 2019 klesla o 2,1 percentuálneho bodu. V absolútnom vyjadrení podľa odhadu OSN v roku 2019 v SR trpelo podvýživou 0,2 milióna ľudí.

Indikátor 2.1.2 Prevalencia miernej alebo ťažkej potravinovej neistoty v populácii na základe stupnice skúseností s potravinovou neistotou (FIES)

Definícia: Indikátor meria percento jednotlivcov v populácii, ktorí počas referenčného obdobia zaznamenali potravinovú neistotu na strednej alebo vysokej úrovni. Závažnosť potravinovej neistoty, ktorá sa definuje ako latentná vlastnosť, sa od roku 2014 meria na globálnej referenčnej škále Food Insecurity Experience Scale, ktorá je štandardom merania stanoveným FAO prostredníctvom uplatňovania škály Food Insecurity Experience Scale vo viac ako 140 krajinách sveta.

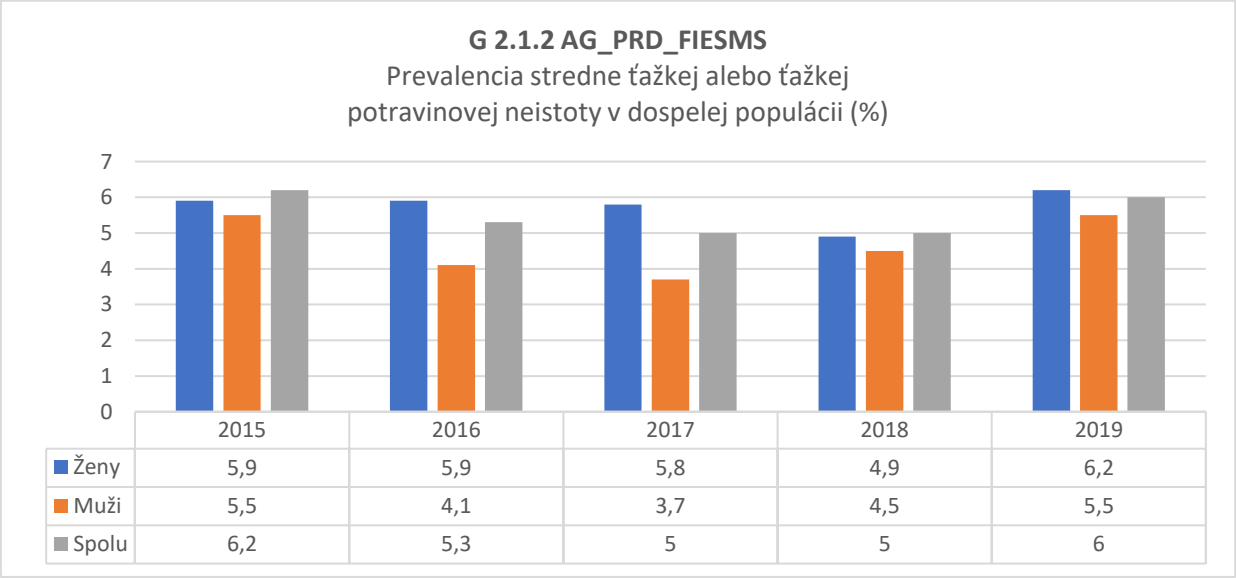

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ AG_PRD_FIESMS
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Stredne ťažká potravinová neistota sa zvyčajne spája s neschopnosťou pravidelne sa zdravo a vyvážene stravovať. Vysoký výskyt potravinovej neistoty na strednej úrovni sa preto môže považovať za prediktor rôznych foriem zdravotných ťažkostí súvisiacich so stravovaním v populácii, ktoré súvisia s nedostatkom živín a nevyváženým stravovaním. Na druhej strane závažné úrovne potravinovej neistoty znamenajú vysokú pravdepodobnosť zníženého príjmu potravín, a preto môžu viesť k závažnejším formám podvýživy vrátane hladu.

Krátke dotazníky, ako je FIES, sa dajú veľmi ľahko administrovať pri obmedzených nákladoch, čo je jednou z hlavných výhod ich používania. Schopnosť presne určiť stav potravinovej neistoty konkrétnych jednotlivcov alebo domácností je však obmedzená malým počtom otázok, čo je dôvod, prečo sa zaradenie jednotlivých respondentov do tried potravinovej neistoty najlepšie vykonáva pravdepodobnostným spôsobom, čím sa zabezpečí, že odhady miery prevalencie v populácii budú dostatočne spoľahlivé, aj keď vychádzajú z relatívne malých vzoriek.

Ako pri každom štatistickom hodnotení, spoľahlivosť a presnosť v rozhodujúcej miere závisia od kvality návrhu a realizácie prieskumu. Jednou z hlavných výhod analytického spracovania údajov prostredníctvom metód založených na Raschovom modeli je, že umožňuje testovať kvalitu zozbieraných údajov a vyhodnotiť pravdepodobné rozpätie neistoty okolo odhadovaných mier prevalencie, ktoré by sa malo vždy uvádzať.

G 2.1.2 AG_PRD_FIESMSN

Celková populácia so stredne ťažkou alebo ťažkou potravinovou neistotou (tisíce ľudí)

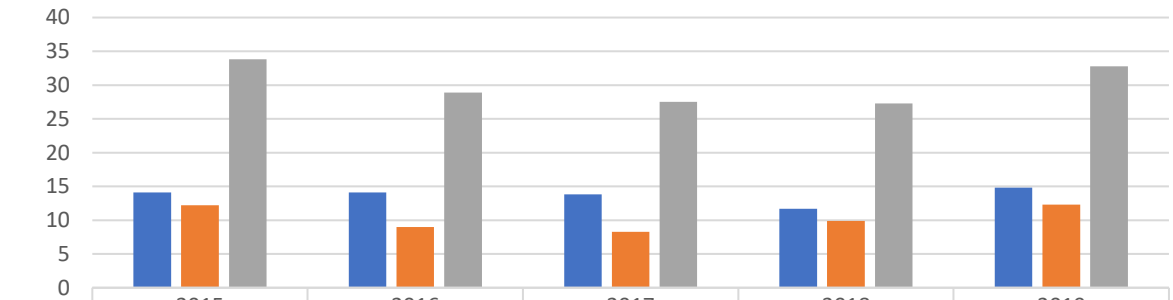

	2015	2016	2017	2018	2019
Ženy	14,1	14,1	13,8	11,7	14,8
Muži	12,2	9	8,3	9,9	12,3
Spolu	33,8	28,9	27,5	27,3	32,8

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ AG_PRD_FIESMSN
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup

Stredne ťažkej alebo ťažkej potravinovej neistote v SR v dospelej populácii čelilo v roku 2019 6 % obyvateľov. V absolútnom vyjadrení v celkovej populácii je to 32,8 tis. obyvateľov.

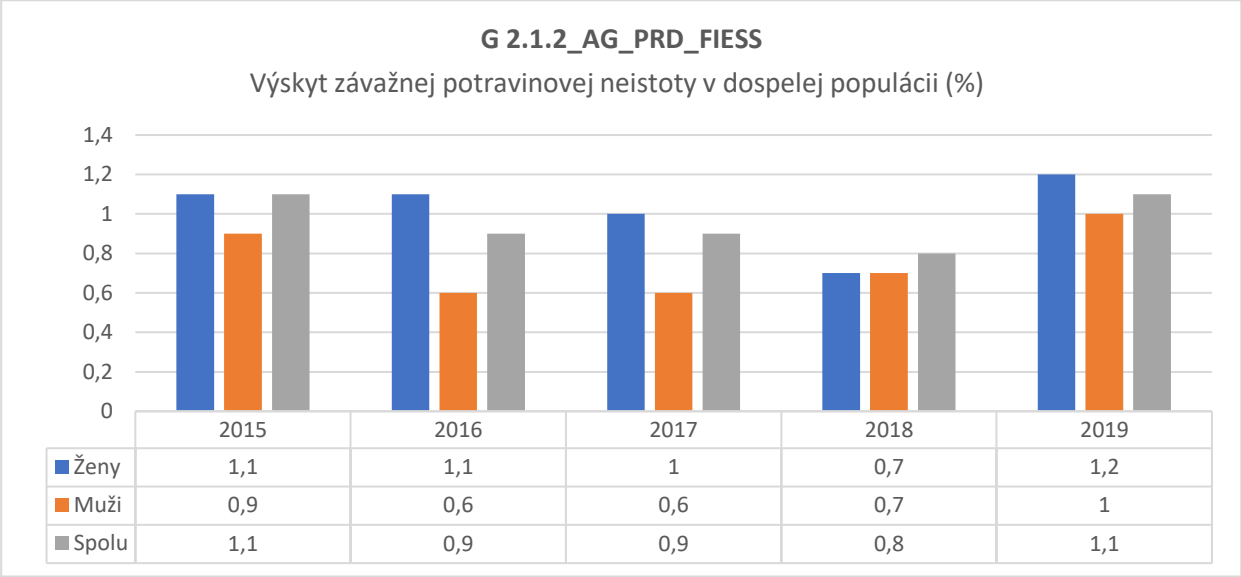

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ AG_PRD_FIESS
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

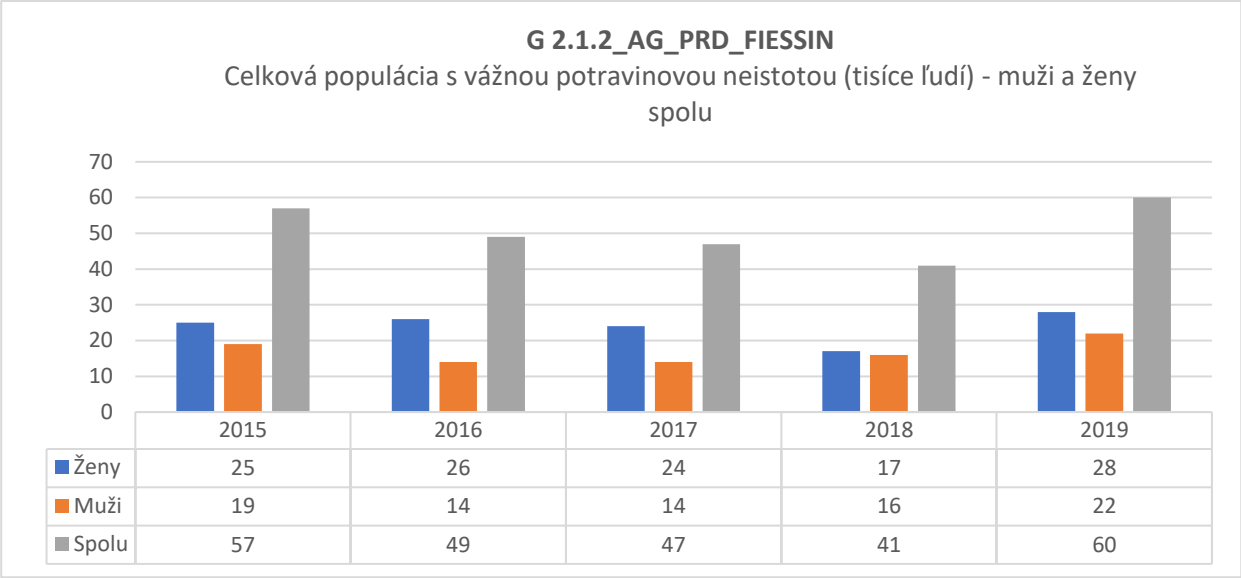

Zdroj: Country profile do roku 2018, globálne údaje z monitorovania_ AG_PRD_FIESSN
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Závažnej potravinovej neistote v dospelej populácii čelilo v SR v roku 2019 1,1 % obyvateľov. V celkovej populácii v absolútnom vyjadrení to predstavovalo 60 tis. obyvateľov.

Čiastkový cieľ 2.5 **Do roku 2020 zabezpečiť zachovanie genetickej rozmanitosti osív, pestovaných plodín, hospodárskych a domácich zvierat a ich divoko žijúcich príbuzných druhov, okrem iného pomocou správne spravovaných a diverzifikovaných semenných a rastlinných bánk na národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni a zabezpečiť prístup k spravodlivému zdieľaniu prínosov z využívania genetických zdrojov a tradičných poznatkov, v súlade s medzinárodnými dohodami**

Indikátor 2.5.1 Počet *(a)* rastlinných a *(b)* živočíšnych genetických zdrojov pre výživu a poľnohospodárstvo zabezpečených v strednodobých alebo dlhodobých ochranných zariadeniach

Definícia: Ochrana rastlinných a živočíšnych genetických zdrojov pre výživu a poľnohospodárstvo (GRFA) v strednodobých alebo dlhodobých zariadeniach na ochranu rastlín (ex situ, v genetických bankách) predstavuje najdôveryhodnejší prostriedok na zachovanie genetických zdrojov na celom svete. Rastlinné a živočíšne GRFA konzervované v týchto zariadeniach sa dajú ľahko použiť aj v šľachtiteľských programoch, a to aj priamo na farme, pričom ich pestovanie alebo chovanie častokrát prispievajú aj k nutrične bohatým potravinám.

Meranie trendov pri materiáloch konzervovaných ex situ poskytuje celkové hodnotenie toho, do akej miery sa nám darí udržiavať a/alebo zvyšovať celkovú genetickú diverzitu dostupnú pre budúce použitie, a teda chránenú pred trvalou stratou genetickej diverzity, ku ktorej môže dôjsť v prirodzenom prostredí, t. j. in situ alebo na farme, pričom sa následne stratí aj nutričná bohatosť potravín a ich značné ochudobnenie aj o diverzitu.

Dve zložky indikátora 2.5.1, rastlina (a) a živočích (b) GRFA, sa počítajú osobitne.

T_2.5.1_ ER_GRF_ANIMRCNTN

Počet miestnych plemien, pre ktoré sú uložené dostatočné genetické zdroje na rekonštitúciu

0 miestnych plemien	V roku 2021 bolo uložených **0,0** miestnych plemien s dostatočným množstvom genetických zdrojov na rekonštitúciu. Do roku 2021 charakter údajov nie je k dispozícii.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ER_GRF_ANIMRCNTN
Stiahnuté: 12.10.2021
Pozn.: Z 31 miestnych plemien (vrátane vyhynutých) sa uvádza 5 plemien s uloženým genetickým materiálom, z toho 0 plemien s dostatočným množstvom uloženého materiálu, ktorý by umožnil ich rekonštitúciu.

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Genetické zdroje pre potraviny a poľnohospodárstvo sú základom potravinovej bezpečnosti a priamo alebo nepriamo podporujú živobytie každého človeka na Zemi. Keďže zachovanie a dostupnosť týchto zdrojov sú životne dôležité, na úrovni krajín, regiónov a na celosvetovej úrovni boli zriadené strednodobé alebo dlhodobé konzervačné zariadenia (génové banky) na zachovanie a sprístupnenie týchto zdrojov a súvisiacich informácií pre šľachtenie a výskum. Súpisy génových bánk poskytujú dynamické meranie existujúcej rozmanitosti rastlín a živočíchov a úrovne ich zachovania. Údaje relevantné pre tento indikátor uľahčujú monitorovanie rozmanitosti zabezpečenej a dostupnej prostredníctvom génových bánk a podporujú rozvoj a aktualizáciu stratégií na zachovanie a udržateľné využívanie genetických zdrojov. Ochrana divoko žijúcich príbuzných druhov sa zabezpečuje aj ich ochranou in situ.

Zložka týkajúca sa zdrojov zvierat sa vypočíta ako počet lokálnych plemien (t. j. plemien, o ktorých sa uvádza, že existujú len v jednej krajine) uložených v kolekcii génovej banky s množstvom uloženého genetického materiálu, ktoré je potrebné na obnovenie plemena v prípade vyhynutia.

Podľa údajov OSN v SR z 31 miestnych plemien (vrátane vyhynutých) sa uvádza 5 plemien s uloženým genetickým materiálom, z toho 0 plemien s dostatočným množstvom uloženého materiálu, ktorý by umožnil ich rekonštitúciu.

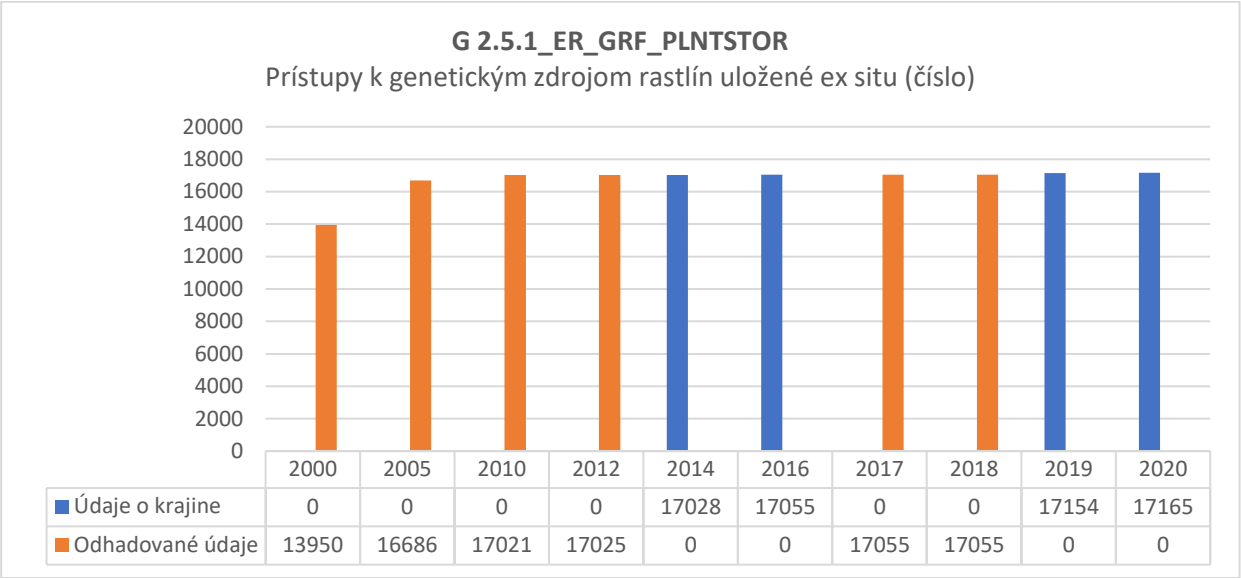

	2000	2005	2010	2012	2014	2016	2017	2018	2019	2020
Údaje o krajine	0	0	0	0	17028	17055	0	0	17154	17165
Odhadované údaje	13950	16686	17021	17025	0	0	17055	17055	0	0

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine, odhadované údaje_ ER_GRF_PLNTSTOR
Stiahnuté: 12.10.2021
Pozn.: Odhad na základe správy z roku 2016.

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Zložka týkajúca sa rastlín sa vypočíta ako počet prístupov rastlinných genetických zdrojov zabezpečených v konzervačných zariadeniach za strednodobých alebo dlhodobých podmienok, pričom "prístup" je definovaný ako samostatná vzorka semien, sadivového materiálu alebo rastlín, ktorá sa uchováva v génovej banke.

V SR sa daný cieľ plní, počet vzoriek medzi rokmi 2000 až 2020 sa zvyšoval a v roku 2020 dosiahol hodnotu 17 165.

Indikátor 2.5.2 Podiel miestnych plemien klasifikovaných ako zvieratá, ktorým hrozí vyhynutie

Definícia: Indikátor predstavuje percentuálny podiel miestnych plemien hospodárskych zvierat z miestnych plemien so známym rizikovým stavom klasifikovaných ako plemená s rizikom vyhynutia v určitom časovom okamihu, ako aj trendy tohto percenta.

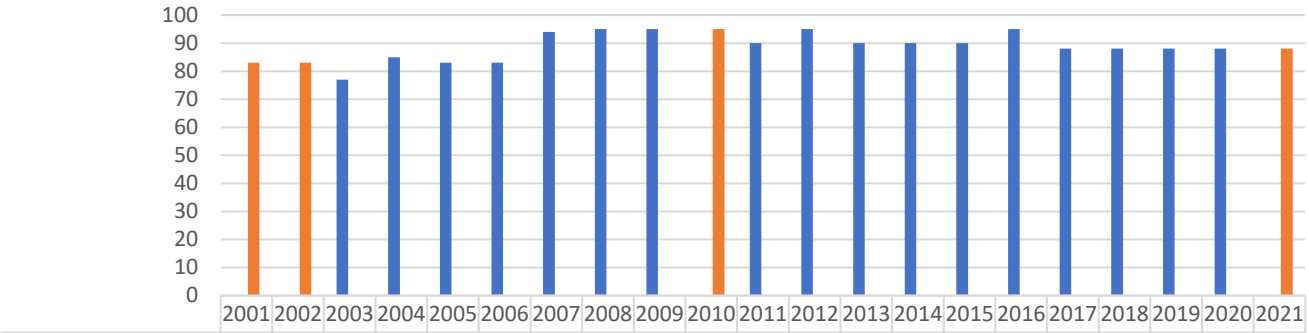

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Údaje o krajine	0	0	77	85	83	83	94	95	95	0	90	95	90	90	90	95	88	88	88	88	0
Odhadované údaje	83	83	0	0	0	0	0	0	0	95	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	88

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine/odhadované údaje_ ER_RSK_LBREDS
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Indikátor má priamu súvislosť s "biodiverzitou", keďže genetické zdroje zvierat alebo hospodárskych zvierat predstavujú neoddeliteľnú súčasť poľnohospodárskych ekosystémov a biodiverzity ako takej. Ďalej existuje nepriama súvislosť s "podvýživou": Genetické zdroje zvierat pre výživu a poľnohospodárstvo sú dôležitou súčasťou biologického základu svetovej potravinovej bezpečnosti a prispievajú k živobytiu miliónov ľudí. Rozmanitá základňa zdrojov je rozhodujúca pre prežitie a blahobyt ľudí a prispieva k odstráneniu hladu: živočíšne genetické zdroje sú rozhodujúce pri prispôsobovaní sa meniacim sa sociálno-ekonomickým a environmentálnym podmienkam vrátane zmeny klímy. Sú surovinou pre chovateľov zvierat a patria medzi najdôležitejšie vstupy pre poľnohospodárov. Sú nevyhnutné pre udržateľnú poľnohospodársku výrobu.

Ak sa nezvyšuje percento ohrozených alebo vyhynutých plemien, to ešte neznamená, že sa zastavila strata biodiverzity. SR v predmetnej oblasti dosahuje obmedzený, resp. žiadny pokrok.

Čiastkový cieľ 2.a **Zvýšiť investície do vidieckej infraštruktúry, poľnohospodárskeho výskumu a nadstavbových služieb, vývoja technológií a génových bánk zvierat a rastlín, za účelom zlepšenia poľnohospodárskych výrobných kapacít v rozvojových krajinách, predovšetkým v tých najmenej rozvinutých, okrem iného aj prostredníctvom posilnenia medzinárodnej spolupráce**

Indikátor 2.a.1 **Index pôdohospodárskej orientácie pre vládne výdavky**

Definícia: Index orientácie poľnohospodárstva (AOI) pre vládne výdavky je definovaný ako podiel poľnohospodárstva na vládnych výdavkoch vydelený podielom pridanej hodnoty poľnohospodárstva na HDP, pričom poľnohospodárstvo zahŕňa sektor poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva a poľovníctva. Meradlom je index nevzťahujúci sa na žiadnu menu (currency-free index), ktorý sa počíta ako pomer týchto dvoch podielov. Národné vlády sa vyzývajú, aby zostavovali vládne výdavky podľa

vládnych finančných štatistík (GFS) a klasifikácie funkcií vlády (COFOG) a podielu pridanej hodnoty poľnohospodárstva na HDP podľa Systému národných účtov (SNA).

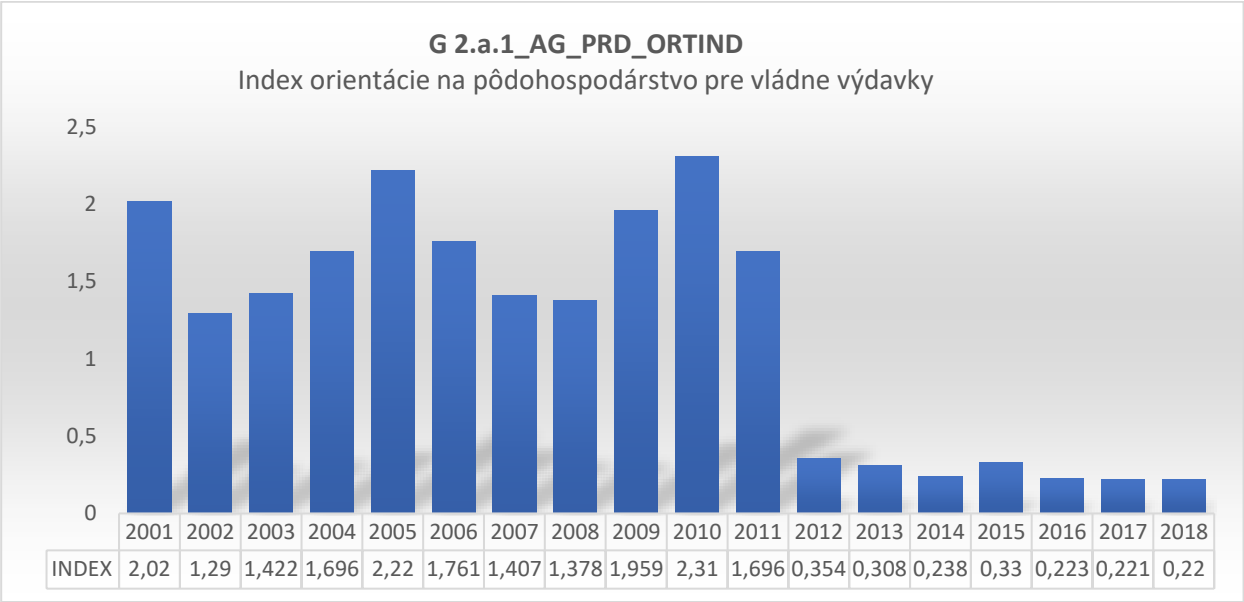

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
INDEX	2,02	1,29	1,422	1,696	2,22	1,761	1,407	1,378	1,959	2,31	1,696	0,354	0,308	0,238	0,33	0,223	0,221	0,22

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_PRD_ORTIND
Stiahnuté: 12.10.2021
Pozn.: Konsolidované výdavky verejnej správy

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Údaje zo zdroja FAOSTAT vykazujú odlišnosti v časových radoch. Týka sa to najmä údajov za vládne výdavky podľa klasifikácie COFOG na poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo a rybolov (ďalej sú tieto sektory spolu označené ako „pôdohospodárstvo“). Údaje FAOSTAT vykazujú veľký skok vo vládnych výdavkoch na pôdohospodárstvo od roku 2012 (2011: 976 mil. EUR, 2012: 237 mil. EUR). Tento skok nie je vysvetliteľný zmenou politík. Na overenie boli použité údaje Eurostatu, ktoré tento skok nevykazujú a výdavky pre pôdohospodárstvo sú relatívne stabilné, čo zodpovedá skutočnosti. Aj ostatné datasety FAOSTATu sú mierne odlišné od údajov Eurostatu. Z dôvodu odlišnosti údajov FAOSTAT za vládne výdavky a kvôli konzistentnosti dátových zdrojov boli všetky indexy prepočítané podľa dát Eurostatu. V materiáli sú pod grafmi podľa údajov OSN doplnené grafy podľa údajov Eurostatu. Analytický komentár sa vzťahuje k indexom prepočítaným podľa údajov Eurostatu v grafoch uvedených nižšie.

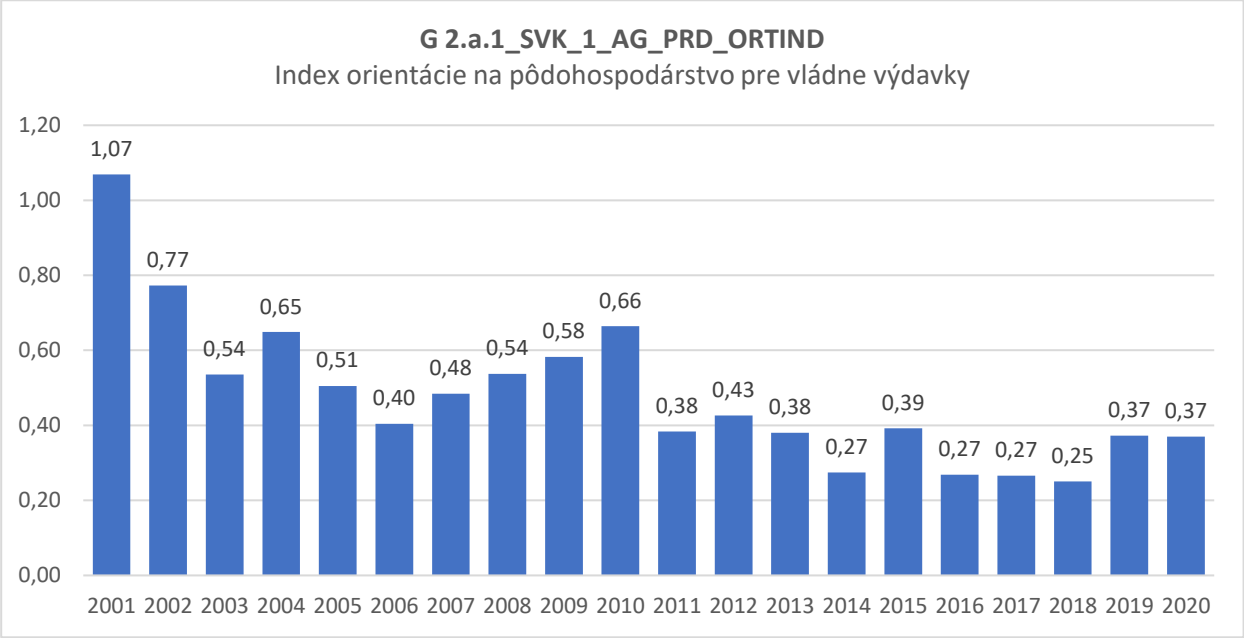

Zdroj: Eurostat, prepočítané podľa dát Eurostatu
Stiahnuté: marec 2022

Vyhodnotenie trendu

Index orientácie na vládne výdavky je posledných 10 rokov stabilný so sezónnymi výkyvmi. Výrazný pokles indexu nastal najmä medzi rokmi 2001 až 2010. Pokles je spôsobený najmä znížením podielu vládnych výdavkov na pôdohospodárstvo na celkových výdavkoch. Pričom výdavky na pôdohospodárstvo zostávajú stabilné, zvýšili sa výdavky štátu na ostatné politiky.

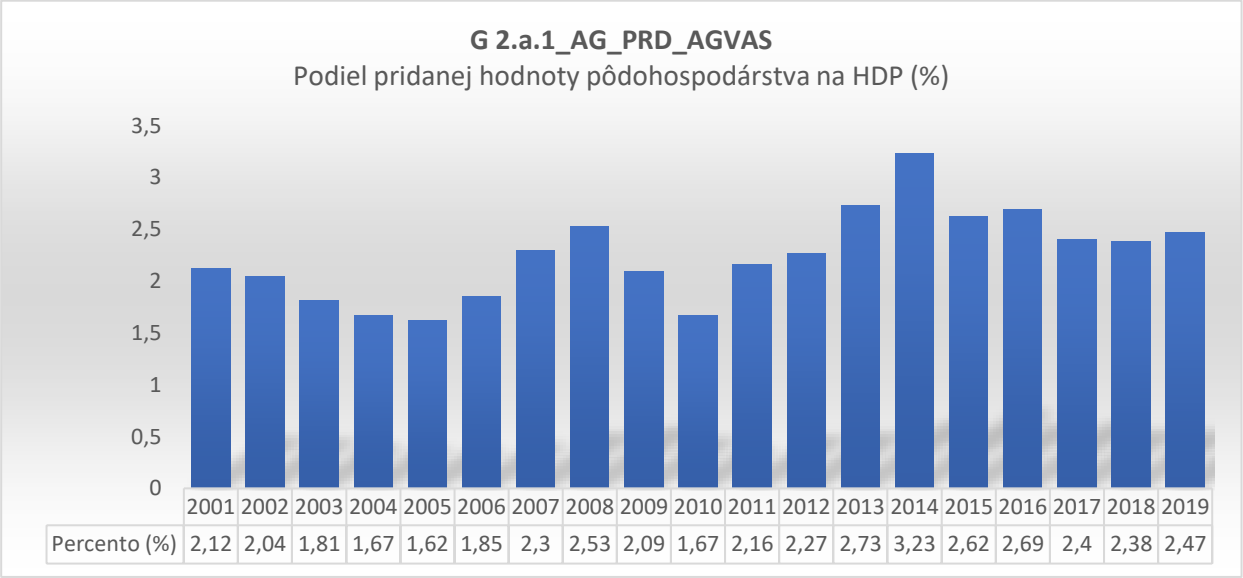

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_PRD_AGVAS
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

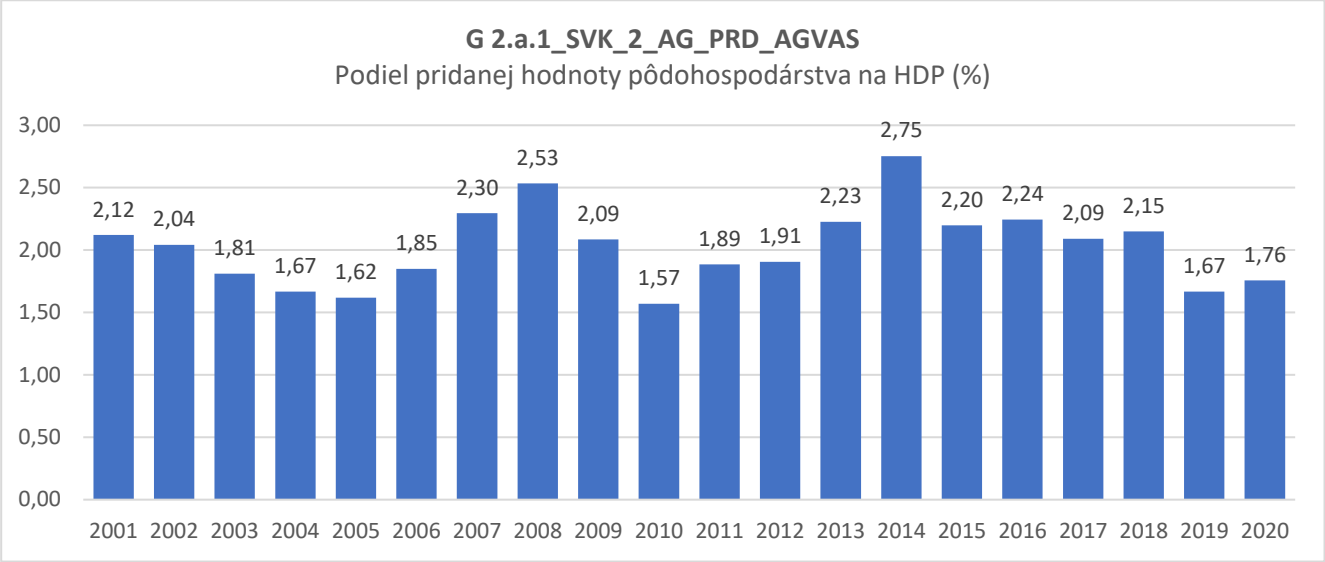

Zdroj: Eurostat, prepočítané podľa dát Eurostatu
Stiahnuté: marec 2022

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel pôdohospodárstva na HPD SR má dlhodobo stabilný trend so sezónnymi výkyvmi, ktoré sú spôsobené najmä klimatickými podmienkami v jednotlivých rokoch. Pôdohospodárstvo teda rastie približne rovnakým tempom ako zvyšok ekonomiky. Výkon SR poľnohospodárstva na hektár poľnohospodárskej pôdy v rámci EÚ štátov je podpriemerný. Existuje teda priestor pre zvýšenie výkonu tohto sektora. Od roku 2023 sa bude aplikovať nová Spoločná poľnohospodárska politika 2023-2027, ktorej cieľom je aj zvýšenie pridanej hodnoty v poľnohospodárstve.

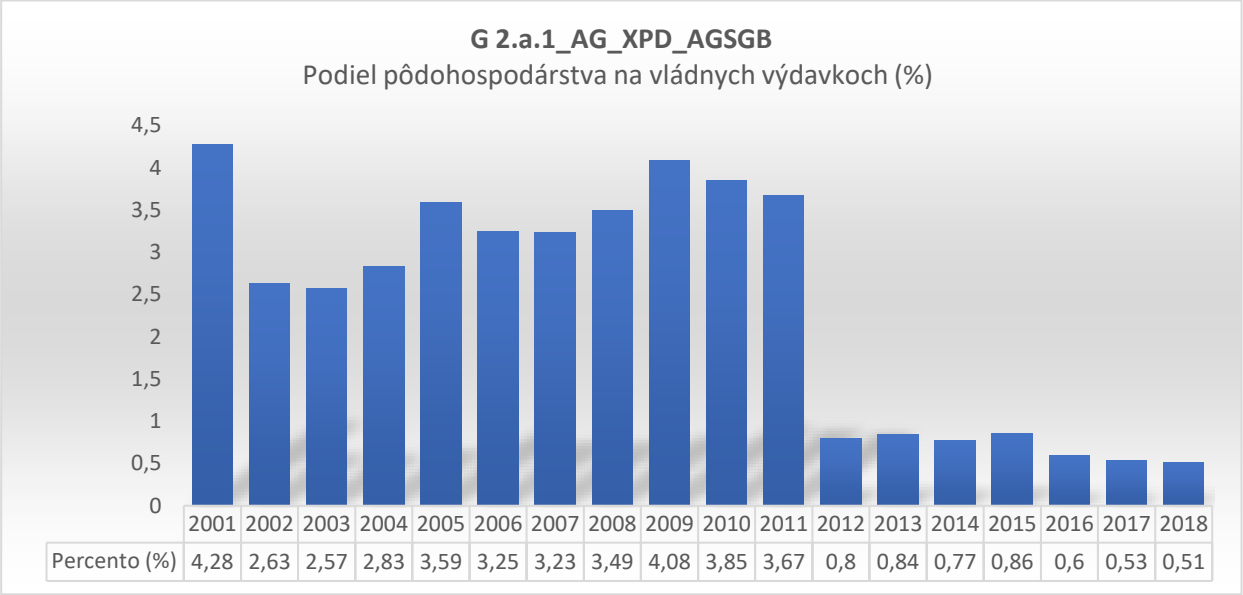

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Percento (%)	4,28	2,63	2,57	2,83	3,59	3,25	3,23	3,49	4,08	3,85	3,67	0,8	0,84	0,77	0,86	0,6	0,53	0,51

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_AG_XPD_AGSGB
Stiahnuté: 12.10.2021
Pozn.: Konsolidované výdavky verejnej správy

Vyhodnotenie trendu

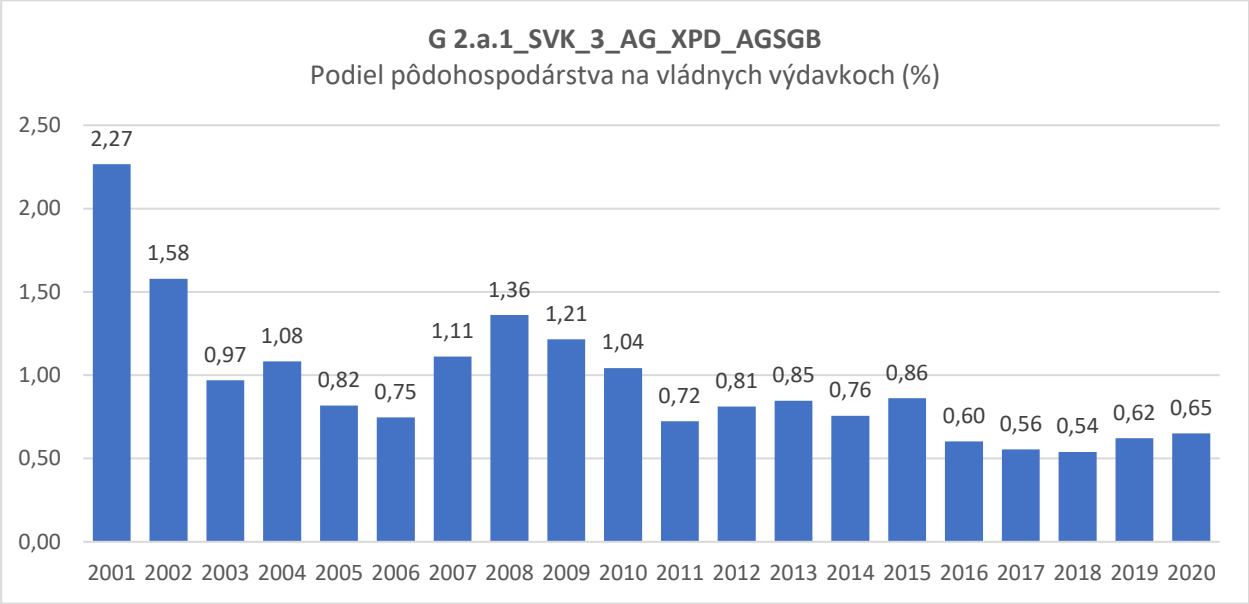

Zdroj: Eurostat, prepočítané podľa dát Eurostatu
Stiahnuté: marec 2022

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel vládnych výdavkov za pôdohospodárstvo na celkových výdavkoch vlády sa dlhodobo znižuje stabilizáciou trendu za posledné roky. Samotná výška výdavkov zostáva stabilná. Zníženie podielu je spôsobené najmä zvýšením výdavkov na ostatné politiky štátu. V tejto oblasti značne pomáha aj naše členstvo v EÚ a finančné príspevky na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP).

Čiastkový cieľ 2.c **Prijať opatrenia k zabezpečeniu riadneho fungovania trhu potravinárskych komodít a ich derivátov a uľahčiť včasný prístup k informáciám o trhu, vrátane informácií o potravinových rezervách, s cieľom prispieť k obmedzeniu extrémnej nestálosti cien potravín**

Indikátor 2.c.1 **Indikátor anomálií cien potravín**

Definícia: Indikátor anomálií cien potravín (IFPA) identifikuje neobvykle vysoké trhové ceny. IFPA sa vypočíta ako vážené zložené tempo rastu, ktoré zodpovedá rastu cien v priebehu roka a za celý rok. Indikátor priamo hodnotí rast cien v konkrétnom mesiaci počas mnohých rokov, pričom zohľadňuje sezónnosť na poľnohospodárskych trhoch a infláciu, čo umožňuje odpovedať na otázku, či je alebo nie je zmena ceny pre konkrétne obdobie abnormálna.

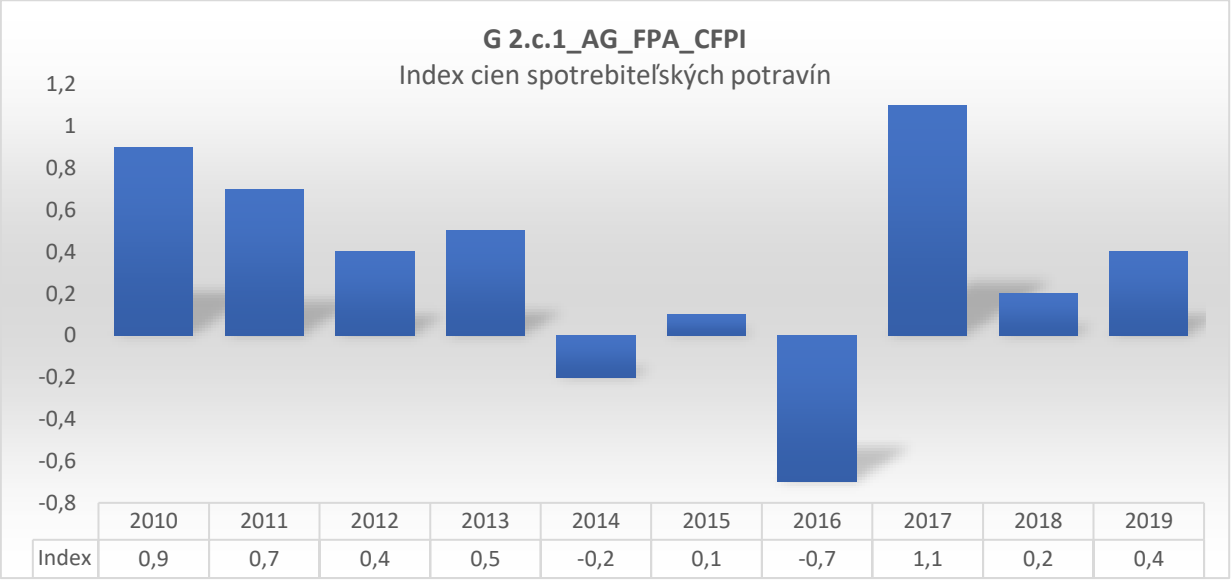

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_FPA_CFPI
Stiahnuté: 12.10.2021
Pozn. Abnormálne vysoká definovaná ako IFPA>=1; stredne vysoká definovaná ako 0,5=<IFPA< 1; dvanásťmesačný priemer mesačných cenových anomálií.

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Abnormálne vysoká zmena ceny je definovaná ako IFPA>=1; stredne vysoká definovaná ako 0,5=<IFPA< 1; normálna ako -0,5=<IFPA<0,5.

Indikátor je len návodom pre pochopenie dynamiky trhu. Ako na taký sa naň nemožno spoliehať ako na jediný prvok na určenie toho, či je cena potravín na konkrétnom trhu v danom čase abnormálne vysoká alebo nízka v dôsledku priamych účinkov miestnych politík. Výsledky sa musia zvážiť s ďalšími dostupnými informáciami o základných trhových faktoroch, makroekonomickom kontexte a vonkajších šokoch. Hlavnou výzvou pri implementácii indikátora je dostupnosť a kvalita údajov. Výpočet indikátora si vyžaduje neprerušené mesačné cenové rady (t. j. ak chýbajú viac ako 3 po sebe nasledujúce mesiace, rad sa môže vyradiť) za obdobie najmenej 5 rokov, ktoré zahŕňajú analyzovaný rok a 4 predchádzajúce roky na vytvorenie priemerov a štandardných odchýlok. Nakoniec sa indikátor vypočíta v reálnych cenách, aby sa očistil od vplyvu inflácie a porovnali sa ceny v stálych cenách v priebehu času.

Cieľ 3 Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku

Čiastkový cieľ 3.1 **Do roku 2030 celosvetovo znížiť mieru úmrtnosti matiek na menej ako 70 na 100 000 pôrodov**

Indikátor 3.1.1 **Miera materskej úmrtnosti**

Definícia: Pomer úmrtnosti matiek (MMR) je definovaný ako počet úmrtí matiek počas daného časového obdobia na 100 000 živo narodených detí v rovnakom časovom období. Zobrazuje riziko úmrtia matiek v pomere k počtu živo narodených detí a v zásade zachytáva riziko úmrtia pri jednom tehotenstve alebo pri jednom živom pôrode.

Úmrtia matiek: Ročný počet úmrtí žien z akýchkoľvek príčin súvisiacich alebo zhoršených tehotenstvom alebo jeho zvládaním (s výnimkou náhodných alebo náhodných príčin) počas tehotenstva a pôrodu alebo do 42 dní od ukončenia tehotenstva, bez ohľadu na dĺžku a miesto tehotenstva, vyjadrené na 100 000 živonarodených detí, za stanovené časové obdobie.

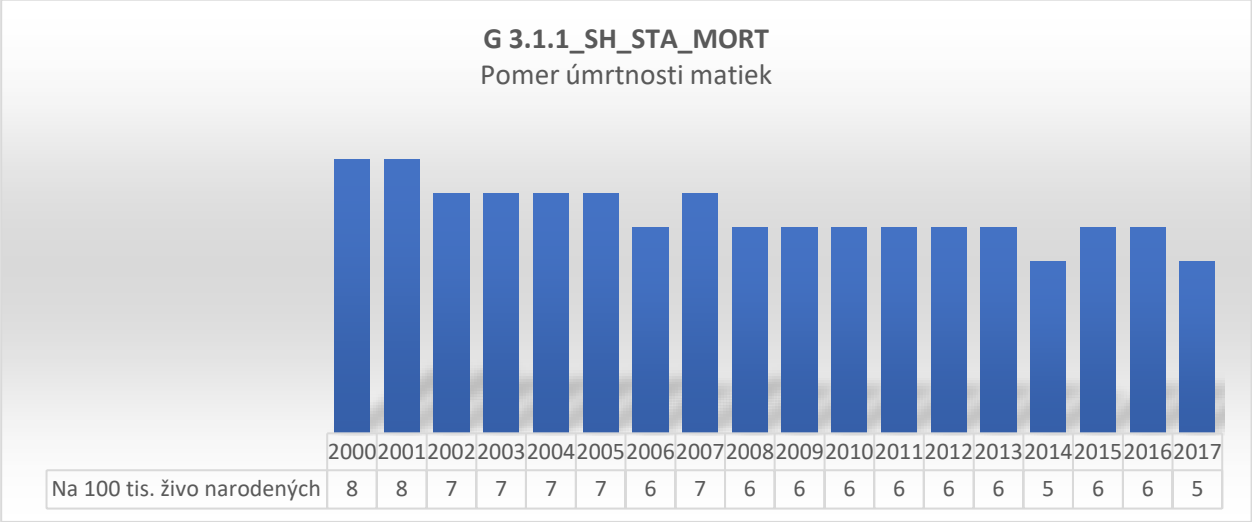

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Na 100 tis. živo narodených	8	8	7	7	7	7	6	7	6	6	6	6	6	6	5	6	6	5

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ SH_STA_MORT
Stiahnuté: 25.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Čiastkový cieľ 3.2 **Do roku 2030 zabrániť úmrtiam novorodencov a detí mladších ako 5 rokov, ktorým je možné predísť. Všetky krajiny sa budú usilovať o zníženie novorodeneckej úmrtnosti na úroveň maximálne 12 úmrtí na 1 000 živonarodených detí a zníženie úmrtnosti detí mladších ako 5 rokov na úroveň menej ako 25 na 1 000 živonarodených detí**

Indikátor 3.2.1 **Miera úmrtnosti detí mladších ako 5 rokov**

Definícia: Úmrtnosť do 5 rokov je pravdepodobnosť úmrtia dieťaťa narodeného v konkrétnom roku alebo období pred dosiahnutím veku 5 rokov, pokiaľ sa

naň vzťahuje vekovo špecifická úmrtnosť v danom období, vyjadrená na 1 000 živo narodených detí.

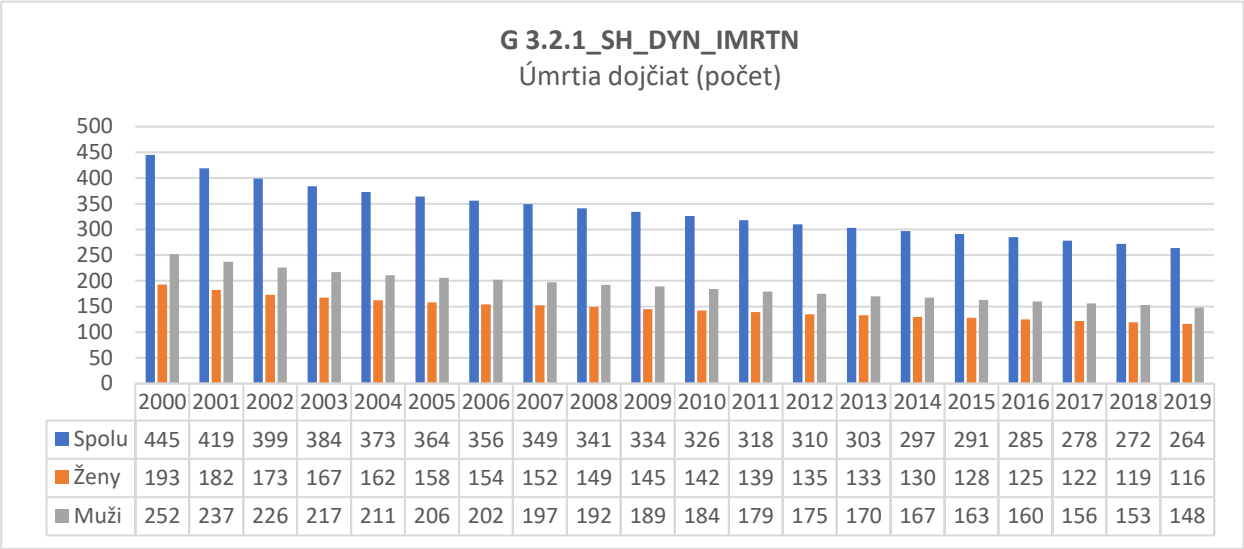

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu	445	419	399	384	373	364	356	349	341	334	326	318	310	303	297	291	285	278	272	264
Ženy	193	182	173	167	162	158	154	152	149	145	142	139	135	133	130	128	125	122	119	116
Muži	252	237	226	217	211	206	202	197	192	189	184	179	175	170	167	163	160	156	153	148

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_DYN_IMRTN
Stiahnuté: 25.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Indikátor 3.2.2 Miera novorodeneckej úmrtnosti

Definícia: Miera novorodeneckej úmrtnosti je pravdepodobnosť, že dieťa narodené v konkrétnom roku alebo období zomrie počas prvých 28 ukončených dní života, ak sa na neho vzťahuje vekovo špecifická úmrtnosť vyjadrená na 1 000 živo narodených detí.

Úmrtia novorodencov (úmrtia živých detí počas prvých 28 ukončených dní života) možno rozdeliť na predčasné úmrtia novorodencov, ktoré sa vyskytnú počas prvých 7 dní života, a neskoré úmrtia novorodencov, ktoré sa vyskytnú po 7. dni, ale pred 28. dokončeným dňom života.

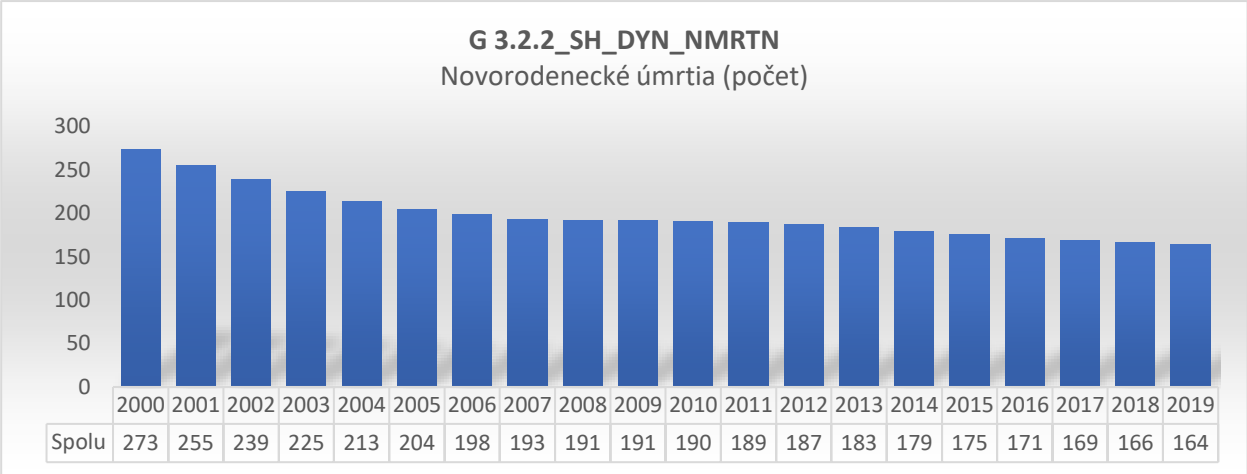

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu	273	255	239	225	213	204	198	193	191	191	190	189	187	183	179	175	171	169	166	164

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_DYN_NMRTN
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Súhrnný vstup pre indikátory 3.1.1. 3.2.1, 3.2.2: Bol identifikovaný značný pokrok, zníženie miery. Predpokladáme, že opatrenia, ktoré mali vplyv na dané a indikátory sa týkali aktivít Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015, kde jednou z priorít je Zdravie matky a novorodenca. Predpokladáme, že vplyvom pandémie COVID 19 môže v budúcnosti dôjsť k obmedzeniu pokroku v napĺňaní tohto indikátora. Napriek tomu, predpokladáme, že indikátor by mal v dlhodobom horizonte indikovať do budúcna pokrok, z dôvodu schválených nových a inovované štandardných klinických postupov pre oblasť gynekológie a pôrodníctva a v oblasti Babyfriendly Hospital Initiative. Údaje za rok 2019 sú publikované NCZI:

http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Gynekologia_Porodnictvo_Potraty/Porodnictvo/Pages/default.asp

Čiastkový cieľ 3.3 **Do roku 2030 ukončiť epidémie AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických ochorení a bojovať proti hepatitíde, vodou prenosným ochoreniam a ostatným prenosným ochoreniam**

Indikátor 3.3.1 **Počet nových prípadov HIV infekcií na 1 000 obyvateľov podľa pohlavia, veku a kľúčových skupín obyvateľstva**

Definícia: Počet nových infekcií HIV na 1 000 neinfikovaných obyvateľov, podľa pohlavia, veku a kľúčových populácií, ktorý je definovaný ako počet nových infekcií HIV na 1 000 osoborokov neinfikovanej populácie.

T_3.3.1_SH_HIV_INDC

Počet nových infekcií HIV na 1 000 neinfikovaných obyvateľov podľa pohlavia a veku (na 1 000 neinfikovaných obyvateľov)

0 ľudí	Podľa odhadu OSN v roku 2018 pripadalo na 100 000 neinfikovaných obyvateľov **0,0** osôb, ktoré sa novoinfikovali vírusom HIV.

Zdroj: Country profile, odhadované údaje_ SH_HIV_INDC
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

G 3.3.1_SVK_1_Výskyt prípadov HIV a AIDS od roku 2001 do 31.6.2021 (len občania SR a cudzinci s trvalým pobytom)

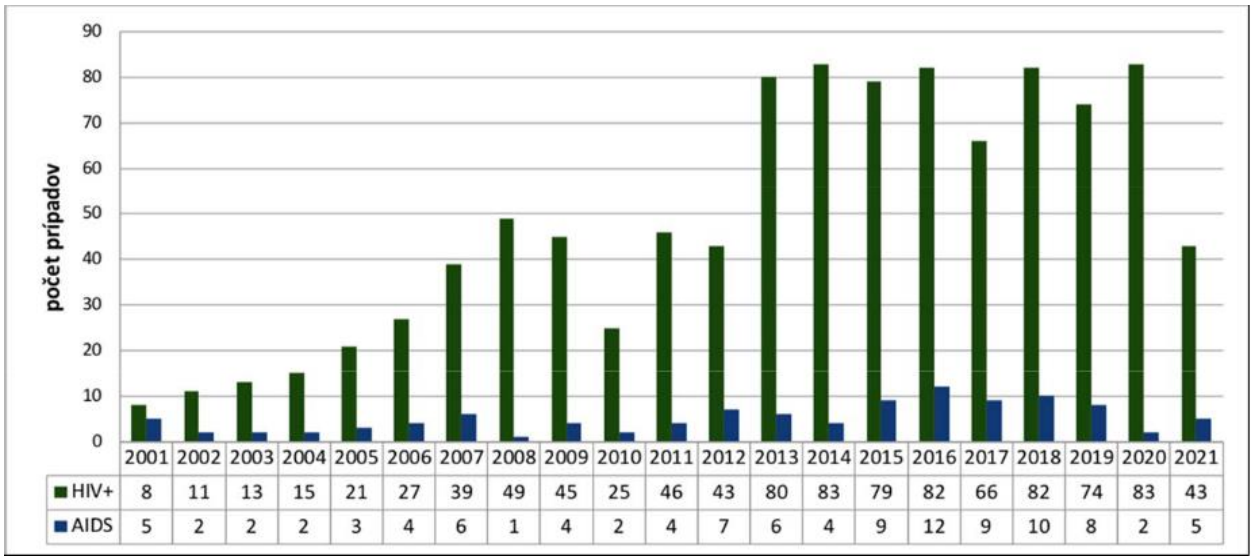

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
HIV+	8	11	13	15	21	27	39	49	45	25	46	43	80	83	79	82	66	82	74	83	43
AIDS	5	2	2	2	3	4	6	1	4	2	4	7	6	4	9	12	9	10	8	2	5

Zdroj: ÚVZ SR: https://www.uvzsr.sk/docs/info/epida/HIV_SR_k_31062021.pdf

Podľa údajov Úradu verejného zdravotníctva SR patrí v ostatných rokoch k členským štátom Európskej únie s najnižšou ročnou incidenciou HIV infekcie, no nie nulovou v jednotlivých rokoch. V poslednom desaťročí pozorujeme u nás vzostupný trend vo výskyte nových prípadov HIV infekcie a rýchlo stúpa aj počet ľudí žijúcich s HIV infekciou (1099 občanov SR žijúcich s HIV infekciou k 31. 6. 2021). V roku 2020 bol zaznamenaný najvyšší výskyt nových prípadov HIV v jednom kalendárnom roku. Celkovo (u občanov SR i cudzincov) bolo diagnostikovaných 110 nových prípadov HIV infekcie. Značný podiel (24,5 %) na diagnostikovaných prípadoch mali cudzinci, u ktorých bola infekcia odhalená v SR.

Od roku 1985 doteraz je výskyt a proces šírenia nákazy charakterizovaný hlavne dvoma javmi: väčšina prípadov sa v jednotlivých rokoch vyskytla u mužov (len 10 – 15 % podiel žien) a väčšina prípadov HIV infekcie je u občanov SR prenášaná pohlavným stykom (90 % infekcií).

U občanov SR bolo od 1. 1. 2021 do 31. 6. 2021 diagnostikovaných a epidemiologicky vyšetrených 43 nových prípadov HIV infekcie (38 u mužov a 5 u žien). V tomto období bolo diagnostikovaných a hlásených 5 prípadov syndrómu získanej imunitnej nedostatočnosti (AIDS) a 5 úmrtí pacientov s HIV infekciou. U občanov SR bola nákaza akvirovaná v 18 prípadoch homosexuálnym stykom (MSM), v 9 prípadoch heterosexuálnym stykom a v 16 prípadoch nebol zatiaľ spôsob prenosu stanovený.

U cudzincov pri ich pobyte v SR bolo od 1. 1.2021 do 31. 6. 2021 hlásených 8 nových prípadov HIV infekcie (15% z prípadov zachytených v roku 2021 v SR).

Od začiatku monitorovania prípadov HIV/AIDS v SR v roku 1985 do 1. 6. 2021 bolo registrovaných u občanov aj cudzincov spolu 1337 prípadov infekcie vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti. Z 1104 prípadov u občanov SR sa vyskytlo 991 u mužov a 113 u žien. U 132 osôb (119 mužov, 13 žien) prešla HIV infekcia do štádia AIDS a zaznamenaných bolo 80 úmrtí ľudí s HIV (z toho 59 v štádiu AIDS). Väčšina HIV infekcií bola v SR zaznamenaná v skupine mužov majúcich sex s mužmi a získanie nákazy homosexuálnym stykom bolo stanovené v 70% prípadov. Heterosexuálnym stykom bolo prenesených 20 % infekcií, 1,2 % injekčným užívaním drog (z 18 prípadov väčšina získaná mimo SR), 0,05 % transfúziou krvi (jeden prípad nákazy mimo SR v roku 1986) a v 7,2 % prípadov nebol spôsob prenosu stanovený. Najviac HIV infikovaných ľudí žije vo väčších mestách a najvyššia kumulatívna incidencia HIV infekcie je dlhodobo v Bratislavskom kraji.

Indikátor 3.3.2 Výskyt tuberkulózy na 100 000 obyvateľov

Definícia: Výskyt tuberkulózy na 100 000 obyvateľov je definovaný ako odhadovaný počet nových a relapsujúcich prípadov TBC (všetky formy TBC, vrátane prípadov ľudí trpiacich HIV), ktoré sa vyskytli v danom roku, vyjadrený ako miera na 100 000 obyvateľov.

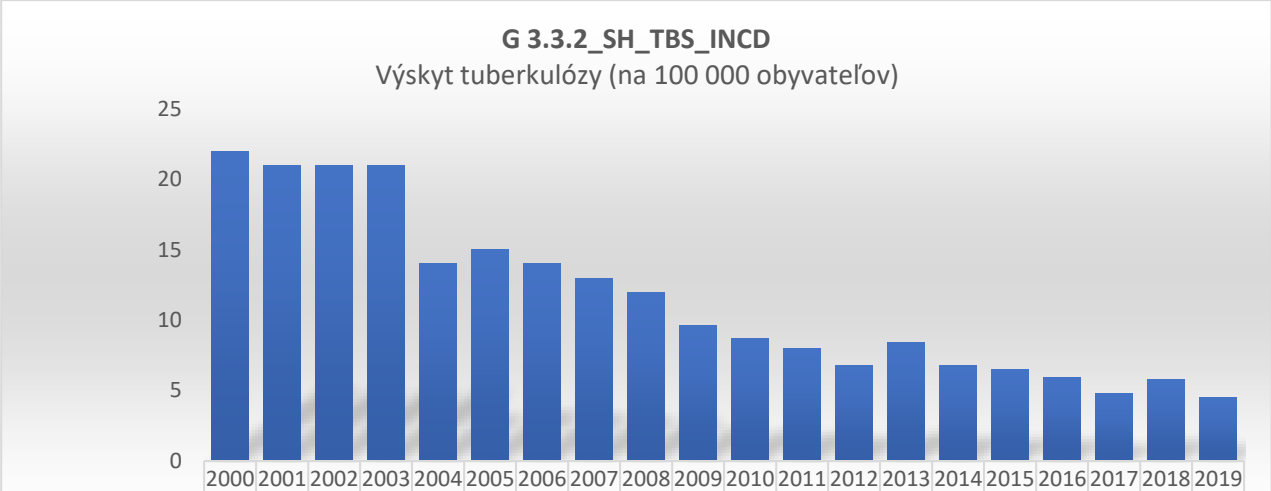

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
na 100 tis. obyv.	22	21	21	21	14	15	14	13	12	9,6	8,7	8	6,8	8,4	6,8	6,5	5,9	4,8	5,8	4,5

Zdroj: Country profile, odhadované údaje _ SH_TBS_INCD
Stiahnuté: 26.10.2021
Pozn.: Údaje získané k 4. januáru 2021 na základe údajov pôvodne zostavených pre Globálnu správu WHO o tuberkulóze za rok 2020.

Vyhodnotenie trendu

G 3.3.2_SVK_1_Notifikácia TBC na Slovensku v rokoch 1960 - 2020

NÁRODNÉ CENTRUM ZDRAVOTNÍCKYCH INFORMÁCIÍ

NÁRODNÝ REGISTER PACIENTOV S TUBERKULÓZOU

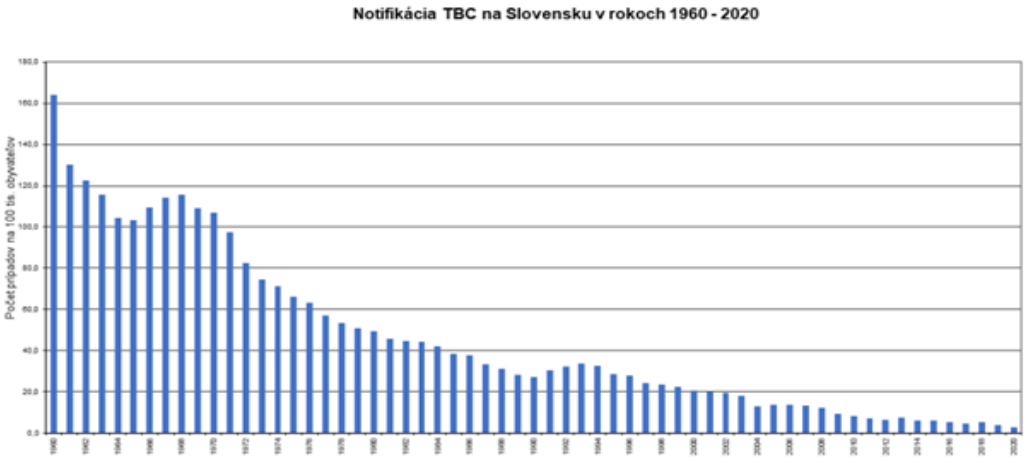

Zdroj: NÚTPCHaHCH, Vyšné Hágy, 2022, Vývoj chorobnosti na TBC na Slovensku v rokoch 1960 – 2020 (graf), https://www.hagy.sk/dokumenty/nrt/TBC_vyvoj_chorobnosti_1960-2020.pdf

Vyhodnotenie trendu

Epidemiologická situácia na Slovensku v prípade chorobnosti na tuberkulózu je v súčasnosti stabilizovaná. Do roku 2002 sa zaznamenávalo viac ako 1 000 prípadov na tuberkulózu za rok. Od roku 2004 však zaznamenávame výrazné zníženie incidencie tuberkulózy so stabilným trendom, ku ktorému výrazne prispelo aj očkovanie. Od začiatku implementácie pravidelného povinného očkovania sa úroveň celkovej zaočkovanosti pohybovala nad 95 %. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie sa plošné očkovanie odporúča zrušiť v prípade chorobnosti nižšej ako 12/100 000 obyvateľov v danej krajine. Na Slovensku sa od roku 2009 chorobnosť pohybuje na úrovni nižšej ako 10/100 000 obyvateľov. Tento klesajúci trend vo výskyte ochorenia prispel v SR k rozhodnutiu prehodnotiť potrebu pravidelného povinného očkovania novorodencov, ktoré bolo zrušené dňom 1. 1. 2012.

Najaktuálnejšie štatistické údaje sú dostupné za rok 2020. V roku 2020 bolo do Národného registra TB nahlásených spolu 158 prípadov tuberkulózy, čo je 2,89/100 000 obyvateľov, kým v roku 2019 to bolo 214 prípadov, čo je 3,93/100 000 obyvateľov. Pľúcne formy tuberkulózy v roku 2020 boli zaznamenané v 132 prípadoch, mimopľúcne formy v 26 prípadoch. V 138 prípadoch išlo o novozistené prípady a v 20 prípadoch išlo o recidívy ochorenia. V detskej populácii do 14 rokov sa tuberkulóza vyskytla v 35 prípadoch, čo je o jeden prípad viac ako v roku 2019. V roku 2020 zomrelo na tuberkulózu 4 osoby.

Najviac prípadov bolo v roku 2020 zistených pri vyšetrení pre ťažkosti (59,5 %) a pri vyšetrení kontaktov (17,7 %). V roku 2020 boli zaznamenané 2 prípady TB a HIV infekcie.

Podľa geografického rozloženia v SR je dlhodobo tuberkulózou najviac postihnutá oblasť východného Slovenska. V roku 2020 bola najvyššia chorobnosť v Košickom kraji (5,37/100 000 obyvateľov) a v Prešovskom kraji (5,33/100 000 obyvateľov). Najnižšia chorobnosť v roku 2020 bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji (1,08/100 000 obyvateľov).

Indikátor 3.3.4 Výskyt hepatitídy typu B na 100 000 obyvateľov

Definícia: Tento indikátor sa meria nepriamo prostredníctvom podielu detí vo veku 5 rokov, u ktorých sa vyvinula chronická infekcia HBV (t. j. podielu, ktorý má pozitívne testy na marker infekcie nazývaný povrchový antigén hepatitídy B [HBsAg]).

T_3.3.4_ SH_HAP_HBSAG

Prevalencia povrchového antigénu hepatitídy B (HBsAg) (%)

0,6 %	Prevalencia povrchového antigénu hepatitídy B (HBsAg) bola v roku 2015 **0,6** %.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_HAP_HBSAG
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

G 3.3.4_SVK_1_(B16) Výskyt vírusovej hepatitídy typu B. Trend za 10 rokov.

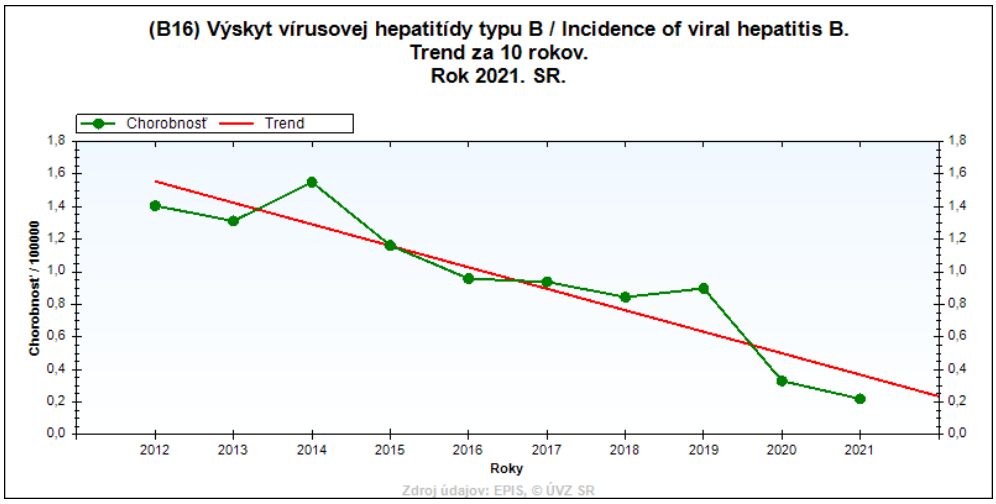

Zdroj: Epidemiologický informačný systém EPIS, ÚVZ SR, 2022

G 3.3.4_SVK_2_(B16) Výskyt vírusovej hepatitídy typu B. Výskyt za 20 rokov.

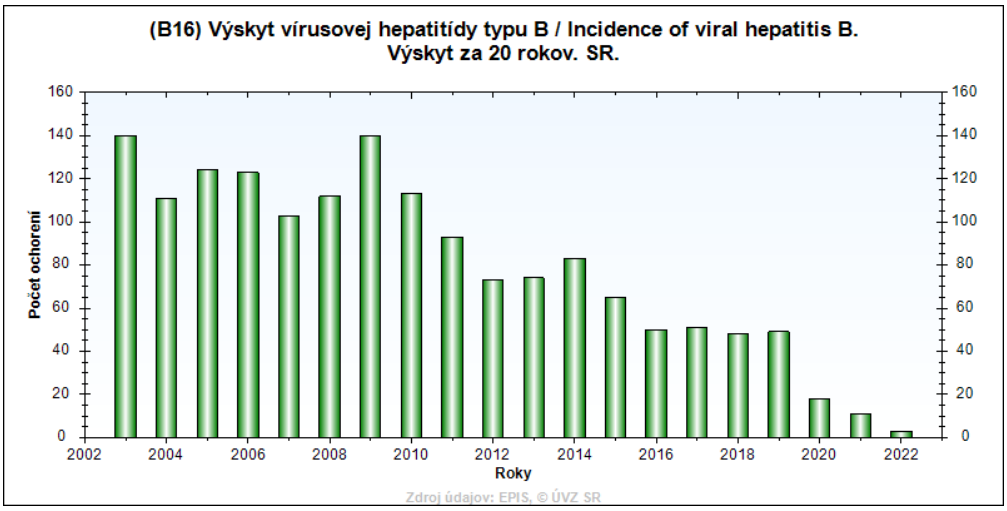

Zdroj: Epidemiologický informačný systém EPIS, ÚVZ SR, 2022

Vyhodnotenie trendu

Chorobnosť na vírusovú hepatitídu typu B má v SR dlhodobo stabilný trend. Posledné dva roky sa síce zaznamenal výrazný pokles počtu ochorení, čo však s vysokou pravdepodobnosťou súvisí s pandémiou Covid-19.

Je to jediný druh hepatitídy, proti ktorej sa povinne očkujú deti v rámci pravidelného povinného očkovania. Chorobnosť sa v posledných rokoch udržiava na hodnotách do 1/100 000 obyvateľov. Výraznejší pokles chorobnosti oproti predchádzajúcemu obdobiu bol zaznamenaný v roku 2020 (chorobnosť 0,33/100 000 obyvateľov) a následne v roku 2021 (0,20/100 000 obyvateľov).

Ochorenia sa v priebehu roka 2021 zaznamenali v Trnavskom kraji, Prešovskom kraji, Košickom kraji (každý po 3 prípady ochorenia) a v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji (po jednom prípade ochorenia). Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Trnavskom kraji (0,53/100 000 obyvateľov). Najviac prípadov sa v roku 2021 zaznamenalo vo vekovej skupine 25 - 34 rokov. Ochorenie sa vyskytuje sporadicky.

Indikátor 3.3.5 **Počet ľudí, ktorí potrebujú liečebné zásahy proti zanedbaným tropickým chorobám**

Definícia: Počet osôb vyžadujúcich liečbu a starostlivosť o ktorúkoľvek zo zanedbávaných tropických chorôb (NTD), na ktoré sa zameriava cestovný plán NTD WHO a rezolúcie Svetového zdravotníckeho zhromaždenia, a hlásených WHO.

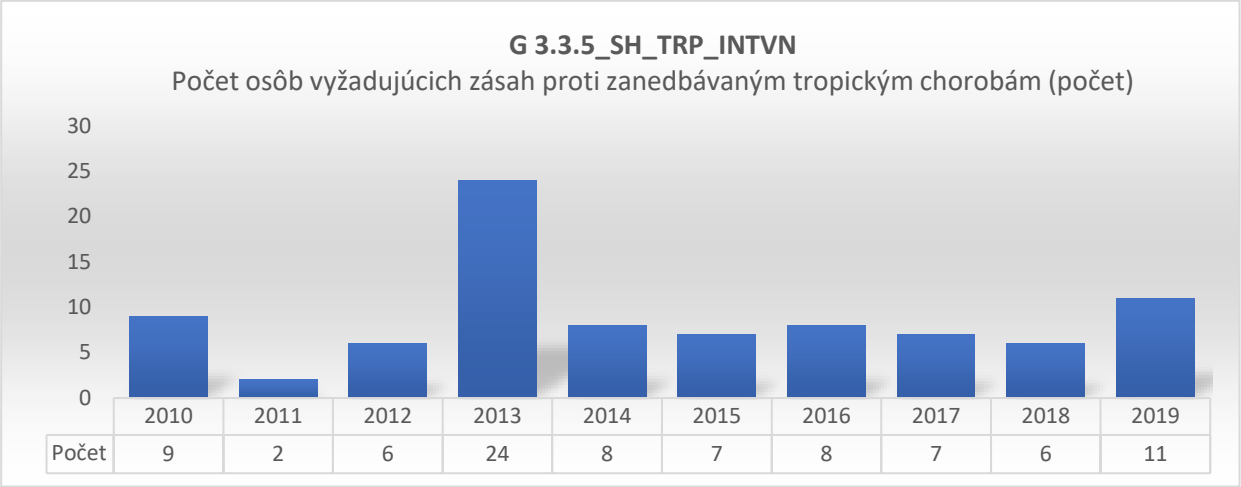

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajiny_ SH_TRP_INTVN
Stiahnuté: 26.10.2021
Pozn. Agregácia naprieč chorobami

Vyhodnotenie trendu

Čiastkový cieľ 3.4 **Do roku 2030 o tretinu znížiť predčasnú úmrtnosť na neprenosné choroby pomocou prevencie a liečby, podporovať duševné zdravie a duševnú pohodu**

Indikátor 3.4.1 **Miera úmrtnosti v dôsledku kardiovaskulárnych chorôb, rakoviny, cukrovky alebo chronických respiračných ochorení**

Definícia: Úmrtnosť pripisovaná kardiovaskulárnym chorobám, rakovine, cukrovke alebo chronickým respiračným ochoreniam.

Pravdepodobnosť úmrtia vo veku 30 až 70 rokov na kardiovaskulárne choroby, rakovinu, cukrovku alebo chronické respiračné choroby, definovaná ako percento 30-ročných ľudí, ktorí zomrú pred 70. narodeninami na kardiovaskulárne choroby, rakovinu, cukrovku alebo chronické respiračné ochorenie za predpokladu, že by v každom veku zažili súčasnú úmrtnosť a že by nezomreli na inú príčinu smrti (napr. úrazy alebo HIV / AIDS). Tento indikátor sa počíta pomocou metód životnej tabuľky (ďalšie podrobnosti pozri v časti 3.3).

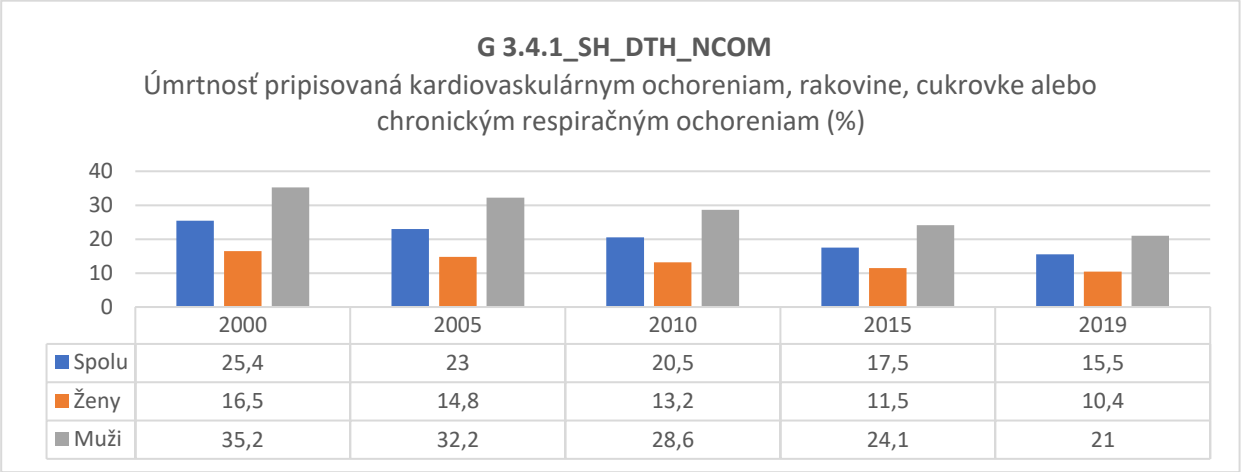

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajiny_ SH_DTH_NCOM
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Trend bol vyhodnotený ako značný pokrok / na dobrej ceste. **Stredná dĺžka života** na Slovensku sa medzi rokmi 2010 a 2019 predĺžila o viac ako dva roky, pričom sa v roku 2020 skrátila takmer o jeden rok v dôsledku úmrtí spôsobených ochorením COVID-19. Pozitívny trend strednej dĺžky života v SR pri narodení teda trval len do roku 2019, kedy stredná dĺžka života dosiahla maximálnu hodnotu u oboch pohlaví. U mužov mala stredná dĺžka života pri narodení hodnotu 74,3 roka, u žien bola 80,8 roka. V roku 2020 bol v súvislosti s vyššou intenzitou úmrtnosti zaznamenaný pokles hodnôt strednej dĺžky života pri narodení u oboch pohlaví. U mužov pokles predstavoval 0,8 roka a u žien 0,6 roka. Trendom posledných rokov je približovanie strednej dĺžky života mužov a žien, ich rozdiel pri narodení predstavuje 6,5 – 6,7 roka. (Zdroj: Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015-2020). V porovnaní s priemerom EÚ je stále o štyri roky kratšia. Rozdiely v strednej dĺžke života na základe sociálnoekonomického postavenia sú naďalej jedny z najväčších v EÚ. Slovensko má takisto jednu z najvyšších **mier úmrtnosti na rakovinu** v EÚ. Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtnosti v EÚ z príčin, ktorým sa dalo predísť, a príčin, ktoré sú liečiteľné. Stále existuje značný priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o účinné politiky v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet predčasných preventabilných úmrtí. V roku 2018 Slovensko zaviedlo Národný plán boja proti rakovine zameraný na zníženie výskytu onkologických ochorení aj úmrtnosti na ne a na zlepšenie kvality života pacientov, v roku 2021 vláda SR prijala aktualizované Akčné plány Národného onkologického programu. Implementácia národných preventívnych programov je však ohrozená nedostatočným systémovým financovaním. Miery účasti na skríningu rakoviny patria k najnižším v EÚ. Výdavky na preventívnu starostlivosť sú najnižšie v EÚ a v roku 2019 predstavovali menej ako 1 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 2,9 %. Ak by sa venoval prioritný záujem preventívnej starostlivosti, mohli by nastať výrazné zlepšenia v oblasti verejného zdravia. Historicky Slovensko zaostávalo za ostatnými krajinami EÚ v investovaní do podpory zdravia a prevencie chorôb. Napriek prijatiu národného programu podpory zdravia v roku 2014 a jeho aktualizácii v roku 2021 sú konkrétne opatrenia na riešenie rizikových faktorov, ako je spotreba tabaku a alkoholu, a na prevenciu obezity naďalej obmedzené čo sa týka vplyvu na verejné zdravie a je potrebné prijať štrukturálne zmeny.

Hoci sa **spotreba tabaku** u dospelých v minulom desaťročí vo väčšine krajín znížila, na Slovensku zostala stabilná a v súčasnosti je v porovnaní s priemerom EÚ vyššia. **Spotreba alkoholu** je porovnateľná s priemerom EÚ. **Miery obezity** u dospelých a mladistvých sú na

vzostupe a sú vyššie v porovnaní s priemerom EÚ, a to sčasti pre nesprávne stravovacie návyky a nízku úroveň fyzickej aktivity. Všetky spomenuté rizikové faktory sú v asociácii s uvedenými neprenosnými ochoreniami. Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtnosti v EÚ z príčin, ktorým sa dalo predísť, a príčin, ktoré sú liečiteľné. Napriek zlepšeniam zostávajú **kardiovaskulárne ochorenia** najvýznamnejšou príčinou smrti. Stále existuje značný priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o účinné politiky v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet predčasných úmrtí. V roku 2018 Slovensko zaviedlo Národný plán boja proti rakovine zameraný na zníženie výskytu onkologických ochorení aj úmrtnosti na ne a na zlepšenie kvality života pacientov, v roku 2021 vláda SR prijala aktualizované Akčné plány Národného onkologického programu. **Implementácia národných preventívnych programov** je však ohrozená nedostatočným systémovým financovaním a nedostatočným pochopením, že oblasť zdravia a preventívne programy v sebe zahŕňajú aj prepojenie agendy ochrany zdravia a ochrany životného prostredia, na kt. by sa malo viac pracovať aj spoločne (príp. s MPRV SR v podpore nutrične bohatého poľnohospodárstva). Výdavky na preventívnu starostlivosť sú najnižšie v EÚ a v roku 2019 predstavovali menej ako 1 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 2,9 %. Ak by sa venoval prioritný záujem preventívnej starostlivosti, mohli by nastať výrazné zlepšenia v oblasti zdravia. Slovensko sa ocitlo medzi piatimi krajinami, ktoré dosiahli najhoršie výsledky, pokiaľ ide o **ischemickú chorobu srdca**, a medzi tromi krajinami, ktoré dosiahli najhoršie výsledky, pokiaľ ide o **rakovinu hrubého čreva a konečníka, rakovinu prsníka a pneumóniu**. Historicky Slovensko zaostávalo za ostatnými krajinami EÚ v investovaní do podpory zdravia a prevencie chorôb. Napriek prijatiu národného programu podpory zdravia v roku 2014 a jeho aktualizácii v roku 2021 sú konkrétne opatrenia na riešenie rizikových faktorov, ako je spotreba tabaku a alkoholu, a na prevenciu obezity naďalej obmedzené. V roku 2018 vláda otvorila diskusiu o možnosti zavedenia nových daní na sladené nápoje a elektronické cigarety, od čoho sa však v roku 2019 upustilo. Dane na tabakové výrobky sa vo februári 2021 zvýšili, pričom sa očakáva ďalšie zvýšenie v rokoch 2022 a 2023. Miery skríningu rakoviny patria k najnižším v EÚ. Miery skríningu rakoviny prsníka zostali od roku 2006 pomerne stabilné, pričom v dvoch rokoch pred rokom 2019 sa na skríningu rakoviny prsníka zúčastnilo len 31 % žien vo veku 50 – 69 rokov, čo je približne polovica priemeru EÚ. Iba 46 % žien vo veku 20 – 69 rokov absolvovalo v tomto období skríning rakoviny krčka maternice v porovnaní s 58 % v EÚ. Zdroj: OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2021), Slovensko: Zdravotný profil krajiny 2021, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris/European Observatory on Health Systems and Policies, Brusel. Indikátor

Indikátor 3.4.2 Miera samovrážd

Definícia: Miera samovražednej úmrtnosti definovaná ako počet úmrtí na samovraždu za rok vydelený populáciou a vynásobený 100 000.

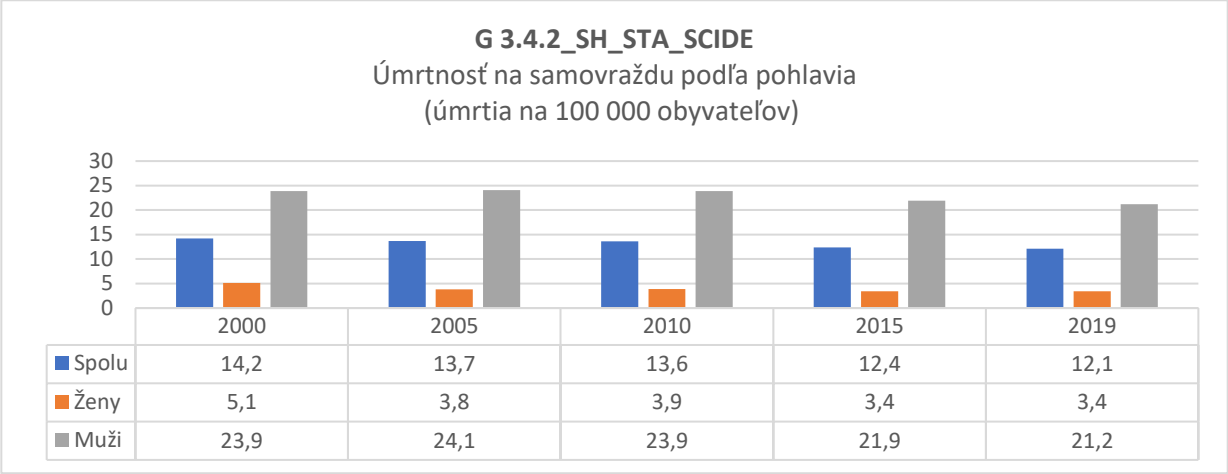

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajiny_ SH_STA_SCIDE
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

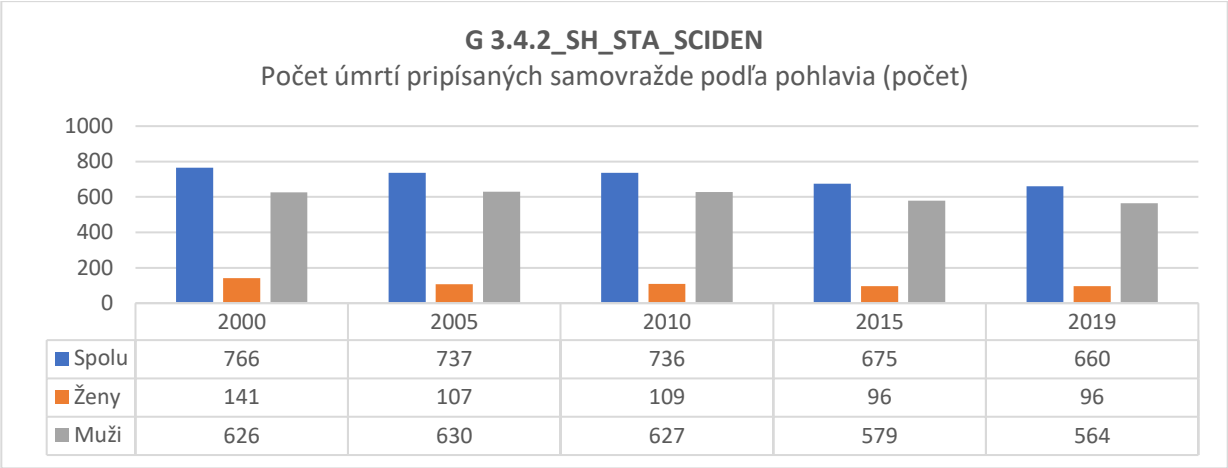

Zdroj: Country profile OSN, údaje upravené podľa krajiny_ SH_STA_SCIDEN
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Uvádzané dáta OSN za rok 2019 s vyhodnotením trendu „obmedzený alebo žiadny pokrok“ sú doplnené o dáta za rok 2020 publikované portálom NCZI https://www.nczisk.sk/Aktuality/Pages/Samovrazdy-a-samovrazedne-pokusy-v-Slovenskej-republike-2020.aspx

Nasleduje vyhodnotenie k uvedeným dátam: Počet osôb, ktoré si siahli na život, ani počet dokonaných **samovrážd** aktuálne v spoločnosti nestúpa, naopak, mierne klesá. Príčiny tohto javu aktuálne vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu Covid-19 je predčasné hodnotiť. Nie je jasné, z akého dôvodu toto číslo klesá, nakoľko je všeobecne známe, že psychické nároky na obyvateľov, ktoré pandémia priniesla, sú vyššie ako v minulosti. Je možné predpokladať, že vo vyšších vekových kategóriách bol celkovo vyšší počet úmrtí v spojení s Covid-19 a to sa mohlo odraziť aj na znížení miery samovražednej úmrtnosti. Ako významný indikátor, ktorý si zaslúži ďalšie sledovanie je neklesajúci a v niektorých prípadoch stúpajúci trend samovražedných pokusov a samovrážd v populácii 15-19 a 20-29 rokov, a to najmä u dievčat/žien.

Podľa dostupných údajov z NCZI (pozri aj grafy vyššie):

Počet samovražedných pokusov podľa vekových skupín (G 4) v prepočte na 100 000 obyvateľov bol v roku 2020, tak ako aj v minulých rokoch, najvyšší u mladistvých vo veku 15 – 19 rokov

(34,3/100 000 obyvateľov danej vekovej skupiny) a u 20 – 29-ročných (21,0), najnižší u 70 a viac-ročných (4,1) a 0 – 14-ročných (3,5). V rámci sledovaného obdobia od roku 2008 je viditeľný celkový pokles počtu samovražedných pokusov, okrem mladistvých vo veku 0 – 14 a 15 – 19 rokov, u ktorých počet samovražedných pokusov stúpa. Výrazný rastúci trend samovražedných pokusov 15 – 19-ročných pozorujeme hlavne u žien (nárast z 28,6 v roku 2008 na 45,5 v roku 2020 po prepočítaní na 100 000 žien danej vekovej skupiny).

Pre zníženie miery samovražednej úmrtnosti je v SR **potrebné skvalitniť primárnu a sekundárnu preventívnu zdravotnú starostlivosť**, ako aj zabezpečiť vyššiu dostupnosť psychologickej a psychiatrickej starostlivosti, a to najmä pre kategóriu zdravej populácie a populácie trpiacej ľahšími duševnými poruchami, napr. úzkostnými poruchami a ľahkými a stredne ťažkými depresívnymi poruchami. V tejto súvislosti sú v SR aktuálne posilňované tieto oblasti rôznymi programami, ktoré sú však vo fáze iniciácie a ešte sa na trende samovražednej úmrtnosti nemohli prejaviť. Sú to napr. Národný projekt s názvom: „Rodinné poradne – poradensko-psychologické služby pre jednotlivcov, páry a rodiny“, Národná linka na podporu duševného zdravia, novovzniknutá Rada vlády SR pre duševné zdravie, Národný program duševného zdravia, Reforma zdravotnej starostlivosti v odbore psychiatria a detská psychiatria, ktorých koncepcie prinášajú do zdravotnej starostlivosti multidisciplinárny a komunitný prístup. Vznik Psychosociálnych centier (ďalej len „PSC“), Psychiatrických stacionárov (ďalej len „PS“) a špecializovaných centier pre Poruchy autistického spektra (ďalej len „PAS“), financovaných z Plánu obnovy a odolnosti, systémovo navýšia špecializované psychologické a psychiatrické ambulancie.

Čiastkový cieľ 3.5 Posilniť prevenciu a liečbu užívania návykových látok, vrátane užívania narkotík a škodlivého požívania alkoholu

Indikátor 3.5.1 Pokrytie liečebných zákrokov (farmakologických, psychosociálnych a rehabilitačných a doliečovacích služieb) pri liečbe užívania drog

Definícia: Pokrytie liečebných intervencií pri poruchách užívania návykových látok je definované ako počet ľudí liečených v roku vydelený celkovým počtom ľudí s poruchami užívania návykových látok v rovnakom roku. Tento indikátor je rozdelený do dvoch veľkých skupín psychoaktívnych látok: (1) drogy, (2) alkohol a iné psychoaktívne látky.

T_3.5.1_SH_SUD_ALCOL

Poruchy spojené s užívaním alkoholu, 12-mesačná prevalencia (%)

12,2 % spolu **2,5 % ženy** **22,8 % muži**	12-mesačná prevalencia porúch spôsobených užívaním alkoholu bola v roku 2016 **12,2** %, u žien **2,5** % a u mužov **22,8** %.

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ SH_SUD_ALCOL
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Indikátor 3.5.2 Spotreba alkoholu na obyvateľa (vo veku 15 rokov a viac) v priebehu kalendárneho roka v litroch čistého alkoholu

Definícia: Škodlivé požívanie alkoholu, definované podľa vnútroštátneho kontextu ako konzumácia alkoholu na obyvateľa (vo veku od 15 rokov) v kalendárnom roku v litroch čistého alkoholu.

Celková ročná spotreba čistého alkoholu na obyvateľa (ďalej len „APC“) (15 a viac rokov) je definovaná ako celkové (súčet trojročného priemeru zaznamenaných APC a nezaznamenaných APC upravených o turistickú spotrebu) množstvo čistého alkoholu v litroch skonzumovaného na dospelú osobu (15 a viac rokov) v kalendárnom roku. Zaznamenaná spotreba alkoholu sa týka oficiálnych štatistík na úrovni krajiny (údaje o výrobe, dovoze, vývoze a tržbách alebo daniach), zatiaľ čo neregistrovaná spotreba alkoholu sa týka alkoholu, ktorý nie je zdaňovaný a je mimo obvyklého systému vládnej kontroly, ako napríklad domáci alebo neformálne vyrobený alkohol (legálny alebo nelegálny), pašovaný alkohol, náhradný alkohol (čo je alkohol, ktorý nie je určený na ľudskú konzumáciu) alebo alkohol získaný prostredníctvom cezhraničných nákupov (ktoré sú zaznamenané v inej jurisdikcii). Spotreba u turistov zohľadňuje turistov navštevujúcich krajinu a obyvateľov navštevujúcich iné krajiny. Pozitívne čísla naznačujú, že spotreba alkoholu odchádzajúcich turistov je vyššia ako spotreba alkoholu prichádzajúcich turistov, záporné čísla naopak. Turistická spotreba je založená na štatistikách OSN a údaje poskytuje IHME.

G 3.5.2_SH_ALC_CONSPT

Spotreba alkoholu na obyvateľa (vo veku 15 rokov a viac) za kalendárny rok (litre čistého alkoholu)

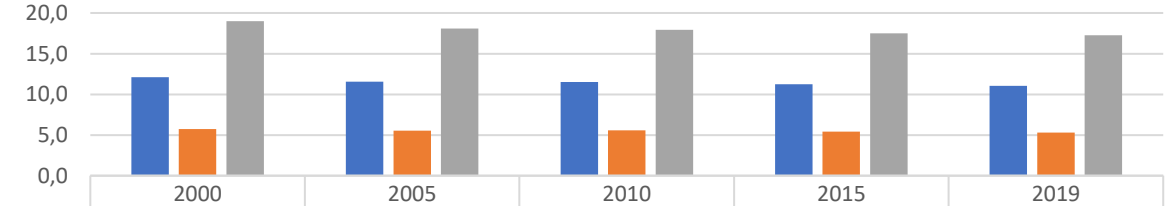

	2000	2005	2010	2015	2019
Spolu	12,1	11,5	11,5	11,2	11,1
Ženy	5,7	5,5	5,6	5,4	5,3
Muži	19,0	18,1	18,0	17,5	17,3

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ SH_SUD_ALCOL
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Z údajov OSN vyplýva, že nebol zaznamenaný žiaden pokrok alebo bol zaznamenaný obmedzený pokrok. Do roku 2020 bol v platnosti Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020. V súčasnosti je v platnosti Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030. Národný akčný plán zdôrazňuje multisektorálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom a zohľadňuje možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov. Akčný plán je plnený prostredníctvom úloh/aktivít, ktoré vykonávajú zapojené rezorty (napr. zdravotníctva, dopravy, pôdohospodárstva, školstva, kultúry, vnútra, práce, spravodlivosti a obrany). Cieľom nového akčného plánu je zvýšiť zdravotné uvedomenie a zdravotnú gramotnosť o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu, ako aj redukovať negatívne dopady pitia alkoholu na rôzne cieľové skupiny, presadzovaním dôsledného dodržiavania regulačných opatrení zo strany štátu.

Čiastkový cieľ 3.6 **Do roku 2020 celosvetovo znížiť počet úmrtí a zranení pri dopravných nehodách na polovicu**

Indikátor 3.6.1 **Miera úmrtnosti na cestách v dôsledku dopravných nehôd**

Definícia: Miera úmrtia v dôsledku dopravných úrazov definovaná ako počet úmrtí na smrteľné úrazy v cestnej premávke na 100 000 obyvateľov.

G 3.6.1_SH_STA_TRAF

Úmrtnosť v dôsledku zranení v cestnej premávke, podľa pohlavia (na 100 000 obyvateľov)

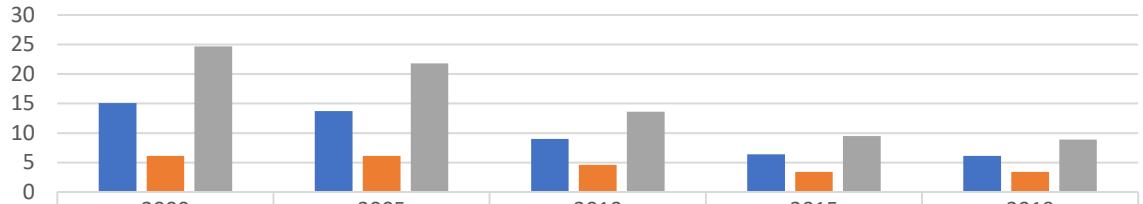

	2000	2005	2010	2015	2019
Spolu	15,1	13,7	9	6,4	6,1
Ženy	6,1	6,1	4,6	3,4	3,4
Muži	24,7	21,8	13,6	9,5	8,9

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajiny_ SH_STA_TRAF
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Graf G 3.6.1_SVK_1_SH_STA_TRAF obsahuje novšie údaje. V aktualizovaných údajoch bol použitý ukazovateľ zverejnený na stránke ŠÚ SR „3.6.1 Miera úmrtnosti na cestách v dôsledku dopravných nehôd [om3403rr]“. Ukazovateľ ŠÚ SR má mierne odlišnú metodológiu, resp. použité dáta ako pôvodne použité dáta Svetovej banky (porovnanie v prílohe, kompletné kontrolné prepočty v prípade potreby sú k dispozícii na vyžiadanie). Pôvodné údaje o úmrtnosti Svetovej banky sú odhadované. Cieľová hodnota (50 % hodnoty z roku 2000) bola v roku 2020 dosiahnutá a presiahnutá.

G 3.6.1_SVK_1_SH_STA_TRAF

Úmrtnosť v dôsledku zranení v cestnej premávke, podľa pohlavia (na 100 000 obyvateľov)

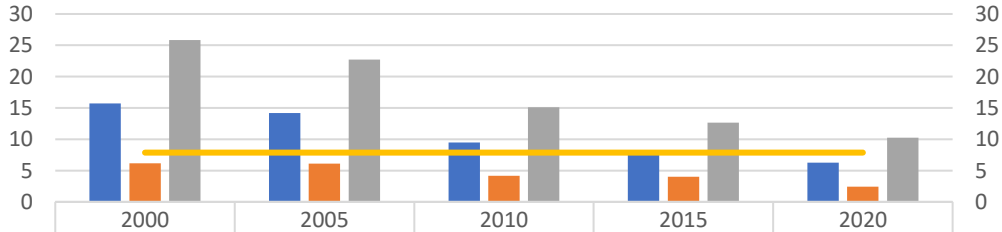

	2000	2005	2010	2015	2020
Spolu	15,74	14,18	9,48	8,24	6,25
Ženy	6,16	6,13	4,16	4,03	2,43
Muži	25,86	22,72	15,11	12,67	10,24
Cieľová hodnota	7,87	7,87	7,87	7,87	7,87

Zdroj: ŠÚ SR *[om3403rr]*“

Vyhodnotenie trendu

Čiastkový cieľ 3.7 **Do roku 2030 zabezpečiť všeobecný prístup k službám pre sexuálne a reprodukčné zdravie, ako sú programy plánovaného rodičovstva, informácie a vzdelávanie alebo zahrnutie problematiky reprodukčného zdravia do národných stratégií a programov**

Indikátor 3.7.2 **Miera pôrodnosti adolescentov (vo veku 10 -14 rokov; vo veku 15 - 19 rokov) na 1 000 žien v tejto vekovej skupine**

Definícia: Ročný počet narodení žien vo veku 10 - 14 rokov alebo 15 - 19 rokov na 1 000 žien v príslušnej vekovej skupine.

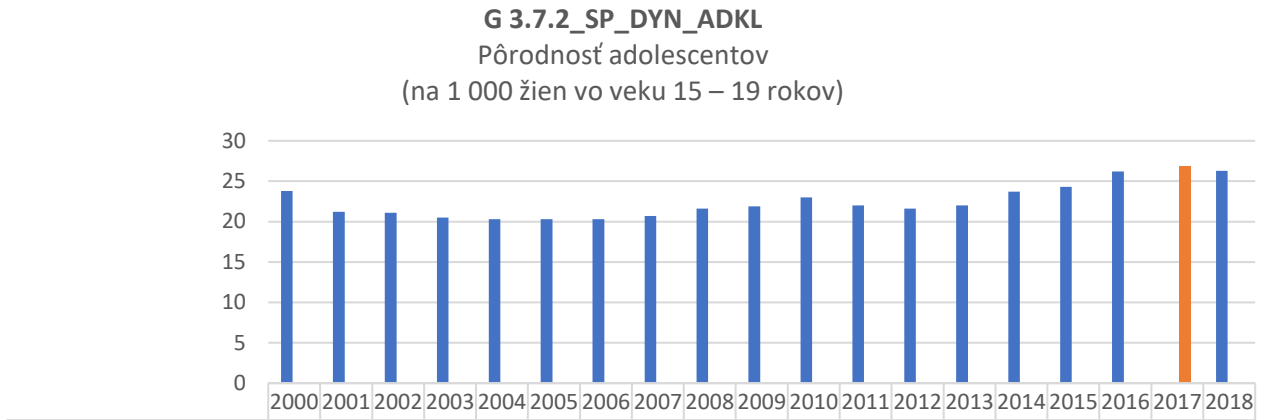

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Údaje o krajine	23,8	21,2	21,1	20,5	20,3	20,3	20,3	20,7	21,6	21,9	23	22	21,6	22	23,7	24,3	26,2	0	26,3
Upravené podľa krajiny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26,8	0

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine / údaje upravené podľa krajiny_ SP_DYN_ADKL
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Najnovšie údaje, ktoré sú dostupné v databáze OSN, sú za rok 2018. Podľa štatistických údajov o počte živonarodených detí vekovej skupiny 15 – 19 rokov (zdroj ŠÚ SR, prepočet MZ SR) považujeme za pozitívny klesajúci trend pôrodnosti adolescentných dievčat za rok 2019 (22,2) a 2020 (20,8) oproti predchádzajúcim rokom (26,3 v roku 2017 a 26,8 v roku 2018). Podľa WHO sa adolescencia definuje ako obdobie od 10. do 19. roku života, preto odporúčame v rámci vyhodnotenia dát spracúvať údaj vekovej skupiny 18 rokov (resp. 18 rokov a 364 dní). V rámci dohody BCA medzi MZ SR a WHO sa realizuje projekt, ktorého cieľom je vytvoriť nástroje zlepšujúce reprodukčné zdravie mužov a žien, podporujúce demografický rast a manažment pacientov s neplodnosťou a zvyšujúce dostupnosť zdravotnej starostlivosti. Predmetný projekt vznikol v reflexii na stupňujúci sa dopyt neplodných párov mladých ľudí po využívaní prirodzených metód plánovania rodičovstva, teda efektívnej podpore sexuálneho a reprodukčného zdravia a duševného zdravia žien i mužov. V rámci projektu odborníci v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo pripravili metodické postupy na zjednotenie zberu dát, odborné podklady a postupy založené na evidence based medicine špecificky zamerané na podmienky v SR, zabezpečili spoluprácu s odborníkmi v zahraničí a prispeli k výskumom realizovaným v iných krajinách.

Čiastkový cieľ 3.8 **Docieliť univerzálne zdravotné pokrytie, vrátane ochrany finančných rizík, prístupu ku kvalitnej základnej zdravotnej starostlivosti a prístupu k bezpečným, účinným, kvalitným a cenovo dostupným základným liečivám a očkovacím látkam pre všetkých**

Indikátor 3.8.1 **Pokrytie základných zdravotníckych služieb**

Definícia: Pokrytie základných zdravotníckych služieb (definované ako priemerné pokrytie základných služieb založených na stopovacích intervenciách (tracer interventions), ktoré zahŕňajú reprodukčné zdravie, zdravie matiek, novorodencov a detí, infekčné choroby, neprenosné choroby a kapacitu a prístup služieb medzi všeobecnou a najviac znevýhodnenou populáciou).

Indikátor je index zostavený na bezjednotkovej stupnici od 0 do 100, ktorý sa počíta ako geometrický priemer 14 sledovaných indikátorov pokrytia zdravotnými službami.

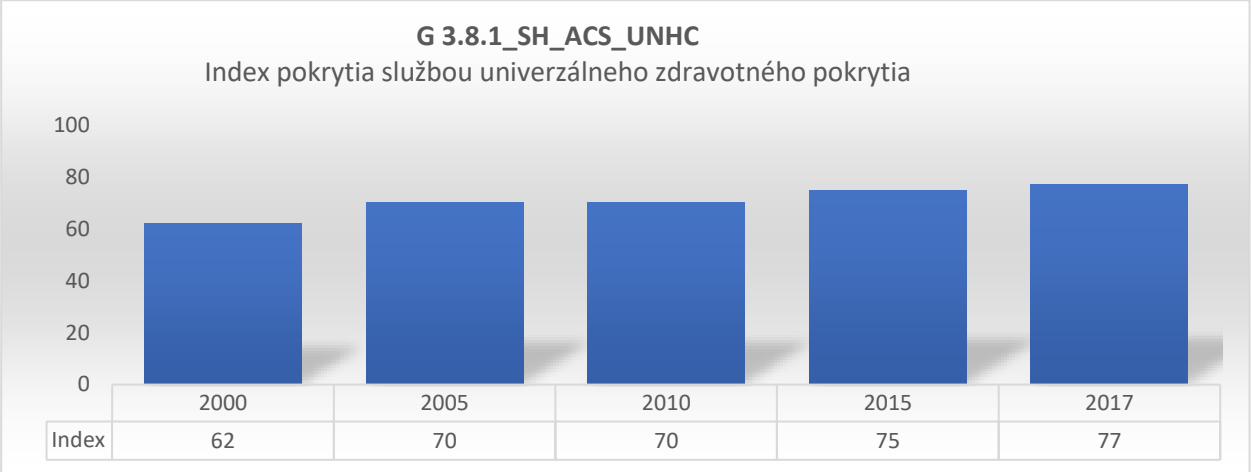

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_ACS_UNHC
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Pokrytie základných zdravotníckych potrieb je **zabezpečené na univerzálnym pokrytí vyplývajúceho zo systému povinného zdravotného poistenia v SR**, ktorý sleduje základný a univerzálne uznávaný sociálny cieľ: poskytovanie zdravotnej starostlivosti a zabezpečovanie funkčnosti systému zdravotného poistenia. Verejné zdravotné poistenie v SR **je založené na princípe plnej solidarity účastníkov systému, teda výška odvodov nie je závislá na rozsahu čerpanej zdravotnej starostlivosti** a dokonca vytvára možnosť, aby za určitý okruh poistencov prebral povinnosť platiť poistné štát – ide o *tzv. poistencov štátu.*

Na základe vyššie uvedeného nie je možné v SR neplatiť na verejné zdravotné poistenie; každý kto je verejne zdravotne poistený, t. j. má trvalý pobyt v SR alebo tu vykonáva ekonomickú aktivitu alebo má dôchodok zo sociálneho zabezpečenia SR, musí sa zaradiť do príslušnej kategórie platiteľa poistného a uhrádzať poistné. Každá zdravotná poisťovňa je pre svojho poistenca **povinná** (i) **zabezpečiť zdravotnú starostlivosť v rozsahu ustanovenom v osobitnom predpise**, a (ii) poskytnúť poistencovi na požiadanie informáciu, s ktorými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti má uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Poistenec **má právo na úhradu zdravotnej starostlivosti** v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom; prístup k obmedzenému poskytovaniu zdravotnej starostlivosti majú dlžníci na poistnom. Vo všeobecnosti platí, že aj **dlžníci majú nárok na úhradu neodkladnej zdravotnej**

starostlivosti. Neodkladná zdravotná starostlivosť je plne uhrádzaná z verejného zdravotného poistenia.

Indikátor 3.8.2 Podiel obyvateľstva s veľkými domácimi výdavkami na zdravie ako podiel na celkových výdavkoch alebo príjmoch domácností

Definícia: Podiel obyvateľstva s veľkými výdavkami na zdravie ako podiel na celkových výdavkoch alebo príjmoch domácnosti.

Na definovanie „veľkých výdavkov domácnosti na zdravie“ sa používajú dve hraničné hodnoty: viac ako 10 % a viac ako 25 % celkových výdavkov alebo príjmu domácnosti.

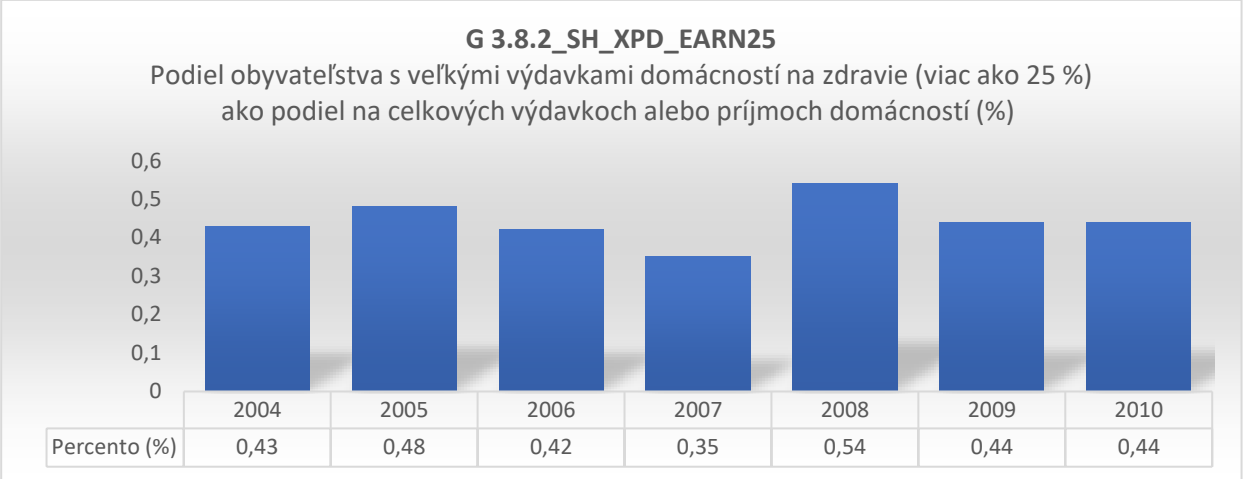

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_XPD_EARN25
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

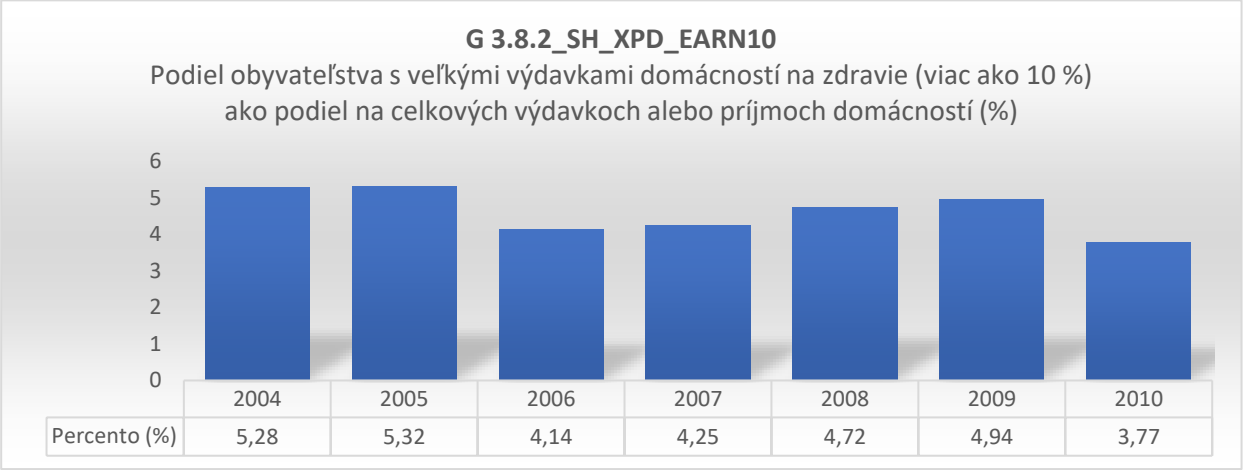

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_XPD_EARN10
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Čiastkový cieľ 3.9 Do roku 2030 podstatne znížiť počet úmrtí a ochorení vplyvom nebezpečných chemických látok a znečisteného vzduchu, vody a pôdy

Indikátor 3.9.1 Úmrtnosť spôsobená znečistením domácností a okolitého ovzdušia

Definícia: Úmrtnosť, ktorú je možné pripísať spoločným účinkom znečistenia domácnosti a okolitého ovzdušia, možno vyjadriť ako: Počet úmrtí, Miera úmrtnosti. Miera úmrtnosti sa počíta tak, že sa počet úmrtí vydelí celkovou populáciou (alebo sa uvedie, ak sa použije iná skupina obyvateľstva, napr. deti do 5 rokov).
Dôkazy z epidemiologických štúdií ukazujú, že vystavenie sa znečisteniu ovzdušia súvisí okrem iného s dôležitými chorobami, ktoré sa pri tomto odhade berú do úvahy:
- Akútne respiračné infekcie u malých detí (odhadované do 5 rokov);
- Cerebrovaskulárne ochorenia (cievna mozgová príhoda) u dospelých (odhadované nad 25 rokov);
- Ischemické choroby srdca (IHD) u dospelých (odhadované nad 25 rokov);
- Chronická obštrukčná choroba pľúc (CHOCHP) u dospelých (odhadovaná nad 25 rokov); a
- Rakovina pľúc u dospelých (odhadovaná na viac ako 25 rokov).

T_3.9.1_ SH_HAP_ASMORT

Vekovo štandardizovaná miera úmrtnosti pripisovaná znečisteniu ovzdušia v domácnostiach (úmrtia na 100 000 obyvateľov)

3 **Úmrtia na 100 tis. obyvateľov**	Vekovo štandardizovaná úmrtnosť spôsobená znečistením okolitého ovzdušia v domácnostiach bola v roku 2016 **3,0** úmrtia na 100 000 obyvateľov.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_HAP_ASMORT
Stiahnuté: 26.10.2021
Pozn. ŠÚ SR: v databáze OSN je dostupný len jeden (uvedený) údaj.

Vyhodnotenie trendu
Nedostatok informácií, krátky časový rad

T_3.9.1_ SH_AAP_ASMORT

Vekovo štandardizovaná miera úmrtnosti pripisovaná znečisteniu okolitého ovzdušia (úmrtia na 100 000 obyvateľov)

31 **Úmrtí na 100 tis. obyvateľov**	Vekovo štandardizovaná úmrtnosť spôsobená znečistením okolitého ovzdušia bola v roku 2016 **31,0** úmrtí na 100 000 obyvateľov.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje _ SH_AAP_ASMORT
Stiahnuté: 26.10.2021
Pozn. ŠÚ SR: v databáze OSN je dostupný len jeden (uvedený) údaj.

Vyhodnotenie trendu
Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Vnútorné prostredie budov musí podľa Zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov spĺňať požiadavky na tepelno-vlhkostnú mikroklímu, vetranie a vykurovanie, požiadavky na osvetlenie, preslnenie a na iné druhy optického žiarenia. Požiadavky na kvalitu vnútorného prostredia budov upravuje aj vyhláška MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia v znení neskorších predpisov.

Úrad verejného zdravotníctva SR ako aj regionálne úrady verejného zdravotníctva (orgány VZ) monitoring kvality vnútorného ovzdušia nevykonávajú (dohľad nad kvalitou je postavený na inom princípe). Čiže **fyzická osoba-podnikateľ a právnická osoba, ktoré prevádzkujú budovu určenú pre verejnosť (ďalej len „prevádzkovateľ budovy"), sú povinné zabezpečiť kvalitu vnútorného ovzdušia budovy** tak, aby nepredstavovalo riziko v dôsledku prítomnosti fyzikálnych, chemických, biologických a iných zdraviu škodlivých faktorov a nebolo organolepticky zmenené. Z uvedeného vyplýva, že hodnotenie kvality vnútorného ovzdušia je orgánmi verejného zdravotníctva vykonávané na základe podnetov, resp. žiadostí občanov o odborné posúdenie podmienok bývania z hľadiska výskytu ohrozenia zdravia.

Zodpovednosť za sledovanie a hodnotenie kvality vonkajšieho ovzdušia podľa Zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší (ďalej len „zákon o ovzduší") má MŽP SR, ktoré túto úlohu zabezpečuje prostredníctvom Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ). SHMÚ zabezpečuje monitorovanie kvality ovzdušia na celom území SR v súlade s platnými právnymi predpismi. V prípade výskytu smogovej situácie, ktorú vydáva SHMU prostredníctvom smogového varovného systému, regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR spolupracujú s dotknutými mestami a obcami, kde poskytujú podrobnejšie informácie o dopadoch znečistenia ovzdušia na zdravie obyvateľov a možnostiach ochrany. Podľa zákona o ovzduší je **povinnosťou dotknutej obce bezodkladne informovať verejnosť o vzniknutej smogovej situácii prostredníctvom dostupných komunikačných prostriedkov**.

Zlepšenie kvality vnútorného a vonkajšieho ovzdušia je jednou z priorít Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR V. (NEHAP V.). Na podporu implementácie tejto priority rezort životného prostredia má stanovené konkrétne aktivity ako napr. rozšírenie siete monitorovacích staníc pre imisný monitoring v sídelnom prostredí pre znečisťujúce látky, vypracovanie Stratégie na zlepšenie kvality ovzdušia a implementácia opatrení vyplývajúcich z tejto stratégie na úrovni celoštátnej, regionálnej i lokálnej, osvetové kampane zamerané na kvalitu vonkajšieho a vnútorného prostredia a dostupnosť informácií o vplyvoch znečisteného ovzdušia na zdravie človeka, ktoré realizuje aj v súčinnosti s ÚVZ SR.

Čo sa týka miery úmrtnosti, chorobnosti definícia pre daný indikátor je nejednoznačná. Údaje o ochoreniach a úmrtnosť na vybrané ochorenia sa nemôžu dávať do kauzality iba z ovzduším. Existujú však **medzinárodné metodiky, ktoré prepočítavajú predčasné úmrtia na vybrané znečisťujúce látky**, ktoré každý rok vypracúva a uverejňuje EEA.

Indikátor 3.9.2 Miera úmrtnosti pripisovaná zdravotne nezabezpečenej vode, nebezpečným hygienickým zariadeniam a nedostatku hygieny (vystavenie sa nebezpečným službám v oblasti vody, hygienických zariadení a hygieny pre všetkých (WASH))

Definícia: Úmrtnosť pripisovaná nebezpečnej vode, nebezpečným hygienickým zariadeniam a nedodržiavaniu hygieny (vystavenie nebezpečným (WASH) službám v oblasti vody, sanitácie a hygieny pre všetkých), ako je definovaná ako počet úmrtí na nebezpečnú vodu, nebezpečnú sanitáciu a nedodržiavanie hygieny (vystavenie nebezpečné WASH služby) za rok vydelené počtom obyvateľov a vynásobené 100 000.

T_3.9.2_ SH_STA_WASH

Miera úmrtnosti pripisovaná nebezpečnej vode, nebezpečnej sanitácii a nedostatku hygieny

(úmrtia na 100 000 obyvateľov)

0 Úmrtí na 100 tis. obyvateľov	Úmrtnosť spôsobená nebezpečnou vodou, nebezpečnou sanitáciou a nedostatočnou hygienou bola v roku 2016 **0,0** úmrtí na 100 000 obyvateľov.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_STA_WASH
Stiahnuté: 26.10.2021
Pozn. ŠÚ SR: v databáze OSN je dostupný len jeden (uvedený) údaj.

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Miera úmrtnosti pripisovaná zdravotne nezabezpečenej vode, nebezpečným hygienickým zariadeniam a nedostatku hygieny (vystavenie sa nebezpečným službám v oblasti vody, hygienických zariadení a hygieny pre všetkých (WASH)) v cieli 3 je definovaný ako „úmrtnosť pripisovaná nezabezpečenej vode, nebezpečným hygienickým zariadeniam a nedodržiavaniu hygieny (vystavenie nebezpečným (WASH) službám v oblasti vody sanitácie a hygieny pre všetkých).“

Orgány VZ neevidujú **žiadne záznamy o úmrtiach, ktorých faktorom prenosu by bola pitná voda** či nebezpečné služby v oblasti pitnej vody.

Na Slovensku bolo v roku 2020 percento zásobovania verejnými vodovodmi 89,39 %, pričom práve hromadné zásobovanie verejnými vodovodmi sa z hygienického hľadiska považuje za najbezpečnejší prístup k pitnej vode – vykonáva sa pravidelná kontrola dodávateľom pitnej vody a monitoring kvality pitnej vody orgánmi verejného zdravotníctva. Zdravotne bezpečná pitná voda musí spĺňať limitné hodnoty stanovené vyhláškou č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou**. Z hľadiska kvality pitnej vody SR uplatňuje pri jej hodnotení národné kritériá, ktoré sú nad rámec európskych požiadaviek. Za zabezpečenie zásobovania pitnou vodou zodpovedá podľa platných národných predpisov obec**.

Asi 10 % obyvateľov SR využíva na zásobovanie pitnou vodou individuálne zdroje, predovšetkým vlastné studne. Studne sú však súkromným vlastníctvom ich majiteľov takže sa v nich nevykonáva pravidelný monitoring kvality pitnej vody (aj analýzy vlastníkov studní sú zriedkavé) ako vo verejných vodovodoch, preto sa považujú za pomerne nespoľahlivý zdroj pitnej vody, pred ktorým je potrebné uprednostniť zásobovanie verejnými vodovodmi. Za kvalitu vody v studni zodpovedá majiteľ studne a je na ňom ako často vykoná rozbor kvality pitnej vody.

Čo sa týka hygienických zariadení, tieto údaje by mohol mať ŠÚ SR v rámci svojich pravidelných Správ o sčítaní obyvateľstva, domov a bytov.

Indikátor 3.9.3 Miera úmrtnosti spôsobená neúmyselnou otravou

Definícia: Úmrtnosť pripísaná neúmyselnej otrave je definovaná ako počet úmrtí na neúmyselnú otravu za rok, vydelený počtom obyvateľov a vynásobený 100 000.

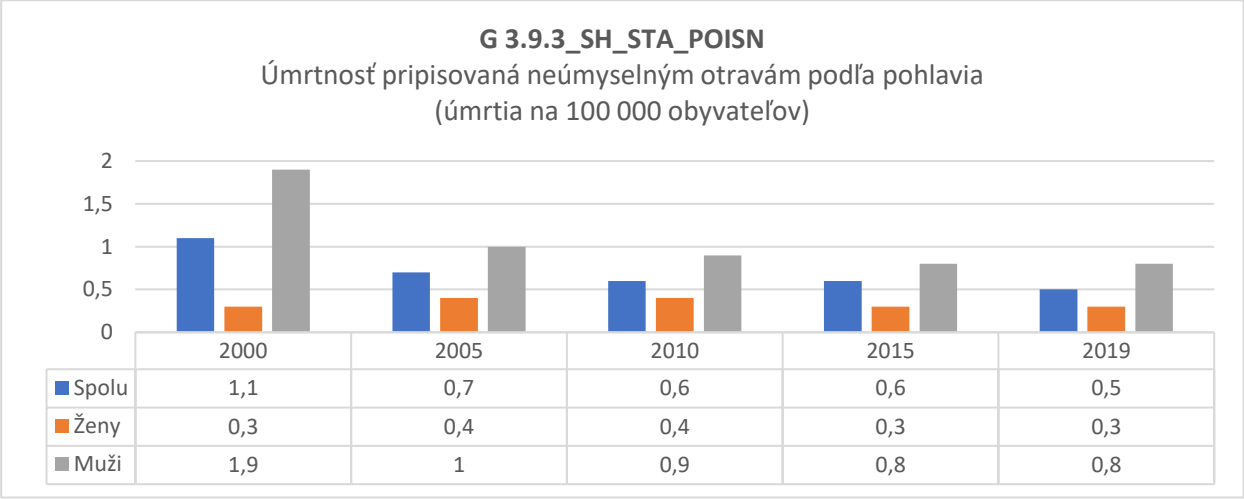

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajiny_ SH_STA_POISN
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Čiastkový cieľ 3.a **Posilniť uplatňovanie rámcovej zmluvy Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) o kontrole tabaku vo všetkých krajinách podľa potreby**

Indikátor 3.a.1 **Vekovo štandardizovaná prevalencia súčasného užívania tabaku u osôb vo veku 15 rokov a viac**

Definícia: Indikátor je definovaný ako percento populácie vo veku od 15 rokov, ktorá v súčasnosti používa akýkoľvek tabakový výrobok (údený a / alebo bezdymový tabak) na dennej alebo nedennej báze.

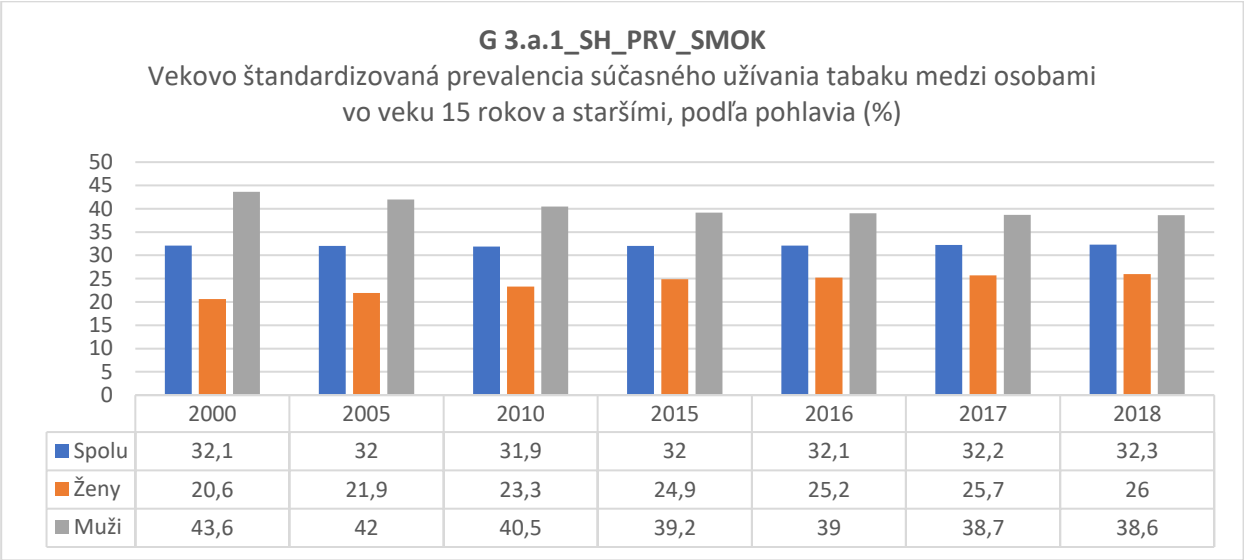

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_PRV_SMOK
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Pozn.: Hodnota sa vzťahuje na fajčenie tabaku a nie na všetky druhy užívania tabaku. Predpokladáme, že miera užívania tabaku a fajčenia tabaku je v tejto krajine podobná.

Analytický vstup:

Zo správy OSN vyplýva, že indikátor 3.a.1 vekovo štandardizovaná prevalencia súčasného užívania tabaku u osôb vo veku 15 rokov a viac v období rokov 2010 až 2018 bol obmedzený

alebo žiadny pokrok. Predpoklad, že miera užívania tabaku a fajčenia tabaku je v SR podobná, je nesprávny. Podľa štatistických údajov prieskumu „Vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR za obdobie rokov 2013 - 2016 – 2019 – ÚVZSR“ sa rozdelenie respondentov podľa fajčenia sa líši štatisticky významne v rokoch 2013, 2016 a 2019 ($p < 0,001$). Podiel respondentov, ktorí fajčili sa znížil z 21,7 % v roku 2013 na 18,5 % v roku 2019 pričom v roku 2016 nastal nárast na 22,2 % v porovnaní s rokom 2013. Percentuálne hodnoty sa líšia približne o 10 percentuálnych jednotiek a trend od roku 2013 do roku 2019 má klesajúci charakter.

SR sa zaviazala dlhodobo a komplexne prijímať opatrenia s cieľom znižovania zdravotných, sociálnych a ekonomických dosahov spôsobených užívaním tabakových výrobkov v súvislosti s ratifikáciou Rámcového dohovoru o kontrole tabaku a prijatím Národného programu kontroly tabaku. Počas tohto obdobia boli prijaté Národné akčné plány na kontrolu tabaku na obdobie rokov 2009 – 2010, 2012 – 2014 a pripravuje sa návrh nového Národného akčného plánu na roky 2022-2030. Základnými princípmi akčných plánov je multirezortný prístup, výmena informácii a hodnotení programov. Kľúčovými oblasťami prvého akčného plánu bola výchova k zdraviu, podpora zdravia a ochrana nefajčiarov, poradenstvo a liečba tabakovej závislosti i reklama a informácie pre spotrebiteľov. Druhý akčný plán sa zameriaval aj na kontroly fajčenia na verejných miestach, kontroly obsahu a zloženia tabakových výrobkov, prevencie fajčenia na školách, zdravotníckych zariadeniach a výskumu efektívnych preventívnych opatrení.

Týmito opatreniami sa trend fajčenia v SR znížil. Prípravou nového návrhu akčného plánu sa plánuje pokračovať v klesajúcom trende prevalencie fajčenia a rozšíri sa zameranie o mladú generáciu.

Čiastkový cieľ 3.b **Podporovať výskum a vývoj nových vakcín a liekov na prenosné aj neprenosné choroby, ktoré primárne postihujú predovšetkým rozvojové krajiny, poskytnúť prístup k cenovo dostupným základným liekom a vakcínam v súlade s Deklaráciou z Dauha o Dohode TRIPS a verejným zdravím, ktorá potvrdzuje právo rozvojových krajín plne využiť ustanovenie v Dohode o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu, pokiaľ ide o flexibilitu v ochrane verejného zdravia a najmä v prístupe k liekom pre všetkých**

Indikátor 3.b.1 **Podiel cieľovej populácie zaočkovanej povinnými vakcínami podľa národného programu**

Definícia: Pokrytie očkovacej látky obsahujúcej DTP (3. dávka): Percento prežívajúcich dojčiat, ktoré v danom roku dostali 3 dávky difterického a tetanického toxoidu s vakcínou obsahujúcou pertussis.

- Pokrytie vakcín proti osýpkam (2. dávka): Percento detí, ktoré dostali dve dávky vakcín proti osýpkam podľa národne odporúčaného rozvrhu prostredníctvom rutinných imunizačných služieb v danom roku.
- Pokrytie pneumokokovou konjugovanou vakcínou (posledná dávka v rozvrhu): Percento prežívajúcich dojčiat, ktoré v danom roku dostali národne odporúčané dávky pneumokokovej konjugovanej vakcíny.
- Pokrytie vakcíny proti HPV (posledná dávka v rozvrhu): Percento 15-ročných dievčat, ktoré dostalo odporúčané dávky vakcíny proti HPV. V súčasnosti sa využíva výkonnosť programu v predchádzajúcom kalendárnom roku na základe cieľovej vekovej skupiny.

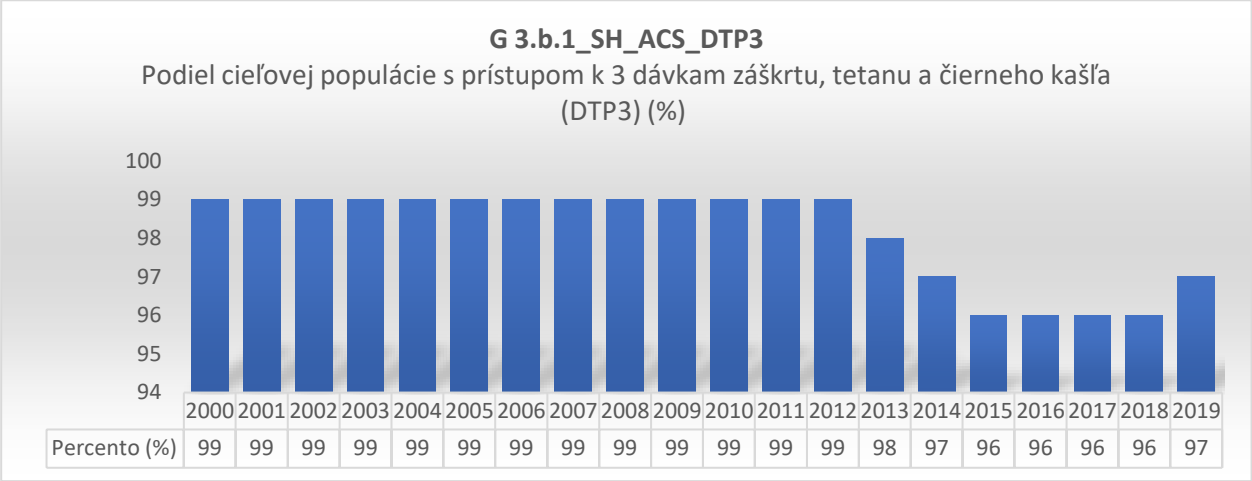

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_ACS_DTP3
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

DTP3: Zaočkovanosť tromi dávkami proti difterii, záškrtu a čiernemu kašľu dosahuje v SR od začiatku jej monitorovania dostatočnú protektívnu úroveň nad 95 %. Do roku 2012 sa pohybovala v priemere 98,9 % na národnej úrovni každý rok. V roku 2013 sa po prvý krát zaznamenal pokles celkovej zaočkovanosti na úroveň pod 98 %. Následne klesala aj v ďalších rokoch, avšak nikdy nie pod úroveň 95 %. Od roku 2014 do roku 2019 sa priemerná celková zaočkovanosť pohybuje na úrovni 96,5 % (od 96 % po 96,8 %). Posledné oficiálne spracované údaje zaočkovanosti sú k 31. 8. 2019, kedy celková zaočkovanosť tromi dávkami DTP3 predstavovala úroveň 96,7 %.

Vyhodnotenie zaočkovanosti za rok 2020 nie je spracované z dôvodu absencie údajov zo všetkých krajských hlásení. Podľa doterajších dostupných neoficiálnych údajov však celková zaočkovanosť k 31. 8. 2020 predstavuje 97 % (na základe vyhodnotenia údajov siedmich krajov v rámci SR).

Počet okresov s nižšou zaočkovanosťou ako 95 % sa tiež od roku 2013 začal zvyšovať. Najvyšší počet okresov so zaočkovanosťou nižšou ako 95 % proti DTP3 bol v roku 2016 (16 okresov). Ich počet však v nasledujúcich rokoch klesá, kedy sa k 31. 8. 2020 eviduje 9 okresov so zaočkovanosťou nižšou ako 95 % v rámci siedmich okresov SR.

Zdroj:
https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=2217&Itemid=117

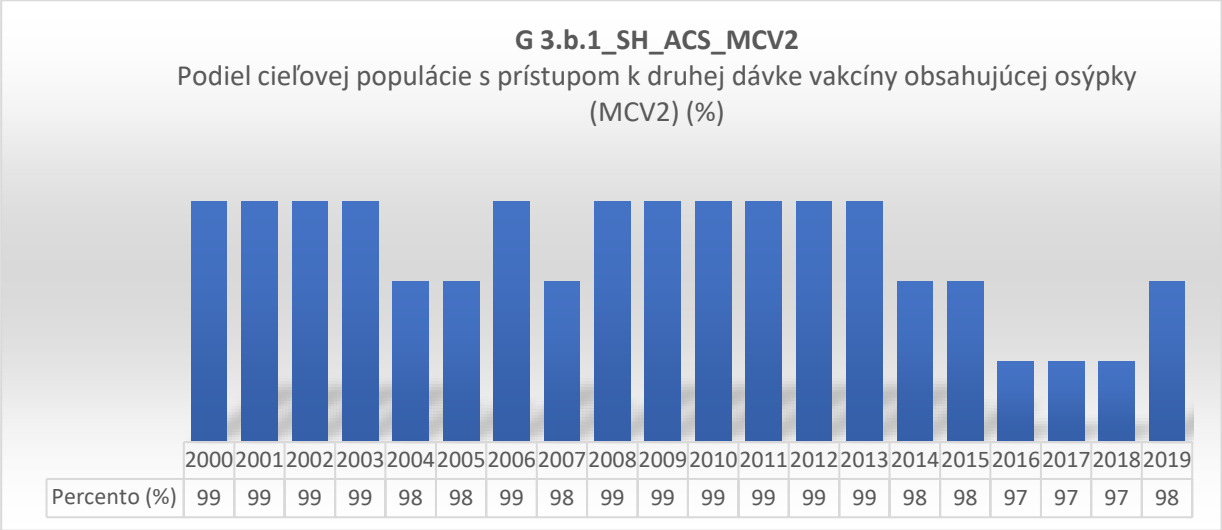

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Percento (%)	99	99	99	99	98	98	99	98	99	99	99	99	99	99	98	98	97	97	97	98

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_ACS_MCV2
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

MCV2: Zaočkovanosť dvomi dávkami proti osýpkam dosahuje v SR od začiatku jej monitorovania dostatočnú protektívnu úroveň nad 95 %. Do roku 2014 sa pohybovala v priemere 98,4 % na národnej úrovni každý rok. V roku 2014 sa po prvý krát zaznamenal pokles celkovej zaočkovanosti na úroveň pod 97 %. Následne mierne klesala aj v ďalších rokoch, avšak nikdy nie pod úroveň 95 %. Od roku 2014 do roku 2019 sa priemerná celková zaočkovanosť pohybuje na úrovni 96,2 % (od 95,7 % po 96,8 %). Posledné oficiálne spracované údaje zaočkovanosti sú k 31. 8. 2019, kedy celková zaočkovanosť dvomi dávkami MMR predstavovala úroveň 97,8 %.

Vyhodnotenie zaočkovanosti za rok 2020 nie je spracované z dôvodu absencie údajov zo všetkých krajských hlásení. Podľa doterajších dostupných neoficiálnych údajov však celková zaočkovanosť k 31. 8. 2020 predstavuje 96,9 % (na základe vyhodnotenia údajov siedmich krajov v rámci SR).

Vyšší počet okresov s nižšou zaočkovanosťou ako 95 % sa začal zaznamenávať od roku 2014. Najvyšší počet okresov so zaočkovanosťou nižšou ako 95 % proti MMR (2.dávka) bol v roku 2015 (39 okresov). Ich počet však v nasledujúcich rokoch klesá, kedy sa k 31. 8. 2020 eviduje 7 okresov so zaočkovanosťou nižšou ako 95 % v rámci siedmich okresov SR.

Zdroj:
https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=2217&Itemid=117

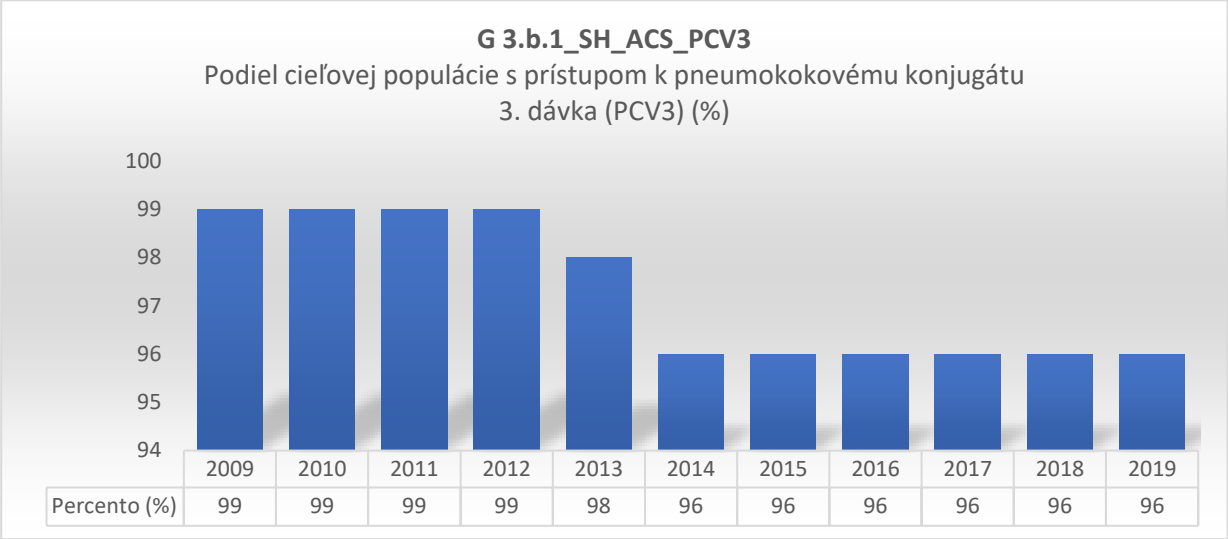

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_ACS_PCV3
Stiahnuté: 26.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

PCV3: Zaočkovanosť tromi dávkami proti pneumokokovým invazívnym nákazám dosahuje od začiatku jej monitorovania dostatočnú protektívnu úroveň nad 95 %. Do roku 2013 sa pohybovala v priemere 98,4 % na národnej úrovni každý rok. V roku 2014 sa po prvý krát zaznamenal pokles celkovej zaočkovanosti na úroveň pod 97 %. Následne klesala aj v ďalších rokoch, avšak nikdy nie pod úroveň 95 %. Od roku 2014 do roku 2019 sa priemerná celková zaočkovanosť pohybuje na úrovni 96,2 % (od 95,7 % po 96,5 %). Posledné oficiálne spracované údaje zaočkovanosti sú k 31. 8. 2019, kedy celková zaočkovanosť tromi dávkami PCV3 predstavovala úroveň 96,5 %.

Vyhodnotenie zaočkovanosti za rok 2020 nie je spracované z dôvodu absencie údajov zo všetkých krajských hlásení. Podľa doterajších dostupných neoficiálnych údajov však celková zaočkovanosť k 31. 8. 2020 predstavuje 97,5 % (na základe vyhodnotenia údajov siedmich krajov v rámci SR).

Počet okresov s nižšou zaočkovanosťou ako 95 % sa tiež začal zvyšovať od roku 2013. Najvyšší počet okresov so zaočkovanosťou nižšou ako 95 % proti PCV3 bol v rokoch 2015 a 2016 (20 okresov každý rok). Ich počet však v nasledujúcich rokoch klesá, kedy sa k 31. 8. 2020 eviduje 11 okresov so zaočkovanosťou nižšou ako 95 % v rámci siedmich okresov SR.

Zdroj:
https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=2217&Itemid=117

HPV: Zaočkovanosť proti ľudským papilomavírusom v rokoch 2014 – 2018 predstavoval v priemere 1 400 očkovaných detí do 15 rokov každý rok. Od roku 2019 sa počet zaočkovaných detí do 15 rokov výrazne zvýšil. Posledné oficiálne spracované údaje zaočkovanosti sú k 31. 8. 2019, kedy počet zaočkovaných detí do 15 rokova proti HPV predstavoval 5 456 detí (3 493 jednou dávkou, 1 609 dvomi dávkami a 353 tromi dávkami). Vyhodnotenie zaočkovanosti za rok 2020 nie je spracované z dôvodu absencie údajov zo všetkých krajských hlásení. Podľa doterajších dostupných neoficiálnych údajov však počet očkovaných detí do 15 rokov proti HPV k 31. 8. 2020 predstavuje 9 733 detí (4 180 jednou dávkou, 5 030 dvomi dávkami a 523 tromi dávkami).

Zdroj:
https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=2217&Itemid=117

Čiastkový cieľ 3.c **Podstatne zvýšiť financovanie zdravotníctva a nábor, rozvoj, školenie a retenciu pracovníkov v zdravotníctve v rozvojových krajinách, hlavne v tých najmenej rozvinutých a v malých ostrovných rozvojových štátoch**

Indikátor 3.c.1 **Hustota a distribúcia zdravotníckych pracovníkov**

Definícia: Hustota lekárov je definovaná ako počet lekárov vrátane všeobecných lekárov a odborných lekárov na 10 000 obyvateľov v danej národnej a / alebo regionálnej oblasti. Kódy skupín jednotiek Medzinárodnej štandardnej klasifikácie zamestnaní (ISCO) zahrnuté v tejto kategórii sú 221, 2211 a 2212 z ISCO-08.

G 3.c.1_SH_MED_DEN

Hustota zdravotníckych pracovníkov podľa typu povolania (na 10 000 obyvateľov)

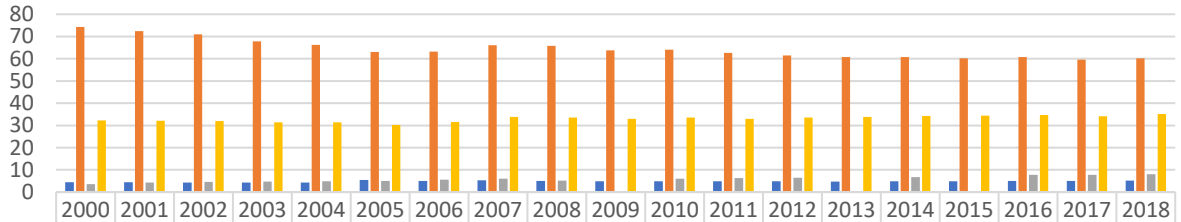

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	4,42	4,39	4,33	4,33	4,33	5,41	5,03	5,3	5,08	4,88	4,93	4,84	4,92	4,77	4,87	4,87	4,96	5	5,1
2.	74,2	72,4	71	67,7	66,2	63	63,2	66,1	65,8	63,8	64,1	62,6	61,4	60,7	60,7	60,1	60,7	59,6	60,2
3.	3,65	4,23	4,53	4,7	4,9	4,98	5,62	6	5,14	0	6,05	6,25	6,5	0	6,71	0	7,69	7,79	7,99
4.	32,3	32,1	31,9	31,3	31,4	30,2	31,6	33,7	33,6	33	33,5	33	33,6	33,9	34,2	34,4	34,7	34,2	35,2

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SH_MED_DEN
Stiahnuté: 26.10.2021
Vysvetlivky:
1. Zubní lekári
2. Ošetrovateľský a pôrodnícky personál
3. Farmaceuti
4. Lekári

Vyhodnotenie trendu

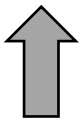

Analytický vstup:

Predpokladáme, že vecné zameranie čiastkového cieľa 3c): *„zvýšenie financovania zdravotníctva a nábor, rozvoj, školenie a retenciu pracovníkov v zdravotníctve v **rozvojových krajinách**, hlavne v tých najmenej rozvinutých“* neprislúcha SR.

K predmetnej problematike uvádzame, že SR má aktuálne najväčší problém s nedostatkom sestier. Podľa dostupných informácií v roku 2019 chýbalo 2 659 lekárov a 3074 sestier, čo predstavuje 12 % a 9 % deficit od minimálneho potrebného stavu personálu. Počet sestier dlhodobo klesol, od roku 2004 do 2020 až o 7,4 %. V dôsledku pandémie ochorenia Covid-19 sa nedostatok zdravotníckych pracovníkov ešte viac prehĺbil.

Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“) pripravuje rôzne opatrenia na stabilizáciu zdravotníckych pracovníkov. Príkladom sú viaceré legislatívne návrhy ako sú úprava miezd zdravotníckych pracovníkov, zjednodušenie prístupu a uplatnenia zdravotníckych pracovníkov z iných krajín, zlepšenie pracovných podmienok pri výkone zdravotníckeho povolania, zavedenie finančných (motivačných) štipendií pre študentov ošetrovateľstva a všeobecného lekárstva (stabilizačná pôžička pre zdravotnícke povolanie sestra a rezidentské štúdium pre zdravotnícke povolania lekár a sestra) a zatraktívnenie a propagácia zdravotníckych povolaní.

Cieľ 4 Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých

Čiastkový cieľ 4.1 **Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky dievčatá a chlapci ukončili bezplatné, rovnoprávne a kvalitné primárne a sekundárne vzdelanie, ktoré bude viesť k zodpovedajúcim a efektívnym študijným výsledkom**

Indikátor 4.1.1 **Podiel detí a mladých ľudí *(a)* v 2/3 ročníku; *(b)* na konci primárneho vzdelávania a *(c)* na konci nižšieho stredného vzdelávania dosahujúcich minimálne znalosti v *(i)* čítaní a *(ii)* matematike podľa pohlavia**

Definícia: Percento detí a mladých ľudí, ktorí dosiahli aspoň minimálnu úroveň *(i)* čítania a *(ii)* matematiky počas základného vzdelávania (2. alebo 3. ročník), na konci základného vzdelávania a na konci nižšieho sekundárneho vzdelávania. Úroveň minimálnej znalosti sa bude merať vo vzťahu k novým spoločným stupniciam čítania a matematiky, ktoré sú v súčasnosti vo vývoji.

Výsledky medzinárodného výskumu PISA sa pre MŠVVŠ SR postupne stali jedným z kľúčových indikátorov výsledkov v oblasti vzdelávania. S cieľom zlepšiť výsledky Slovenska v štúdii PISA, pripravilo MŠVVŠ SR (ďalej aj „ministerstvo školstva“) materiál **„Návrh odporúčaní na zlepšenie výsledkov žiakov v medzinárodnom meraní žiakov OECD – štúdii PISA“**, ktorý bol v marci 2014 schválený vo Výbore Národnej rady SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport. Uznesením Výboru Národnej rady SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport č. 134 z 11. júna 2014 bola ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu SR určená úloha predložiť vecný a časový plán opatrení na zlepšenie výsledkov žiakov v medzinárodnom meraní žiakov OECD – štúdia PISA. MŠVVaŠ SR predložilo koncom roka 2015 do Výboru Národnej rady SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport Národnú stratégiu zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti[16]).

Ministerstvo školstva vyhlásilo ako jeden zo špecifických cieľov v školskom roku 2016/2017 Rok čitateľskej gramotnosti, ktorý vyplynul priamo z vyššie uvedenej stratégie[17]).

V roku 2019 vypracoval Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ) návrh Koncepcie skvalitnenia matematického vzdelávania na základných a stredných školách na Slovensku[18]). Hlavnými cieľmi koncepcie je zefektívniť výchovno-vzdelávací proces v základných a stredných školách, zvýšiť kvalitu vyučovania matematiky zameranú na rozvíjanie matematického myslenia. Okrem toho tiež sledovať efektívnosť implementácie štátnych vzdelávacích programov, osobitne vzdelávacích štandardov z matematiky do školských vzdelávacích programov a do výchovno-vzdelávacieho procesu.

---

[16]) Národná stratégia zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti. Dostupné na: http://zsss.stranka.info/stranky/zsss/F/subory/cg_narodnastrategia.pdf.

[17]) MŠVVŠ SR republiky a riešenie čitateľskej gramotnosti. Dostupné na: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/02/bod_2_priloha_4.pdf.

[18]) Koncepcia skvalitnenia matematického vzdelávania na základných a stredných školách na Slovensku. Dostupné na: https://digitalnakoalicia.sk/wp-content/uploads/2020/05/Koncepcia_vzdelavania_v_matematike_navrh_FINAL_2019.pdf.

Implementačný plán Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania[19]), ktorý sa vzťahuje na desaťročné obdobie 2018-2027, sa delí na päť dvojročných akčných plánov. V oblasti regionálneho školstva obsahuje súbor opatrení pod tematickým okruhom obsah vzdelávania, v rámci ktorých sa má podporovať aj čitateľská, matematická a prírodovedná gramotnosť žiakov.

Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030[20]**)** je zameraná na zlepšenie aktuálneho stavu v oblasti vzdelávania všetkých detí, žiakov a študentov v školách bez rozdielu. Stratégia je prepojená s inými, už existujúcimi dokumentmi rezortu školstva (napr. Nultý akčný plán stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní na rok 2021[21]), Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania (ďalej len „NPRVaV“) na obdobie rokov 2018-2027[22]), Komponent 6 Plánu obnovy a odolnosti SR[23]). Na základe strategických cieľov 1 a 2 prioritnej oblasti č. 1 v rámci oblasti inklúzie sa má:

- vytvoriť kurikulum pre základné školy, v ktorom budú na úrovni štátneho kurikula vymedzené základné vzdelávacie ciele pre vzdelávacie oblasti, a nie detailné obsahy, čím sa zvýši flexibilita tvorby školských vzdelávacích programov,
- vytvoriť systém podporných opatrení v inkluzívnom vzdelávaní.

Podrobnejšie rozpracovanie a konkretizáciu cieľov Stratégie inkluzívneho prístupu obsahuje Prvý akčný plán na roky 2022 – 2024.[24]) Plán má ambíciu začať riešiť 13 vybraných strategických cieľov, ku ktorým sú navrhnuté spôsoby opatrení a z nich vyplývajúce aktivity.

Inkluzívny prístup vo vzdelávaní (vrátane reakcie na dopady pandémie ochorenia COVID-19 na slovenský vzdelávací systém) je podporovaný aj prostredníctvom viacerých národných projektov z OP Ľudské zdroje v gescii rezortu školstva (programové obdobie 2014-2020):

- „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov“[25]) a „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov II.“[26]) – projekty významne podporujú pozitívne zmeny v inkluzívnom vzdelávaní priamo v školskom prostredí prostredníctvom edukačnej podpory zo strany pedagogických asistentov, asistentov učiteľa pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením a členov inkluzívnych tímov;
- „Profesijný rozvoj učiteľov (TEACHERS)"[27]) – projekt podporuje profesijný rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov pri zavádzaní zmien v školách a školských zariadeniach, vrátane zvládania krízovej, post-krízovej situácie a dopadov súvisiacich s prerušením vyučovania v školách a školských zariadeniach v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19.

---

[19]) Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania. Dostupné na: https://www.minedu.sk/17786-sk/narodny-program-rozvoja-vychovy-a-vzdelavania/.
[20]) Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030. Dostupné na: https://www.minedu.sk/strategia-inkluzivneho-pristupu-vo-vychove-a-vzdelavani/.
[21]) Nultý akčný plán stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní na rok 2021. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/17994.pdf
[22]) Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2018-2027. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/13285.pdf
[23]) Plán obnovy a odolnosti SR. Dostupné na: https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1019/kompletny-plan_obnovy.pdf
[24]) https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2022-154
[25]) https://www.minedu.sk/23082019-vyzvanie-oplz-po12019np111-05-pre-narodny-projekt-s-nazvom-pomahajuce-profesie-v-edukacii-deti-a-ziakov-/
[26]) https://www.minedu.sk/31052020-vyzvanie-oplz-po12020np111-03-pre-narodny-projekt-s-nazvom-pomahajuce-profesie-v-edukacii-deti-a-ziakov-ii/
[27]) https://www.minedu.sk/03092020-vyzvanie-oplz-po12020np111-04-pre-narodny-projekt-s-nazvom-profesijny-rozvoj-ucitelov-teachers/

- „Zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na druhom stupni základných škôl vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania“[28]) a „Zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na stredných školách vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania“[29]) – projekty si kladú za cieľ zlepšiť technologickú pripravenosť na dištančnú/hybridnú výučbu, podporiť rizikové skupiny ohrozené školským neúspechom aj koordinovanú digitálnu transformáciu škôl.

S cieľom zlepšenia výsledkov vzdelávania v základných oblastiach gramotnosti pripravuje MŠVVaŠ SR kurikulárnu reformu[30]), v rámci ktorej ťažisko vzdelávania sa presunie z odovzdávania veľkej šírky hotových vedomostí na rozvoj spôsobilostí potrebných pre uplatnenie sa v spoločnosti v 21. storočí. Je načrtnutá vnútorná štruktúra kurikula základného vzdelávania, ktorá predpokladá postupnú gradáciu od uvádzania do gramotnosti, cez zvládanie základov gramotnosti, až po dosiahnutie rozvinutej gramotnosti.

Slovenská mládež zaostáva vo svojich zručnostiach (meraných pomocou testovania PISA) za svojimi rovesníkmi v iných krajinách OECD v čítaní a vede, zatiaľ čo výsledky vo všetkých troch oblastiach (čítanie, veda, matematika) dlhodobo klesajú. Podľa výsledkov PISA za rok 2018[31]) je úroveň základných zručností slovenských tínedžerov pod priemerom EÚ a podiel žiakov so slabými výsledkami je výrazne nad priemerom EÚ (31 % oproti 22,5 % v čítaní, 29 % oproti 22,3 % vo vedách a 25 % oproti 22,9 % v matematike). Okrem toho, sociálno-ekonomické prostredie žiakov výrazne ovplyvňuje ich výsledky a existuje značný rozdiel vo výsledkoch vzdelávania medzi žiakmi žijúcimi na vidieku a v mestách[32]).

Na základe posúdenia celkovej výkonnosti školského systému na Slovensku a spätnej väzby vlády SR sa v rámci projektu Stratégia zručností OECD[33]) identifikovalo štyri prioritné oblasti, pričom jedna z nich je posilňovanie zručností mládeže.

Zvýšenie počtu detí v predprimárnom vzdelávaní, najmä medzi zraniteľnými skupinami, je pre posilnenie zručností mladých ľudí nevyhnutné, čo sa dá docieliť napr. zlepšením dostupnosti predškolských zariadení v znevýhodnených regiónoch alebo zmenšením percepčných a finančných prekážok, ktoré bránia znevýhodneným skupinám v predprimárnom vzdelávaní.

Druhým nástrojom môže byť podpora škôl a učiteľov pri práci so „zraniteľnými“ žiakmi. V rámci tohto nástroja by sa mohla poskytnúť cielená podpora zraniteľným žiakom na základe ľahko implementovateľných, medzinárodne osvedčených postupov Posilniť by sa mala spolupráca a komunikácia medzi školami, rodinami žiakov a sociálnymi službami. Transformovať by sa mohol rezortný informačný systém (RIS) na plnohodnotný systém včasného varovania (EWS), aby zbieral údaje o dochádzke žiakov a prospechu.

---

[28]) https://www.minedu.sk/16072021-vyzvanie-oplz-po82021np811-02-pre-narodny-projekt-s-nazvom-zmiernenie-dopadu-pandemie-ochorenia-covid-19-na-vzdelavaci-proces-na-druhom-stupni-zakladnych-skol-vratane-zlepsenia-dostupnosti-vzdelavania/.

[29]) https://www.minedu.sk/16072021-vyzvanie-oplz-po12021np111-01-pre-narodny-projekt-s-nazvom-zmiernenie-dopadu-pandemie-ochorenia-covid-19-na-vzdelavaci-proces-na-strednych-skolach-vratane-zlepsenia-dostupnosti-vzdelavania/.

[30]) Východiská zmien v kurikule základného vzdelávania. Dostupné na: https://vzdelavanie21.sk/wp-content/uploads/2022/01/2022-01-13-SPU-Vychodiska-zmien-ZV.pdf.

[31]) Termín realizácie merania PISA 2021 bol posunutý o jeden rok (pozn. pôvodný termín zberu údajov v pilotnom meraní sa mal uskutočniť v roku 2020 a hlavný zber údajov v roku 2021). OECD sa rozhodol zohľadniť tento posun aj v samotnom názve cyklu merania PISA. Názov pripravovaného cyklu PISA sa mení z pôvodného PISA 2021 na PISA 2022.

[32]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2021 Slovensko. Dostupné na: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ae4335d-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.

[33]) OECD (2020): Stratégia zručností OECD pre Slovenskú republiku.

Ako tretí nástroj možno uviesť budovanie silnejšej pedagogickej pracovnej sily, t. z. zlepšiť praktický aspekt učebných osnov v rámci počiatočnej prípravy učiteľov, zvýšiť kvalitu a relevantnosť profesijného rozvoja učiteľov a podporiť ich kariérny rast.

Výsledky z posledných rokov o podiele detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti či už v čítaní alebo v matematike na konci primárneho alebo nižšieho stredného vzdelávania signalizujú, že napriek snahám v napĺňaní týchto cieľov zlyhávame alebo nenapredujeme, pričom práve deti s najslabšími výsledkami majú minimálne predpoklady na ďalšie vzdelávanie, ale aj na úspešné zorientovanie sa na trhu práce.

T_4.1.1_ SE_TOT_PRFL

Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v matematike na konci primárneho vzdelávania (v percentách)

71 %	V roku 2019 dosiahlo minimálne základné znalosti v matematike na konci primárneho vzdelávania **71** % chlapcov a dievčat.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_TOT_PRFL _ primar _ mat
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Vzhľadom na krátky časový rad a nedostatok informácií, nie je možné trend indikátora Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v matematike na konci primárneho vzdelávania (v percentách) vyhodnotiť. Jediný dostupný údaj máme za rok 2019, kedy 71 % chlapcov a dievčat dosiahlo minimálne základné znalosti v matematike na konci primárneho vzdelávania.

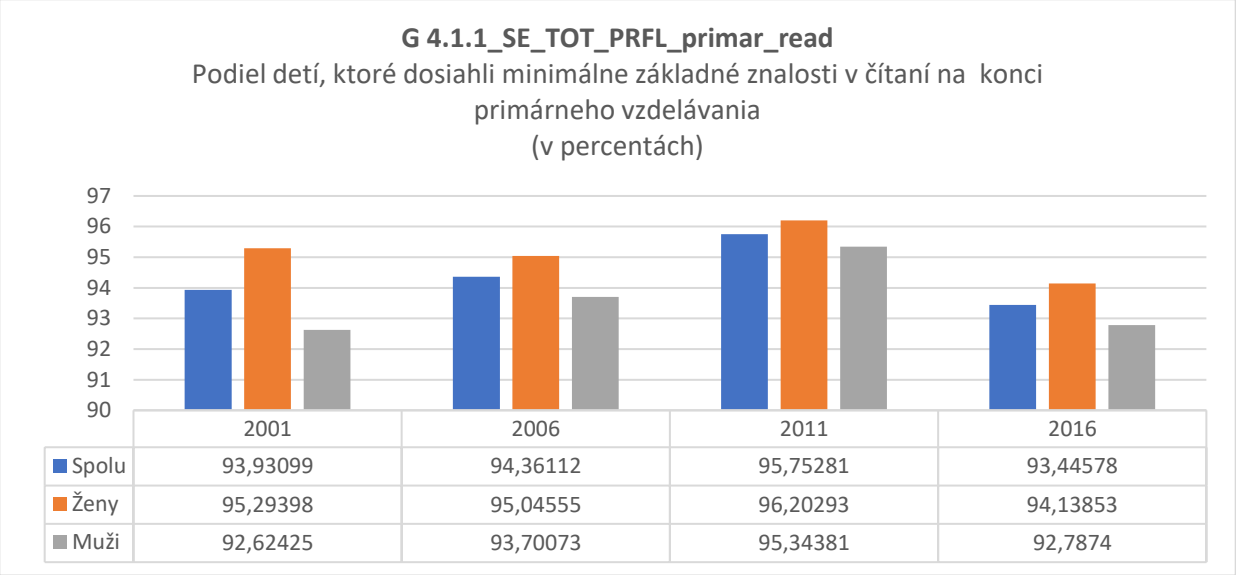

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_TOT_PRFL _ primar _ read
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v čítaní na konci primárneho vzdelávania sa vyvíjal do roku 2011 pozitívne, pričom lepšie boli na tom ženy (96,2 %) v porovnaní s mužmi (95,3 %). Z hľadiska celkového trendu došlo v roku 2016 k zhoršeniu, pričom ženská časť

populácie dosahuje stále lepšie výsledky ako mužská. Celkový podiel sa v roku 2016 znížil na 93,4 % v porovnaní s rokom 2011, kedy tento podiel predstavoval 95,8 %.

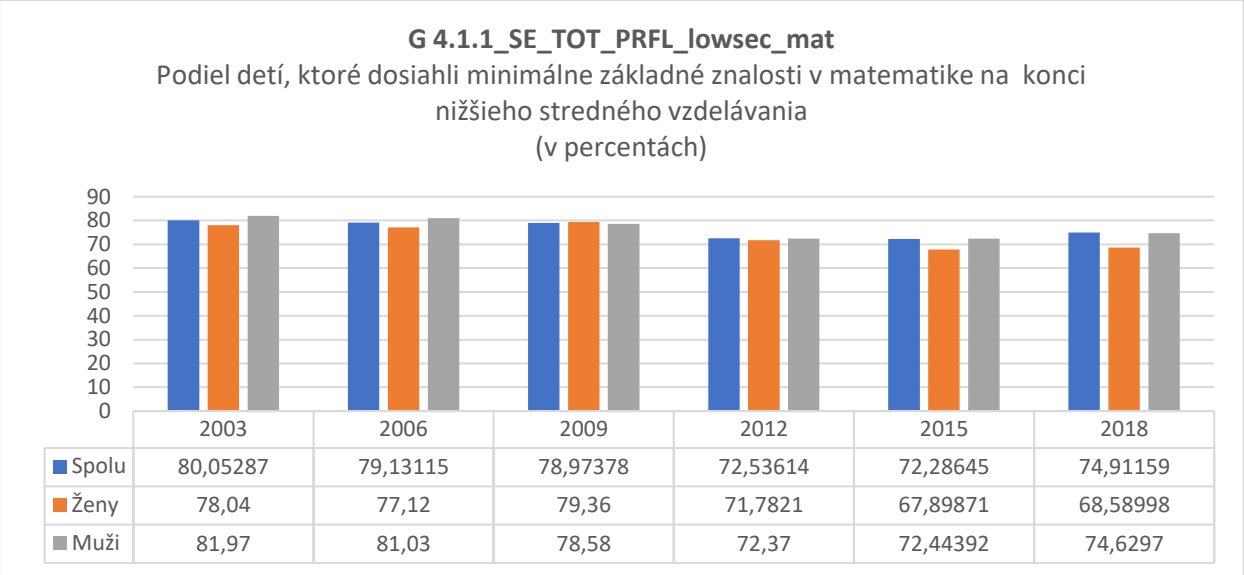

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_TOT_PRFL _ lowsec _ mat
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v matematike na konci nižšieho stredného vzdelávania sa do roku 2015 znižoval, mierne zlepšenie nastalo až v roku 2018, pričom za celé sledované obdobie dosahujú vyšší podiel muži s výnimkou v roku 2009 – hodnotenie trendu celkového časového vývoja indikátora preto naznačuje (na základe metodiky OSN), že došlo k obmedzenému alebo žiadnemu pokroku.

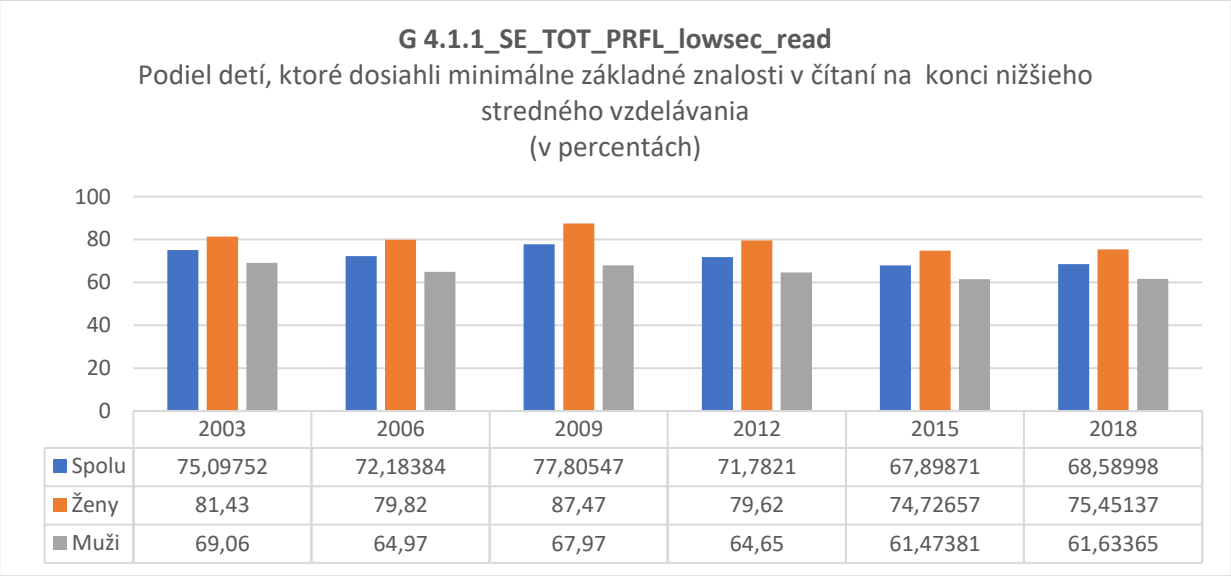

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_TOT_PRFL _ lowsec _ read
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Z hľadiska celkového trendu nedošlo k žiadnemu (resp. iba k obmedzenému) pokroku podľa metodiky OSN ani v prípade podielu detí, ktoré dosiahli základné znalosti v čítaní na konci nižšieho stredného vzdelávania, podobne ako tomu bolo pri základných znalostiach v matematike,

keďže vývoj indikátora má kolísavý charakter v čase. Ak sa na indikátor pozrieme detailne, môžeme konštatovať, že ženská populácia predstavovala vyšší podiel za celé sledované obdobie. Kým Slovensko dosiahlo za rok 2018 lepšie výsledky oproti roku 2015, v porovnaní s rokom 2012 došlo k poklesu o 3,2 p. b.

Čiastkový cieľ 4.2 **Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky dievčatá a chlapci mali možnosť kvalitného rozvoja v ranom detstve, prístup k starostlivosti a predškolskému vzdelávaniu, aby boli pripravení pre základné vzdelanie**

Indikátor 4.2.2 **Miera účasti v organizovanom vzdelávaní (jeden rok pred oficiálnym vstupným vekom) podľa pohlavia**

Definícia: Miera účasti na organizovanom vzdelávaní (jeden rok pred oficiálnym vekom primárneho vstupu) podľa pohlavia, ktorá je definovaná ako percento detí v danom vekovom rozmedzí, ktoré sa zúčastňujú na jednom alebo viacerých organizovaných vzdelávacích programoch, vrátane programov, ktoré ponúkajú kombináciu vzdelávania a starostlivosť. Zahŕňa to účasť v ranom detstve a na základnom vzdelávaní. Vekové rozpätie sa pri jednotlivých krajinách bude líšiť v závislosti od oficiálneho veku pre vstup na základné vzdelanie.

Slovensko má jednu z najnižších mier účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (VSRD), ale uskutočňujú sa významné reformy a investície s cieľom zabezpečiť, aby toto vzdelávanie a starostlivosť boli prístupnejšie a inkluzívnejšie. Cieľom reformy systému financovania predprimárneho vzdelávania, ktorá je v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR (POO) naplánovaná na rok 2022 je zabezpečiť trvalú štátnu verejnú finančnú podporu. Slovensko zaviedlo od septembra 2021 povinné predprimárne vzdelávanie pre päťročné deti. Zavedenie právneho nároku na VSRD pre štvorročné deti je naplánované na rok 2024 a pre trojročné deti na rok 2025[34]). Jednou z podmienok úspešnosti zavedenia právneho nároku sú však aj dostatočné kapacity v materských ako aj základných školách. Chýbajúce kapacity by mali byť dobudované najneskôr do roka 2026.[35])

V prvom cykle implementačného plánu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, bolo od roku 2018 v oblasti inkluzívneho vzdelávania realizované opatrenie, kde jedným z cieľov bola podpora neformálneho vzdelávania detí z MRK a detí, ktoré sa nachádzajú mimo školského systému.[36])

V Stratégii inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do 2030[37]), v prioritnej oblasti č.1, v rámci strategického cieľa 2, ktorý hovorí o vytvorení systému podporných opatrení v inkluzívnom vzdelávaní sa má nastaviť model nárokovateľných podporných opatrení a financovania aj v oblasti neformálneho vzdelávania so zapojením bežných škôl, špeciálnych škôl, ale aj ďalších skupín poskytovateľov týchto aktivít. Nárokovateľné podporné opatrenia budú financované formou účelovo viazaného príspevku, ktorý bude určený pre materské, základné,

[34]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2021 Slovensko. Dostupné na: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ae4335d-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en
[35]) https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1019/kompletny-plan-obnovy.pdf
[36]) Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2018-2027. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/13285.pdf.
[37]) Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030. Dostupné na: https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26706/1.

stredné školy vrátane všetkých druhov a stupňov špeciálnych škôl, zahŕňať bude aj školské zariadenia poskytujúce neformálne vzdelávanie. Navrhovaná výška príspevku bude stanovená na základe normovanej finančnej náročnosti jednotlivých podporných opatrení.

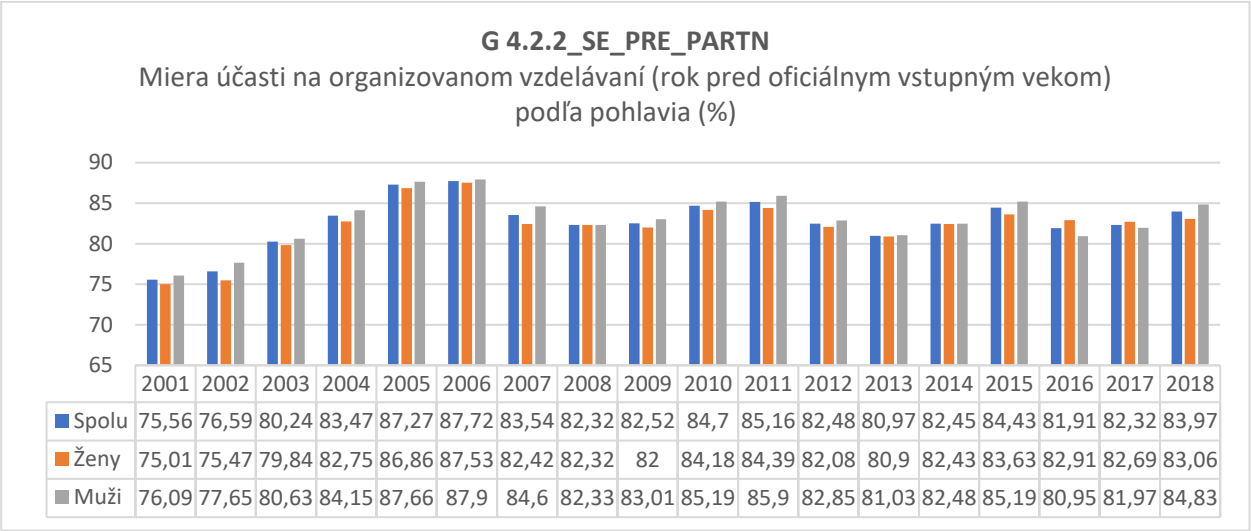

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Spolu	75,56	76,59	80,24	83,47	87,27	87,72	83,54	82,32	82,52	84,7	85,16	82,48	80,97	82,45	84,43	81,91	82,32	83,97
Ženy	75,01	75,47	79,84	82,75	86,86	87,53	82,42	82,32	82	84,18	84,39	82,08	80,9	82,43	83,63	82,91	82,69	83,06
Muži	76,09	77,65	80,63	84,15	87,66	87,9	84,6	82,33	83,01	85,19	85,9	82,85	81,03	82,48	85,19	80,95	81,97	84,83

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_PRE_PARTN
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Medzi rokmi 2015 a 2019 priemerná účasť na organizovanom vzdelávaní (vo veku 3 – 5 rokov) vzrástla v krajinách OECD o 2 percentuálne body[38]). Participácia detí na predprimárnom vzdelávaní je na Slovensku nízka a stagnuje, cieľ Stratégie EÚ 2020 (95 %) sa nepodarilo dosiahnuť. V roku 2019 bola miera účasti detí starších ako tri roky na vzdelávaní v ranom detstve 77,8 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je na úrovni 92,8 %. V tom istom roku bola účasť detí vo veku od 4 rokov po vek začatia povinnej školskej dochádzky na Slovensku na predprimárnom vzdelávaní 82,6 % (EÚ 93,4 %).

Na základe trendu možno konštatovať, že pri danom indikátore za sledované obdobie došlo k obmedzenému pokroku. Kým miera účasti detí na organizovanom vzdelávaní dosiahla v roku 2001 len 75,6 % v rámci celej populácie, v roku 2006 už tento podiel predstavoval takmer 88 %. V priebehu nasledujúcich rokov sa striedali fázy rastu a poklesu a až za posledné obdobie počas rokov 2016 a 2018 postupne dochádzalo k miernemu zlepšeniu indikátora, ktorý však nedosiahol úroveň z roka 2006. Pokiaľ ide o deti do veku 3 rokov, podľa administratívnych údajov SR bolo z nich v roku 2020 5,9 % vo formálnej starostlivosti – buď v registrovaných jasliach alebo v materských školách. Nasledujúca tabuľka uvádza percento detí 0-3 r., ktoré sú vo formálnej starostlivosti[39]):

T_4.2.2_SVK_2_Percento detí od 0-3 r., ktoré sú vo formálnej starostlivosti

	2017	2018	2019	2020
Materské školy	5,01 %	4,86 %	5,11 %	4,52 %
Zariadenia starostlivosti (jasle)	0,25 %	1,50 %	1,58 %	1,40 %
MŠ + jasle	5,26 %	6,36 %	6,69 %	5,91 %

[38]) OECD, 2021. *Education at a Glance 2021*. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2021_b35a14e5-en.

[39]) Tieto administratívne údaje môžu podhodnotiť podiel detí vo formálnej starostlivosti, keďže nie všetky jasle sú registrované ako zariadenia starostlivosti.

Zdroj: MPSVaR SR

Štát poskytuje rodičom starajúcim sa o dieťa do troch rokov veku buď rodičovský príspevok alebo rodič, ktorý vykonáva zárobkovú činnosť a je dôchodkovo poistený môže požiadať o príspevok na starostlivosť o dieťa, ktorý sa poskytuje v prípade formálnej starostlivosti. V súčasnej dobe je príspevok na starostlivosť poskytovaný v sume 280 €. Vzhľadom na to, že rodičovský príspevok sa poskytuje v rovnakej alebo vyššej sume, jeho využívanie má od roku 2020 klesajúcu tendenciu. Rodičia využívajú poskytovanie rodičovského príspevku, čo však nebráni tomu, aby dieťa navštevovalo materskú školu, resp. zariadenie sociálnych služieb poskytujúce starostlivosť o deti do 3 rokov veku.

Čiastkový cieľ 4.3 **Do roku 2030 zabezpečiť rovný prístup všetkých žien a mužov k cenovo dostupnému a kvalitnému odbornému, učňovskému a vyššiemu vzdelaniu, vrátane univerzitného**

Indikátor 4.3.1 **Miera účasti mladých a dospelých na formálnom a neformálnom vzdelávaní a odbornej príprave v priebehu posledných 12 mesiacov podľa pohlavia**

Definícia: Percento mladých a dospelých v danom vekovom rozmedzí (napr. 15 - 24 rokov, 25 - 64 rokov atď.), ktorí sa zúčastňujú na formálnom alebo neformálnom vzdelávaní alebo odbornej príprave v danom časovom období (napr. posledných 12 mesiacov).

Formálny systém vzdelávania nedokáže celkom efektívne reagovať na potreby trhu práce a v dôsledku demografického vývoja[40]) nevie objektívne pokryť potreby trhu práce. Neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa na strane druhej nemá reálne napojenie na predošlé vzdelanie vo formálnom prostredí.

Súčasný systém overovania kvalifikácií v SR nerešpektuje Odporúčanie Rady z 20. decembra 2012 o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa (2012/C 398/01)[41]) v plnej miere. Zameriava sa výlučne na získanie osvedčenia o kvalifikácii - dokladu, na základe ktorého môže osoba požiadať o vydanie živnostenského oprávnenia v danom odbore. Národný systém validácie, ktorý by zahŕňal všetky štyri časti, t. j. identifikáciu, dokumentáciu, hodnotenie a certifikáciu, potrebuje ďalší rozvoj nástrojov a ich overenie, pretože jediným možným spôsobom na získanie certifikátu, ktorý potvrdzuje odbornú spôsobilosť v súčasnosti je absolvovanie skúšky.[42])

Programy pre mládež[43]) na roky 2014-2020 boli nástrojom na zvyšovanie kompetencií (vedomosti, zručnosti a postoje) mladých ľudí v oblasti ich prípravy na ďalší život a na posilnenie ich postavenia v spoločnosti. Programy vychádzali zo Zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

[40]) Vývojové tendencie ukazovateľov materských, základných a stredných škôl. CVTI, 2020. Dostupné na: https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/JH/Vyvojove_tendencie_20.pdf.

[41]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32012H1222.

[42]) Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/22182.pdf.

[43]) Program Podpora mládežníckych organizácií, program Priority mládežníckej politiky, program Hlas mladých, program Služby pre mladých, program Komunita mladým, program Dôkazy o mladých.

Vyhlasovateľom programov bolo MŠVVŠ SR, implementačným orgánom programov bola IUVENTA[44]).

MŽP SR podľa Rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvety podporuje neformálnu výchovu a vzdelávanie. Programy jednotlivých organizácii rezortu získali akreditáciu MŠVVŠ SR a sú plnohodnotným programom pre učiteľov základných a stredných škôl.

NPRVaV[45]) je tiež zamerané na ovplyvnenie miery účasti na neformálnom vzdelávaní. Ide o vytvorenie právneho rámca na uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania v rámci vysokoškolského štúdia čo by znamenalo, že vysokým školám bude umožnené prideliť kredity, príp. uznať výsledky vzdelávania, ktoré študent absolvoval mimo vysokoškolského štúdia v prípade splnenia určených podmienok.

Systému uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa venuje aj Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva (CŽVaP) na roky 2021-2030[46]). Medzi hlavné ciele Stratégie CŽVaP možno zahrnúť posilnenie inkluzívnosti vzdelávania dospelých a zlepšenie vzdelávacích ciest pre všetkých, zvyšovanie účasti dospelých na vzdelávaní vrátane dospelých s nízkou úrovňou zručností. Stratégia CŽVaP má ďalej za cieľ podporiť rozvoj ďalšieho odborného vzdelávania a efektívnejšie prepájať vzdelávanie a trh práce s dôrazom na očakávané zmeny štruktúry pracovných miest.

Slovensko transformuje odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „OVP“) tak, aby vyhovovalo potrebám trhu práce a očakávaniam zamestnávateľov. MŠVVaŠ SR pripravilo novelu zákona o OVP (Zákon č. 413/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 209/2018 Z. z.) [47]), ktorá bola schválená a je účinná od 1. januára 2022. Jej cieľom je: a) zaviesť experimentálne overovanie odborov vzdelávania; b) posilniť vplyv zamestnávateľov na poskytovanie sekundárneho OVP; c) uľahčiť vstup malých a stredných podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb do duálneho vzdelávania prostredníctvom nadpodnikových vzdelávacích centier, znížiť administratívnu záťaž podnikov a zaviesť podnikové štipendium a d) zaviesť do študijných programov pre zdravotnícke povolania a učiteľov vo VSRD duálne vzdelávanie.

Plán obnovy a odolnosti sa čiastočne zaoberá OVP. Na stredné školy OVP sa budú vzťahovať hlavne všeobecné opatrenia v oblasti vzdelávania vrátane digitalizácie, posilnenia dostupnosti digitálnych technológií, odstránenia segregácie Rómov vo vzdelávaní, predchádzania predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a konkrétnejšie aj reforma programov nižšieho sekundárneho OVP. Okrem toho by sa mal zvýšiť podiel profesijne orientovaných bakalárskych programov na úroveň 10 % (do konca roka 2024) a mali by sa zabezpečiť primerané priestory pre praktickú odbornú prípravu[48]).

---

[44]) Programy pre mládež na roky 2014-2020. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/5299_sluzby_sprievodca_2016_final.pdf.

[45]) Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2018-2027. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/13285.pdf.

[46]) Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/22182.pdf.

[47] https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/413/20220101.html.

[48]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2021 Slovensko. Dostupné na: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ae4335d-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.

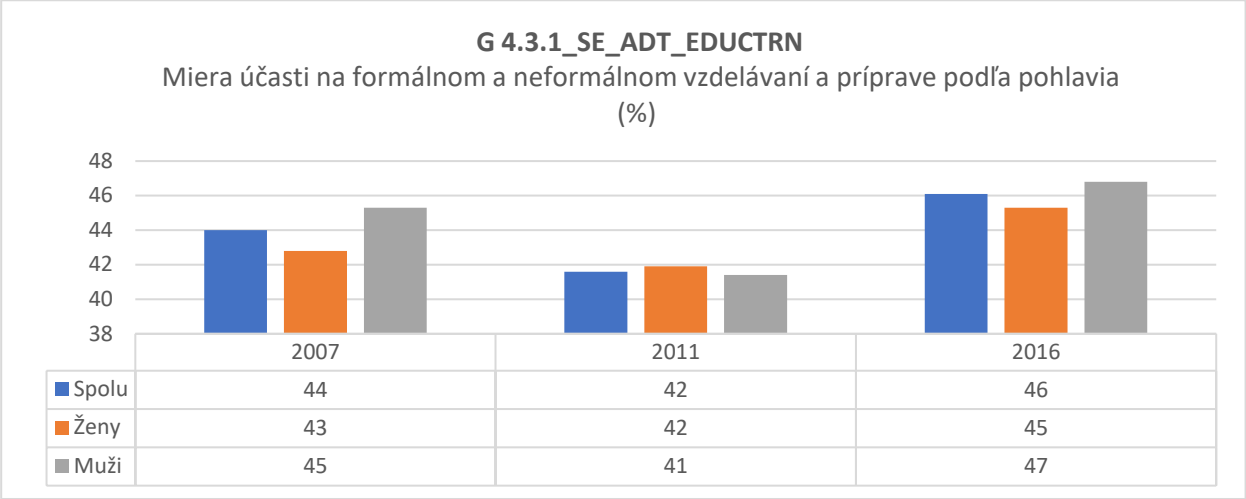

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ADT_EDUCTRN
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Účasť dospelých (vo veku 25 – 64 rokov) na neformálnom vzdelávaní a odbornej príprave prevyšuje účasť na formálnom vzdelávaní a odbornej príprave. V krajinách OECD sa v roku 2016 v priemere zúčastnilo na formálnom vzdelávaní a odbornej príprave 7 % osôb vo veku 25 – 64 rokov, zatiaľ čo účasť dospelých na neformálnom vzdelávaní a odbornej príprave predstavovala v priemere 44 %.[49])

Pri miere účasti na neformálnom vzdelávaní a odbornej príprave podľa pohlavia sú rozdiely minimálne, z údajov OECD však vyplýva, že muži a ženy majú tendenciu participovať v rôznych oblastiach odbornej prípravy. Muži preferujú v rámci odbornej prípravy napr. oblasť informačných a komunikačných technológií (7 % žien a 10 % mužov); strojárstvo a stavebníctvo (3 % žien a 13 % mužov); služby (15 % žien a 23 % mužov). Naopak ženy uprednostňujú predovšetkým oblasť vzdelávania (10 % žien a 4 % mužov), ďalej oblasť umenia a humanitných vied (11 % žien a 7 % mužov) a zdravotníctvo (19 % žien a 9 % mužov)[50]).

Spolu za Slovensko je vidieť len mierne zlepšenie od roku 2011, kedy do roku 2016 sa miera účasti zvýšila o 4 p.b. na 46 %. Lepšie výsledky v roku 2016 dosiahli muži a to o 2 p.b. viac ako ženy.

Všeobecne, účasť dospelých na vzdelávaní na Slovensku je lepšie zachytená v prieskumoch s dlhším referenčným obdobím. Indikátor pre meranie účasti dospelých na vzdelávaní s referenčným obdobím 4 týždňov ukazuje veľmi nízku účasť na Slovensku[51]), pričom táto účasť je dlhodobo podpriemerná. Pri rozšírení referenčného obdobia zo 4 týždňov na 12 mesiacov je účasť zhruba na priemere európskych krajín[52]). Priemerný počet hodín, ktorý respondenti uvádzajú ako čas

[49]) OECD, 2021. *Education at a Glance 2021*. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2021_b35a14e5-en.
[50]) OECD, 2021. *Education at a Glance 2021*. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2021_b35a14e5-en.
[51]) Do úvahy sa berie populácia vo veku 25-64 rokov. V roku 2020 je hodnota pre Slovensko 2,8 %, priemer EÚ 10,1 % (Eurostat, [trng_lfse_01]).
[52]) Hodnota pre Slovensko je 46,1 %, priemer EÚ 43,6 %. Okrem dĺžky referenčného obdobia časť rozdielov v účasti medzi dvoma prieskumami je daná aj odlišnou formuláciou otázky ohľadom vzdelávacích aktivít. Na rozdiel od prieskumu LFS (4-týždňové referenčné obdobie), v prípade prieskumu AES2016 (12-mesačné referenčné obdobie) otázka pre neformálne vzdelávanie obsahuje i zaučenie na pracovisku a vzdelávanie v oblasti záľub.

venovaný vzdelávaniu, je najnižší[53]). To znamená, že na Slovensku prevládajú krátke vzdelávacie aktivity.

Vzdelávacie cesty na Slovensku sú v porovnaní s ostatnými krajinami kratšie. Väčšina absolventov na Slovensku ukončuje svoje formálne vzdelanie v najkratšom možnom čase bez prestávok, čo znamená, že študujúcich na školách nad vekovú hranicu 25 rokov je na Slovensku málo[54]). Merané vzdelávacie aktivity dospelých tak na Slovensku predstavujú najmä školenia, kurzy, semináre, prednášky, workshopy a pod. (tzv. neformálne vzdelávanie).

Motivácia vzdelávať sa klesá s vekom a Slovensko tento trend kopíruje. Na rozdiel od európskych krajín, v ktorých najvyššiu účasť dosahujú nezamestnaní, u nás sú to práve zamestnaní. Slovensko takisto kopíruje trend, v ktorom účasť dospelých na vzdelávaní rastie so stupňom vzdelania, čo v prípade Slovenska súvisí aj s tým, že vzdelávanie sa odohráva najmä vo firmách a zamestnanosť rastie so stupňom vzdelania. Pre dosiahnutie cieľa stanoveného EK by Slovensko malo zvýšiť celkovú účasť dospelých na vzdelávaní o 5 % do roku 2025[55]). Cieľová hodnota do roku 2025 je stanovená na 47 %, odhad súčasného postavenia Slovenska je 42 %[56]).

V súvislosti s technologickými zmenami, častejšími zmenami zamestnania, pribúdaním neštandardných foriem práce a predlžovaním pracovného života sa zvyšuje aj potreba pravidelnej modernizácie a rekvalifikácie v dospelosti. Na to, aby sa úroveň zručností dospelých dokázala prispôsobiť rýchlo sa meniacim podmienkam na trhu práce v dôsledku rizika automatizácie (ktoré je na Slovensku obzvlášť vysoké), bude potrebné zabezpečiť efektívnejšie vzdelávanie a odbornú prípravu dospelých.

Stratégia zručností OECD[57]) pre SR odporúča v súvislosti s mierou účasti na vzdelávaní dospelých zjednotiť existujúce stratégie a iniciatívy do jednotnej koherentnej stratégie celoživotného vzdelávania (v súčasnosti už existuje Stratégia CŽVaP na roky 2021-2030)[58]), pričom je potrebné v nej zdôrazniť aspekty riadenia, financovania, rovnosti vo vzdelávaní a jeho prepojenia na potreby trhu práce. Ďalším odporúčaním je posilnenie koordinácie medzi ministerstvami, úrovňami vlády a zúčastnenými stranami počas etáp implementácie a monitoringu programových cyklov. Z hľadiska účasti dospelých na vzdelávaní, ktorí sú bez práce, sa odporúča nasmerovať väčší podiel výdavkov v oblasti aktívnych politík trhu práce na odbornú prípravu a vzdelávanie. Za dôležitý krok sa považuje aj navýšenie zdrojov pre poradenské služby Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR), s cieľom rozšíriť prístup nezamestnaných dospelých k odbornému vzdelávaniu, najmä dlhodobo nezamestnaných s nízkou kvalifikáciou alebo posilnenie dosahu úradov práce. V rámci podpory zamestnancov a podnikov v schopnosti zapojiť sa do vzdelávania dospelých sa odporúča, aby dotácie na vzdelávanie sa využívali na kurzy a školenia, ktoré odrážajú reálne potreby trhu práce.

Čiastkový cieľ 4.4 Do roku 2030 výrazne zvýšiť počet mladých a dospelých, ktorí majú potrebné zručnosti vrátane technických a odborných, ktoré budú

[53]) Hodnota pre Slovensko je v priemere 49 hodín, priemer EÚ je 113 hodín. Aj keď sa pozrieme len na neformálne vzdelávanie, počet hodín na Slovensku je druhá najnižšia hodnota (SK 36 hodín, EÚ 69 hodín).
[54]) Na Slovensku bola hodnota 1,5 %, v krajinách EÚ v priemere 6 %. Údaje sú na základe prieskumu AES uskutočneného naposledy v roku 2016.
[55]) European Skills Agenda.
[56]) Eurostat, [trng_aes_102].
[57]) OECD (2020): Stratégia zručností OECD pre Slovenskú republiku.
[58]) https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26635/1

predpokladom pre zamestnanie, dôstojné pracovné zaradenia a pre podnikanie

Indikátor 4.4.1 Podiel mladých a dospelých so zručnosťami v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT) podľa typu zručností

Definícia: Podiel mladých ľudí a dospelých so zručnosťami v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT) podľa typu zručností, ktoré je definované ako percento jednotlivcov, ktorí za posledné 3 mesiace podnikli určité činnosti spojené s IKT. Indikátor je vyjadrený v percentách.

Základné digitálne zručnosti potrebuje Slovensko posilniť. Merania zručností žiakov aj dospelých poukazujú na zaostávanie v riešení problémov v IT prostredí.[59]) Pandémia COVID 19 odkryla závažné nedostatky v schopnosti vzdelávacieho systému využívať digitálne technológie. Preventívne opatrenia proti šíreniu vírusu si vyžiadali bezprecedentný presun k online vyučovaniu. Táto vynútená zmena v procese výučby odkryla nedostatočnú úroveň digitálnych zručností učiteľov aj žiakov a digitálneho vybavenia v školách aj v mnohých domácnostiach. Podľa výskumu Inštitútu vzdelávacej politiky (IVP) nebolo počas prvej vlny pandémie COVID 19 do online vzdelávania zapojených až 18,5 % žiakov základných a stredných škôl[60]).

Slovensko v roku 2021 obsadilo v indexe digitálnej ekonomiky a spoločnosti[61]) (DESI) 22. miesto spomedzi 27 členských štátov EÚ. Krajina zostáva na rovnakej pozícii ako v roku 2020. 54 % Slovákov má aspoň základné digitálne zručnosti a 27 % má nadpriemerné digitálne zručnosti. Oba indikátory sú pod priemernými hodnotami EÚ 56 % a 31 %. Podiel podnikov poskytujúcich odbornú prípravu v oblasti IKT v roku 2020 bol 16 %, čo je o 4 percentuálne body menej ako priemer EÚ vo výške 20 %. Podiel odborníkov v oblasti IKT na celkovej zamestnanosti vzrástol na 4,2 %, ale stále je mierne pod priemerom EÚ (4,3 %). 16 % odborníkov na oblasť IKT tvoria ženy.

Slovensko zintenzívňuje úsilie o digitalizáciu vzdelávania a posilnenie digitálnych zručností. Digitalizácii škôl by mali pomôcť dodatočné rozpočtové prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti SR vo výške približne 229 miliónov EUR. Okrem investícií do vybavenia IKT a konektivity zriadi v rámci plánu obnovy a odolnosti sieť školských digitálnych koordinátorov, vypracuje online maturitné skúšky, digitálne vzdelávacie materiály a odbornú prípravu pre učiteľov. Prijatie národnej stratégie v oblasti digitálnych zručností je naplánované na rok 2022, ktoré pre minimálne 172 800 starších osôb a osôb zo znevýhodneného prostredia zabezpečí odbornú príprava v oblasti digitálnych zručností[62]).

Stratégia CŽVaP na roky 2021 - 2030[63]) upozorňuje na potrebu zabezpečiť, aby rozvoj digitálnych zručností bol podporovaný v troch líniách prostredníctvom príslušných rezortov - informatizácie, práce a školstva:

- digitálne zručnosti potrebné pre občanov SR pri elektronickej komunikácii so štátom (e-Slovensko) – pôsobnosť MIRRI SR,

[59]) Survey of Adult Skills 2019.
[60]) Plán obnovy a odolnosti SR.
[61]) Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI) 2021 Slovensko.
[62]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2021 Slovensko. Dostupné na: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ae4335d-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.
[63]) Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/att/22182.pdf

- digitálne zručnosti potrebné pre adaptáciu a udržateľnosť na trhu práce - zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia) - pôsobnosť MPSVR SR,
- digitálne zručnosti ako súčasť základných či prenositeľných zručností – pôsobnosť MŠVVaŠ SR.

Akčný plán digitálneho vzdelávania (2021 – 2027)[64]) je obnovená politická iniciatíva EÚ zameraná na podporu udržateľného a účinného prispôsobenia systémov vzdelávania a odbornej prípravy členských štátov EÚ na digitálny vek. V akčnom pláne sú stanovené 2 prioritné oblasti: (1) podpora rozvoja vysokovýkonného ekosystému digitálneho vzdelávania a (2) posilnenie digitálnych zručností a kompetencií relevantných pre digitálnu transformáciu.

Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030[65]) v krátkodobom horizonte na obdobie 2019-2022 hovorí o podpore digitálnej transformácie škôl a vzdelávania pre jeho skvalitnenie, zlepšenie predpokladov zamestnanosti a získanie kompetencií potrebných pre digitálnu dobu. Medzi dlhodobé priority stratégie na roky 2022-2030 patrí vytvorenie systému poskytovania školení, tréningov, kurzov, celoživotného a formálneho vzdelávania, rekvalifikácií a iných foriem odbornej prípravy s cieľom zlepšenia pokročilých digitálnych zručností.

Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019-2022[66]) vychádza a priamo nadväzuje na Stratégiu digitálnej transformácie Slovenska 2030. Prvým strategickým cieľom akčného plánu je podpora digitálnej transformácie škôl a vzdelávania na skvalitnenie a zlepšenie predpokladov zamestnanosti a získanie digitálnych zručností a kompetencií potrebných pre digitálnu éru. Cieľ pozostáva z dvoch podoblastí: vzdelávanie a digitálne zručnosti a modernizácia a otvorenie trhu práce.

Prvá podoblasť zahŕňa účinnejšiu podporu vzdelávania v digitálnej ére prípravou kurzov pre žiakov a pre učiteľov so zameraním na pochopenie dôležitosti funkcie údajov, formovania a udržiavania bezpečnej digitálnej identity osôb a spoločností, analýzu a triedenie informácií, ako i základné zručnosti potrebné pre hlbšie pochopenie informačných technológií (napr. programovanie od najnižších ročníkov). Zameriava sa na prípravu Programu informatizácie školstva s výhľadom do roku 2030 s dôrazom na kompetencie pre digitálnu dobu a digitálnu transformáciu vzdelávania a škôl. V rámci podoblasti sa navrhuje aj podpora rozvoja digitálnych zručností a kompetencií pre digitálnu dobu od najnižšieho veku, aby bol každý vybavený súborom kľúčových kompetencií pre humánny a digitálny svet.

V dôsledku pandémie, prioritou sa stalo zvyšovanie kvalifikácie učiteľov a ostatných pracovníkov v rámci vzdelávacieho systému v oblasti digitalizácie. Slovensko má aj niekoľko iniciatív a projektov, ako napríklad IT Fitness test alebo IT Akadémia na zlepšenie digitálnych zručností študentov a učiteľov.

Od roku 2011 sa realizuje dobrovoľné testovanie digitálnych zručností na základných a stredných školách, pričom sa overujú zručnosti v 5 oblastiach: internet, bezpečnosť a počítačové systémy, kolaboratívne nástroje a sociálne siete, kancelárske nástroje, komplexné úlohy. Do desiateho ročníka IT Fitness Testu (2021) sa zapojilo takmer 45-tisíc ľudí, v porovnaní s predošlými rokmi sú však výsledky najväčšieho testovania digitálnych zručností na Slovensku horšie. Autori to pripisujú vyššiemu počtu respondentov a škôl, ktoré sa do testovania zapojili. Výsledky ukazujú, že aktívnejšie školy, ktoré sa IT vzdelávaniu intenzívne venujú a majú lepšie nastavený obsah a vzdelávací proces, v testovaní dosahujú lepšie výsledky. Zhoršenie výsledkov je evidentné v

[64]) Akčný plán digitálneho vzdelávania (2021-2027).
[65]) Stratégia digitálnej transformácie škôl 2030.
[66]) Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019-2022.

základných IT zručnostiach a poznatkoch, ale aj v ich prepojení s praxou. Zo záverov vyplýva, že pedagógovia by mali študentom zadávať úlohy a projekty, pri ktorých musia vykonávať aktivity vyžadujúce i vyššie kognitívne operácie. Pri riešení úloh by mali byť žiaci a študenti kreatívnejší a problémy by mali dôkladnejšie analyzovať. Javí sa, že žiaci majú málo praktických skúseností a tiež, že málo rozumejú štruktúre textového dokumentu. Rezervy majú aj v práci s interaktívnymi grafmi, porozumením zobrazovaných informácií a hľadaním informácie podľa zadaného kritéria[67]).

Relatívne priaznivo vyznieva fakt, že väčšina ľudí sa za posledné dva roky naučila ovládať nový hardvér, softvér, služby alebo sa zdokonalila v tom, čo nedostatočne ovládala. Progres v digitálnych zručnostiach je ale v jednotlivých vekových skupinách vysoko diferencovaný. Stúpa najmä s klesajúcim vekom, vyšším vzdelaním, náročnosťou povolania a vyšším sociálnym statusom domácnosti. Ďalšou oblasťou, kde došlo za posledné obdobie k zlepšeniu, je ovládanie hardvéru. Najväčší progres vidno v prípade takých zručností ako pripojenie počítača k internetu, práca so skenerom, ale aj práca s klasickým PC, notebookom či modernými dotykovými zariadeniami ako smartfóny a tablety. Najslabším článkom digitálnej gramotnosti sú tie, ktoré sa týkajú práce so softvérom, resp. aplikáciami. Väčšina sa najmenej zlepšila v práci s textovým editorom, tabuľkovým procesorom, grafickým editorom, multimediálnym softvérom, či internetovým prehliadačom[68]).

T_4.4.1_ SE_ADT_ACTS

Pohlavie	Typ zručnosti	Jednotka	2014	2015	2016	2017	2019	Vyhodnotenie trendu
Spolu	Používanie základných aritmetických vzorcov v tabuľkovom procesore	Percento	48,85	35,11	39,97	41,62	34,68	↓
Ženy		Percento	49,98	34,54	38,68			
Muži		Percento	49,97	36,13	41,72			
Spolu	Kopírovanie alebo presunutie súboru alebo priečinka	Percento	70,14	58,71	59,68	63,63	60,26	↓
Ženy		Percento	73,01	57,97	58,05		57,62	
Muži		Percento	73,31	61,19	62,69		62.95	
Spolu	Používanie nástrojov na kopírovanie a vkladanie na duplikovanie alebo presúvanie informácii v rámci dokumentu	Percento	63,24					↑
Ženy		Percento	65,54					
Muži		Percento	65,78					
Spolu	Odosielanie e-mailov s priloženými súbormi	Percento	69,47	66,95	71,00	71,46	70,95	→
Ženy		Percento					70,06	
Muži		Percento					71,85	
Spolu		Percento	24,58	31,05	31,93	37,50	30,84	↑

[67]) Záverečná správa IT Fitness 2021.
[68]) Inštitút pre verejné otázky: Digitálna gramotnosť na Slovensku 2020.

Ženy	Vytváranie elektronických prezentácií pomocou prezentačného softvéru	Percento	21,99	30,57	31,90		30,83	
Muži		Percento	27,40	31,65	32,38		30,84	
Spolu	Pripojenie a inštalácia nových zariadení	Percento	39,18					⇧
Ženy		Percento	30,34					
Muži		Percento	50,08					
Spolu	Písanie počítačového programu pomocou špecializovaného programovacieho jazyka	Percento	7,14	2,62	3,11	4,14	3,70	⬇
Ženy		Percento	4,32	1,05	1,36		2,21	
Muži		Percento	10,07	4,22	4,92		5,21	
Spolu	Vyhľadávanie, preberanie, inštalácia a konfigurácia softvéru	Percento		23,12	27,16	30,05	32,58	⬆
Ženy		Percento		16,51	20,47			
Muži		Percento		30,05	34,27			
Spolu	Prenos súborov medzi počítačom a inými zariadeniami	Percento	52,79	56,21	57,37	62,21	61,91	⬆
Ženy		Percento	48,53	53,02	53,85		60,59	
Muži		Percento	59,82	60,63	62,23		63,26	

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine _ SE_ADT_ACTS
Stiahnuté: 14.10.2021

Analytický vstup:

Podiel mladých ľudí a dospelých je v rámci sledovaných činností najnižší pri písaní počítačového programu pomocou špecializovaného programovacieho jazyka, pričom trend pre tento indikátor je negatívny a podiel v čase klesá. Naopak, najvyššie percento je v prípade odosielania e-mailov s priloženými súbormi, kde dochádza za sledované obdobie k obmedzenému pokroku.

Podľa typu zručností možno sledovať negatívny trend okrem písania počítačových programov aj pri používaní základných aritmetických vzorcov v tabuľkovom procesore, kopírovaní alebo presunutí súboru alebo priečinka.

Pri používaní nástrojov na kopírovanie a vkladanie, na duplikovanie alebo presúvanie informácii v rámci dokumentu, nie je možné vyhodnotiť trend pre nedostatok informácií. Jediný dostupný údaj máme za rok 2014 aj v prípade zručnosti týkajúcej sa pripojenia a inštalácie nových zariadení.

Naopak, pozitívny trend sledujeme pri činnostiach typu vytváranie elektronických prezentácií pomocou prezentačného softvéru; pri vyhľadávaní, preberaní, inštalácii a konfigurácii softvéru a tiež pri prenose súborov medzi počítačom a inými zariadeniami. Z hľadiska pohlavia, vo väčšine prípadov je vyšší podiel u mužov ako u žien.

Čiastkový cieľ 4.5 **Do roku 2030 eliminovať nerovnosti vo vzdelávaní medzi pohlaviami a zabezpečiť rovný prístup ku všetkým úrovniam vzdelania a odbornej prípravy pre znevýhodnených - osoby so zdravotným postihnutím, pôvodné obyvateľstvo alebo ohrozené deti**

Indikátor 4.5.1 **Na všetky indikátory vzdelávania v nasledujúcom zozname, ktoré sa dajú vecne členiť, sa použijú indexy rovnosti (ak sú údaje dostupné, v členení žena/muž, vidiek/mesto, dolný/horný kvintil a iné, ako je stav postihnutia, domorodé obyvateľstvo a obyvateľstvo postihnuté konfliktom)**

Definícia: Paritné indexy vyžadujú údaje pre konkrétne záujmové skupiny. Predstavujú pomer hodnoty indikátora pre jednu skupinu k skupine ostatných. Pravdepodobne viac znevýhodnená skupina sa zvyčajne umiestňuje do čitateľa. Hodnota presne 1 označuje paritu medzi týmito dvoma skupinami.

Európska únia je síce v oblasti rovnosti medzi ženami a mužmi svetovým lídrom[69]), napriek tomu však žiadny členský štát zatiaľ nedosiahol úplnú rovnosť medzi ženami a mužmi a dosahovanie pokroku je v tejto oblasti pomalé. Zlepšovanie rovnosti medzi ženami a mužmi by do roku 2050 viedlo k vytvoreniu 6,3 mil. až 10,5 mil. pracovných miest s pozitívnym vplyvom na HDP. HDP na obyvateľa EÚ by sa zvýšila o 6,1 % až 9,6 %, čo predstavuje sumu 1,95 až 3,15 bilióna eur[70]). Odstránenie rozdielov medzi ženami a mužmi iba v odboroch STEM[71]) by mohlo viesť v EÚ do roku 2050 k vytvoreniu 850 tis. až 1,2 mil. pracovných miest a k zvýšeniu HDP na obyvateľa od 2,2 % až 3,0 %[72]).

Hoci má v Európe ukončené vysokoškolské vzdelanie viac žien než mužov, ženy sú v lepšie platených povolaniach aj naďalej nedostatočne zastúpené[73]). V tejto súvislosti zohráva digitalizácia dôležitú úlohu. Kvôli rýchlej transformácii a digitalizácii hospodárstva a trhu práce dnes 90 % pracovných miest vyžaduje základné digitálne zručnosti[74]). Ženy predstavujú iba 17 % študentov a pracovníkov v oblasti informačných a komunikačných technológií v EÚ[75]) a iba 36 % absolventov v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky[76]), a to aj napriek tomu, že dievčatá dosahujú v digitálnej gramotnosti[77]) lepšie výsledky než chlapci.

Index rovnosti medzi ženami a mužmi[78]) (Gender Parity Index) vyjadruje pomer medzi hodnotami nameranými u mužov a u žien. Často sa používa napríklad na meranie rozdielov v gramotnosti medzi mužmi a ženami. V indexe rovnosti medzi ženami a mužmi EÚ SR dosiahlo 55,5 bodov zo 100 a umiestnilo sa na 25. mieste. Toto skóre je o 12,4 bodov nižšie ako skóre za celú EÚ. Od roku 2010 do 2020 sa skóre zvýšilo len o 2,5 bodu. Väčšina tohto nárastu (1,4 bodu) sa dosiahla od roku 2017. Kompozitný index sa skladá zo šiestich hlavných oblastí, pričom Slovensko sa najviac zlepšilo v oblasti peňazí a vedomostí. Index sa zameriava aj na oblasť digitalizácie, v rámci

---

[69]) Medzi 20 krajinami na svete, ktoré v oblasti rovnosti medzi ženami a mužmi dosahujú najlepšie výsledky, figuruje až 14 členských štátov EÚ.
[70]) https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality.
[71]) Veda, technológia, inžinierstvo a matematika
[72]) https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/f3bebda3-78bf-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-sk.
[73]) Správa PISA, 2018.
[74]) Európska komisia: IKT v práci: digitálne zručnosti na pracovisku, 2017.
[75]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180425-1.
[76]) https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/9540ffa1-4478-11e9-a8ed-01aa75ed71a1.
[77]) ICILS, 2018.
[78]) V indexe sa používa stupnica od 1 do 100, pričom 1 je úplná nerovnosť a 100 úplná rovnosť.

ktorej sa sleduje využívanie a rozvoj digitálnych zručností a technológií. Zahrnuté sú činnosti ako používanie počítača, laptopu; výmena e-mailov; tvorba alebo úprava elektronických dokumentov; používanie osobitného softvéru, atď. SR zaostáva v rovnosti medzi ženami a mužmi v porovnaní s priemerom EÚ pri každej z týchto činností[79]).

Stratégia rovnosti medzi ženami a mužmi EÚ 2020-2025[80]) vytvára rámec v oblasti rovnosti medzi ženami a mužmi a stanovuje politické ciele a kľúčové opatrenia. Vláda SR schválila Celoštátnu stratégiu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí[81]) a k nej príslušný Akčný plán, ktoré vypracovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR"). Celoštátna stratégia pokrýva aj strategickú oblasť a priority týkajúce sa rovnosti žien a mužov v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu. Akčný plán reflektuje v rámci tejto strategickej oblasti napr. zabezpečenie vzdelávania mládeže o rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí.

T_4.5.1_ SE_PRE_GPIPARTN

Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v matematike na konci primárneho vzdelávania (v percentách)

1	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mieru účasti na organizovanom vzdelávaní (jeden rok pred oficiálnym vekom nástupu do základnej školy) bol **1,0** v roku 2017.

Zdroj: Country profile OSN, údaje o krajine_ SE_PRE_GPIPARTN
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Trend pre index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mieru účasti na organizovanom vzdelávaní nie je možné vyhodnotiť, nakoľko poznáme len údaj za rok 2017. Hodnota za rok 2017 hovorí o parite, t. z. úplnej rovnosti medzi dievčatami a chlapcami pri miere účasti na organizovanom vzdelávaní (jeden rok pred oficiálnym vekom nástupu do základnej školy).

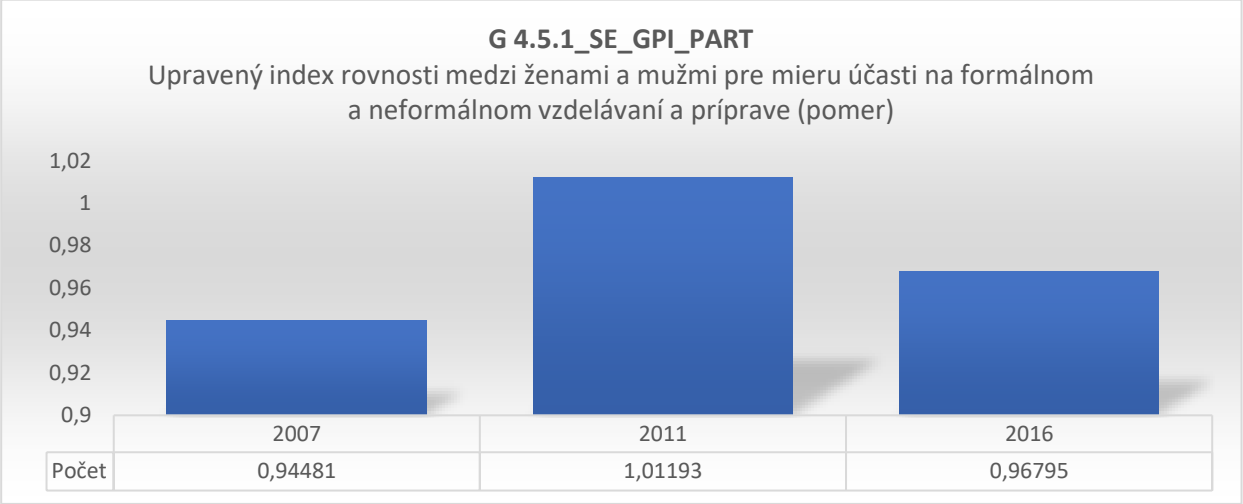

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_GPI_PART
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

[79]) Index rovnosti medzi ženami a mužmi 2020 Slovensko.
[80]) Stratégia rovnosti medzi ženami a mužmi EÚ 2020-2025.
[81]) Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na roky 2021-2027.

Analytický vstup:

Pri trende upraveného indexu rovnosti medzi ženami a mužmi pre mieru účasti na formálnom a neformálnom vzdelávaní a príprave pozorujeme obmedzený pokrok, nakoľko nárast v rovnosti medzi ženami a mužmi medzi rokmi 2007 až 2011 vystriedal pokles v nasledujúcom období medzi rokmi 2011 až 2016, pričom hodnota indexu za posledný rok sa nachádza nad počiatočnou hodnotou – inými slovami, v roku 2011 bol podiel ženskej populácie pri miere účasti na formálnom a neformálnom vzdelávaní a príprave vyšší ako podiel mužov[82]).

T_4.5.1_ SE_GPI_ICTS

Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mládež/dospelých so zručnosťami v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT), podľa typu zručnosti (pomer). Jednotkou je počet.

Zahrnuté činnosti:

Typ zručnosti	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2019	Vyhodnotenie trendu
Používanie základných aritmetických vzorcov v tabuľkovom procesore		0,97	0,95		1,05	0,96	0,93		↑
Kopírovanie alebo presunutie súboru alebo priečinka		0,963	0,953		1,00	0,95	0,93	0,92	↑
Používanie nástrojov na kopírovanie a vkladanie na duplikovanie alebo presúvanie informácií v rámci dokumentu		0,992	0,97		1,00				↑
Odosielanie e-mailov s priloženými súbormi	0,93	0,97		1,01				0,98	↑
Vytváranie elektronických prezentácií pomocou prezentačného softvéru		0,74	0,80		0,80	0,97	0,99	1,00	↑
Pripojenie a inštalácia nových zariadení		0,59	0,62		0,61				↑
Písanie počítačového programu pomocou špecializovaného programovacieho jazyk		0,27	0,35		0,43	0,25	0,28	0,42	↑
Vyhľadávanie, preberanie, inštalácia a konfigurácia softvéru						0,55	0,60		↑

[82]) Pri miere účasti na neformálnom vzdelávaní a odbornej príprave podľa pohlavia sú rozdiely minimálne, z údajov OECD však vyplýva, že muži a ženy majú tendenciu participovať v rôznych oblastiach odbornej prípravy. Pre bližšie info viď. Indikátor 4.3.1.

Prenos súborov medzi počítačom a inými zariadeniami		0,79	0,84		0,81	0,87	0,87	0,96	↑

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_GPI_ICTS
Stiahnuté: 14.10.2021

Analytický vstup:

Vyššie uvedená tabuľka poskytuje informácie o indexe rovnosti medzi ženami a mužmi pre mládež/dospelých so zručnosťami v oblasti IKT podľa typu zručnosti. Vývoj trendu pri každej činnosti hovorí o značnom pokroku – t. z., že rozdiel medzi počtom žien a mužov, ktorí danú zručnosť ovládajú, sa znižuje. O úplnej rovnosti medzi ženami a mužmi môžeme hovoriť iba v prípade vytvárania elektronických prezentácií pomocou prezentačného softvéru. Blízko k rovnosti medzi ženami a mužmi sú zručnosti ako odosielanie e-mailov s priloženými súbormi a prenos súborov medzi počítačom a inými zariadeniami. Horšie sú na tom zručnosti typu inštalácia a konfigurácia softvéru, inštalácia nových zariadení s indexom parity okolo hodnoty 0,6, dáta sú však v oboch prípadoch menej aktuálne. Index rovnosti medzi ženami a mužmi je dlhodobo najnižší pri programovaní na úrovni 0,42 za rok 2019 – o viac ako polovicu menej žien ovláda programovanie v porovnaní s mužmi.

T_4.5.1_ SE_IMP_FPOF

Upravený index parity imigračného statusu tak, aby sa dosiahla aspoň fixná úroveň znalostí funkčných schopností podľa schopností počítať/gramotnosti (pomer)

1	Index parity imigračného statusu pre dosiahnutie aspoň stanovenej úrovne zručností vo funkčných matematických zručnostiach bol v roku 2012 **1,0**, čo znamená, že 100 detí imigrantov na 100 detí, ktoré nie sú imigrantmi, dosiahlo túto úroveň. Rovnako platí aj pre gramotnosť.

Zdroj: Country profile OSN, údaje o krajine_ SE_IMP_FPOF
Stiahnuté: 14.10.2021
Vekové rozpätie: 16 - 65 rokov

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Trend pre index parity imigračného statusu pre dosiahnutie aspoň stanovenej úrovne zručností vo funkčných matematických zručnostiach nie je možné vyhodnotiť, nakoľko poznáme len údaj za rok 2012.

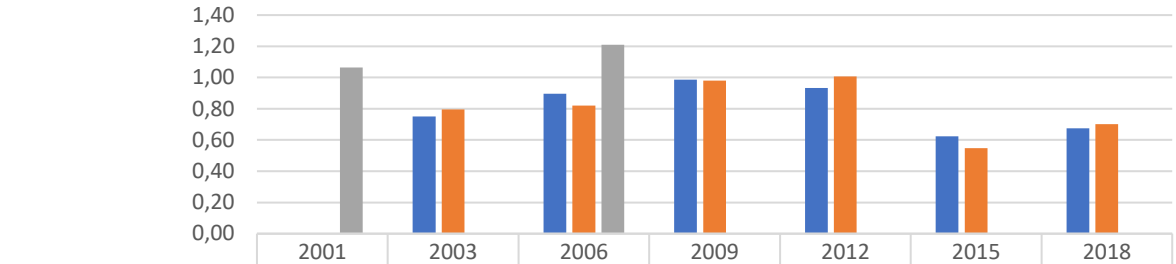

G 4.5.1_SE_NAP_ACHI
Upravený index parity imigračného statusu na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní a matematike (pomer)

	2001	2003	2006	2009	2012	2015	2018
MAT_nižšie str. vzd.	0,00	0,75	0,90	0,99	0,93	0,62	0,68
Čítanie_nižšie str. vzd.	0,00	0,80	0,82	0,98	1,01	0,55	0,70
Čítanie_základné vzd.	1,07	0,00	1,21	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_NAP_ACHI
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

4.5.1_SE_NAP_ACHI_MAT_nižšie stredné vzd.

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe parity imigračného statusu na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v matematike pre nižšie stredné vzdelávanie sledujeme obmedzený pokrok. Do roku 2009 sa index vyvíjal priaznivo, kedy na základe hodnoty 99 detí imigrantov na 100 detí, ktoré nie sú imigrantmi, dosiahlo túto úroveň. Medzi obdobím 2009 a 2015 došlo k výraznému poklesu a až v roku 2018 nastalo mierne zlepšenie pri vývoji indexu, ktorý dosiahol hodnotu 0,68.

4.5.1_SE_NAP_ACHI_Čítanie_nižšie stredné vzd.

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe parity imigračného statusu na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní pre nižšie stredné vzdelávanie sledujeme obmedzený pokrok, podobne ako v prípade matematiky. Do roku 2012 sa indikátor vyvíjal priaznivo, kedy sa hodnota indexu dokonca obrátila a teda viac detí prisťahovalcov dosiahlo minimálnu úroveň znalostí v čítaní ako detí domáceho obyvateľstva. Index parity imigračného statusu však v roku 2015 prudko klesol na úroveň 0,55 a následne do roku 2018 mierne vzrástol.

4.5.1_SE_NAP_ACHI_Čítanie_základné vzd.

Nedostatok informácií, prerušený časový rad

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe parity imigračného statusu na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní pre základné vzdelávanie sledujeme od roku 2001 do roku 2006 značný pokrok, pričom hodnota indexu parity imigračného statusu hovorí v prospech detí cudzincov. Ďalej v časovom rade pre tento indikátor chýbajú údaje.

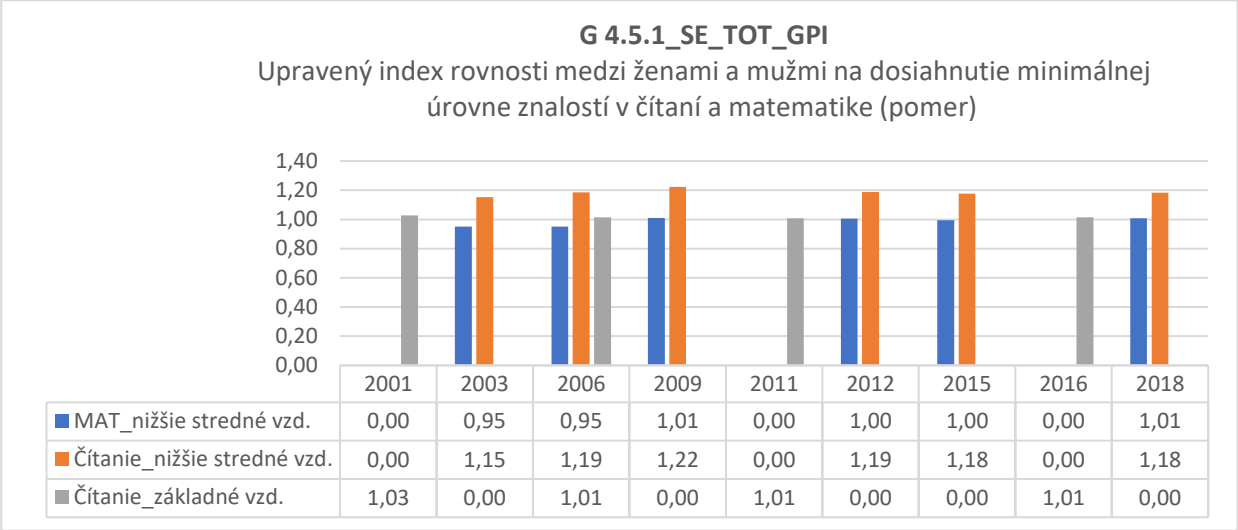

	2001	2003	2006	2009	2011	2012	2015	2016	2018
MAT_nižšie stredné vzd.	0,00	0,95	0,95	1,01	0,00	1,00	1,00	0,00	1,01
Čítanie_nižšie stredné vzd.	0,00	1,15	1,19	1,22	0,00	1,19	1,18	0,00	1,18
Čítanie_základné vzd.	1,03	0,00	1,01	0,00	1,01	0,00	0,00	1,01	0,00

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_TOT_GPI
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

4.5.1_SE_TOT_GPI_MAT_nižšie stredné vzd.

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe rovnosti medzi ženami a mužmi na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v matematike môžeme hovoriť o značnom pokroku. Keďže sa merania konajú v trojročných cykloch, pre index sú dostupné údaje každé tri roky. Od roku 2003, kedy 95 žien na 100 mužov dosahovalo minimálnu úroveň znalostí v matematike, môžeme vidieť rast indexu na úroveň 1,01. Na základe poslednej dostupnej hodnoty indexu za rok 2018 môžeme konštatovať, že minimálnu gramotnosť v matematike dosahuje dnes viac žien ako mužov na Slovensku.

4.5.1_SE_TOT_GPI_Čítanie_nižšie stredné vzd.

Analytický vstup:

Trend upraveného indexu rovnosti medzi ženami a mužmi na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní pre nižšie stredné vzdelávanie naznačuje značný pokrok. Hodnoty indexu sú dostupné každé tri roky od 2003 kvôli cyklom v meraní, podobne ako v prípade matematiky. Index rovnosti medzi ženami a mužmi je v čítaní nad hodnotou 1 za celé sledované obdobie – t. z., že v porovnaní s mužmi, dlhodobo viac žien dosahuje minimálnu čitateľskú gramotnosť.

4.5.1_SE_TOT_GPI_Čítanie_základné vzd.

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe rovnosti medzi ženami a mužmi na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní pre základné vzdelávanie tiež sledujeme pozitívny pokrok. V prípade základného vzdelávania máme dostupné hodnoty v päťročných cykloch, pričom index rovnosti medzi ženami a mužmi bol najvyšší na začiatku sledovaného obdobia, kedy dosiahol úroveň 1,03. Za nasledujúce roky index mierne klesal, ale index sa drží nad hranicou 1. Minimálnu úroveň znalostí v čítaní pre základné školy teda dosahuje viac žien ako mužov.

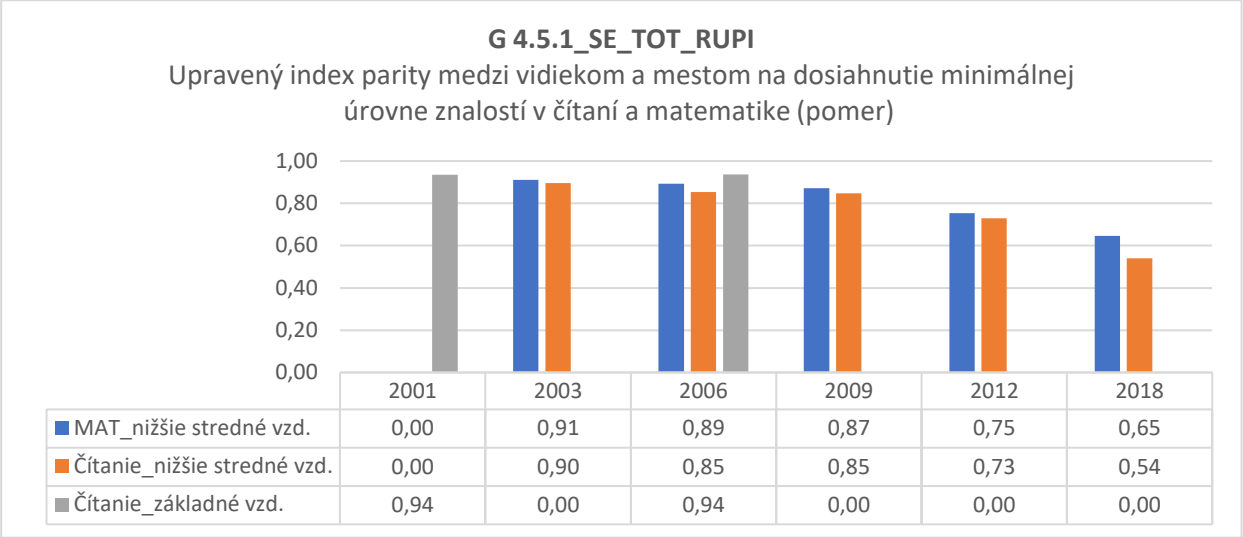

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_TOT_RUPI
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Podľa výsledkov PISA za rok 2018 existuje značný rozdiel vo výsledkoch vzdelávania medzi študentmi žijúcimi na vidieku a v mestách[83]). Žiaci a študenti, ktorí navštevujú školy v mestských oblastiach, dosahujú zvyčajne vo vzdelávaní lepšie výsledky, pričom socioekonomický status vysvetľuje len časť rozdielu. Školy v mestskom prostredí sú väčšie, majú prístup k lepším vzdelávacím zdrojom a často majú väčšiu autonómiu v oblasti alokácie týchto zdrojov[84]). Na zníženie rozdielu medzi mestom a vidiekom vo vzdelávaní sa navrhuje v štúdii OECD[85]) napr. reštrukturalizácia a konsolidácia škôl v oblastiach, kde je to potrebné (vytváranie klastrov a sietí spolupráce medzi školami) a prijatie komplexných digitálnych prístupov s cieľom zvýšiť flexibilitu škôl.

4.5.1_SE_TOT_RUPI_MAT_nižšie stredné vzd.

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe parity medzi vidiekom a mestom na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v matematike pozorujeme značné zhoršenie. Hodnota indexu od roku 2003 postupne klesá z úrovne 0,91 na 0,65, ktorú sme dosiahli v roku 2018 a keďže sa počas sledovaného obdobia drží pod úrovňou 1, môžeme konštatovať, že podiel detí, ktoré dosahujú minimálnu úroveň gramotnosti v matematike pre nižšie stredné vzdelávanie, je na vidieku nižší v porovnaní s mestom a tento rozdiel v čase narastá.

4.5.1_SE_TOT_RUPI_Čítanie_nižšie stredné vzd.

Analytický vstup:

Pri upravenom indexe parity medzi vidiekom a mestom na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní pre nižšie stredné vzdelávanie sledujeme značné zhoršenie podobne, ako v prípade matematiky. V prípade tohto indexu parity dochádza k postupnému poklesu na úroveň 0,54, ktorú sme dosiahli v roku 2018, z pôvodnej úrovne indikátora 0,90 v roku 2003. Podiel detí, ktoré

[83]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2021 Slovensko. Dostupné na: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ae4335d-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.
[84]) PISA in focus: What makes urban schools different?.
[85]) OECD: Delivering Quality Education and Health Care to All: https://doi.org/10.1787/83025c02-en.

dosahujú minimálnu úroveň čitateľskej gramotnosti je opäť nižší na vidieku. Rozdiel v porovnaní s mestom je o čosi väčší ako v prípade matematickej gramotnosti.

4.5.1_SE_TOT_RUPI_Čítanie_základné vzd. ⇧ Nedostatok informácií, prerušený časový rad

Analytický vstup:

Hodnota upraveného indexu parity medzi vidiekom a mestom na dosiahnutie minimálnej úrovne znalostí v čítaní pre základné vzdelávanie v čase stagnuje, čo podľa metodiky OSN vyhodnocujeme ako pokrok. Posledný údaj pre tento index je dostupný za rok 2006, kedy jeho hodnota bola na úrovni 0,94. Za ďalšie roky údaje chýbajú.

Čiastkový cieľ 4.6 **Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetci mladí a značná časť dospelých mužov a žien dosiahla gramotnosť a matematickú gramotnosť**

Indikátor 4.6.1 **Podiel obyvateľstva v danej vekovej skupine, ktorý dosahuje aspoň pevne stanovenú úroveň zručnosti (a) čítať, písať a (b) počítať podľa pohlavia**

Definícia: Podiel mládeže (vo veku 15 - 24 rokov) a dospelých (vo veku 15 rokov a viac), ktorí dosiahli alebo prekročili fixnú úroveň znalostí v a) gramotnosti a b) počítaní.
Pojmy:
Fixná úroveň odbornej spôsobilosti (FLP) je meradlom základných znalostí v oblasti (gramotnosť alebo matematická gramotnosť) meraných hodnotením učenia. V súčasnosti je FLP pre globálne vykazovanie deskriptorom úrovne 2 PIAAC.

T_4.6.1_ SE_ADT_FUNS

Podiel populácie dosahujúcej aspoň fixnú úroveň znalostí funkčných schopností podľa pohlavia, veku a typu zručnosti (%)

88,3 %	Podiel obyvateľov vo veku 16 až 65 rokov, ktorí dosiahli aspoň stanovenú úroveň zručností vo funkčnej gramotnosti, bol v roku 2012 **88,3** %.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ADT_FUNS
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu ⇧
Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Trend pre podiel obyvateľov vo veku 16 až 65 rokov, ktorí dosiahli aspoň stanovenú úroveň zručností vo funkčnej gramotnosti[86]) nie je možné vyhodnotiť, nakoľko poznáme len údaj za rok 2012.

Čiastkový cieľ 4.a **Vybudovať a vylepšiť vzdelávacie zariadenia, ktoré budú citlivo pristupovať k deťom, zdravotne postihnutým a tiež k otázkam rovnosti**

[86]) Meeting commitments: are countries on track to achieve SDG 4?: Klasický ukazovateľ hovoriaci o základnej gramotnosti detí a dospelých v čítaní, písaní a matematike je menej informatívny a poskytuje rigidné rozlišovanie. Nevýhodou fixnej úrovne odbornej spôsobilosti je však to, že zložitosť merania tohto ukazovateľa v súčasnosti neumožňuje zbierať údaje takéhoto charakteru v menej vyspelých krajinách.

pohlaví, a poskytnú bezpečné, nenásilné, inkluzívne a efektívne vzdelávacie prostredie pre všetkých

Indikátor 4.a.1 **Podiel škôl poskytujúcich základné služby podľa druhu služby**

Definícia: Percento škôl podľa stupňa vzdelania (základné vzdelávanie) s prístupom k danej službe.

Keďže dnešná generácia mladých ľudí je oboznámená s informačnými technológiami už od útleho veku, mnohé krajiny vyvíjajú úsilie o to, aby do svojich škôl a učební dostali širokú škálu digitálnych zariadení[87]). Počítače, laptopy, interaktívne tabule a počítačové vzdelávacie programy sú považované za dôležité pre vzdelávací proces; pretože okrem toho, že slúžia ako pedagogický nástroj, pomáhajú pripraviť študentov na dnešnú digitálnu dobu[88]). Ukázalo sa však, že vplyv digitálnych technológií na vzdelávanie mladých je ťažšie identifikovať, než sa pôvodne očakávalo[89]). Zatiaľ čo v roku 2018 bolo v školách k dispozícii viac digitálnych zariadení v porovnaní s rokom 2015, vyššia dostupnosť týchto zariadení nebola spojená s lepšími výsledkami študentov v priemere vo všetkých krajinách OECD počas meraní PISA 2018[90]).

Obavy pre tvorcov politík stále vyvoláva „digitálna priepasť" vo vzdelávaní (t. z. nerovnaký prístup a pokročilejšie a účinnejšie využívanie IKT medzi školami)[91]). Školy preto potrebujú zlepšiť postupy, aby digitálne zariadenia boli čoraz viac integrované do školského prostredia. Podpora zo strany riaditeľov, spolupráca medzi učiteľmi a prispôsobenie softvéru potrebám študentov môže pomôcť.[92])

V roku 2018 bol v krajinách OECD v priemere k dispozícii takmer jeden počítač na vzdelávacie účely pre každého 15-ročného študenta. Rozdiely v dostupnosti počítačov boli pozorované napr. podľa typu zriaďovateľa školy. V priemere bolo dostupných viac počítačov na jedného študenta v súkromných školách (0,97) ako na štátnych školách (0,80). Podľa členenia na mestské a vidiecke školy výsledky ukazujú, že v priemere za OECD pripadá viac počítačov na jedného študenta práve v školách na vidieku (1,04) v porovnaní s mestskými školami (0,80). V súlade aj s predchádzajúcimi meraniami PISA, výsledky z PISA 2018 ukazujú, že študenti v školách s väčším počtom počítačov na jedného študenta dosahujú v hodnotení nižšie skóre ako ich rovesníci zo škôl s nižším počtom počítačov.[93])

Podľa inej štúdie sa Slovensko nachádzalo v počte žiakov na jedno digitálne zariadenie (stolový počítač, notebook, tablet) počas rokov 2017-2018 nad priemerom EÚ na všetkých úrovniach podľa klasifikácie ISCED[94]): v prípade ISCED 1 SK (2 žiaci) a EÚ (18 žiakov); ISCED 2 SK (4 žiaci) a EÚ (7 žiakov); ISCED 3 SK (3 žiaci) a EÚ (8 žiakov).[95])

---

[87]) OECD: Trends Shaping Education 2019. Dostupné na: https://dx.doi.org/10.1787/trends_edu-2019-en.
[88]) Barrow, L. et al.: Technology's Edge: The Educational Benefits of Computer-Aided Instruction. Dostupné na: http://dx.doi.org/10.1257/pol.1.1.52.
[89]) OECD: *Students, Computers and Learning: Making the Connection*, PISA, 2015. Dostupné na: https://dx.doi.org/10.1787/9789264239555-en.
[90]) PISA 2018 Results (Volume V): Effective policies, successful schools.
[91]) Dolan, J.: Splicing the Divide: A Review of Research on the Evolving Digital Divide Among K–12 Students, *Dostupné na:* http://dx.doi.org/10.1080/15391523.2015.1103147.
[92]) McKnight, K. et al.: Teaching in a digital age: How educators use technology to improve student learning, *Dostupné na:* http://dx.doi.org/10.1080/15391523.2016.1175856.
[93]) PISA 2018 Results (Volume V): Effective policies, successful schools.
[94]) ISCED je referenčná klasifikácia pre organizovanie vzdelávacích programov a príslušných kvalifikácií podľa úrovní vzdelávania a odborov. ISCED 1 – primárne vzdelávanie, ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie, ISCED 3 – vyššie sekundárne vzdelávanie.
[95]) 2nd Survey of Schools: ICT in Education. Objective 1: Benchmark progress in ICT in schools 2019.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bude hlavným zdrojom financovania digitálneho vzdelávania, ktoré tvorí približne jednu tretinu výdavkov tohto mechanizmu určených na vzdelávanie a zručnosti. Väčšina krajín bude investovať do digitálnej infraštruktúry a konektivity škôl, často so zameraním na znevýhodnené a vidiecke školy. Slovensko plánuje zvýšiť podiel škôl s vysoko vybavenými a pripojenými triedami z 30 % na aspoň 90 %.[96])

G 4.a.1_SE_ACS_CMPTR

Podiel škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely podľa úrovne vzdelania (%)

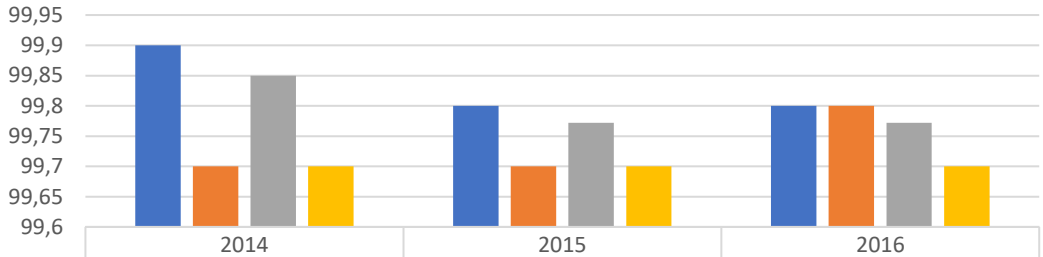

	2014	2015	2016
Nižšie stredné vzd.	99,9	99,8	99,8
Základné vzd.	99,7	99,7	99,8
Stredné vzd.	99,8	99,8	99,8
Vyššie stredné vzd.	99,7	99,7	99,7

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ACS_CMPTR
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

4.a.1_SE_ACS_CMPTR_nižšie stredné vzd.
Trend pre podiel škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely pre nižšie stredné vzdelávanie hovorí o pozitívnom pokroku. Za sledované obdobie došlo k zanedbateľnému poklesu z 99,9 % v roku 2014 na 99,8 v roku 2016.

4.a.1_SE_ACS_CMPTR_základné vzd.
Pri podiele škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely pre základné vzdelávanie sledujeme na základe metodiky OSN značný pokrok. V roku 2016 môžeme vidieť mierny nárast o 0,1 p. b. v porovnaní s počiatočným rokom 2014.

4.a.1_SE_ACS_CMPTR_stredné vzd.
V prípade stredných škôl pozorujeme pozitívny pokrok. Podiel stredných škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely dosahoval počas celého sledovaného obdobia identickú hodnotu na úrovni 99,8 %.

4.a.1_SE_ACS_CMPTR_vyššie stredné vzd.
Podiel škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely pre vyššie stredné vzdelávanie bol medzi rokmi 2014 a 2016 nemenný – školy dosahovali rovnakú hodnotu na úrovni 99,7 %.

T_4.a.1_SE_ACS_H2O
Podiel škôl s prístupom k základnej pitnej vode podľa úrovne vzdelania (%)

[96]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy 2021 Slovensko. Dostupné na: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7ae4335d-57dc-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.

100 %	Podiel základných škôl s prístupom k základnej pitnej vode bol v roku 2016 **100,0** %.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ACS_H2O
Stiahnuté: 14.10.2021
Pozn.: 100% je pre nižšie aj vyššie stredné vzdelanie

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Na základe §6 Vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež každé zariadenie pre deti a mládež musí byť zásobované pitnou vodou z verejného vodovodu alebo z vlastného vodného zdroja tak, aby zabezpečovalo na jedného žiaka školy najmenej 25 l vody na jeden deň.

Slovensko patrí medzi krajiny sveta, kde každá základná škola má priamy prístup k pitnej vode, dokonca na väčšine škôl ma každá trieda vlastné umývadlo.[97]) V 111 krajinách OSN v priemere malo 87,3 % základných škôl prístup k pitnej vode v roku 2016.[98]) Trend pre tento indikátor v prípade Slovenska však nie je možné vyhodnotiť, nakoľko jediný dostupný údaj je za rok 2016.

T_4.a.1_SE_ACS_ELECT
Podiel škôl s prístupom k elektrine podľa úrovne vzdelania (%)

100 %	Podiel základných škôl s prístupom k elektrickej energii bol v roku 2016 **100,0** %.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ACS_ELECT
Stiahnuté: 14.10.2021
Pozn.: 100 % je pre nižšie aj vyššie stredné vzdelanie

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

MŠVVaŠ SR zverejňuje v súlade s § 14 ods. 6 písm. g) Zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov normatívy materiálno-technického a priestorového zabezpečenia, ktoré vymedzujú povinný rozsah priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti škôl.[99])

Trend kvôli nedostatku údajov nie je možné vyhodnotiť. Posledný dostupný údaj pre tento indikátor máme k dispozícii za rok 2016.

T_4.a.1_SE_ACC_HNDWSH
Podiel škôl so základnými zariadeniami na umývanie rúk podľa vzdelania (%)

100 %	Podiel základných škôl so základnými zariadeniami na umývanie rúk bol v roku 2016 **100,0** %.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ACC_HNDWSH
Stiahnuté: 14.10.2021
Pozn.: 100% je pre nižšie aj vyššie stredné vzdelanie

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Podľa §51 Vyhlášky MŽP SR č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby

[97]) https://www.wateraid.org/.
[98]) Databáza OSN, vlastné spracovanie.
[99]) https://www.minedu.sk/normativy-materialno-technickeho-a-priestoroveho-zabezpecenia/.

užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, musí byť na Slovensku vo vyučovacom priestore umiestnený najmenej jeden prítok pitnej vody. Ak je zavedená teplá voda, výtok v dosahu žiakov nesmie mať teplotu vyššiu ako 45 °C.

Trend pre podiel základných škôl so základnými zariadeniami na umývanie rúk nie je možné vyhodnotiť kvôli krátkemu časovému radu.

Dostupnosť stabilného a rýchleho internetového pripojenia umožňuje okrem implementácie inovatívnych vzdelávacích metód aj interaktívnejší spôsob učenia, pričom prístup k vzdelávacím materiálom je možný kedykoľvek a kdekoľvek. Pripojenie na internet je aj predpokladom pre prístup škôl k online vzdelávacím platformám, čo v súčasnosti si vyžaduje rýchle a stabilné pripojenie.[100])

Prístup na internet je vo väčšine vzdelávacích systémov naprieč krajinami OECD dostupný. Z celkového počtu 79 krajín OECD, až v 55 krajinách bolo 9 z 10 počítačov na vzdelávacie účely pripojených na internet 15-ročným žiakom. Hoci v krajinách OECD bol prístup na internet rozšírený už pred desiatimi rokmi, trend dostupnosti internetového pripojenia v školách sa neustále zvyšuje.[101])

G 4.a.1_SE_ACS_INTNT

Podiel škôl s prístupom na internet na pedagogické účely podľa úrovne vzdelania (%)

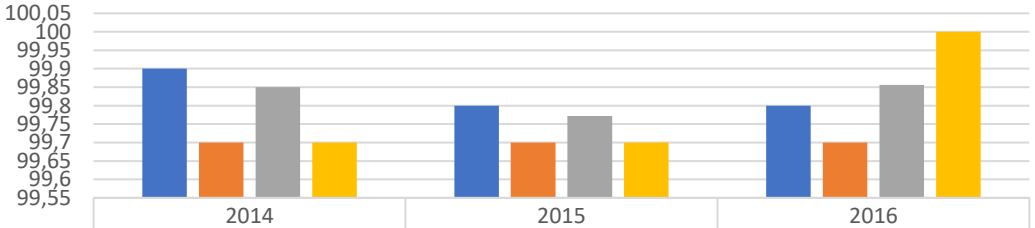

	2014	2015	2016
Nižšie stredné vzd.	99,9	99,8	99,8
Základné vzd.	99,7	99,7	99,7
Stredné vzd.	99,8496	99,77187	99,85587
Vyššie stredné vzd.	99,7	99,7	100

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ACS_INTNT
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

4.a.1_SE_ACS_INTNT_nižšie stredné vzd.

V prípade Slovenska môžeme pri podiele škôl s prístupom na internet na pedagogické účely pre nižšie stredné vzdelávanie vidieť pozitívny trend. Podiel škôl je v prípade tohto indikátora v čase prakticky nemenný a nachádza sa blízko úrovne 100 %, čo znamená úplné pokrytie. Na úrovni nižšieho stredného vzdelávania približne 32 % žiakov malo na Slovensku za roky 2017-2018 prístup k optickému, vysokorýchlostnému internetu (priemer EÚ 40 %) a 59 % žiakov k bezdrôtovej sieti LAN (priemer EÚ 52 %.[102])

4.a.1_SE_ACS_INTNT_základné vzd.

[100]) 2nd Survey of Schools: ICT in Education. Objective 1: Benchmark progress in ICT in schools 2019.
[101]) PISA 2018 Results (Volume V): Effective policies, successful schools.
[102]) 2nd Survey of Schools: ICT in Education. Objective 1: Benchmark progress in ICT in schools 2019.

Podiel škôl s prístupom na internet na pedagogické účely pre základné vzdelávanie za sledované obdobie hovorí o takmer úplnom pokrytí internetu. Na úrovni základného vzdelávania takmer 25 % žiakov malo počas rokov 2017-2018 prístup k vysokorýchlostnému internetu (priemer EÚ 32 %). V prípade prístupu žiakov k bezdrôtovej sieti LAN, približne 45 % žiakov na Slovensku z celkového počtu žiakov na úrovni ISCED 1 malo prístup, tesne pod európskym priemerom (46 %).

4.a.1_SE_ACS_INTNT_stredné vzd.

Pri podiele škôl s prístupom na internet na pedagogické účely pre stredné vzdelávanie sledujeme značný pokrok. Môžeme konštatovať, že viac ako 99 % škôl malo prístup na internet na pedagogické účely za celé sledované obdobie.

4.a.1_SE_ACS_INTNT_vyššie stredné vzd.

Podobne ako pri ostatných úrovniach vzdelávania, aj v prípade vyššieho stredného vzdelávania sledujeme značný pokrok pri podiele škôl s prístupom na internet na pedagogické účely. Počas rokov 2014-2015 bolo pokrytých internetom približne 99,7 % škôl, pričom v roku 2016 tento podiel už predstavoval 100 %. Podľa typu internetového pripojenia sa Slovensko (56 %) nachádzalo v prípade prístupu žiakov k optickému internetu nad priemerom EÚ (51 %), pri bezdrôtovej sieti LAN sa Slovensko (68 % žiakov) umiestnilo mierne nad priemerom EÚ (67 % žiakov).

T_4.a.1_ SE_ACS_SANIT

Podiel škôl s prístupom k základnej sanitácii rovnakého pohlavia podľa úrovne vzdelania (%)

100 %	Podiel základných škôl s prístupom k základným hygienickým zariadeniam pre jedno pohlavie bol v roku 2016 **100,0** %.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_ACS_SANIT
Stiahnuté: 14.10.2021
Pozn.: 100 % je pre nižšie aj vyššie stredné vzdelanie

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Na základe §51 Vyhlášky MŽP SR č. 532/2002 Z. z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, stavebnotechnické riešenie školských budov, musí spĺňať požiadavky hygieny, bezpečnosti a ochrany zdravia. Záchod a umyváreň v škole, školskom zariadení a telovýchovnom zariadení sa zriaďujú oddelene podľa pohlavia. V prípade priestorov určených na výučbu telesnej výchovy v škole, musia byť priestory vybavené šatňami tak, aby umyvárne boli prístupné zo šatne. Rozsah stravovacích služieb musí byť v súlade s priestorovou kapacitou a vybavením jedálne a nesmie ohrozovať zdravotnú neškodnosť podávaných pokrmov a dodržiavanie zásad prevádzkovej a osobnej hygieny.

Vývoj podielu základných škôl s prístupom k základným hygienickým zariadeniam pre jedno pohlavie nie je možné vyhodnotiť, keďže jediný dostupný údaj máme za rok 2016.

Jednou z výrazných prekážok vzdelávania detí so zdravotným znevýhodnením je nedostatočná debarierizácia budov škôl na všetkých vzdelávacích stupňoch. Reprezentatívny prieskum ukázal, že fyzické bariéry v budovách škôl považuje za prekážku vzdelávania detí so špeciálnymi

potrebami 35 % riaditeľov bežných materských škôl, 8 % riaditeľov bežných základných škôl a 22 % riaditeľov bežných stredných škôl.[103]).

Nedostatočná debarierizácia stredných škôl môže prispievať k predčasnému ukončeniu školskej dochádzky žiakov so zdravotným znevýhodnením. V školskom roku 2018/2019 ukončilo predčasne školskú dochádzku 3,4 % žiakov bez zdravotného znevýhodnenia a až 18,4 % žiakov so zdravotným znevýhodnením.[104])

Doterajšie chápanie bezbariérovosti bolo často nastavené len na čiastkové riešenia debarierizácie ako napríklad na vybudovanie bezbariérového vstupu do budovy.[105]) Okrem nedostatku finančných prostriedkov čelia školy aj absencii metodickej podpory, resp. chýbajúcim usmerneniam a absencii komplexného monitoringu debariérovosti škôl. Čiastkové údaje sú dostupné zo zistení kontrol Štátnej školskej inšpekcie.[106])

Na debarierizáciu školských budov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému je vyčlenených približne 210 mil. eur z Plánu obnovy a odolnosti. Pripraví sa Akčný plán debarierizácie, ktorý zadefinuje presnú postupnosť krokov pri odstraňovaní fyzických, informačných a technologických bariér v školskom prostredí. Vypracuje sa analýza aktuálneho stavu a priorizácia potrieb jednotlivých škôl. Na základe zistených potrieb a nedostatkov podľa jasne definovaných štandardov bude prebiehať debarierizácia školských budov zo zdrojov POO a EŠIF. Debarierizácia zo zdrojov Plánu obnovy a odolnosti bude zameraná na väčšie stredné školy, kým menšie stredné školy, materské a základné školy budú debarierizované zo zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF). Bezbariérovosť budov sa ukotví aj legislatívne, nové školské zariadenia budú budované na základe nových princípov univerzálneho dizajnu ako bezbariérové.[107])

V rámci strategického cieľa č. 1 prioritnej oblasti č. 4 Debarierizácia školského prostredia stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelavaní do roku 2030[108]) sa má postupne zabezpečiť prístupnosť a užívateľnosť školského prostredia formou dosahovania celkovej bezbariérovej prístupnosti, používateľnosti a bezpečnosti prostredia školských budov a areálov a spracovania hodnotiacich kritérií na bezbariérovú prístupnosť školského prostredia. Strategický cieľ č. 2 sa venuje zabezpečeniu bezbariérovo prístupných IKT pre vzdelávanie a sprístupňovaniu asistenčných technológií vo vzdelávaní. Zabezpečia sa efektívne podmienky pre využívanie alternatívnych a augmentatívnych foriem komunikácie. Sprístupnenie edukačných materiálov a vzdelávacích programov všetkým bez rozdielu, ktorý je strategický cieľ č. 3, zabezpečuje inkluzívne školské prostredie potrebnými kvalitnými a dostupnými edukačnými materiálmi v prístupných formách.

MŽP SR v rámci neformálneho vzdelávania buduje bezbarierové vstupy pre handycopvaných návštevníkov v Národnej ZOO Bojnice, kde sú aj edukačné pomôcky, ktoré sa používajú na environmetálnu výchovu a vzdelávanie sú pre rôzne stupne a tipy postihnutia. Bezbariérový

---

[103]) To Dá Rozum: Analýza zistení o stave školstva na Slovensku 2019.

[104]) Plán obnovy a odolnosti SR. Komponent 6: Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch.

[105]) Všeobecná potreba debarierizácie prostredia pre ostatné oblasti života vyplýva nielen z opatrení Európskej Komisie a Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (článok 9), ale aj z obsahu a podmienok zdrojov podpory EÚ pre slovenské prostredie a podmienok ich čerpania.

[106]) Plán obnovy a odolnosti SR. Komponent 6: Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch.

[107]) Plán obnovy a odolnosti SR. Komponent 6: Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch.

[108]) Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní do roku 2030. Dostupné na: : https://www.minedu.sk/strategia-inkluzivneho-pristupu-vo-vychove-a-vzdelavani/.

prístup má aj Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši a v niektorých národných parkoch a chránených krajinných územiach sú náučné chodníky prispôsobené aj návštevníkom na invalidných vozíkoch.

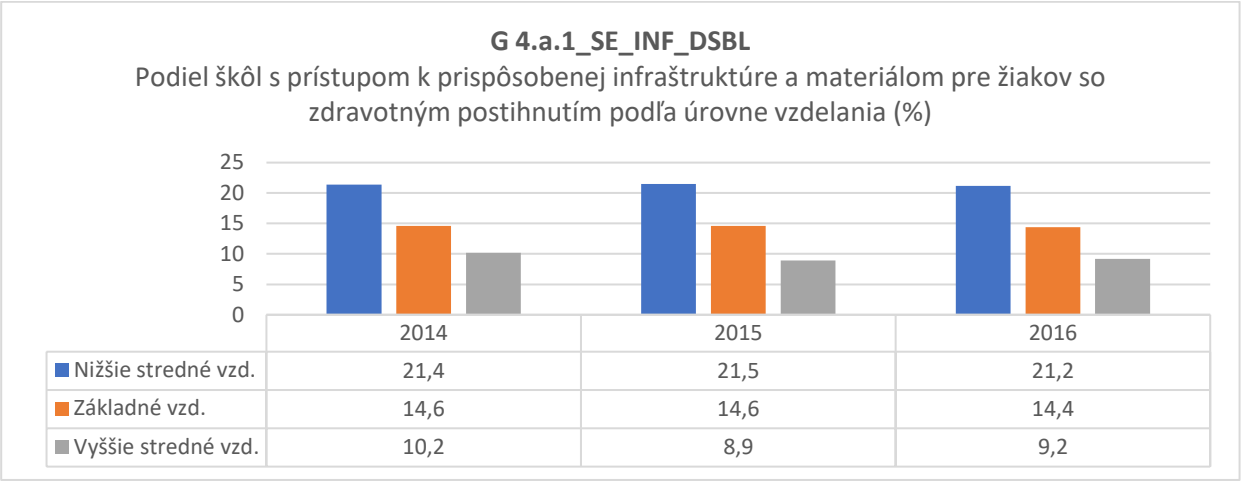

	2014	2015	2016
Nižšie stredné vzd.	21,4	21,5	21,2
Základné vzd.	14,6	14,6	14,4
Vyššie stredné vzd.	10,2	8,9	9,2

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SE_INF_DSBL
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

4.a.1_SE_INF_DSBL_nižšie stredné vzd.

Podiel škôl prístupom k prispôsobenej infraštruktúre a materiálom pre žiakov so zdravotným postihnutím na úrovni nižšieho stredného vzdelávania predstavoval za roky 2014-2016 približne 21 %. Podľa metodiky OSN došlo pri vývoji trendu indikátora k obmedzenému pokroku.

4.a.1_SE_INF_DSBL_základné vzd.

Podiel škôl s prístupom k bezbariérovej infraštruktúre a prispôsobeným materiálom pre žiakov so zdravotným postihnutím na úrovni základného vzdelávania je nižší ako podiel v prípade nižšieho stredného vzdelávania. Percento škôl bolo v podstate za celé sledované obdobie nemenné na úrovni 14,5 %, trend indikátora značí obmedzzený, resp. žiadny pokrok.

4.a.1_SE_INF_DSBL_vyššie stredné vzd.

Spomedzi sledovaných úrovní vzdelávania na Slovensku je najnižšie percento škôl prispôsobených k infraštruktúre a materiálom pre žiakov so zdravotným postihnutím na úrovni vyššieho stredného vzdelávania. V prípade tohto podielu je trend vyhodnotený ako negatívny, keďže percento škôl v porovnaní s počiatočnou hodnotou (10,2 %) klesol na 9,2 % v roku 2016.

Cieľ 5 Dosiahnuť rovnosť medzi ženami a mužmi a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat

Čiastkový cieľ 5.5 **Zabezpečiť ženám rovnaké príležitosti a plnú a efektívnu účasť na rozhodovaní na všetkých úrovniach v politickom, ekonomickom a verejnom živote**

Indikátor 5.5.1 **Podiel zvolených žien *(a)* v národnom parlamente a *(b)* orgánoch miestnej samosprávy**

Definícia: Podiel kresiel, ktoré majú ženy v
(a) národných parlamentoch, v súčasnosti k 1. januáru sledovaného roku, sa v súčasnosti meria ako počet kresiel, ktoré majú poslankyne v jednej alebo dolnej komore v národných parlamentoch, vyjadrený ako percento zo všetkých obsadených kresiel.
Národné parlamenty môžu byť dvojkomorové alebo jednokomorové. Tento indikátor pokrýva jednu komoru v jednokomorových parlamentoch a dolnú komoru v dvojkomorových parlamentoch. Nezahŕňa hornú komoru dvojkomorových parlamentov. Členovia zvyčajne získavajú kreslá vo všeobecných parlamentných voľbách. Miesta môžu byť obsadené aj nomináciou, vymenovaním, nepriamou voľbou, rotáciou členov a doplňovacími voľbami.
Počet kresiel sa týka počtu parlamentných mandátov alebo počtu členov parlamentu.
(b) meria podiel pozícií, ktoré majú ženy v miestnej samospráve.
Vyjadruje sa ako percento volených funkcií, ktoré zastávajú ženy v legislatívnych / poradných orgánoch miestnej samosprávy.

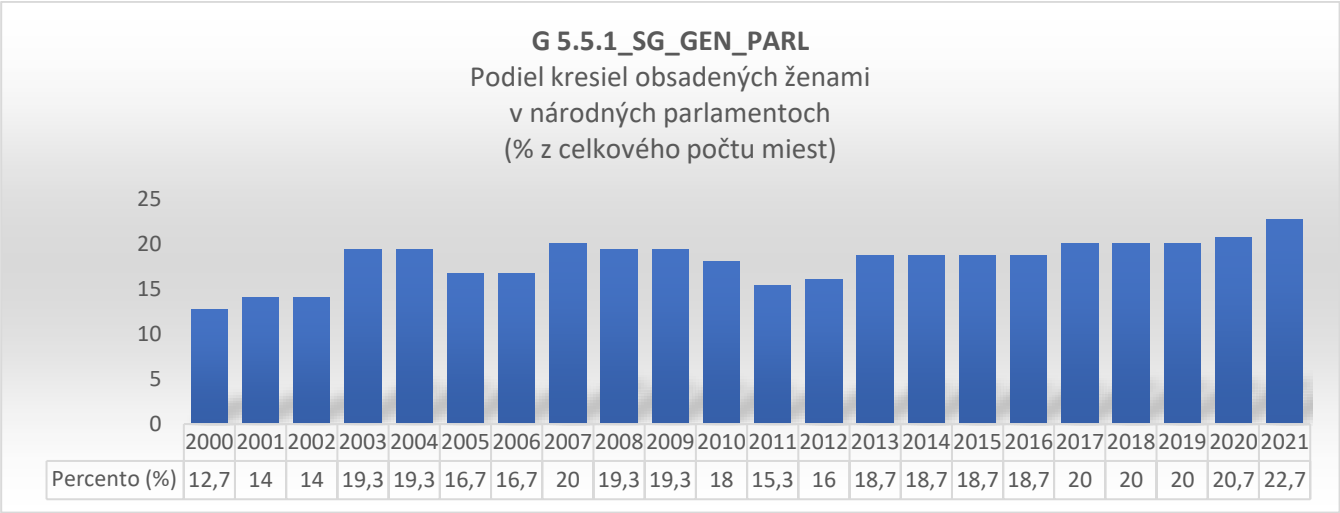

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Percento (%)	12,7	14	14	19,3	19,3	16,7	16,7	20	19,3	19,3	18	15,3	16	18,7	18,7	18,7	18,7	20	20	20	20,7	22,7

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SG_GEN_PARL
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Publikácia Ženy a muži v SR 2021 uvádza iné podiely kresiel obsadených ženami v Národnej rade SR:[109])

T_5.5.1_SVK_1_Podiely kresiel obsadených ženami v NR SR

2015	2016	2017	2018	2019	2020
16,0 %	19,3 %	19,3 %	19,3 %	21,3 %	21,3 %

Údaj za rok 2021 publikácia neobsahuje.

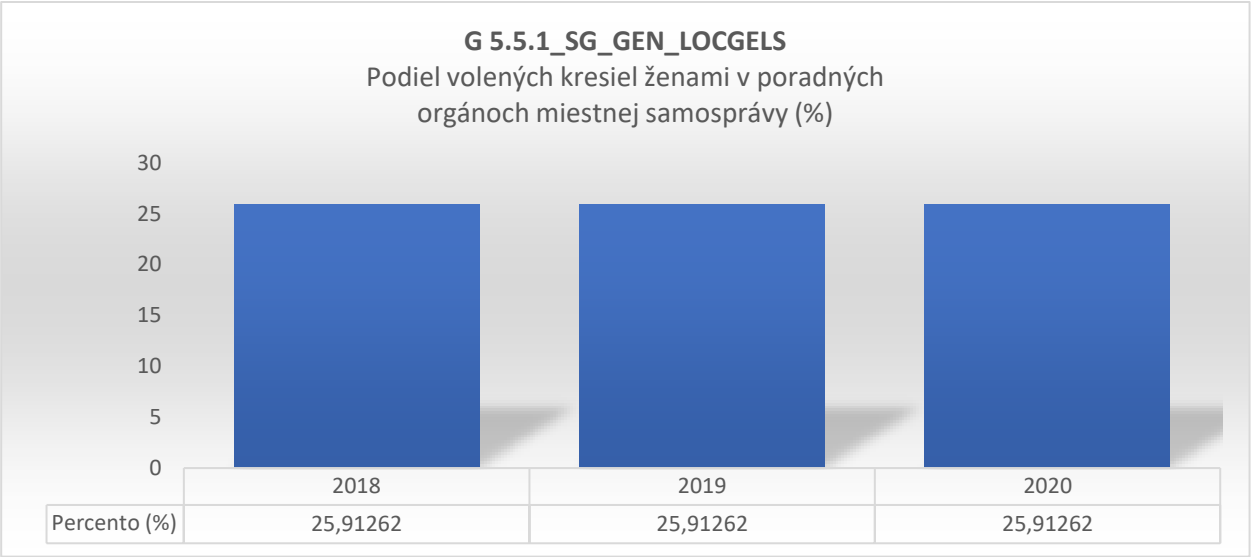

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SG_GEN_LOCGELS
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Publikácia Ženy a muži v SR 2021 poukazuje na iné podiely žien vo volených orgánoch miestnej samosprávy:[110])

T_5.5.1_SVK_2_Podiely žien vo volených orgánoch miestnej samosprávy

2015	2016	2017	2018	2019	2020
25,7 %	25,7 %	25,7 %	26,2 %	26,2 %	26,2 %

Údaj za rok 2021 publikácia neobsahuje.

V apríli 2021 prijala vláda SR Celoštátnu stratégiu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na roky 2021-2027 a príslušný akčný plán, ktorý obsahuje okrem iného prioritnú oblasť 5. Politická a ekonomická participácia a účasť na rozhodovaní. Dve úlohy v gescii MPSVR SR sa explicitne týkajú politického rozhodovania:

55. Vytvorenie interaktívnej mapy so štatistikou podielu žien a mužov na kandidátnych listinách v jednotlivých regiónoch a aj zvolených zástupcov.

[109]) Štatistický úrad, *Ženy a muži v SR 2021*, str. 154-155.
[110]) Štatistický úrad, *Ženy a muži v SR 2021*, str. 154-155. Údaje vypočítané z absolútnych hodnôt v publikácii.

56. Podpora zvyšovania zastúpenia žien a iniciovať celospoločenskú a odbornú diskusiu o zvýšení participácie žien v politike.

Zastúpenie žien v politickom rozhodovaní má mierne rastúci trend. Väčšina zákonodarných i výkonných riadiacich orgánov a inštitúcií takmer vo všetkých parametroch zaostáva za priemerom EÚ. Pozitívnym momentom bolo zvolenie historicky prvej ženy do čela štátu v priamych voľbách v roku 2018, kedy sa stala prezidentkou SR Zuzana Čaputová, ktorá bola aj jedinou ženskou kandidátkou.

Z legislatívneho hľadiska nemá SR zavedené žiadne špecifické podporné mechanizmy pre zvýšenie zastúpenia žien v politických a volených funkciách. Antidiskriminačný zákon[111]) umožňuje prijímanie tzv. dočasných vyrovnávacích opatrení v prípade, ak existuje preukázateľná nerovnosť, cieľom opatrení je zníženie alebo odstránenie tejto nerovnosti a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie stanoveného cieľa. Zákon však platí iba vo vymedzených oblastiach, ku ktorým nepatrí prístup k zvoleným funkciám. Právny základ pre prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení predstavuje § 8a Antidiskriminačného zákona, ako aj príslušné smernice práva EÚ, ktoré SR prevzala do svojho právneho poriadku Dohovor OSN pre odstránenie všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW, 1979) ako medzinárodný dohovor, ktorý SR ratifikovala a tvorí súčasť právneho poriadku SR. Samoregulačné opatrenia v rámci kreovania kandidátnych listín do parlamentných alebo samosprávnych volieb sú v SR len ojedinelé a predstavujú skôr výnimku ako pravidlo. Tento prístup sa odráža aj na legislatívnej úrovni, kde na prijatie opatrení na vyrovnanie zastúpenia žien v politickom rozhodovaní nebola dostatočná politická podpora, a to ani zo strany strán, ktoré sú v iných krajinách ich silnými podporovateľmi ako je sociálna demokracia.

Príčiny nízkeho zastúpenia žien v politike sa snažili mapovať rôzne výskumy. Inštitút pre verejné otázky (IVO) uskutočnil v roku 2018 prieskum verejnej mienky, v ktorom za najmarkantnejšie príčiny označili samotné ženy nasledujúce otázky:

- Politika je o moci a je to mužský svet (83 % žien), je špinavá a preto sa jej ženy vyhýbajú (74 % žien),
- Starostlivosť a rodinné povinnosti (74 % žien),
- Ženy sú do politiky „prepúšťané“ (podpora a pochopenie partnera – 73 % žien).

Samotné ženy považujú svoje šance na zvolenie nižšie, v prieskume zastávalo túto mienku 69 % žien a iba 27 % bolo presvedčených, že ženy a muži majú rovnaké šance. Toto presvedčenie nakoniec môže viesť k nižšej ochote kandidovať a uchádzať sa o verejnú funkciu, a to napriek faktu, že ženy v SR majú záujem o veci verejné, čo sa prejavuje ich vysokou mierou angažovanosti v mimovládnom sektore.

[111]) Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

G 5.5.1_SVK_1_„Aké šance majú muži a ženy, keď sa uchádzajú o zvolenie za poslanca/poslankyňu Národnej rady SR?“

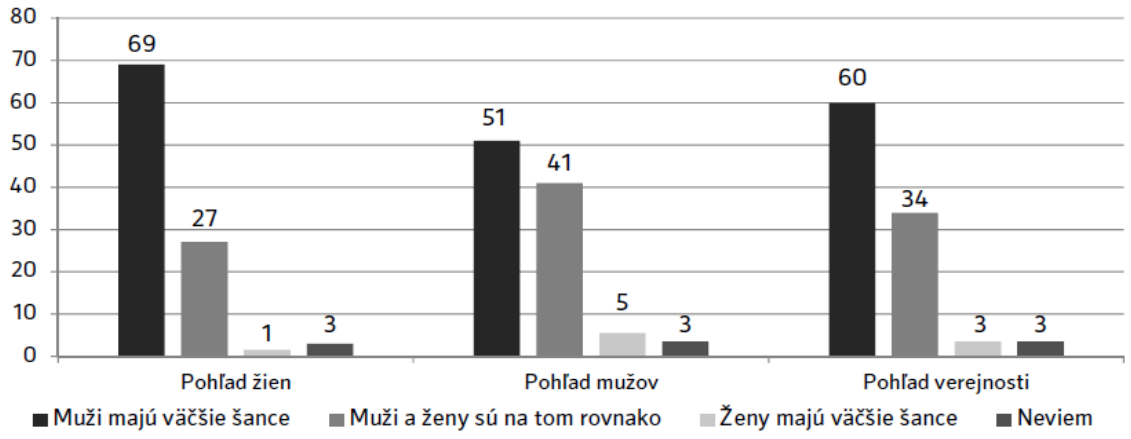

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky, jún 2018.

Indikátor 5.5.2 Podiel žien na riadiacich pozíciách

Definícia: Tento indikátor predstavuje podiel žien na celkovom počte osôb zamestnaných na vedúcich pozíciách. Pre tento indikátor sa odporúča používať spoločne dva rôzne výpočty: podiel žien na (celkovom) manažmente a podiel žien na vyššom a strednom manažmente (teda s vylúčením juniorského manažmentu). Spoločný výpočet týchto dvoch podielov poskytuje informácie o tom, či sú ženy viac zastúpené v nižšom manažmente ako vo vyššom a strednom manažmente, čo poukazuje na prípadný strop pre prístup žien na vyššie riadiace pozície. V týchto prípadoch by bol výpočet podielu žien na (celkovom) riadení zavádzajúci v tom zmysle, že by to naznačovalo, že ženy zastávajú funkcie s väčšou rozhodovacou právomocou a zodpovednosťou ako v skutočnosti.

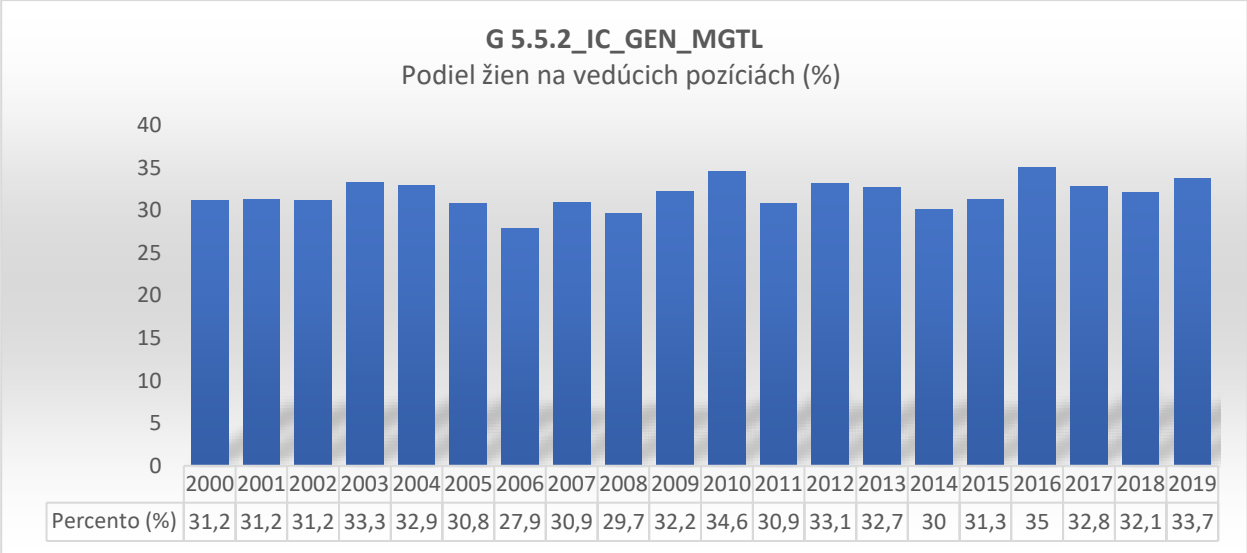

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Percento (%)	31,2	31,2	31,2	33,3	32,9	30,8	27,9	30,9	29,7	32,2	34,6	30,9	33,1	32,7	30	31,3	35	32,8	32,1	33,7

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ IC_GEN_MGTL
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel žien na vedúcich pozíciách sledovaný týmto indikátorom má na Slovensku dlhodobo stabilný charakter, pohybujúci sa na úrovni tesne nad 30 %. Hoci tento podiel zďaleka nedosahuje paritu, pozitívne je, že je dosiahnuté tretinové zastúpenie. Pri bližšom pohľade na konkrétne oblasti sledované Európskou komisiou je možné zaznamenať ešte pozitívnejší vývoj.

Trend zastúpenia žien v najvyšších pozíciách v SR sa ukazuje pomerne priaznivý. Podiel žien vo vedení (úroveň prezidenta a predsedníctva) slovenských spoločností narástol od roku 2003 zo 7,6 % na súčasných 27,7 %, čo v podstate kopíruje vývoj v priemere EÚ (z 8,5 % na 30,6 %).

G 5.5.2_SVK_1_Trend vývoja zastúpenia žien v najvyššom vedení spoločností kótovaných na burze

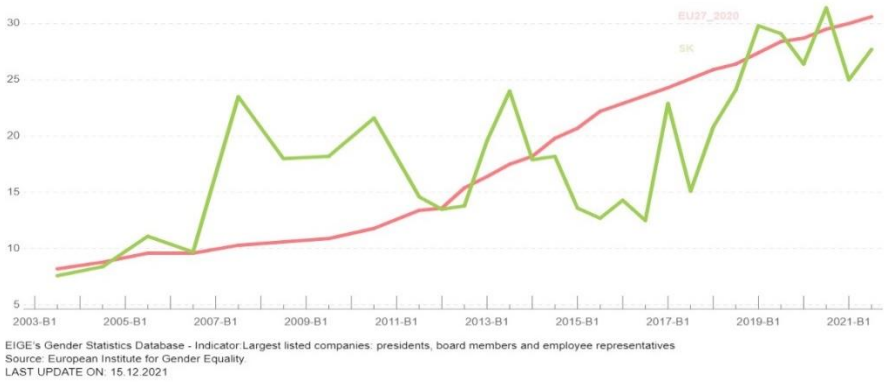

Zdroj 1 European Institute for Gender Equality. Gender Statistics Database, Women and men in decision-making, Business

Pokiaľ ide o najvyššiu úroveň prezidentov a prezidentiek najväčších spoločností, SR v súčasnosti vysoko prevyšuje iné krajiny EÚ so 40 % zastúpením žien v najvyššom vedení oproti 8,5 % priemeru EÚ. Menej priaznivá situácie je na úrovni CEO týchto spoločností, kde podiel žien u slovenských firiem je na úrovni 20 %, čo stále vysoko prevyšuje priemer EÚ 27 (8,2 %). Treba však podotknúť, že databáza Európskej komisie najväčších spoločnosti kótovaných na burze zahrňuje za SR len malý počet spoločností (celkom 10)[112]) a teda akékoľvek zmeny na najvyšších pozíciách vytvárajú pomerne zásadnú zmenu (efekt malých čísel). Z 10 slovenských spoločnosti kótovaných na burze a vedených v „blue chip index“ majú teda ženu na pozícii prezidenta 4 firmy a 2 firmy vedú ženy v pozícii CEO. Z hľadiska ostatných firiem v SR nie sú tieto údaje k dispozícii.

[112]) https://eige.europa.eu/sites/default/files/wmid_mapping_comp.pdf.

G 5.5.2_SVK_2_Podiel žien na pozíciách prezidentov a prezidentiek najväčších spoločností kótovaných na burze

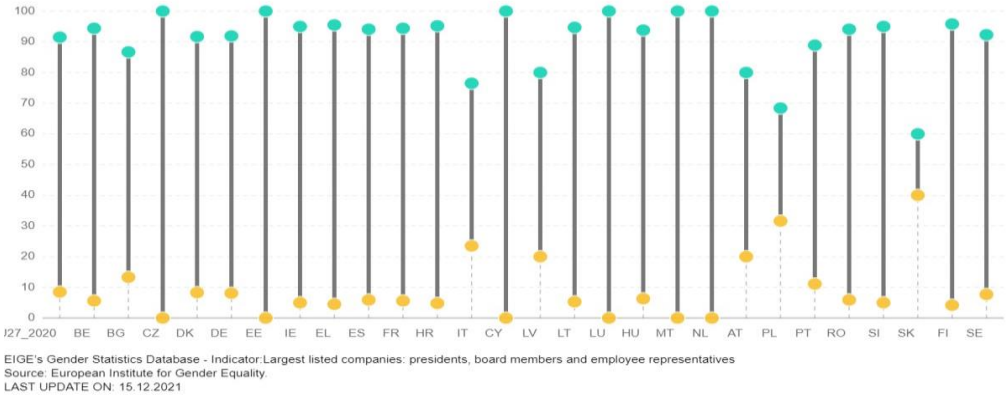

Zdroj 2 European Institute for Gender Equality. Gender Statistics Database, Women and men in decision-making, Business

Ešte pozitívnejšia sa javí situácia vo verejnej správe, kde je v SR na najvyššej úrovni rozhodovania paritný podiel žien a mužov.

G 5.5.2_SVK_3_Podiel žien na vedúcich pozíciách vo verejnej správe (úroveň 1 riadenia)

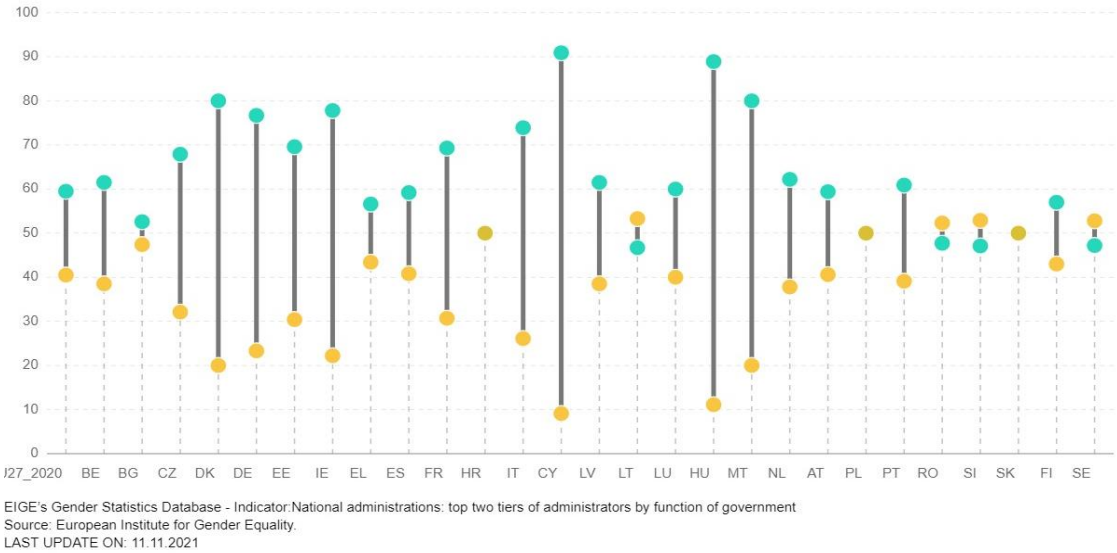

Zdroj 3 European Institute for Gender Equality. Gender Statistics Database, Women and men in decision-making, Business

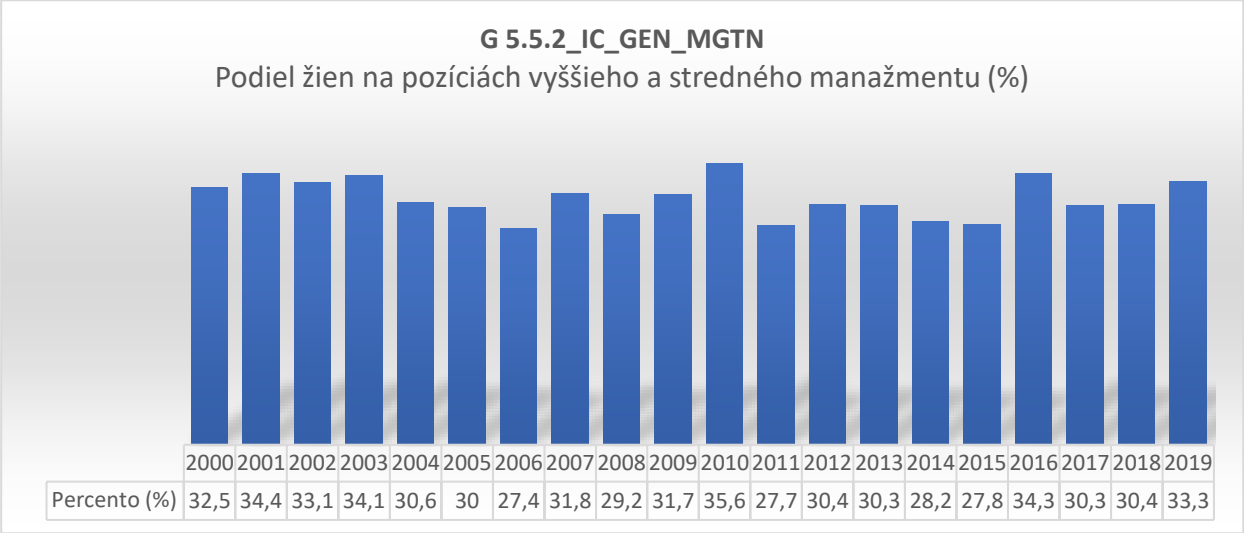

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ IC_GEN_MGTN
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Dlhodobý trend zastúpenia žien v rozhodovacích pozíciách vrcholového a stredného manažmentu sa dá považovať za pozitívny, hoci z indikátora databázy OSN nie je zrejmý. Európska komisia a Európsky inštitút pre rovnosť medzi ženami a mužmi poskytujú podrobnejší prehľad o situácii, ktorý hodnotíme v nasledovnom texte.

Najpozitívnejšia situácia ohľadom zastúpenia žien vo vrcholovom a strednom manažmente je vo verejnej správe, kde je dosiahnuté paritné zastúpenie na dvoch najvyšších úrovniach rozhodovania, V roku 2021 bolo zastúpenie žien na týchto pozíciách na úrovni 49,8 %, čo bol výsledok najbližší k parite v rámci Európskej únie. Priemere EÚ27 bol na úrovni 44 % zastúpenia žien, pričom 9 krajín EÚ má na týchto pozíciách vyššie zastúpenie žien, najviac v Bulharsku.

G 5.5.2_SVK_4_Pomerné zastúpenie žien na 2 najvyšších úrovniach rozhodovania vo verejnej správe

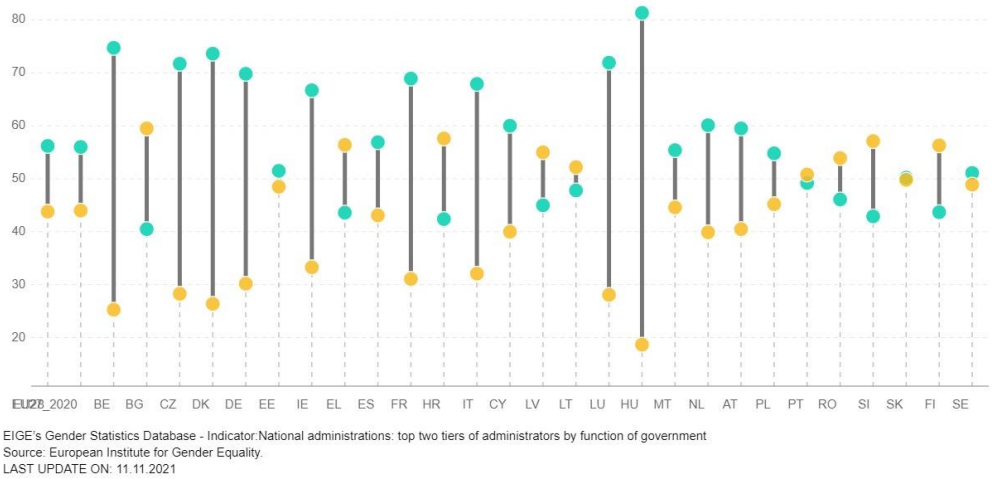

Zdroj 4 https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/wmidm/wmidm_adm/wmidm_adm_nat

Tento stav súvisí aj so silnou horizontálnou segregáciou na trhu práce, keď v nepodnikateľskom sektore predstavuje podiel žien 72 %, kým v podnikateľskom iba 42 % a rozdiel ešte rokmi mierne

narastá. Ženy vysoko prevyšujú mužov v sektoroch ako sú odborní zamestnanci a zamestnankyne, úradnícke práce, vzdelávanie, obchod a služby.

Trend zastúpenia žien v ekonomickom rozhodovaní v podnikateľskom sektore sa dá rovnako hodnotiť kladne. Zastúpenie žien vo vedení zamestnaneckých organizácií je paritné[113]), pričom od roku 2016 s 30 % zastúpením (EÚ priemer 26,9 %) narástlo na súčasných 50 % (EÚ priemer 31,1 %). Tu sa opäť prejavuje efekt malých čísel s limitovaným počtom odborových organizácií v SR. Oveľa nižšie zastúpenia majú ženy v zamestnávateľských zväzoch, kde v roku 2021 predstavoval podiel žien iba 15,3 % (priemer EÚ 18,5 %). Aj tu je však trend vývoja pomerne pozitívny; v roku 2016 bol tento podiel v SR iba 6,2 %.

Rovnosť medzi ženami a mužmi v rozhodovaní je predmetom rôznych iniciatív a aktivít. Za najvýznamnejšiu sa dá považovať angažovanosť firiem a zamestnávateľov v Charte diverzity Slovensko[114]). Je to dobrovoľná iniciatíva firiem a organizácií na podporu inklúzie a diverzity na pracoviskách. Slovenská charta bola slávnostne spustená v roku 2017 a stala sa súčasťou Európskej platformy pre Charty diverzity, ktorá vznikla z iniciatívy Európskej komisie. Ku koncu roka 2021 sa ku chate prihlásilo 110 zamestnávateľov s celkovým počtom 114 993 zamestnancov a zamestnankýň. Hoci charta je široko koncipovaná a zahŕňa podporu diverzity z rôznych aspektov, rovnosť medzi ženami a mužmi v rozhodovaní tvorí jeden z najvýraznejších pilierov. Príkladom bolo podujatie charty zorganizované 10. mája s názvom Ženy vo vedení, ktoré bolo určené pre členské firmy Business Leaders Forum a ambasádorov Charty diverzity.[115])

Čiastkový cieľ 5.a **Uskutočniť reformy, ktoré ženám zabezpečia rovnaké právo na ekonomické zdroje, rovnako ako na možnosť vlastniť a hospodáriť s pozemkami a na ďalšie formy vlastníctva, na prístup k finančným službám, dedičstvu a prírodným zdrojom v súlade s národnou legislatívou**

Indikátor 5.a.2 **Podiel krajín, v ktorých právny rámec (vrátane zvykového práva) zaručuje rovnaké práva žien k vlastníctvu a/alebo správe pôdy**

Definícia: Indikátor 5.a.2 sa zameriava na to, do akej miery právny rámec (vrátane obyčajového práva) zaručuje rovnaké práva žien na vlastníctvo pôdy a / alebo kontrolu.

Indikátor „meria“ úroveň, na ktorej právny rámec krajiny podporuje práva žien na pôdu, testovaním tohto rámca na základe šiestich zástupcov odvodených z medzinárodného práva a medzinárodne uznávaných osvedčených postupov, najmä ratifikovaného Dohovoru o odstránení diskriminácie žien (CEDAW) 189 krajinami a dobrovoľného usmernenia pre zodpovedné riadenie držby pozemného rybolovu a lesného hospodárstva (VGGT), ktoré jednomyseľne schválili členovia Výboru pre potravinovú bezpečnosť (CFS) v roku 2012.

Šesť zástupcov, prostredníctvom ktorých sa sleduje indikátor 5.a.2, je nasledovných:

[113]) Súhrnná správa o stave rovnosti medzi ženami a mužmi na Slovensku za rok 2018.
[114]) https://www.chartadiverzity.sk/.
[115]) https://www.chartadiverzity.sk/podpora-zien-vo-vedeni-sa-tyka-rovnako-zien-ako-muzov/.

Proxy A: Spoločná registrácia pozemkov povinná alebo podporovaná prostredníctvom ekonomických stimulov;
Proxy B: Povinný manželský súhlas s pozemkovými transakciami;
Proxy C: Rovnaké dedičské práva žien a dievčat;
Proxy D: Pridelenie finančných zdrojov na zvýšenie vlastníctva žien a kontroly nad pôdou;
Proxy E: V právnych systémoch, ktoré uznávajú obvyklé držby pôdy, existuje výslovná ochrana pozemkových práv žien;
Proxy F: Povinné kvóty pre účasť žien v inštitúciách pre správu a správu pôdy.

T_5.a.2_SG_LGL_LNDFEMOD

Stupeň, do ktorého právny rámec (vrátane zvykového práva) zaručuje rovnaké práva žien na vlastníctvo pôdy a/alebo kontrolu (1 = žiadne dôkazy do 6 = najvyššie úrovne záruk)

4 body na stupnici 1 - 6	Miera, do akej právny rámec (vrátane zvykového práva) zaručuje ženám rovnaké práva na vlastníctvo a/alebo kontrolu pôdy, bola v roku 2019 na úrovni bodu 4 na stupnici 1-6

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii _ SG_LGL_LNDFEMOD
Stiahnuté: 12.10.2021
Pozn. ŠÚ SR: dostupný je len tento jeden údaj

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický prístup:

Indikátor 5.a.2 meria, do akej miery právny rámec krajín (vrátane zvykového práva) zaručuje ženám rovnaké práva na vlastníctvo pôdy a/alebo kontrolu nad ňou. Miera, do akej právny rámec (vrátane zvykového práva) v SR zaručuje ženám rovnaké práva na vlastníctvo a/alebo kontrolu pôdy, bola v roku 2019 na úrovni bodu 4 na stupnici 1 až 6. Je to stredná úroveň záruk rovnosti medzi ženami a mužmi v oblasti vlastníctva a/alebo kontroly pôdy v právnom rámci. Tri indikátory zo šiestich zástupných indikátorov (A až F) sa nachádzajú v primárnych právnych predpisoch alebo v primárnych a sekundárnych právnych predpisoch.

Zameranie indikátora 5.a.2 na pôdu odráža uznanie skutočnosti, že pôda je kľúčovým ekonomickým zdrojom neoddeliteľne spojeným s prístupom k iným ekonomickým a výrobným zdrojom, ich využívaním a kontrolou nad nimi. Je kľúčovým vstupom pre poľnohospodársku výrobu; môže sa použiť ako zábezpeka na prístup k finančným zdrojom, poradenským službám alebo na vstup do organizácií výrobcov; a môže priamo generovať príjem, ak sa prenajme alebo predá. Uznáva sa tiež, že vlastníctvo pôdy a/alebo kontrola nad ňou zo strany žien má zásadný význam pre znižovanie chudoby, potravinovú bezpečnosť, inkluzívnosť a celkové ciele udržateľného rozvoja. Napokon, rovnosť medzi ženami a mužmi vo vlastníctve a kontrole pôdy je ľudským právom. Napríklad článok 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR) zaručuje rovnosť žien a mužov a v článku 2 zakazuje diskrimináciu na základe pohlavia. Článok 26 paktu zakotvuje rovnosť pred zákonom a možno ho uplatniť na ochranu práva žien na nediskrimináciu a rovnosť nielen v súvislosti s občianskymi a politickými právami, ale aj s hospodárskymi a sociálnymi právami. Ďalej Dohovor o odstránení diskriminácie žien (CEDAW), zdôrazňuje, že diskriminácia žien "porušuje zásady rovnosti práv a rešpektovania ľudskej dôstojnosti".

Cieľ 6 Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých

Čiastkový cieľ 6.1 Do roku 2030 zabezpečiť univerzálny a rovný prístup kbezpečnej a cenovo dostupnej pitnej vode pre všetkých

Indikátor 6.1.1 Podiel populácie majúcej prístup k bezpečnej dodávke pitnej vody

Definícia: Podiel populácie majúcej prístup k bezpečnej dodávke pitnej vody je definovaný ako podiel obyvateľov využívajúcich lepší zdroj pitnej vody, ktorý sa nachádza v príslušnom areáli/objekte, je dostupný vtedy, keď je potrebný, a nie je znečistený fekáliami a chemikáliami. „Lepšie“ zdroje pitnej vody zahŕňajú: rozvodnú sieť; vrty a vŕtané studne; bezpečné kopané studne; bezpečné pramene; dažďovú vodu, stánky s vodou, balenú vodu a dodávanú vodu.

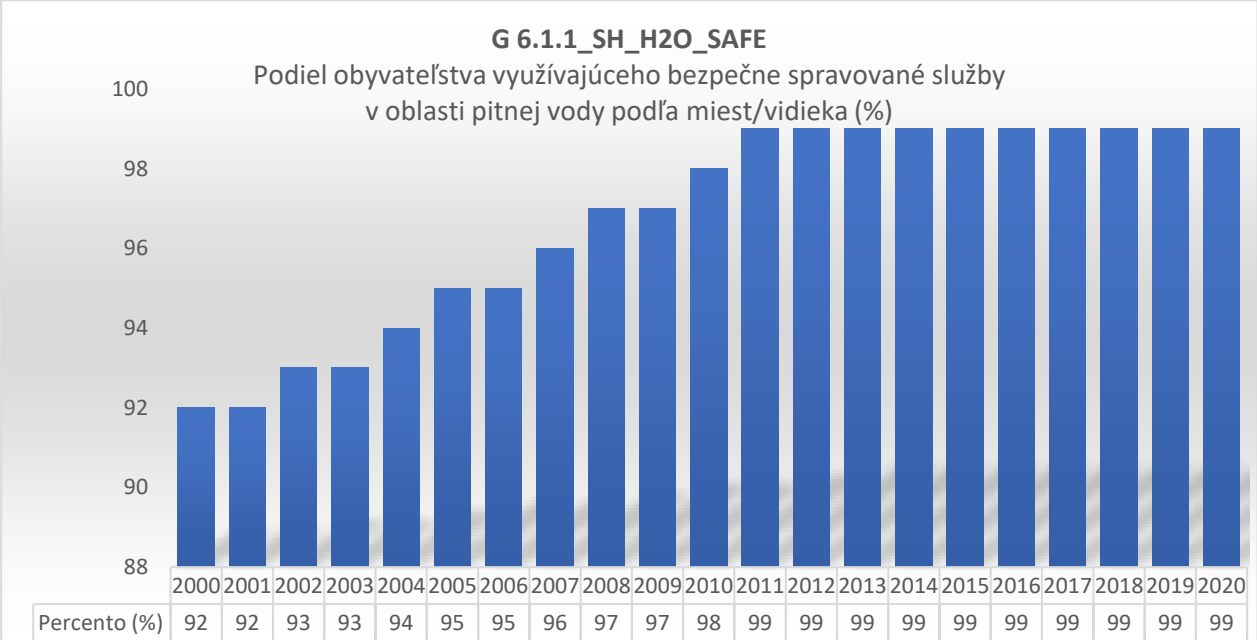

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Percento (%)	92	92	93	93	94	95	95	96	97	97	98	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99

Zdroj: Databáza OSN, odhadovaný údaj za celé Slovensko_ SH_H2O_SAFE
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V prípade indikátora SDG 6.1.1 Slovensko podľa údajov z databázy OSN dosahuje dlhodobo takmer najvyššiu možnú úroveň, t. j. 99 %. **Dominantným zdrojom pitnej vody pre obyvateľstvo v SR je voda dodávaná verejnými vodovodmi. Počet obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov** dosiahol v roku 2020 4 903,61 tis. Vývoj v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou prostredníctvom verejných vodovodov má v SR stúpajúcu tendenciu. Od roku 2005 sa podiel zásobovaných obyvateľov zvýšil z 85,4 % na 89,81 % (k 31.12.2018). Zvyšný podiel obyvateľov žijúcich v domoch využíva ako zdroj vody individuálne domové studne, ktorých vybudovanie podlieha kontrole príslušných orgánov štátnej vodnej správy. Problémy s prístupom k pitnej vode sa môžu vyskytovať ojedinele, napr. v prípade marginalizovaných rómskych

komunít. Aj v týchto prípadoch je však nevyhnutá dodávka pitnej vody zabezpečovaná zo strany samosprávy a príslušných orgánov.

G 6.1.1_SVK_1_Vývoj v zásobovaní obyvateľstva vodou z verejných vodovodov

Vyhodnotenie trendu

Podiel obyvateľov využívajúcich bezpečné služby dodávky pitnej vody je na vysokej úrovni. Úroveň zásobovanosti v jednotlivých okresoch Slovenska je veľmi rozdielna. Okrem miest nadokresného významu (Bratislava, Košice), ktoré dosahujú vysoký stupeň zásobovanosti (98 - 99 %), sú priaznivé podmienky v okresoch Martin, Prievidza, Banská Bystrica. Veľmi vysoká zásobovanosť je v okresoch Pezinok, Trenčín, Partizánske, Šaľa, Liptovský Mikuláš, Turčianske Teplice, Tvrdošín, a Banská Štiavnica. Naopak najnižší podiel zásobovaných obyvateľov je dlhodobo v okresoch Košice-okolie a Vranov nad Topľou, kde takmer polovica obyvateľov je zásobovaná pitnou vodou z domových studní (v niektorých prípadoch s nevyhovujúcou kvalitou vody). Podobne nepriaznivý stav je aj v okresoch Sabinov a Bytča. Menej ako 70 % zásobovaných obyvateľov je v okresoch Gelnica, Medzilaborce, Rimavská Sobota a Lučenec. Za celoslovenským priemerom zaostáva spolu 39 okresov.

V roku 2021 bol schválený Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027. Podľa plánu sa priority výstavby verejných vodovodov sústreďujú na ich realizáciu súbežne so stavbou verejnej kanalizácie a na zvyšovanie podielu obyvateľov zásobovaných bezpečnou pitnou vodou, najmä v tých okresoch, ktoré v súčasnosti nedosahujú ani celoslovenskú úroveň, napr. v Prešovskom a Košickom kraji a južných okresoch Banskobystrického kraja. Rozvoj verejných vodovodov je orientovaný predovšetkým na využívanie kapacít vybudovaných zdrojov pitnej vody. Všade tam, kde je dostatok zdrojov podzemnej vody vyhovujúcej kvality sa prednostne na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou budú aj v budúcnosti využívať tieto zdroje. Plán rozvoja predpokladá tiež rekonštrukcie a zlepšovanie technológií na znižovanie podielov strát produkovanej vody, efektívnosť spotreby energií a odstraňovanie polutantov a dezinfekciu dodávanej vody.

Zabezpečenie všeobecného, spravodlivého a udržateľného prístupu k bezpečnej pitnej vode, sanitácii a hygiene pre všetkých a vo všetkých oblastiach, pričom sa podporí integrované riadenie vodných zdrojov a bezpečné používanie odpadových vôd, je jednou z priorít aj Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR V. (NEHAP V).

Kvalita pitnej vody dodávanej do verejných vodovodných sietí dosahuje v SR vysokú úroveň. Podiel analýz pitnej vody vyhovujúcich hygienickým limitom dosiahol v roku 2020 hodnotu 99,72 %. Nepriaznivejšia situácia sa týka kvality vody v domových studniach. Podľa dostupných údajov približne jedna tretina vlastných studní nevyhovuje požiadavkám na pitnú vodu pre nadlimitný

obsah dusičnanov. Z pohľadu zdravotných dôsledkov súvisiaci s kvalitou pitnej vody možno konštatovať, že na Slovensku je epidemiologická situácia vo výskyte ochorení, pri ktorých je faktorom prenosu pitná voda, priaznivá. Za obdobie rokov 1998 – 2015 bolo potvrdených celkovo 26 epidémií, ktoré postihli 1 240 ľudí. Najčastejšie sa vyskytujúcimi ochoreniami boli gastroenteritídy, bacilárne dyzentérie a vírusové hepatitídy.

Hoci územie SR disponuje dostatočným množstvom zdrojov pre zaistenie zdravotne bezpečnej pitnej vody, prípady extrémnych výkyvov počasia v posledných rokoch (napr. mrazy, suchá, povodne), vedú aj v podmienkach SR k ohrozeniu zdrojov a k obmedzeniu dodávok pitnej vody resp. k nutnosti zabezpečiť náhradné zásobovanie.

Plnenie cieľa SDG 6.1.1 bolo zabezpečované najmä prostredníctvom Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR – aktualizácia 2015. V roku 2021 bol prijatý nový Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027. Detailné informácie sa nachádzajú: https://www.minzp.sk/voda/verejne-vodovody-verejne-kanalizacie/.

Zvyšovanie podielu obyvateľov zásobovaných zdravotne bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov a zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej boli definované aj ako **Národné ciele SR III k Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier**.

Čiastkový cieľ 6.2 **Do roku 2030 spravodlivo pre všetkých zabezpečiť zodpovedajúce sanitačné a hygienické zariadenia a skoncovať s defekáciou na verejnosti, so zvláštnym ohľadom na potreby žien, dievčat a ľudí v ťažkej situácii**

Indikátor 6.2.1 **Podiel populácie majúcej prístup k *(a)* bezpečným hygienickým službám a *(b)* zariadeniam na umývanie rúk mydlom a vodou**

Definícia: Podiel obyvateľstva využívajúceho bezpečne riadené hygienické služby vrátane zariadenia na umývanie rúk mydlom a vodou sa v súčasnosti meria podielom obyvateľstva využívajúceho základné hygienické zariadenie, ktoré nie je spoločné s inými domácnosťami a kde sa exkrementy bezpečne odstraňujú na mieste alebo sa spracúvajú mimo miesta. Medzi "zlepšené" hygienické zariadenia patria: splachovacie alebo vylievacie záchody do kanalizácie, septiky alebo latríny, vetrané zlepšené latríny, latríny s doskou a kompostovacie záchody.

Obyvateľstvo so základným zariadením na umývanie rúk: zariadenie na zadržiavanie, prepravu alebo reguláciu prietoku vody na uľahčenie umývania rúk mydlom a vodou v domácnosti.

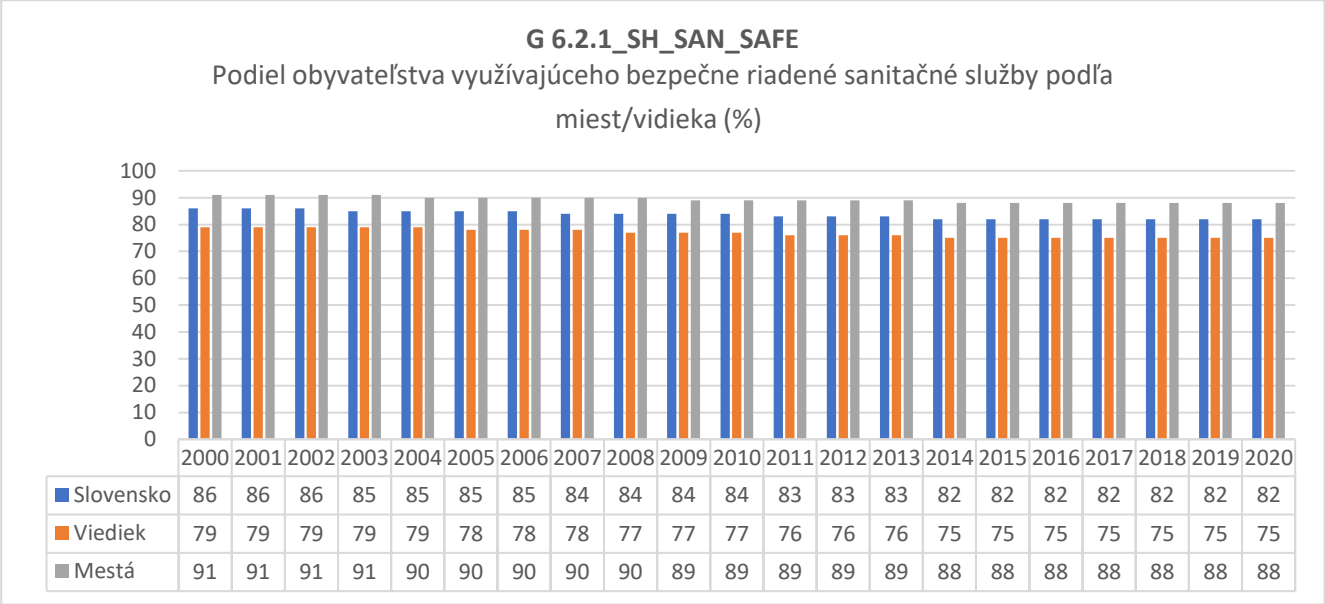

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovensko	86	86	86	85	85	85	85	84	84	84	84	83	83	83	82	82	82	82	82	82	82
Viediek	79	79	79	79	79	78	78	78	77	77	77	76	76	76	75	75	75	75	75	75	75
Mestá	91	91	91	91	90	90	90	90	90	89	89	89	89	89	88	88	88	88	88	88	88

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_SAN_SAFE
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

G 6.2.1_SVK_1_Napojenie obyvateľstva na verejnú kanalizáciu

Vyhodnotenie trendu

Obr. 6.2.1_SVK_2_Mapa_Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu v jednotlivých okresoch SR

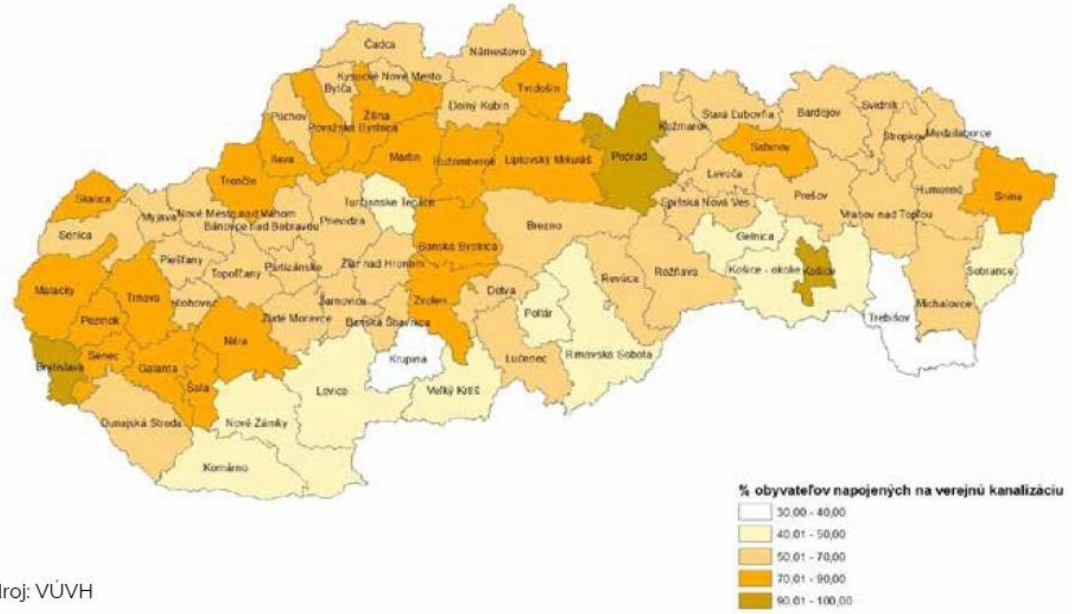

Zdroj: VÚVH

Analytický vstup:

Podiel obyvateľov žijúcich v domoch majúcich prístup k bezpečným hygienickým službám a k zariadeniam na umývanie rúk mydlom a vodou je v SR takmer stopercentný. Nepriaznivejšia situácia sa však môže týkať ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ktorí nemajú zabezpečený prístup k primeranému bývaniu.

Odvádzanie komunálnych odpadových vôd v SR je riešené v súlade so Zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene Zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „vodný zákon“), ktorý v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov, ukladá povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody len verejnou kanalizáciou. Tam, kde výstavba verejnej kanalizácie nepredstavuje prínos pre životné prostredie alebo vyžaduje neprimerane vysoké náklady, možno použiť individuálne systémy alebo iné primerané systémy, ktorými sa dosiahne rovnaká úroveň ochrany životného prostredia ako pri odvádzaní odpadových vôd verejnou kanalizáciou. Takýmito systémami sú najmä vodotesné žumpy alebo malé čistiarne odpadových vôd. Komunálne odpadové vody z aglomerácií nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov musia pred ich vypustením do životného prostredia prejsť čistením.

Vývoj v počte obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu má v SR stúpajúcu tendenciu. Od roku 2005 sa podiel odkanalizovaných obyvateľov zvýšil z 56,7 % na 68 % v roku 2018. **Počet obyvateľov** bývajúcich v domoch **napojených na verejnú kanalizáciu** dosiahol v roku 2020 hodnotu 3 805 tis. obyvateľov, čo predstavuje 69,69 % z celkového počtu obyvateľov. Z pohľadu vybavenosti obcí, z celkového počtu 2 890 samostatných obcí malo v roku 2020 vybudovanú verejnú kanalizáciu 1 152 obcí (t. j. 39,86 % z celkového počtu obcí SR). Napriek stúpajúcemu trendu, rozvoj verejných kanalizácií zaostáva za rozvojom verejných vodovodov a úroveň odvádzania komunálnych odpadových vôd sa v jednotlivých regiónoch SR výrazne líši.

Budovanie a uvádzanie stokových sietí do prevádzky má stúpajúci trend, ale pretrvávajú nedostatky, ktoré spomaľujú riešenie odkanalizovania a čistenia komunálnych odpadových vôd. Koncepčné riešenie starých kanalizačných systémov nevyhovuje súčasným a budúcim požiadavkám na odvádzanie komunálnych a dažďových vôd, čo prináša vysoké náklady na rekonštrukcie a prevádzku. Niektoré systémy majú predimenzované profily zberačov, v ktorých dochádza k sedimentácii znečistenia, v dôsledku veľkorysých prognóz rozvoja miest v minulosti.

Je pomerne vysoký stupeň fyzického opotrebovania stokových sietí a nezrekonštruovaných čistiarní odpadových vôd a zlý technický stav starších dielčích kanalizácií (spravidla realizované v obciach ako akcia „Z“), ktorých napojenie na ČOV je veľmi problematické a vyžaduje komplexné riešenia. Napriek zvýšenému financovaniu budovania stokových sietí a ČOV, niektoré obce zaznamenávajú pomalé pripájanie obyvateľov (v individuálnych prípadoch neochota pripojenia, najmä z dôvodu finančnej náročnosti) na vybudovanú stokovú sieť.

Trend: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií na obdobie 2021 – 2027 predpokladá, že do roku 2027 budú riešené prioritne kanalizačné systémy, alebo ich časti prekrývajúce sa s aglomeráciami na plnenie záväzkov nad 10 000 ekvivalentných obyvateľov (EO) a nad 2 000 EO, výstavbu ČOV v kanalizačných systémoch do 2 000 EO v prípadoch ak už je vybudovaná stoková sieť min. na 80 % a kanalizačné systémy do 2 000 EO nachádzajúcich sa v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd. Ostatné kanalizačné systémy (obce) budú riešené priebežne, postupne a individuálne.

Opatrenia prijaté na dosiahnutie cieľa

Základným rámcovým dokumentom na usmernenie prípravy, plánovania a realizácie komunálnych stokových sietí a čistiarní odpadových vôd je Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR. Tento sa spracováva v 6 ročných cykloch od roku 2005. Plán dokumentoval súčasný stav v odvádzaní a čistení komunálnych odpadových vôd podľa kanalizačných systémov, pozitíva a negatíva v oblasti verejných kanalizácií týkajúce sa odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, úroveň plnenia kritérií ustanovených smernicou 91/271/EHS a národnou legislatívou. Vláda SR prijala Uznesením vlády SR č. 521 z 23. októbra 2019 k dokumentu Financovanie rozvoja verejných vodovodov (s dôrazom pre obce do 2 000 obyvateľov) a verejných kanalizácií (s dôrazom pre obce v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov) v SR pre roky 2020 – 2030, na základe ktorého boli každoročne vyčlenené finančné prostriedky vo výške 50,0 mil. eur na budovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií z Environmentálneho fondu. Na základe tohto materiálu sa upravili jednotlivé výzvy z Environmentálneho fondu, ktorého cieľom je podporiť hlavne stavby verejných kanalizácií, ktoré sú dlhodobo rozostavané s cieľom ich ukončiť a uviesť do prevádzky.

Za účelom zlepšenia situácie v oblasti odkanalizovania, čistenia a vypúšťania komunálnych odpadových vôd v SR boli využívané európske finančné prostriedky v rámci významných zdrojov financovania: Operačný program Kvalita životného prostredia na roky 2014 – 2020 (v pôsobnosti MŽP SR), Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020 (v pôsobnosti MPRV SR), ako aj Operačný program Ľudské zdroje (v pôsobnosti MV SR). V prípade malých obcí aj z prostriedky Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 (v pôsobnosti MPRV SR). Na národnej úrovni boli použité verejné zdroje z Environmentálneho fondu na stavby verejných kanalizácií a taktiež finančné prostriedky miest a obcí a vodárenských spoločností, resp. úverov.

Na nadchádzajúce obdobie Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027 predznamenáva výstavbu verejných kanalizácií v obciach bez kanalizácie s cieľom zvýšiť počet obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu a zabezpečiť tak čistenie odpadových vôd podľa smernice 91/271/EHS a národnej legislatívy, týkajúcej sa čistenia odpadových vôd. Na roky 2021 – 2027 sa pripravuje na schválenie Operačný program Slovensko 2021 – 2027 (v pôsobnosti MIRRI SR).

T_6.2.1_ SH_SAN_DEFECT

Podiel obyvateľstva praktizujúceho otvorenú defekáciu podľa miest/vidieka (%)

0 %	V roku 2020 praktizovalo otvorenú defekáciu **0,0** % obyvateľov.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ SH_SAN_DEFECT
Stiahnuté: 14.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Krátky časový rad

Analytický vstup:

Vyhodnotenie tohto indikátora súvisí s plnením cieľov, ktorých predmetom je zabezpečiť prístup k primeranému bývaniu pre ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením. Slovensko má v tejto oblasti výrazné výzvy. Miera závažnej deprivácie v bývaní v populácii ohrozenej chudobou je vyššia ako priemer EÚ 15 a navyše sa v čase zhoršuje. V oblasti zlepšenia podmienok bývania pre jednu z takýchto skupín, marginalizované rómske komunity (MRK), je kľúčovou iniciatívou posledných rokov Národný projekt Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou MRK, ktorý realizuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Touto podporou sa umožní cieľovej skupine alebo obci nadobudnúť k pozemkom pod obydliami právny titul a následne bude možné zrealizovať opatrenia smerujúce k zlepšeniu štandardov hygieny bývania miestnych obyvateľov, napr. k zriadeniu prístupu k inžinierskym sieťam.

Čiastkový cieľ 6.3 **Do roku 2030 zlepšiť kvalitu vody znížením jej znečistenia, obmedzením vyhadzovania odpadov do vody a minimalizáciou vypúšťania nebezpečných chemických látok do vody, znížiť podiel znečistených odpadových vôd na polovicu a podstatne zvýšiť recykláciu a bezpečné opätovné využívanie vody v celosvetovom meradle**

Indikátor 6.3.1 **Podiel odpadových vôd z domácností a priemyslu, ktoré boli bezpečne čistené**

Definícia: Tento indikátor meria objemy odpadových vôd, ktoré vznikajú pri rôznych činnostiach, a objemy odpadových vôd, ktoré sa bezpečne čistia pred vypustením do životného prostredia. Oba tieto indikátory sa merajú v jednotkách 1 000 m3/deň, aj keď niektoré zdroje údajov môžu používať iné jednotky, ktoré si vyžadujú prevod. Pomer upraveného objemu k vytvorenému objemu sa berie ako „podiel bezpečne vyčisteného toku odpadovej vody“.
Toky odpadových vôd sa rozdelia na toky z priemyslu, služieb a domácností, s odkazom na Medzinárodnú štandardnú odvetvovú klasifikáciu všetkých ekonomických činností revíziu 4 (ISIC). Pokiaľ je to možné, bude sa počítať podiel každého z týchto tokov odpadu, ktorý je bezpečne spracovaný pred vypustením do životného prostredia.

T_ 6.3.1_ EN_WWT_WWDS
Podiel bezpečne vyčistených domácich odpadových vôd (%)

79,8 %	Podiel bezpečne vyčistených odpadových vôd z domácností bol v roku 2020 **79,8 %.**

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_WWT_WWDS
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn. dostupný len jeden rok

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

G 6.3.1_SVK_1_Objem odpadových vôd vypúšťaných do povrchových vôd

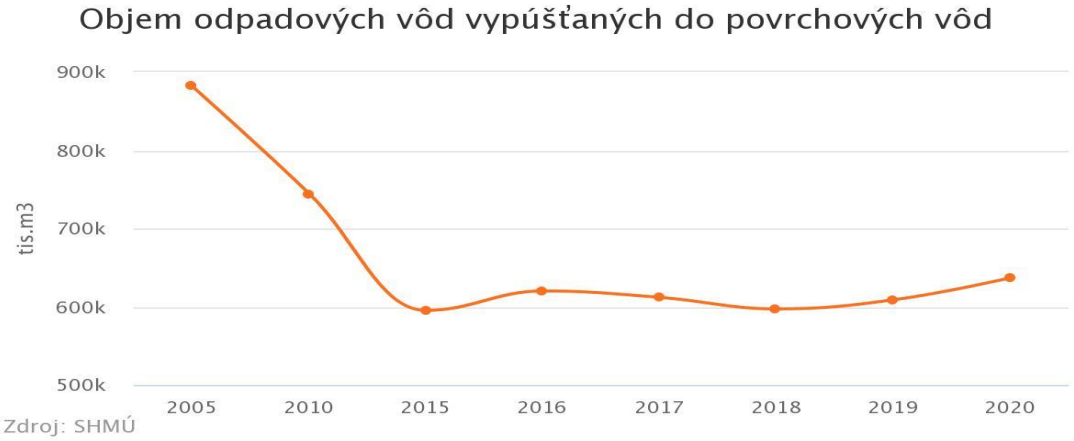

Vyhodnotenie trendu

G 6.3.1_SVK_2_Vývoj vo vypúšťaní čistených a nečistených odpadových vôd do vodných tokov

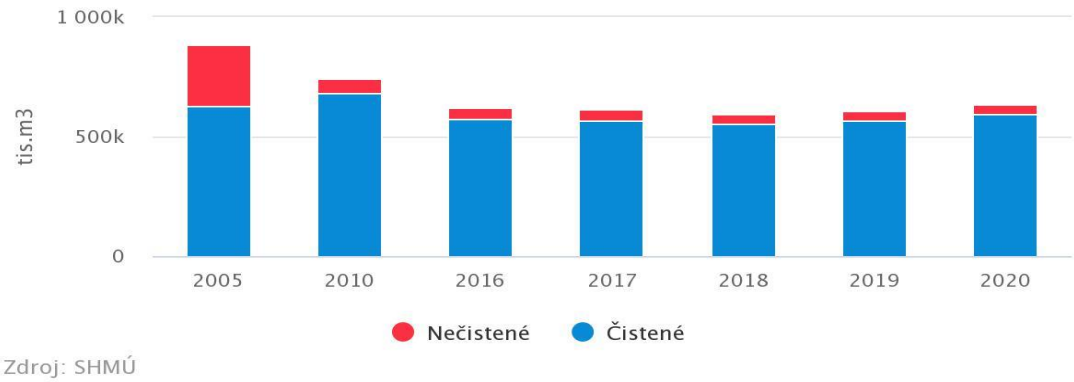

G 6.3.1_SVK_3_Znečistenie odpadových vôd vypúšťaných do povrchových vôd

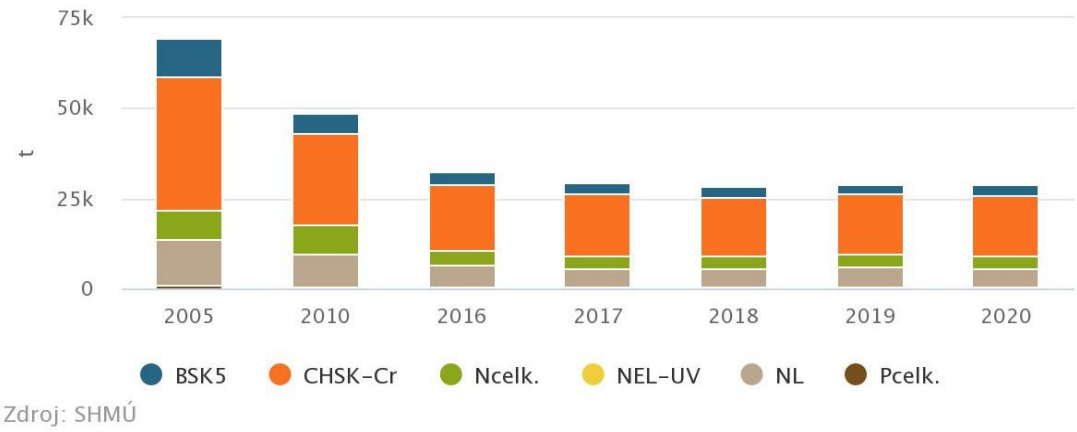

Množstvo vypúšťaných odpadových vôd a v nich obsiahnutého znečistenia má v SR klesajúcu tendenciu čo súvisí s postupným dobudovaním sietí mestských čistiarní odpadových vôd (ČOV), s poklesom výroby v niektorých priemyselných oblastiach, so sprísňovaním požiadaviek na dodržiavane environmentálnych noriem kvality a so zavádzaním nových čistejších technológií. V roku 2020 predstavovalo celkové množstvo odpadových vôd vypúšťaných do povrchových vôd (t. j. splaškových a komunálnych odpadových vôd, priemyselných odpadových vôd, odpadových vôd z poľnohospodárstva a iných odpadových vôd) 636 640 tis. m^3, čo oproti predchádzajúcemu roku

znamenalo nárast o 4,6 %, ale v porovnaním s rokom 2005 pokles 28 %. **Podiel vypúšťaných čistených** odpadových vôd **k celkovému množstvu odpadových vôd** vypúšťaných do tokov predstavoval v roku 2020 hodnotu 93,50 %, pričom v roku 2005 podiel čistených odpadových vôd dosahoval 71,18 %. Počas obdobia 2005 – 2020 bol zaznamenaný pokles aj v množstve **vypúšťaných znečisťujúcich látok** obsiahnutých v odpadových vodách. Tento pokles predstavoval viac ako 80 % pre ukazovatele NL, BSK_5, $ChSK_{Cr}$ a NELuv. Relatívny nepomer medzi miernym poklesom objemu OV a výrazným poklesom v množstve znečisťujúcich látok v OV súvisel so zavádzaním moderných výrobných technológií, ako aj s uplatňovaním účinnejších procesov čistenia odpadových vôd.

V roku 2020 bolo do tokov **verejnou kanalizáciou** (v správe obcí a vodárenských spoločností - VS) vypustených celkom 460 mil. m^3 odpadových vôd, čo predstavovalo oproti predchádzajúcemu roku nárast o 33 mil. m^3 a množstvo čistených odpadových vôd vypúšťaných do verejnej kanalizácie dosiahlo hodnotu 456 mil. m^3. V roku 2005 bolo do tokov verejnou kanalizáciou vypustených 443 mil.m^3 odpadových vôd, z čoho množstvo čistených OV predstavovalo hodnotu 428 mil.m^3.

SR, ako členský štát EÚ, implementuje na svojom území aj požiadavky na odvádzanie a čistenie odpadových vôd z obcí, ktoré sú zakotvené v smernici Rady 91/271/EHS30 o čistení komunálnych odpadových vôd. Základnou jednotkou pre vyhodnocovacie súladu s touto smernicou je aglomerácia. Na Slovenku je podľa pokynov pre implementáciu uvedenej smernice celkove vymedzených 2 759 aglomerácií (stav k 31.12.2018), z toho 356 aglomerácií s veľkosťou nad 2 000 EO, v ktorých sa nachádza 662 miest a obcí SR a v ktorých žije 3 902 331 obyvateľov (t. j. 71,67 % z celkového počtu trvalo bývajúcich obyvateľov SR). Znečistenie z aglomerácií s veľkosťou nad 2 000 EO vyprodukované v roku 2018 predstavovalo hodnotu 4 168 420 EO, čo v porovnaní s rokom 2011 predstavovalo pokles vyprodukovaného znečistenia o 894 948 EO. 86,64 % množstva vyprodukovaného znečistenia (vyjadrené v EO) z aglomerácií SR nad 2 000 EO bolo odvádzaných stokovou sieťou (nárast oproti roku 2011 o 4,34 %), 12,85 % bolo riešených individuálnymi systémami a bez adekvátneho odvádzania odpadových vôd bolo 0,51 % aglomerácií.

Napriek postupne sa zlepšujúcemu stavu oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd zostávajú odpadové vody z domácností aj naďalej významným zdrojom najmä organického znečistenia vôd a znečistenia vôd živinami.

Opatrenia prijaté na dosiahnutie cieľa

Znečisťovanie vôd organickým znečistením a živinami a vypúšťanie odpadových vôd s obsahom špecifického znečistenia z potenciálnych významných priemyselných a iných bodových zdrojov znečistenia je na úrovni EÚ regulované najmä smernicou Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd.

Nakladanie s komunálnymi odpadovými vodami v SR upravuje najmä vodný zákon, ktorý v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov, ukladá povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody verejnou kanalizáciou a tieto vody pred ich vypustením do životného prostredia čistiť. V aglomeráciách menších ako 2 000 ekvivalentných obyvateľov, ktoré nemajú vybudovanú verejnú kanalizáciu bez primeraného čistenia alebo v riedko osídlených oblastiach mimo aglomerácií možno okrem verejnej kanalizácie riešiť odvádzanie komunálnych odpadových vôd aj individuálnymi systémami alebo inými primeranými systémami, ktorými sú najmä vodotesné žumpy a pre riedko osídlené oblasti aj malé čistiarne odpadových vôd s primeraným čistením tak, aby sa dosiahli environmentálne ciele pre povrchové vody a podzemné vody. V prípade, ak komunálne odpadové vody nie sú odvádzané verejnou kanalizáciou, ale sú akumulované vo vodotesných žumpách, aj tieto vody musia byť odvážané a zneškodňované v čistiarni odpadových vôd.

Základnými dokumentom, ktoré podporovali realizáciu opatrení vedúcich k znižovaniu množstva vypúšťaných odpadových vôd a k znižovaniu znečistenia vo vypúšťaných odpadových vodách patria Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027 a Vodný plán Slovenska platný pre obdobie rokov 2016- 2021 (v príprave na obdobie 2022 – 2027).

Čiastkový cieľ 6.4 **Do roku 2030 podstatne zvýšiť efektivitu využívania vody vo všetkých sektoroch a zabezpečiť udržateľný odber a dodávky pitnej vody tak, aby bol vyriešený nedostatok vody a podstatne sa znížil počet ľudí trpiacich jej nedostatkom**

Indikátor 6.4.1 **Zmena efektivity využitia vody v priebehu času**

Definícia: Zmena účinnosti využívania vody v priebehu času (CWUE). Zmena pomeru pridanej hodnoty k objemu spotreby vody v priebehu času.
Efektívnosť využívania vody (WUE) je definovaná ako podiel pridanej hodnoty daného hlavného sektora a objemu použitej vody. Podľa kódovania ISIC 4 sú sektory definované ako:
1. poľnohospodárstvo; lesníctvo; rybolov (ISIC A), (ďalej len „poľnohospodárstvo");
2. ťažba a dobývanie; priemyselná výroba; dodávka elektriny, plynu, pary a klimatizovaného vzduchu; stavebníctvo (ISIC B, C, D a F), (ďalej len „MIMEC");
3. všetky odvetvia služieb (ISIC E a ISIC G-T), (ďalej len „služby“).

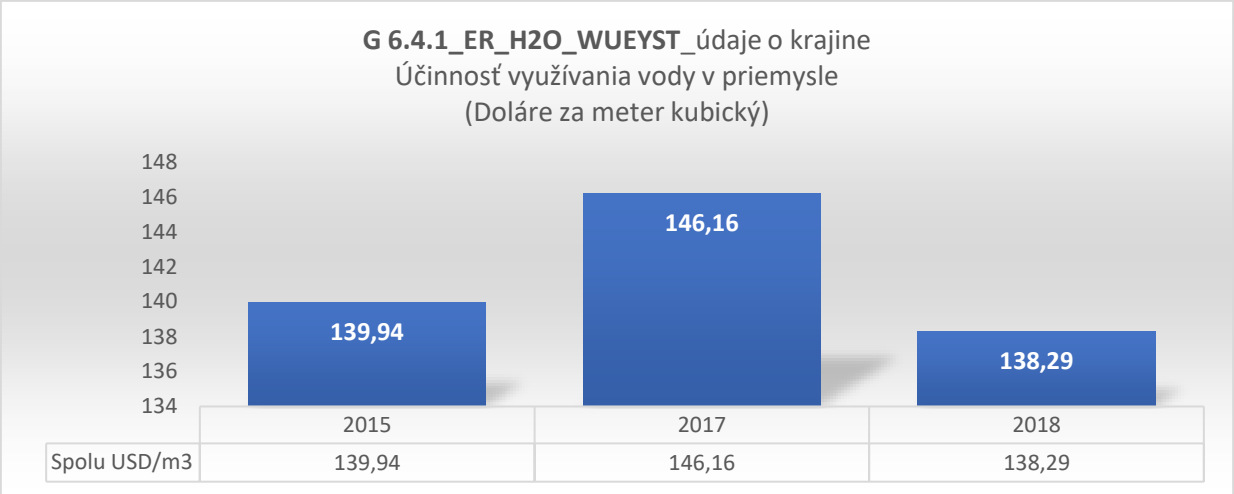

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine, žiadne členenie_ ER_H2O_WUEYST
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

G_6.4.1_SVK_1_Produktivita vody

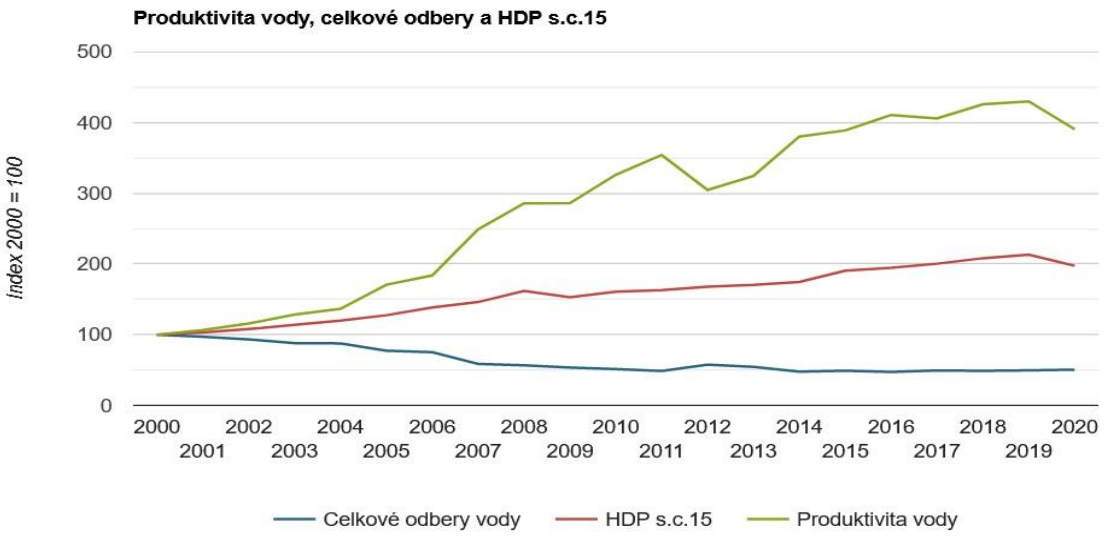

Zdroj: SHMÚ, ŠÚ SR

Produktivita vody je indikátor sledovaný z pohľadu princípov zeleného rastu. Jeho účelom je kvantifikovať vzťah hospodárskych činností k užívaniu vody a ich environmentálnych dopadov. Vyjadrovaný je podielom hrubého domáceho produktu SR v stálych cenách a celkových odberov povrchových a podzemných vôd.

Odbery vody v SR majú neustále klesajúci trend vo všetkých užívateľských skupinách. Celkový pokles odberov vôd (povrchových aj podzemných) v rokoch 2000 – 2020 zaznamenal 49,1 %, napriek miernemu nárastu v roku 2012. Hrubý domáci produkt (v s.c. 15) sa za rovnaké obdobie zvýšil o 103,9 %. Z pohľadu rozdvojenia kriviek záťaže životného prostredia (odber vody) a ekonomického výkonu (HDP) môžeme hovoriť o „absolútnom“ decouplingu. Produktivita vody v rozmedzí rokov 2000 – 2020 predstavuje nárast o 315,54 %, aj keď v roku 2012 oproti roku 2011 poklesla o 49,2 %.

V súvislosti s udržateľným plánovaním vo vodnom hospodárstve je dôležité venovať pozornosť **návratnosti nákladov za vodohospodárske služby**. Ako vodohospodárske služby sa v SR hodnotí:

- zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadovej vody – túto službu poskytujú vodárenské spoločnosti a obce,
- vodohospodárske služby súvisiace s využívaním vodného toku – tieto služby poskytuje správca významných vodohospodárskych tokov a ďalší správcovia vodných tokov.

Miera návratnosti nákladov za sektor zásobovanie pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd je na pomerne vysokej úrovni. V roku 2016 dosahovala 96,5 %, v roku 2017 - 95,4 % a v roku 2018 - 99 %. U vodohospodárskych služieb súvisiacich s využívaním vodných tokov je situácia menej priaznivá, hoci na druhej strane vypovedá o nižšej miere využívania funkcií vodných tokov, čo je možné hodnotiť pozitívne z hľadiska environmentálneho. Miera návratnosti nákladov v období rokov 2016-2018 na národnej úrovni sa pohybovala v rozmedzí 76 – 82 %, čo má negatívny dopad na výkon správy povodia a obnovy majetku.

Medzi využívaním vody (hlavne z pohľadu domácností) a základnými socio-ekonomickými ukazovateľmi, akými sú HDP, príjmy a výdavky na obyvateľa, existuje prepojenie. Zaujímavým z pohľadu obyvateľstva je porovnanie príjmov domácností s celkovými výdavkami domácností a

výdavkami na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá. Ak zhodnotíme vývoj príjmov domácností, celkový disponibilný príjem v SR na osobu a mesiac vzrástol od roku 2013 len o 7,7 %. Peňažné výdavky domácností na osobu a mesiac vzrástli v priemere v SR od roku 2007 o 14,3 %. Percentuálny podiel výdavkov na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá sa pohyboval približne na úrovni 20 % počas obdobia rokov 2013 až 2018. V roku 2001 dosahoval tento podiel výdavkov na národnej úrovni 15,6 %. Výdavky samostatne na spotrebu vody a odvod použitej vody v roku 2015 tvorili 1,5 % na celkových výdavkoch domácností.

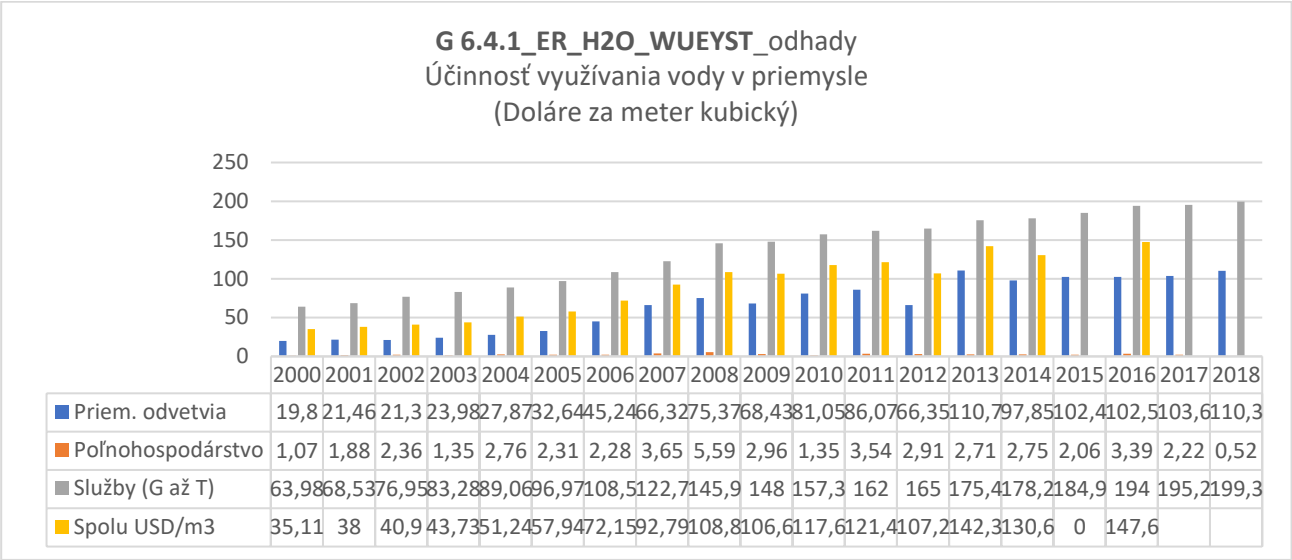

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Priem. odvetvia	19,8	21,46	21,3	23,98	27,87	32,64	45,24	66,32	75,37	68,43	81,05	86,07	66,35	110,7	97,85	102,4	102,5	103,6	110,3
Poľnohospodárstvo	1,07	1,88	2,36	1,35	2,76	2,31	2,28	3,65	5,59	2,96	1,35	3,54	2,91	2,71	2,75	2,06	3,39	2,22	0,52
Služby (G až T)	63,98	68,53	76,95	83,28	89,06	96,97	108,5	122,7	145,9	148	157,3	162	165	175,4	178,2	184,9	194	195,2	199,3
Spolu USD/m3	35,11	38	40,9	43,73	51,24	57,94	72,15	92,79	108,8	106,6	117,6	121,4	107,2	142,3	130,6	0	147,6		

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ ER_H2O_WUEYST
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn. ŠÚ SR: Spolu USD/m^3- žiadne členenie

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

G 6.4.1_SVK_2_Užívanie povrchovej vody podľa účelu využitia (mil.m3)

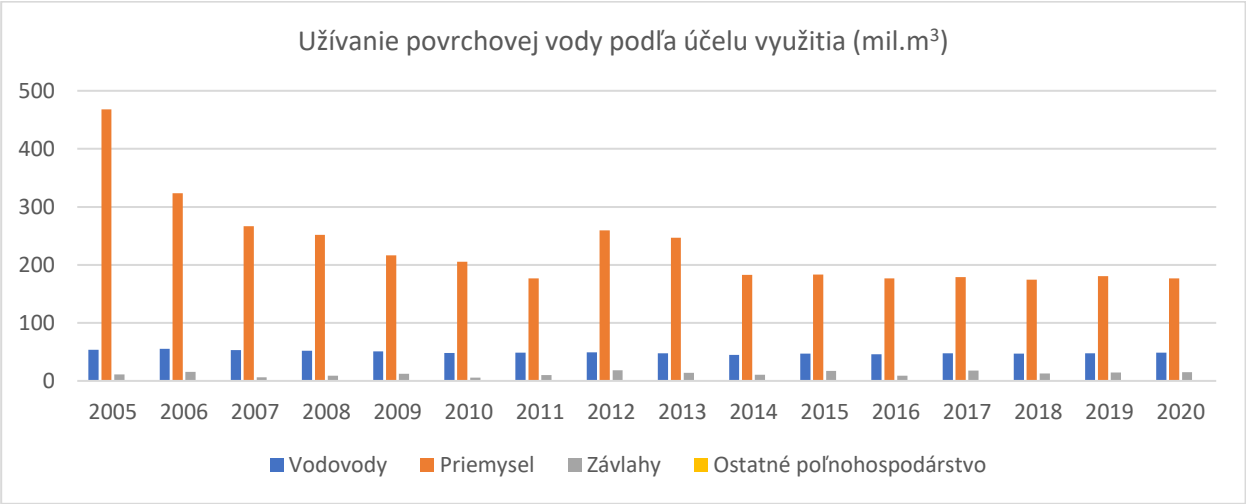

G 6.4.1_SVK_3_Užívanie podzemnej vody podľa účelu využitia (l.s-1)

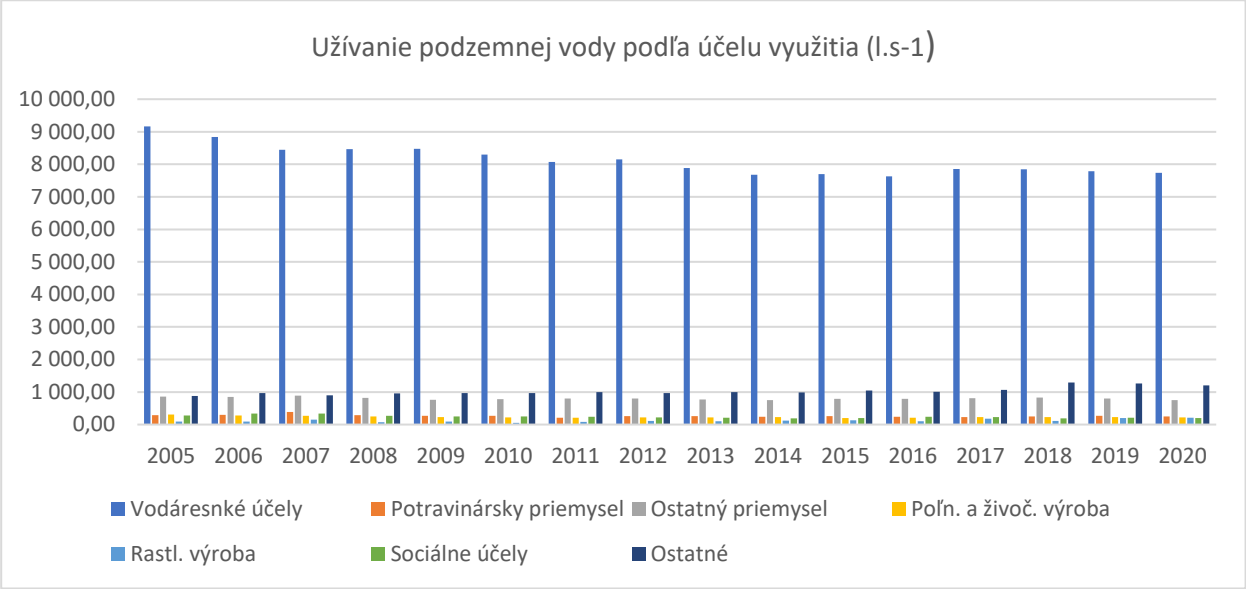

Každý zo sektorov ekonomiky je viazaný na využívanie vody. Pri hodnotení ekonomickej významnosti jednotlivých sektorov je kľúčovým ukazovateľom výška vytvoreného HDP a podiel na celkovom HDP. Dominantné postavenie z hľadiska tvorby HDP má priemysel a priemyselná výroba (podiel tohto sektora na tvorbe HDP dosiahol v roku 2018 23,02 %), poľnohospodárstvo má výrazne nižší podiel (2,36 % v roku 2018).

Podkladom k hodnoteniu hospodárskeho významu jednotlivých druhov využívania vôd sú údaje o odberoch z povrchových a podzemných vôd. Najnižší podiel z odberov povrchových vôd predstavovali odbery pre poľnohospodársku výrobu, pre závlahy, nasledujú odbery pre pitné účely (verejné vodovody) a najväčší odber má priemysel. Pri odberoch z podzemných vôd – najnižšie percento prislúchalo poľnohospodárstvu, potom nasledoval priemysel a najvyšší podiel mal odber pre verejné vodovody.

Najvyšší hospodársky význam má využívanie povrchovej vody v sektore priemyslu a podzemnej vody v sektore verejné vodovody.

Indikátor 6.4.2 Úroveň vodného stresu - odber sladkej vody ako podiel dostupných zdrojov sladkej vody

Definícia: Úroveň vodného stresu: odber sladkej vody ako podiel dostupných zdrojov sladkej vody je pomer medzi celkovou sladkou vodou odobratou všetkými významnými odvetviami a celkovými obnoviteľnými zdrojmi sladkej vody po zohľadnení požiadaviek na tok životného prostredia. Medzi hlavné odvetvia definované v štandardoch ISIC patrí poľnohospodárstvo; lesníctvo a rybolov; výroba; elektrárenský priemysel; a služby. Tento indikátor je tiež známy ako intenzita odberu vody.

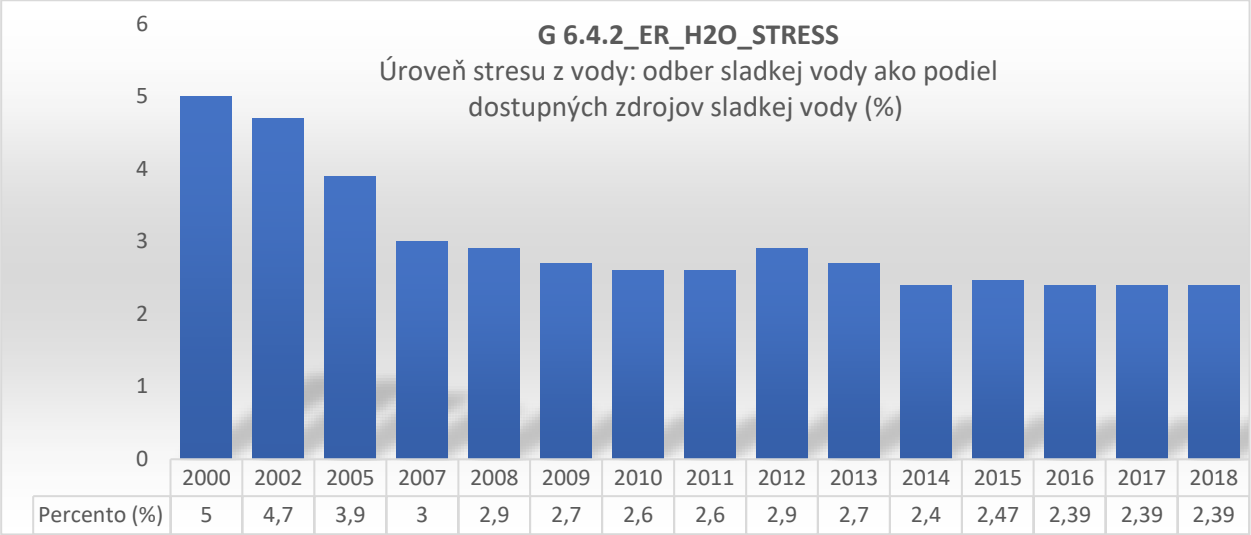

	2000	2002	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Percento (%)	5	4,7	3,9	3	2,9	2,7	2,6	2,6	2,9	2,7	2,4	2,47	2,39	2,39	2,39

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine, žiadne členenie_ ER_H2O_STRESS
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

G 6.4.2_SVK_1_Vývoj v odberoch povrchových vôd

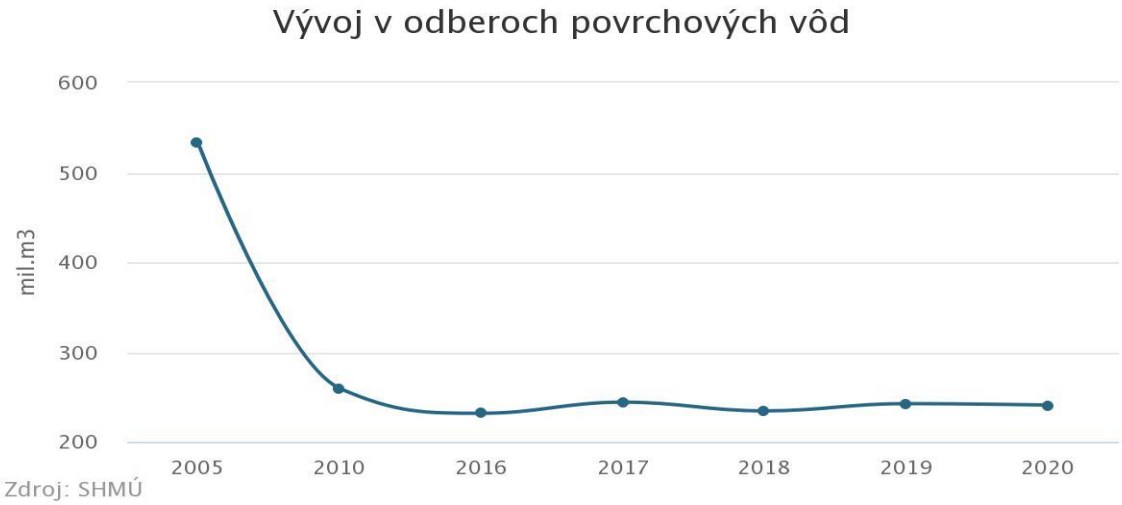

G 6.4.2_SVK_2_Vývoj využívania podzemných vôd

G 6.4.2_SVK_3_Miera užívania vody

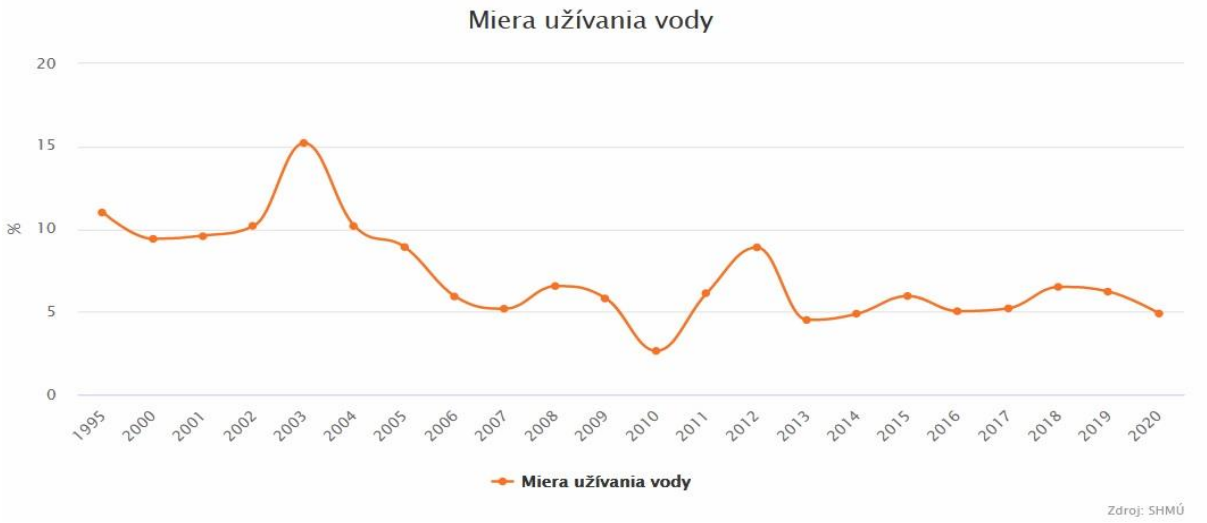

Vyhodnotenie trendu

SR je charakterizovaná ako krajina bohatá na vodné zdroje. Jej využiteľné množstvá podzemných vôd predstavujú približne 78 tis. l. s^{-1}, a povrchový vodný fond, vyjadrovaný ročným odtokom z územia Slovenska, približne 11 tis. mil. m^3 (údaj za rok 2017). Rozloženie vodných zdrojov v priestore a čase však nie je rovnomerné a ich dostupnosť nie je vždy samozrejmosťou. Nároky a požiadavky na potrebu vody a jej odber si uplatňujú všetky hospodárske odvetvia. V prípade ak tieto nároky presahujú možnosti dostupných vodných zdrojov a ich obnoviteľnosť, alebo ohrozujú existenciu na vode závislých ekosystémoch, užívanie vôd sa môže stať neudržateľným. Toto riziko sa v súčasnosti nezanedbateľne zvyšuje najmä v súvislosti s prejavmi negatívnych dopadov zmeny klímy.

Z pohľadu nárokov hospodárskych odvetví na vodné zdroje možno konštatovať, že vývoj odberov povrchových vôd má klesajúcu tendenciu. Najväčší podiel odberov povrchových vôd predstavujú odbery vôd pre priemysel (cca 75 %), nasleduje zásobovanie obyvateľstva vodou z verejných vodovodov (20 %). Závlahy predstavujú nevýznamný podiel, čo je však odrazom aj súčasných podmienok využívania zavlažovacích systémov a ich technickým stavom. V prípade odberov podzemných vôd má vývoj z dlhodobého pohľadu tiež klesajúci charakter, hoci v priebehu posledných piatich rokov (2015 – 2020) majú odbery pomerne vyrovnaný charakter. Najväčší podiel odberov podzemných vôd predstavujú odbery vôd pre verejné vodovody (73 %). V roku 2020 bolo na Slovenku odberateľmi podliehajúcimi nahlasovacej povinnosti podľa vodného zákona využívaných v priemere 10 578,58 $l.s^{-1}$ podzemnej vody, čo predstavovalo 13,40 % z dokumentovaných využiteľných množstiev podzemných vôd.

Miera využívania vody v SR, ktorá vyjadruje podiel celkových odberov vody z ročného odtoku vody z územia SR, mala v období rokov 2005 - 2020 kolísavý charakter a pohybovala sa medzi hodnotami 2,63 % (roku 2010) po 8,89 % (v roku 2012).

Opatrenia prijaté na dosiahnutie cieľa

Vytváraniu podmienok pre predchádzanie nedostatku vody a jej racionálne využívanie je predmetom viacerých koncepčných a strategických dokumentov. Medzi najvýznamnejšie patrí Vodný plán Slovenska – aktualizácia 2015 a aktualizácia 2021, Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy – aktualizácia 2018, Akčný plán pre implementáciu Stratégie

adaptácie SR na zmenu klímy, H2ODNOTA JE VODA - Akčný plán na riešenie dôsledkov sucha a nedostatku vody, Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 – 2020 a pod. (napr. Plán obnovy a odolnosti SR).

Realizáciu opatrení zameraných na prispôsobovanie nárokov spoločnosti a odbery vôd reálnym možnostiam a potenciálu územia, so zohľadnením očakávaných dopadov zmeny klímy podporuje aj pripravovaná Koncepcia vodnej politiky Slovenska do roku 2030, ktorá zdôrazňuje, že pre oblasti využívania vôd je potrebné optimalizovať odbery, hospodáriť s vodou efektívne, zrážkové vody a vyčistené odpadové vody opätovne využívať, podporovať používanie technológií a postupov šetriacich vodu a to najmä s ohľadom na zmenu klímy a jej dopady. Naďalej je potrebné presadzovať využitie podzemnej vody prednostne na pitné účely. Prioritným cieľom je zosúladiť požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vodných útvarov a požiadavky na hospodárske využívanie vodných zdrojov. Prvým krokom je stanovenie ekologických prietokov vo vodných tokoch, resp. obdobnej hodnoty v prípade podzemných vôd (limitujúca hladina podzemnej vody). Vodné toky, ale aj vodné útvary vo všeobecnosti, musia byť brané ako jeden z užívateľov/odberateľov a musia mať garantované právo na ekologicky dostatočné množstvo vody. Stanovenie ekologických limitov však nie je možné vykonať samostatne bez zmeny stratégie zabezpečenosti dodávky vody pre užívateľskú sféru, určenia priority jednotlivých užívateľov a ich strategického významu pre fungovanie štátu. V budúcnosti nebude všade, v každom čase k dispozícii neobmedzené množstvo vody pre každého užívateľa a odberateľa v požadovanej kvalite – a realitou sa stanú „semafory“ na regulovanie odberov a využívania vôd v čase nedostatku vody alebo sucha, resp. až úplné odstavenie niektorých skupín užívateľov vôd a zmena spôsobov a podmienok užívania vôd.

Čiastkový cieľ 6.5 **Do roku 2030 zaviesť integrovanú správu vodných zdrojov na všetkých úrovniach, a to aj za pomoci cezhraničnej spolupráce tam, kde je to vhodné**

Indikátor 6.5.1 **Stupeň implementácie integrovaného riadenia vodných zdrojov (0 – 100)**

Definícia: Indikátor 6.5.1 predstavuje „stupeň implementácie integrovaného riadenia vodných zdrojov“. Meria fázy vývoja a implementácie integrovaného riadenia vodných zdrojov (IWRM) na stupnici od 0 do 100 v šiestich kategóriách (pozri časť Odôvodnenie). Skóre indikátora sa počíta zo zisťovania v krajine, ktorý pozostáva z 33 otázok a každá z nich sa hodnotí na rovnakej škále 0-100.

Definícia IWRM je založená na medzinárodne dohodnutej definícii a je univerzálne použiteľná. Definícia IWRM bola oficiálne formulovaná v roku 1992 a je definovaná ako „proces, ktorý podporuje koordinovaný rozvoj a hospodárenie s vodou, pôdou a súvisiacimi prírodnými zdrojmi s cieľom maximalizovať hospodárske a sociálne blaho spravodlivým spôsobom bez toho, aby bola ohrozená udržateľnosť životne dôležitých ekosystémov.“ (GWP 2010).

Metóda vychádza z oficiálnych správ o stave OSN IWRM z rokov 2008 a 2012 z Johannesburského plánu implementácie zo Svetového summitu OSN o udržateľnom rozvoji (1992).

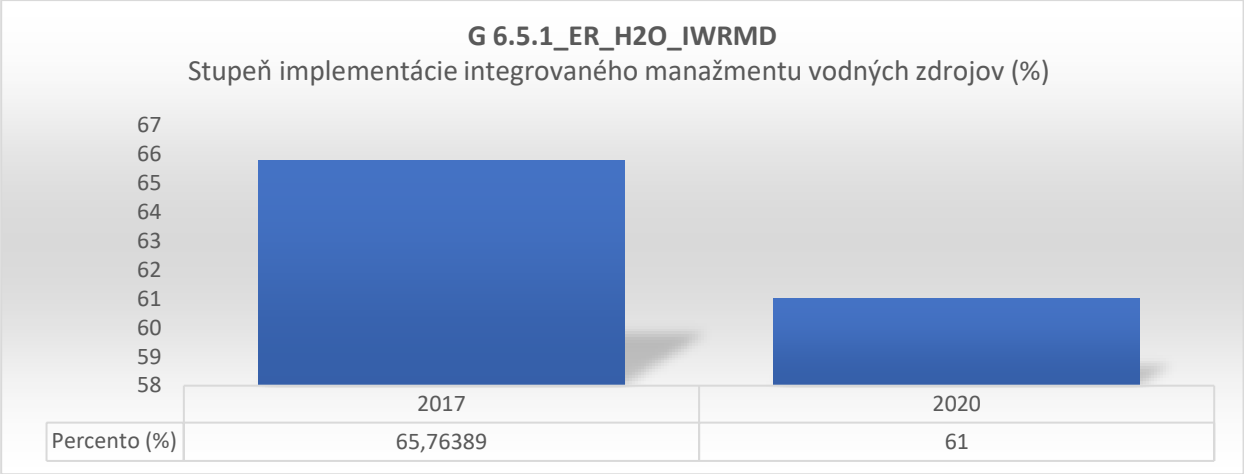

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ER_H2O_IWRMD
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Metóda hodnotenia stupňa integrovania vodného hospodárstva s inými sektormi je založená na zbere dotazníkov od kľúčových zúčastnených strán (stakeholders). Jedná sa o hodnotenie „preferencií“ a v závislosti od účastníkov hodnotenia sa odvíja percento stupňa implementácie IWRM. Druhý faktor ovplyvňujúci mieru integrácie sa odvíja od skutočnosti, že prijaté stratégie, koncepcie a právne úpravy nie je možné hodnotiť v krátkych časových obdobiach, keďže ich účinok sa prejaví neskorších obdobiach. Strategické dokumenty dávajú predpoklad IWRM, ich uplatňovanie sa oneskoruje.

Indikátor 6.5.2 Podiel povodia s cezhraničným vodným hospodárstvom

Definícia: Podiel oblasti cezhraničných povodí s operačným dojednaním pre spoluprácu v oblasti vody je definovaný ako podiel oblasti cezhraničných povodí v krajine s prevádzkovým dojednaním pre vodnú spoluprácu. Odvodzuje sa to spočítaním povrchovej plochy cezhraničných povodí povrchovej vody a cezhraničných vodonosných vrstiev (t. j. „cezhraničných“ povodí) v krajine, na ktoré sa vzťahuje prevádzkové dojednanie, a vydelením získanej oblasti celkovou plochou v krajine všetkých cezhraničných povodí (povodia aj zvodnené vrstvy). Výsledok sa vynásobí 100, aby sa získal, vyjadrený ako percentuálny podiel.

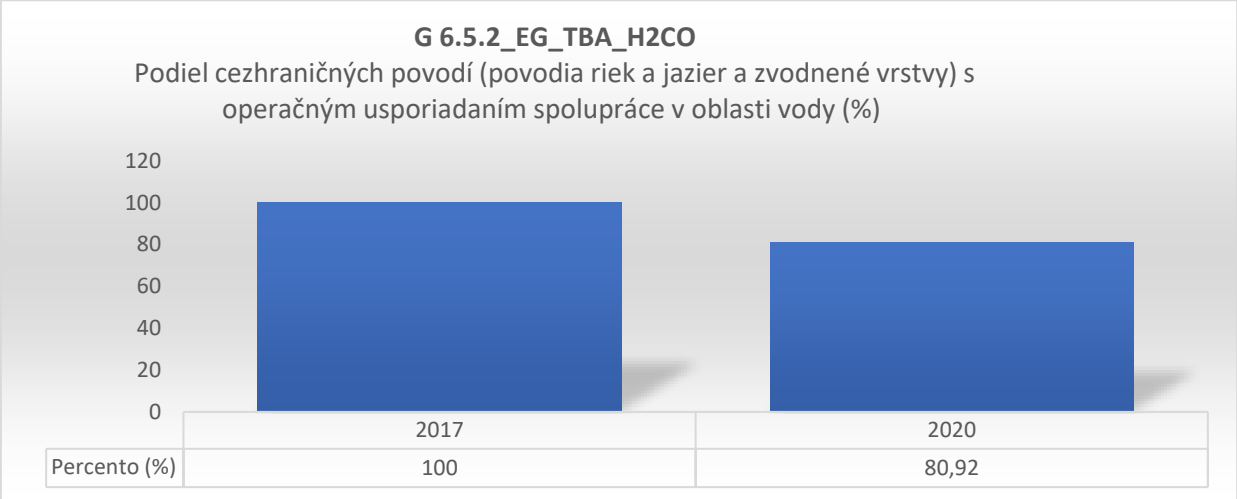

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ EG_TBA_H2CO
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Slovensko zdieľa vody s piatimi štátmi (CZ, AT, HUN, UA, PL), s ktorými má uzatvorené medzištátne zmluvy. V rámci zmlúv fungujú Komisie hraničných vôd, ktoré zastrešujú odborné pracovné skupiny pre jednotlivé oblasti spoločného manažmentu na hraničných vodách. Spolupráca sa významne zlepšila v oblasti výmeny informácií a výsledkov monitorovania vôd. Rezervy v operačných procedúrach existujú v oblasti spoločného hodnotenia stavu hraničných vodných útvarov.

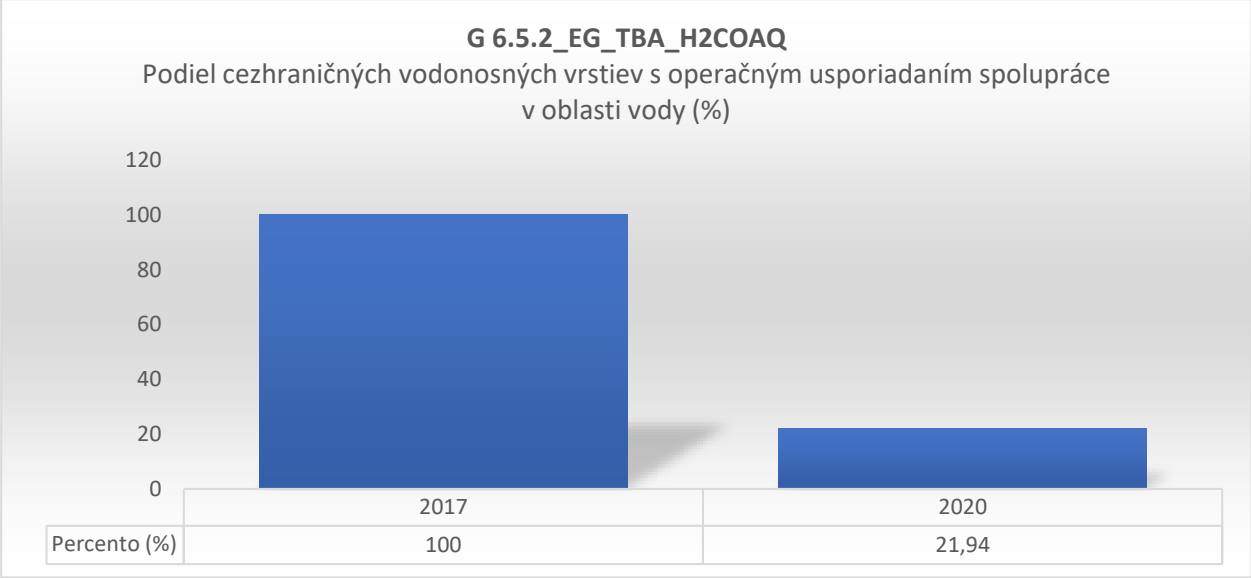

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ EG_TBA_H2COAQ
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

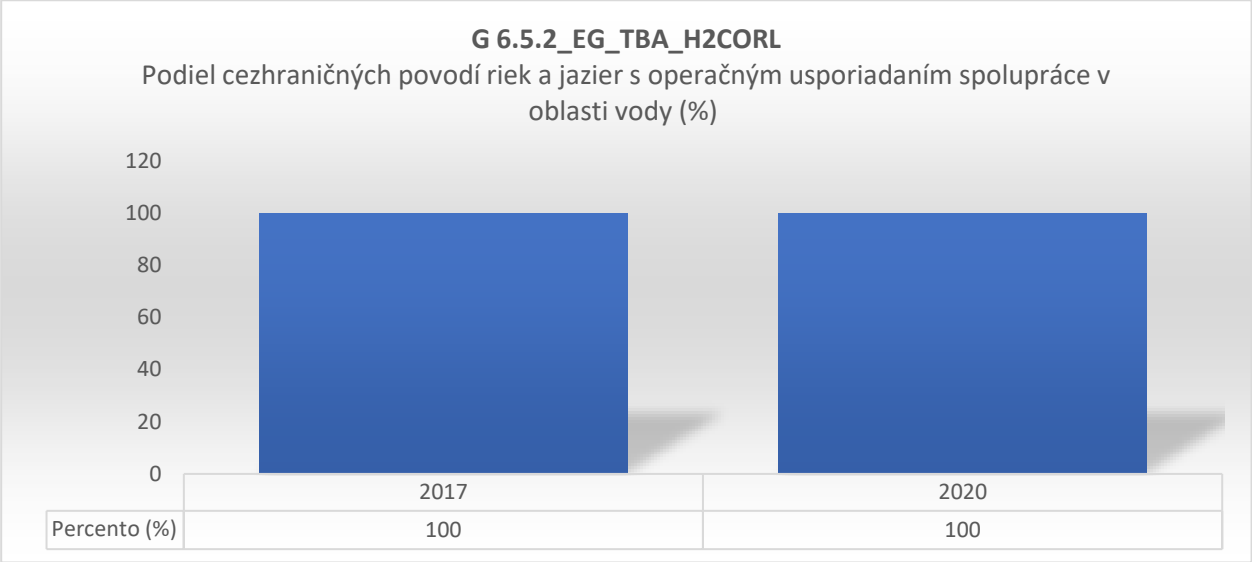

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ EG_TBA_H2CORL
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Čiastkový cieľ 6.6 Do roku 2020 zabezpečiť ochranu a obnovu ekosystémov súvisiacich s vodou, vrátane hôr, lesov, mokradí, riek, kolektorov podzemných vôd a jazier

Indikátor 6.6.1 Zmena rozsahu ekosystémov viazaných na vodu v priebehu rokov

Definícia:

(a)

Indikátor 6.6.1 sleduje, do akej miery sa rôzne typy ekosystémov súvisiacich s vodou časom menia. Indikátor je mnohostranný a zachytáva údaje o rôznych druhoch sladkovodných ekosystémov a na meranie rozsahu zmeny berie do úvahy zmeny priestorovej oblasti, zmeny kvality vody a množstva vody. Indikátor využíva satelitné pozorovania Zeme na globálne monitorovanie rôznych typov sladkovodných ekosystémov. Série údajov o pozorovaní Zeme o povrchovej ploche sú k dispozícii o trvalej vode, sezónnej vode, nádržiach, mokradiach, mangrovoch; ako aj získavanie údajov o kvalite vody s využitím trofického stavu a zákalu vodných útvarov. Satelitné snímky možno reprezentovať ako číselné údaje, ktoré sa následne agregujú do zmysluplných štatistík zmien ekosystémov pripisovaných administratívnym oblastiam, ako sú národné, regionálne a regionálne oblasti a hranice povodí. Globálne dátové produkty pre riečne toky a hladinu podzemnej vody ešte neboli vytvorené v užitočných priestorových a časových rozlíšeniach, ktoré by sa dali zahrnúť do tejto metodiky SDG 6.6.1. V súčasnosti by sa tieto údaje mali naďalej poskytovať z modelovania alebo pozemných meraní a požadovať od krajín.

(b)

- „rozsah mokradí"

Tento pojem možno definovať ako plochu mokradí. Meria sa v km^2 alebo hektároch. Očakáva sa, že plocha nahlásená krajinami v roku 2018 zodpovedá ploche z roku 2017; ak nie, mal by sa uviesť referenčný rok.

- „zmena rozlohy mokradí"

Tento pojem sa vzťahuje na percentuálnu zmenu rozlohy mokradí oproti referenčnému stavu. Pri vykazovaní takejto zmeny by sa mal uviesť predchádzajúci rozsah, ak je známy, a obdobie, počas ktorého sa zmena uskutočnila.

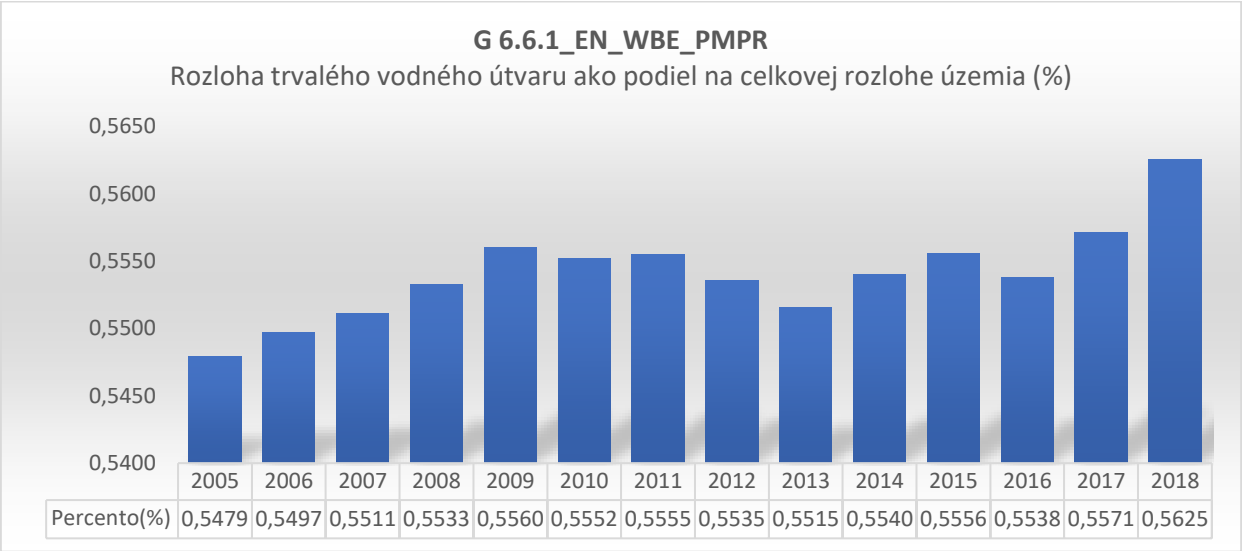

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Percento(%)	0,5479	0,5497	0,5511	0,5533	0,5560	0,5552	0,5555	0,5535	0,5515	0,5540	0,5556	0,5538	0,5571	0,5625

Zdroj: Country profile OSN, odhadované údaje _ EG_TBA_H2CO
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Pozn. ŠÚ SR: Databáza OSN akronym EN_WBE_PMPR neobsahuje

Analytický vstup:

Obr. 6.6.1_SVK_1_Mapa Ramsarských lokalít nachádzajúcich sa v SR

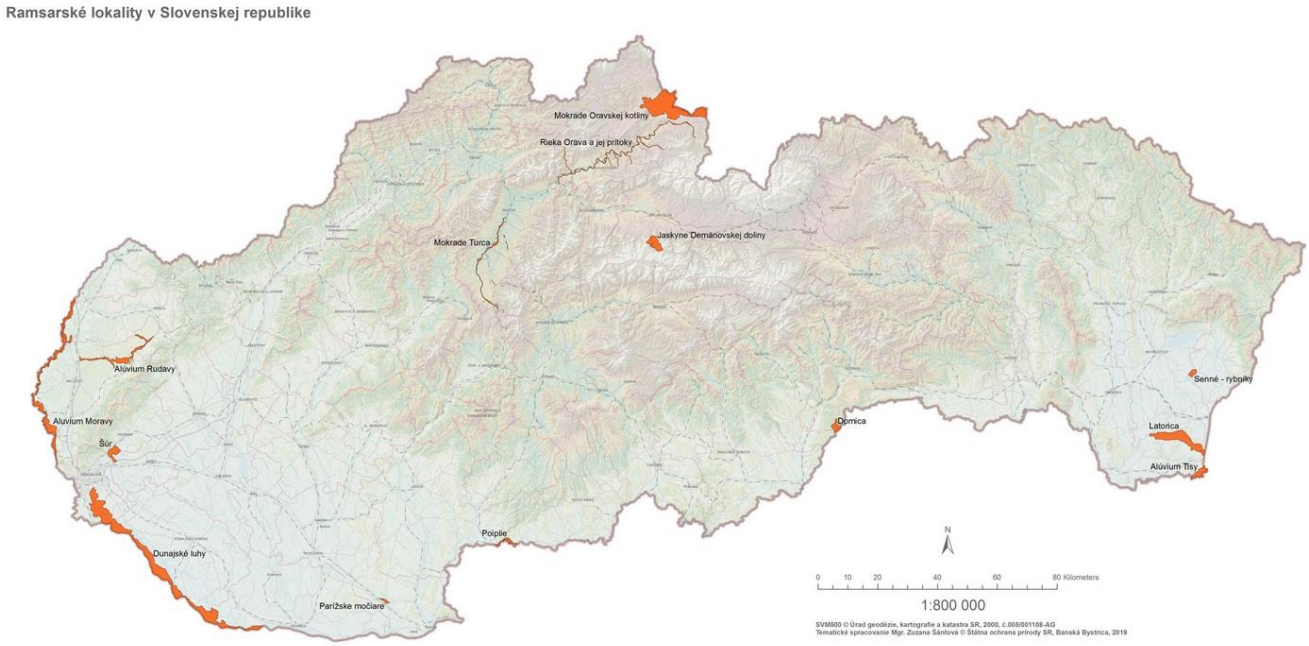

Obr. 6.6.1_SVK_2_Mapa území európskeho významu s výskytom biotopov a druhov závislých na vode v SR

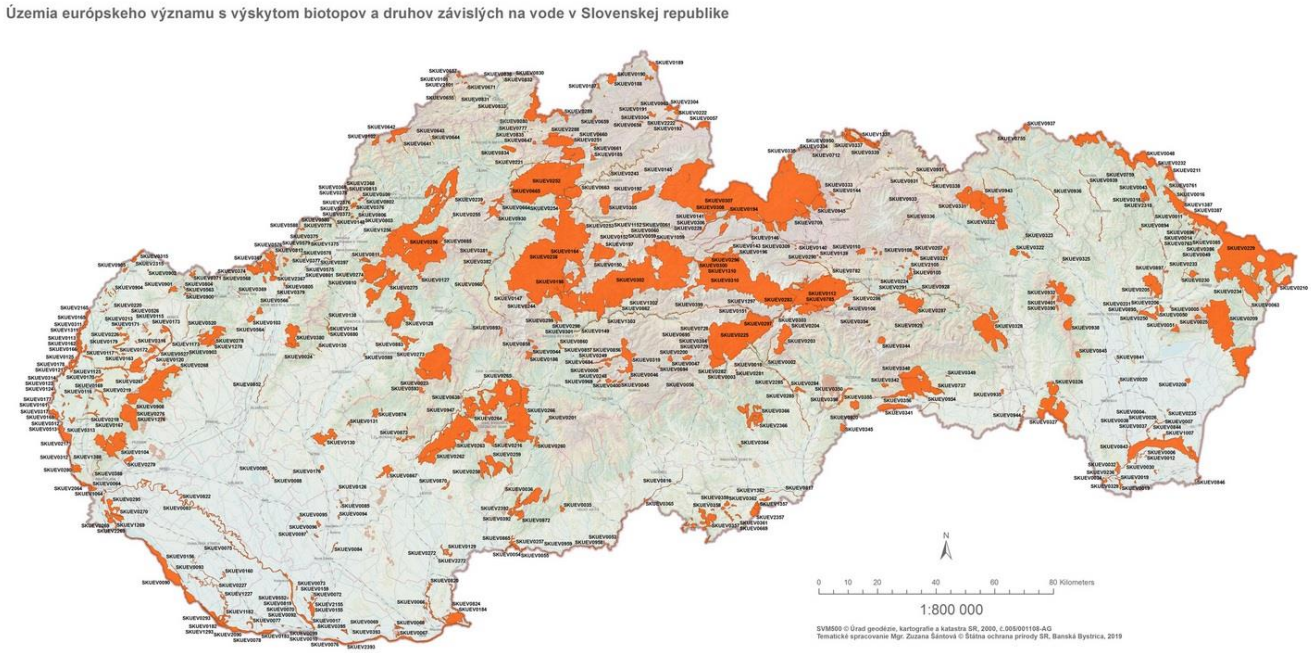

Podľa Dohovoru o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) sa mokraďami rozumejú územia s močiarmi, slatinami, rašeliniskami a vodami prirodzenými alebo umelými, trvalými alebo dočasnými, stojatými aj tečúcimi, sladkými, brakickými alebo slanými, včítane územia s morskou vodou, ktorej hĺbka pri odlive nepresahuje 6 metrov. SR doposiaľ zapísala do Zoznamu mokradí medzinárodného významu **14 území tzv. ramsarských lokalít s rozlohou 39 249 ha.**

Na Slovensku je identifikovaných tiež 66 typov **biotopov európskeho významu** (podľa smernice Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, tzv. smernice o biotopoch), z ktorých až **24 typov** môžeme klasifikovať ako vodné, riečne, mokraďové alebo jednoducho závislé na vodnom prostredí. Podľa Katalógu biotopov Slovenska sú rozdelené na slaniská, vodné biotopy, nelesné brehové porasty, lúky a pasienky, rašeliniská a slatiny, prameniská a lesné biotopy. Tieto typy biotopov majú vysokú prírodnú hodnotu. Umožňujú existenciu veľkého množstva pôvodných druhov rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú vzácne. Z pohľadu biodiverzity predstavujú najhodnotnejšie časti prírody. Samotné biotopy, priamo závislé na vodnom prostredí, sú svojím lokálnym výskytom, ohrozenosťou, citlivosťou a špecifickým charakterom vzácnymi elementami našej prírody. **Na Slovensku pokrývajú asi 0,5 % jeho výmery**. V aktualizovanom národnom zozname 642 území európskeho významu (ÚEV) schválenom vládou SR bolo identifikovaných 493 ÚEV ako kľúčovo závislých na vode.

Opatrenia prijaté na dosiahnutie cieľa

Opatrenia nana ochranu mokradí a na vode závislých ekosystémoch sú riešené priamo alebo prierezovo vo viacerých koncepčnýchkoncepčnýchkoncepčných dokumentoch, medzi ktoré patrí: Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020, Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020, Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v SR pre EÚ programové obdobie 2021– 2027, Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy – aktualizácia 2018, Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy, Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky SR do roku 2027, Vodný plán Slovenska – aktualizácia 2015, Plán manažmentu povodňového rizika, Rezortná koncepcia MŽP SR environmentálnej výchovy a

vzdelávania do roku 2020, Stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2020 a Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030.

Výzvou pre ochranu mokradí zostáva spolupráca sektorov. Ramsarský dohovor kladie dôraz na potrebu spolupráce medzi sektormi ochrany mokradí, vodného hospodárstva, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, cestovného ruchu a ďalších (energetika, vodná doprava) na dosiahnutie najlepších spoločných výsledkov. Snahou je tento základný princíp zaviesť aj v predkladanom materiáli, pretože mokrade, tak ako iné prírodné ekosystémy, je potrebné chrániť a súčasne ich aj využívať. Viaže nás k tomu národný právny systém, koncepčné a strategické dokumenty SR, ako aj medzinárodné právne predpisy a stratégie. To, že voda je prioritnou oblasťou programu EÚ, dokazujú mnohé schválené a pripravované dokumenty a stratégie pre sladké vody a ochranu biotopov na pôde Európskej komisie. Keďže príroda nepozná administratívne hranice, je samozrejme dôležitá spolupráca viacerých krajín (napr. podunajských krajín, v rámci Karpatskej iniciatívy pre mokrade, bilaterálna/trilaterálna spolupráca).

Cieľ 7 Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých

Čiastkový cieľ 7.1 **Do roku 2030 všetkým zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a moderným energetickým službám**

Indikátor 7.1.1 **Podiel obyvateľstva s prístupom k elektrine**

Definícia: Podiel obyvateľstva s prístupom k elektrine je percento obyvateľstva s prístupom k elektrine.
SDG7 SG7 zabezpečuje prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým, udržateľným a moderným zdrojom energie pre všetkých. Indikátor 7.1.1 sa konkrétne týka podielu obyvateľstva s prístupom k elektrine. Vyjadruje sa v percentách a v jednotlivých krajinách je miera prístupu členená za celú krajinu, mestá a vidiek, ako aj podľa regionálnych a globálnych klasifikácií OSN.

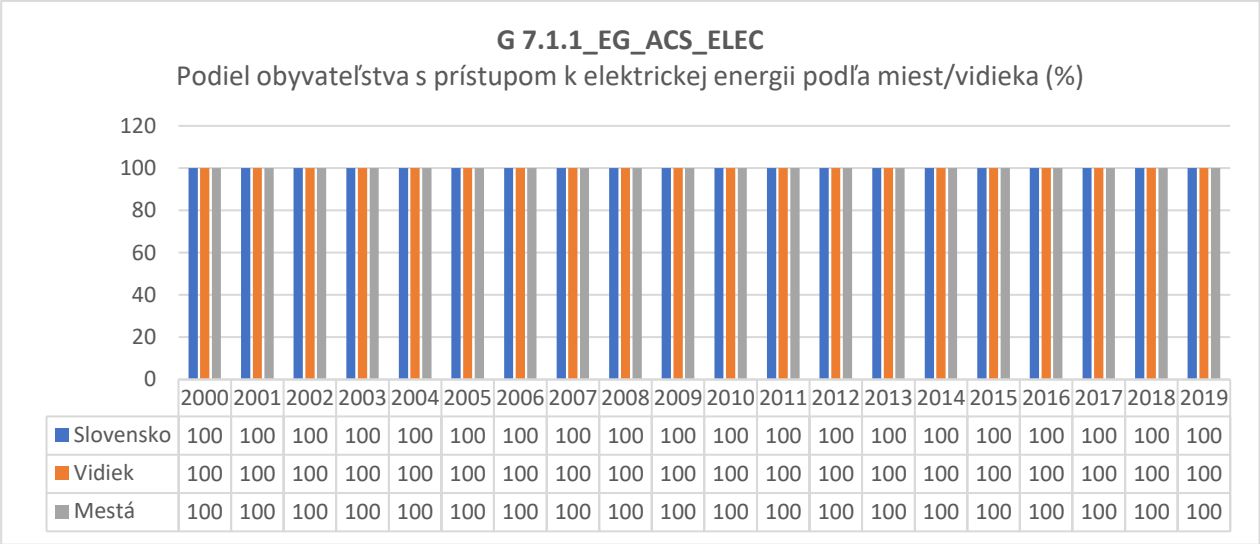

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Slovensko	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Vidiek	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Mestá	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EG_ACS_ELEC
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu stabilný

Analytický vstup:

Slovensko patrí do skupiny krajín so stredne vysokým príjmom na obyvateľa, ktorým sa podľa metodiky priraďuje stopercentná miera elektrifikácie. Vzhľadom na to, že počas celého sledovaného obdobia bolo Slovensko evidované ako vysokopríjmová krajina, v sledovanom období nedošlo k žiadnej zmene predmetného indikátora.

Indikátor 7.1.2 **Podiel obyvateľstva primárne závislých na čistých palivách a technológiách**

Definícia: Podiel obyvateľstva, ktoré sa primárne spolieha na čisté palivá a technológie, sa počíta ako počet obyvateľov používajúcich čisté palivá a technológie na varenie, kúrenie a osvetlenie vydelený celkovým počtom obyvateľov, ktorí uvádzajú akékoľvek varenie, kúrenie alebo osvetlenie, a je vyjadrený v percentách. „Čisté“ je definované cieľovými hodnotami emisií a konkrétnymi odporúčaniami pre palivo (t. j. proti nespracovanému uhliu a petroleju) zahrnutým v normatívnom usmernení "Pokyny WHO pre kvalitu vnútorného ovzdušia: spaľovanie paliva pre domácnosť".

T_ 7.1.2_EG_EGY_CLEAN

Podiel obyvateľstva, ktoré sa primárne spolieha na čisté palivá a technológie (%)

95 %	Od roku 2000 do roku 2019 sa viac ako **95,0** % obyvateľov spoliehalo predovšetkým na čisté palivá a technológie.

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EG_EGY_CLEAN
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Slovensko patrí do skupiny krajín so stredne vysokým príjmom na obyvateľa, ktorým sa podľa metodiky priraďuje deväťdesiatpäť percentný podiel obyvateľstva primárne závislých na čistých palivách a technológiách. Vzhľadom na to, že počas celého sledovaného obdobia bolo Slovensko evidované ako vysokopríjmová krajina, v sledovanom období nedošlo k žiadnej zmene predmetného indikátora.

Čiastkový cieľ 7.2 **Do roku 2030 podstatne zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celosvetovom energetickom mixe**

Indikátor 7.2.1 **Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej energetickej spotrebe**

Definícia: Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe je percento konečnej spotreby energie pochádzajúcej z obnoviteľných zdrojov.

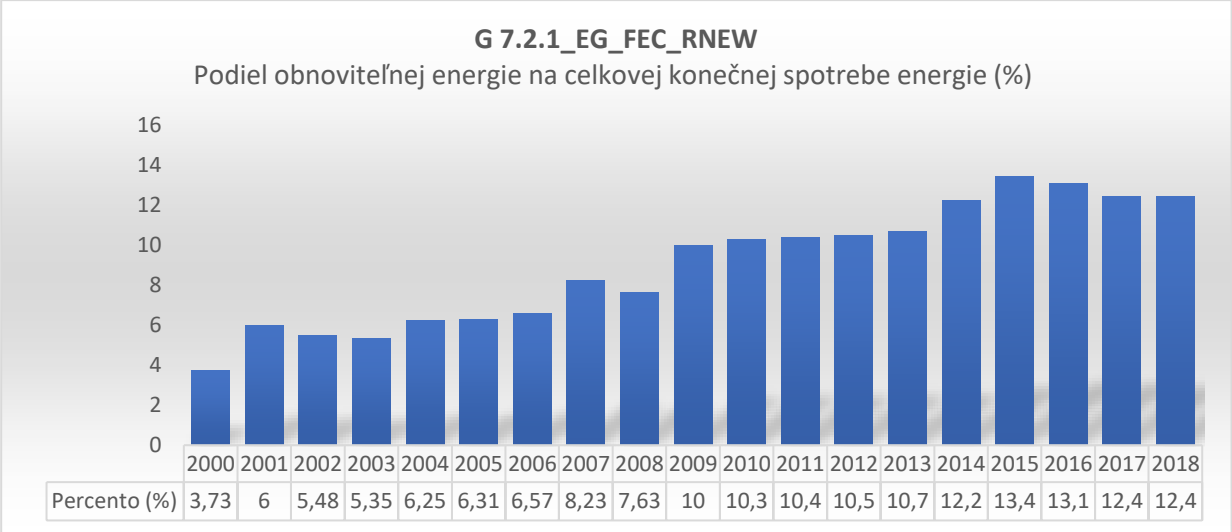

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Percento (%)	3,73	6	5,48	5,35	6,25	6,31	6,57	8,23	7,63	10	10,3	10,4	10,5	10,7	12,2	13,4	13,1	12,4	12,4

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EG_FEC_RNEW
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej energetickej spotrebe vykazoval do roku 2015 rastúci trend; po tomto roku je badateľná stagnácia indikátora. Za celé sledované obdobie medziročne rástol v priemere približne o 0,48 p. b. a celkovo sa zvýšil o 8,69 p.b. Je však potrebné doplniť, že na základe novších dát došlo v rokoch 2019 a 2020 k výraznému zlepšeniu predmetného indikátora, a to o takmer 5,5 p. b., primárne v dôsledku nárastu podielu obnoviteľných zdrojov na konečnej spotrebe za účelom vykurovania a chladenia z 10,6 % na 19,43 % (podľa metodiky Eurostatu), a to predovšetkým vďaka započítaniu malých zdrojov vykurovania a chladenia domácností z obnoviteľných zdrojov. Táto priaznivá dynamika prispela k tomu, že Slovensko v roku 2020 dosiahlo celkový podiel energie z obnoviteľných zdrojov vo výške 17,3 %, čím prekročilo cieľ stanovený na úrovni 14 %.

Medzi rokmi 2004 a 2018, počas ktorých sa finálna spotreba energie menila len minimálne (došlo k poklesu o 0,6 %), mali podľa metodiky Eurostatu najvyšší vplyv na nárast objemu energie z obnoviteľných zdrojov konečná energetická spotreba z obnoviteľných zdrojov za účelom vykurovania a chladenia (29,9 %); rast podielu biozložiek v motorových palivách (23,3 %) a nárast produkcie energie z obnoviteľných zdrojov za účelom vykurovania a chladenia (17,4 %).

K uvedenému vývoju prispeli aj opatrenia MH SR. V rokoch 2011 až 2018 sa priemerne ročne na podporu obnoviteľných zdrojov priamo minulo 0,4 % HDP, k nepriamym nástrojom podpory patrili počas sledovaného obdobia napríklad garancia rovnakej výkupnej ceny pre menších výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov po dobu 15 rokov, či minimálny podiel biozložiek v motorových palivách (medzi rokmi 2011 a 2018 došlo k nárastu z 3,8 % na 5,8 %, pričom rast bude podľa aktuálne platnej legislatívy pokračovať až na úroveň 8,2% v roku 2022).

Na národnej úrovni je predmetný indikátor sledovaný v súlade s požiadavkami európskych nariadení a smerníc. Uvedený trend v jednotlivých rokoch 2000 – 2018 zodpovedá trendu vykazovanému podľa údajov Eurostatu. Vzhľadom na nesúlad medzi údajmi od OSN a Eurostatu odporúčame zosúladenie s metodikou Európskej Komisie.

Čiastkový cieľ 7.3 **Do roku 2030 celosvetovo zdvojnásobiť energetickú účinnosť**

Indikátor 7.3.1 **Energetická náročnosť meraná z hľadiska primárnej energie a HDP**

Definícia: Energetická náročnosť je definovaná ako energia dodaná do ekonomiky na jednotku hodnoty ekonomického výstupu.
Celková dodávka energie, ako ju definujú Medzinárodné odporúčania pre energetickú štatistiku (IRES), sa skladá z výroby plus čistého dovozu mínus medzinárodné námorné a letecké zásobníky plus zmeny zásob. Hrubý domáci produkt (HDP) vyjadruje ekonomickú produkciu. Na účely medzinárodného porovnania sa HDP meria v stálych cenách v parite kúpnej sily.

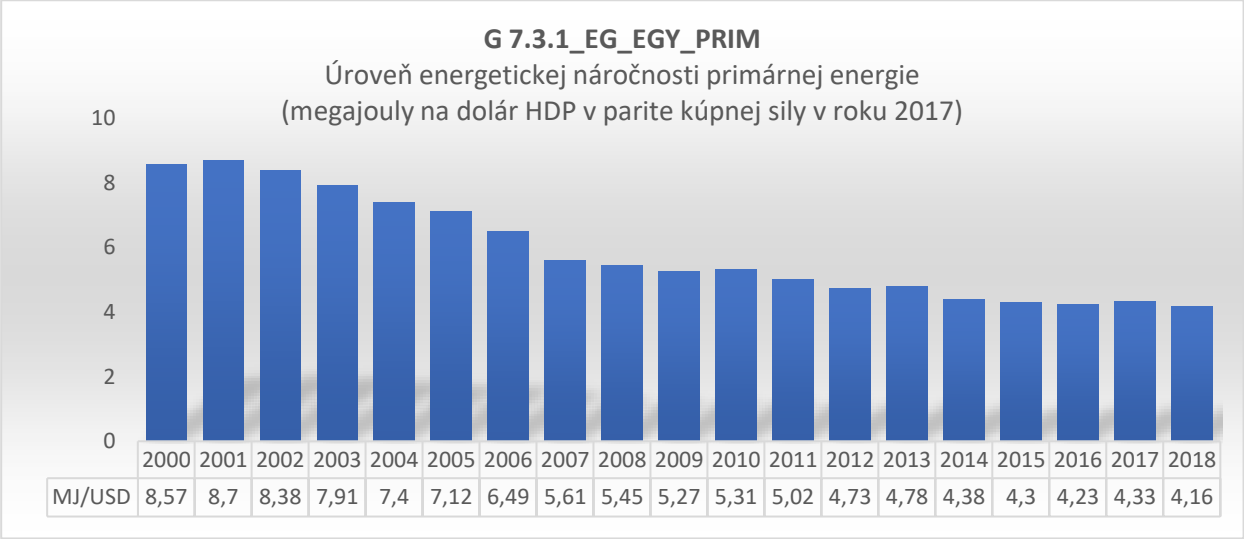

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EG_EGY_PRIM
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Vývoj energetickej náročnosti Slovenska má želanú tendenciu a postupne klesá. Každým rokom tak potrebuje Slovensko menej energie na výrobu jednej jednotky výstupu. V priemere sa energetická náročnosť Slovenska každý rok znižuje o 0,24 MJ/USD. Kým v prvej polovici sledovaného obdobia bol pokles dynamickejší (medziročný priemerný pokles 0,37 MJ/USD), v posledných rokoch tempo poklesu spomaľuje (medziročný priemerný pokles 0,12 MJ/USD). Celkovo medzi rokmi 2000 až 2018 klesla o 4,41 MJ/USD, čo predstavuje pokles o 51,46 %. Tento vývoj je primeraný, a energetická náročnosť smeruje k dosiahnutiu cieľa v rámci Agendy 2030 na úrovni 3,99 MJ/USD do roku 2030.

Medzi rokmi 2000 a 2018 prispeli najviac k poklesu konečnej spotreby energie sektor služieb (37 tis. TJ, čo predstavuje pokles o 40,2 %) a sektor domácností (22,1 tis. TJ, čo predstavuje pokles o 20,4 %). Naopak, najväčší rast v konečnej spotrebe energií zaznamenal sektor dopravy (55 tis. TJ, čo predstavuje nárast o 92 %), čo súvisí s prudkým rastom objemu prepravovaného tovaru nákladnej dopravy a zvyšovaním počtu evidovaných vozidiel. Najväčší odberateľ energií, priemysel, zvýšil svoju spotrebu o 6,7 tis. TJ, čo predstavuje nárast o 4,6 % na euro nominálnej produkcie však jeho konečná spotreba v predmetnom období klesla o takmer štyri pätiny.

Okrem prirodzenej adaptácie nových technológií na zvýšenie energetickej efektívnosti s cieľom zníženia výdavkov k pozitívnemu trendu prispievajú aj opatrenia MH SR. V posledných rokoch prispeli k úsporám spotreby energií opatrenia na zlepšovanie energetickej hospodárnosti budov v súkromnom aj verejnom vlastníctve, dobrovoľné dohody medzi ministerstvom a najvýznamnejšími spotrebiteľmi energií zo sektora priemyslu a energetiky, či zabezpečenie vykonávania povinných energetických auditov pre veľké podniky. V rokoch 2014 až 2018 sa vďaka týmto opatreniam podarilo znížiť spotrebu energií o 21 305,11 TJ (čo predstavovalo zhruba 1,1 % konečnej spotreby energie v tomto období). K znižovaniu energetickej náročnosti prispieva aj zmena štruktúry priemyslu, ktorý sa viac zameriava na priemyselne odvetvia s vyšším prírastkom HDP.

Cieľ 8 Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a riadnu prácu pre všetkých

Čiastkový cieľ 8.1 **Udržovať ekonomický rast per capita v závislosti od podmienok jednotlivých krajín, predovšetkým minimálne 7 % ročný nárast HDP v najmenej rozvinutých krajinách**

Indikátor 8.1.1 **Ročná miera rastu reálneho HDP na obyvateľa**

Definícia: Ročná miera rastu reálneho hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa sa počíta ako percentuálna zmena reálneho HDP na obyvateľa medzi dvoma po sebe nasledujúcimi rokmi. Rast reálneho HDP na obyvateľa sa počíta delením HDP v stálych cenách počtom obyvateľov krajiny alebo oblasti. Údaje o reálnom HDP sú merané v stálych amerických dároch, aby sa uľahčil výpočet miery rastu krajín a agregácia údajov o krajine.

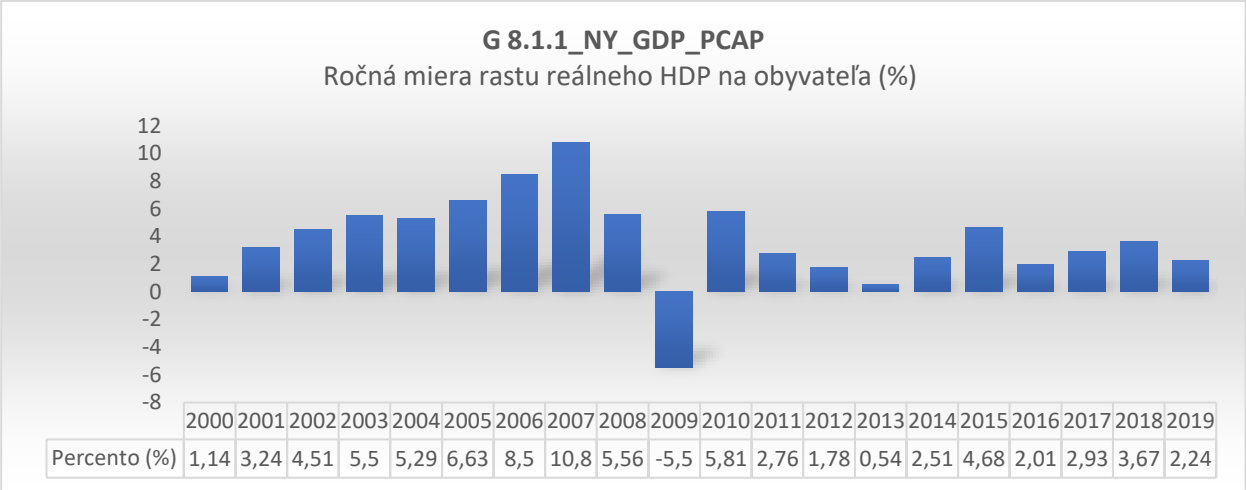

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Percento (%)	1,14	3,24	4,51	5,5	5,29	6,63	8,5	10,8	5,56	-5,5	5,81	2,76	1,78	0,54	2,51	4,68	2,01	2,93	3,67	2,24

Zdroj: Databáza OSN, údaje upravené podľa krajiny_ NY_GDP_PCAP
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií

Analytický vstup:

V roku 2020 bola slovenská ekonomika výrazne zasiahnutá pandémiou COVID-19, v dôsledku ktorej došlo k prepadu reálnej ekonomiky o 5,2 %. Zasiahnuté boli všetky zložky HDP, najviac k poklesu prispel prepad investícií. Pokles spotreby domácností tlmil stabilnejší trh práce a opatrenia na udržanie pracovných miest. Import tovarov a služieb padol hlbšie než export, zahraničný obchod tak k rastu HDP prispel celkovo pozitívne. Po prvej vlne pandémie prišlo v druhej polovici roka k pomerne rýchlemu oživeniu, a to najmä v sektore priemyslu.

Čiastkový cieľ 8.2 **Dosiahnuť vyššiu úroveň ekonomickej produktivity pomocou diverzifikácie, technologického rozvoja a inovácií, okrem iného tiež zameraním sa na odvetvia s vysokou pridanou hodnotou a vysokým podielom ľudskej práce**

Indikátor 8.2.1 Ročná miera rastu reálneho HDP na zamestnanca

Definícia: Ročná miera rastu reálneho HDP na zamestnanú osobu vyjadruje medziročnú percentuálnu zmenu reálneho hrubého domáceho produktu na zamestnanú osobu.

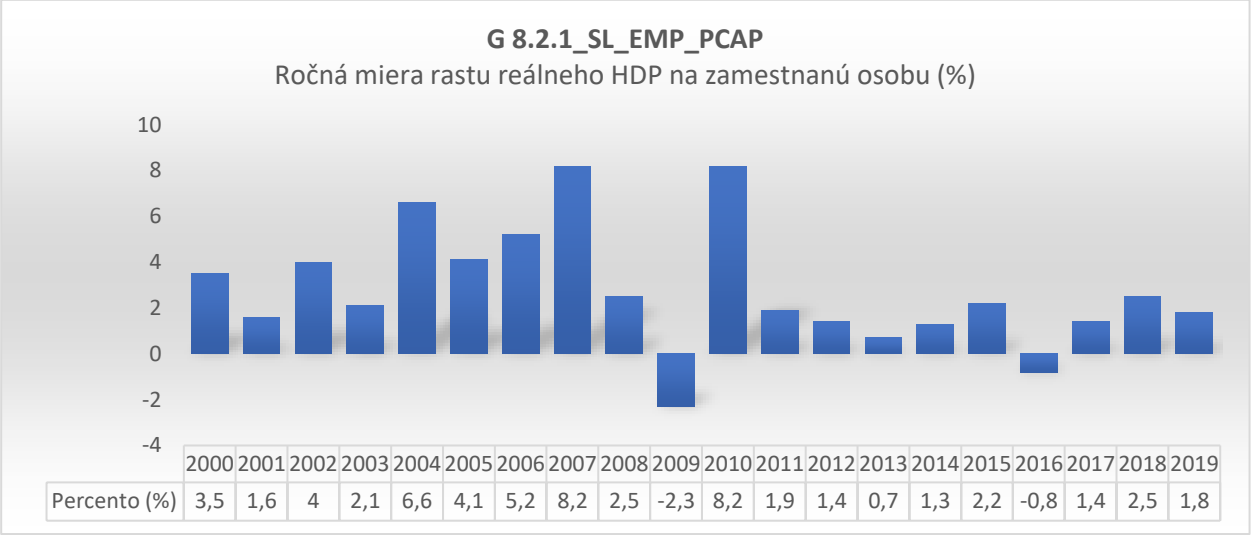

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Percento (%)	3,5	1,6	4	2,1	6,6	4,1	5,2	8,2	2,5	-2,3	8,2	1,9	1,4	0,7	1,3	2,2	-0,8	1,4	2,5	1,8

Zdroj: Databáza OSN, modelované údaje_ SL_EMP_PCAP
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Na základe HDP na zamestnanú osobu v stálych amerických dároch v roku 2010

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií

Analytický vstup:

Ekonomická kríza vyvolaná pandémiou koronavírusu v roku 2020 negatívne zasiahla trh práce. Najviac zamestnancov stratilo prácu v sektoroch, v ktorých nie je možné vykonávať prácu z domu (obchod, rekreácia a umenie, cestových ruch či stravovanie). Vyhliadky zamestnávateľov sa v roku 2020 prudko zhoršili a nástup druhej vlny pandémie na konci roka oddialil zotavenie na trhu práce. Keďže prepad HDP bol výraznejší ako pokles zamestnanosti, reálna produktivita práce v roku 2020 klesla.

Čiastkový cieľ 8.5 Do roku 2030 dosiahnuť plnú a produktívnu zamestnanosť a zabezpečiť dôstojnú prácu pre všetky ženy a mužov, vrátane mladých ľudí a osôb so zdravotným postihnutím, a zabezpečiť rovnakú odmenu za rovnakú prácu

Indikátor 8.5.1 Priemerný hodinový zárobok zamestnaných podľa pohlavia, veku, zamestnania a osôb so zdravotným postihnutím

Definícia: Tento indikátor poskytuje informácie o priemerných hodinových príjmoch z plateného zamestnania zamestnancov podľa pohlavia, povolania, veku a stavu zdravotného postihnutia.

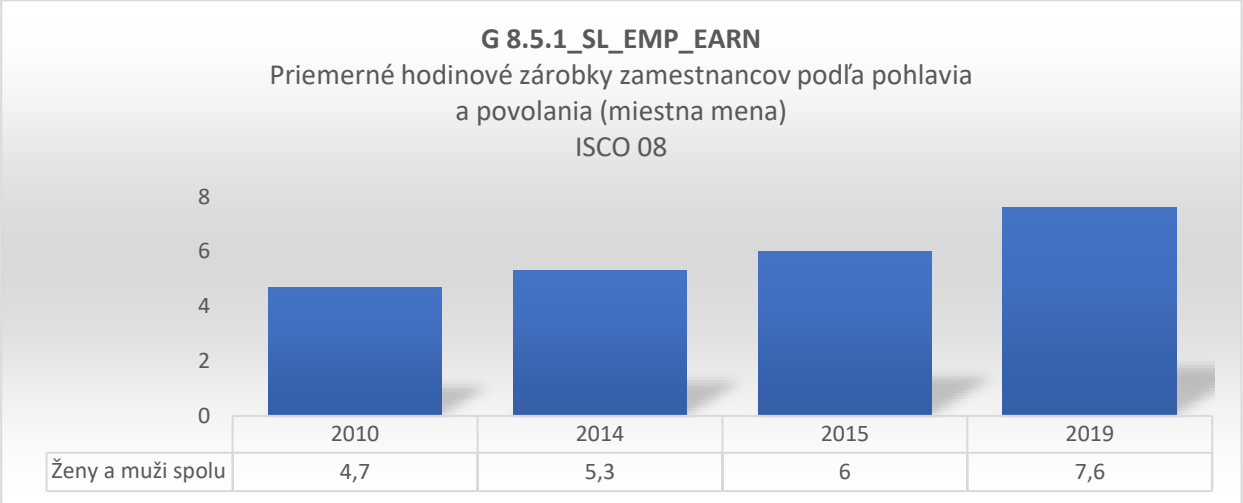

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_EMP_EARN
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

T_8.5.1_ SL_EMP_EARN

ISCO	Pohlavie	Jednotka	2010	2014	2015	2019
ISCO 08	Spolu	Miestna mena	4,7	5,3	6	7,6
	Ženy	Miestna mena	4,2	4,7	5,4	6,9
	Muži	Miestna mena	5,2	5,9	6,7	8,3
ISCO 08-0	Spolu	Miestna mena			8,1	12,4
	Ženy	Miestna mena			8,5	12,5
	Muži	Miestna mena			8,1	12,4
ISCO 08-1	Spolu	Miestna mena	10,5	10,9	13,1	15,2
	Ženy	Miestna mena	8,4	8,8	10,5	12,5
	Muži	Miestna mena	11,7	12,2	14,7	16,8
ISCO 08-2	Spolu	Miestna mena	6,2	6,9	7,8	9,6
	Ženy	Miestna mena	5,5	6,1	6,9	8,7
	Muži	Miestna mena	7,4	8,2	9,3	11,2
ISCO 08-3	Spolu	Miestna mena	5,6	6	6,6	8,5
	Ženy	Miestna mena	5	5,4	6	7,6
	Muži	Miestna mena	6,4	6,6	7,5	9,5
ISCO 08-4	Spolu	Miestna mena	4,1	4,5	5	6,5
	Ženy	Miestna mena	4	4,4	4,9	6,3
	Muži	Miestna mena	4,6	4,8	5,3	6,9
ISCO 08-5	Spolu	Miestna mena	3,1	3,6	4,2	5,8
	Ženy	Miestna mena	2,9	3,4	3,7	5,2
	Muži	Miestna mena	3,4	3,9	5	6,8
ISCO 08-6	Spolu	Miestna mena	2,8	3,2	4	5,3
	Ženy	Miestna mena	2,6	2,7	3,6	4,9
	Muži	Miestna mena	3,1	3,6	4,2	5,5
ISCO 08-7	Spolu	Miestna mena		4,6	5,2	7
	Ženy	Miestna mena	3,1	3,5	4	5,5
	Muži	Miestna mena		4,9	5,5	7,3
ISCO 08-8	Spolu	Miestna mena			4,8	6,6
	Ženy	Miestna mena	3,2	3,7	4,1	5,7
	Muži	Miestna mena			5	6,9
ISCO 08-9	Spolu	Miestna mena		3,2	3,4	4,6
	Ženy	Miestna mena		2,9	3,1	4,3
	Muži	Miestna mena	3,2	3,6	3,8	5
ISCO 08-X	Spolu	Miestna mena				6,8

	Ženy	Miestna mena				6,4
	Muži	Miestna mena				7,2

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_EMP_EARN
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn. pre roky 2010 a 2014:
Úložisko: Eurostat | Pokrytie hospodárskej činnosti: Okrem poľnohospodárstva, verejnej správy a činností domácností ako zamestnávateľov a extrateritoriálnych organizácií a orgánov | Pokrytie veľkosti prevádzok: Miestna mena: všetky podniky s najmenej 10 zamestnancami: Miestna jednotka: SVK – euro (EUR)
Pozn. pre rok 2015:
Pokrytie referenčnej skupiny: Zamestnanci | Miestna mena: SVK – Euro (EUR) | Rozsah pracovného času: Pracovníci na plný a čiastočný úväzok
Pozn. pre rok 2019:
Pokrytie ekonomickej činnosti: Bez činností domácností ako zamestnávateľov a extrateritoriálnych organizácií a orgánov | Pokrytie referenčnej skupiny: Miestna mena: Miestna jednotka: SVK - euro(EUR) | Pokrytie organizácie pracovného času: Pracovníci na plný a čiastočný úväzok

Jednotky Aktuálna miestna mena

isco08	Všetky povolania (isco-08)
isco08-0	Povolania v ozbrojených silách (isco-08)
isco08-1	Manažéri (isco-08)
isco08-2	Odborní pracovníci (isco-08)
isco08-3	Technici a pomocní odborní pracovníci (isco-08)
isco08-4	Pomocní administratívni pracovníci (isco-08)
isco08-5	Pracovníci v oblasti služieb a predaja (isco-08)
isco08-6	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (isco-08)
isco08-7	Remeselníci a príbuzní pracovníci (isco-08)
isco08-8	Obsluha strojov a zariadení a montážni pracovníci (isco-08)
isco08-9	Základné povolania (isco-08)
isco08-X	Pracovníci, ktorí nie sú zaradení inde (isco-08)
isco88	Všetky povolania (isco-88)
isco88-1	Zákonodarcovia, vyšší úradníci a riadiaci pracovníci (isco-88)
isco88-2	Odborní pracovníci (isco-88)
isco88-3	Technici a pomocní odborní pracovníci (isco-88)
isco88-4	Úradníci (isco-88)
isco88-5	Pracovníci v službách a v obchode a na trhu (isco-88)
isco88-6	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve a rybárstve (isco-88)
isco88-7	Remeselníci a príbuzní pracovníci (isco-88)
isco88-8	Operátori a montéri strojov a zariadení (isco-88)
isco88-9	Základné povolania (isco-88)
isco88-X	inde neklasifikovaní (isco-88)

Analytický vstup:

Z tabuľky T_8.5.1_ SL_EMP_EARN je zjavné, že vo všetkých profesiách sa medzi rokmi 2010 a 2019 sa priemerný nominálny hodinový zárobok zvýšil zo 4,7 eura na 7,6 eura, teda o 62 percent. Percentuálne najvýraznejšie nárasty v tomto období zaznamenali kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (nárast o 89 percent) a pracovníci v oblasti služieb a predaja (nárast o 87 percent). V absolútnych číslach mali v roku 2019 najvyššie nominálne hodinové zárobky manažéri (15,2 eur), povolania v ozbrojených silách (12,4 eur) a odborní pracovníci (9,6 eur). Naopak, najnižšie nominálne hodinové zárobky mali základné povolania (4,6 eur) a kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (5,3 eur).

Nárast hodinových zárobkov nastal aj v reálnych hodnotách. Keď sa zárobky upravili tak, aby zodpovedali hodnotám vyjadrených v eurách za rok 2015 podľa slovenského časového radu Harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP), vo všetkých profesiách reálne hodinové mzdy vzrástli o 39 percent (z 5,1 na 7,1 eura). Kvalifikovaným pracovníkom v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove vzrástli reálne hodinové zárobky o 63 percent, zatiaľ čo pracovníkom v oblasti služieb a predaja o 61 percent.

Nezanedbateľný dopad na vývoj miezd mal aj vývoj minimálnej mzdy. Minimálna mzda bola zvyšovaná na základe rozhodnutia vlády SR (vo väzbe na rast priemernej mzdy), ale od 1.1.2022 je minimálna mzda založená na tzv. automate (ak sa sociálni partneri nedohodnú inak vo väzbe na priemernú mzdu v hospodárstve SR).

Zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde nahradil Zákon č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde. V prípade oboch zákonov o výške minimálnej mzdy rozhodovala vláda SR na základe nariadením vlády SR, pričom sa vychádzalo z určitých kritérií alebo z návrhu sociálnych partnerov na úrovni tripartity (Hospodárska a sociálna rada). Vzhľadom na to, že sociálni partneri dohodu o sume minimálnej mzdy nikdy nedosiahli a hlavne z dôvodu požiadavky predvídateľnosti minimálnej mzdy (keďže vláda SR niekedy rozhodovala aj podľa úvahy) sa s účinnosťou pre minimálnu mzdu na rok 2022 (pre rok 2021 sa určila zákonom) ustanovil automatický mechanizmus určenia minimálnej mzdy s výnimkou prípadu, ak sa na nej dohodnú sociálni partneri na úrovni tripartity.

Podľa automatického mechanizmu je suma mesačnej minimálnej mzdy na nasledujúci kalendárny rok nastavená ako 57 % priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zverejnenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa určuje suma mesačnej minimálnej mzdy.

Indikátor 8.5.2 Miera nezamestnanosti podľa pohlavia, veku a zdravotného postihnutia

Definícia: Miera nezamestnanosti vyjadruje percentuálny podiel nezamestnaných osôb na trhu práce.

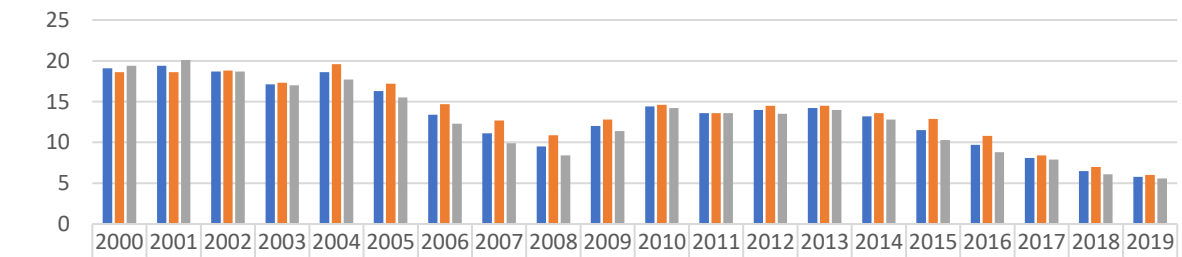

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu	19,1	19,4	18,7	17,1	18,6	16,3	13,4	11,1	9,5	12	14,4	13,6	14	14,2	13,2	11,5	9,7	8,1	6,5	5,8
Ženy	18,6	18,6	18,8	17,3	19,6	17,2	14,7	12,7	10,9	12,8	14,6	13,6	14,5	14,5	13,6	12,9	10,8	8,4	7	6
Muži	19,4	20,1	18,7	17	17,7	15,5	12,3	9,9	8,4	11,4	14,2	13,6	13,5	14	12,8	10,3	8,8	7,9	6,1	5,6

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_UEM_15 rokov a starší
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Úložisko: Osobitná tabuľka Eurostatu

Vyhodnotenie trendu

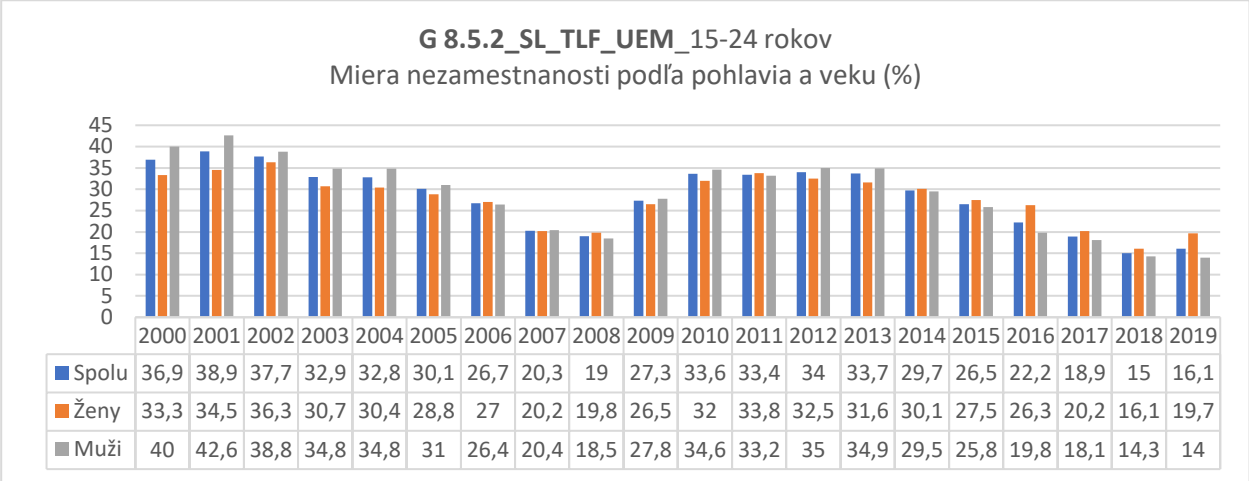

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu	36,9	38,9	37,7	32,9	32,8	30,1	26,7	20,3	19	27,3	33,6	33,4	34	33,7	29,7	26,5	22,2	18,9	15	16,1
Ženy	33,3	34,5	36,3	30,7	30,4	28,8	27	20,2	19,8	26,5	32	33,8	32,5	31,6	30,1	27,5	26,3	20,2	16,1	19,7
Muži	40	42,6	38,8	34,8	34,8	31	26,4	20,4	18,5	27,8	34,6	33,2	35	34,9	29,5	25,8	19,8	18,1	14,3	14

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_UEM_15 – 24 rokov
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Úložisko: Osobitná tabuľka Eurostatu

Vyhodnotenie trendu

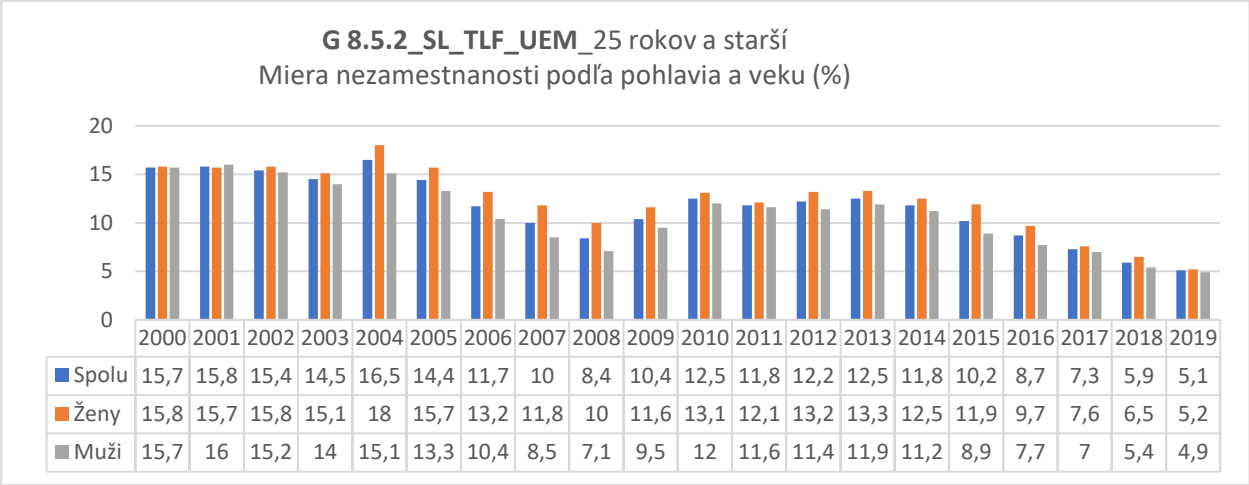

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu	15,7	15,8	15,4	14,5	16,5	14,4	11,7	10	8,4	10,4	12,5	11,8	12,2	12,5	11,8	10,2	8,7	7,3	5,9	5,1
Ženy	15,8	15,7	15,8	15,1	18	15,7	13,2	11,8	10	11,6	13,1	12,1	13,2	13,3	12,5	11,9	9,7	7,6	6,5	5,2
Muži	15,7	16	15,2	14	15,1	13,3	10,4	8,5	7,1	9,5	12	11,6	11,4	11,9	11,2	8,9	7,7	7	5,4	4,9

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_UEM_ 25 rokov a starší
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Úložisko: Osobitná tabuľka Eurostatu

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V databáze OSN je posledným dátovým bodom rok 2019. V nasledujúcich tabuľkách sú uvedené údaje za rok 2020 (zdroj: Eurostat):

T_8.5.2_SVK_1_Miera nezamestnanosti podľa pohlavia a veku (%)_15 rokov a starší

	2020
SPOLU	6,7
ŽENY	7,1
MUŽI	6,4

T_8.5.2_SVK_2_Miera nezamestnanosti podľa pohlavia a veku (%)_15-24 rokov

	2020
SPOLU	19,3
ŽENY	21,2

MUŽI	18,3

T_8.5.2_SVK_3_Miera nezamestnanosti podľa pohlavia a veku (%)_25 rokov a starší

	2020
SPOLU	5,9
ŽENY	6,4
MUŽI	5,5

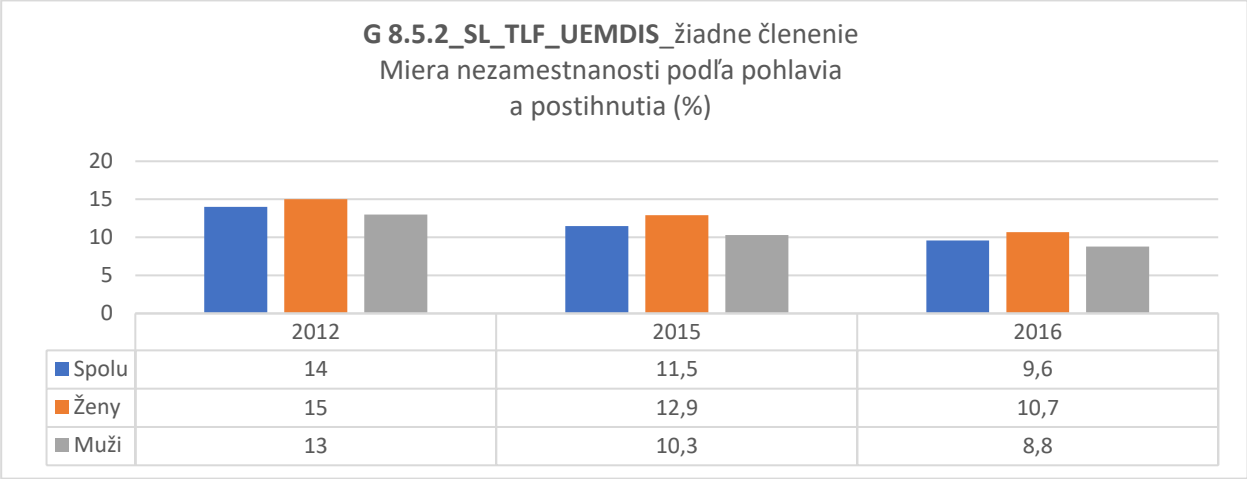

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_UEMDIS_ žiadne členenie
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn. pre rok 2012: Úložisko: | Pokrytie obyvateľstva:
Definícia nezamestnanosti: Samostatne deklarovaný pracovný status
Pozn. pre rok 2015 a 2016: Vekové krytie - maximálny vek: 74 rokov | Typ ťažkostí:
Typ ťažkostí: zdravotné postihnutie | Úroveň ťažkostí: Minimálna dĺžka trvania zdravotného postihnutia:
Minimálna dĺžka trvania: nie je stanovená.

Vyhodnotenie trendu

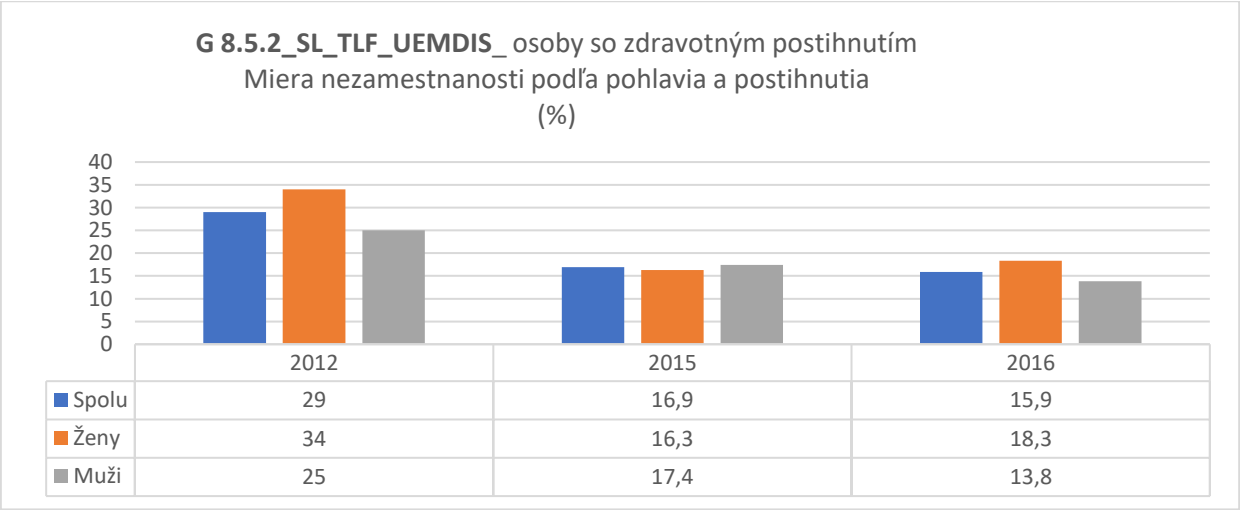

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_UEMDIS_ osoby so zdravotným postihnutím
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn. pre rok 2012: Úložisko: | Pokrytie obyvateľstva:
Definícia nezamestnanosti: Samostatne deklarovaný pracovný status
Pozn. pre rok 2015 a 2016: Vekové krytie - maximálny vek: 74 rokov | Typ ťažkostí:
zdravotné postihnutie | Úroveň ťažkostí: Minimálna dĺžka trvania zdravotného postihnutia:
Minimálna dĺžka trvania: nie je stanovená.

Vyhodnotenie trendu

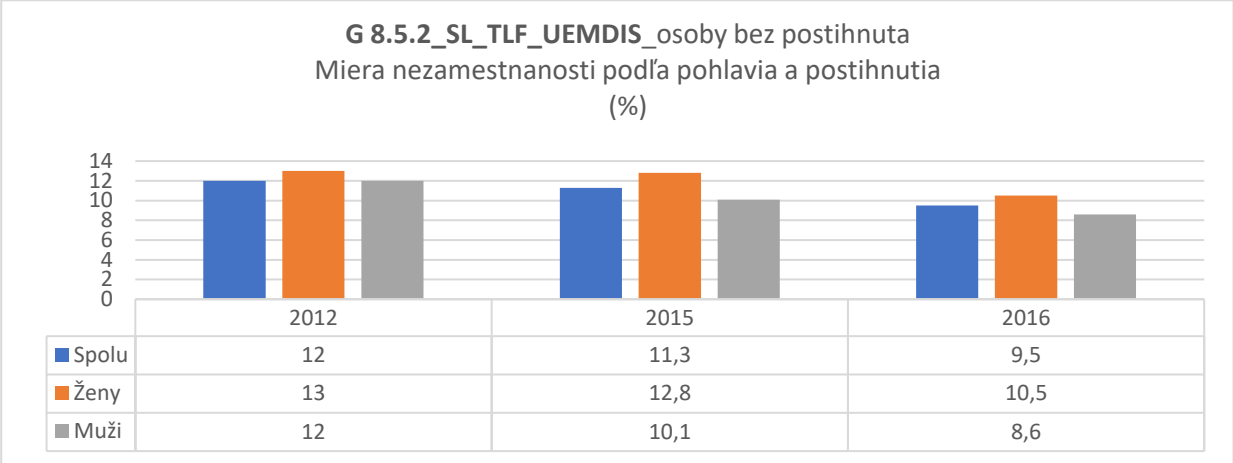

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_UEMDIS_ osoby bez postihnutia
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn. pre rok 2012: Úložisko: | Pokrytie obyvateľstva:
Definícia nezamestnanosti: Samostatne deklarovaný pracovný status
Pozn. pre rok 2015 a 2016: Vekové krytie - maximálny vek: 74 rokov | Typ ťažkostí:
Typ ťažkostí: zdravotné postihnutie | Úroveň ťažkostí: Minimálna dĺžka trvania zdravotného postihnutia:
Minimálna dĺžka trvania: nie je stanovená.

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V databáze OSN je posledným dátovým bodom rok 2016. V nasledujúcich tabuľkách sú uvedené údaje od roku 2017 (zdroj ŠÚ SR):

T_8.5.2_SVK_4_Miera nezamestnanosti podľa pohlavia (%)

	2020	2019	2018	2017
SPOLU	6,7	5,8	6,6	8,1
ŽENY	7,1	6	7	8,4
MUŽI	6,4	5,6	6,2	7,9

T_8.5.2_SVK_5_Miera nezamestnanosti podľa pohlavia (%)_osoby so zdravotným postihnutím

	2020	2019	2018	2017
Spolu	15,4	10,4	10,4	13,8
Muži	19,1	12,3	12,7	14,7
Ženy	11,6	8,2	8,1	13,0

T_8.5.2_SVK_6_Miera nezamestnanosti podľa pohlavia (%)_osoby bez postihnutia

	2020	2019	2018	2017
Spolu	6,5	5,6	6,4	8,0
Muži	6,1	5,4	6,0	7,7
Ženy	6,9	5,9	7,0	8,3

Pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý sa začal oživením rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v roku 2014 bol v roku 2020 pozastavený vplyvom pandémie COVID-19. Miera zamestnanosti vo vekovej skupine 20 - 64 rokov oproti roku 2019 klesla o 0,9 p. b. na 72,5 %. V dôsledku opatrení prijatých vládou SR na podporu udržania pracovných miest a poskytnutej finančnej pomoci zamestnávateľom v súvislosti s COVID-19 miera zamestnanosti vo veku 20 –

64 rokov v roku 2020 aj napriek medziročnému poklesu dosahovala vyššiu hodnotu ako v roku 2018 (o 0,1 p. b.).

S ohľadom na zhoršený ekonomický výhľad z dôvodu stále trvajúceho boja proti COVID-19 a jeho následkom sú **najbližšou prioritou vlády SR krátkodobé a cielené opatrenia na pomoc ohrozeným skupinám podnikov, zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb.**

Pokles celkovej zamestnanosti bol sprevádzaný rastom nezamestnanosti. Podľa údajov VZPS **vzrástol priemerný počet nezamestnaných osôb medziročne o 15,0 %** na 181,4 tis. osôb. **Miera nezamestnanosti bola v roku 2020 na úrovni 6,7 %,** oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšila o 0,9 p. b. Napriek negatívnemu vývoju celkovej nezamestnanosti, vývoj dlhodobej nezamestnanosti udržiaval pozitívny klesajúci trend. Počet nezamestnaných dlhšie ako 1 rok sa v roku 2020 medziročne znížil o 5,8 % (o 5,0 tis. osôb) a dosiahol 81,7 tis. osôb. Podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovej nezamestnanosti tvoril 45,0 %, čo bolo o 10,0 p. b. menej ako v roku 2019. Súčasťou rastu celkovej nezamestnanosti bol aj rast nezamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím. Pozitívny trend poklesu nezamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím v rokoch 2012 až 2019 o 18,6 p. b, bol nasledovaný v roku 2020 medziročným rastom o 5 p. b. Medziročný rast nezamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím v roku 2020 bol u žien skoro dvojnásobne vyšší (o 6,8 p. b.) ako u mužov (o 3,6 p. b.).

Z makroekonomického hľadiska je možné konštatovať, že významným prostriedkom zmierňovania miery nezamestnanosti je aj uplatňovanie aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) najmä prostredníctvom poskytovaných finančných prostriedkov. Ich úlohou je predovšetkým vytvárať priestor pre uľahčenie a skrátenie doby prechodu občanov z nezamestnanosti do pracovného procesu, resp. samostatnej zárobkovej činnosti (SZČ) a prostredníctvom špecifických programov udržiavať a zvyšovať schopnosť ľudí pracovať a nájsť si miesto na trhu práce (TP). AOTP sa realizuje cez opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú prístup uchádzačov o zamestnanie (UoZ) na TP, najmä znevýhodneným UoZ. AOTP napomáhajú aj rozvoju podnikania a SZČ, podporujú rast odborných spôsobilostí UoZ, aj zamestnancov, podporujú vytváranie nových pracovných miest (PM) a udržiavanie existujúcich PM a zamestnancov na týchto podporovaných PM, tiež podporujú investorov. Právny rámec pre AOTP tvorí Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“). Analytický pohľad na uplatňovanie AOTP v posledných rokoch preukazuje **preferenciu programov a projektov, financovaných zo zdrojov ESF a spolufinancovaných zo štátneho rozpočtu** (ŠR) alebo ktoré sú financované zo ŠR SR alebo iných zdrojov.

Ide najmä o:

- národné projekty (NP), ktoré schvaľuje MPSVR SR (ďalej aj „ministerstvo práce“) a realizuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ústredie“) alebo úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“),
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na TP, ktoré schvaľuje ministerstvo práce a realizuje ústredie,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na TP, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ alebo záujemcov o zamestnanie na TP, ktoré schvaľuje ministerstvo práce alebo ústredie a realizuje úrad alebo právnická osoba alebo fyzická osoba podľa zákona o službách zamestnanosti,
- **projekty na podporu udržania PM vrátane PM, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje SZČ, a na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov**, ktoré schvaľuje ministerstvo práce alebo ústredie po schválení podmienok vládou SR a realizuje ústredie alebo úrad, zavedené do právneho poriadku SR novelou zákona o službách zamestnanosti v marci 2020**,** v aplikačnej praxi označené

názvoslovím **„Prvá pomoc zamestnávateľom, zamestnancom a živnostníkom**“, www.pomahameludom.sk,
- pilotné projekty na overenie nových AOTP, ktoré schvaľuje ministerstvo práce a realizuje ústredie,
- pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- projekty a programy na zlepšenie postavenia fyzických osôb na trhu práce prostredníctvom komplexného prístupu pri poskytovaní nástrojov a služieb podporujúcich ich uplatnenie sa na trhu práce, zlepšenie ich zamestnateľnosti a zvýšenie a udržanie ich zamestnanosti, ktoré schvaľuje ministerstvo práce a realizuje sprostredkovateľský orgán ministerstva práce.

Financované boli prevažne z transferu zdrojov z EÚ v rámci Operačného programu Ľudské zdroje na celom území SR, s výnimkou BSK, kde sa realizované projekty financovali výlučne z prostriedkov ŠR SR.

Zo štrukturálneho hľadiska je možné uviesť, že **na zmierňovaní miery nezamestnanosti sa podieľali AOTP v tomto členení**:

Zvyšovanie zamestnateľnosti

AOTP orientované na ponukovú stránku TP, t. j. na rozvoj potenciálu pracovnej sily a zvyšovanie jej zamestnateľnosti a pracovnej mobility, ktoré predstavujú:

- poskytovanie náhrady častí cestovných výdavkov UoZ, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa (§ 32 ods. 12 písm. d) zákona o službách zamestnanosti),
- informačné a poradenské služby (§ 42 zákona o službách zamestnanosti),
- odborné poradenské služby (§ 43 zákona o službách zamestnanosti),
- vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ (§ 46 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na rekvalifikačný kurz UoZ (§ 54 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na komptenčný kurz UoZ (§ 54 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na cielené vzdelávanie ZoZ (§ 54 zákona o službách zamestnanosti).

Zvyšovanie zamestnanosti

AOTP orientované na stimulovanie dopytu po pracovnej sile najmä formou poskytovania príspevkov zamestnávateľom a UoZ na vytváranie nových PM, ktorými sú:

- sprostredkovanie zamestnania (§ 32 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na SZČ (§ 49 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ (§ 50 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti(§ 50j zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na podporu vytvorenia PM v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na vytvorenie nového PM (§ 53d zákona o službách zamestnanosti),
- umiestňovací príspevok integračnému podniku (§ 53f zákona o službách zamestnanosti),
- projekty a programy (§ 54 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska (§ 56 zákona o službách zamestnanosti),

- príspevok občanovi so ZP na SZČ (§ 57 zákona o službách zamestnanosti).

Udržanie existujúcich pracovných miest

AOTP zamerané na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní, udržania existujúcich PM a predchádzanie zrušenia PM alebo hromadného prepúšťania zamestnancov, ktorými sú:

- vzdelávanie a príprava pre TP zamestnanca (§ 47 a § 54 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c zákona o službách zamestnanosti),
- vyrovnávacie príspevky integračnému podniku (§ 53g zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní (§ 56a zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59 zákona o službách zamestnanosti),
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60 zákona o službách zamestnanosti).

V súvislosti s podporou zamestnávania uchádzačov o zamestnanie (§ 6 zákona o službách zamestnanosti) sa uplatňujú aktívne opatrenia na trhu práce s osobitným zreteľom na pracovné uplatnenie **znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie** podľa § 8 zákona o službách zamestnanosti.

K postupnému znižovaniu miery nezamestnanosti v SR prispeli realizované projektové a programové prístupy uplatňované prostredníctvom zákona o službách zamestnanosti. Zamerané boli najmä na podporu zamestnávania alebo udržanie zamestnania najmä znevýhodnených skupín na trhu práce ku ktorým patria dlhodobo nezamestnaní, mladí, starší, **občania so zdravotným postihnutím** (OZP).

Pozornosť bola venovaná aj **integrácii OZP** (§ 9 zákona o službách zamestnanosti) na trh práce. Podľa § 63 ods. 1, písm. a) a písm. b) zákona o službách zamestnanosti je zamestnávateľ povinný zabezpečovať pre OZP, ktorých zamestnáva vhodné podmienky na výkon práce, vykonávať zaškoľovanie a prípravu na prácu OZP a venovať osobitnú starostlivosť zvyšovaniu kvalifikácie počas ich zamestnávania.

Podpora zamestnávania OZP sa realizuje v súlade so zákonom o službách zamestnanosti, ktorý upravuje osobitná ôsma časť tohto zákona. Pre OZP, ktorí vzhľadom na svoj zdravotným stav potrebujú **pre vykonávanie svojej pracovnej činnosti osobitné podmienky**, môže zamestnávateľ **zriaďovať pracovné miesta v chránených dielňach alebo zriaďovať chránené pracoviská**. Chránené dielne a chránené pracoviská sú pracoviská, na ktorých sú zamestnaní občania so zdravotným postihnutím v pracovnom pomere alebo pracoviská, na ktorých sa OZP zaškoľujú alebo pripravujú na prácu, a na ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu OZP. Chránené pracovisko môže byť zriadené aj OZP, ktorý je UoZ a svoje pracovné uplatnenie na trhu práce sa rozhodne získať na základe začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

Ak z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti zamestnanca so ZP alebo samostatne zárobkovo činnej osoby, ktorá je OZP vyplýva **potreba pracovnej asistencie**, na podporu udržania ich zamestnania alebo samozamestnania môže byť poskytnutý **príspevok na činnosť pracovného asistenta**. Pracovný asistent je zamestnanec, ktorý poskytuje pomoc zamestnancovi alebo zamestnancom, ktorí sú OZP, pri vykonávaní zamestnania a osobných potrieb počas pracovného času alebo fyzická osoba, ktorá poskytuje pomoc samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá je OZP, pri prevádzkovaní alebo vykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti a pri vykonávaní jej osobných potrieb počas prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

Na podporu zamestnávania dlhodobo nezamestnaných vrátane OZP bol koncom roka 2016 prijatý **Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR** (APDN), ktorý obsahoval konkrétne opatrenia, ktoré MPSVR SR v spolupráci so všetkými aktérmi postupne realizovalo do roku 2020 na zlepšenie situácie dlhodobo nezamestnaných na trhu práce vrátane OZP. Princípy nových opatrení zahrnutých v APDN reagovali aj na Národný program reforiem SR 2016, stratégiu zmien obsiahnutú v Národnej stratégii zamestnanosti SR do roku 2020 (NSZ) a Akčný plán NSZ 2015-2016 a tiež na Odporúčanie Rady EÚ z 15.2.2016 týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce.

V roku 2021 bol pripravený a prijatý **Akčný plán na ďalšie posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR s výhľadom do roku 2030** (APDN 2030), ktorý bude predstavovať jeden z kľúčových strategických rámcov pre oblasť aktívnej politiky trhu práce a zamestnanosti v rámci programového obdobia 2021 – 2030. APDN 2030 bol dňa 30.6.2021 **schválený na zasadnutí Pracovnej skupiny pre oblasť zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, Záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky.**

V máji 2018 vstúpila v SR do platnosti komplexná právna úprava sociálneho podnikania v podobe **Zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý vytvára komplexnú úpravu sektora sociálnej ekonomiky všeobecne a sociálnych podnikov zvlášť.** Sociálna ekonomika je vnímaná hlavne ako nástroj podpory dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnených osôb, čo odzrkadľujú aj štatistiky.

K 19. januáru 2022 evidujeme v registri 487 registrovaných sociálnych podnikov (RSP), ktoré zamestnávajú celkovo 4361 zamestnancov, z toho 2908 zamestnancov sú znevýhodnené osoby **(2510 zamestnancov tvoria zdravotné znevýhodnené osoby)** a 45 zamestnancov patrí medzi zraniteľné osoby.

Široká definícia znevýhodnených a zraniteľných osôb umožňuje týmto skupinám osôb stať sa nielen prijímateľom spoločensky prospešnej služby, ale aj jej priamym účastníkom. Taktiež im umožňuje stať sa zamestnancami sociálnych podnikov, z ktorých mnohé pôsobia ako medzitrh práce, čím zvyšujú svoj spoločenský status a plnohodnotne sa začleňujú do funkčnej spoločnosti.

Zákon č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch svojim prístupom podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných, ktoré sú registrované na úradoch PSVR, ale aj osôb, ktoré nepracovali, ani neboli vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie na úrade PSVR. Týmto prístupom zákon podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných registrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, ale aj osôb dlhodobo nezamestnaných neregistrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

Čiastkový cieľ 8.6	**Do roku 2020 podstatne znížiť podiel mladých ľudí, ktorí nepracujú ani neštudujú**
Indikátor 8.6.1	**Podiel mladých (vo veku 15 - 24 rokov), ktorí nie sú súčasťou vzdelávania, zamestnanosti ani odbornej prípravy**
Definícia:	Tento indikátor vyjadruje podiel mládeže (vo veku 15 - 24 rokov), ktorá nie je vo vzdelávaní, zamestnaní alebo odbornej príprave (známa tiež ako „miera NEET mladých ľudí“).

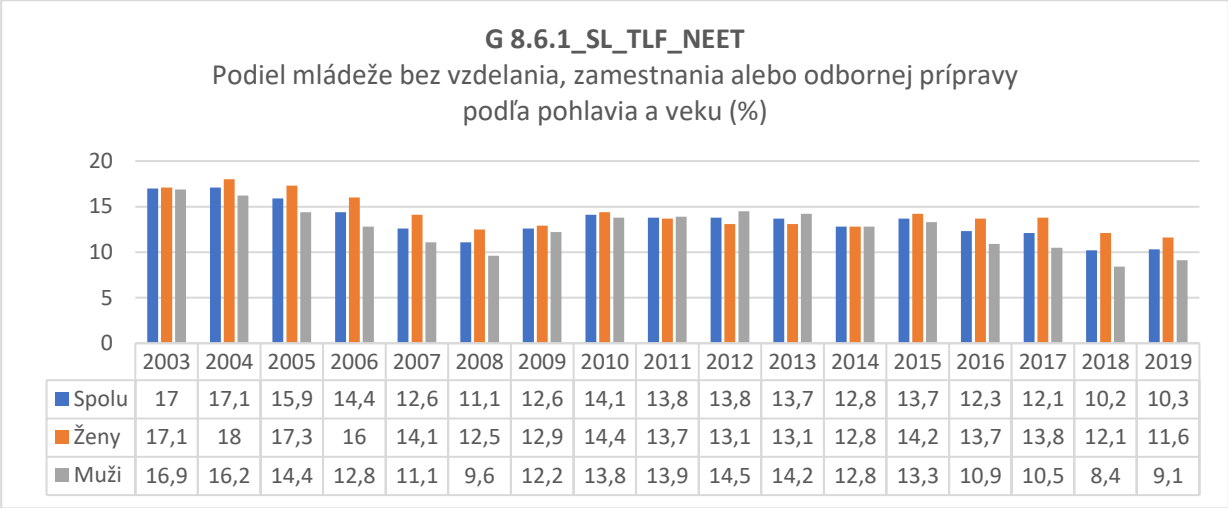

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu	17	17,1	15,9	14,4	12,6	11,1	12,6	14,1	13,8	13,8	13,7	12,8	13,7	12,3	12,1	10,2	10,3
Ženy	17,1	18	17,3	16	14,1	12,5	12,9	14,4	13,7	13,1	13,1	12,8	14,2	13,7	13,8	12,1	11,6
Muži	16,9	16,2	14,4	12,8	11,1	9,6	12,2	13,8	13,9	14,5	14,2	12,8	13,3	10,9	10,5	8,4	9,1

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_NEET
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Úložisko: Špeciálna tabuľka Eurostatu | Vekové pokrytie - maximálny vek: 24 rokov

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Výhodou mladých ľudí v práci je ich entuziazmus z uplatnenia vzdelania (kvalifikácie), čerstvé nápady, motivácia presadiť sa. Na druhej strane ich znevýhodňuje nedostatok pracovných i odborných skúseností, nesúlad medzi kvalifikáciou a potrebami zamestnávateľov, alebo menej výhodné formy práce: dočasné pracovné pomery, znížené úväzky. Zamestnanosť mladých je preto výrazne citlivejšia na ekonomické výkyvy a v prípade recesie patria medzi prvých, ktorých firmy prepúšťajú.[116])

Na nadnárodnej úrovni sa z tejto oblasti postupne stala silná výzva pre európske sociálne hodnoty, čo viedlo k schváleniu európskej iniciatívy pre mladých ľudí známej ako Iniciatíva Záruka pre mladých (IZM) v roku 2013, ktorej podstatou bol záväzok všetkých členských krajín EÚ vytvoriť systém, ktorý bude garantovať mladým NEET do 25 rokov veku poskytnutie jednej zo štyroch intervencií: (1) zamestnanie, (2) vzdelávanie, (3) učňovská príprava, (4) nácvik praktických pracovných zručností. A to do štyroch mesiacov od nadobudnutia tohto statusu.

Dňa 30. 10. 2020 Rada EÚ prijala „Odporúčanie Rady o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí“[117]), a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí. Nové odporúčanie zohľadňuje aktuálne výzvy, podporuje rozvíjanie partnerstiev a je inkluzívnejšie s cieľom osloviť široké spektrum najzraniteľnejších skupín mladých ľudí. Systém záruky pre mladých ľudí má byť štruktúrovaný do štyroch fáz: mapovanie, osvetová činnosť, príprava a ponuka. Ich cieľom je lepšie pochopiť rozmanitosť NEET, prispievať k predchádzaniu predčasného ukončenia školskej dochádzky, zaviesť moderné informačné kanály, zintenzívniť poradenstvo, profesijnú orientáciu a mentorstvo, klásť dôraz na rozvoj zručností, najmä digitálnych, zelených, jazykových a podnikateľských a používať cielené a dobre navrhnuté stimuly pre zamestnanosť. Záväzok, že mladí ľudia dostanú kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov od straty zamestnania alebo ukončenia formálneho vzdelávania, zostal zachovaný.

V SR sa záruka pre mladých ľudí implementuje od roku 2014 v súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v SR[118]) (ďalej len „záruka“). Záruka obsahuje

[116]) NEET v SR – s kým a ako 2018.
[117]) Odporúčanie Rady o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí.
[118]) https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/10562/1.

harmonogram legislatívnych reforiem a iniciatív v dvoch hlavných oblastiach: včasná intervencia a aktivácia, podporné opatrenia pre integráciu na trhu práce. Prvým krokom na poskytnutie záruky, pokiaľ ide o integráciu na trh práce, je zaradenie mladých ľudí do evidencie uchádzačov o zamestnanie. V programovom období 2007-2013 sa prostredníctvom Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia sa podporilo vytvorenie približne 12 tisíc pracovných miest pre mladých ľudí do 29 rokov. Vďaka implementovaným, predmetným národným projektom, 80 % účastníkov projektu zostalo na trhu práce. Podporným rámcom pre implementáciu záruky na programové obdobie 2014 – 2020 bol Operačný program Ľudské zdroje, najmä jeho Prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí.[119])

Cieľom národného projektu „Praxou k zamestnaniu“[120]) bolo poskytnúť mladým ľuďom možnosť získať alebo si zvýšiť a prehĺbiť svoje odborné zručnosti, vedomosti a praktické skúsenosti formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvoril pracovné miesto na plný alebo polovičný pracovný úväzok za účelom umiestnenia uchádzačov o zamestnanie (UoZ) na trhu práce, pričom po dobu najviac 9 mesiacov bolo pracovné miesto podporené finančnými príspevkami. Vzhľadom na úspešnosť opatrenia sa pokračovalo v jeho realizácii prostredníctvom národného projektu Praxou k zamestnaniu 2.

Účelom projektu „Absolventská prax štartuje zamestnanie“[121]) bolo zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí na trhu práce. NP bol určený pre mladých absolventov škôl do 26 rokov a jeho cieľom bolo umožniť výkon absolventskej praxe priamo u zamestnávateľa a podporu vytvárania pracovných miest poskytnutím finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijal do pracovného pomeru mladého UoZ po ukončení vykonávania absolventskej praxe

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“[122]) sa realizoval s cieľom zlepšiť postavenie mladých ľudí do 29 rokov veku na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. V rámci projektu sa poskytoval finančný príspevok na vytvorenie pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní a finančný príspevok na vytvorenie pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania.

V priebehu roku 2017 boli implementované tri nové národné projekty. NP „Reštart pre mladých UoZ“[123]) bol zameraný na podporu individuálnych a skupinových poradenských aktivít pre mladých UoZ a poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí boli vyradení z evidencie UoZ z dôvodu preukázaného nástupu do zamestnania. Vzhľadom na úspešnosť opatrenia zameraného na poskytovanie finančných príspevkov aktívnym mladým UoZ, sa pokračovalo v jeho implementácii aj prostredníctvom národného projektu „Reštart pre mladých UoZ 2“. NP „Šanca pre mladých“ [124])sa realizoval počas rokov 2017-2018, ktorého cieľom bolo vytvoriť pracovné miesta pre uchádzačov o zamestnanie vo veku do 29 rokov, ktorí sú bezprostredne pred vstupom do projektu v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (dlhodobo nezamestnaní mladí ľudia). NP „Vzdelávanie mladých UoZ“[125]) podporoval zamestnateľnosť mladých ľudí prostredníctvom prípravy na trh práce formou rekvalifikácie (REPAS+), posilnením kľúčových kompetencií (KOMPAS+) alebo vzdelávaním a prípravou pre trh práce z vlastnej iniciatívy mladého UoZ. Vzhľadom na úspešnosť národného projektu sa v

[119]) https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/zaruka-mladych-ludi-sr/.
[120]) https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SESF/Opis_NP_Praxou_k_zamestnaniu_1.pdf.
[121]) https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SESF/Opis_NP_Absolventska_prax_SZ_1.pdf.
[122]) https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SESF/Opis_NP_Uspesne_na_TP_1.pdf.
[123]) Správa o mládeži 2018.
[124]) NP Šanca pre mladých.
[125]) https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SESF/Opis_NP_Vzdelavanie_MUoZ.pdf.

uvedených opatreniach pokračovalo prostredníctvom národného projektu „Vzdelávanie mladých UoZ – 2“. Európska komisia disponuje aj databázou príkladov dobrej praxe v oblasti NEET.[126])

Druhošancové vzdelávanie je navrhované ako nástroj pre lepšiu integráciu na trhu práce, a to predovšetkým mladých ľudí, ktorí buď predčasne ukončili vzdelávanie, alebo ukončili povinnú školskú dochádzku bez získaného stupňa vzdelania, pričom ide väčšinou o skupinu NEET.[127]) Vďaka navrhovaným opatreniam v Stratégii CŽVaP[128]) v oblasti druhošancového vzdelávania a F odborov[129]) sa má znížiť podiel mladých bez ukončeného ZŠ vzdelania a zároveň zvýšiť podiel mladých s minimálne stredoškolským vzdelaním.

Stratégia SR pre mládež na roky 2014-2020[130]) priniesla súbor opatrení s cieľom vytvoriť viac príležitostí pre mládež vo vzdelávaní a zamestnaní (T 8.6.1_SVK_1_Opatrenia pre podporu vzdelávania a zamestnanosti mladých ľudí). V súčasnosti na ňu nadväzuje Stratégia SR pre mládež na roky 2021 – 2028.[131]).S ohľadom na aktuálnu situáciu mladých ľudí bola vypracovaná Stratégia SR pre mládež na roky 2021 – 2028, schválená uznesením vlády SR č. 754 z 14 decembra 2021.

T_8.6.1_SVK_1_Opatrenia pre podporu vzdelávania a zamestnanosti mladých ľudí

Oblasť	Strategický cieľ	Opatrenie
Vzdelávanie	1. Priechodnosť systémov vzdelávania - podporovať inkluzívny model priechodnosti sústavy formálnej a neformálnej výchovy a vzdelávania detí a mládeže	• Vypracovať analýzu legislatívnych podmienok umožňujúcich priechodnosť a efektívnosť formálnej a neformálnej výchovy a vzdelávania mládeže v SR, • Prijať súbor legislatívnych opatrení na validáciu pedagogických spôsobilostí a kvalifikácií vo formálnom a neformálnom vzdelávaní, na nediskriminačný model financovania prístupu poskytovateľov formálneho a neformálneho vzdelávania k verejným zdrojom a zdrojom ESF, • Iniciovať vznik národnej platformy pre spoluprácu a partnerstvo vo vzdelávaní, vymedziť jej poslanie, postavenie a nástroje činnosti.
Zamestnanosť	1. Orientácia na trhu práce – zaviesť systematické kariérne poradenstvo a zvýšiť tak mieru orientácie sa mladých ľudí na trhu práce	• Naďalej podporovať komplexnú starostlivosť o mladých ľudí v kariérnom poradenstve a okrem pedagógov zapájať i výchovných poradcov, psychológov a terénnych sociálnych pracovníkov.
	2. Verejné služby zamestnanosti - reflektovať špecifické potreby mladých ľudí s cieľom skvalitniť poskytovanie verejných služieb zamestnanosti.	• Poskytovať možnosť systematickej supervízie a mentoringu v prvom zamestnaní, • Zabezpečiť inštitucionálnu a finančnú podporu poradenských služieb, poskytovaných verejnými aj neverejnými poskytovateľmi, • Realizovať špecializované služby zamestnanosti, ktoré reflektujú špecifické potreby konkrétnej cieľovej skupiny mladých ľudí, teda napr. mladých ľudí z prostredia marginalizovaných rómskych komunít, detských domovov, mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením.
	3. Dôraz na odborné vzdelávanie - reagovať na aktuálne potreby trhu	• Zavádzanie prvkov duálneho vzdelávania v odbornom vzdelávaní a príprave v podmienkach SR.

[126]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1327&langId=en.
[127]) https://www.governance.sk/wp-content/uploads/2021/08/DruhosancoveVzdelavanie.pdf.
[128]) Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030. Dostupné na: https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26635/1.
[129]) 2-ročné učebné odbory (bývalé učilištia).
[130]) Stratégia SR pre mládež na roky 2014-2020.
[131]) Stratégia SR pre mládež na roky 2021-2028

	práce so zameraním na odborné vzdelávanie, ako jedného z hlavných predpokladov úspešného uplatnenia sa mladých ľudí na trhu práce.	• Vytvoriť zoznam študijných odborov a učebných odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce a zoznamu študijných odborov a učebných odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce. • Podporiť vyrovnávanie medziregionálnych rozdielov a rozličného prístupu mladých ľudí ku kvalitnému odbornému vzdelávaniu i intenzívnejším využívaním internetu vo vzdelávaní a akceptáciou kvalitných on-line kurzov. • Podporiť stratégiu inkluzívneho vzdelávania pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením a zabezpečiť im prístup ku kvalitnému odbornému vzdelávaniu.
	4. Motivácia zamestnávateľov - podpora zamestnávateľov v tvorbe nových pracovných miest s cieľom zvýšiť počet pracovných miest pre mladých ľudí.	• Motivovať zamestnávateľov prostredníctvom priamych dotácií ako aj a/alebo odvodových bonusov. • Výraznejšie zamerať systémové opatrenia aktívnej politiky trhu práce na mladých ľudí a znížiť administratívnu záťaž. • Realizovať projekty a programy na podporu uplatnenia sa mladých ľudí na trhu práce.

Zdroj: Stratégia SR pre mládež na roky 2014-2020

Vláda SR 13. januára 2016 schválila Koncepciu rozvoja práce s mládežou na roky 2016 – 2020.[132]) Koncepcia špecifikuje prioritné ciele štátu v oblasti práce s mládežou do roku 2020 a nadväzuje na Stratégiu SR pre mládež na roky 2014 – 2020. Vychádza z uvedeného strategického dokumentu a prispieva k napĺňaniu strategických cieľov pre oblasť práce s mládežou, ako jednej zo základných tematických priorít stratégie.

V roku 2019 bola schválená novela Zákona č. 282/2008 Z. z o podpore práce s mládežou.[133]) Cieľom novelizovaného zákona je najmä podporiť a posilniť kvalitu práce s mládežou a jej prínos pre osobný, profesionálny a sociálny rozvoj mládeže prostredníctvom neformálneho vzdelávania.

V roku 2021 bola prijatá nová Stratégia SR pre mládež na roky 2021 – 2028[134]), ktorá venuje náležitú pozornosť zapájaniu mladých ľudí, ich spájaniu a posilňovaniu ich postavenia. V rámci oblasti kľúčových kompetencií sa majú vytvárať a implementovať programy pre rozvoj a posilňovanie kľúčových kompetencií mladých ľudí a pracovníkov s mládežou. Ďalej sa má prepojiť formálne a neformálne vzdelávanie s presahom do sveta práce a podporované budú projekty zamerané na rozvoj kľúčových kompetencií. Oblasť zamestnanosti má za cieľ podporiť dostupné, kvalitné a motivujúce zamestnanie pre všetkých mladých ľudí. Medzi navrhované opatrenia v tejto oblasti patrí napr. zvyšovanie povedomia mládeže o dostupných možnostiach vzdelávania napomáhajúcich uplatniť sa na trhu práce a vytváranie podmienok na zlepšovanie kariérového poradenstva pre mládež, vrátane prípravy k digitálnej transformácii. Podporované a realizované bude vzdelávanie v oblasti voľby povolania s cieľom znižovania horizontálnej a vertikálnej segregácie na trhu práce. Podporiť sa má aj vytváranie, rozvíjanie a implementovanie programov za účelom nadobúdania/zmeny zručností potrebných pre aktívnu účasť mladých ľudí na trhu práce.

Najčastejšou príčinou, prečo sa mladí ľudia stanú NEET sú individuálne charakteristiky mladých ľudí (vek, pohlavie a vzdelanie). Medzi ďalšie rozhodujúce faktory možno zaradiť

[132]) Koncepcia rozvoja práce s mládežou na roky 2016-2020.
[133]) Zákona č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou v znení novely č. 360/2019 Z.z.
[134]) Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021-2028.

socioekonomické zázemie a prisťahovalecký pôvod mladých, pričom mladí ľudia z bohatších rodín a z domáceho obyvateľstva majú nižšiu mieru NEET. Vo väčšine krajín tiež platí, že mladé ženy sú vystavené riziku stať sa NEET vo väčšej miere ako muži.

Miera rizika NEET sa zvyšuje aj s vekom – miera NEET je vyššia vo vekovej kategórii 20-24 rokov v porovnaní s mladými ľuďmi vo veku 15-19 rokov.[135])

Vývoj indikátora pre podiel mládeže bez vzdelania, zamestnania alebo odbornej prípravy podľa pohlavia a veku naznačuje za sledované obdobie pozitívny trend. Napriek miernym nárastom podielu NEET napr. v roku 2010 a v roku 2015, hodnota indikátora z dlhodobého hľadiska klesá. Okrem obdobia medzi 2011 a 2014, bol podiel mužov bez vzdelania, zamestnania alebo odbornej prípravy nižší v porovnaní so ženami. Na základe najaktuálnejších údajov miera NEET na Slovensku za tretí kvartál 2021 dosiahla 10,3 %, čo je presne na úrovni priemeru EÚ 27.[136]) Aktívne opatrenia trhu práce (napr. príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní, príspevok na vykonávanie absolventskej praxe) so zameraním na uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov sa pozitívne prejavili na poklese nezamestnanosti cieľovej skupiny.[137])

T_8.6.1_SVK_2_Podiel mládeže bez vzdelania, zamestnania alebo odbornej prípravy podľa pohlavia a veku (%)

	2020
SPOLU	10,7
ŽENY	11,6
MUŽI	9,7

Zdroj: MPSVaR SR

Dňa 5. 2. 2014 vláda SR prerokovala a vzala na vedomie **Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí**, ktorý bol vypracovaný v súlade s Odporúčaním Rady (EÚ) z 22.apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí. Týmto krokom bol zavedený strategický rámec podpory integrácie mladých ľudí do trhu práce a priestor na realizáciu širokej škály opatrení za týmto účelom. Mladým ľuďom do 29 rokov bolo poskytované skupinové a individuálne poradenstvo s cieľom odstrániť bariéry, ktoré im bránili vstúpiť na trh práce a poskytnúť im všetky relevantné informácie o trhu práce. Rekvalifikačné (REPAS+) a kompetenčné (KOMPAS+) kurzy podporili zamestnateľnosť mladých ľudí a poskytli im možnosť zosúladiť svoje vedomosti a zručnosti s potrebami trhu práce. Integrácia mladých ľudí do trhu práce bola zabezpečená poskytovaním finančných príspevkov na vytvorenie pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní, mentorované zapracovanie a prax, samozamestnávanie, pre dlhodobo nezamestnaných mladých ľudí a poskytovaním príspevku na vykonávanie absolventskej praxe a následnej možnosti zamestnania sa u toho istého zamestnávateľa. Motiváciou k nájdeniu si zamestnania bolo aj poskytovanie finančného príspevku prvých 12 mesiacov po nástupe do zamestnania v súlade s novelizáciou zákona o službách zamestnanosti. Podpora mladým ľuďom bola taktiež poskytnutá prostredníctvom výziev na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov s cieľom podporiť poradenstvo, mentorovanie a vytváranie pracovných miest u zamestnávateľov a taktiež prostredníctvom samozamestnania. Mladí ľudia patrili k skupinám, ktoré najviac zasiahla hospodárska kríza. Uvedené opatrenia výrazne zlepšili ich situáciu na trhu

[135]) NEET: An overview in ETF partner countries.
[136]) Eurostat [lfsi_neet_q].
[137]) Správa o mládeži 2018.

práce. MPSVR SR naďalej pokračuje v podpore zamestnávania mladých ľudí, vrátane NEET, ktorých v súčasnosti ohrozuje ekonomická kríza vyvolaná pandémiou ochorenia COVID-19.

V nadväznosti na Odporúčanie Rady EÚ zo dňa 30. 10. 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení Záruky pre mladých ľudí bol v priebehu roka 2021 vypracovaný **Národný plán posilnenia Záruky pre mladých ľudí v SR s výhľadom do roku 2030** (NPP ZM), ktorý bol dňa 30.6.2021 **schválený na zasadnutí Pracovnej skupiny pre oblasť zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, Záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky**. NPP ZM si predovšetkým kladie za cieľ zintenzívniť podporu práce s mládežou, individualizovaného poradenstva zameraného na potreby jednotlivca, mentorovania a sprevádzania, vrátane vypracovania individualizovaných akčných plánov, zavedenie zrozumiteľnej informačnej kampane, nástrojov profilovania UoZ, ďalšieho vzdelávania a rozvoja a hodnotenia zručností (najmä digitálnych, zelených a podnikateľských), vytvárania pracovných miest prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov, vykonávania absolventskej praxe a samozamestnania. Taktiež sa zameria na prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky, mapovania cieľovej skupiny za účelom zistenia jej štruktúry a poskytovanie podpory po prijatí jednej z ponúk Záruky pre mladých ľudí.

MPSVR SR naďalej kladie dôraz na podporu individuálneho poradenstva a integrácie do trhu práce, s dôrazom na zraniteľné osoby, ktoré sú najviac vzdialené od trhu práce. Z tohto dôvodu bolo v roku 2021 spustených viacero opatrení zameraných na uvedené oblasti. Navýšili sa personálne kapacity odborných poradcov na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny s cieľom poskytovať znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie individualizované poradenstvo za účelom rozvoja kompetencií pre integráciu do trhu práce. Taktiež sa poskytujú finančné príspevky na mentorované zapracovanie zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru mladého uchádzača o zamestnanie do 30 rokov. Počas mentorovaného zapracovania si zamestnanec osvojuje teoretické a praktické zručnosti pod vedením mentora, ktorého určí zamestnávateľ z radov svojich zamestnancov. Zároveň bola koncom roka 2021 vyhlásená výzva na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov za účelom poskytnutia nízkokvalifikovaným neaktívnym osobám na mieru šité individualizované poradenstvo s cieľom odstrániť prekážky brániace ich integrácii do trhu práce. Ďalším z opatrení je pilotný projekt v jednom zo slovenských regiónov, v rámci ktorého sa zriadi 7 centier poradenstva pre mladých. Cieľom projektu je overiť pilotný model prístupu k práci s mládežou pre podporu zamestnanosti a vypracovať regionálnu štúdiu uplatniteľnosti modelu multifunkčných centier pre mládež ako nástroja podpory zamestnanosti a predchádzaniu statusu NEET.

Čiastkový cieľ 8.8	**Chrániť práva a podporovať bezpečné a stabilné pracovné podmienky pre všetkých pracujúcich, vrátane pracujúcich migrantov - najmä žien a ľudí s nebezpečným povolaním**
Indikátor 8.8.1	**Smrteľné a nefatálne pracovné úrazy na 100 000 pracovníkov podľa pohlavia a migračného statusu**
Definícia:	Tento indikátor poskytuje informácie o počte smrteľných úrazov a nefatálnych pracovných úrazov na 100 000 pracovníkov v referenčnej skupine počas referenčného obdobia. Ide o mieru osobnej pravdepodobnosti alebo rizika smrteľného úrazu alebo pracovného úrazu pre každého pracovníka v referenčnej skupine. Počet pracovných úrazov vyjadrený na daný počet pracovníkov v referenčnej skupine je tiež známy ako miera výskytu pracovných úrazov.

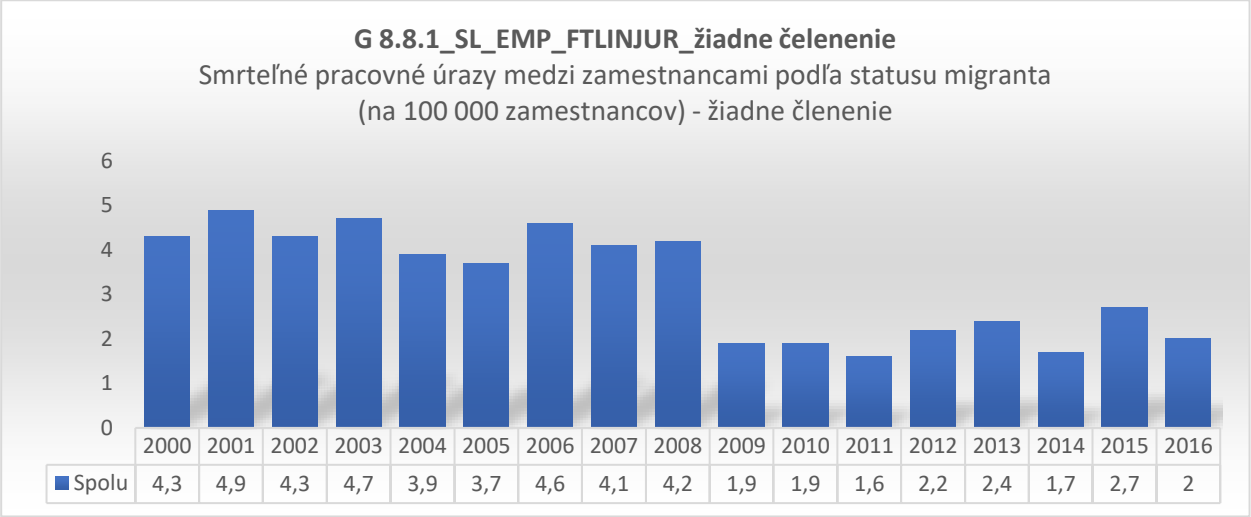

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_EMP_FTLINJUR _ žiadne členenie
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Indikátor poskytuje cenné informácie, ktoré sa využívajú pri formulovaní politík a programov na prevenciu pracovných úrazov, chorôb z povolania a úmrtí. Môže sa použiť aj na monitorovanie vykonávania týchto programov a na signalizáciu konkrétnych oblastí so zvýšeným rizikom, ako je napríklad konkrétne povolanie, odvetvie alebo lokalita. Hoci hlavným cieľom tohto indikátora je poskytovať informácie na účely prevencie, môže sa použiť aj na viaceré iné účely, napríklad na identifikáciu povolaní a hospodárskych činností s najvyšším rizikom pracovných úrazov; na zisťovanie zmien v štruktúre a výskyte pracovných úrazov, aby bolo možné monitorovať zlepšenia v oblasti bezpečnosti a odhaliť všetky nové rizikové oblasti; informovať zamestnávateľov, organizácie zamestnávateľov, pracovníkov a organizácie zamestnancov o rizikách spojených s ich prácou a pracoviskami, aby sa mohli aktívne podieľať na vlastnej bezpečnosti; vyhodnotiť účinnosť preventívnych opatrení; odhadnúť dôsledky pracovných úrazov, najmä z hľadiska počtu stratených dní alebo nákladov; a poskytnúť základ pre tvorbu politiky zameranej na podporu zamestnávateľov, organizácií zamestnávateľov, pracovníkov a organizácií zamestnancov pri zavádzaní opatrení na prevenciu úrazov. V roku 2016 oproti roku 2000 počet smrteľných pracovných úrazov na 100 0000 zamestnancov klesol na hodnotu 2. V období rokov 2000 až 2016 najvyššiu hodnotu dosiahol tento indikátor v roku 2001 (4,9) a najnižšiu v roku 2011 (1,6).

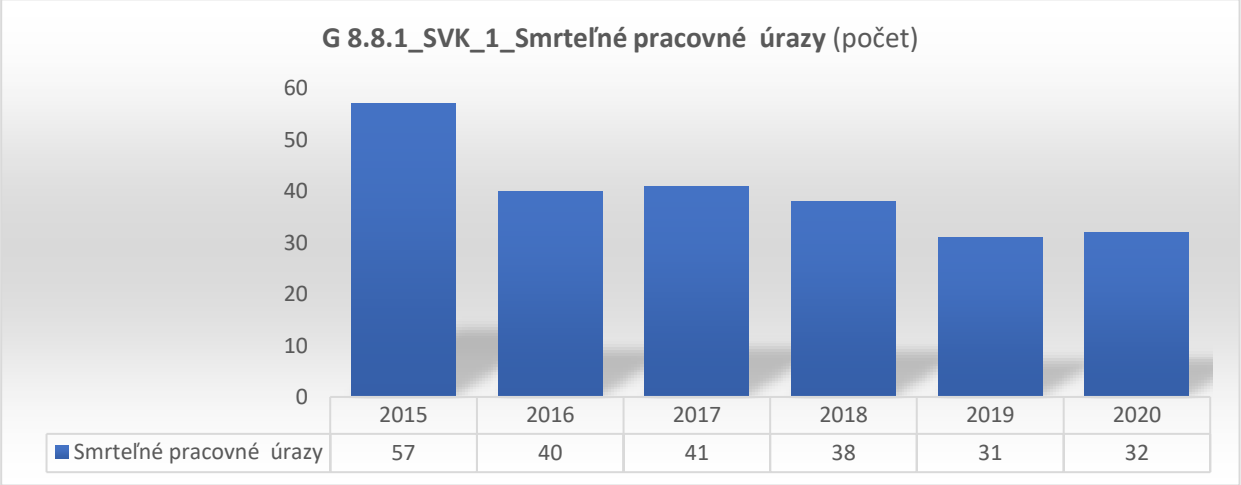

Zdroj: DATAcube ŠÚ SR, Národný inšpektorát práce
Stiahnuté: 7.3.2022

Vyhodnotenie trendu

T_8.8.1_SVK_1_Pracovná neschopnosť pre chorobu a úraz

		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Novohlásené prípady pracovnej neschopnosti pre pracovné úrazy	počet	9 565	10 327	10 928	10 930	10 418	8 638
Smrteľné pracovné úrazy	počet	57	40	41	38	31	32
Kalendárne dni pracovnej neschopnosti pre pracovné úrazy	dni v tisícoch	574	636	671	678	669	604
Priemerná doba pracovnej neschopnosti pre pracovné úrazy	dni	59,99	61,59	61,41	62,08	64,22	69,94

Zdroj: DATAcube ŠÚ SR, Národný inšpektorát práce
Stiahnuté: 7.3.2022
http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/zd2005rs/v_zd2005rs_00_00_00_sk

V absolútnych hodnotách počet smrteľných pracovných úrazov, ktorý sa dosiahol v roku 2015, bol 57, zároveň to bol aj najvyšší dosiahnutý počet medzi rokmi 2015 až 2020. V roku 2020 počet smrteľných pracovných úrazov klesol na 32. Počet novohlásených prípadov pracovnej neschopnosti pre pracovné úrazy oproti roku 2015 stúpol, ale v roku 2020 klesol z hodnoty 9 565 na hodnotu 8 638. Priemerná doba pracovnej neschopnosti pre pracovné úrazy bola v roku 2020 69,94 dní.

Indikátor 8.8.2 Úroveň národného súladu s pracovnými právami (sloboda združovania a kolektívneho vyjednávania) založenom na textových zdrojoch Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a vnútroštátnych právnych predpisoch podľa pohlavia a migračného statusu

Definícia: Indikátor meria úroveň vnútroštátneho dodržiavania základných práv pri práci (sloboda združovania a kolektívneho vyjednávania, FACB) pre všetky členské štáty ILO na základe šiestich písomných zdrojov medzinárodného kontrolného orgánu ILO a tiež na základe vnútroštátnych právnych predpisov. Je založená na kódovaní písomných zdrojov voči zoznamu hodnotiacich kritérií a následnom prepočte kódovania na indikátory.

T_8.8.2_ SL_LBR_NTLCPL

Úroveň národného súladu s pracovnými právami (sloboda združovania a kolektívne vyjednávanie) na základe textových zdrojov Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a vnútroštátnych právnych predpisov (skóre)

0	V roku 2017 bola úroveň dodržiavania pracovných práv (sloboda združovania a kolektívneho vyjednávania) na základe textových zdrojov Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a vnútroštátnych právnych predpisov na úrovni **0,0**.

Zdroj: Databáza OSN, údaje z globálneho monitorovania_ SL_LBR_NTLCPL
Stiahnuté: 12.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Pozn.: Ratifikátor Dohovoru MOP č. 87 a 98. Cieľom indikátora 8.8.2 SDG je merať úroveň dodržiavania základných pracovných práv (sloboda združovania a kolektívneho vyjednávania) na vnútroštátnej úrovni. Vychádza zo šiestich textových zdrojov dozorného orgánu Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a tiež z vnútroštátnych právnych predpisov. Vnútroštátne právne predpisy nie sú prijaté na účely vytvorenia štatistického indikátora dodržiavania základných práv a ani žiadny z textových zdrojov MOP nebol vytvorený na tento účel. Indikátor 8.8.2 je zostavený z týchto zdrojov a jeho použitie nepredstavuje vzdanie sa odlišných názorov príslušných konštituentov MOP na závery zdrojov. Indikátor 8.8.2 SDG nie je určený ako nástroj na porovnávanie dodržiavania cieľov medzi členskými štátmi MOP. Je potrebné osobitne upozorniť na to, že oznamovacie povinnosti členského štátu MOP voči systému dohľadu MOP, a teda aj textové zdroje MOP, sú rozdielne pre ratifikujúce a neratifikujúce členské štáty MOP.

Analytický vstup:

Od roku 1990 má SR ratifikované dohovory MOP č. 87 a 98.

Dohovor MOP č. 87 o slobode združovania a ochrane práva organizovať bol ratifikovaný 30.11. 1990 (č. 489/1990 Zb.) a zaručuje nasledujúce princípy:

- Pracovníci a zamestnávatelia bez akéhokoľvek rozdielu majú právo bez predchádzajúceho schválenia ustanovovať organizácie podľa vlastnej voľby, ako aj stať sa členmi takých organizácií, a to pod jedinou podmienkou, že sa podriadia stanovám týchto organizácií.
- Organizácie pracovníkov a zamestnávateľov majú právo vypracúvať svoje stanovy a pravidlá, úplne slobodne voliť svojich zástupcov, organizovať svoju správu a činnosť a formulovať svoj program.
- Verejné orgány sa zdržia akéhokoľvek zásahu, ktorý by obmedzoval toto právo alebo zabraňoval jeho zákonnému vykonávaniu.

V podmienkach SR sú princípy tohto dohovoru implementované najmä Zákonom č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov. Na MV SR existuje evidencia odborových organizácií a združení zamestnávateľov (ako občianskych združení).

Dohovor MOP č. 98 o vykonávaní zásad práva organizovať sa a kolektívne vyjednávať (č. 470/1990 Zb.) bol ratifikovaný 14.11.1990 a zaručuje nasledujúce zásady:

- ochrana proti všetkým prejavom diskriminácie smerujúcim k ohrozeniu odborovej slobody v ich zamestnaní
- ochrana sa najmä uplatní, pokiaľ ide o konania majúce za cieľ:
a) viazať zamestnanie pracovníka na podmienku, že sa nestane členom odborovej organizácie alebo že zruší svoje členstvo v odborovej organizácii;
b) prepustiť pracovníka alebo ho iným spôsobom poškodiť pre jeho členstvo v odboroch alebo pre jeho účasť na odborovej činnosti v mimopracovnom čase alebo, so súhlasom zamestnávateľa, počas pracovného času.
- organizácie pracovníkov a zamestnávateľov požívajú pri ustanovovaní, činnosti alebo správe svojich organizácií náležitú ochranu proti akémukoľvek zasahovaniu jedných do záležitostí druhých, či už priamemu alebo prostredníctvom zástupcov alebo členov.

V podmienkach SR sú princípy tohto dohovoru implementované najmä **Z**ákonom č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, Zákonom č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní, Zákonníkom práce – napr. § 240 ZP práva a ochrana členov orgánov odborových organizácií, § 13 zákaz diskriminácie, a podobne.

Čiastkový cieľ 8.9 **Do roku 2030 navrhnúť a realizovať politiky podpory udržateľného cestovného ruchu, ktorý vytvára pracovné miesta a podporuje miestnu kultúru a produkty**

Indikátor 8.9.1 **Priamy HDP cestovného ruchu ako podiel na celkovom HDP a jeho miera rastu**

Definícia: Priamy HDP cestovného ruchu (TDGDP) je definovaný ako súčet časti hrubej pridanej hodnoty (v základných cenách) vytvorenej všetkými odvetviami ekonomickej činnosti v reakcii na vnútornú spotrebu cestovného ruchu plus suma čistých daní z výrobkov a dovozu zahrnutá do hodnoty týchto výdavkov za nákupné ceny. Indikátor sa opiera o satelitný účet cestovného ruchu: odporúčaný metodický rámec na rok 2008, medzinárodný štandard prijatý štatistickou komisiou OSN a vypracovaný UNWTO, OECD a EUROSTAT.

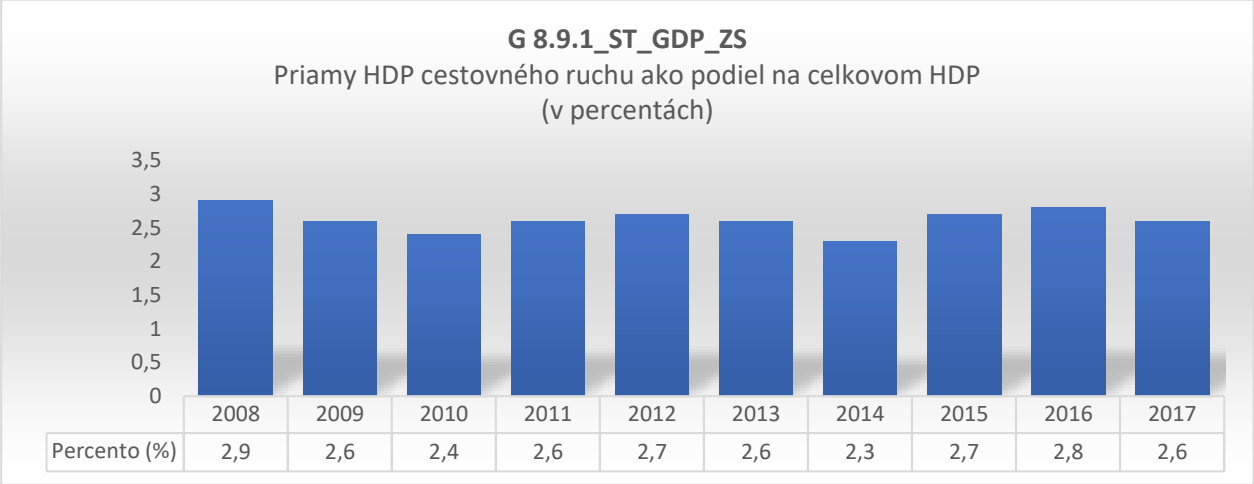

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ST_GDP_ZS
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Pre rok 2017 sa hodnota uvádza ako dočasná

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

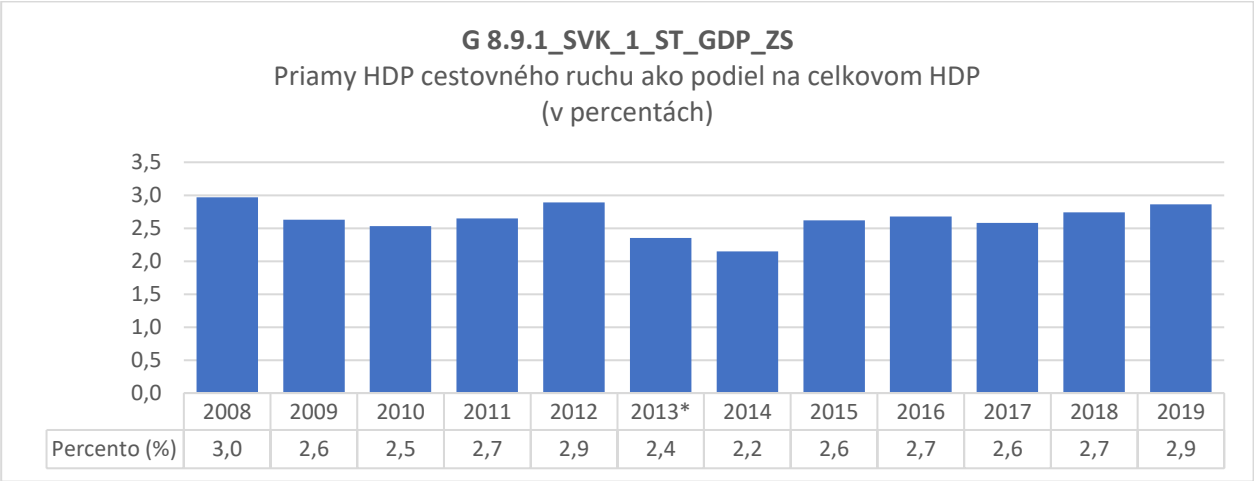

Zdroj: Satelitný účet cestovného ruchu

Vyhodnotenie trendu

Použitie metodológie výpočtu údajov pre stanovenie podielu na HDP, ako aj tempa rastu, považujeme za vhodné. Rovnako považujeme za vhodné použiť údaje satelitného účtu cestovného ruchu SR od ŠÚ SR.

Údaje OSN použité v pôvodnom grafe vyššie boli aktualizované. Podkladové dáta k aktualizovaným údajom a grafu sú priložené k dokumentu.

Údaje v aktualizovom grafe G 8.9.1_SVK_1_ST_GDP_ZS vychádzajú zo Satelitného účtu cestovného ruchu SR (SÚ CR), konkrétne údaje za roky 2008-2012 zo SÚ CR 2005-2016 a údaje od roku 2013 do roku 2019 zo SÚ CR 2013-2019.

Hodnotenie trendu bolo upravené na základe aktualizovaných dát. Hodnotenie aktualizovaného trendu vychádza z prepočtov hodnoty indikátora za rok 2019 k baseline hodnote indikátora za rok 2008.

V prípade prepočtu trendu indikátora k baseline roku 2008 (hodnota 2,97 %) ide podľa metodológie stanovenia trendu o oranžový „*Obmedzený alebo žiadny pokrok*“.

V rokoch 2013 a 2014 bolo aj odvetvie cestovného ruchu zasiahnuté svetovou hospodárskou krízou, od roku 2015 nastalo postupné zvyšovanie podielu CR na HDP SR. Od roku 2015 je teda viditeľný rastúci trend, čo je v súlade s cieľom indikátora.

Podiel priameho HDP cestovného ruchu na celkovom HDP k momentálne poslednému dostupnému roku 2019 tvoril 2,9 %.

V roku 2008 bola odlišná verzia metodológie tvorby SÚ CR, napr. medzi odvetvia CR boli započítané aj NACE kódy odvetví 47.30 (Maloobchod s pohonnými látkami v špecializovaných predajniach) a 47.00 (Ostatný maloobchod s tovarmi (bez 47.3)), čo zvyšovalo hodnotu podielu odvetvia CR na HDP.

Je potrebné pokračovať v postupne rastúcom trende od roku 2015.

Domáci CR v SR bol podporený napr. v roku 2019 zavedením rekreačných poukazov. V roku 2021 vznikla rozpočtová organizácia MDV SR Slovakia Travel na podporu, propagáciu a marketing cestovného ruchu SR.

Dôležitosť rozvoja odvetvia cestovného ruchu a nasmerovanie politík boli zvýraznené aj v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2020 – 2024 so zameraním sa najmä na nasledovné oblasti:

- Dôraz na „udržateľné využívanie potenciálu krajiny, zvyšovanie ekonomického rastu regiónov a zlepšenie rozpoznateľnosti Slovenska ako atraktívnej a autentickej dovolenkovej destinácie“;
- Zmiernenie negatívnych dosahov pandémie COVID-19 a reštart turizmu;
- Rozvoj turistického potenciálu najmenej rozvinutých regiónov;
- Zonácia chránených území;
- Zníženie sadzby DPH na služby v cestovnom ruchu;
- Podpora nízkokapacitných ubytovacích zariadení;
- Rozvoj infraštruktúry pre podnikanie v turizme;
- Tvorba komplexného produktu cestovného ruchu;
- Prezentácia a propagácia Slovenska;
- Skvalitňovanie úrovne destinačného manažmentu;
- Odstraňovanie administratívnej záťaže;

- Regulačný rámec pre zdieľanú ekonomiku;
- Sprístupnenie cestovného ruchu marginalizovaným skupinám;
- Zvyšovanie kvality služieb, ochrany a bezpečnosti turistov;
- Kvalitné odborné vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu;

Čiastkový cieľ 8.10 **Posilniť kapacitu domácich finančných inštitúcií na podporu a rozšírenie prístupu k bankovníctvu, poisťovníctvu a finančným službám pre všetkých**

Indikátor 8.10.1 ***(a)* Počet pobočiek komerčných bánk na 100 000 dospelých a *(b)* počet bankomatov na 100 000 dospelých**

Definícia: Počet pobočiek komerčných bánk na 100 000 dospelých.
Počet terminálov (ATM) - Všetky typy platobných služieb - prostredníctvom klientskych terminálov poskytovaných rezidentskými poskytovateľmi platobných služieb - bankomaty na 100 000 dospelých.

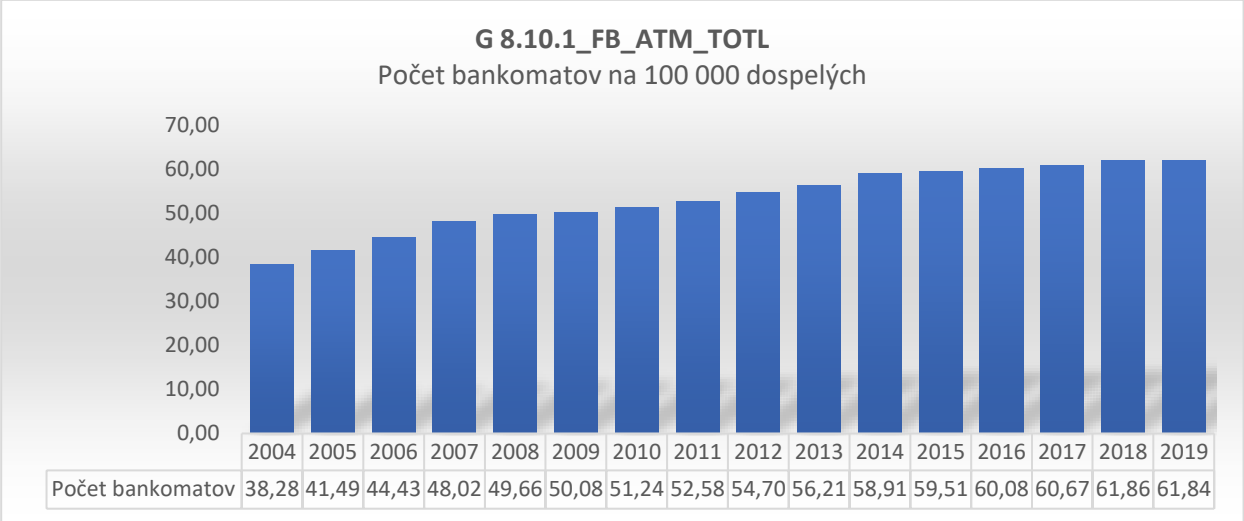

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet bankomatov	38,28	41,49	44,43	48,02	49,66	50,08	51,24	52,58	54,70	56,21	58,91	59,51	60,08	60,67	61,86	61,84

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FB_ATM_TOTL
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Veková hranica – 15 rokov a starší

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Na Slovensku pokračuje rast počtu ATM terminálov. Uvedený trend súvisí s pokračujúcim rozvojom dostupnosti platobných služieb.

Aktuálny údaj o počte ATM za rok 2020 (údaj nie je odhadovaný) je k dispozícii na stránke MMF alebo stránke ECB.

Odhadovaný údaj je možné poskytnúť za rok 2021 len za bankový sektor (počet bol 2809 ATM), jeho použitie vo výslednom rade by však nebolo správne a znehodnotilo by kvalitu dovtedy uvedených údajov ako aj výsledný trend. Správny údaj za rok 2021 by mal byť dostupný na stránkach ECB v priebehu júla 2022.

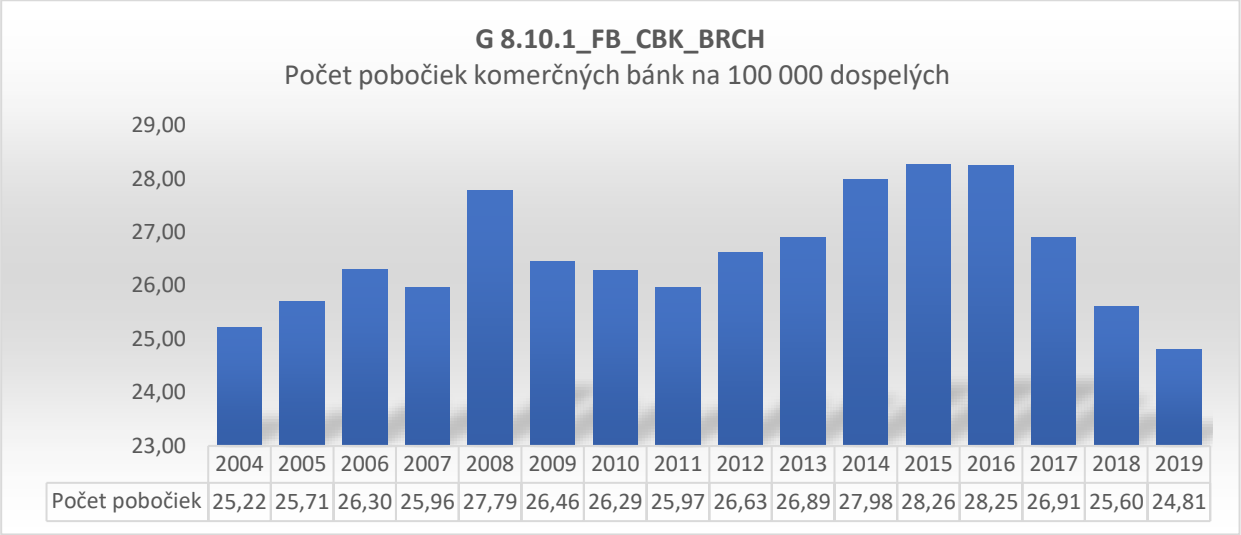

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet pobočiek	25,22	25,71	26,30	25,96	27,79	26,46	26,29	25,97	26,63	26,89	27,98	28,26	28,25	26,91	25,60	24,81

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FB_CBK_BRCH
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Veková hranica – 15 rokov a starší

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel počtu pobočiek na 100 000 dospelých v posledných rokoch síce mierne klesá, trend dostupnosti bankových služieb a prístupu k bankovníctvu však možno označiť za stabilný alebo zlepšujúci/stúpajúci. Vplyvom pandémie a dlhodobého tlaku na zefektívňovanie pobočkovej siete (potreba znižovania nákladov bánk) sa banky v posledných rokoch snažili ponúkať čo najširšie spektrum svojich služieb cez elektronické a mobilné bankovníctvo. Aktuálne niektoré banky ponúkajú aj prístup nových klientov cez elektronické aplikácie (onboarding klientov) napríklad použitím vzdialeného biometrického overenia tváre. Súčasne je pozorovateľný trend poskytovania niektorých bankových služieb (najmä úvery na bývanie) pomocou finančného sprostredkovania. Znižovanie počtu menších pobočiek banky vykompenzovali otváraním nových pobočiek vo väčších obchodných centrách čím zvýšili efektívnosť pobočiek ako aj širšie pokrytie obyvateľstva. Tento trend je pozorovateľný najmä vo väčších mestách. Na druhej strane sa mierne znižuje dostupnosť pobočiek v menších obciach, túto zmenu sa ale banky snažia vykompenzovať náhradou pôvodne malej pobočky za bankomat.

Indikátor 8.10.2 Podiel dospelých (15 rokov a starších) s účtom v banke alebo inej finančnej inštitúcii alebo s finančnou providerskou službou mobilnej telefónie

Definícia: Percento dospelých (vo veku nad 15 rokov), ktorí nahlásili, že majú účet (sami alebo spolu s niekým iným) v banke alebo v inom type finančnej inštitúcie alebo že osobne používajú službu mobilných peňazí za posledných 12 mesiacov.

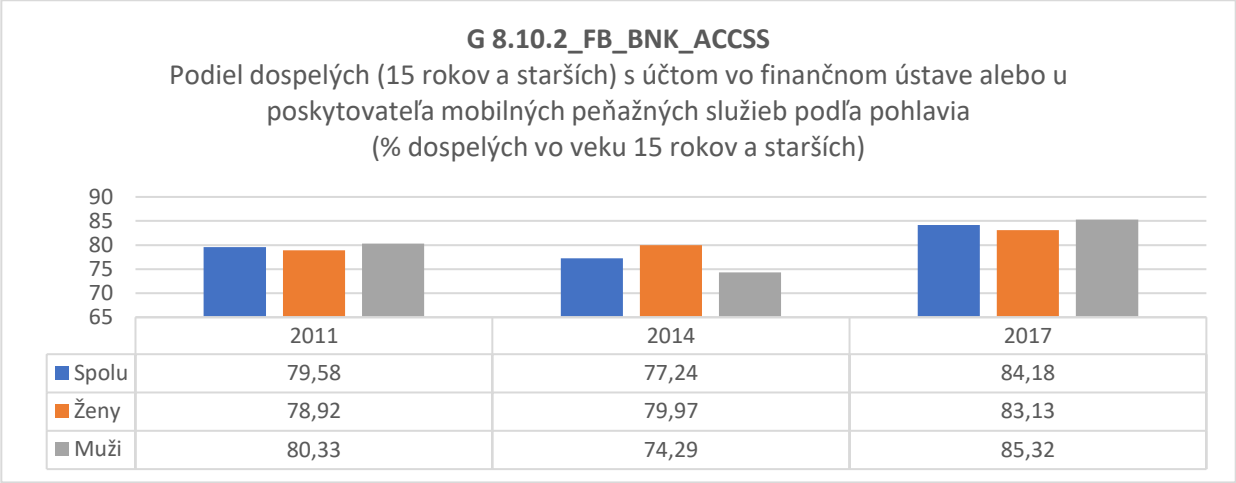

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ FB_BNK_ACCSS
Stiahnuté: 15.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Pokračujúci rozvoj bankovníctva a finančných služieb na Slovensku prispel k miernemu rastu dostupnosti finančných služieb. Miernu prevahu vo využívaní je vidieť u mužov a v porovnaní s rokom 2014 je vidieť u nich výraznejší rast.

Čiastkový cieľ 8.a **Zvýšiť podporu konceptu "Pomoc na podporu obchodu" (Aid for Trade) pre rozvojové krajiny, hlavne tie najmenej rozvinuté, okrem iného prostredníctvom programu "Prehĺbený integrovaný rámec pre technickú pomoc v oblasti obchodu pre najmenej rozvinuté štáty" (Enhanced Integrated Framework for Trade-Related Technical Assistance to Least Developed Countries, EIF).**

Indikátor 8.a.1 **Záväzky a vyplatené prostriedky na podporu obchodu**

Definícia: Záväzky a vyplatené prostriedky na podporu obchodu sú hrubé výplaty a záväzky z celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) od všetkých poskytovateľov na rozvoj podmienok pre obchod.

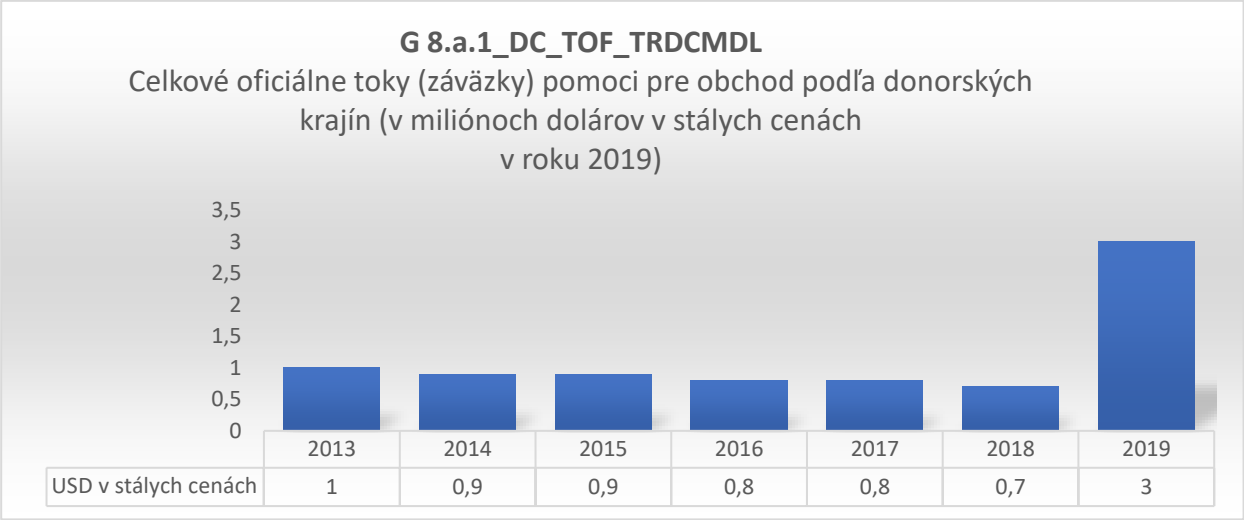

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ DC_TOF_TRDCMDL
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Záväzky; na základe údajov OECD, CRS, 2021; v miliónoch USD v stálych cenách

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Poskytovanie Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) SR sa riadi Zákonom č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení zákona č. 281/2019 Z. z.) a strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR na príslušné päťročné obdobie. Podpora udržateľného rozvoja v partnerských krajinách je podľa zákona súčasťou základnej charakteristiky rozvojovej spolupráce SR. Aktuálna platná Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 považuje Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, a teda aj SDGs, za jedno zo svojich troch hlavných východísk.

Jedným zo štyroch rámcových cieľov stratégie je znižovanie chudoby a riešenie príčin migrácie prostredníctvom tvorby pracovných miest, podpory potravinovej bezpečnosti, rozvoja ľudského kapitálu, a zvyšovaním ekonomickej a sociálnej odolnosti komunít. Dôležitou súčasťou tohto cieľa je podpora tvorby trhového prostredia – podpora mikro, malého a stredného podnikania, zavádzanie inovácií, tvorba pracovných miest.

V prakticky všetkých partnerských krajinách ODA SR s výnimkou jednej sú SDGs č. 8 a 9 jednými zo sektorových priorít spolupráce. V programoch rozvojovej spolupráce sú tieto ciele spravidla súčasťou širšieho súboru cieľov, na ktorého základe sú určené oprávnené aktivity spolupráce. Objem celkovej oficiálnej spolupráce na podporu týchto cieľov preto medzi jednotlivými rokmi podlieha variancii danej momentálnym zameraním implementačných partnerov rozvojovej spolupráce SR.

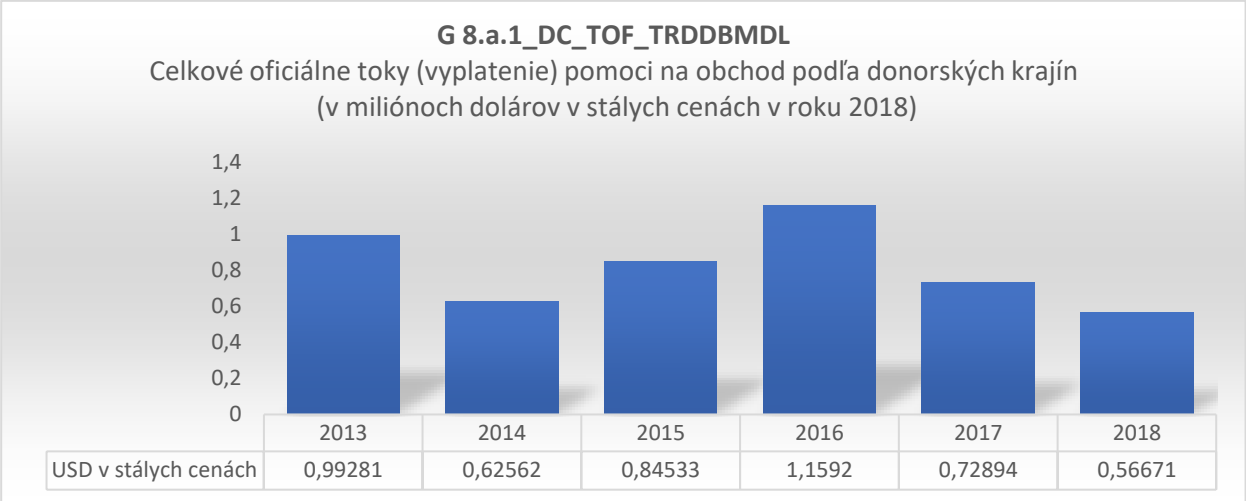

Zdroj: Country profile OSN, údaje o krajine_ DC_TOF_TRDDBMDL
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: údaj z OECD
Vysvetlivka.: v databáze OSN sú údaje zaokrúhlené na celé číslo (1)
v miliónoch dolárov v stálych cenách v roku 2019, preto bol použitý údaj z CP.

Vyhodnotenie trendu

Cieľ 9 Vybudovať odolnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie

Čiastkový cieľ 9.1 **Rozvinúť kvalitnú, spoľahlivú, udržateľnú a odolnú infraštruktúru, zahŕňajúcu aj regionálnu a cezhraničnú infraštruktúru, na podporu ekonomického rozvoja a zvýšenej kvality života, so zameraním na ekonomicky dostupný a rovný prístup pre všetkých**

Indikátor 9.1.1 **Preprava osôb a tovaru podľa druhu dopravy**

Definícia: Objemy cestujúcich a nákladu sa merajú v osobokilometroch a tonokilometroch a sú rozdelené podľa druhu dopravy. Na účely monitorovania tohto indikátora sú údaje o osobokilometroch rozdelené medzi leteckú dopravu, cestnú dopravu (rozdelenú medzi osobné automobily, autobusy a motocykle) a železničnú dopravu a tonokilometre medzi letecké, cestné, železničné a vnútrozemské vodné cesty.
Pretože námorné údaje nie sú široko dostupné, zdieľali sa iba údaje o tonách (nie tonokilometroch) na regionálnej úrovni.

T_9.1.2_ IS_RDP_FRGVOL (cestná doprava)
Výkony nákladnej dopravy podľa druhu dopravy v roku 2018 (tonokilometre)

35,6 miliardy tonokilometrov	Výkony nákladnej dopravy v roku 2018 predstavovali **35,6** miliardy tonokilometrov.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ IS_RDP_FRGVOL
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu
Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 1: Výkony nákladnej cestnej dopravy

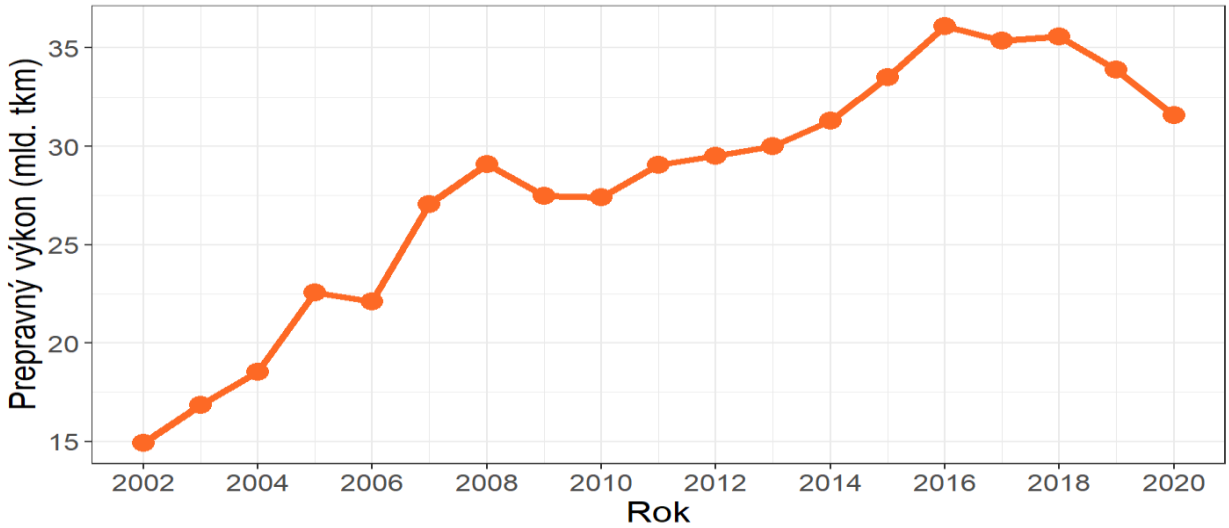

Zdroj: MDV SR

Nákladná cestná doprava na Slovensku vykazovala za posledné roky prudký rast v celkovom prepravnom výkone (G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 1). Medziročný nárast v objeme tonokilometrov medzi rokmi 2002 až 2020 dosahoval v priemere 4,6 %. Najvyšší výkon v objeme 36,1 miliardy tonokilometrov bol dosiahnutý v roku 2016. V posledných dvoch rokoch došlo k poklesu prepraveného tovaru primárne z dôvodu pandémie COVID-19.

T_9.1.2_ IS_RDP_FRGVOL (železničná doprava)
Výkony nákladnej dopravy podľa druhu dopravy v roku 2018 (tonokilometre)

8,69 miliardy tonokilometrov	Výkony nákladnej železničnej dopravy v roku 2018 predstavovali **8,69** miliardy tonokilometrov.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ IS_RDP_FRGVOL
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Prepravný **výkon železničnej nákladnej dopravy** je veľmi volatilný a jeho objem postupne klesá (G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 2) najmä v prospech cestnej nákladnej dopravy. Najväčší prepad zaznamenal v roku 2009, kde výkon poklesol až o 25,1 %.

G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 2: Výkony nákladnej železničnej dopravy

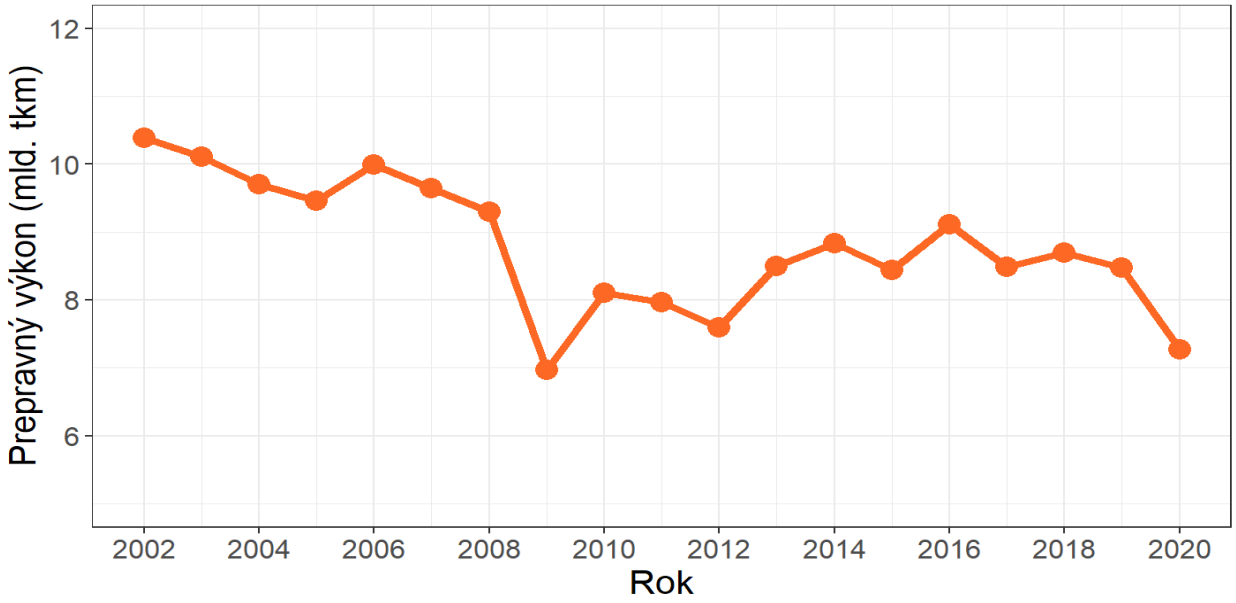

Zdroj: MDV SR

T_9.1.2_ IS_RDP_FRGVOL (vnútroštátna vodná doprava)
Výkony nákladnej dopravy podľa druhu dopravy v roku 2018 (tonokilometre)

778 miliónov tonokilometrov	Výkony nákladnej vnútroštátnej vodnej dopravy v roku 2018 predstavovali **778** miliónov tonokilometrov.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ IS_RDP_FRGVOL
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Výkony nákladnej vnútrozemskej dopravy v roku 2018 predstavovali **778** miliónov tonokilometrov, z toho **2** milióny tvorila vnútroštátna vodná doprava.

G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 3: Výkony nákladnej vnútrozemskej vodnej dopravy

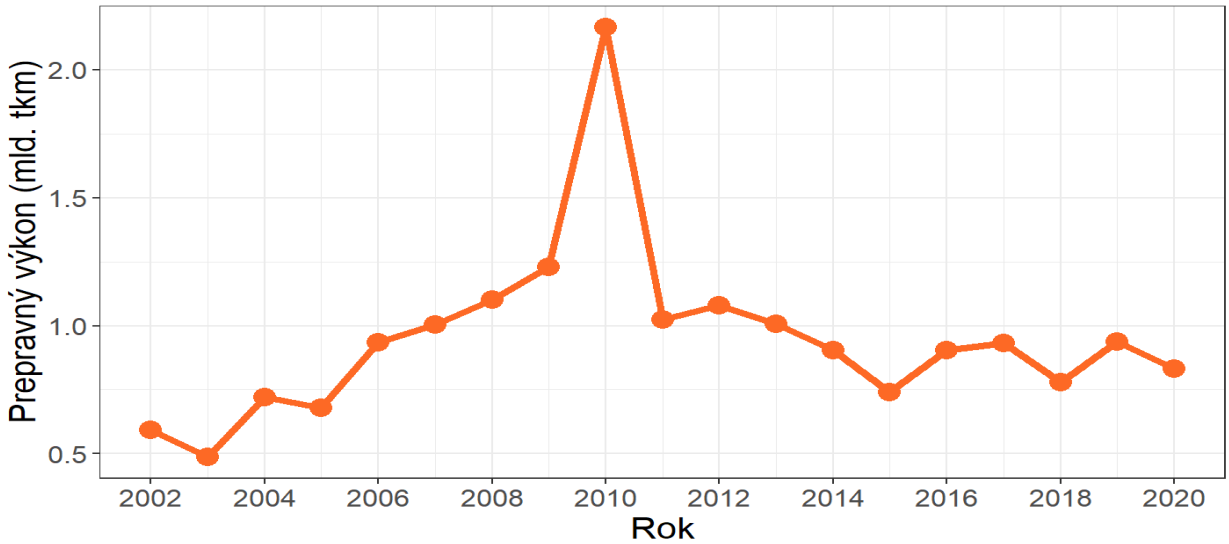

Zdroj: MDV SR

Objem tovarov prepravených vnútrozemskou vodnou dopravou je po leteckej doprave druhý najnižší a na Slovensku dosahoval v priemere 950 miliónov tonokilometrov (G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 3). Najvyšší výkon bol dosiahnutý v roku 2010 v hodnote 2,2 miliardy avšak táto hodnota bola iba outlierom.

G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 4: Výkony nákladnej vnútroštátnej vodnej dopravy

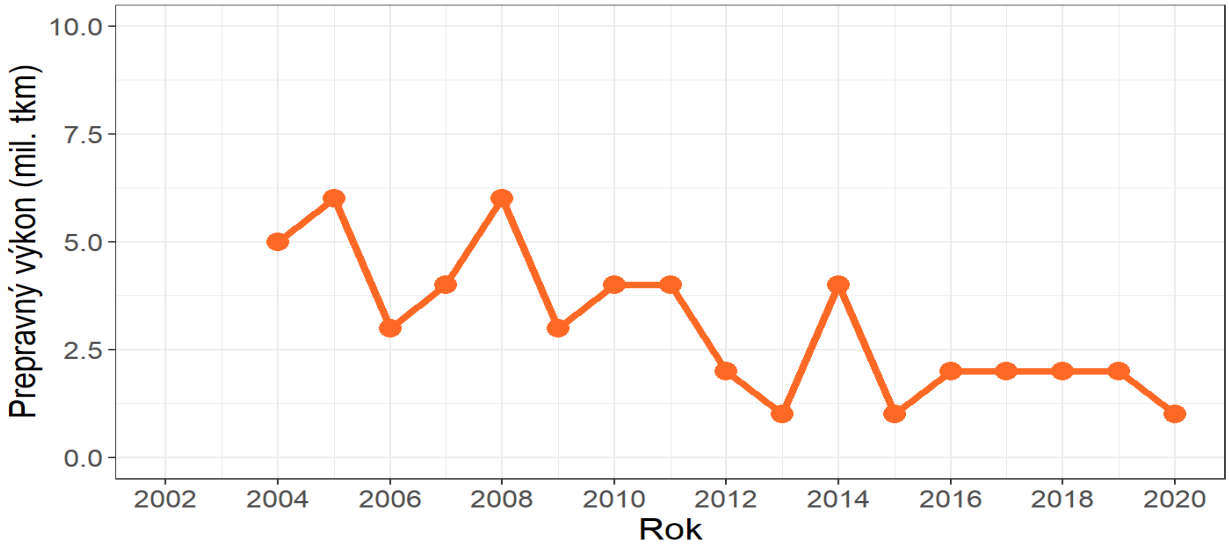

Zdroj: MDV SR

Podiel **vnútroštátnej vodnej dopravy** je zanedbateľný a dosahuje iba 0,3 % vodnej nákladnej dopravy (G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 4). Vnútroštátna lodná doprava je takmer výlučne vymedzená na prepravu po rieke Dunaj.

G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 5: Výkony nákladnej leteckej dopravy

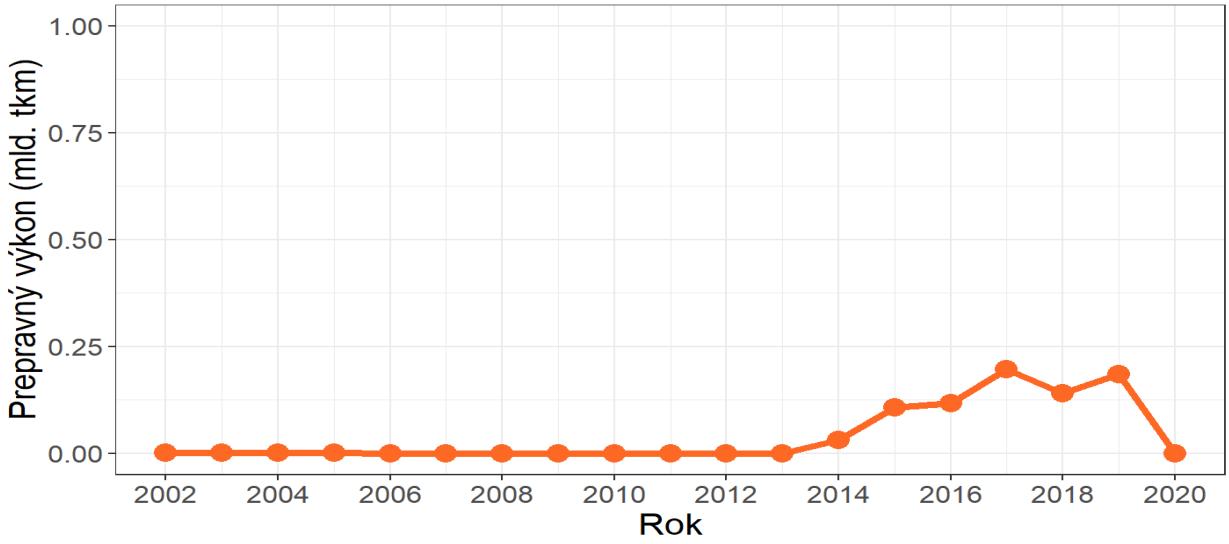

Zdroj: MDV SR

Letecká nákladná doprava nebola na Slovensku výrazne využívaná do roku 2014 (G 9.1.2_SVK_IS_RDP_FRGVOL 5). Spolu s vodnou nákladnou dopravou je využívaná predovšetkým na dlhé vzdialenosti. Prevážaný tovar precestuje v lietadle priemere 4300 kilometrov a pri preprave loďou až 7800 kilometrov.

Analytický vstup:

G 9.1.2_ SVK_IS_RDP_PFVOL 1: Výkony osobnej leteckej dopravy

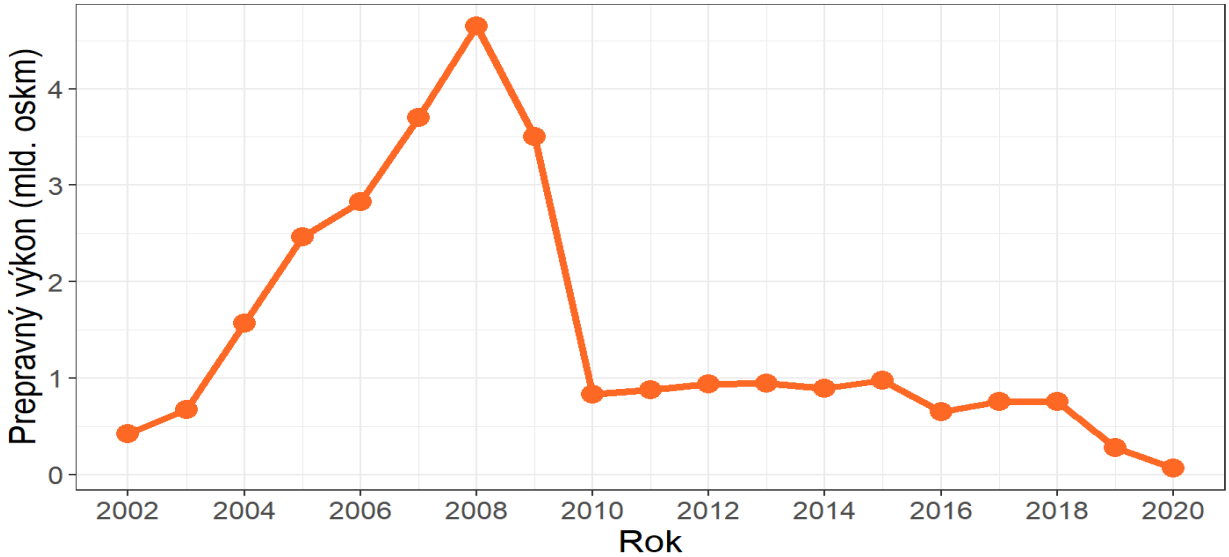

Zdroj: MDV SR

Prepravný výkon v osobnej leteckej doprave vykazoval na Slovensku prudký rast až do roka 2008 aj vďaka spoločnosti SkyEurope Airlines so sídlom v Bratislave. Po jej finančných problémoch a následnom krachu v roku 2019 výrazne klesol počet cestujúcich (G 9.1.2_ SVK_IS_RDP_PFVOL **1**). Z dôvodu obmedzenej ponuky podstatná časť pasažierov z Bratislavy využíva neďaleké viedenské letisko v obci Schwechat.

Analytický vstup:

G 9.1.2_ SVK_IS_RDP_PFVOL 2: Výkony osobnej železničnej dopravy

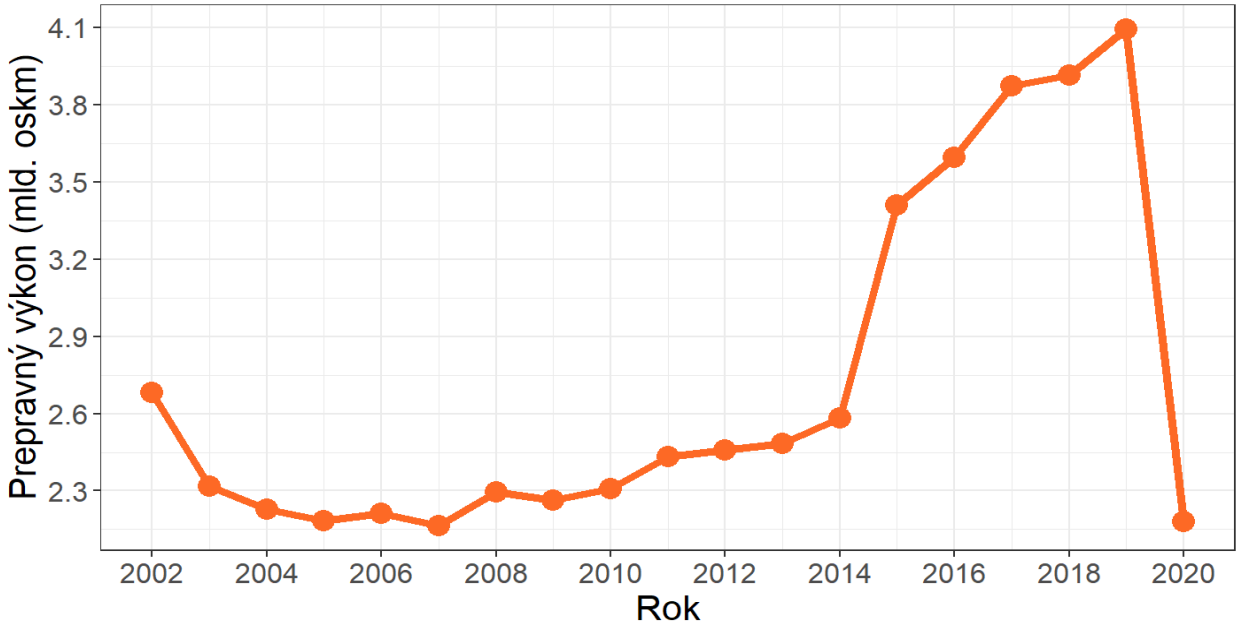

Zdroj: MDV SR

Osobná železničná doprava je po cestnej najvyužívanejším spôsobom dopravy. Pod prudký nárast vo výkone od roku 2015 sa podpísalo najmä zavedenie vlakov zadarmo pre študentov a dôchodcov. Spolu s osobnou leteckou dopravou bola železničná doprava najviac zasiahnutá pandémiou COVID-19 a v roku 2020 klesol výkon až o 46,7 % (G 9.1.2_ SVK_IS_RDP_PFVOL 2).

Analytický vstup:

G 9.1.2_ SVK_IS_RDP_PFVOL 3: Výkony osobnej cestnej dopravy[138])

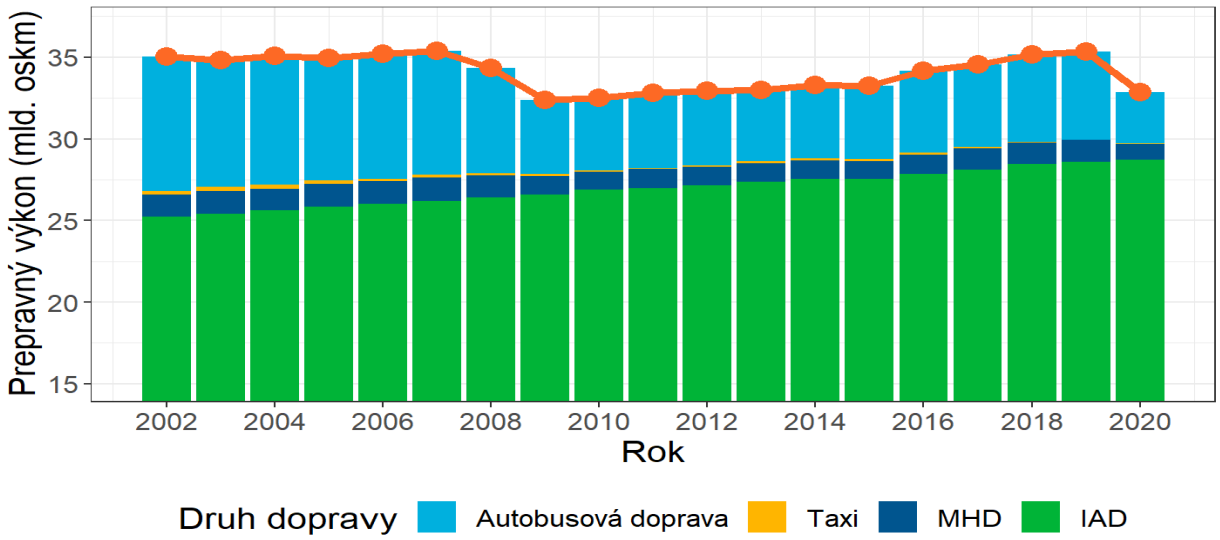

[138]) Pre väčšiu prehľadnosť je z grafu odrezaných prvých 15 mld. oskm patriacich IAD.

Zdroj: MDV SR

Cestná osobná doprava je najpopulárnejším druhom dopravy a tvorí 89 % celkového prepravného výkonu osobnej dopravy. Výkon individuálnej automobilovej dopravy sa dá nepriamo odhadovať iba pomocou prieskumov mobility a je dostupný iba pre niektoré sledované roky.[139])[140]) V priebehu vývoja (G 9.1.2_ SVK_IS_RDP_PFVOL **3**) sa dá pozorovať postupný presun cestujúcich z verejnej cestnej dopravy (Autobusy a MHD) na IAD, čo je nežiaducim trendom z hľadiska udržateľnej mobility.

Čiastkový cieľ 9.2 Podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a do roku 2030 významne zvýšiť podiel priemyslu na zamestnanosti a HDP, s ohľadom na podmienky v jednotlivých krajinách, a zdvojnásobiť jeho podiel v najmenej rozvinutých krajinách

Indikátor 9.2.1 Pridaná hodnota výroby ako podiel na HDP a na obyvateľa

Definícia: Pridaná hodnota priemyselnej výroby (MVA) ako podiel na hrubom domácom produkte (HDP) je pomerom medzi MVA a HDP, pričom obidve hodnoty sa uvádzajú v stálych cenách 2015 USD.
MVA na obyvateľa sa počíta delením MVA v stálych cenách 2015 USD počtom obyvateľov krajiny.

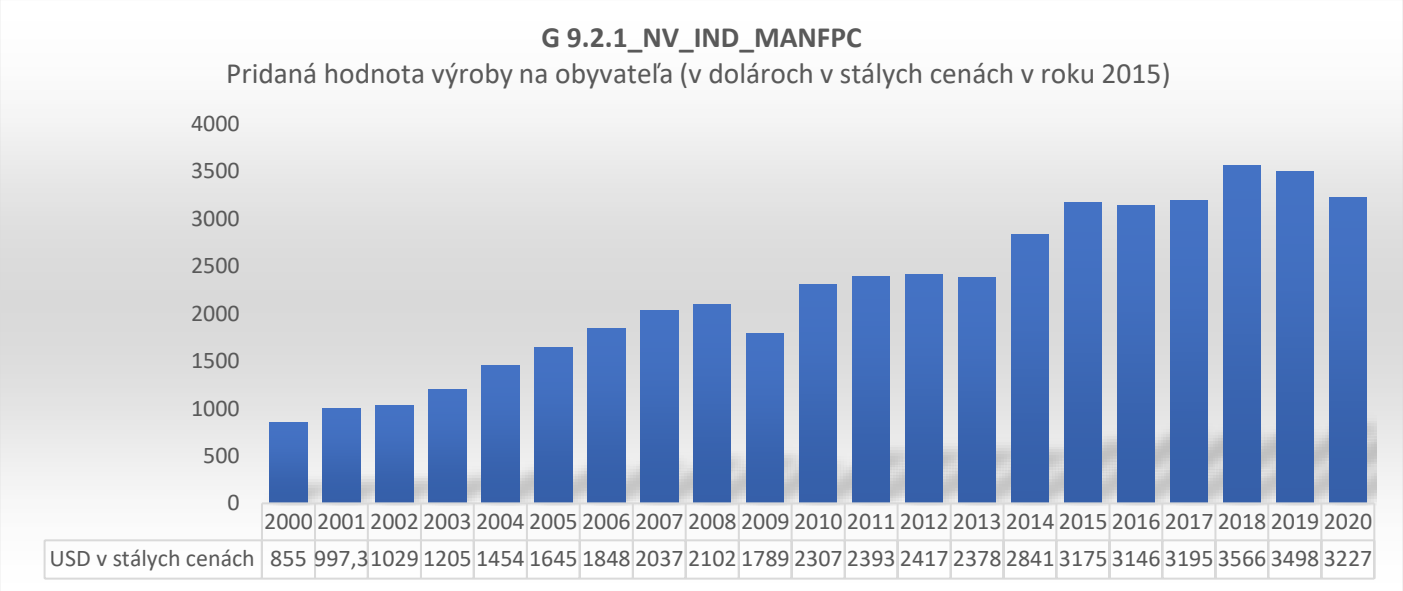

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
USD v stálych cenách	855	997,3	1029	1205	1454	1645	1848	2037	2102	1789	2307	2393	2417	2378	2841	3175	3146	3195	3566	3498	3227

Zdroj: Databáza OSN, modelované údaje_ NV_IND_MANFPC
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Hrubá pridaná hodnota meria prínos každého jednotlivého výrobcu, priemyselného odvetvia alebo sektora v krajine. Hrubú pridanú hodnotu vytvorenú akoukoľvek jednotkou zapojenou do výrobnej činnosti možno vypočítať ako zostatok celkovej produkcie jednotiek znížený o medzispotrebu - tovary a služby spotrebované v procese výroby výrobkov a služieb alebo ako súčet príjmov z

[139]) Výkon IAD bol odhadovaný iba v rokoch 2005, 2010 a 2015-2019. Pre ostatné roky sme použili lineárnu interpoláciu/extrapoláciu dostupných dát.
[140]) Odhad výkonu IAD v roku 2020 je s veľkou pravdepodobnosťou nadcenený, pretože neberie do úvahy prebiehajúcu pandémiu COVID-19.

výrobných faktorov vytvorených v procese výroby (Systém národných účtov 2008). Spracovateľský priemysel sa vzťahuje na odvetvia patriace do sektora C definovaného Medzinárodnou štandardnou odvetvovou klasifikáciou ekonomických činností (ISIC), revízia 4, alebo D definovaného ISIC, revízia 3.

MVA je uznávaný a široko používaný indikátor výskumníkmi a tvorcami politík na posúdenie úrovne industrializácie krajiny. Podiel MVA na HDP odráža úlohu priemyselnej výroby v hospodárstve a celkovo v národnom rozvoji krajiny. MVA na obyvateľa je základným indikátorom úrovne industrializácie krajiny upravenej podľa veľkosti hospodárstva. Jedným zo štatistických využití MVA na obyvateľa je klasifikácia skupín krajín podľa stupňa priemyselného rozvoja.

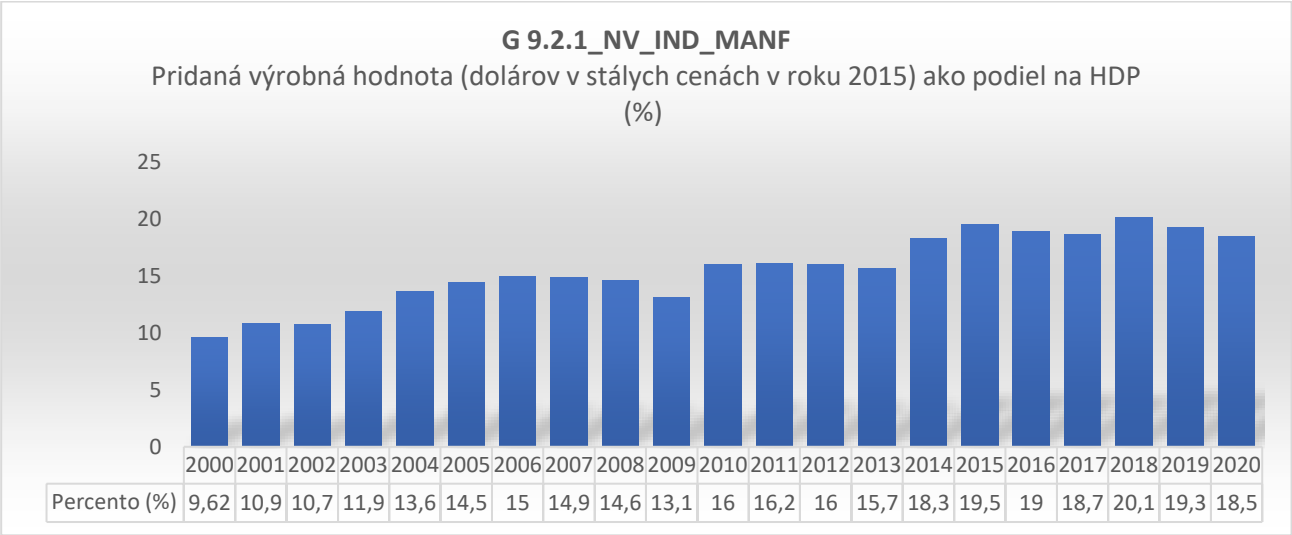

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Percento (%)	9,62	10,9	10,7	11,9	13,6	14,5	15	14,9	14,6	13,1	16	16,2	16	15,7	18,3	19,5	19	18,7	20,1	19,3	18,5

Zdroj: Databáza OSN, modelované údaje_ NV_IND_MANF
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V prvom polroku 2020 došlo pre pandémiu k výraznému prepadu zahraničného dopytu. Sektor priemyselnej výroby bol preto zasiahnutý výraznejšie ako zvyšok ekonomiky a podiel pridanej hodnoty v tomto sektore na celkovom HDP, ako aj na obyvateľa preto klesol.

Indikátor 9.2.2 Zamestnanosť vo výrobe ako podiel na celkovej zamestnanosti

Definícia: Indikátor predstavuje podiel zamestnanosti vo výrobe na celkovej zamestnanosti.

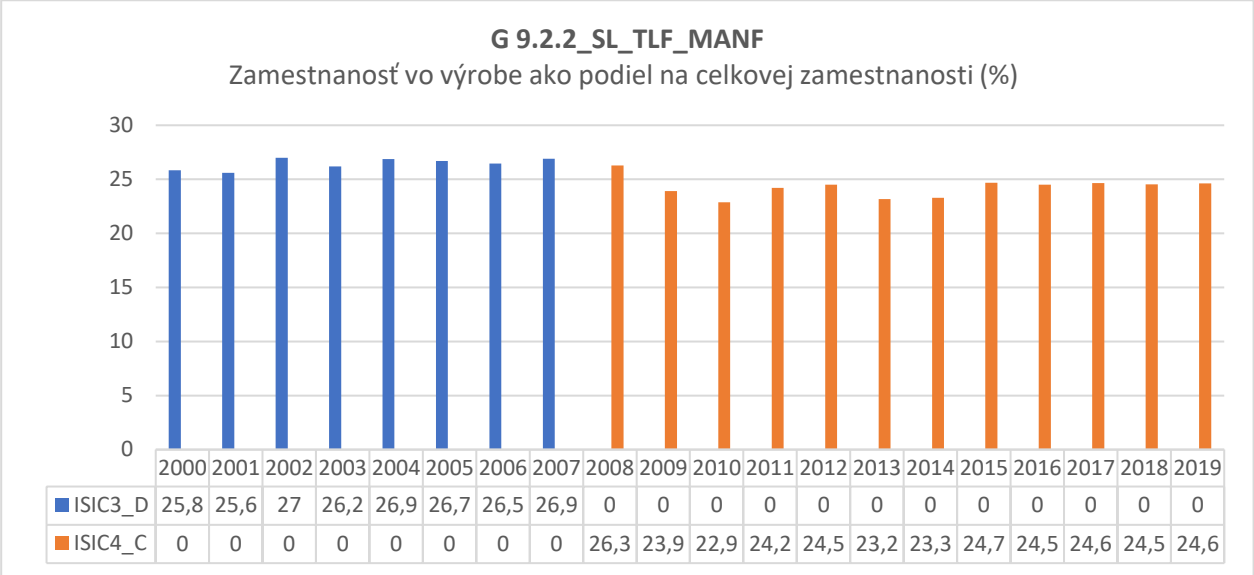

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SL_TLF_MANF
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podľa časového radu z databázy OSN sa zamestnanosť vo výrobe ako podiel na celkovej zamestnanosti (%) držala na približne rovnakej úrovni od roku 2000. Najvyšší podiel dosiahla v rokoch 2004 a 2007, a to 26,9 percenta celkovej zamestnanosti. Najnižší podiel zaznamenala v roku 2010, keď mala 22,9-percentný podiel na celkovej zamestnanosti. Od roku 2015, dochádza len k minimálnym výkyvom a zamestnanosť vo výrobe sa pohybuje na úrovni 24,5 – 24,7 percent celkovej zamestnanosti.

Automatizácia výrobných procesov vedie k dvom javom s opačnými vplyvmi na zamestnanosť: (1) robotické technológie zastávajú úkony, ktoré boli pôvodne vykonávané s použitím ľudskej práce; a (2) automatizácia zvyšuje celkovú produktivitu firmy. Proces (1) znižuje dopyt po profesiách, ktoré sa sústreďovali na automatizované úkony zatiaľ čo proces (2) zvyšuje dopyt po pracovnej sile vďaka ktorej sú firmy lepšie schopné využiť robotické technológie. Na Slovensku je veľká väčšina robotov inštalovaná v automobilovom priemysle (cca 78 % podľa správy World Robotics 2020 – Industrial Robots, s. 353), takže je možné očakávať, že práve tieto firmy budú investovať do ďalšieho rozšírenia svojich stávajúcich inštalácií. Hoci v posledných rokoch nákupy robotických technológií na Slovensku klesali (2016-2019), je možné, že skúsenosti z koronakrízy povedú k zintenzívneniu adopcie robotov, vďaka ktorým sú firmy schopné fungovať s nižším počtom zamestnancov na pracovisku a následne sa lepšie prispôsobiť prípadným proti-epidemickým opatreniam v budúcnosti. Je zároveň nutné poznamenať, že výraznejšie využívanie automatizácie pri konkrétnych pracovných úkonoch nemusí viesť k zániku profesie alebo pracovných miest, ale skôr k reprofilizácii pracovníkov.

Čiastkový cieľ 9.3 **Zlepšiť prístup malých priemyslových a iných podnikov - najmä v rozvojových krajinách - k finančným službám, vrátane dostupných úverov, a ich začleňovanie do hodnotových reťazcov a trhov**

Indikátor 9.3.1 **Podiel malých priemyselných podnikov na celkovej pridanej hodnote priemyslu**

Definícia: Malé priemyselné podniky, v rámci SDG nazývané aj „malé podniky“, definované na účely zberu a zostavovania štatistických údajov, sa týkajú štatistických jednotiek, obvykle podnikov, ktoré sa zaoberajú výrobou tovarov a služieb pre trh a spadajú pod určenú hodnotu veľkostnej triedy. Podiel „malých podnikov“ na celkovej pridanej hodnote v priemysle predstavuje indikátor, ktorý počíta podiel pridanej hodnoty výroby v malých výrobných podnikoch na celkovej pridanej hodnote vo výrobe.

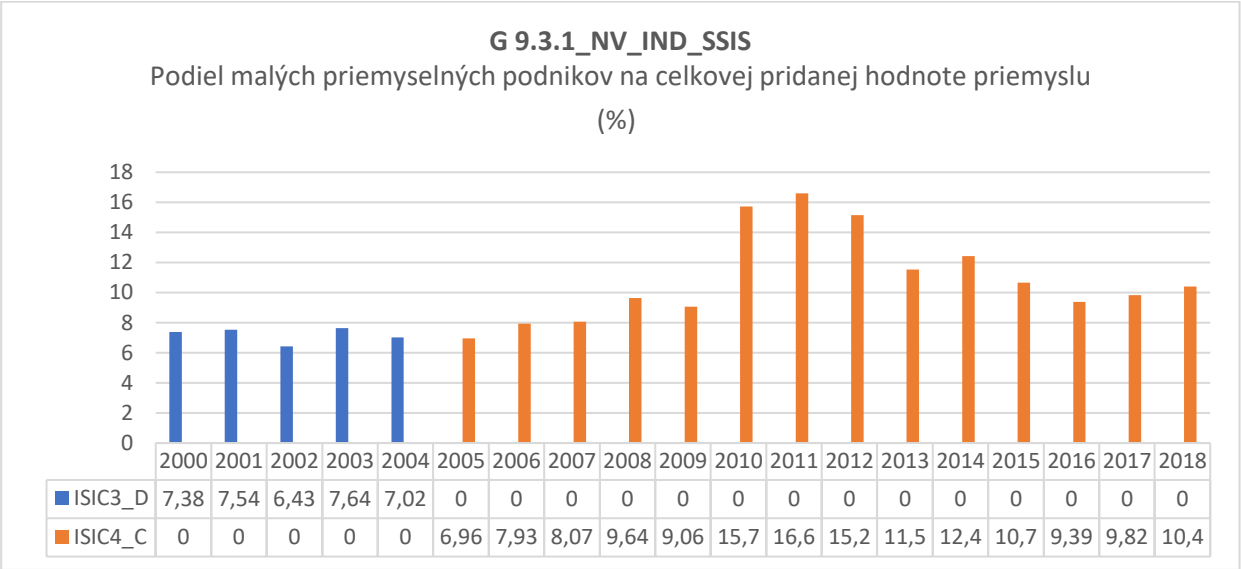

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ISIC3_D	7,38	7,54	6,43	7,64	7,02	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ISIC4_C	0	0	0	0	0	6,96	7,93	8,07	9,64	9,06	15,7	16,6	15,2	11,5	12,4	10,7	9,39	9,82	10,4

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ NV_IND_SSIS
Stiahnuté: 18.10.2021
Pozn. Pridaná hodnota v nákladoch výrobných faktorov

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Časový rad je pre predmetný indikátor je nekonzistentný z dôvodu odlišnej vzorky podnikov do roku 2010 a po roku 2010. Medzi rokmi 2009 a 2010 vzorka vzrástla takmer deväťnásobne, pričom ťažiskom rastu bolo jej rozšírenie o podniky do 20 zamestnancov, ktorých počet vzrástol dvanásťnásobne. V tomto procese sa podiel malých podnikov na zvýšil zo zhruba 70 % na zhruba 96,5 %, čo jej štruktúru posunulo podstatne bližšie k populácii. Konzistentnosť vzorky je však nízka aj po roku 2010, a to najmä s ohľadom na podiel priemyselných podnikov od 10 do 19 zamestnancov, ktorých podiel fluktuuje medzi 1,7 % a 3,4 %, čo značne skresľuje celkové výsledky, keďže podniky s 10 až 19 zamestnancami vykazujú v priemere viac než 15-násobnú pridanú hodnotu na podnik ako podniky do 10 zamestnancov.

Hoci na základe vyššie uvedeného uvedené hodnoty s veľkou pravdepodobnosťou nereflektujú realitu, s klesajúcim trendom, najmä v prvej polovici uplynulej dekády je možné sa stotožniť. Za týmto trendom stoja dva faktory:

Prvým je vysoký percentuálny nárast počtu veľkých podnikov, ktorý zvýšil menovateľ v predmetnom indikátore. Medzi rokmi 2010 a 2018 zaznamenal počet podnikov s viac ako 250 zamestnancami prírastok 18,1 %, čo predstavovalo najviac spomedzi všetkých kategórií. Keďže veľké podniky majú najvyššiu pridanú hodnotu na podnik, táto dynamika spolu s vyššou produktivitou vo veľkých podnikoch mala za následok, že takmer tri štvrtiny z rastu pridanej hodnoty bolo vytvorených vo veľkých podnikoch.

Druhým je pomalší rast pridanej hodnoty na podnik (v bežných cenách) v menších podnikoch ako v stredných a veľkých. Kým v podnikoch do 10 zamestnancov rástla medzi rokmi 2010 a 2018

pridaná hodnota na podnik o 10,6 %, v podnikoch nad 250 zamestnancov to bolo o 41,8 %. Veľké podniky, predovšetkým tie so zahraničnými vlastníkmi (zhruba dve tretiny podnikov nad 250 zamestnancov má zahraničných vlastníkov) dlhodobo vykazujú podstatne vyššiu produktivitu ako mále, domáce spoločnosti. Prelievanie znalostí z veľkých nadnárodných spoločností na menšie je teda zatiaľ obmedzené.

Pre zvrátenie negatívneho trendu je potrebné zvýšenie kapacity menších domácich spoločností inovovať a adoptovať nové technológie. Za týmto účelom MH SR a podriadené organizácie podporujú aktivity zamerané na inovácie, medzinárodnú spoluprácu, vzdelávanie a zvýšenie konkurencieschopnosti členov. Na zvýšenie inovačnej kapacity priamo v malých a stredných podnikoch sa realizuje viacero podporných nástrojov zo zdrojov štátneho rozpočtu zameraných špecificky na malé firmy (napr. inovačné vouchre, či medzinárodná spolupráca v oblasti priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja). Okrem toho je poskytovaná podpora pre malé a stredné podniky formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na rozvoj podnikateľských zručností.

Indikátor 9.3.2 Podiel malých priemyselných podnikov s úverom alebo úverovou linkou

Definícia: Malé priemyselné podniky, v rámci SDG nazývané aj „malé podniky“, definované na účely zberu a zostavovania štatistických údajov, sa vzťahujú na štatistické jednotky, zvyčajne podniky, ktoré sa zaoberajú výrobou tovarov a služieb pre trh a spadajú pod určenú hodnotu veľkostnej triedy. Tento indikátor vyjadruje počet „malých podnikov“ s aktívnou úverovou linkou alebo pôžičkou od finančnej inštitúcie v referenčnom roku v percentách k celkovému počtu týchto podnikov.

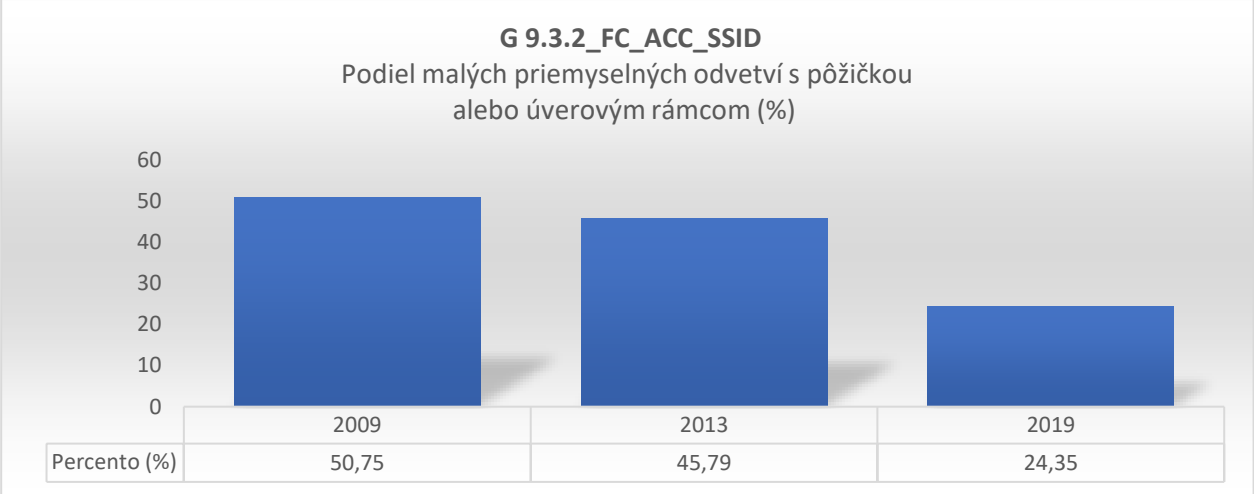

Zdroj: Databáza OSN, údaje z globálneho monitorovania_ FC_ACC_SSID
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

V sledovanom období sa miera využívania úverových liniek MSP podľa metodiky OSN postupne znižovala a v priebehu desiatich rokov klesla o 26,4 p. b. na 24,35 %. Medziročne poklesla miera v priemere o 2,54 p. b.

Uvedené údaje a predovšetkým trend však nereflektujú realitu, nakoľko vychádzajú z dotazníkových prieskumov na malej vzorke. Údaj za rok 2019 vychádza z dotazníkov od 429 spoločností, z ktorých predpokladáme, že len zlomok bol klasifikovaný ako malý podnik v priemysle.

Na základe údajov z registra účtovných závierok, sa v roku 2019 pohyboval podiel malých podnikov v priemysle s bežným alebo dlhodobým bankovým úverom zhruba v rozmedzí 34 % až 47 % v závislosti od definície malého podniku a priemyslu, pričom trend je dlhodobo rastúci. Pri podnikoch v priemyselnej výrobe s 0 až 19 zamestnancami vzrástol medzi rokmi 2012 a 2020 predmetný podiel z 26 % na 35 % a pri podnikoch v priemyselnej výrobe s 5 až 19 zamestnancami vzrástol medzi rokmi 2012 a 2020 z 35 % na 48 %.

Takýto vývoj je v súlade s vývojom úročenia a mäkkých indikátorov, ktoré ukazujú uvoľňovanie úverových štandardov vo všeobecnosti, ale aj pre malé a strené podniky. Tým sa venuje napríklad prieskum SAFE Európskej centrálnej banky, ktorý od svojho vzniku v roku 2014 indikátor do roku 2019 v každom polroku čisté zvýšenie ochoty bánk poskytovať úvery.

Z vyššie uvedeného dôvodu navrhujeme v budúcnosti za účelom zostavenia predmetného indikátora využívať mikrodáta z registra účtovných závierok, ktoré podstatne lepšie zachytávajú vývoj prístupu malých spoločností k úverom ako dotazníkový prieskum v rámci World Bank Enterprise Surveys.

Čiastkový cieľ 9.4 **Do roku 2030 zmodernizovať infraštruktúru a zdokonaliť vybavenie priemyslových podnikov tak, aby boli udržateľné, účinnejšie využívali zdroje; ďalej využívať viac čistých a k životnému prostrediu šetrných technológií a výrobných procesov; zapoja sa všetky štáty s ohľadom na svoje možnosti**

Indikátor 9.4.1 **Emisie CO2 na jednotku pridanej hodnoty**

Definícia: Emisie oxidu uhličitého (ďalej len „CO2“) na jednotku pridanej hodnoty sú indikátorom vypočítaným ako pomer medzi emisiami CO2 zo spaľovania paliva a pridanou hodnotou súvisiacich ekonomických činností. Indikátor je možné vypočítať pre celé hospodárstvo (celkové emisie CO2 / HDP) alebo pre konkrétne odvetvia, najmä výrobné odvetvie (emisie CO2 z výrobných odvetví na pridanú hodnotu výroby).
Emisie CO2 na jednotku HDP sú vyjadrené v kilogramoch CO2 na jednotku HDP parity kúpnej sily v stálych 2017 USD. Emisie CO2 z výrobných odvetví na jednotku MVA sa merajú v kilogramoch ekvivalentu CO2 na jednotku MVA v stálych 2015 USD.

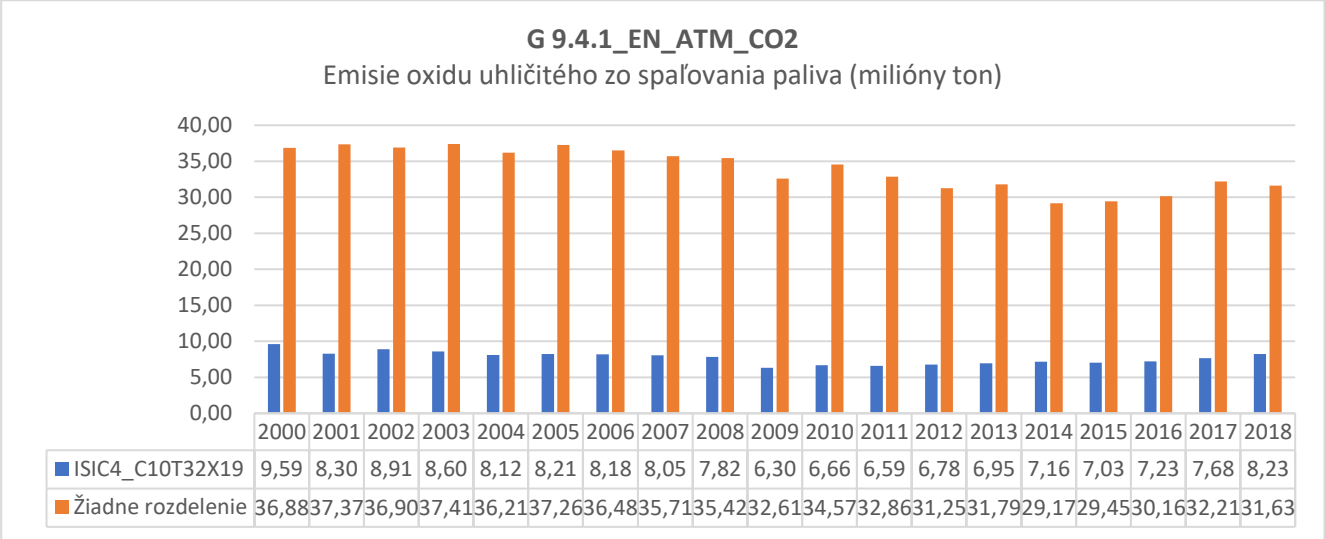

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ISIC4_C10T32X19	9,59	8,30	8,91	8,60	8,12	8,21	8,18	8,05	7,82	6,30	6,66	6,59	6,78	6,95	7,16	7,03	7,23	7,68	8,23
Žiadne rozdelenie	36,88	37,37	36,90	37,41	36,21	37,26	36,48	35,71	35,42	32,61	34,57	32,86	31,25	31,79	29,17	29,45	30,16	32,21	31,63

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_ATM_CO2
Stiahnuté: 18.10.2021
Vysvetlivky: ISIC4_C10T32X19 - Výroba okrem koksu a rafinovaných ropných produktov a opravy a inštalácie strojov a zariadení

Vyhodnotenie trendu

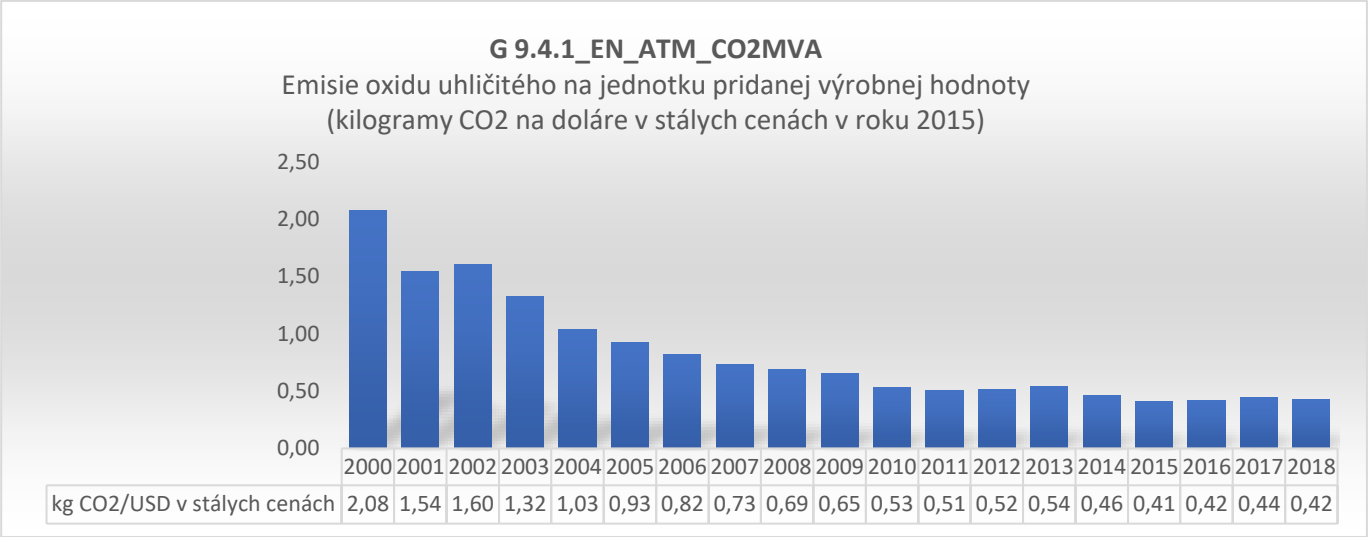

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
kg CO2/USD v stálych cenách	2,08	1,54	1,60	1,32	1,03	0,93	0,82	0,73	0,69	0,65	0,53	0,51	0,52	0,54	0,46	0,41	0,42	0,44	0,42

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_ATM_CO2MVA
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

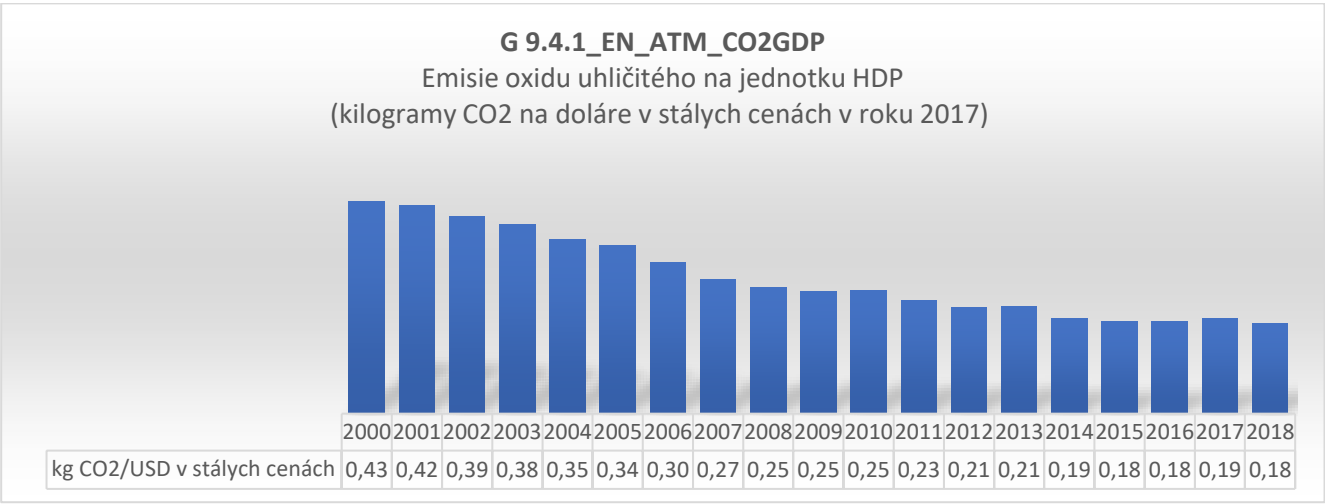

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
kg CO2/USD v stálych cenách	0,43	0,42	0,39	0,38	0,35	0,34	0,30	0,27	0,25	0,25	0,25	0,23	0,21	0,21	0,19	0,18	0,18	0,19	0,18

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_ATM_CO2GDP
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

MŽP SR v roku 2020 pripravilo strategický dokument „Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050“ (ďalej len „NUS SR“). NUS SR bola schválená uznesením vlády SR č. 14 z 5. marca 2020, je dostupná: https://www.minzp.sk/files/oblasti/politika-zmeny-klimy/nus-sr-do-roku-2030-finalna-verzia.pdf .

NUS SR predstavuje prierezový dokument naprieč všetkými sektormi hospodárstva, ktoré musia robiť jednotlivé politiky tak, aby sa navzájom dopĺňali smerom splniť spoločný cieľ, ktorým je kompletne dekarbonizovať celé Slovensko do polovice tohto storočia. Tento ambiciózny cieľ si Slovensko určilo až v poslednom štádiu prípravy tejto stratégie (keď už bolo modelovanie ukončené), a preto sú podrobne analyzované len menej ambiciózne scenáre redukcií emisií (a zvyšovania záchytov), ktoré nás nedostanú ku klimatickej neutralite.

Z týchto dôvodov sa preto v NUS SR navrhujú ďalšie dodatočné opatrenia (označené pod slovom NEUTRAL), ktoré by nás mali posunúť bližšie k cieľu dosiahnuť klimatickú neutralitu. Tieto dodatočné opatrenia nie sú v NUS SR ešte podrobne analyzované, avšak v rámci jej aktualizácie najneskôr do 5 rokov bude prínosné, ak sa zahrnú do modelov. V snahe priblížiť sa k spoločnému cieľu dosiahnuť klimatickú neutralitu v roku 2050 bude potrebné, aby sa horizontálne vo všetkých sektoroch začali implementovať všetky ďalšie dodatočné opatrenia (NEUTRAL), lebo z analýz v NUS SR jasne vyplýva, že aj ak by sa úspešne implementovali všetky dodatočné modelované opatrenia, tak by Slovensko v roku 2050 nedosiahlo svoj cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu.

Prepojenie na iné strategické dokumenty:

Pri príprave NUS SR sa vychádzalo zo schválených resp. pripravovaných strategických dokumentov iných rezortov a je s nimi v súlade. NUS SR je konzistentná aj s prijatým Integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom na roky 2021-2030, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 606 z 11. decembra 2019.

Na základe vyššie uvedených informácií je možné konštatovať, že daný stav sa podarilo dosiahnuť hlavne prostredníctvom systému obchodovania s emisnými kvótami EÚ ETS, pretože najväčší producenti emisií CO_2 patria do tohto systému a sú motivovaní dekarbonizovať, ďalej zvyšovaním podielu energie z obnoviteľných zdrojov a zvyšovaním energetickej efektívnosti. Medzi plánované opatrenia na zlepšenie stavu patria: schémy v rámci Modernizačného fondu, Plán obnovy - komponent Dekarbonizácia priemyslu, Akčný plán transformácie uhoľného regiónu Horná Nitra a Balík Fit for 55.

Vyjadrenia k metodike výpočtu údajov (niektoré sú na úrovni odhadov alebo sú upravené z dôvodu zjednotenia metodík a medzinárodnej porovnateľnosti údajov).

Čiastkový cieľ 9.5 **Posilniť vedecký výskum, zlepšiť technologickú vybavenosť priemyselných odvetví vo všetkých krajinách, najmä rozvojových a do roku 2030 podporovať inovácie a významne zvýšiť počet výskumných a vývojových pracovníkov na 1 milión obyvateľov a výdavky na súkromný a verejný výskum a vývoj**

Indikátor 9.5.1 **Podiel výdavkov na výskum a vývoj na HDP**

Definícia: Výdavky na výskum a vývoj ako podiel na hrubom domácom produkte (HDP) sú sumy výdavkov na výskum a vývoj vydelené celkovým výkonom ekonomiky.

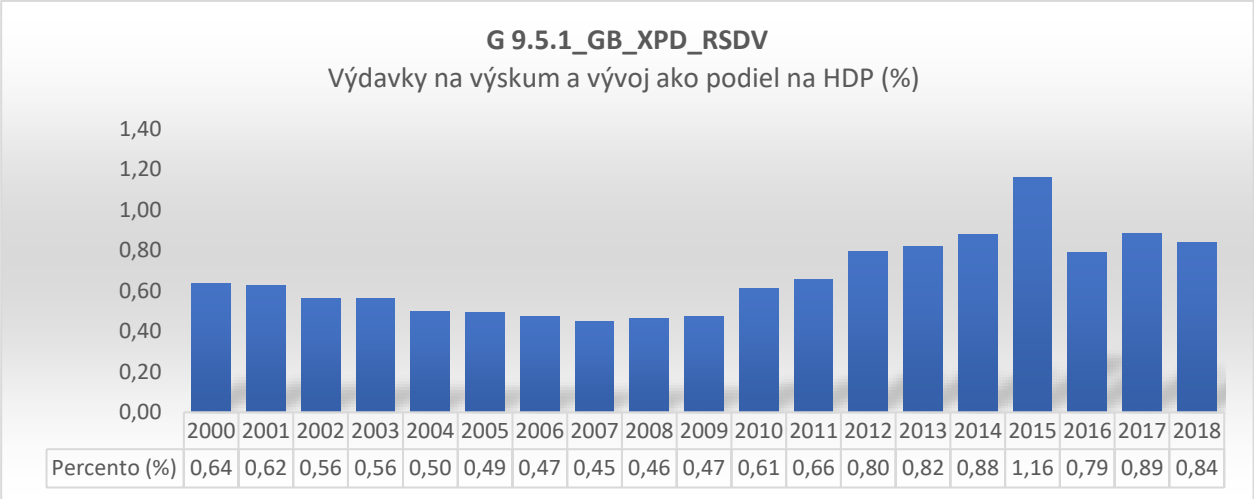

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ GB_XPD_RSDV
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Výdavky na výskum a vývoj ako % HDP stagnujú od roku 2012 na úrovni 0,8 - 0,9 % HDP, s výnimkou roku 2015, kedy boli celkové výdavky ovplyvnené dočerpávaním finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Pre porovnanie priemer EÚ narástol za toto obdobie kontinuálne z 2,1 % na 2,3 % HDP a prudký nárast zaznamenali všetky okolité krajiny.

Väčšinu výdavkov na Slovensku vynakladá súkromný sektor (0,5 % HDP v roku 2020), ktorý postupne zvyšuje svoju výskumno-vývojovú činnosť. Naopak vládny a vysokoškolský sektor stagnujú, dokonca mierne klesajú. Opatrenie, ktoré najvýraznejšie podporilo rast súkromných výdavkov na výskum a vývoj, je superodpočet na výskum a vývoj. Naopak najväčšou brzdou bolo nízke čerpanie zdrojov zo štrukturálnych fondov (napr. zrušenie výziev na dlhodobý strategický výskum) a systémové neefektivity (napr. zdĺhavé vyhodnocovanie schém, problém so štátnou pomocou vo výskumných a vedecko-technických centrách, odložená transformácia SAV).

Príležitosťou na zlepšenie je Plán obnovy a odolnosti, ktorý prináša viacero reforiem (napr. transformácia SAV; zjednotenie politiky výskumu a inovácií; národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií; reforma riadenia a financovania vysokých škôl; podpora internacionalizácie), ale aj viac finančných prostriedkov na výskum, vývoj a inovácie (630 mil. eur). Navrhované opatrenia cielia posilnenie medzinárodnej spolupráce, spolupráce súkromného a verejného sektora, podporu excelentnej vedy a výskumníkov ako aj tematickú podporu všetkých výskumno-vývojových a inovačných fáz v tematických oblastiach digitalizácie a dekarbonizácie ekonomiky. Prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti budú okrem národných zdrojov doplnené o Fondy EÚ v odhadovanej výške 1,3 mld. eur.

Slovensko je ďaleko od cieľov stanovených v strategickom dokumente - Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR, kde bol zadefinovaný kvantitatívny cieľ výdavkov na výskum a vývoj vo výške 1,2 % HDP do roku 2020. Nový cieľ pre rok 2030 bude zadefinovaný v Stratégii výskumu, vývoja a inovácií do roku 2030, s plánovaným prijatím v septembri 2022.

T_9.5.1_SVK_1_Výdavky na výskum a vývoj ako podiel na HDP (%)

Rok	2019	2020

%	0,83	0,92

Zdroj: Eurostat; OECD
Stiahnuté: 7.2.2022

Indikátor 9.5.2 Výskumníci (v ekvivalente plného pracovného času - FTE) na milión obyvateľov

Definícia: Vedci (v ekvivalente plného pracovného úväzku) na milión obyvateľov sú priamou mierou počtu výskumných a vývojových pracovníkov na 1 milión obyvateľov.

V období rokov 2007-2017 bolo v rámci politiky podpory výskumu a vývoja na Slovensku vytvorených viac ako 14 strategických dokumentov[141]), pod ktoré sa gestorsky podpísalo minimálne 5 rozdielnych tvorcov. Takmer polovica z týchto strategických dokumentov však nebola prakticky realizovaná[142]) a v prípade tých, s ktorých realizáciou sa začalo, bolo nedostatkom absentujúce monitorovanie a následné hodnotenie plnenia stanovených cieľov. Vo viacerých kľúčových strategických dokumentoch chýbali konkrétne a merateľné ciele a takisto kvantifikované ciele týkajúce sa financovania výskumu a vývoja z verejných zdrojov.[143])

Za kľúčový strategický dokument v sledovanom období možno považovať *Dlhodobý zámer štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015*, ktorý bol schválený vládou v roku 2007. Cieľom stratégie pripravenej ministerstvom školstva bolo vytvoriť podmienky pre rozvoj vedy a techniky a rýchlejšie zavádzanie výsledkov výskumu a vývoja do praxe. Za akčný plán dlhodobého zámeru z roku 2007 možno označiť *Stratégiu plnenia Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 na obdobie do roku 2010*, schválenú uznesením vlády v roku 2008. *Stratégia popularizácie vedy a techniky v spoločnosti* vypracovaná rezortom školstva bola schválená vládou v roku 2007. Táto stratégia obsahovala návrhy opatrení na zlepšenie výmeny informácií medzi komunitou výskumu a vývoja a ostatnou časťou spoločnosti. *Modernizačný program Slovensko 21* je dokument z roku 2008, ktorého cieľom bolo poskytnúť impulz pre modernizačné úsilie a rámcovo načrtnúť konkrétne krátkodobé a dlhodobé opatrenia pre oblasť výskumu, vývoja a inovácií, vzdelávania, zamestnanosti a podnikateľského prostredia. Materiál s názvom *Poznatkami k prosperite - Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR* z roku 2013 sa venoval charakteristike a zhodnoteniu výskumno-vývojového potenciálu, oblasti vedy a výskumu a štruktúre ľudských zdrojov na Slovensku. *Národný plán využitia a rozvoja výskumnej infraštruktúry* vznikol za účelom zmapovať významné výskumné infraštruktúry, ktoré vznikli vďaka Operačnému programu Výskum a vývoj v rokoch 2007-2013. Ambíciou materiálu *Implementačný plán Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR* bolo naštartovanie úspešnej implementácie stratégie RIS3.[144]) Na tento účel podrobne stanovuje časový harmonogram prijímania potrebných opatrení a definuje systém na monitorovanie a hodnotenie pokroku.

[141]) K uvedenému počtu je nutné pripočítať programové dokumenty operačných programov týkajúcich sa oblasti výskumu a vývoja v rokoch 2007 – 2013 a 2014 – 2020.
[142]) Z identifikovaných 14 kľúčových strategických dokumentov nebolo minimálne 6 prakticky realizovaných, a to z dôvodu neschválenia vládou SR, ich zrušenia alebo nahradenia inými dokumentmi. Patria sem strategické dokumenty: Nový model financovania vedy a techniky v SR (2010), Aktualizácia dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (2011), Akčný plán plnenia Stratégie Fénix 1 (2011), Minerva 2.0 – Slovensko do prvej ligy (2011), Harmonogram realizácie opatrení Minervy 2.0 (2011), Akčný plán implementácie Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR na roky 2014 – 2016 (2015), Strategický dokument pre splnenie ex ante kondicionality 1.1 (2016).
[143]) NKÚ: Systém financovania výskumu a vývoja z verejných zdrojov v SR.
[144]) Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR.

Medzi najaktuálnejšie materiály pre oblasť vedy možno zaradiť Národnú stratégiu pre otvorenú vedu na roky 2021-2028 a Akčný plán pre otvorenú vedu na roky 2021 - 2022 (schválené vládou SR 9. júna 2021) a Cestovnú mapu výskumných infraštruktúr (SK VI Roadmap 2020-2030) – Aktualizované znenie (schválené vládou SR 7. apríla 2021) ako kľúčový dokument pre rozvoj výskumnej infraštruktúry. V súčasnosti je v príprave I. Akčný plán implementácie Cestovnej mapy výskumných infraštruktúr na obdobie rokov 2021-2025. V decembri 2021 bol schválený materiál Návrh Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR 2021-2027. Vládou schválený materiál RIS 3 SK 2021+ ako jednu z prioritných úloh definoval Vypracovanie Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií do roku 2030 a ako zodpovedný rezort je Úrad vlády SR v spolupráci s ďalšími ministerstvami v termíne do Q3 2022.

NR SR schválila 23. 3. 2022 vládny návrh Zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, ktorého súčasťou je aj novela Zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení Zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Novela medzi iným zavádza definíciu národnej stratégie výskumu, vývoja inovácií, ktorá bude hlavným strategickým dokumentom pre rozvoj a zameranie politík a opatrení v oblasti výskumu a inovácií. Stratégiu bude schvaľovať vláda SR, ktorá bude taktiež vytvárať podmienky pre jej implementáciu

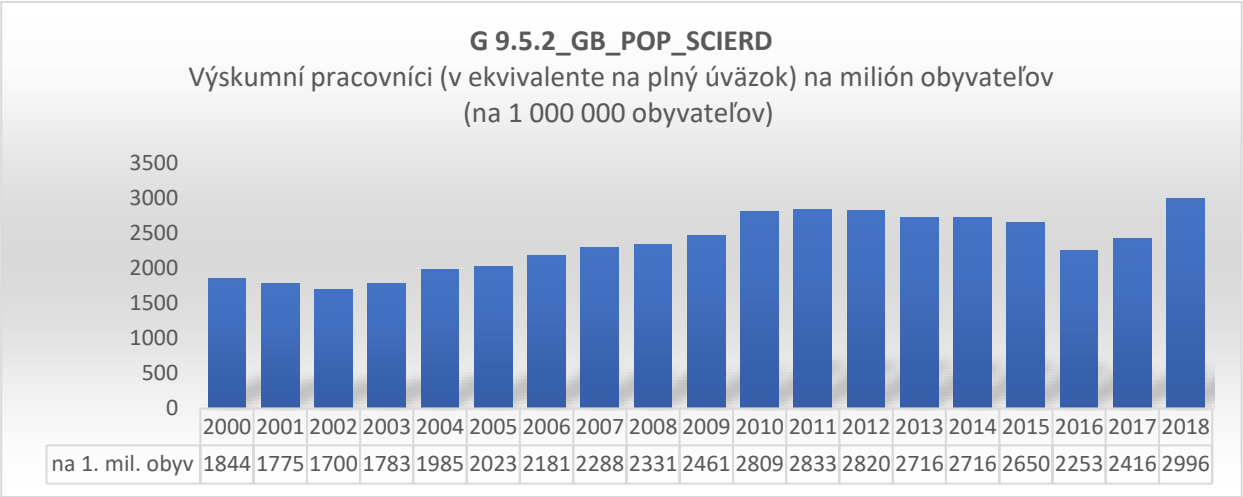

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
na 1. mil. obyv	1844	1775	1700	1783	1985	2023	2181	2288	2331	2461	2809	2833	2820	2716	2716	2650	2253	2416	2996

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine _ GB_POP_SCIERD
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Oblasť výskumu a vývoja (VaV) v SR predstavuje oblasť s nedostatočnými výsledkami, pričom za hlavné problémy sa považujú nízke výdavky na výskum a vývoj, klesajúci počet výskumníkov a podpriemerná citovanosť.[145])

Jedným z najkomplexnejších indikátorov kvality VaV je úspech krajiny pri zapájaní sa do projektov programu Horizont 2020[146]), keďže ide o projekty špičkovej vedy a výskumu s vysoko odborným hodnotením. Slovensko z tohto programu získalo v prepočte na 1000 eur HDP iba 0,9 eura, čo je výrazne menej ako priemer krajín EÚ (2,2 eur).[147]) Napriek tomu, SR stále patrí k zaostávajúcim krajinám, oproti predchádzajúcemu rámcovému programu pre výskum a technický rozvoj (FP7[148])) došlo k nárastu čo do počtu úspešných účastí slovenských subjektov v projektoch

[145]) NKÚ: Systém financovania výskumu a vývoja z verejných zdrojov v SR.
[146]) Horizont 2020 je program EÚ pre financovanie výskumu a inovácií.
[147]) NKÚ: Systém financovania výskumu a vývoja z verejných zdrojov v SR.
[148]) Siedmy rámcový program na roky 2007-2013.

(692 účastí v porovnaní s 499 v rámci programu FP7). Pozitívnym faktom je miera úspešnosti projektov so slovenskou účasťou, ktorá dosahuje 13,36 %, čo je nad priemerom EÚ.

Napriek tomu, že trend vývoja počtu výskumných pracovníkov na milión obyvateľov zaznamenal od roku 2000 značný pokrok, odborné kapacity potrebné pre výskum a inovácie sú stále nedostatočné. SR zamestnávala v celom sledovanom období v sektore VaV výrazne menej zamestnancov ako porovnateľné štáty a aj keď sa ich počet v čase zvyšoval, rast bol pomalší ako v krajinách EÚ. Celkový počet výskumníkov je na Slovensku podpriemerný – napr. v roku 2017 malo Slovensko 2400 výskumníkov (vo FTE) na 1 milión obyvateľov v porovnaní s priemerom EÚ 27 (3692 výskumníkov na 1 mil. obyvateľov.[149]) a v roku 2019 3114 výskumníkov na 1 mil. obyvateľov (zdroj údajov ŠÚ SR, DATAcube vt0001rs). Slovensko taktiež zaznamenalo v posledných dvoch desaťročiach pokles počtov mladých výskumníkov - kým v roku 2006 študovalo na slovenských vysokých školách 11 tis. doktorandov, v roku 2019 to bolo už len 6,6 tis. doktorandov (pokles o 40 %). Štúdium na Slovensku je pre mladých výskumníkov neatraktívne kvôli nedostatku štipendií, grantov, podpory výskumných aktivít a výskumnej infraštruktúry. Nízku mieru internacionalizácie slovenského vedecko-výskumného prostredia indikuje fakt, že na slovenských vysokých školách pôsobí iba 2 % zahraničných akademických pracovníkov.[150])

Čiastkový cieľ 9.b **Podporovať rozvoj technológií, výskumu a inovácií v rozvojových krajinách, vrátane zabezpečenia priaznivého politického prostredia, okrem iného pre diverzifikáciu priemyslu a výrobu tovaru s pridanou hodnotou**

Indikátor 9.b.1 **Podiel pridanej hodnoty v priemysle s vysokou a strednou technológiou na celkovej pridanej hodnote**

Definícia: Podiel pridanej hodnoty pre stredne vysoký a high-tech priemysel (MHT) na celkovej pridanej hodnote výroby (MVA) je pomerová hodnota medzi pridanou hodnotou pre MHT priemysel a MVA.

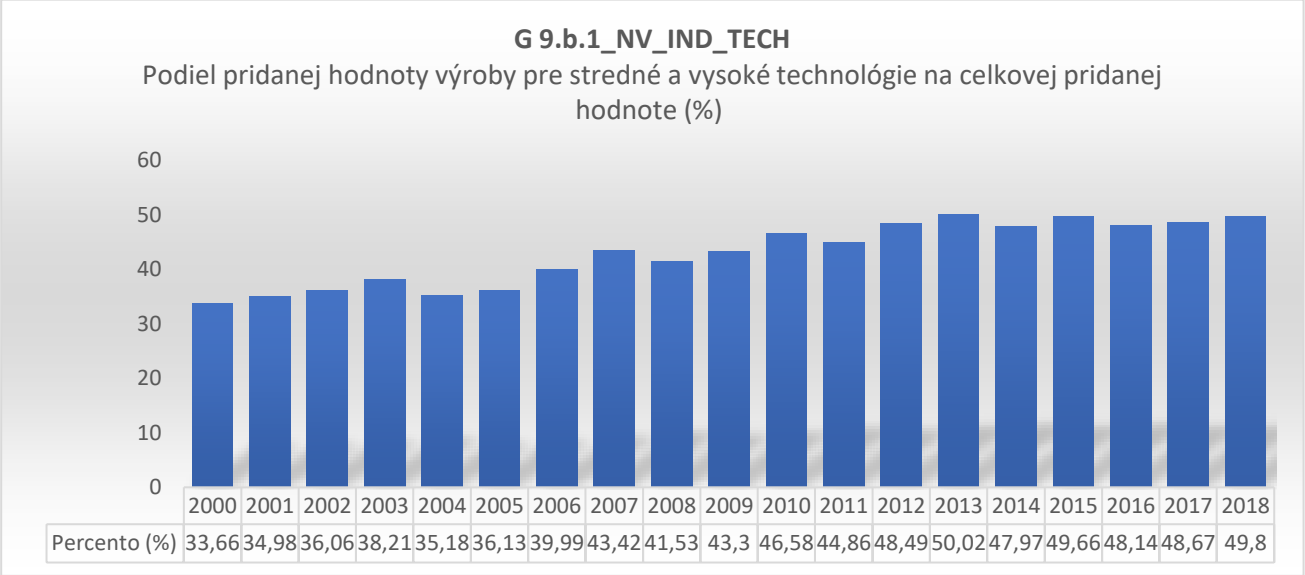

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Percento (%)	33,66	34,98	36,06	38,21	35,18	36,13	39,99	43,42	41,53	43,3	46,58	44,86	48,49	50,02	47,97	49,66	48,14	48,67	49,8

Zdroj: Databáza OSN, modelované údaje_ NV_IND_TECH

Vyhodnotenie trendu

[149]) Databáza OSN, vlastné spracovanie.
[150]) Operačný program Slovensko: Politický cieľ 1 – Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT.

Analytický vstup:

Na Slovensku zaznamenávame pozvoľne rastúci trend podielu pridanej hodnoty podnikov s vysokou a strednou technológiou na celkovej pridanej hodnote vo výrobe. Za sledované obdobie sa v priemere tento podiel zvyšoval o necelý jeden percentuálny bod. Celkový nárast medzi rokom 2000 a 2018 je 16,14 p. b.

Najvyššiu pridanú hodnotu za sledované obdobie 2000-2018 v odvetviach so strednou a vysokou technológiou (MHT) zaznamenáva výroba motorových vozidiel Jej podiel na raste pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe dosiahol 27,9 % a podiel na raste MHT viac ako 50 %. Do automobilového priemyslu smerovalo najviac investícií (v priemere 1,6 % HDP ročne), vďaka ktorým sa v priebehu rokov vyvinul rozsiahly klaster subdodávateľov. V predmetnom období vzrástla produkcia automobilov v krajine šesťnásobne, podobný vývoj bol zaznamenaný aj v počte subjektov v sektore. Druhý najväčší podiel na raste pridanej hodnoty v MHT zaznamenala výroba strojov (takmer 20 %). Pri chemickom a farmaceutickom priemysle bola zmena minimálna.

Spomedzi high-tech odvetví podľa národnej metodiky prispela v najväčšej miere k rastu pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (3,3 % pri priemyselnej výrobe a 6,6 % pri MHT). Do tohto sektora smerovali počas predmetného obdobia investície v priemere na úrovni 0,3 % HDP ročne.

Aj napriek rastovému trendu podielu pridanej hodnoty MHT odvetví, za ktorým do veľkej miery stál dostatok voľnej a na pomery západnej Európy aj lacnej pracovnej sily v kombinácii s rozvojom regionálneho klastra automobilového priemyslu, značná časť pridanej hodnoty v MHT bola vytvorená v montážnych aktivitách. Pre zachovanie solídneho rastového trendu je nutný väčší podiel investícií do inovácií a zvyšovania kvalifikácie pracovnej sily.

Aj z toho dôvodu je jednou z priorít investičnej pomoci na Slovensku podpora investícií do technológií inteligentného priemyslu. V roku 2018 zadefinované prioritné odvetvia a relevantné technológie sa do veľkej miery prekrývajú s MHT odvetviami. Tie dostávajú bonifikáciu pri vyhodnocovaní regionálneho prínosu investičného zámeru, čo im zvyšuje pravdepodobnosť udelenia investičnej pomoci. Obdobne sú pri hodnotení investícií bonifikované aj technologické centrá, v ktorých sa vykonáva vývoj alebo inovácia technicky vyspelých výrobkov, technológií alebo výrobných procesov, za účelom ich použitia vo výrobe alebo zvýšenia pridanej hodnoty.

Čiastkový cieľ 9.c	**Výrazne zvýšiť prístup k informačným a komunikačným technológiám a usilovať sa o poskytovanie všeobecného a cenovo dostupného prístupu k internetu v najmenej rozvinutých krajinách do roku 2020**
Indikátor 9.c.1	**Podiel populácie pokrytej mobilnou sieťou podľa technológie**
Definícia:	Podiel obyvateľstva pokrytého mobilnou sieťou, rozdelený podľa technológií, sa týka percenta obyvateľov žijúcich v dosahu mobilného signálu bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú účastníkmi alebo používateľmi mobilných telefónov. Toto sa počíta vydelením počtu obyvateľov pokrytých mobilným signálom celkovým počtom obyvateľov a vynásobením 100.

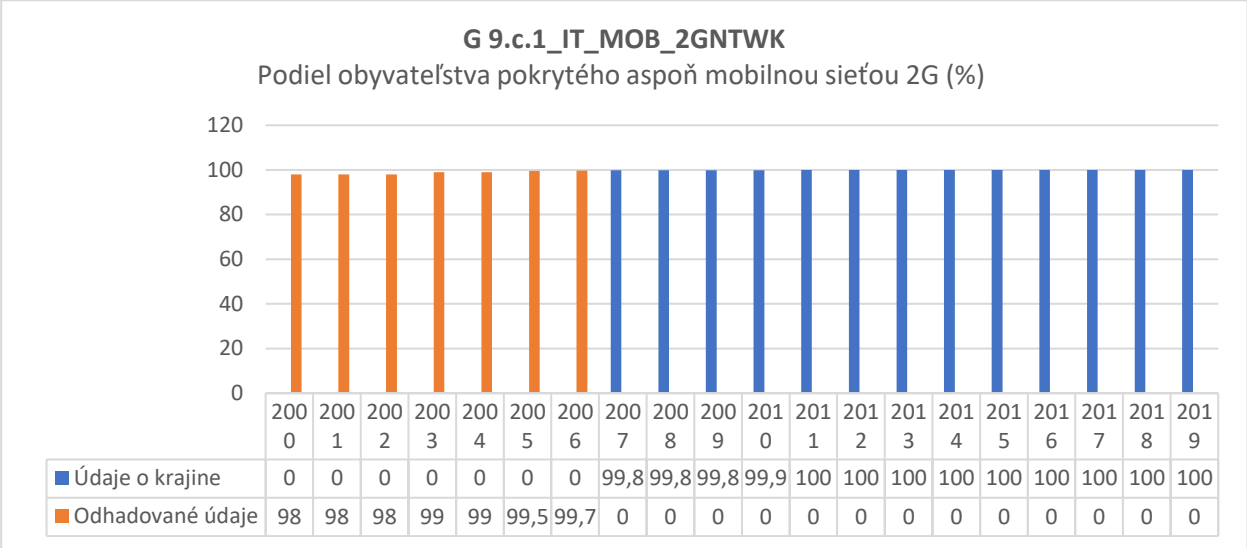

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine (2007 až 2019)
a odhadované údaje (2000 až 2006)_ IT_MOB_2GNTWK
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu
Cieľ je dosiahnutý

Analytický vstup:

Technológia 2G je postupne nahradzovaná novými technológiami (4G, 5G) a sieť tohto typu bude postupne vypínaná.

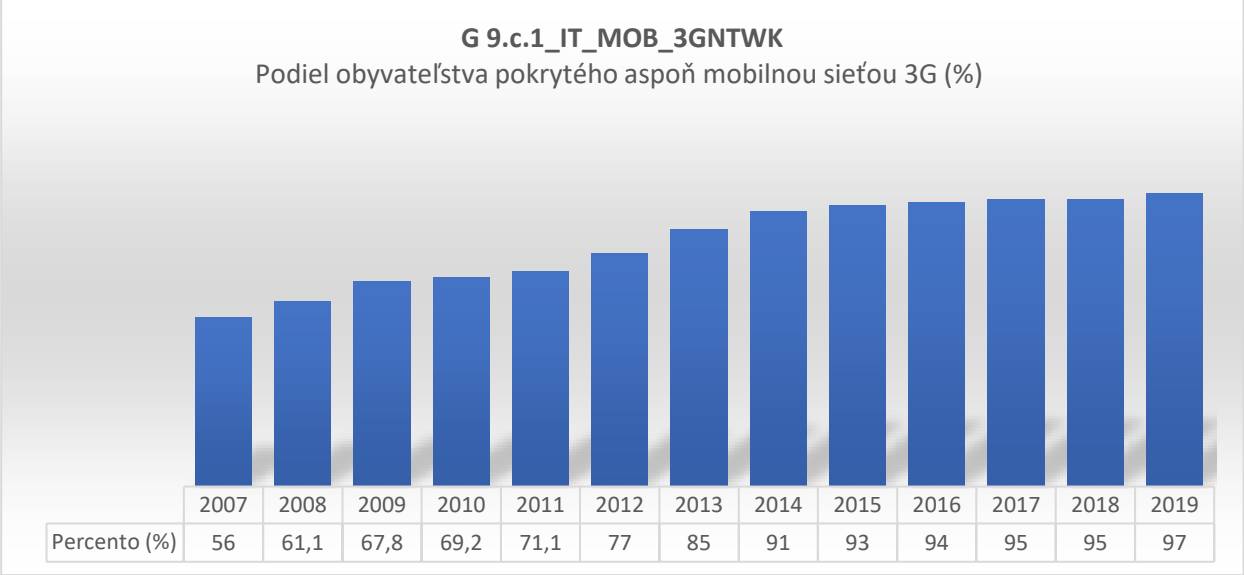

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ IT_MOB_3GNTWK
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Databáza z OSN korešponduje s údajmi poskytnutými VÚS Banská Bystrica, ktoré zabezpečuje štatistické zisťovanie v oblasti elektronických komunikácií pre MDV SR.

Údaje v tabuľke T_9.c.1_SVK_1 sú oproti údajom OSN korigované za rok 2019 a doplnené o údaj za rok 2020.

T_9.c.1_SVK_1_Podiel obyvateľstva pokrytého mobilnou sieťou 3G

indikátor 9.c.1	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pokrytie 3G (% obyv.)	69,2	71,1	77,0	85,0	91,0	93,0	94,0	95,0	95,0	95,0	95,0

Pokrytie sieťou 3G sa už nezvyšuje, lebo pokrytie touto technológiou má a bude mať postupne klesajúci trend. Sieť 3G je postupne nahradzovaná sieťou 4G a frekvencie používané pre technológiu 3G budú postupne využívané technológiami nových generácií (napr. 5G).

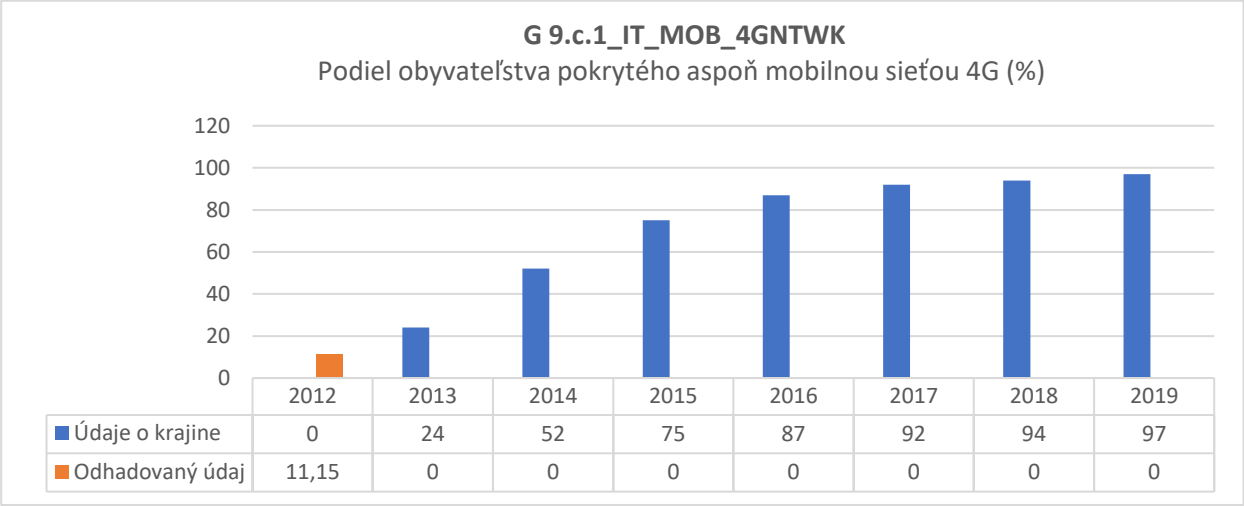

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine (2013 až 2019) a odhadovaný údaj (2012)_ IT_MOB_4GNTWK
Stiahnuté: 18.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Databáza z OSN korešponduje s údajmi poskytnutými VÚS Banská Bystrica, ktoré zabezpečuje štatistické zisťovanie v oblasti elektronických komunikácií pre MDV SR.

Tabuľka je doplnená o údaj za rok 2020.

T_9.c.1_SVK_2_Podiel obyvateľstva pokrytého mobilnou sieťou 4G

indikátor 9.c.1	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pokrytie 4G (% obyv.)				24,0	52,0	75,0	87,0	92,0	94,0	97,0	99,0

MDV SR spracovalo a v marci 2020 schválilo strategický materiál „Podpora rozvoja sietí 5G na Slovensku na roky 2020 – 2025“, ktorý o.i zahŕňa aj opatrenia najmä z hľadiska frekvenčného spektra a budovania infraštruktúry.

Rozvojové kritéria a podmienky pokrytia, ktoré stanovil ´*Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb podnikom poskytujúcim mobilné služby v individuálnych povoleniach na zabezpečenie dostupnosti 5G:

- do konca roku 2025 zabezpečiť pokrytie sieťou 5G stanovených úsekov diaľnic, rýchlostných ciest, paneurópskych železničných koridorov a vnútrozemských vodných ciest medzinárodného významu ako aj zabezpečiť pokrytie minimálne 95 % obyvateľstva každého krajského mesta SR,

- do konca roku 2027 zabezpečiť pokrytie 90 % obyvateľstva žijúceho mimo krajských miest na území SR sieťou 5G.

Cieľ 10 Znížiť rozdiely v rámci krajín a medzi krajinami

Čiastkový cieľ 10.1 **Do roku 2030 postupne dosiahnuť a udržať rast príjmov spodných 40 % populácie na úrovni vyššej ako je celoštátny priemer**

Indikátor 10.1.1 **Miera rastu výdavkov domácností alebo príjmov na obyvateľa medzi dolnými 40 % populácie a celkovou populáciou**

Definícia: Miera rastu agregátu blahobytu dolných 40 % populácie sa počíta ako priemerná ročná miera rastu reálnej spotreby alebo príjmu na obyvateľa dolných 40 % príjmového rozdelenia v krajine na základe zisťovaní v domácnostiach za približne päťročné obdobie. Národná priemerná miera rastu agregátu blahobytu sa počíta z priemerných ročných mier rastu reálnej spotreby na obyvateľa alebo príjmu celkového obyvateľstva v krajine zo zisťovaní v domácnostiach za približne päťročné obdobie.

T_10.1.1_ SI_HEI_TOTL

Tempo rastu výdavkov domácností alebo príjmu na obyvateľa (%)

- 1 %	Ročná miera rastu príjmov domácností na obyvateľa dolných 40 % príjmového rozdelenia za obdobie rokov 2011 až 2016 bola **-1,0** %.

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ SI_HEI_TOTL
Stiahnuté: 18.10.2021
Pozn 1.: odhady, údaj -1% sa udáva spolu (národný priemer) alebo bez členenia, aj ako spodných 40%.
Pozn. 2.: Odhadnuté na základe údajov o príjmoch jednotlivcov.
Miery rastu sa vzťahujú na obdobie rokov 2011-2016.

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Zlepšenie spoločnej prosperity si vyžaduje rastúce hospodárstvo a zároveň zohľadnenie spravodlivosti. Spoločná prosperita výslovne uznáva, že hoci je rast nevyhnutný na zlepšenie hospodárskeho blahobytu v spoločnosti, pokrok sa meria podľa toho, ako sa o tieto zisky delia jej najchudobnejší členovia. Okrem toho v inkluzívnej spoločnosti nestačí zvýšiť životnú úroveň každého nad absolútne minimum; musí sa zabezpečiť, aby hospodársky rast v priebehu času zvyšoval prosperitu chudobných.

Rozhodnutie merať spoločnú prosperitu na základe príjmu alebo spotreby nebolo prijaté s cieľom ignorovať mnohé iné rozmery blahobytu. Je motivované potrebou indikátora, ktorý je ľahko zrozumiteľný, komunikovateľný a merateľný - hoci existujú problémy s meraním. Zdieľaná prosperita v skutočnosti zahŕňa mnoho dimenzií blahobytu menej majetných a pri analýze zdieľanej prosperity v kontexte krajiny je dôležité zohľadniť širokú škálu ukazovateľov blahobytu.

Podpora spoločnej prosperity je definovaná ako podpora rastu príjmov dolných 40 % rozdelenia blahobytu v každej krajine a meria sa výpočtom ročného rastu priemerného reálneho príjmu na obyvateľa alebo spotreby dolných 40 %. Výber dolných 40 % ako cieľovej skupiny je jedným z

praktických kompromisov. Dolných 40 % sa v jednotlivých krajinách líši v závislosti od rozdelenia blahobytu a môže sa v priebehu času meniť aj v rámci jednej krajiny. Keďže zvyšovanie spoločnej prosperity je cieľom špecifickým pre jednotlivé krajiny, neexistuje žiadny číselný cieľ definovaný globálne.

Čiastkový cieľ 10.2 **Do roku 2030 posilňovať a podporovať sociálne, ekonomické a politické začleňovanie všetkých, bez ohľadu na vek, pohlavie, zdravotné postihnutie, rasu, etnický pôvod, náboženské vierovyznanie a ekonomické alebo iné postavenie**

Indikátor 10.2.1 **Podiel ľudí žijúcich pod 50 % hranicou mediánu príjmu podľa veku, pohlavia a osôb so zdravotným postihnutím**

Definícia: Podiel ľudí žijúcich pod 50 % hranicou mediánu príjmu (alebo spotreby) je podiel (%) populácie krajiny, ktorá žije z menej ako polovice úrovne spotreby/príjmu mediánu distribúcie národného dôchodku/spotreby.

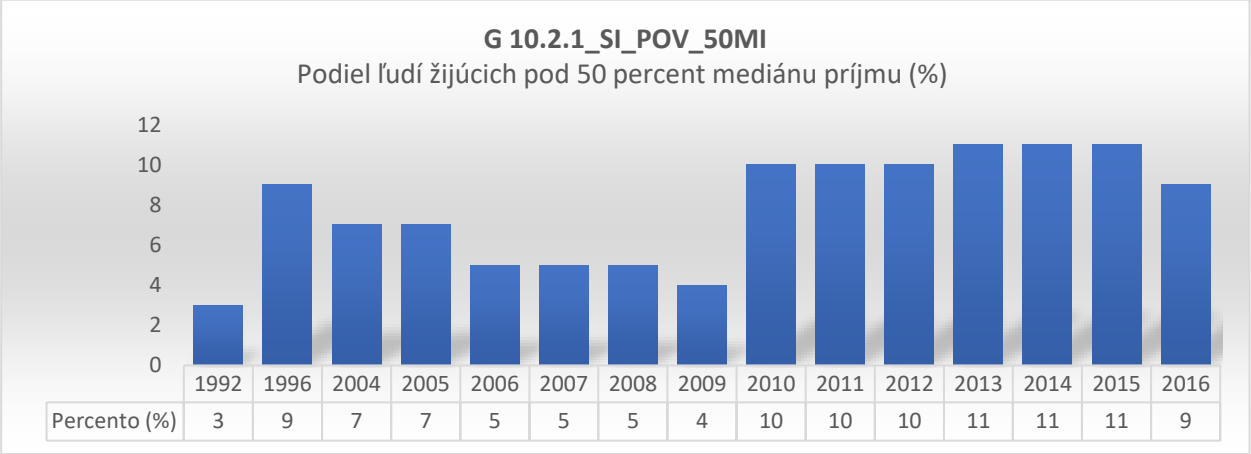

	1992	1996	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Percento (%)	3	9	7	7	5	5	5	4	10	10	10	11	11	11	9

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ SI_POV_50MI
Stiahnuté: 18.10.2021
Pozn.: Získané 17. marca 2020 zo Svetovej banky, PovcalNet (http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/index.htm).

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Vo všeobecnosti všetky systémy v rámci sociálnej oblasti sú zamerané na sociálne začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva do spoločnosti bez rozdielu a s rovnakým postavením, či už ide o hmotnú alebo sociálnu núdzu alebo nepriaznivý zdravotný stav alebo umožňujú rovnaké práva na prístup k nástrojom, ktoré zastrešujú.

Tak ako je uvedené vyššie v prípade sociálnej oblasti, k zlepšeniu príjmovej situácie prispievajú jednotlivé systémy napr. zabezpečenie pravidelnej valorizácie väčšiny dávok a príspevkov, ktorá sa odvíja buď rastu životných nákladov nízkopríjmových domácnosti alebo rastu čistých peňažných príjmov. Zároveň kľúčovú úlohu tu zohrávajú aj opatrenia na zvýšenie zamestnateľnosti osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, ktoré sú podporované predovšetkým zo finančných prostriedkov o štrukturálnych fondov v súčasnosti ide o Operačných program Ľudské zdroje, ide napr. o komunitné centrá, terénnu sociálnu prácu v rámci verejnej správy a samosprávy.

Významným nástrojom je aj dotačný systém, zameraný na zníženie nákladov v súvislosti so zabezpečením stravy a školských potrieb pre deti z najzraniteľnejších skupín zúčastňujúcich sa výchovy v materskej škole alebo vyučovania na základnej škole.

Podporným opatrením predovšetkým v oblasti odstránenia najhorších foriem chudoby je poskytovanie potravinovej a materiálnej pomoci. Podpora zabezpečenia potravín alebo aspoň jedného teplého jedla, ako aj základnej materiálnej pomoci má veľký význam pre najodkázanejšie osoby vrátane tých, ktorí by v sieti sociálnej pomoci mohli prepadnúť a tých, ktorí potrebujú okamžitú pomoc. Uvedená forma pomoci je oveľa žiadanejšia aj v súvislosti s prebiehajúcou pandémiou ochorenia COVID-19 a jej dôsledkami. V súčasnosti je táto priama pomoc zabezpečovaná prostredníctvom Operačného programu potravinovej a základnej materiálnej pomoci (ďalej len „OP FEAD“) pre programové obdobie 2014-2020, ktoré sa však predĺžilo v dôsledku vplyvu COVID-19. Prostredníctvom OP FEAD sa poskytovaním potravinovej a základnej materiálnej pomoci pre najodkázanejšie osoby zmiernila materiálna deprivácia a k ľuďom sa dostávali potraviny a výrobky, ktoré by si neboli schopní inak kúpiť. Stal sa nevyhnutnou súčasťou pre pomoc ľuďom (najmä rodinám s deťmi) v hmotnej núdzi a ľuďom bez domova.

Poznámka:

T_10.2.1_SVK_1_Podiel ľudí s príjmom pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu

Rok	Hodnota
2005	8,2
2006	6,6
2007	5,8
2008	5,7
2009	6,8
2010	7,8
2011	7,7
2012	7,8
2013	7,8
2014	8,4
2015	8,4
2016	8,1
2017	7,8
2018	6,3
2019	7,5
2020	7,3

Zdroj: MPSVR SR

V súvislosti s vývojom príjmovej situácie aj vo vzťahu k chudobe sa sledujú údaje o podiele osôb, ktorých príjem je nižší ako 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu. Využíva sa tu modifikovaná ekvivalentná škála OECD. V roku 2020 malo príjem pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu 394 tis. osôb, čo predstavuje 7,3 % populácie.

Čiastkový cieľ 10.4 Prijať politické opatrenia, hlavne vo fiškálnej a mzdovej oblasti a v oblasti sociálnej ochrany a postupne dosiahnuť väčšiu rovnosť

Indikátor 10.4.1 Podiel práce na HDP

Definícia: Podiel práce na hrubom domácom produkte (HDP) je celková odmena zamestnancov a príjem z práce samostatne zárobkovo činných osôb

vyjadrený v percentách HDP, čo je mierou celkovej produkcie. Poskytuje informácie o relatívnom podiele produkcie, ktorý pripadá na pracovníkov, v porovnaní s podielom, ktorý pripadá na kapitál vo výrobnom procese za dané referenčné obdobie.

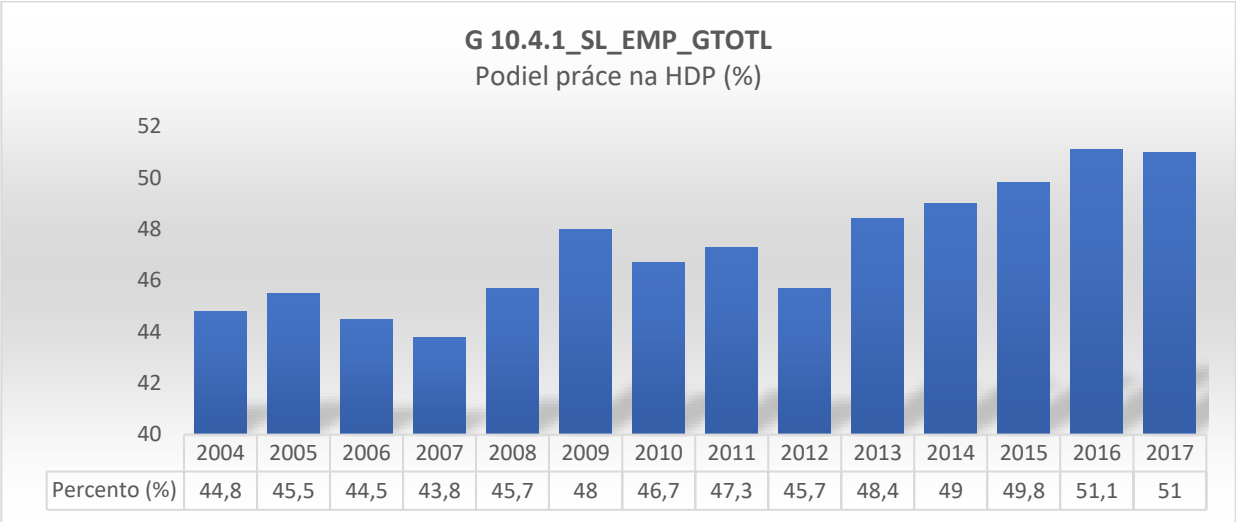

Zdroj: Databáza OSN, modelované údaje_ SL_EMP_GTOTL
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Rast miezd v roku 2020 po predchádzajúcich priaznivých rokoch prudko spomalil. Rast priemernej mzdy bol do značnej miery ovplyvnený veľkým množstvom poberateľov dávky ošetrovného a nemocenskej dávky a aj nižšou mzdou plynúcou zo skrátených úväzkov. HDP však v roku 2020 kleslo, podiel kompenzácií na HDP preto aj napriek spomaleniu rastu miezd stúpol.

Čiastkový cieľ 10.5 **Zlepšiť reguláciu a monitoring globálnych finančných trhov a inštitúcií a posilniť uplatňovanie týchto regulácií**

Indikátor 10.5.1 **Indikátory finančnej spoľahlivosti**

Definícia: Sedem FSI je zahrnutých ako indikátory SDG pre cieľ 10.5.1 a sú vyjadrené v percentách.
1 - Pomer regulačného kapitálu Tier 1 k aktívam,
2 - Regulačný kapitál Tier 1 k rizikovo váženým aktívam,
3 - Nesplácané úvery očistené o opravné položky ku kapitálu,
4 - Podiel zlyhaných úverov na celkových hrubých úveroch,
5 - Návratnosť aktív,
6 - Likvidné aktíva ku krátkodobým záväzkom.,
7 - Čistá otvorená pozícia v cudzej mene ku kapitálu.

T_10.5.1_SVK_1_1-Pomer regulačného kapitálu Tier 1 k aktívam – celý časový rad

Rok	%
31.12.2008	6,33
31.12.2009	7,74
31.12.2010	7,78

31.12.2011	8,01
31.12.2012	8,71
31.12.2013	8,86
31.12.2014	9,01
31.12.2015	9,02
31.12.2016	8,61
31.12.2017	8,71
31.12.2018	8,51
31.12.2019	8,35
31.12.2020	8,44
30.9.2021	7,88

Zdroj: MF SR

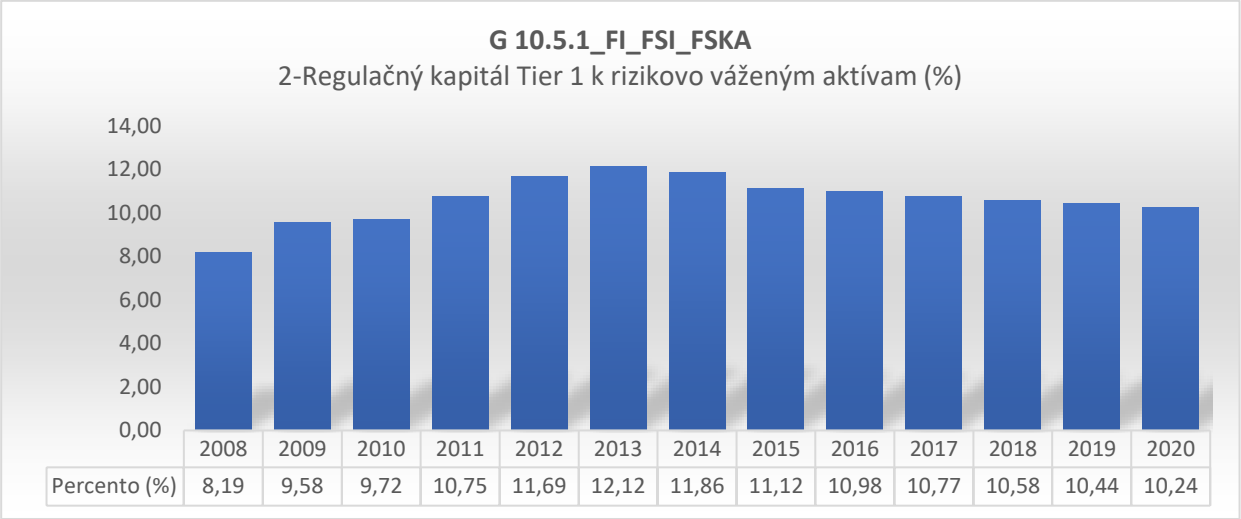

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FI_FSI_FSKA
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel regulačného kapitálu Tier1 k aktívam poklesol podľa tabuľky T_10.5.1_ SVK_1_1-Pomer regulačného kapitálu Tier 1 k aktívam – celý časový rad z hodnoty 8,35 % na konci roka 2019 na úroveň 7,88 % k septembru 2021 (koncoročné údaje o kapitáli Tier 1 ešte nie sú k dispozícii). V priebehu roka 2020 sa ešte indikátor držal na stabilnej úrovni, keď stúpajúci objem aktív sprevádzal obdobne zvyšujúci sa objem kapitálu Tier1 zásluhou ponechania veľkej časti zisku predošlého roku v bankovom sektore. Pokles indikátora nastal až počas roka 2021, keďže nižší nárast kapitálu Tier 1 už nestíhal kompenzovať výrazný prírastok na strane objemu aktív. Ten zaznamenal mimoriadny nárast aj v dôsledku operácií s centrálnou bankou (TLTRO).

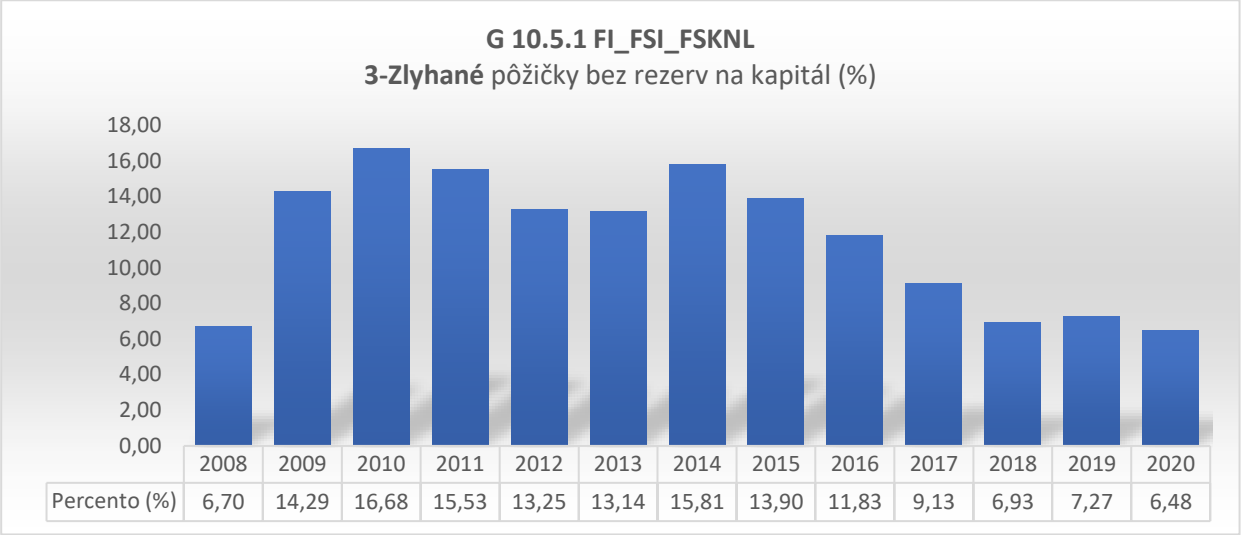

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FI_FSI_FSKNL
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Zlyhané úvery bez rezerv v pomere ku kapitálu klesli v sledovanom období rokov 2020-2021 0z hodnoty 7,27 % na úroveň 5,08 %. Zdôvodnenie tohto vývoja je obdobné ako pri indikátore zlyhaných úverov k celkovým úverom. Čiže na jednej strane bolo znižovanie objemu zlyhaných úverov a na strane druhej nárast kapitálového vybavenia bankového sektora. Miera pokrytia zlyhaných úverov opravnými položkami, ktorá tiež determinuje výslednú hodnotu indikátora sa v sledovanom období príliš nemenila.

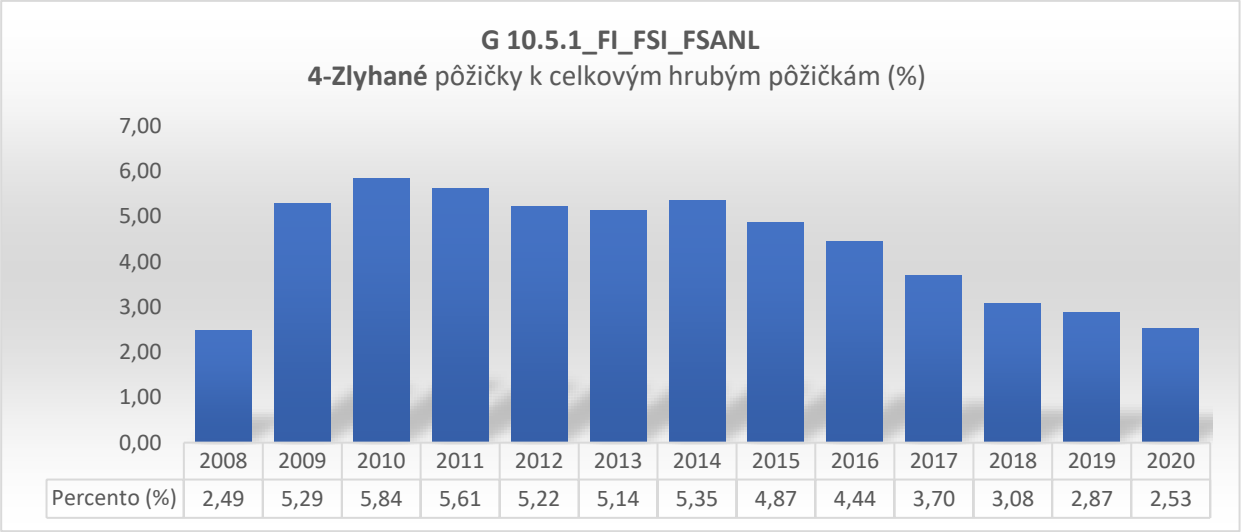

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FI_FSI_FSANL
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podiel zlyhaných úverov k celkovým úverom podľa MF SR mierne klesol v priebehu rokov 2020 a 2021 z úrovne 2,9 % na 2,1 %, a nadviazal tak na dlhodobý trend predošlých rokov. K poklesu indikátora prispeli obidve jeho zložky, keďže došlo k úbytku absolútneho objemu zlyhaných úverov a zároveň aj k pomerne dynamickému nárastu objemu celkových poskytnutých úverov. Objem zlyhaných úverov za mierne znížil napriek tomu, že hospodárstvo SR a najmä niektoré vybrané odvetvia služieb boli v sledovanom období výrazne negatívne zasiahnuté pandemickou krízou. Významnú a efektívnu úlohu v tomto ohľade zohrali schémy vládnej pomoci a dočasné odklady splátok, ktoré klientom umožnili banky.

T_10.5.1_SVK_2_4-Podiel zlyhaných úverov k celkovým úverom

Rok	2021
Zlyhané úvery	2,1 %

Zdroj: MF SR

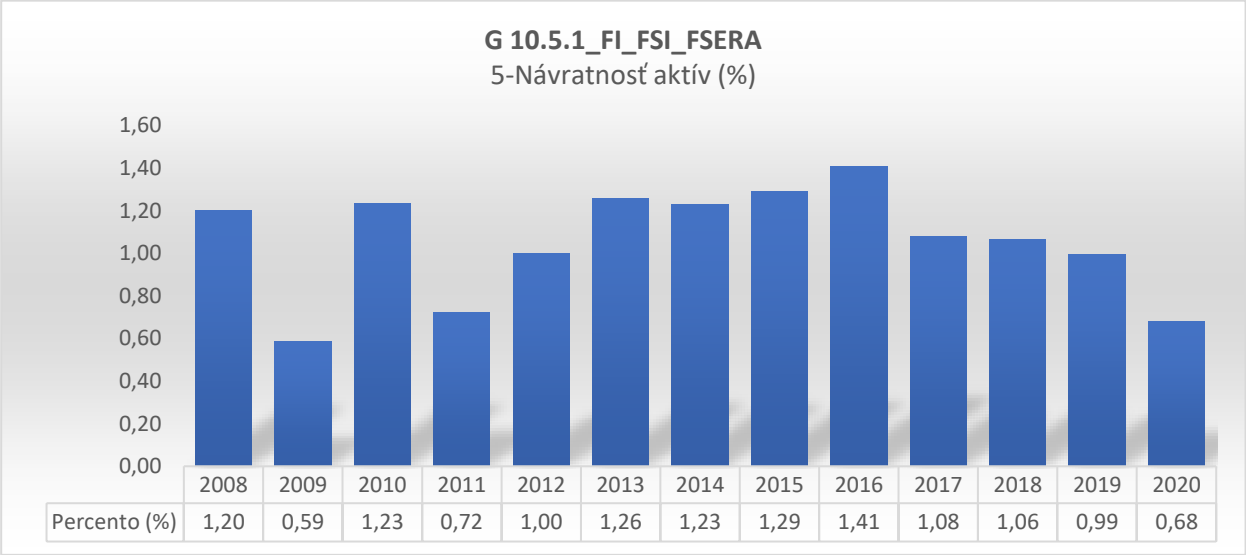

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FI_FSI_FSERA
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Po tom čo v roku 2020 klesla návratnosť aktív na 0,68 % sa v roku 2021 s hodnotou 0,94 % vrátila na úroveň blízku roku 2019 a iba mierne nižšiu ako počas obdobia 2017-2018. Výrazný pokles zisku v roku 2020 súvisel najmä so zvýšenou tvorbou opravných položiek. K zvýšenému oprávkovaniu banky pristúpili z obozretného hľadiska napriek tomu, že objem zlyhaných úverov klesal. Alokácia opravných položiek smerovala k úverom kategorizovaným podľa IFRS 9 ako "stage 2", teda úverom, ktoré ešte nie sú zlyhané, ale bol u nich zaznamenaný nárast kreditného rizika. Popri kreditných nákladoch ziskovosť negatívne ovplyvnili aj dlhodobo klesajúce úrokové príjmy. Následne v roku 2021 celkový čistý zisk bankového sektora stúpol, keďže tvorba opravných položiek už dosahovala oveľa nižšiu hodnotu. Významným príspevkom k oživeniu ziskovosti bolo aj zrušenie bankového odvodu.

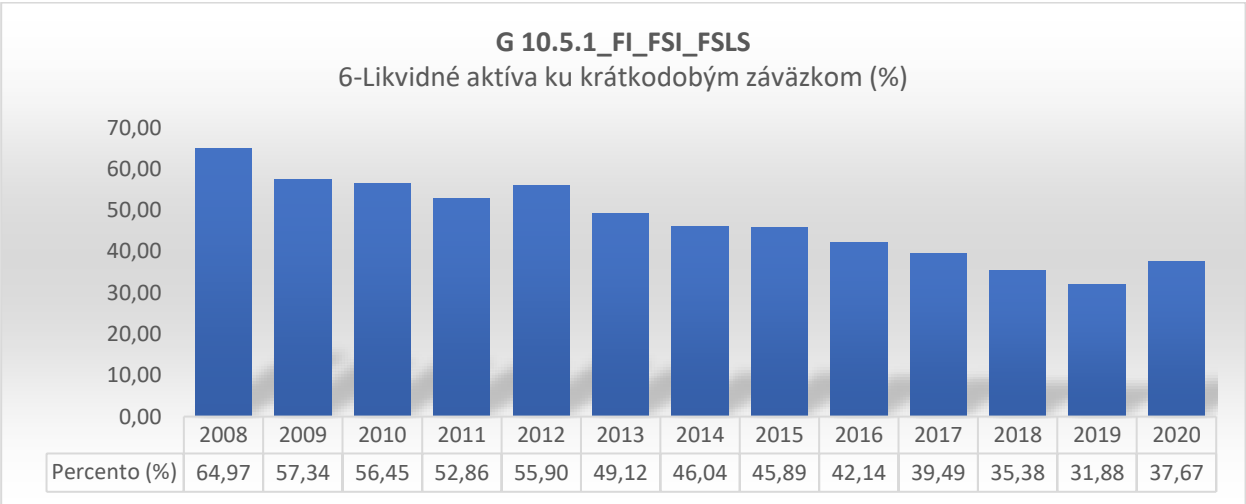

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ FI_FSI_FSLS

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Pomer likvidných aktív ku krátkodobým záväzkom sa zvýšil z od konca roka 2019 z 31,9 % na 42,6 % v septembri 2021 (údaje o likvidných aktívach za december nie sú k dispozícii). Tento nárast znamenal pomerne prudký obrat po predošlom dlhodobom klesajúcom trende tohto indikátora spôsobenom najmä stúpajúcim objemom krátkodobých záväzkov, pri pomerne konštantnom objeme likvidných aktív. Rast krátkodobých záväzkov pokračoval aj počas obdobia 2020-2021, avšak súčasne došlo k pomerne výraznému nárastu likvidných aktív, ktorý bol do veľkej miery dôsledkom operácií s centrálnou bankou (TLTRO).

T_10.5.1_SVK_3_Indikátory finančnej spoľahlivosti_zhrnutie

Indikátor	Dátum poslednej dostupnej hodnoty	Hodnota indikátora
1 - Pomer regulačného kapitálu Tier 1 k aktívam	30.9.2021	7,88 %
2 - Regulačný kapitál Tier 1 k rizikovo váženým aktív	30.9.2021	18,77 %
3 - Nesplácané úvery očistené o opravné položky ku kapitálu	31.12.2021	5,08 %
4 - Podiel zlyhaných úverov na celkových hrubých úveroch	31.12.2021	2,09 %
5 - Návratnosť aktív	31.12.2021	0,94 %
6 - Likvidné aktíva ku krátkodobým záväzkom	30.9.2021	42,62 %
7 - Čistá otvorená pozícia v cudzej mene ku kapitálu	30.9.2021	6,44 %

Zdroj: MF SR

Čiastkový cieľ 10.a **Uplatňovať zásadu zvláštneho a diferencovaného prístupu k rozvojovým krajinám, hlavne k tým najmenej rozvinutým, v súlade s dohodami Svetovej obchodnej organizácie**

Indikátor 10.a.1 **Podiel colných položiek uplatňovaných na dovozy z najmenej rozvinutých krajín a rozvojových krajín s nulovou sadzbou**

Definícia: Podiel celkového počtu colných položiek (v percentách) vzťahujúci sa na výrobky dovážané z najmenej rozvinutých krajín a rozvojových krajín zodpovedajúci 0 % colnej sadzbe v kapitole HS 01-97.

G 10.a.1_TM_TRF_ZERO

Podiel colných položiek uplatňovaných na dovoz s nulovou colnou sadzbou (%)

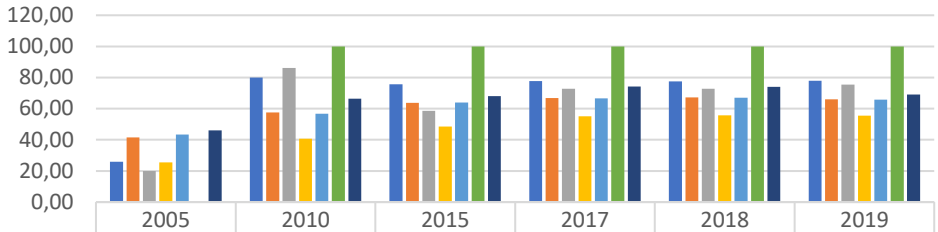

	2005	2010	2015	2017	2018	2019
Poľnohosp. produkty	25,93	79,98	75,61	77,74	77,46	77,85
Celkové alebo žiadne členenie	41,50	57,57	63,67	66,84	67,18	65,92
Zbrane	20,00	86,21	58,62	72,73	72,73	75,38
Odevy	25,56	40,61	48,46	55,13	55,76	55,51
Priemyselné výrobky	43,43	56,85	63,90	66,57	66,95	65,72
Olej	0	100	100	100	100	100
Textil	46,14	66,48	68,05	74,17	74,03	69,06

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ TM_TRF_ZERO
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Výpočet tohto indikátora umožňuje zistiť, pri koľkých colných položkách majú rozvojové a najmenej rozvinuté krajiny voľný prístup na trhy rozvinutých krajín. V porovnaní s colnými sadzbami uplatňovanými na iné krajiny tento indikátor umožňuje posúdiť, do akej miery SR poskytla osobitné a diferencované zaobchádzanie, pokiaľ ide o dovozné clá. Vývoj tohto indikátora naznačuje pokrok v postupnom odstraňovaní colných sadzieb na tovar pochádzajúci z rozvojových a najmenej rozvinutých krajín.

Čiastkový cieľ 10.b **Podporovať oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA) a finančné toky zahŕňajúce priame zahraničné investície do štátov, ktoré to najviac potrebujú, hlavne najmenej rozvinuté, africké štáty, malé ostrovné a vnútrozemské rozvojové štáty, v súlade s ich národnými plánmi a programami**

Indikátor 10.b.1 **Celkové toky zdrojov na rozvoj podľa príjemcov a donorských krajín a typu toku (napr. oficiálna rozvojová pomoc, priame zahraničné investície a iné toky)**

Definícia: Celkové toky zdrojov na rozvoj podľa prijímajúcich a donorských krajín a typu toku zahŕňajú oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA), ďalšie oficiálne toky (OOF) a súkromné toky.

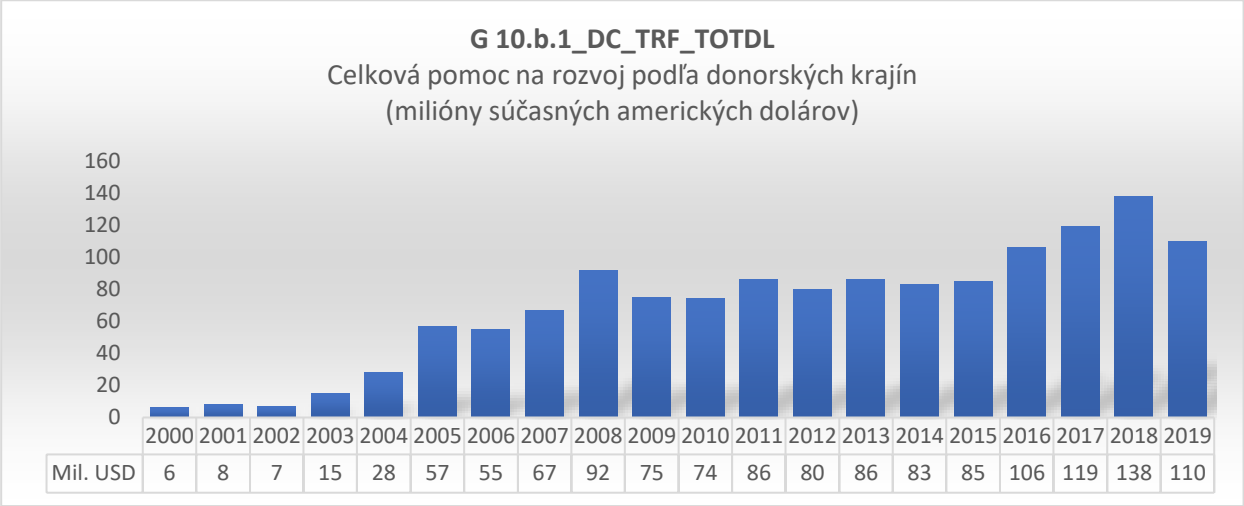

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ DC_TRF_TOTDL
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn. Čisté platby; na základe OECD, databázy DAC, 2021; milióny USD v bežných cenách

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Poskytovanie Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) SR sa riadi Zákonom č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení Zákona č. 281/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 80/1997 Z.z. o Exportno-importnej banke SR v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) a strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR na príslušné päťročné obdobie. Podpora udržateľného rozvoja v partnerských krajinách je podľa tohto zákona súčasťou základnej charakteristiky rozvojovej spolupráce SR. Aktuálna platná Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 považuje Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, a teda aj SDGs, za jedno zo svojich troch hlavných východísk. Komparatívne výhody a skúsenosti slovenských organizácií implementujúcich Oficiálnu rozvojovú pomoc, národné priority partnerských krajín pre oblasť udržateľného rozvoja, efektívnosť rozvojovej spolupráce a ďalšie faktory vstupujú do rozhodnutí v oblasti programovania rozvojovej spolupráce SR, ktoré sa vykonáva na ročnej báze.

Súčasťou predmetnej strednodobej stratégie je indikatívny nezáväzný finančný plán na dosiahnutie objemu poskytovanej ODA SR na úrovni 0,33 % hrubého národného dôchodku SR do roku 2030. Tento indikatívny a nezáväzný plán uvažuje o nominálnom ročnom raste ODA SR v rozmedzí 6 % - 14 % na úrovni celkového portfólia ODA SR. Skutočný nominálny rast ODA SR za posledných sedem rokov s dostupnými údajmi (2014-2020, teda počas platnosti posledných dvoch strednodobých stratégií ODA SR) predstavoval v priemere 7,2 %.

SR sa podieľa aj na vykazovaní celkového oficiálneho úsilia donorov pre udržateľný rozvoj (TOSSD) podľa nového spoločného štandardu Štatistickej komisie OSN a Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj od roku 2021. V roku 2021 bolo výkazníctvo TOSSD za SR tvorené takmer výlučne Oficiálnou rozvojovou spoluprácou. Ambíciou SR je postupne rozširovať vykazovanie podľa štandardu TOSSD o ďalšie relevantné okruhy finančných tokov do rozvojových krajín sledované týmto štandardom.

Cieľ 11 Premeniť mestá a ľudské obydlia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné

Čiastkový cieľ 11.6 Do roku 2030 znížiť nepriaznivý dopad životného prostredia miest na ich obyvateľov, predovšetkým zameraním pozornosti na kvalitu ovzdušia a nakladanie s komunálnym a iným odpadom

Indikátor 11.6.2 Priemerné ročné hodnoty jemných suspendovaných častíc (napr. PM 2,5 a PM 10) v mestách (vážené počtom obyvateľov)

Definícia: Priemerná ročná koncentrácia jemných suspendovaných častíc s priemerom menej ako 2,5 mikrónov ($PM_{2,5}$) je bežným meradlom znečistenia ovzdušia. Priemer je populačne-vážený priemer mestského obyvateľstva v krajine a je vyjadrený v mikrogramoch na meter kubický [µg/m^3].

G 11.6.2_EN_ATM_PM25
Priemerné ročné úrovne jemných prachových častíc
(vážené počtom obyvateľov) podľa miesta
(mikrogramy na meter kubický)

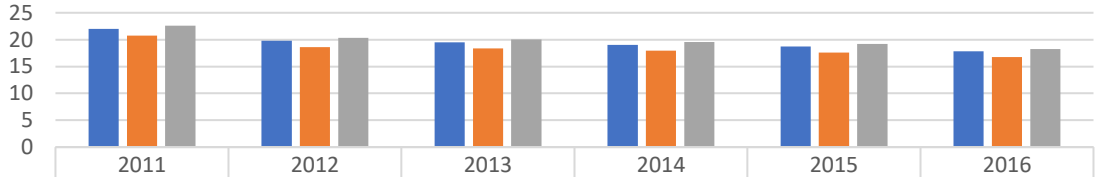

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Slovensko	22,02617	19,78125	19,51881	19,04424	18,70815	17,81784
Vidiek	20,74398	18,58139	18,34512	17,92349	17,6135	16,78327
Mestá	22,58869	20,32286	20,04501	19,54451	19,20706	18,27403

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_ATM_PM25
Stiahnuté: 13.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Z dlhodobého hľadiska je možné konštatovať klesajúci trend priemernej ročnej úrovne jemných prachových častíc $PM_{2.5}$ ale aj ostatných znečisťujúcich látok. Klesajúci stav je výsledkom zavedenia právnej úpravy týkajúcej sa požiadaviek obmedzujúcich emisie (emisné limity pre stacionárne zdroje znečisťovania) ako aj odstavením vysokoemisných nerentabilných technológií, zavádzaním environmentálnych technológií a technologických opatrení, ktoré súvisia so zavádzaním najlepších dostupných techník na stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia, ale aj s celkovým pokrokom v oblasti technológií a tiež z ekonomických dôvodov. Pokles v posledných rokoch je však nevýrazný, v sektore domácností bol zaznamenaný kolísavý alebo dokonca mierne rastúci trend emisií (najmä častíc $PM_{2,5}$), čo súvisí so zvýšeným spaľovaním tuhých palív, najmä biomasy. Emisie znečisťujúcich látok, predovšetkým jemných prachových častíc PM vnášaných zo sektora vykurovania domácností v súčasnosti predstavuje výzvu pri znižovaní emisií. V tomto smere je navrhovaných viacero opatrení a s tým súvisiace znižovanie energetickej náročnosti budov, zatepľovanie a ďalšie podporované opatrenia aj z projektov Zelená domácnostiam a Plánu obnovy. K zlepšeniu stavu prispeje aj pripravovaná nová právna úprava,

ktorá samosprávam poskytne silnejšie kompetencie pri riadení lokálnej kvality ovzdušia a kontrolu malých spaľovacích zariadení na tuhé a kvapalné palivo.

G 11.6.2_SVK_1_Vývoj emisií vybraných znečisťujúcich látok a prachových častíc

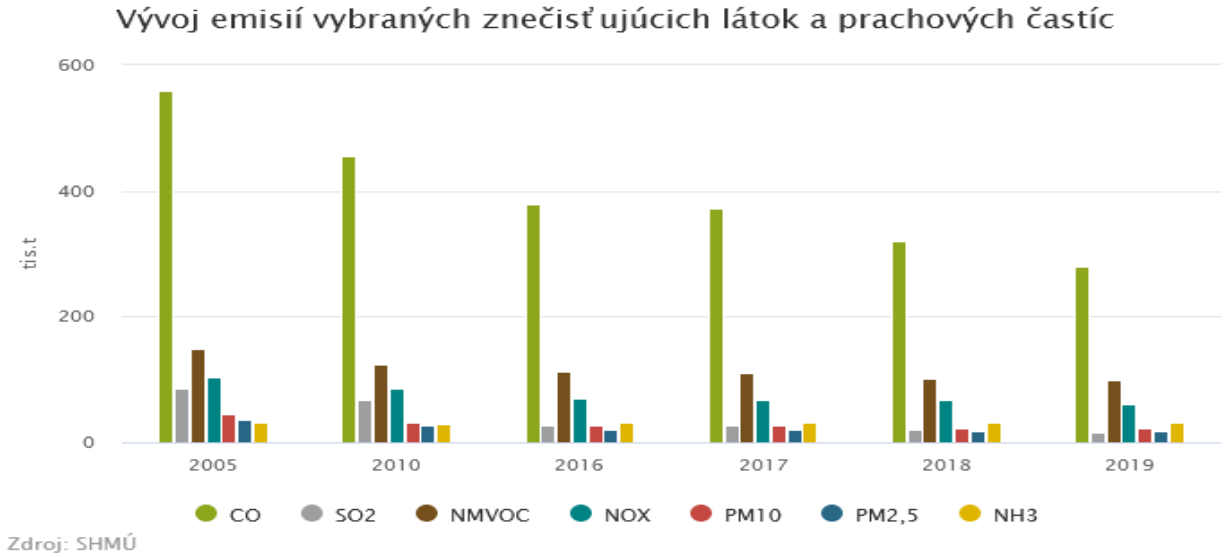

G 11.6.2_SVK_2_Podiel emisií $PM_{2,5}$ podľa sektorov

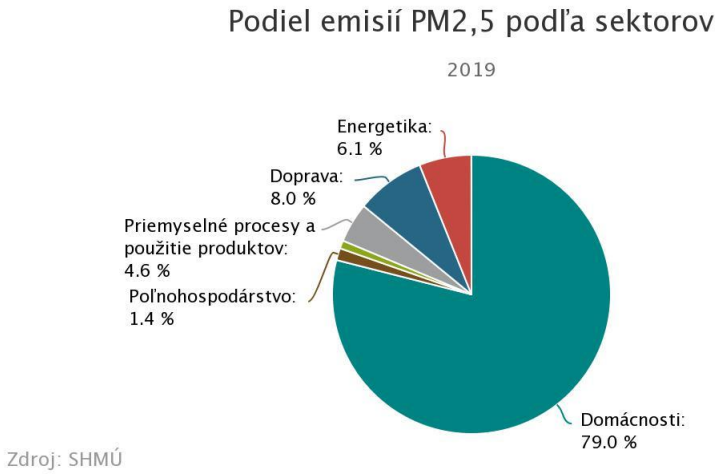

V júni roku 2021 bola zo strany Európskej komisie na SR podaná žaloba za dlhodobé porušovanie požiadaviek smernice 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia, a to pre nedodržanie denných limitných hodnôt pre PM_{10} v Banskobystrickom kraji a aglomerácii Košice. Predmetná žaloba je dôsledkom aj spaľovania tuhých palív v sektore vykurovania domácnosti.

Dňa 5. marca 2020 bol vládou SR schválený Národný program znižovania emisií, ktorý pojednáva o národných záväzkoch znižovania emisií a opatreniach na zlepšenie kvality ovzdušia s cieľom obmedziť ročné antropogénne emisie a prispieť k dosiahnutiu cieľov smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES.

Platná právna úprava zákona o ovzduší vytvára právny podklad pre realizovanie akčných plánov a programov na zlepšenie kvality ovzdušia prostredníctvom orgánov ochrany ovzdušia.

Súčasťou pripravovanej komplexnej Stratégie ochrany ovzdušia SR do roku 2030, je tiež Stratégia na zlepšenie kvality ovzdušia, ktorej cieľom je premietnuť zníženie množstva emisií dosiahnuté na národnej úrovní na konkrétne územie a oblasti riadenia kvality ovzdušia a doplniť ho ďalšími opatreniami na lokálnej úrovni, ako aj zefektívniť prípravu a implementáciu programov na zlepšenie kvality ovzdušia.

V rámci hodnotenia znečistenia ovzdušia $PM_{2,5}$ sú v SR dostupné časové rady priemerných ročných hodnôt $PM_{2,5}$ z Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia, nevážené na populáciu pre stanice s výťažnosťou najmenej 90 % a najmenej 75 % za roky 2011 – 2020, ktoré potvrdzujú pokračovanie zlepšujúceho sa trendu priemerných ročných hodnôt $PM_{2,5}$ Pre priemernú hodnotu $PM_{2,5}$ v mestách sú použité mestské a predmestské stanice. Pre priemernú hodnotu $PM_{2,5}$ pre vidiek sú použité vidiecke (regionálne) stanice.

T_11.6.2_SVK_3_Priemerná ročná koncentrácia $PM_{2,5}$ pre stanice s výťažnosťou najmenej 90 % ($\mu g.m^{-3}$)

ROK	priemer Slovensko	Vidiek	Mestá
2011	25,6	18,3	26,7
2012	22,7	11,6	24,3
2013	17,9	11,9	20,4
2014	19,1	10,0	19,8
2015	19,1	-	19,1
2016	15,5	14,8	15,6
2017	19,1	12,9	19,8
2018	17,9	13,2	18,4
2019	15,4	11,7	15,8
2020	14,6	10,5	15,0

Zdroj: SHMÚ

T_11.6.2_SVK_4_Priemerná ročná koncentrácia $PM_{2,5}$ pre stanice s výťažnosťou najmenej 75 % ($\mu g.m^{-3}$)

ROK	priemer Slovensko	Vidiek	Mestá
2011	25,6	18,3	26,6
2012	21,7	11,6	22,4
2013	18,3	11,9	20,4
2014	19,7	10,0	20,1
2015	18,7	10,7	19,8
2016	14,8	11,9	15,7
2017	18,9	12,9	19,6
2018	18,0	13,2	18,5
2019	15,4	11,7	15,8
2020	14,6	10,5	15,0

Zdroj: SHMÚ

Komentár k metodike vyhodnocovania indikátora OSN: Databáza OSN je kombináciou satelitných dát, odhadov populácie, topografie a imisného monitoringu zrejme s použitím modelovania, čo umožňuje vážiť hodnoty na populáciu.

Cieľ 12 Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy

Čiastkový cieľ 12.2 **Do roku 2030 dosiahnuť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a ich efektívne využívanie jednotlivých krajín, predovšetkým minimálne 7 % ročný nárast HDP v najmenej rozvinutých krajinách**

Indikátor 12.2.2 **Domáca materiálová spotreba, domáca materiálová spotreba na obyvateľa, domáca materiálová spotreba na HDP**

Definícia: Domáca spotreba materiálu (DMC) je štandardný indikátor účtovania materiálových tokov (MFA) a informuje o zjavnej spotrebe materiálov v národnom hospodárstve.

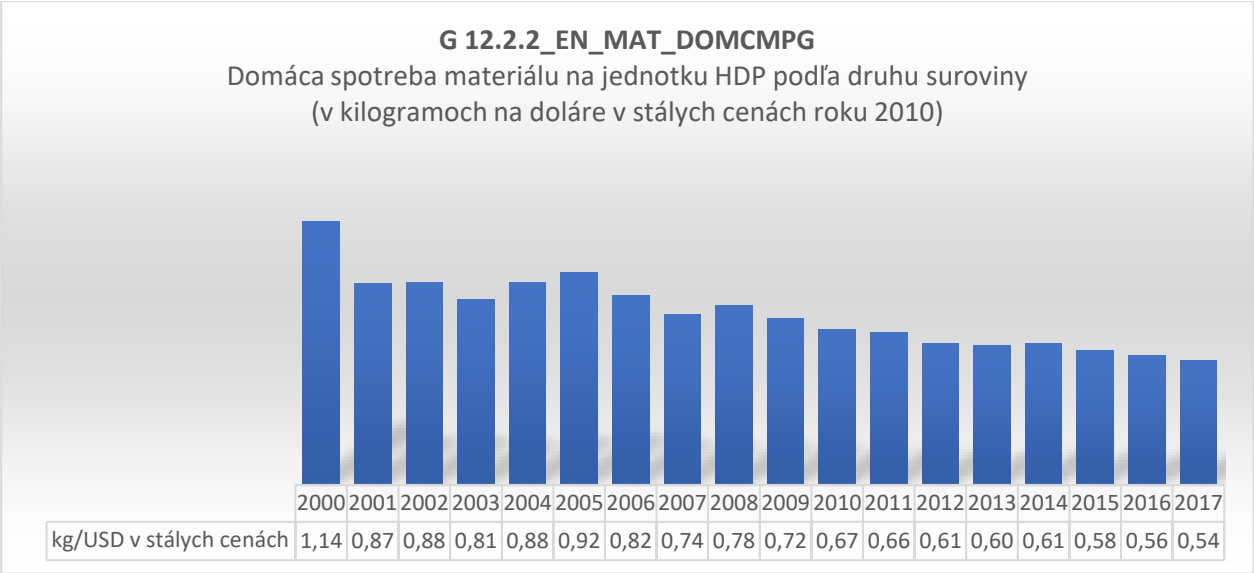

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
kg/USD v stálych cenách	1,14	0,87	0,88	0,81	0,88	0,92	0,82	0,74	0,78	0,72	0,67	0,66	0,61	0,60	0,61	0,58	0,56	0,54

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_MAT_DOMCMPG
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

DMC predstavuje množstvo materiálov, ktoré sa používajú v národnom hospodárstve. DMC na obyvateľa opisuje priemernú úroveň využívania materiálov v hospodárstve – indikátor environmentálneho tlaku - a označuje sa aj ako metabolický profil.

DMC sa vypočíta sa ako priamy dovoz (IM) materiálu plus domáca ťažba (DE) materiálu mínus priamy vývoz (EX) materiálu meraný v metrických tonách.

Tento indikátor umožňuje monitorovať pokrok týkajúci sa znižovania absolútnej úrovne zdrojov. SR v tejto oblasti dosiahla mierny pokrok.

T_12.2.2_EN_MAT_DOMCMPG

Domáca spotreba materiálu na jednotku HDP podľa druhu suroviny
(v kilogramoch na doláre v stálych cenách roku 2010)

Typ výrobku	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Biomasa	1,14	0,87	0,88	0,81	0,88	0,92	0,82	0,74	0,78	0,72	0,67	0,66	0,61	0,60	0,61	0,58	0,56	0,54
Uhlie	0,17	0,16	0,15	0,14	0,14	0,12	0,11	0,10	0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	0,06	0,06	0,05
Zvyšky plodín	0,06	0,08	0,08	0,06	0,08	0,07	0,06	0,05	0,07	0,06	0,04	0,06	0,05	0,05	0,07	0,07	0,07	0,07
Plodiny	0,08	0,11	0,10	0,08	0,10	0,09	0,06	0,06	0,07	0,06	0,05	0,06	0,04	0,05	0,07	0,06	0,06	0,06
Železné rudy	0,05	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,06	0,04	0,03	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Fosílne palivá	0,31	0,30	0,29	0,27	0,26	0,24	0,21	0,19	0,18	0,18	0,17	0,16	0,15	0,14	0,13	0,13	0,12	0,11
Zemný plyn	0,09	0,09	0,09	0,08	0,07	0,07	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03
Spásaná biomasa a krmoviny	0,04	0,03	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kovové rudy	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06	0,04	0,04	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Neželezné rudy	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nekovové nerasty - priemy - selné alebo poľno-hosp. dominanty	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01
Nerudné nerasty - prevažu - júce staveb -níctvo	0,52	0,23	0,26	0,25	0,27	0,35	0,34	0,29	0,32	0,31	0,29	0,27	0,26	0,23	0,23	0,21	0,20	0,20
Nerudné nerasty	0,54	0,26	0,28	0,27	0,29	0,38	0,37	0,32	0,34	0,33	0,31	0,29	0,27	0,25	0,24	0,23	0,22	0,21
Ropa	0,05	0,05	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Divoký výlov a zber	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Drevo	0,05	0,05	0,04	0,04	0,05	0,06	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_MAT_DOMCMPG
Stiahnuté: 11.10.2021

Analytický vstup:

V roku 2017 DMC na jednotku HDP dosiahla najvyššie hodnoty pri spotrebe biomasy (0,54), nerudných nerastov (0,21) a významnejší podiel bol zaznamenaný aj pri fosílnych palivách (0,11).

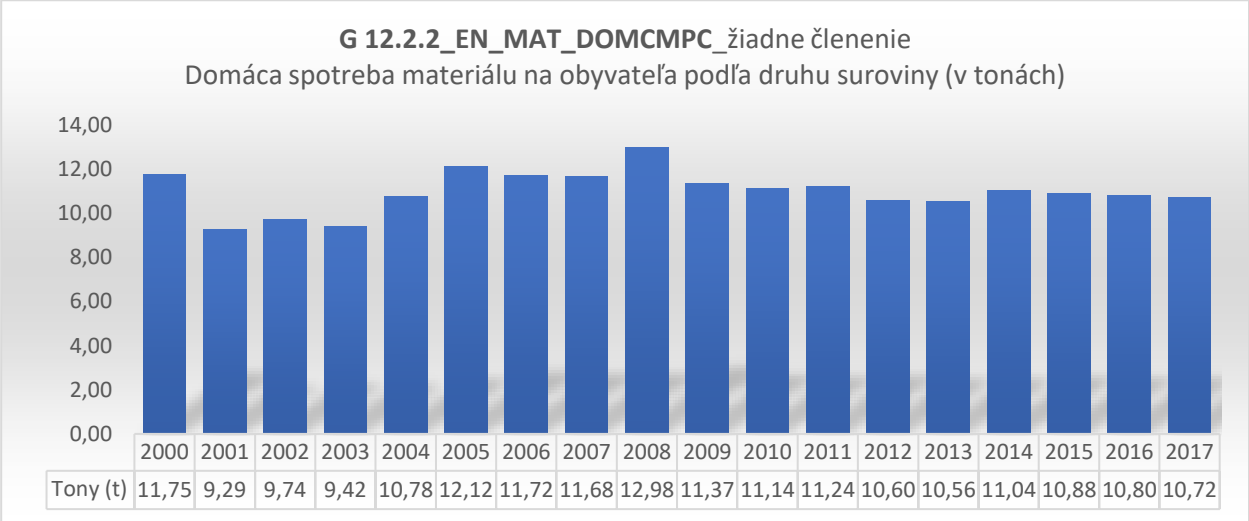

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_MAT_DOMCMPC
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Primeraný pokrok, hoci je potrebné zrýchlenie, sa v SR dosiahol v DMC meranej v tonách na obyvateľa. V roku 2000 spotreba materiálu nadobudla hodnotu 11,75, v roku 2017 mierne klesla na hodnotu 10,72.

T_12.2.2_EN_MAT_DOMCMPC
Domáca spotreba materiálu na obyvateľa podľa druhu suroviny (v tonách)

Typ výrobku	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Biomasa	2,46	2,94	2,88	2,52	3,28	3,27	2,60	2,64	3,57	2,83	2,64	3,05	2,59	2,85	3,55	3,49	3,51	3,53
Uhlie	1,74	1,69	1,62	1,68	1,67	1,59	1,50	1,59	1,53	1,44	1,31	1,33	1,35	1,24	1,21	1,15	1,11	1,07
Zvyšky plodín	0,58	0,88	0,85	0,66	1,00	0,96	0,82	0,76	1,10	0,91	0,73	1,02	0,82	0,94	1,28	1,30	1,32	1,34
Plodiny	0,87	1,21	1,12	0,92	1,26	1,14	0,85	0,88	1,21	0,91	0,82	1,10	0,72	0,87	1,19	1,18	1,17	1,17
Železné rudy	0,46	0,44	0,47	0,47	0,62	0,63	0,83	0,92	0,63	0,51	0,61	0,49	0,64	0,71	0,72	0,74	0,76	0,78
Fosílne palivá	3,18	3,14	3,19	3,17	3,21	3,12	3,00	3,04	3,01	2,82	2,75	2,76	2,58	2,53	2,40	2,34	2,28	2,21
Zemný plyn	0,92	0,92	0,95	0,90	0,92	0,93	0,85	0,81	0,80	0,77	0,81	0,78	0,64	0,70	0,64	0,59	0,57	0,54
Spásaná biomasa a krmoviny	0,44	0,34	0,45	0,43	0,39	0,41	0,38	0,37	0,37	0,28	0,23	0,04	0,24	0,25	0,25	0,23	0,21	0,19
Kovové rudy	0,53	0,50	0,54	0,54	0,72	0,73	0,91	1,01	0,72	0,56	0,68	0,54	0,70	0,78	0,79	0,80	0,82	0,84
Neželezné rudy	0,06	0,07	0,07	0,07	0,10	0,10	0,08	0,09	0,09	0,05	0,07	0,05	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06
Nekovové nerasty - priemyselné alebo poľnohosp. dominanty	0,25	0,24	0,24	0,25	0,25	0,36	0,36	0,36	0,32	0,30	0,29	0,32	0,29	0,33	0,26	0,26	0,26	0,26
Nerudné nerasty - prevažujúce stavebníctvo	5,33	2,47	2,89	2,94	3,32	4,63	4,85	4,63	5,36	4,86	4,78	4,57	4,43	4,07	4,05	3,99	3,93	3,88
Nerudné nerasty	5,58	2,71	3,13	3,19	3,57	4,99	5,21	4,99	5,68	5,16	5,07	4,89	4,72	4,40	4,31	4,25	4,19	4,13
Ropa	0,52	0,53	0,62	0,59	0,61	0,61	0,64	0,65	0,68	0,61	0,64	0,65	0,59	0,59	0,55	0,60	0,60	0,61

Divoký výlov a zber	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Drevo	0,56	0,51	0,45	0,51	0,62	0,75	0,56	0,63	0,89	0,72	0,87	0,88	0,81	0,79	0,83	0,77	0,80	0,82

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ EN_MAT_DOMCMPC
Stiahnuté: 11.10.2021

Analytický vstup:

V roku 2017 domáca spotreba materiálu na obyvateľa dosiahla najvyššie hodnoty pri spotrebe nerudných nerastov, biomasy, a významnejší podiel bol zaznamenaný aj pri fosílnych palivách.

Čiastkový cieľ 12.4 **Do roku 2020 dosiahnuť také nakladanie s chemickými látkami a odpadmi počas celého ich životného cyklu, aby bolo šetrné k životnému prostrediu, v súlade s dohodnutými medzinárodnými rámcami, a výrazne znížiť ich uvoľňovanie do ovzdušia, vody a pôdy tak, aby sa minimalizovali nepriaznivé dopady na ľudské zdravie a životné prostredie**

Indikátor 12.4.2 ***(a)* Vytvorený nebezpečný odpad prepočítaný na obyvateľa a *(b)* podiel spracovávaného nebezpečného odpadu podľa typu úpravy**

Definícia: Indikátor zahŕňa vzniknutý nebezpečný odpad, vzniknutý nebezpečný odpad podľa druhu (vrátane elektroodpadu ako čiastkového indikátora) a podiel spracovaného nebezpečného odpadu. V prípade podkategórie elektroodpadu je gestorom Univerzita Spojených národov.
Vzniknutý nebezpečný odpad (v tonách, na km^2 plochy a na obyvateľa): Zozbieraný nebezpečný odpad + Nebezpečný odpad odovzdaný pôvodcom do zariadení na spracovanie alebo zneškodnenie + Odhad nezapočítaného nebezpečného odpadu.
Vzniknutý nebezpečný odpad podľa druhu vrátane elektronického odpadu: Rozdelenie vzniknutého nebezpečného odpadu podľa hlavných druhov odpadu vrátane elektronického odpadu.
Podiel spracovaného nebezpečného odpadu: Množstvo nebezpečného odpadu spracovaného počas vykazovaného roka / množstvo vzniknutého nebezpečného odpadu x 100.
Úplná metodika pre tento indikátor je k dispozícii v dokumente nazvanom „Dokument o hodnotení indikátora o globálnych chemických látkach a odpadoch“.
(https://wedocs.unep.org/xmlui/bitstream/handle/20.500.11822/36753/GCWIR.pdf)

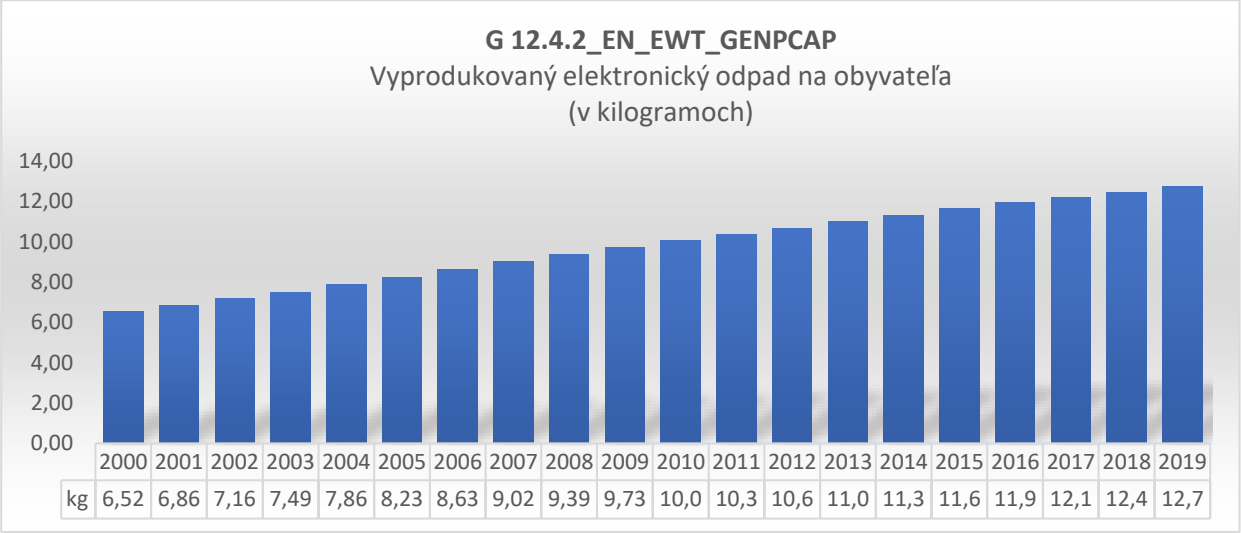

Zdroj: Country profile OSN, odhadované údaje_ EN_EWT_GENPCAP
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V sledovanom období (2000 - 2019) došlo k nárastu produkcie elektronického odpadu prepočítaného na jedného obyvateľa. V percentuálnom vyjadrení sa jedná o nárast o takmer 95 %. V roku 2019 bol v porovnaní s rokom 2018 zaznamenaný medziročný nárast produkcie elektronického odpadu prepočítaného na jedného obyvateľa o menej ako 2,5 %.

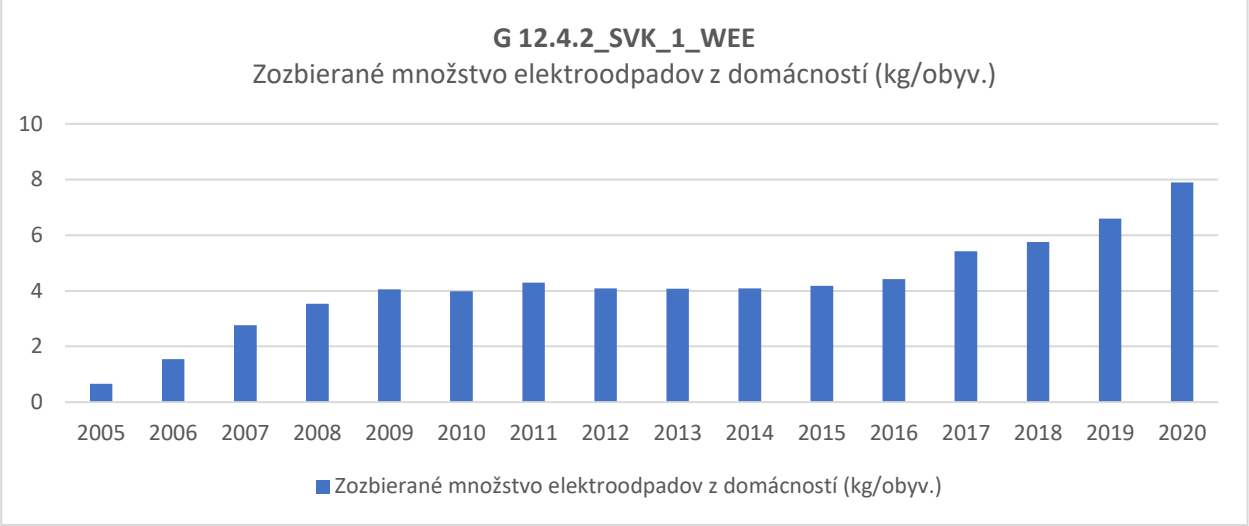

Zdroj: MŽP SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V sledovanom období (2005 - 2020) došlo k výraznému nárastu zozbieraného množstva elektroodpadov z domácností. V percentuálnom vyjadrení sa jedná o nárast o takmer 1 100 %. V roku 2020 bol v porovnaní s rokom 2019 zaznamenaný medziročný nárast zozbieraného množstva elektroodpadov z domácností o takmer 20 %.

Nárast v zozbieranom množstve elektroodpadov z domácností sa prejaví pozitívne v prípade jeho materiálového zhodnotenia (recyklácie), nakoľko sa vtedy šetria prírodné zdroje (vrátane tzv. kritických surovín).

Ciele zberu elektroodpadu sa postupne zvyšujú. Cieľ pre rok 2021 sa vypočíta ako hmotnosť zodpovedajúca podielu 65 % priemernej hmotnosti elektrozariadení uvedených na trh v SR v troch predchádzajúcich rokoch.

V roku 2020 boli splnené ciele miery recyklácie pre všetky sledované kategórie elektroodpadov (zariadenia na tepelnú výmenu; obrazovky, monitory; svetelné zdroje; svetelné zdroje s obsahom ortuti; veľké zariadenia; fotovoltické panely; malé zariadenia; malé IT a telekomunikačné zariadenia). Miera recyklácie všetkých šiestich kategórií spolu bola v roku 2020 93,4 %.

Dokument „Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030“, skrátene „Envirostratégia“, schválený vládou SR v roku 2019 uvádza, že nesprávne nakladanie s odpadom zaťažuje životné prostredie dvakrát. Priamy negatívny vplyv má jeho skládkovanie a prípadná hrozba kontaminácie životného prostredia. Sekundárnu záťaž predstavuje tlak na využívanie (ťažbu) nových zdrojov, ktoré môžu byť v niektorých prípadoch neobnoviteľné. Preto je dôležité budovať ekonomiku SR na princípoch obehového hospodárstva a udržateľného využívania prírodných zdrojov.

Minimálne ciele zhodnotenia a recyklácie boli stanovené v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2016 – 2020 a sú stanovené aj v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025. V aktuálnom dokumente je cieľ zberu elektroodpadu v roku 2021 a v nasledujúcich rokoch stanovený ako hmotnosť zodpovedajúca podielu minimálne 65 % priemernej hmotnosti elektrozariadení uvedených na trh v SR v troch predchádzajúcich rokoch.

Potrebné je sústredenie na zlepšenie zberu, triedenia, ako aj zhodnocovania odpadu, ktorý obsahuje významné množstvá kritických surovín. Potrebná je aj podpora technológií na spracovanie odpadových fotovoltických panelov, ktoré sú v súlade s požiadavkami pre BAT, technológií na zhodnocovanie odpadov zo spracovania elektroodpadov, pre ktoré na území SR nie sú vybudované dostatočné kapacity ako aj projektov na budovanie zariadení na spracovanie elektroodpadu obsahujúcich aj kritické suroviny (príprava na opätovné použitie, recyklácia, zhodnocovanie), ktoré sú v súlade s BAT, resp. modernizovanie už existujúcich zariadení na spracovanie elektroodpadu (príprava na opätovné použitie, recyklácia, zhodnocovanie). Dôležitá je aj podpora výskumu, vývoja a inovácií v oblasti nových technológií nakladania s elektroodpadmi.

Na úrovni EÚ sa očakáva presadzovanie dlhších životných cyklov výrobkov, trvácnosť, opraviteľnosť, modernizovateľnosť.

V roku 2016 bola zavedená rozšírená zodpovednosť výrobcov. Je to zodpovednosť výrobcov za všetky fázy životného cyklu svojich výrobkov, od vývoja, výroby, predaja či marketingu až po zber, recykláciu, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov z nich. Výrobcom vyhradeného výrobku sa rozumie výrobca elektrozariadení, batérií a akumulátorov, obalov, neobalových výrobkov, vozidiel a pneumatík.

Systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov plní účel, pre ktorý bol nastavený, to znamená, že sa darí napĺňať ciele a zvyšuje sa úroveň triedeného zberu odpadov z vyhradených výrobkov, zlepšuje sa financovanie systému výrobcami, zvyšuje sa úroveň recyklácie vyhradených prúdov odpadov.

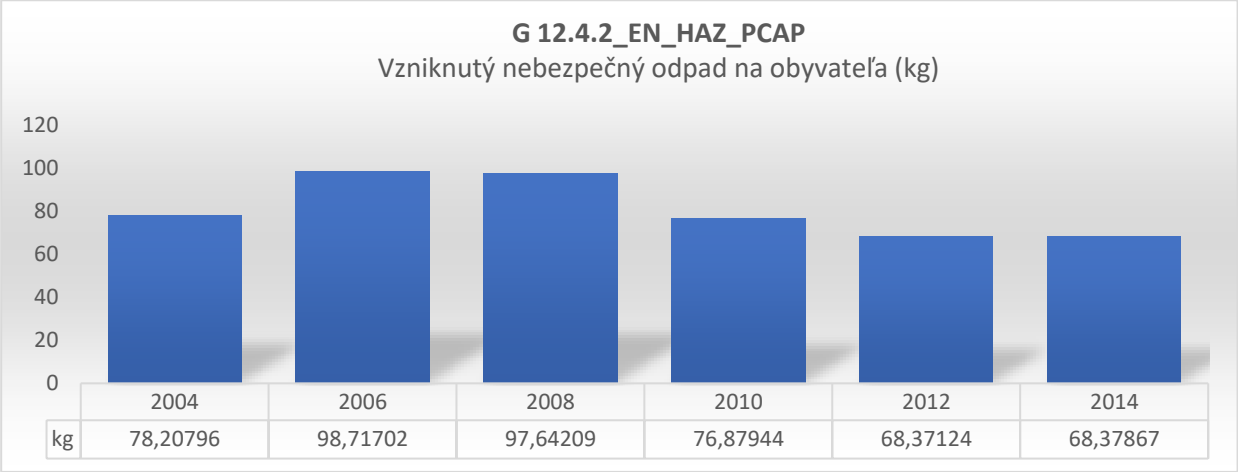

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ EN_HAZ_PCAP
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Podľa metodiky OSN vzniknutý nebezpečný odpad zahŕňa zozbieraný nebezpečný odpad + nebezpečný odpad odovzdaný pôvodcom do zariadení na spracovanie alebo zneškodnenie + odhad nezapočítaného nebezpečného odpadu. V sledovanom období (2004 - 2014) došlo k poklesu vzniku nebezpečného odpadu prepočítaného na jedného obyvateľa. V percentuálnom vyjadrení sa jedná o pokles o vyše 12 %. V rokoch 2006 a 2008 bol v porovnaní s ostatnými rokmi zaznamenaný výrazný nárast vzniku nebezpečného odpadu prepočítaného na jedného obyvateľa.

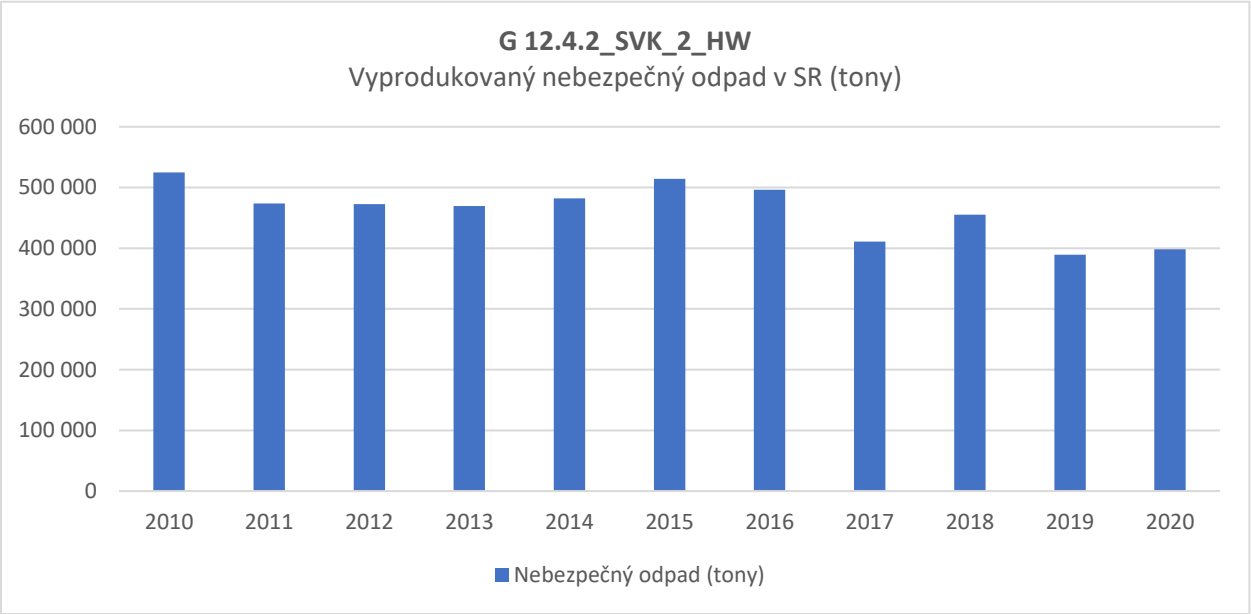

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

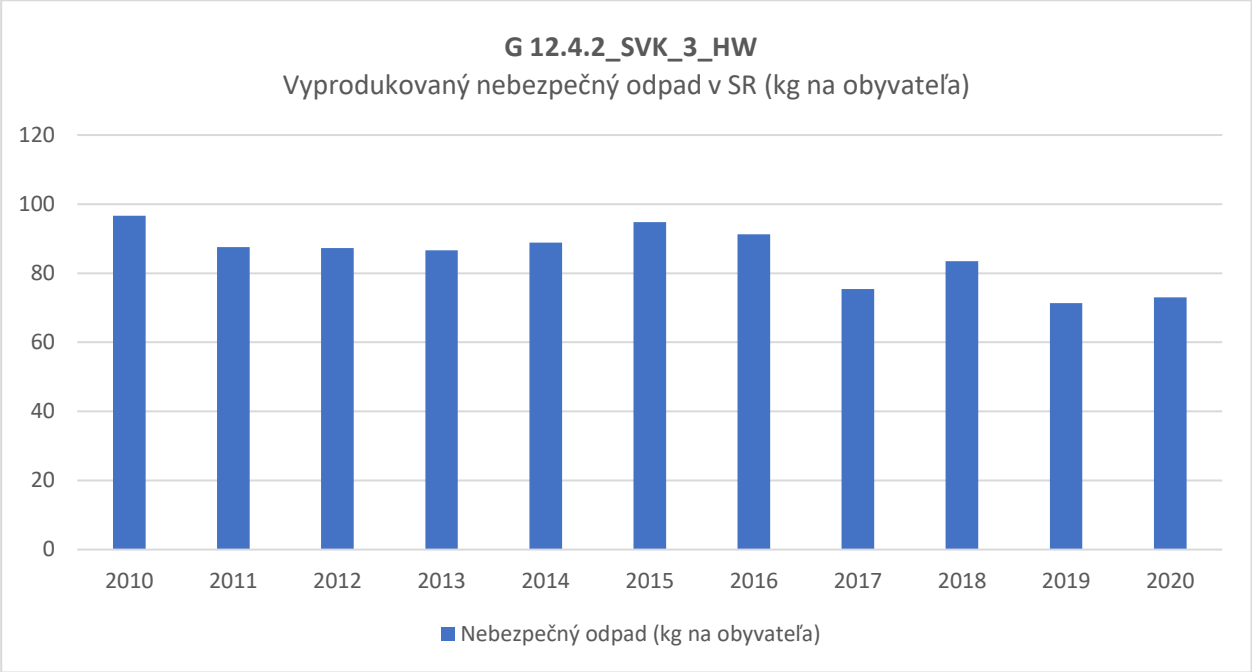

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Produkcia nebezpečných odpadov v období rokov 2010 - 2020 klesla o 24 %. Nakoľko v sledovanom období nedošlo k výrazným zmenám v počte obyvateľov SR, množstvo vyprodukovaného nebezpečného odpadu v prepočte na jedného obyvateľa kopíruje trend produkcie nebezpečného odpadu v SR. Uvedené grafy prezentujú posledné dostupné korigované údaje MŽP SR a ŠÚ SR (sú dostupné od roku 2010).

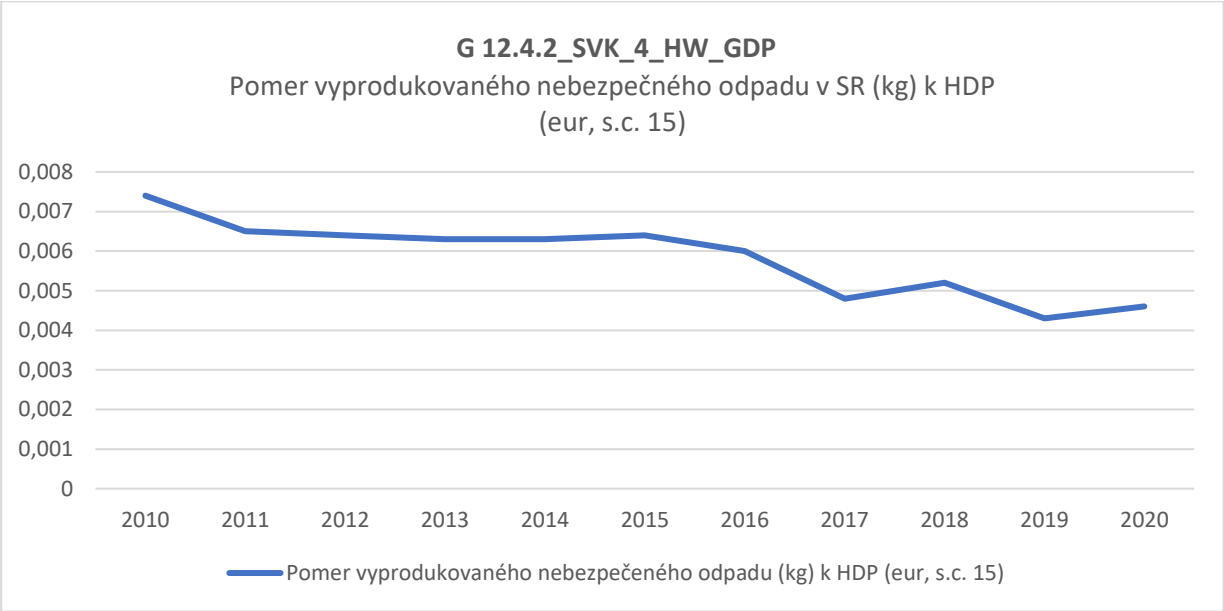

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V sledovanom období bol zaznamenaný pokles v produkcii nebezpečných odpadov (v kilogramoch) v pomere k HDP (v eurách, s.c. 2015) o takmer 38 %. V tejto oblasti tak pozorujeme tzv. decoupling - oddelenie hospodárskeho rastu od jeho negatívneho vplyvu na životné prostredie.

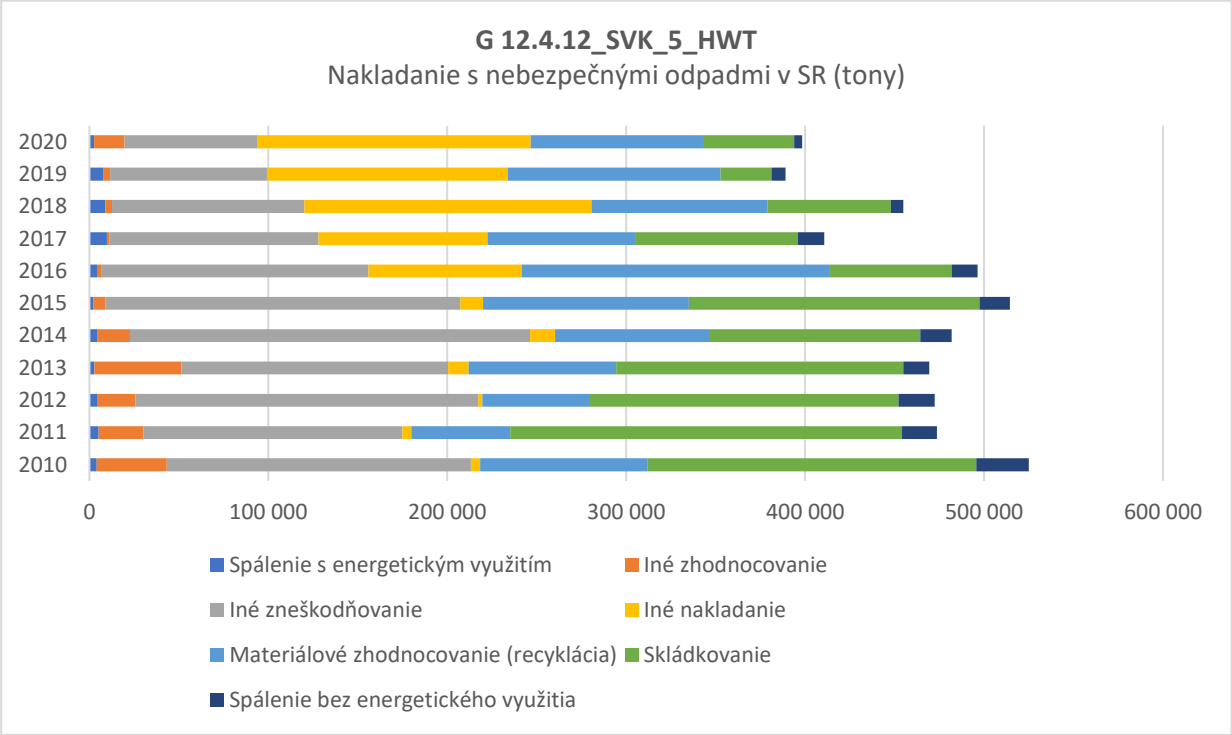

Zdroj: MŽP SR

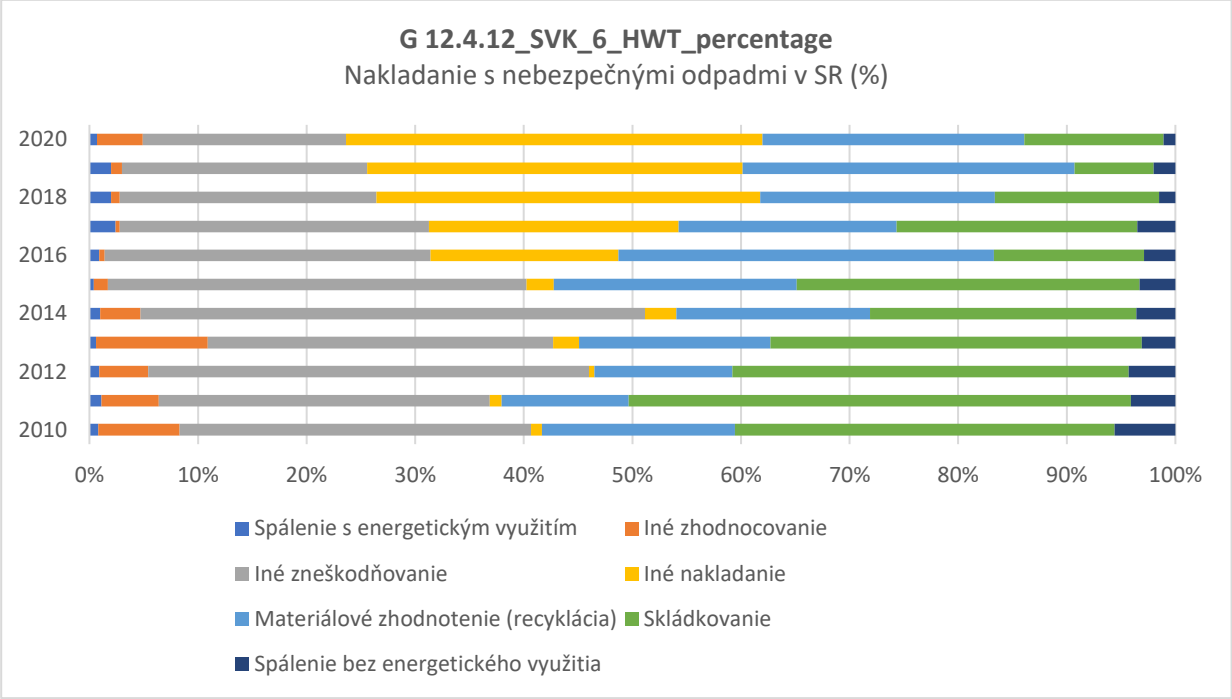

Zdroj: MŽP SR

Analytický vstup:

V roku 2016 materiálové zhodnotenie (recyklácia) predstavovalo 34,6 %, v roku 2018 to bolo už len 24,1 %. Od roku 2016 je totiž zaznamenaný výrazný nárast činností vykazovaných ako „iné nakladanie“ – v roku 2020 tento spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi predstavoval vyše 38 %. Toto je pravdepodobne spôsobené zmenou legislatívy v roku 2016, kedy boli zavedené nové kódy nakladania s odpadmi, čo malo za následok zhoršenie vysledovateľnosti tokov odpadov. Tento nedostatok by mal byť odstránený zavedením nového informačného systému odpadového

hospodárstva, kedy by bolo možné sledovať celý tok odpadu (od pôvodcu odpadu až po jeho konečné spracovanie) - okrem iného by tak malo dôjsť k výraznému poklesu činností, ktoré spadajú pod kategóriu „iné nakladanie“. Podiel skládkovania nebezpečných odpadov klesol v období rokov 2010 – 2020 z 35 % na 12,8 %. Medziročne (2019 - 2020) však došlo k nárastu skládkovania nebezpečných odpadov (zo 7,3 % na 12,8 %).

V Programe predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025 je v súvislosti s nebezpečným odpadom stanovený cieľ pokračovať v nastúpenom trende znižovania vzniku nebezpečného odpadu. V Programe odpadového hospodárstva na roky 2021 – 2025 sa uvádza, že najväčšou mierou sa na vzniku nebezpečných odpadov podieľa oceliarsky priemysel, doprava, automobilový priemysel, výroba priemyselných hnojív a dusíkatých zlúčenín a zdravotníctvo. Významný podiel na vzniku nebezpečných odpadov má činnosť spracovania starých vozidiel a činnosti spojené s nakladaním s nebezpečným odpadom. Z hľadiska skládkovania nebezpečného odpadu je z dlhodobého hľadiska najväčším prispievateľom oceliarsky priemysel, výroba hliníka a výroba priemyselných hnojív a dusíkatých zlúčenín.

Cieľom stanoveným v Programe odpadového hospodárstva na roky 2021 – 2025 je zvýšiť množstvo zhodnotených nebezpečných odpadov vyprodukovaných v SR. Vzhľadom na vlastnosti niektorých skupín nebezpečných odpadov z priemyslu však nie je možné všetky materiálovo zhodnotiť (proces by bol energeticky náročný a mal by negatívny vplyv na životné prostredie). Preto je potrebné zamerať sa na modernizáciu existujúcich, resp. výstavbu nových zariadení výlučne určených na energetické zhodnocovanie nebezpečných odpadov (tých, ktoré nie je možné materiálovo zhodnotiť), spĺňajúce najprísnejšie environmentálne štandardy (v súlade s požiadavkami pre BAT). Veľmi dôležité je aj podporovať výskum, vývoj a inovácie v oblasti nových technológií znižujúcich množstvo nebezpečných látok v hodnotových cykloch a v oblasti nových technológií nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Jedným z nedostatkov pri evidovaní nebezpečných odpadov je výrazný nárast činností vykazovaných ako „iné nakladanie“ – v roku 2020 tento spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi predstavoval až vyše 38 %. Tento nedostatok by mal byť odstránený zavedením nového informačného systému odpadového hospodárstva. Nutné je podotknúť, že správne nakladanie s nebezpečným odpadom predstavuje problém aj v celej Európskej únii a údaje o jeho spracovaní čiastočne chýbajú.

Vo všeobecnosti potrebuje Slovensko v čo najbližšej budúcnosti zabezpečiť vhodné zariadenia na zneškodňovanie alebo zhodnocovanie nebezpečného odpadu vrátane odpadu zo zdravotníckej a veterinárnej starostlivosti, ktorých kapacita začína byť v posledných rokoch nedostatočná.

Slovensko má nedostatočné kapacity v oblasti spaľovní nemocničného odpadu. V roku 2020 bola v prevádzke len 1 spaľovňa v Martine. Jej celková ročná kapacita je do 336 ton pre odpad zo zdravotnej a veterinárnej starostlivosti. Aj v súvislosti s prebiehajúcou pandémiou sú tieto kapacity výrazne nedostačujúce.

Koncepcia ďalšieho smerovania odpadového hospodárstva je zachytená v základných strategických dokumentoch odpadového hospodárstva:

- Plán odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/poh_sr_2021_2025_vestnik.pdf a
- Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025 https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/ppvo-sr-19-25.pdf

Čiastkový cieľ 12.5 **Do roku 2030 výrazne znížiť produkciu odpadov pomocou prevencie, redukcie, recyklácie a opätovného používania**

Indikátor 12.5.1 **Národná miera recyklácie, tony recyklovaného materiálu**

Definícia: Na účely tohto indikátora sa národná miera recyklácie definuje ako množstvo materiálu recyklovaného v krajine plus množstvo vyvezené na recykláciu z celkového množstva odpadu vytvoreného v krajine, mínus dovezený materiál určený na recykláciu. Upozorňujeme, že recyklácia zahŕňa kodigestáciu / anaeróbnu digesciu a kompostovanie / aeróbny proces, ale nezahŕňa riadené spaľovanie (horenie) alebo aplikáciu na pôdu.

T_12.5.1_ EN_EWT_RCYR

Recyklácia elektronického odpadu

45 %	Miera recyklácie elektronického odpadu bola v roku 2017 **45,0 %**.

Zdroj: Country profile OSN, odhadované údaje_ EN_EWT_RCYR
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

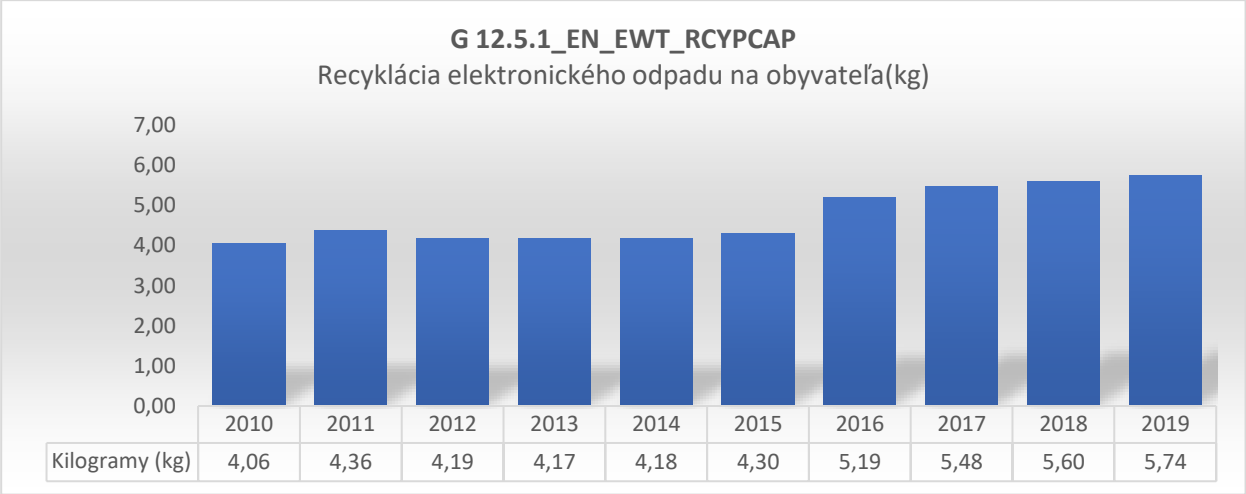

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kilogramy (kg)	4,06	4,36	4,19	4,17	4,18	4,30	5,19	5,48	5,60	5,74

Zdroj: Country profile OSN, odhadované údaje_ EN_EWT_RCYPCAP
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V sledovanom období (2010 - 2019) došlo k nárastu recyklácie elektronického odpadu prepočítaného na jedného obyvateľa. V percentuálnom vyjadrení sa jedná o nárast o vyše 41 %. Výrazný nárast je pozorovaný od roku 2016, čo môže byť spôsobené postupným sprísňovaním minimálnych cieľov zhodnocovania a recyklácie elektroodpadu (ciele a záväzné limity odpadového hospodárstva stanovené v Zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o odpadoch“)).

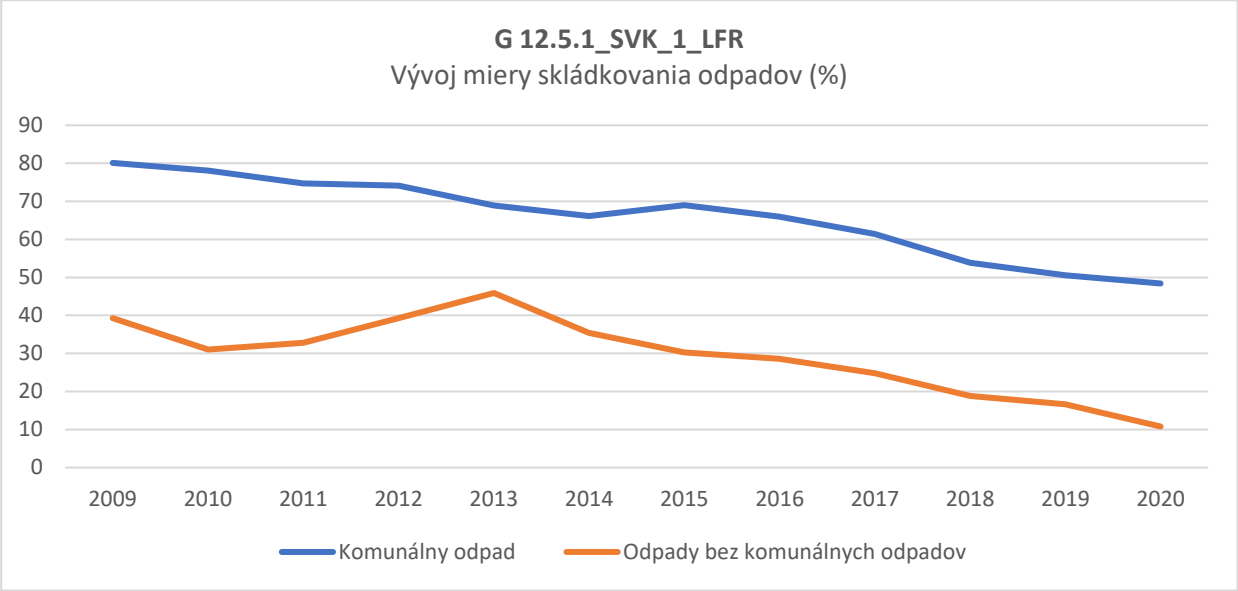

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Miera skládkovania odpadov bez komunálnych odpadov mala v období rokov 2009 - 2020 kolísavý charakter, pričom v tomto období poklesla o vyše 28 percentuálnych bodov. V roku 2020 bol v porovnaní s rokom 2019 zaznamenaný medziročný pokles skládkovania z 16,6 % na 10,8 %.

Miera skládkovania komunálnych odpadov má od roku 2009 klesajúci charakter. Kým v roku 2009 bolo skládkovaných 80 % komunálnych odpadov, v roku 2020 to bolo 48,4 %. V roku 2020 bol v porovnaní s rokom 2019 zaznamenaný medziročný pokles skládkovania z 50,6 % na 48,4 %. Významným krokom k znižovaniu množstva skládkovaných odpadov bolo zvýšenie poplatkov za skládkovanie odpadu (Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a Nariadenie vlády SR č. 330/2018, ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov). Sadzby za uloženie odpadu na skládku sa zvýšili postupne v rokoch 2019, 2020 a 2021.

V Programe predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025 je ako hlavný cieľ stanovený posun od materiálového zhodnocovania k predchádzaniu vzniku odpadu v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva SR.

V Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2016 – 2020 bolo strategickým cieľom odpadového hospodárstva SR pre obdobie rokov 2016 až 2020 zásadné odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním obzvlášť pre komunálne odpady.

Rovnaký cieľ (odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním najmä pre komunálne odpady) je stanovený aj v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025.

Cieľom stanoveným v Stratégií environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) je do roku 2035 znížiť mieru skládkovania komunálneho odpadu na menej ako 25 %. Ako je uvedené aj v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 na dosiahnutie cieľov odpadového hospodárstva (najmä znížiť podiel skládkovaného odpadu) bude potrebné zamerať sa aj na predchádzanie vzniku odpadu, opätovné použitie, prípravu na opätovné použitie a recykláciu, ako aj využiť existujúce zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov, predovšetkým cementárne, najmä vo vzťahu k nerecyklovateľnému komunálnemu odpadu, alebo bude potrebné vybudovať nové (nadregionálne) zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov.

Pomôcť by mal aj prechod na obehové hospodárstvo, čo by malo mať za následok pokles, resp. aspoň spomalenie rastu množstva vyprodukovaných komunálnych odpadov.

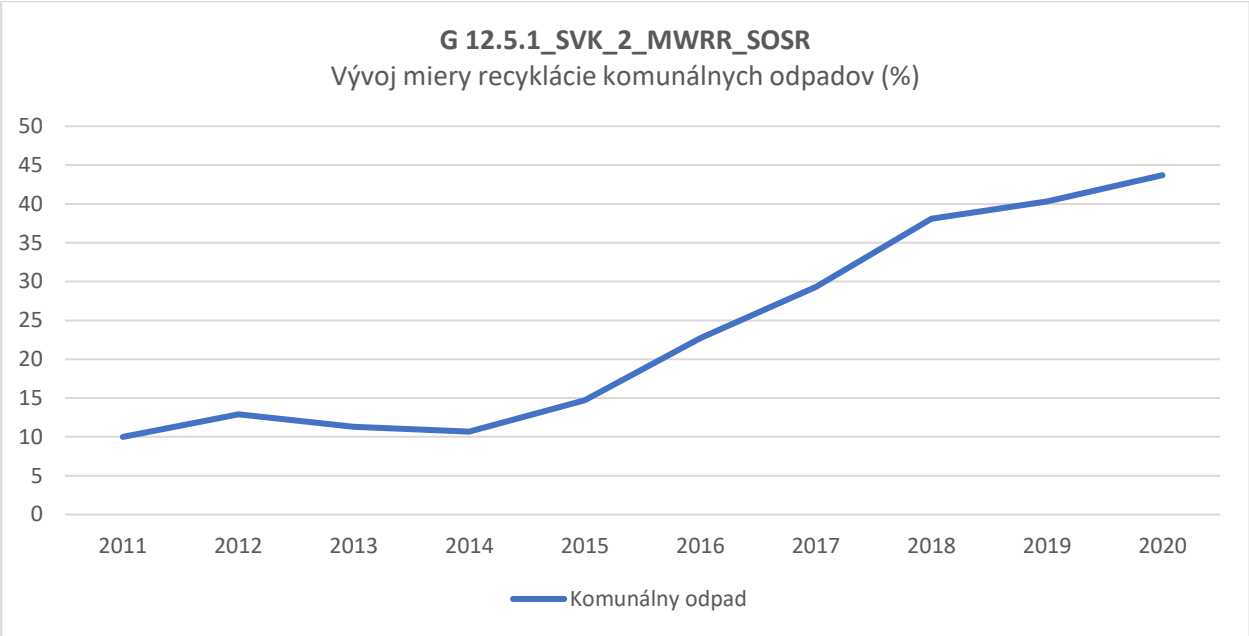

Zdroj: ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

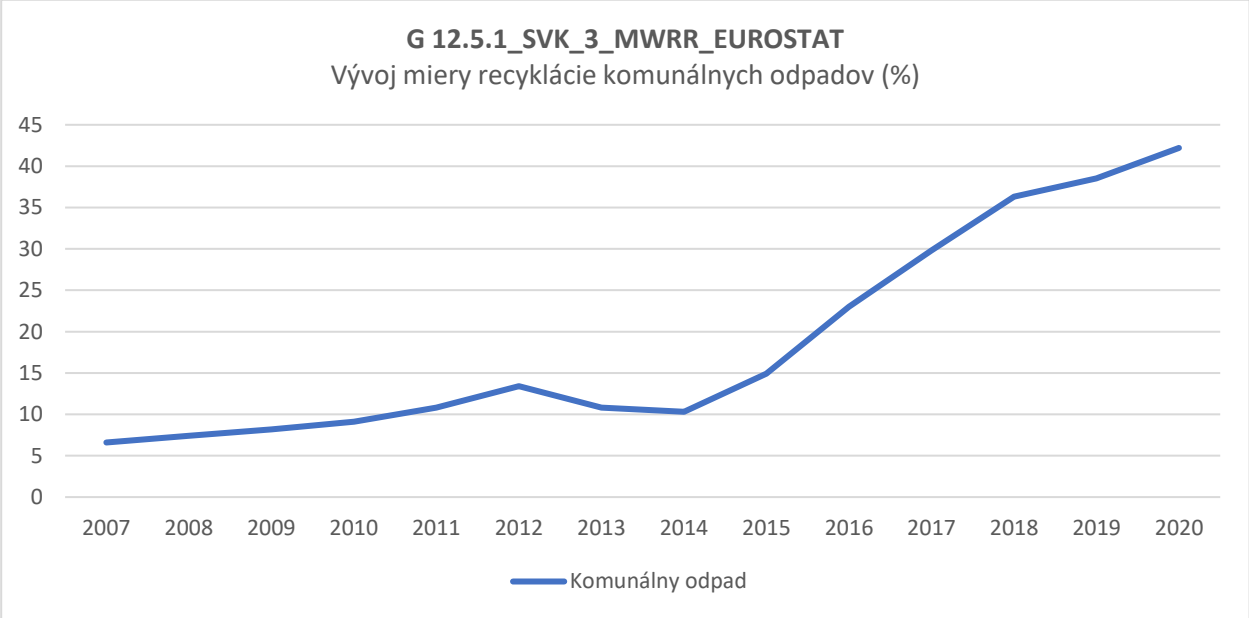

Zdroj: Eurostat
Poznámka: Do miery recyklácie sledovanej EUROSTAT-om nie je započítavaný drobný stavebný odpad.

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V období rokov 2007 až 2020 sa množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov zvýšilo z 1 668 648 ton na 2 434 039 ton (jedná sa o nárast o takmer 46 %).

Nakoľko do miery recyklácie sledovanej EUROSTAT-om nie je započítavaný drobný stavebný odpad sú údaje Eurostat-u mierne odlišné od údajov Štatistického úradu SR. Ak vychádzame z údajov Eurostat-u, tak od roku 2007 po rok 2020 sa miera recyklácie komunálnych odpadov zvýšila z 6,6 % na 42,2 %. V roku 2020 bol podľa údajov z Eurostat-u v porovnaní s rokom 2019

zaznamenaný medziročný nárast miery recyklácie komunálnych odpadov o 3,7 percentuálneho bodu.

Recyklačné ciele pre komunálny odpad pre členské štáty EÚ sú stanovené v Smernici Európskeho parlamentu a Rady č. 2018/851/ES, ktorou sa mení rámcová smernica o odpade. Cieľom odpadového hospodárstva v oblasti komunálnych odpadov je zvýšiť mieru prípravy na opätovné použitie a mieru recyklácie komunálneho odpadu nasledovne: rok 2025 55 % (50 % v prípade 5 ročného odkladu), rok 2030 60 % (55 % v prípade 5 ročného odkladu), rok 2035 65 % (60 % v prípade 5 ročného odkladu).

V Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 je v prípade komunálnych odpadov cieľom zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu do roku 2025 na 60 % a mieru prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu na 55 %.

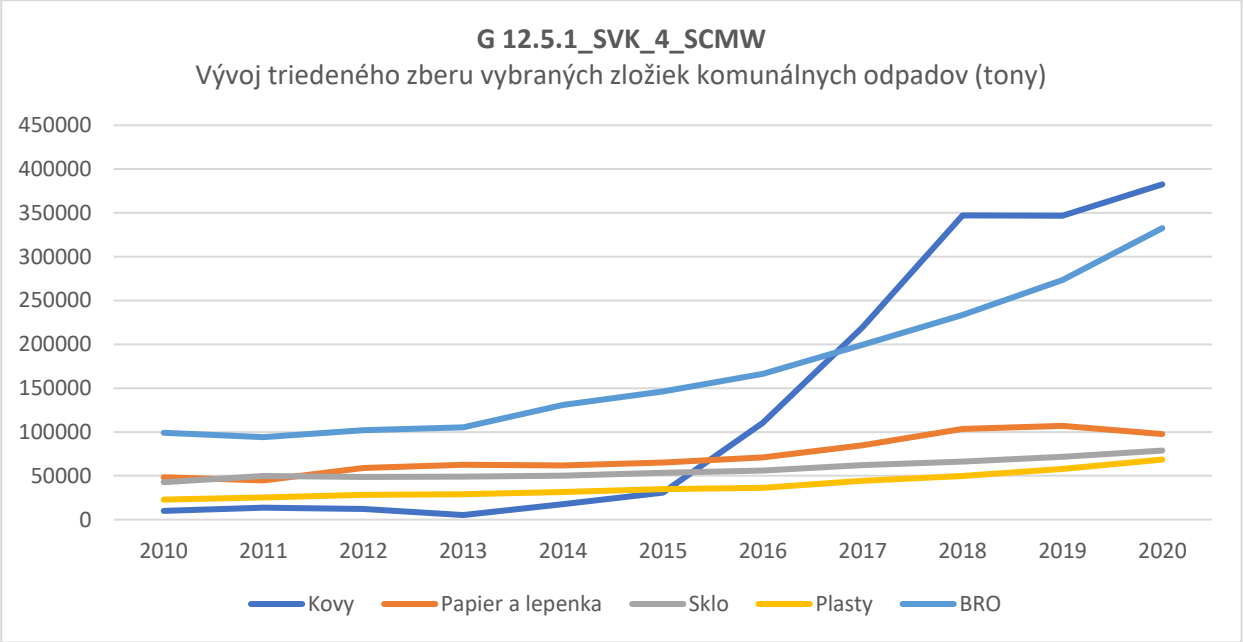

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Najväčší podiel medzi vytriedenými zložkami komunálnych odpadov majú kovy (otázna je relevancia týchto údajov, najmä vzhľadom na enormný nárast zaznamenaný od roku 2015, jeho hlavným dôvodom je zásadná zmena výkazníctva vo vzťahu k zberniam a výkupniam komunálneho odpadu od roku 2016). Medzi rokmi 2010 až 2020 bol v percentuálnom vyjadrení zaznamenaný nárast vo všetkých piatich kategóriách – kovy vyše 3722 %, biologicky rozložiteľný odpad (BRO) vyše 235 %, plasty vyše 200 %, papier a lepenka necelých 103 % a sklo necelých 85 %.

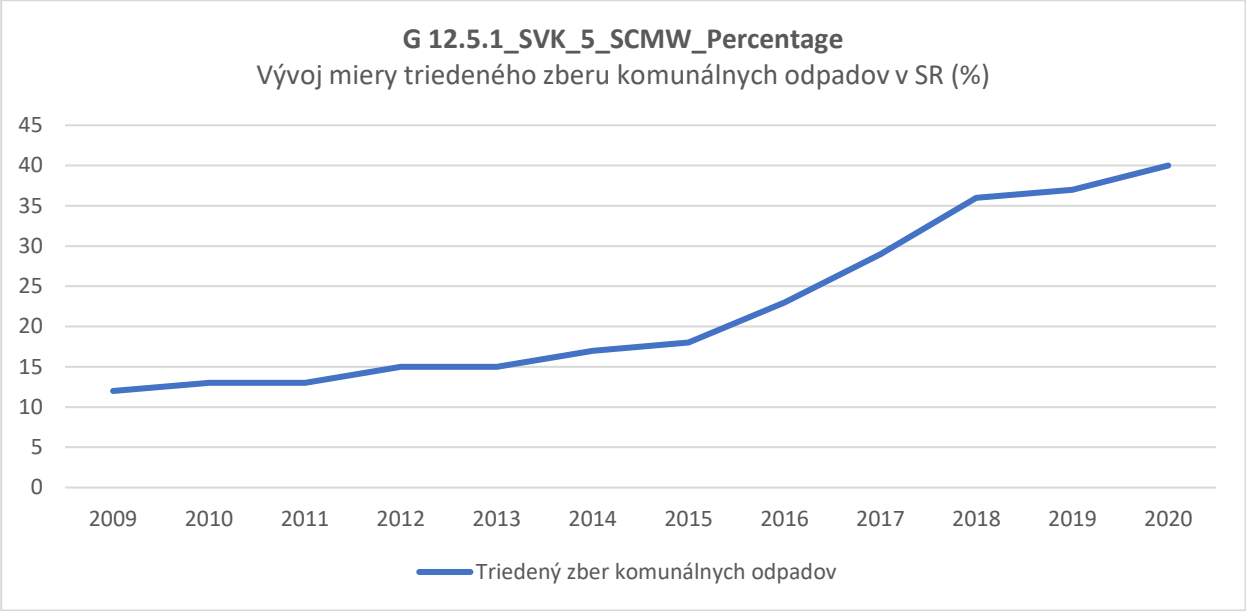

Zdroj: MŽP SR, ŠÚ SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Miera triedeného zberu komunálnych odpadov vzrástla medzi rokmi 2009 až 2020 z 12 % na 40,5 %. V posledných rokoch bolo prijatých viacero opatrení, ktoré mali za cieľ zlepšiť triedený zber komunálnych odpadov. Jednalo sa napríklad o zvýšenie poplatkov za skládkovanie odpadov (Zákon č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a Nariadenie vlády SR č. 330/2018, ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov), povinnosť triedeného zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov (vrátane postupného rušenia výnimiek zo zavedenia triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu v rokoch 2021 až 2023), zavedenie zálohového systému pre jednorazové plastové nápojové obaly a pre jednorazové nápojové obaly z kovu, zavedenie zákonnej povinnosti úpravy odpadu pred skládkovaním.

V Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 je v prípade komunálnych odpadov cieľom zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu do roku 2025 na 60 % a mieru prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu na 55 %.

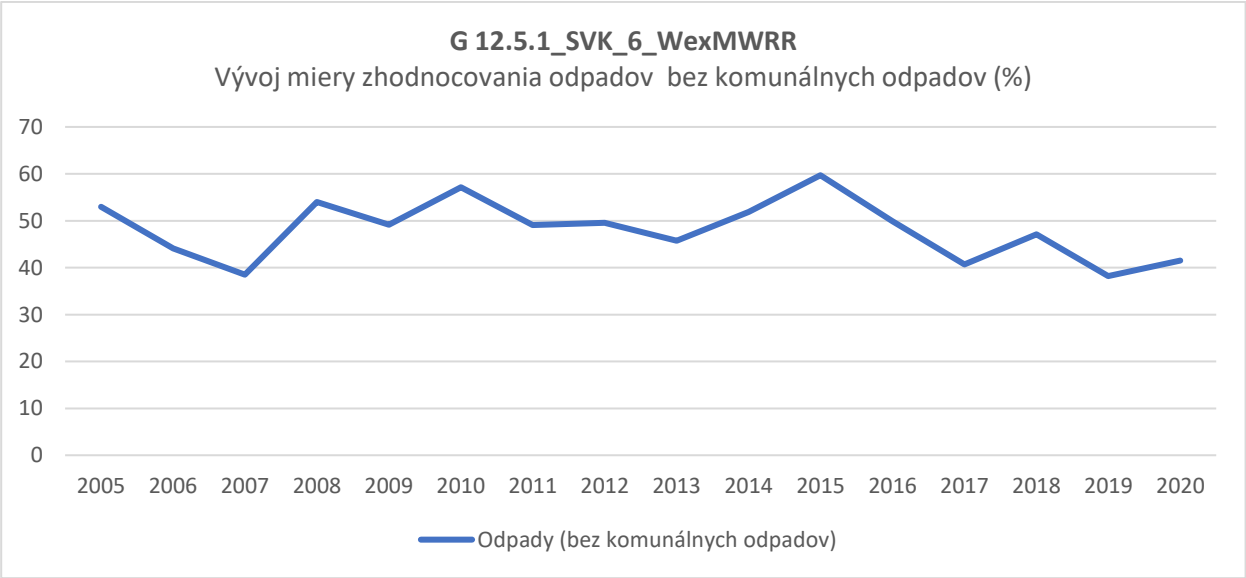

Zdroj: MŽP SR. Jedná sa o percentuálny podiel odpadov (bez komunálnych odpadov),

Vyhodnotenie trendu

ktoré boli spálené (s energetickým využitím), materiálovo a inak zhodnotené.

Analytický vstup:

V sledovanom období (2005 až 2020) sa množstvo vyprodukovaných odpadov (bez komunálnych odpadov) zvýšilo z 9 358 719 ton na 10 730 703 ton (jedná sa o nárast o menej ako 15 %). V tomto období klesla miera zhodnocovania z 53 % na 41,5 %. V roku 2020 bol v porovnaní s rokom 2019 zaznamenaný medziročný nárast miery zhodnocovania odpadov (bez komunálnych odpadov) o vyše tri percentuálne body.

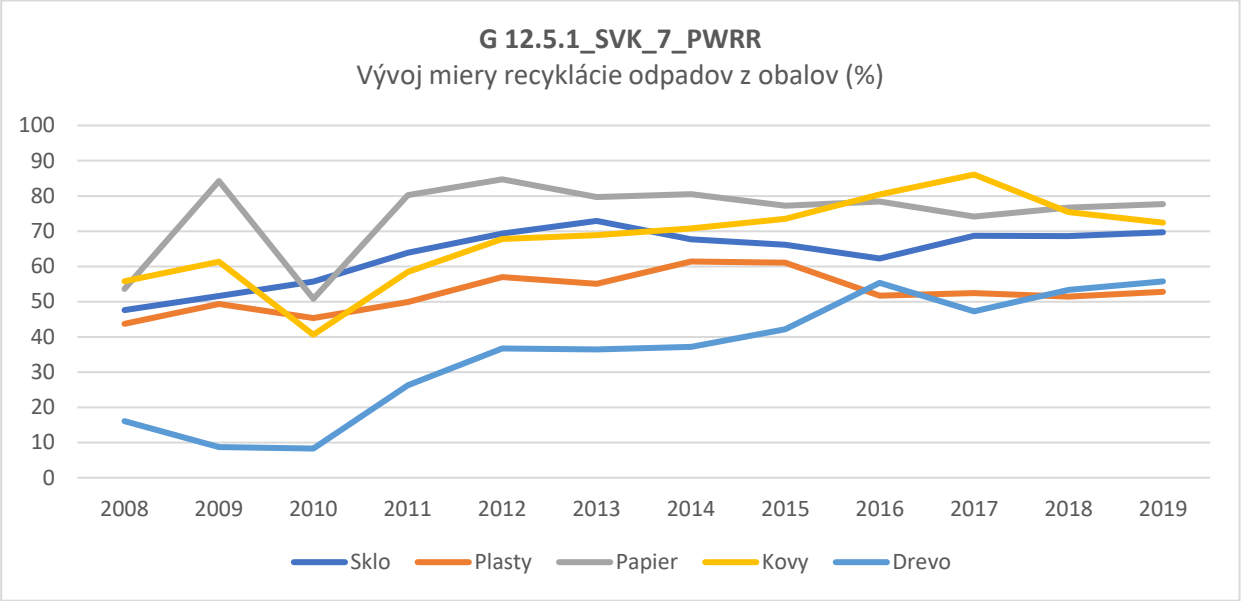

Zdroj: MŽP SR

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Od roku 2008 do roku 2019 došlo k nárastu miery recyklácie u všetkých sledovaných odpadov z obalov. Najvýraznejší nárast recyklácie v tomto sledovanom období bol zaznamenaný pre obaly z dreva a naopak najnižší nárast bol zaznamenaný pri plastových obaloch.

Minimálne stanovené ciele recyklácie do roku 2025 sú u väčšiny odpadov z obalov plnené už v súčasnosti. Jedinou výnimkou v roku 2019 boli obaly zo skla, kde bola v porovnaní s cieľmi miera recyklácie nižšia o 0,31 percentuálneho bodu.

Cieľom odpadového hospodárstva v oblasti nakladania s odpadmi z obalov je dosiahnuť mieru recyklácie pre jednotlivé materiály (prúdy odpadov) do 31.12.2025 najmenej vo výške: 70 % sklo, 75 % papier a lepenka, 70 % železné kovy, 50 % hliník, 50 % plast a 25 % drevo.

V Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 je v prípade odpadov z obalov cieľom dosiahnuť do 31.12.2025 mieru recyklácie odpadov z obalov najmenej vo výške 65 % z celkovej hmotnosti obalov uvedených na trh.

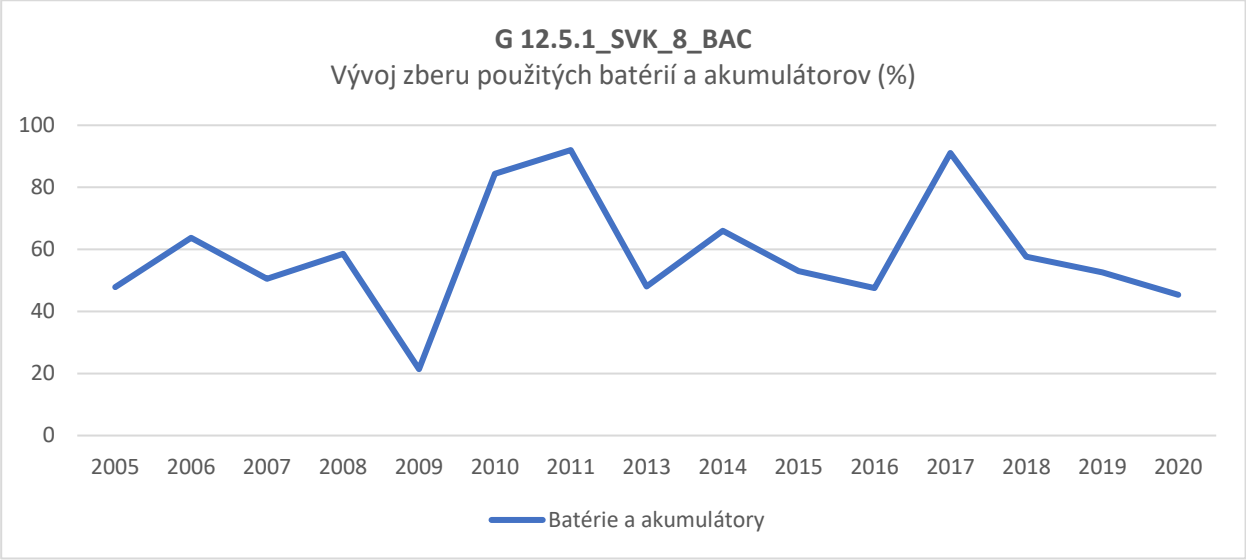

Zdroj: MŽP SR
Poznámka: Údaj za rok 2012 nie je k dispozícii.

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Od roku 2013 boli ciele zberu použitých prenosných batérií a akumulátorov vždy splnené. V roku 2020 však bol cieľ splnený len tesne, kedy bolo vyzbieraných 921,8 ton, pričom na trh bolo uvedených 2030,5 ton prenosných batérií a akumulátorov (zberový podiel tak predstavoval len 45,4 %).

Cieľom zberu použitých prenosných batérií a akumulátorov SR pre príslušný kalendárny rok je dosiahnutie miery zberu použitých prenosných batérií a akumulátorov vo výške 25 % do 26. septembra 2012 a 45 % do 26. septembra 2016 a nasledujúce roky.

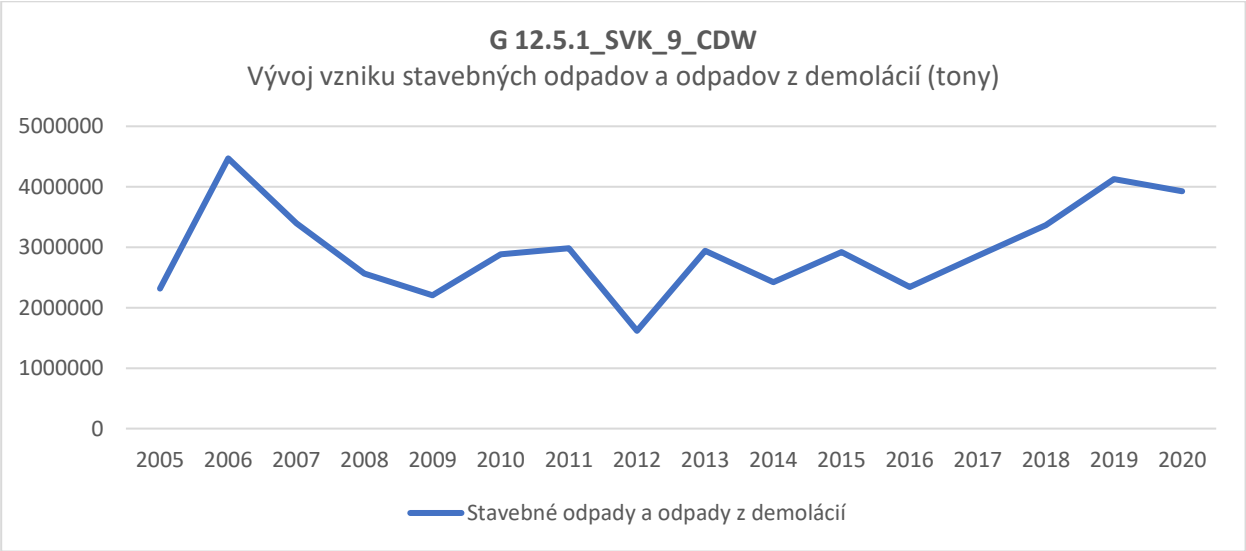

Zdroj: MŽP SR
Poznámka: Nárast v roku 2006 oproti rokom 2005 a 2007 bol spôsobený najmä vznikom výkopovej zeminy vzniknutej pri výstavbe diaľničných privádzačov a tunelu Sitina v Bratislave, ako aj jednorazovým vykázaním trosky v U.S. Steel Košice.

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Vzhľadom na problémy v evidovaní stavebných odpadov a odpadov z demolácií je náročné presne stanoviť aká je v súčasnosti skutočná miera ich recyklácie a zhodnotenia. Tento problém je spôsobený okrem iného tým, že existuje veľké množstvo odpadu, ktoré je evidované pod

„dočasnými kódmi“. Podľa niektorých metodík sa miera zhodnocovania pohybuje okolo 70 % a miera recyklácie okolo 50 %. Podľa databázy Eurostat-u bola na Slovensku miera zhodnocovania stavebných odpadov v rokoch 2014 a 2016 54 % a v roku 2018 51 %. Z tohto dôvodu je potrebné zabezpečiť zlepšenie merania – najmä zber údajov a reportovanie údajov o stavebnom odpade a odpade z demolácií (doplniť systém validácie reportovaných dát a zabezpečenie ich kvality).

Cieľom stanoveným v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 v oblasti stavebných odpadov a odpadov z demolácií je zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu stavebných odpadov vrátane spätného zasypávania na 70 %.

SR sa v oblasti odpadového hospodárstva zameriava na viaceré dôležité oblasti ako boj proti skládkovaniu, boj proti tvorbe plastového odpadu, správne nakladanie s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom, dôsledné triedenie komunálnych odpadov a ďalšie.

Základný legislatívny rámec nakladania s odpadmi predstavuje zákon o odpadoch, ktorého základom je princíp „znečisťovateľ platí“. Pravidlo znečisťovateľ platí je základom environmentálnej politiky a znamená, že držitelia odpadu sú povinní znášať náklady na činnosti nakladania s odpadom a činnosti k nim smerujúce.

Za posledných približne 10 rokov došlo k viacerým výraznejším zmenám legislatívy a aktivitám, ktoré prispeli k postupnému zlepšovaniu stavu odpadového hospodárstva na Slovensku.

Medzi najzásadnejšie zmeny patrilo napríklad zavedenie povinného triedeného zberu pre papier, plasty, kovy, sklo vrátane biologicky rozložiteľných odpadov v roku 2010, ktoré bolo následne v roku 2013 podporené ďalšou legislatívnou zmenou (zavedenie rozšírenej zodpovednosti výrobcov na obaly, avšak v zúženej podobe).

Pomerne výraznou legislatívnou zmenou bolo prijatie nového zákona o odpadoch v roku 2015, najvýznamnejším prvkom bolo zavedenie rozšírenej zodpovednosti výrobcov od roku 2016. Je to zodpovednosť výrobcov za všetky fázy životného cyklu svojich výrobkov, od vývoja, výroby, predaja či marketingu až po zber, recykláciu, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov z nich. Výrobcom vyhradeného výrobku sa rozumie výrobca elektrozariadení, batérií a akumulátorov, obalov, neobalových výrobkov, vozidiel a pneumatík. Výber vyhradených výrobkov súvisel s požiadavkami transpozície smerníc EÚ o elektrozariadeniach, batériách, vozidlách a obaloch. Aplikácia rozšírenej zodpovednosti výrobcov na pneumatiky a neobalové výrobky bola zase snahou o kontinuitu činností, ktoré v minulosti zabezpečoval Recyklačný fond. Výrobcovia si svoje povinnosti, ktoré sú dané zákonom o odpadoch, môžu plniť individuálne alebo kolektívne prostredníctvom tzv. organizácií zodpovednosti výrobcov.

Systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov plní účel, pre ktorý bol nastavený, to znamená, že sa darí napĺňať ciele a zvyšuje sa úroveň triedeného zberu odpadov z vyhradených výrobkov, zlepšuje sa financovanie systému výrobcami, zvyšuje sa úroveň recyklácie vyhradených prúdov odpadov. V priebehu existencie systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov bolo potrebné viackrát tento systém upraviť, a to na základe zistených praktických nedostatkov. Tie sa najvýraznejšie prejavili pri obalových a neobalových výrobkoch, ktoré sú špecifickým druhom výrobkov a odpad z nich vzniká na každodennej báze. Vzhľadom k tomu je aj systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov najproblematickejším a najčastejšie upravovaným z hľadiska legislatívy práve pre danú oblasť. Faktormi, ktoré ovplyvňujú tento segment rozšírenej zodpovednosti výrobcov sú komplikované zmluvné vzťahy medzi organizáciami zodpovednosti výrobcov pre obaly, obcami a zberovými spoločnosťami, nepružne nastavený systém v rámci triedeného zberu odpadov z obalov a neobalových výrobkov, ktoré sú súčasťou komunálneho odpadu v obciach, problematické

vykazovanie vytriedených množstiev odpadov z týchto výrobkov jednotlivými organizáciami zodpovednosti výrobcov a aj samotná kontrola.

Biologicky rozložiteľný komunálny odpad v SR tvorí významnú časť zmesového komunálneho odpadu (približne 40 - 45 %). Povinnosť triedeného zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov (od roku 2010) bola v roku 2013 „zjemnená“ zavedením výnimiek z tejto povinnosti, čo pôsobilo kontraproduktívne a situácia v oblasti triedeného zberu a zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov zostávala dlhodobo neuspokojivá. Na zlepšenie nakladania s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom sa postupne zaviedli viaceré požiadavky na triedený zber (napr. požiadavky na farbu nádoby, minimálnu veľkosť, zberovú kapacitu, minimálnu frekvenciu vývozu nádob), avšak najdôležitejším krokom bolo zavedenie postupného rušenia výnimiek zo zavedenia triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu v rokoch 2021 až 2023.

Medzi ďalšie dôležité zmeny v odpadovom hospodárstve patrí napríklad zavedenie zákonnej povinnosti úpravy odpadu pred skládkovaním od roku 2021 (v plnom rozsahu má platiť od roku 2023); zavedenie zálohového systému pre jednorazové plastové nápojové obaly a pre jednorazové nápojové obaly z kovu (PET, hliník) od roku 2022; zákaz skládkovania výstupov z úpravy zmesového odpadu a objemného odpadu, ak jeho výhrevnosť prekročí 6,5 MJ/kg od roku 2027. V rámci boja proti tvorbe plastového odpadu sa (okrem zavedenia zálohového systému) v roku 2017 (s platnosťou od roku 2018) spoplatnili plastové tašky za účelom zníženia ich spotreby a v roku 2021 zakázali niektoré jednorazové plastové výrobky (v súlade s legislatívou EÚ).

Aj v nasledujúcich rokoch sú plánované viaceré transformačné zmeny, ktoré majú prispieť k predchádzaniu vzniku odpadov a k zvýšeniu recyklácie. Je to najmä zvýšenie poplatkov za skládkovanie, nakoľko má SR jeden z najnižších poplatkov za skládkovanie odpadov v EÚ, čo predstavuje jednu z najväčších prekážok pre odklon odpadov od skládkovania.

Koncepcia ďalšieho smerovania odpadového hospodárstva je zachytená v základných strategických dokumentoch odpadového hospodárstva:

- Plán odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/poh_sr_2021_2025_vestnik.pdf a
- Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025 https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/ppvo-sr-19-25.pdf

Čiastkový cieľ 12.c **Usmerniť neefektívne dotácie na fosílne palivá, podporujúce nadbytočnú spotrebu, odstraňovaním pokrivenia trhu, v súlade s podmienkami v jednotlivých štátoch, okrem iného aj prostredníctvom daňovej reštrukturalizácie a rušením týchto škodlivých dotácií tam, kde existujú, aby bol zrejmý ich dopad na životné prostredie. Pritom je potrebné brať do úvahy špecifické potreby a podmienky rozvojových krajín a minimalizovať možné negatívne dopady na ich rozvoj takým spôsobom, ktorý bude chrániť chudobných a dotknuté komunity**

Indikátor 12.c.1 **Výška dotácií na fosílne palivá (výroba a spotreba) na jednotku HDP**

Definícia: Na meranie dotácií na fosílne palivá na národnej, regionálnej a globálnej úrovni sa pri vykazovaní tohto indikátora odporúčajú tri čiastkové indikátory:
1) priamy transfer vládnych prostriedkov,
2) indukované transfery (cenová podpora); a ako voliteľný čiastkový indikátor,
3) daňové výdavky, ďalšie ušlé príjmy a podhodnotenie cien tovarov a služieb.
Na definovanie subvencií na fosílne palivá sa používajú definície Štatistického manuálu IEA (IEA, 2005) a Dohody o subvenciách a vyrovnávacích opatreniach (ASCM) v rámci Svetovej obchodnej organizácie (WTO) (WTO, 1994). Na klasifikáciu jednotlivých energetických výrobkov by sa mali použiť štandardizované popisy z Ústrednej klasifikácie výrobkov Štatistického úradu OSN. Navrhuje sa vypustiť znenie „ako podiel celkových národných výdavkov na fosílne palivá“, a teda tento indikátor je skutočne „Výška subvencií pre fosílne palivá na jednotku HDP (výroba a spotreba)“.

T_12.c.1_ ER_FFS_PRTSPR

Dotácie na fosílne palivá pred zdanením (spotreba a výroba) ako podiel na celkovom HDP (%)

0 %	Podiel dotácií na fosílne palivá pred zdanením (spotreba a výroba) na celkovom HDP bol v roku 2013 **0,0 %.**

Zdroj: Country profile OSN, odhadované údaje_ ER_FFS_PRTSPR
Stiahnuté: 11.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

K termínu zostavenia správy v SR nie sú dostupné údaje potrebné na analytické vyhodnotenie vývoja dotácií na fosílne palivá. Vzhľadom na to, že údaje budú v blízkej budúcnosti dostupné, zostáva predmetný indikátor súčasťou tejto správy.

Cieľ 13 Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom

Čiastkový cieľ 13.1 **Vo všetkých krajinách zvýšiť odolnosť a schopnosť adaptácie na nebezpečenstvo súvisiace s klimatickými zmenami a prírodnými pohromami.**

Indikátor 13.1.2 **Počet krajín, ktoré prijali a implementovali národné stratégie znižovania rizika katastrof v súlade so Sendajským rámcom znižovania rizika katastrof 2015 - 2030**

Definícia: Otvorená medzivládna odborná pracovná skupina expertov pre indikátory a terminológiu týkajúcu sa znižovania rizika katastrof, ktorú ustanovilo Valné zhromaždenie (rezolúcia 69/284), vyvíja súbor indikátorov na meranie celosvetového pokroku pri implementácii Sendajského rámca. Tieto indikátory budú nakoniec odrážať dohody o indikátoroch Sendajského rámca.

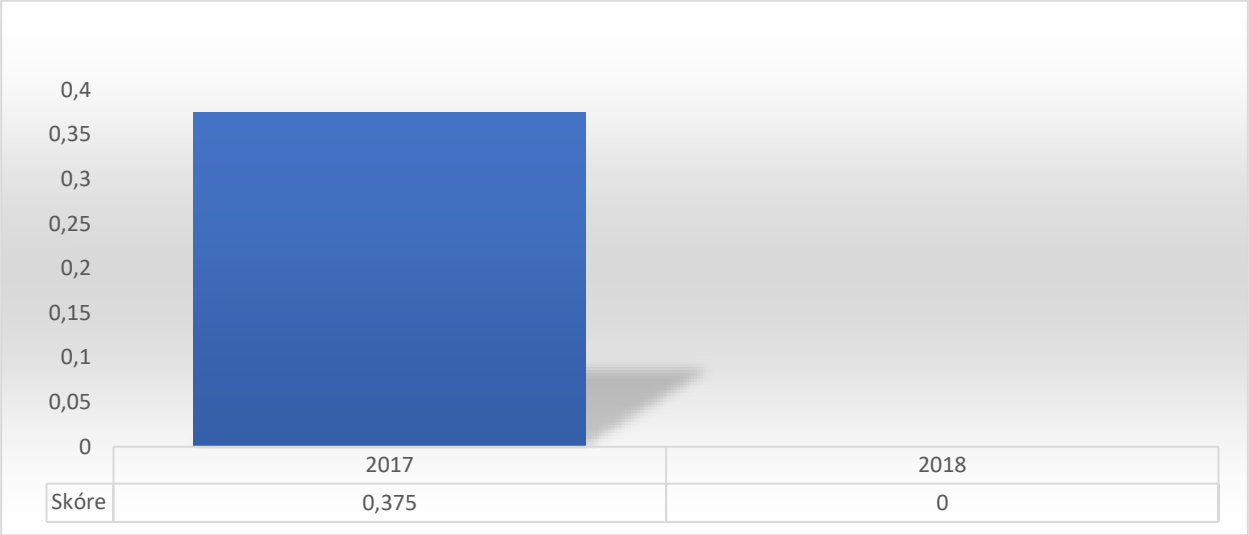

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ SG_DSR_LGRGSR
Stiahnuté: 15.10.2021
Pozn.: Niektoré údaje neprešli oficiálnym procesom validácie a môžu byť neskôr predmetom revízie.

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Sendajský rámec pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030 stanovuje sedem globálnych cieľov, ktorých dosiahnutie by malo viesť k zmierňovaniu dopadov katastrof na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

V súčasnosti sa na území SR, v rámci EÚ, ale aj v celom svete čoraz častejšie vyskytujú mimoriadne udalosti najmä prírodného charakteru ako sú napr. povodne, veterné smršte, požiare, zosuvy pôdy a pod. Z grafu, nižšie je čitateľný trend postupného nárastu počtu mimoriadnych udalostí na území Slovenska v sledovanom časovom intervale. Meniaci sa charakter klímy sa na

počte mimoriadnych udalostí začína výraznejšie prejavovať od roku 2013. Tieto údaje boli spracované pre Stratégiu adaptácie SR na zmenu klímy, aktualizácia z roku 2018.

G 13.1.2_SVK_1_Vývoj počtu mimoriadnych udalostí na Slovensku od roku 2003

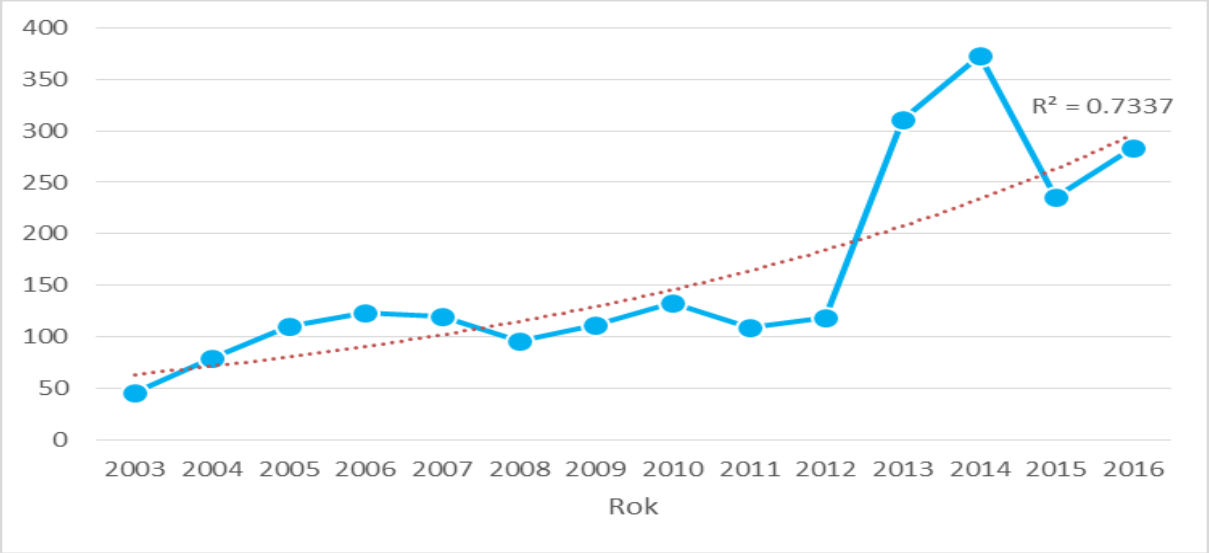

Zdroj: Sekcia krízového riadenia MV SR

Na základe údajov, ktoré eviduje Centrálne monitorovacie a riadiace stredisko bolo za rok 2020 zaznamenaných celkovo 536 mimoriadnych udalostí (ďalej len „MU“). Tieto mimoriadne udalosti boli pre účely štatistického spracovania rozdelené na základe druhu udalostí a lokality, v ktorej sa udiali (teda kraj a okres). Typy jednotlivých udalostí sú rozdelené do 12 kategórií. Do skupiny povodne patria všetky 2. a 3. stupne povodňovej aktivity a tiež rozsiahle prívalové dažde, ktoré viedli k vážnejším škodám, či dokonca vyhláseniu mimoriadnej situácie (ďalej len „MS”). Pod označením iné sa nachádza široká škála relatívne zriedkavo sa vyskytujúcich udalostí ako napr. prepadnutie striech domov, zdravotné ťažkosti obyvateľov, nález nevybuchnutej munície, úhyn rýb, kalamitný výskyt komárov alebo výbuch plynu.

V porovnaní s rokom 2019 evidujeme o 117 MU viac. Najviac MU bolo spojených s povodňami a to 389, zatiaľ čo v roku 2019 len 147 MU (nárast o 242 MU). Rozdiel je aj v MU spojených s nálezom neznámej látky, veternými smršťami a najmä so snehovou kalamitou. Kým v roku 2019 bolo MU spojených s nálezom neznámej látky až 46, v roku 2020 len 24, pri veterných smršťiach klesol ich počet z 9 v roku 2019 na 3 v roku 2020 a snehová kalamita bola zaznamenaná v roku 2019 až v 100 obciach, kým v roku 2020 v žiadnej z obcí SR.[151])

Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy vo svojom Prierezovom opatrení č. 8: *Zmapovať riziká a vypracovať odporúčania pre efektívny rámcový prístup k ochrane kritickej infraštruktúry*, ktorého plnenie má v gescii MV SR v spolupráci s MŽP SR, má ako pomocný indikátor uvedený vypracovanie správy. Informácia zo sekcie krízového riadenia MV SR k plneniu tohto opatrenia uvádza nasledovné: „Podľa § 6 písm. e) Zákona č. 45/2012 Z. z. o kritickej infraštruktúre ústredný orgán na úseku kritickej infraštruktúry v sektore vo svojej pôsobnosti vypracúva analýzu rizík sektora a jej aktualizáciu. Analýza rizík podlieha stupňu utajenia Vyhradené. V dokumente Posúdenie rizík možných mimoriadnych udalostí (hrozieb) SR v kontexte civilnej ochrany obyvateľstva bolo identifikovaných 25 kľúčových rizík. Problematika mapovania rizík a návrhov odporúčaní v súvislosti s ich riešením vo všeobecnosti, t. j. nie len s ohľadom na otázku ochrany kritickej infraštruktúry a adaptačnými tendenciami v spojitosti so

[151]) https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=pocet-mimoriadnych-udalosti-v-roku-2020-vzrastol-okrem-pandemie-slovensko-potrapili-aj-povodne.

zmenou klímy, ako aj snahy o identifikáciu a sieťovanie existujúcej odbornej inštitucionálnej kapacity na Slovensku okrem iného boli a sú predmetom v uplynulom roku finalizovaného strategického dokumentu pripraveného v súlade s úlohami, za plnenie ktorých je zodpovedné MV SR - Národnej stratégie manažmentu rizík bezpečnostných hrozieb v SR (NSMRBH SR) - ako aj predmetom záujmu niektorých národných projektov realizovaných MV SR.

Súčasné hrozby, konkrétne udalosti s charakterom prírodných katastrof ako aj lokálne šírené ochorenia, epidémie, šírenie nebezpečných látok majú výrazne nepriaznivé účinky klimatickej zmeny na strategickú infraštruktúru, verejné zdravie, funkčnosť spoločnosti, zásobovanie či prírodné alebo kultúrne dedičstvo s tým, že sa očakáva ďalšie zhoršovanie situácie. Zraniteľnosť kritickej infraštruktúry a s tým spojené hrozby v oblasti energetickej bezpečnosti, informačnej a komunikačnej infraštruktúry boli konkrétne v spomínanom dokumente klasifikované ako skutočnosti, z ktorých sa vychádzalo pri stanovení hrozieb v dlhodobom horizonte (25-30 rokov). Tematické zameranie opatrení je preto v tejto súvislosti okrem iného zamerané na strategickú a kritickú infraštruktúru zberom údajov, ich vyhodnocovaním a prepojením na konkrétne investičné aktivity; rovnako tak kladením dôrazu na chránené záujmy či na systémy včasného varovania. V nadchádzajúcich rokoch bude nevyhnutné modernizovať procesy posudzovania rizík a právnou úpravou posilniť chránené záujmy vrátane kritickej a strategickej infraštruktúry, ktoré úlohy boli úlohami rezortov rámcovo načrtnuté v NSMRBH SR. V tej súvislosti bola definovaná potreba investícií do kapitálových výdavkov, robustného vybavenia a fyzickej infraštruktúry ako jedno zo štrukturálnych opatrení znižovania rizík.“

Na základe existencie jednotlivých spomínaných strategických dokumentov, ktoré priamo alebo sprostredkovane implementujú úlohy súvisiace so znižovaním rizika katastrof v súlade so Sendajským rámcom znižovania rizika katastrof 2015 – 2030 možno konštatovať primeraný pokrok pri plnení čiastkového cieľa 13.1 Agendy 2030.

Čiastkový cieľ 13.2 Začleniť opatrenia v oblasti klimatických zmien do národných politík, stratégií a plánovania

Indikátor 13.2.2 Celkové emisie skleníkových plynov za rok

Definícia: Konečným cieľom Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (UNFCCC) je dosiahnuť stabilizáciu koncentrácií skleníkových plynov v atmosfére na úrovni, ktorá by zabránila nebezpečnému antropogénnemu ovplyvňovaniu klimatického systému. Odhad úrovní emisií a odstraňovania skleníkových plynov (GHG) je dôležitým prvkom úsilia o dosiahnutie tohto cieľa.

V súlade s článkami 4 a 12 UNFCCC a príslušnými rozhodnutiami konferencie zmluvných strán predkladajú krajiny, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru, sekretariátu pre zmenu klímy národné inventúry emisií skleníkových plynov. Tieto podania sa uskutočňujú v súlade s požiadavkami na predkladanie správ prijatými v rámci dohovoru, ako sú revidované "Usmernenia na prípravu národných oznámení zmluvných strán zaradených do prílohy I k dohovoru, časť I: Usmernenia UNFCCC na predkladanie správ o ročných inventúrach emisií skleníkových plynov" (rozhodnutie 24/CP.19) pre zmluvné strany uvedené v prílohe I a "Usmernenia na prípravu národných oznámení pre zmluvné strany neuvedené v prílohe I" (rozhodnutie 17/CP.8). Údaje z inventúr sa poskytujú v ročných inventúrach emisií skleníkových plynov, ktoré predkladajú zmluvné strany uvedené v prílohe I, a v národných oznámeniach a dvojročných aktualizovaných správach zmluvných strán, ktoré nie sú uvedené v prílohe I.

Parížska dohoda prijatá v roku 2015 predstavuje posledný krok vo vývoji režimu OSN v oblasti zmeny klímy a nadväzuje na prácu vykonanú v rámci dohovoru. Jej hlavným cieľom je posilniť globálnu reakciu na hrozbu zmeny klímy tým, že sa udrží nárast globálnej teploty v tomto storočí výrazne pod 2 stupňami Celzia v porovnaní s predindustriálnou úrovňou, a pokračovať v úsilí o ďalšie obmedzenie nárastu teploty na 1,5 stupňa Celzia. Cieľom dohody je tiež posilniť schopnosť krajín vyrovnať sa s dôsledkami zmeny klímy, najmä však urobiť všetky preventívne kroky.

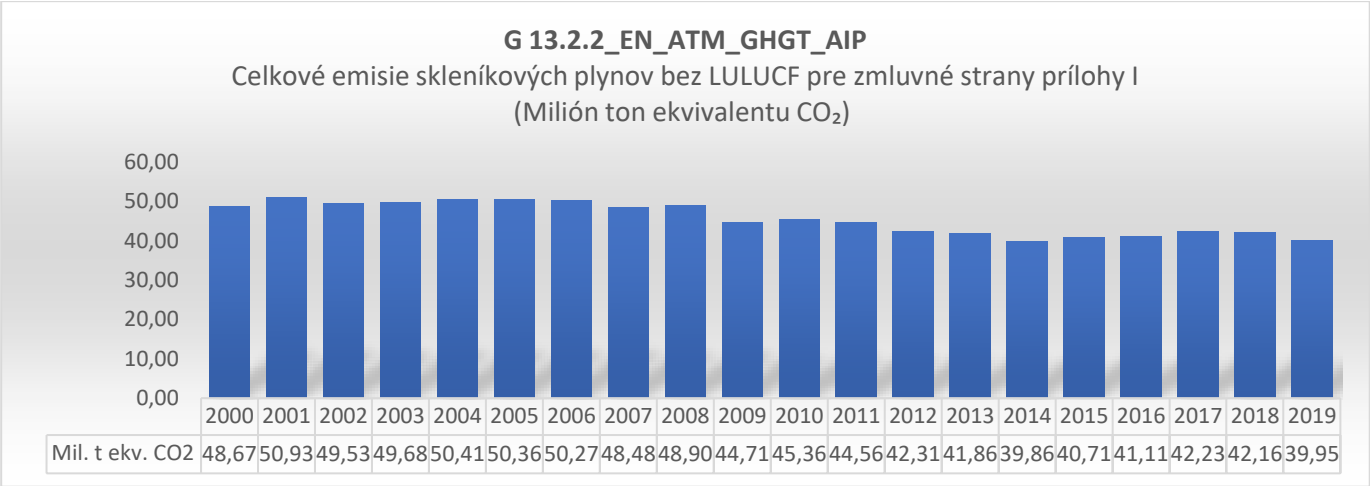

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mil. t ekv. CO2	48,67	50,93	49,53	49,68	50,41	50,36	50,27	48,48	48,90	44,71	45,36	44,56	42,31	41,86	39,86	40,71	41,11	42,23	42,16	39,95

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ EN_ATM_GHGT_AIP
Stiahnuté: 13.12.2021
Pozn.: Strana zaradená do prílohy I k dohovoru (UNFCCC)

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V oblasti znižovania emisií skleníkových plynov SHMÚ ako poverená organizácia MŽP SR pripravuje bilancie, prognózy a projekcie za oblasť emisie skleníkových plynov.

Emisná inventúra skleníkových plynov (CO2, CH4, N2O a F-plynov) pod Rámcovým dohovorom OSN o zmene klímy (UNFCCC) je ročnou bilanciou množstva emisií skleníkových plynov vyprodukovaných na území SR. Inventúra sa pripravuje každoročne k termínu 15. apríl, za dva roky spätne od roku 1990 (základný rok pre SR). Emisie sa vypočítavajú podľa sektorov – energetika vrátane dopravy, priemyselné procesy a používanie produktov, poľnohospodárstvo, LULUCF (využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo) a odpady. Inventúry emisií skleníkových plynov sú zverejňované a je možné ich nájsť na stránke UNFCCC https://unfccc.int/ghg-inventories-annex-i-parties/2022.
Dňa 15. marca 2022 SR predložila Európskej komisii Národnú inventarizačnú správu o emisiách 2022 . Podľa podanej inventúry emisií skleníkových plynov celkové antropogénne emisie skleníkových plynov Slovenskej republiky za rok 2020 predstavovali 37 002,71 Gg ekvivalentu CO2 (bez LULUCF (záchytov) a bez nepriamych emisií). V percentuálnom vyjadrení dosiahnuté emisie v roku 2020 (37 002,71Gg ekvivalentu CO2 bez LULUCF a bez nepriamych emisií) predstavujú pokles o 7 % v porovnaní s rokom 2019 a o 49.57% v porovnaní so základným rokom 1990. Pokles celkových emisií v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019 bol spôsobený poklesom emisií v sektoroch energetiky a priemyslu. Tento trend bol na druhej strane sprevádzaný aj medziročným nárastom záchytov v sektore LULUCF o takmer 2 Mt. Tieto údaje budú reportované k 15. aprílu 2022 aj do UNFCCC.

G 13.2.2_SVK_1_Vývoj emisií skleníkových plynov

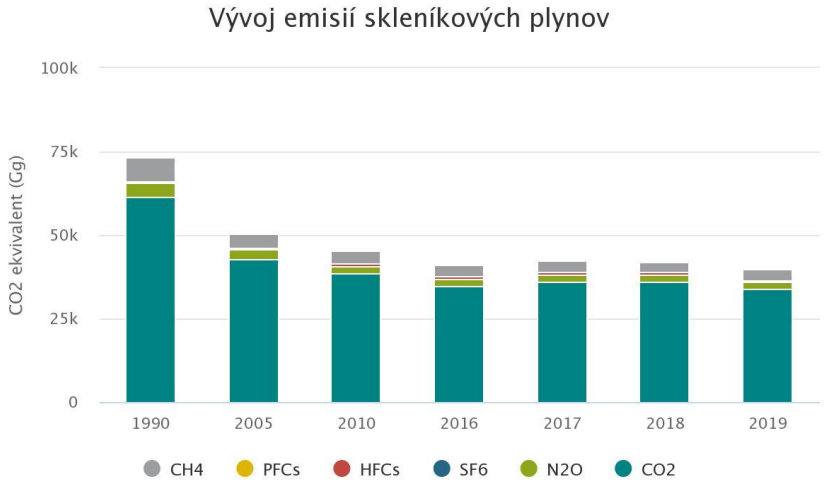

Poznámka: Emisie bez započítania záchytov v sektore LULUCF
Zdroj: SHMÚ

Európska schéma obchodovania s emisnými kvótami (EU ETS) je kľúčovým nástrojom EÚ na zníženie emisií skleníkových plynov z veľkých zariadení v odvetví energetiky a priemyslu, ako aj v leteckom sektore. EU ETS pokrýva približne 45 % emisií skleníkových plynov v EÚ. V roku 2020 bolo cieľom, aby emisie z týchto odvetví boli o 21 % nižšie ako v roku 2005. Základom EU ETS je smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov, ktorá bola novelizovaná smernicou 2009/29/ES s cieľom zlepšiť a rozšíriť schému Spoločenstva na obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov. Národný cieľ SR je **znížiť emisie** v prevádzkach pod **ETS** o **43 % v porovnaní s východiskovým rokom 2005**. V období rokov 2005 až 2020 sa emisie skleníkových plynov v sektoroch ETS znížili o 28 %.

G 13.2.2_SVK_2_Vývoj emisií skleníkových plynov v sektoroch ETS

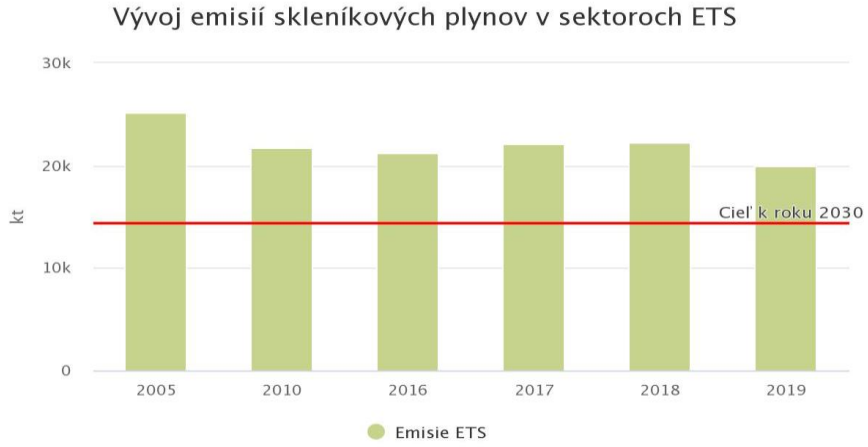

Poznámka: Emisie stanovené k 15.4.2021
Zdroj: SHMÚ

Sektory, ktoré sú mimo oblasti smernice EU ETS (budovy, priemysel mimo ETS, doprava, poľnohospodárstvo a odpady) sú v EÚ upravené rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES o spoločnom úsilí (ESD - Effort Sharing Decision), ktoré prerozdeľuje úsilie členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov o -10 % do roku 2020 oproti roku 2005. Pre Slovensko je do roku 2020 nastavený cieľ +13 %, ktorému zodpovedá konkrétne množstvo ročne pridelených emisných kvót (tzv. AEA jednotky). Slovensku sa v roku 2020 podarilo znížiť tieto

emisie o 19 %. **Envirostratégia 2030** vo svojich cieľoch stanovila pre SR, že do roku 2030 sa na Slovensku v porovnaní s rokom 2005 **znížia emisie skleníkových plynov v sektoroch mimo schémy EU ETS o 20 %.**

G 13.2.2_SVK_3_Vývoj emisií skleníkových plynov v sektoroch mimo ETS

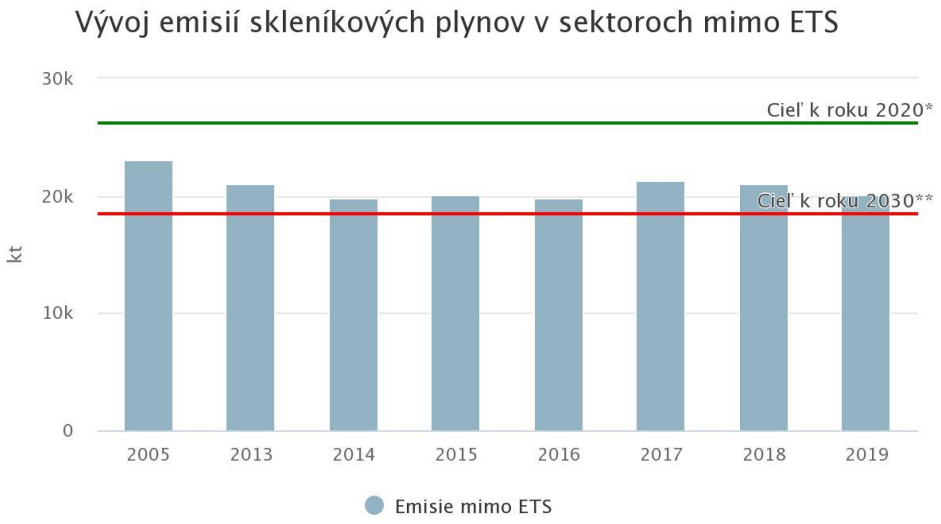

Poznámka: Emisie stanovené k 15.4.2021 * Cieľ podľa z Rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES o spoločnom úsilí (ESD) ** Ambiciózny národný cieľ 2030
Zdroj: SHMÚ

Súhrnné informácie k emisiám skleníkových plynov Sektor energetiky (vrátane dopravy) s podielom 66,5 % bol v roku 2020 hlavným prispievateľom k celkovým emisiám skleníkových plynov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom emisie v doprave klesli o vyše 3,5 % a ich podiel na celkových emisiách bol 19,1 %. Najväčším zdrojom emisii v tomto sektore je cestná doprava (96.38%), ktorá v dôsledku pandémie vykázala výraznejší medziročný pokles prvý krát od začiatku milénia (13.8%). V roku 2020 emisie z cestnej dopravy vzrástli o 46,97% v porovnaní s východiskovým rokom. Okrem spaľovania paliva v stacionárnych zdrojoch znečisťovania aj znečisťovanie z malých zdrojov bytových vykurovacích systémov a prchavé emisie metánu z dopravy, spracovania a distribúcie ropy a zemného plynu významne prispievajú k celkovým emisiám skleníkových plynov. Sektor priemyselné procesy a použitie produktov bol v roku 2020 druhou najvýznamnejšou oblasťou s 22 % podielom na celkových emisiách skleníkových plynov. Najčastejšie rastúce emisie v rámci tohto odvetvia sú emisie niektorých fluórovaných skleníkových plynov (HFC, SF6) v dôsledku priemyselného dopytu po týchto plynoch a použitia v stavebníctve, pri izolácii budov, v elektrotechnickom a automobilovom priemysle. Odvetvie poľnohospodárstva sa vyznačuje vysokými emisiami metánu a oxidu dusného z rastlinnej a živočíšnej výroby. V menšej miere produkuje emisie oxidu uhličitého hlavne z vápnenia pôd. V 2020 bol podiel odvetvia poľnohospodárstvo na celkových emisiách skleníkových plynov necelých 7 % a trend v emisiách zostal relatívne stabilný od roku 2000. Emisie oxidu uhličitého z využívania krajiny sa bilancujú v sektore LULUCF. Sektor odpady prispel k celkovým emisiám skleníkových plynov podielom 4,55 %. Z hľadiska sektoru odpady je najväčším producentov emisií metánu skládkovanie odpadov ako najneekologickejšie „zhodnocovanie“ odpadov. Produkcia komunálnych odpadov na Slovensku sa v posledných dvoch rokoch medziročne spomalila, zrejme aj z dôvodu COVID-19 pandémie. Prudký medziročný rast o 8 až 9 percent, ktorý bol pozorovaný medzi rokmi 2019 a 2019, sa spomalil na bežný rast okolo 2 až 3 percent. V roku 2020 po prvýkrát kleslo množstvo skládkovaného komunálneho odpadu pod 50 percent.

Podiely jednotlivých sektorov na celkových skleníkových plynoch emisie sa v porovnaní so základným rokom 1990 významne nezmenili. Podiely jednotlivých sektorov na celkových emisiách skleníkových plynov sa v porovnaní s východiskovým (základným) rokom 1990 výrazne nezmenili. Napriek tomu je badateľný nárast emisií z dopravy v trende od roku 1990 a pokles podielu stacionárnych zdrojov znečistenia v sektore energetiky. Spaľovanie fosílnych palív, ktoré predstavujú približne 76% celkových emisií CO2 v Slovenskej republike (bez LULUCF), predstavuje najdôležitejší antropogénny zdroj emisií CO2.

G 13.2.2_SVK_4_Podiel sektorov na emisiách skleníkových plynov

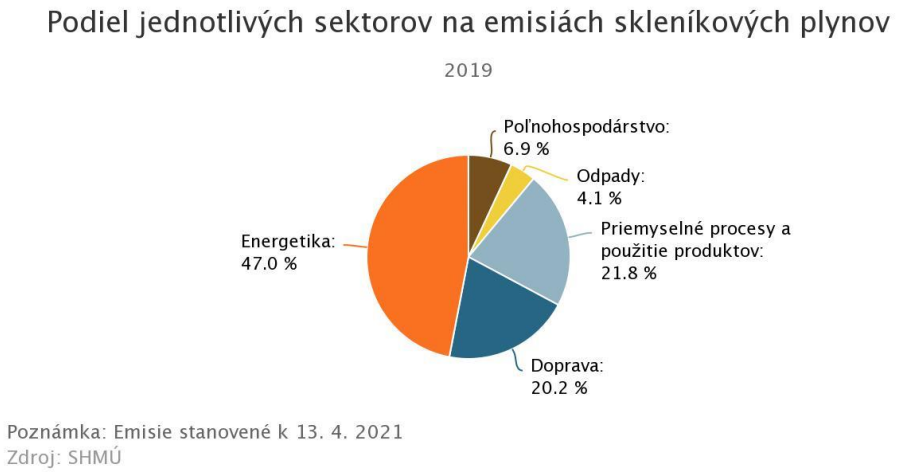

Cieľ 14 Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj

Tento cieľ má desať čiastkových cieľov a každému prislúcha jeden indikátor. Vzhľadom na to, že cieľ je zameraný na život v moriach a oceánoch, pre Slovensko ako vnútrozemskú krajinu nie je relevantný, preto nebol predmetom vyhodnocovania.

Cieľ 15 Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity

Čiastkový cieľ 15.1 **Do roku 2020 zabezpečiť ochranu, obnovu a udržateľné využívanie suchozemských a vnútrozemských sladkovodných ekosystémov a ich služieb, hlavne lesy, mokrade, hory a suché oblasti, v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodných dohôd.**

Indikátor 15.1.1 **Lesná plocha ako podiel na celkovej rozlohe územia**

Definícia: Rozloha lesa ako podiel na celkovej rozlohe krajiny.

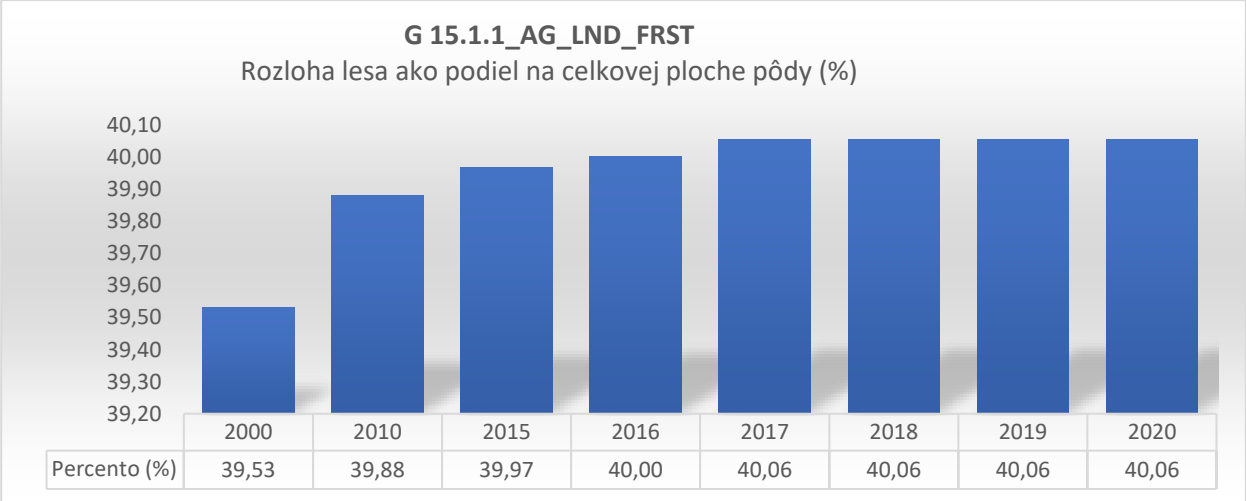

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Percento (%)	39,53	39,88	39,97	40,00	40,06	40,06	40,06	40,06

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_LND_FRST
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn.: Oficiálna správa krajiny pre FAO (FRA 2020)

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Daný stav sa dosiahol realizáciou opatrení Národného lesníckeho programu, ktorý bol prijatý v roku 2007 a jeho akčných plánov, ďalej uplatňovaním právnych predpisov v oblasti lesného hospodárstva (najmä Zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch, (ďalej len „zákon o lesoch“) a právnych predpisov vydaných na jeho základe), ako aj realizáciou určitých dobrovoľných opatrení podporujúcich udržateľné hospodárenie v lesoch Slovenska (napr. certifikácia lesov). Podľa Správy o lesnom hospodárstva v SR za rok 2020 lesná plocha dosiahla 41,3 % výmery SR a v prípade započítania výmery bielych plôch (poľnohospodárske a ostatné pozemky porastené lesnými drevinami s charakterom lesa) by lesná plocha dosiahla 45,7 ± 0,9 %. Zároveň je potrebné dodať, že s ohľadom na charakter krajiny (napr. urbanizovanosť, poľnohospodárska plocha, atď.) nie je možné očakávať výrazný nárast lesnatosti na území SR a z tohto dôvodu uvedený indikátor preukazuje, že cieľ, na ktorý je tento indikátor zameraný sa plní. Podľa správy FOREST EUROPE o stave európskych lesov je SR 13. najlesnatejšia krajina spomedzi 43 európskych štátov.

Indikátor 15.1.2 Podiel dôležitých lokalít pre suchozemskú a sladkovodnú biodiverzitu, ktoré sú pokryté chránenými územiami, podľa typu ekosystému

Definícia: Indikátor Podiel dôležitých lokalít pre suchozemskú a sladkovodnú biodiverzitu, ktoré sú pokryté chránenými oblasťami, podľa typu ekosystému, ukazuje časové trendy priemerného percentuálneho podielu každej významnej lokality pre suchozemskú a sladkovodnú biodiverzitu (t. j. tých, ktoré významne prispievajú ku globálnemu pretrvávaniu biodiverzity), ktorá je pokrytá chránenými územiami a inými účinnými územnými ochrannými opatreniami (OECM).

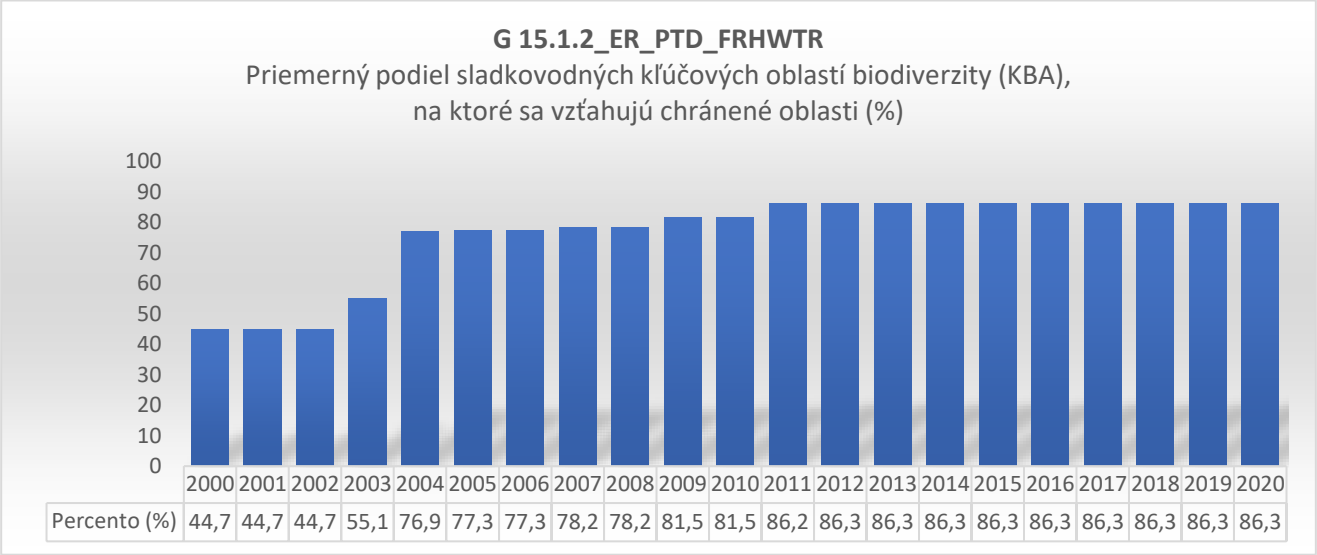

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Percento (%)	44,7	44,7	44,7	55,1	76,9	77,3	77,3	78,2	78,2	81,5	81,5	86,2	86,3	86,3	86,3	86,3	86,3	86,3	86,3	86,3	86,3

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ER_PTD_FRHWTR
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

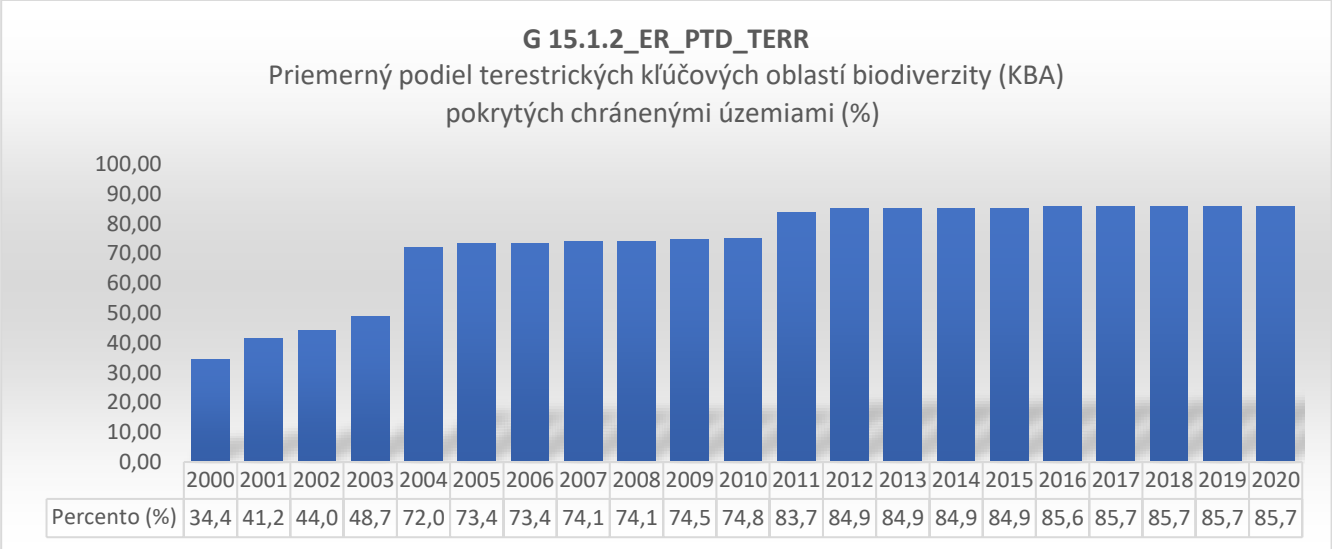

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Percento (%)	34,4	41,2	44,0	48,7	72,0	73,4	73,4	74,1	74,1	74,5	74,8	83,7	84,9	84,9	84,9	84,9	85,6	85,7	85,7	85,7	85,7

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ER_PTD_TERR
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Národná sústava chránených území (CHÚ) Slovenska v roku 2020 pozostávala z:

- **9 národných parkov (NP)**,
- **14 chránených krajinných oblastí (CHKO)** a

- 1 089 tzv. maloplošných chránených území

s celkovou rozlohou **1 147 582 ha** (bez vzájomných prekryvov), čo tvorí **23,4 %** rozlohy SR.

T 15.1.2_SVK_1_Prehľad počtu a výmery chránených území (2020)

	Kategória	Počet	Výmera chráneného územia (ha)	Výmera ochranného pásma (ha)	% z rozlohy SR (aj s OP)
tzv. veľkoplošné CHÚ	Chránené krajinné oblasti	14	522 582	x	10,66
	Národné parky	9	317 541	262 591	11,83
	Spolu CHKO + NP	**23**	**840 122**	**262 591**	**22,49**
tzv. maloplošné CHÚ (MCHÚ)	Chránené krajinné prvky (CHKP)	1	3	x	>0
	Chránené areály (CHA)	181	11 707	2 425	0,29
	Prírodné rezervácie (PR) – vrátane 3 súkromných	376	16 338	547	0,34
	Národné prírodné rezervácie (NPR)	202	80 342	2 239	1,68
	Prírodné pamiatky (PP) – bez jaskýň a vodopádov	215	1 521	202	0,04
	Prírodné pamiatky – verejnosti voľne prístupné jaskyne	45	0	31	>0
	Prírodné pamiatky – ostatné vyhlásené jaskyne	9	0	261	0,01
	Národné prírodné pamiatky (NPP) – bez jaskýň a vodopádov	11	59	27	>0
	Národné prírodné pamiatky – jaskyne	44	0	3 055	0,06
	Národné prírodné pamiatky – prírodné vodopády	5	0	0	0
	Spolu MCHÚ	**1 089**	**109 970**	**8 787**	**2,42**

Zdroj: ŠOP SR

G 15.1.2_SVK_2_Podiel chránených území podľa vybraných kategórií (2020)

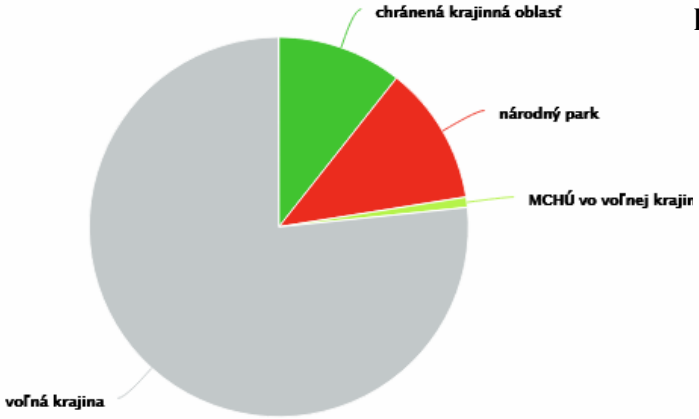

Zdroj: ŠOP SR
https://www.enviroportal.sk/envidat/1068-28-5/podiel-chranenych-uzemi-podla-vybranych-kategorii/eyJjIjpbMCwwLDAsMCwwLDAsMCwxXSwiY2giOjcsImNsIjpbIiM0MWM0MzAiLCIjZWIyYzFlIiwiI2I1ZjM0YSIsIiNjMmM4YzkiXX0

G 15.1.2_SVK_3_Podiel chránených území podľa stupňov ochrany (2020)

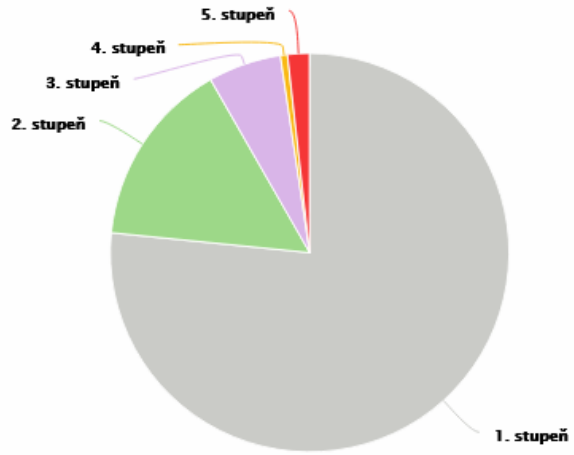

Zdroj: ŠOP SR
https://www.enviroportal.sk/envidat/1069-28-5/podiel-chranenych-uzemi-podla-stupnov-ochrany/eyJjIjpbMCwwLDAsMCwwLDAsMCwxXSwi

G 15.1.2_SVK_4_Podiel výmery CHÚ z celkovej rozlohy SR_1

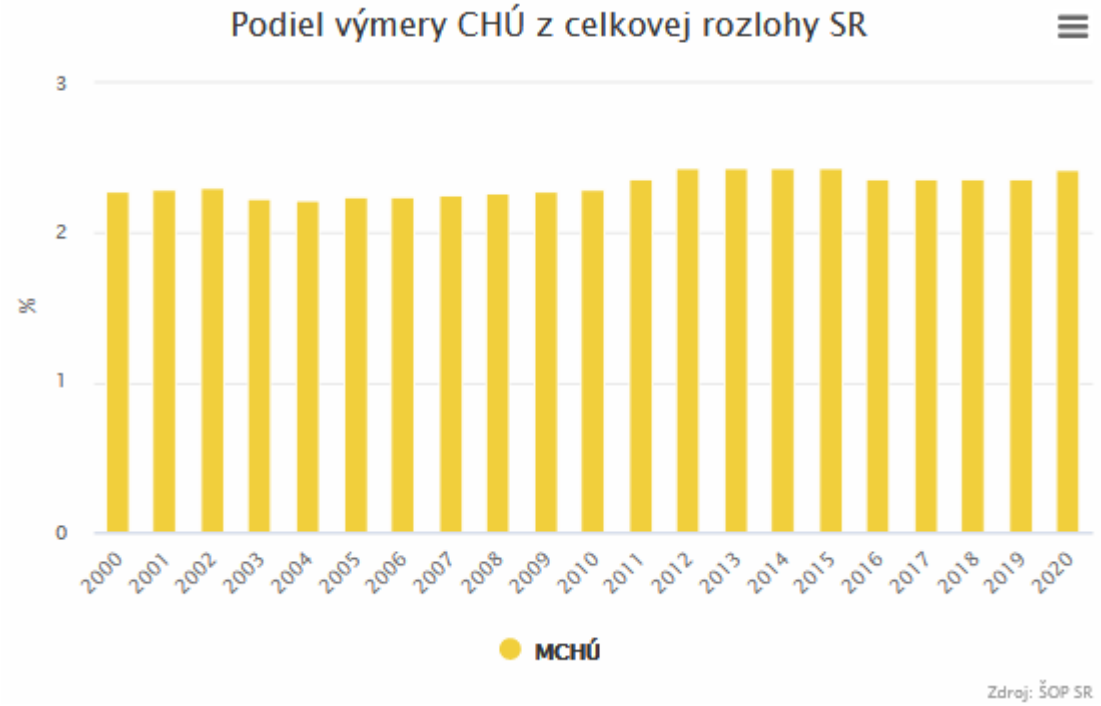

https://www.enviroportal.sk/envidat/1062-28-5/podiel-vymery-chu-z-celkovej-rozlohy-sr/eyJsIjpbMCwxXSwiYyI6WzAsMCwwLDAsMCwwLDAsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDFdLCJjaCI6NH0

Rozloha tzv. **„maloplošných“ CHÚ** (MCHÚ) je dlhodobo pomerne stabilizovaná (2,42 % k roku 2020).

G 15.1.2_SVK_5_Podiel výmery CHÚ z celkovej rozlohy SR_2

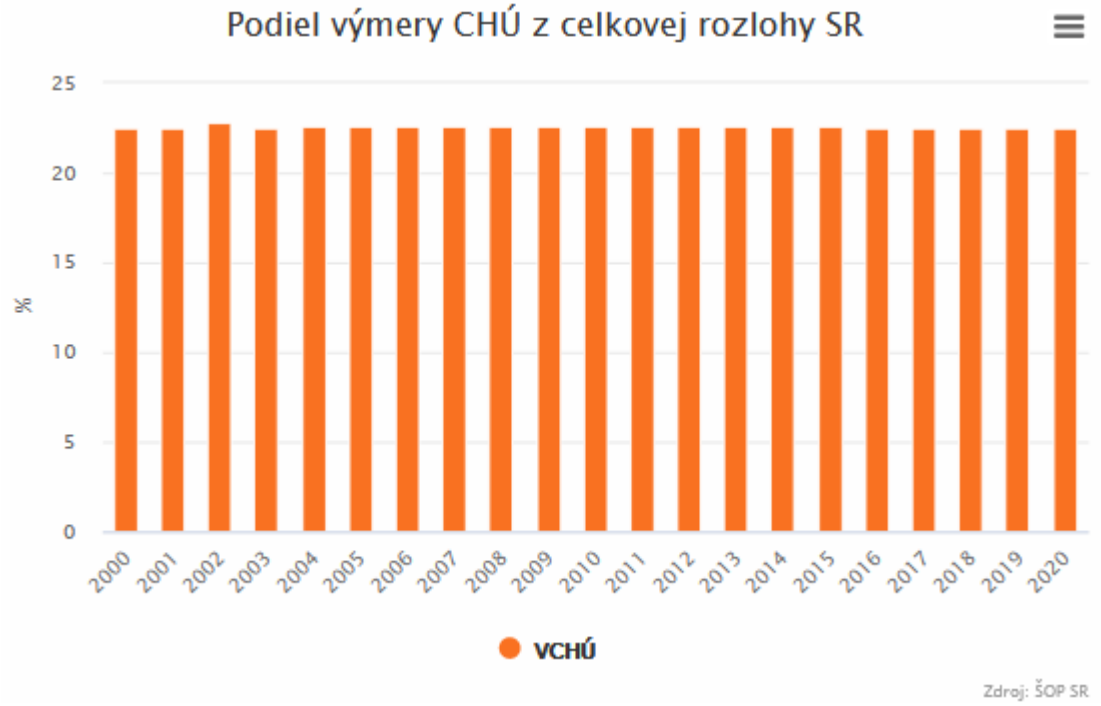

https://www.enviroportal.sk/envidat/1062-28-5/podiel-vymery-chu-z-celkovej-rozlohy-sr/eyJsIjpbMSwwXSwiYyI6WzAsMCwwLDAsMCwwLDAsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDEsMSwxLDFdLCJjaCI6NH0

Podiel tzv. **„veľkoplošných“ CHÚ** (VCHÚ = CHKO, NP a OP NP) k celkovej ploche Slovenska predstavuje 22,49 % a je dlhodobo viac-menej stabilná.

Natura 2000

Európsku sústavu chránených území – **Natura 2000** zaberá približne tretinu územia Slovenska. Po odčítaní vzájomného prekryvu CHVÚ a ÚEV (31,6 %) je to približne 1 463 tis. ha (29,8 %).

Územia medzinárodného významu

V novele Zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny účinnej od roku 2020 bola upravená definícia území medzinárodného významu. Väčšina uvedených území je aj súčasťou národnej sústavy CHÚ, ak tomu tak nie je, mali by byť za chránené územie vyhlásené.

SR má 2 územia s Európskym diplomom Rady Európy pre chránené územie – NPR Dobročský prales a NP Poloniny. Obidve chránené územia získali v roku 2018 toto prestížne medzinárodné ocenenie opätovne na ďalšie desaťročné obdobie.

V rámci Programu OSN Človek a biosféra – MaB *sa v* SR nachádzajú 4 **biosférické rezervácie (BR):** BR Poľana, BR Slovenský kras, BR Východné Karpaty (trilaterálna: Poľsko/Slovensko/ Ukrajina) a BR Tatry (bilaterálna: Poľsko/Slovensko).

V SR sa nachádza aj 14 ramsarských lokalít v rámci Dohovoru o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva, s výmerou 40 695,8 ha (0,8 % z územia SR).

Do **Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO** *(*v rámci Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva) sú zapísané **za SR 2 lokality: Jaskyne Slovenského krasu a Aggtelekského krasu,** vrátane **Dobšinskej ľadovej jaskyni**, Stratenskej jaskyne a jaskyne Psie diery ako jedného jaskynného systému vo vrchu Duča a **Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy**.

Mokraďové biotopy

G 15.1.2_SVK_6_Trend v stave biotopov európskeho významu mokraďového charakteru

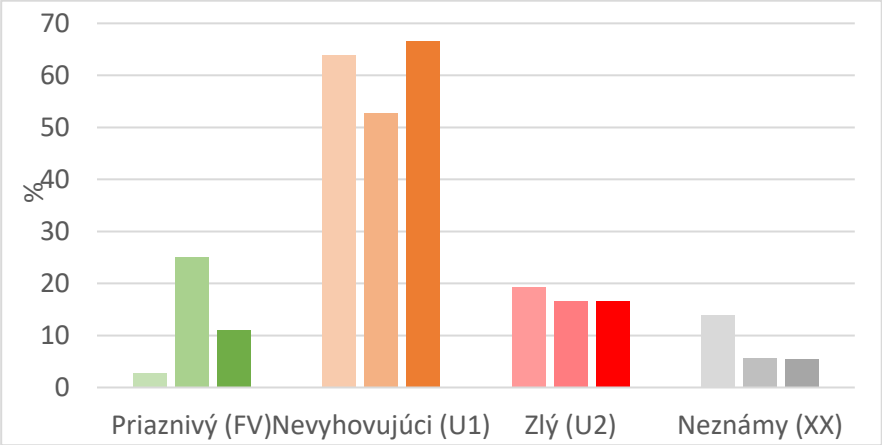

Zdroj: ŠOP SR
Poznámka: Poradie stĺpcov v príslušných kategóriách stavu korešponduje s hodnotením 1. – 3. reportovacieho obdobia (tzn. stav k rokom 2007, 2013, 2019).

G 15.1.2_SVK_7_Stav biotopov európskeho významu mokraďového charakteru (2019)

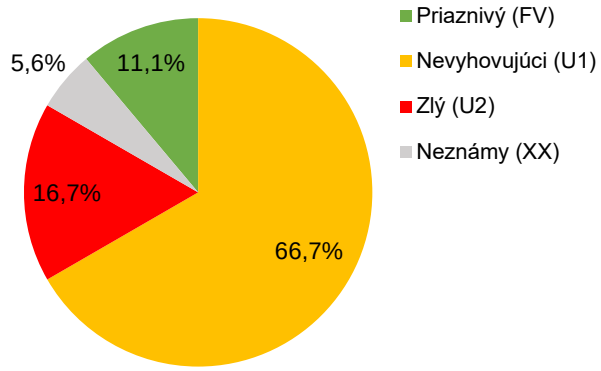

Zdroj: ŠOP SR

G 15.1.2_SVK_8_Vývoj výmery mokraďových biotopov európskeho významu na Slovensku

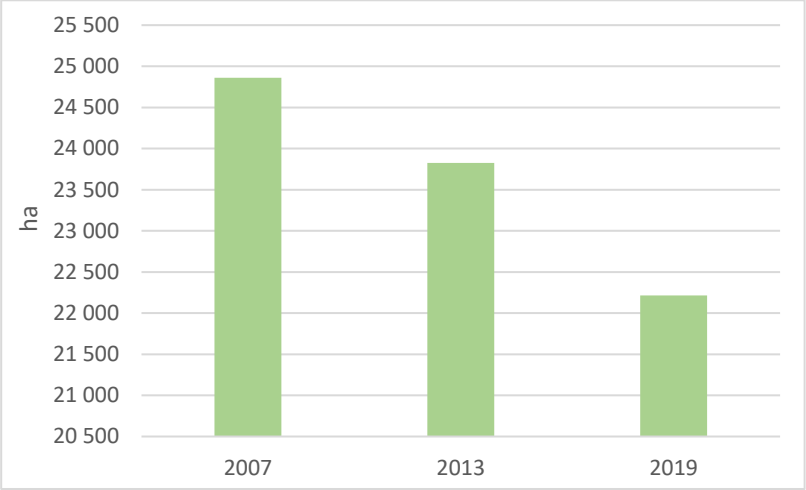

Zdroj: ŠOP SR

V SR bolo k roku 2019 podľa hodnotiacej správy pre EK (Správa o stave biotopov a druhov európskeho významu za obdobie rokov 2013 – 2018 v SR) **v nevyhovujúcom stave** cca **67 %** mokraďových biotopov a **v zlom stave** cca **17 %** (spolu to činí až 84 % v nepriaznivom stave). V predchádzajúcom hodnotení (2013) ich bolo v nepriaznivom stave 70 %.

Ciele stanovené SR pre oblasť chránených území, resp. územnej ochrany ekosystémov:

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) (2019)

2.1 Zastaviť stratu biodiverzity

- Do roku 2030 bude obnovených minimálne 15 % degradovaných ekosystémov na Slovensku, ako napríklad nad hornou hranicou lesa, ale najmä slanísk, mokradí, rašelinísk a lužných lesov, výrazne ovplyvnených ľudskou činnosťou.
- Implementuje sa program obnovy mokradí a ich ekosystémových služieb na základe participácie všetkých dotknutých strán.
- V spolupráci s vlastníkmi a užívateľmi a s využitím všetkých dostupných zdrojov sa skvalitní ochrana a obnova lesov, lúk a pasienkov, ktoré predstavujú ekosystémy s najvyššou mierou biodiverzity a bude sa podporovať aj vytváranie agrolesníckych systémov.

2.3 Zjednodušiť systém a dodržiavať bezzásahovosť v najvyššom stupni ochrany

- Prehodnotí sa systém chránených území a jednotlivých stupňov ochrany na celom území Slovenska.
- Do roku 2030 bude celá sústava chránených území prehodnotená za účastí všetkých zainteresovaných subjektov a na základe najlepšej praxe, kritérií IUCN a lokálnych potrieb.
- V prípade národných parkov sa prehodnotenie zabezpečí najneskôr do roku 2024. Jadrovú zónu budú tvoriť územia bez zásahov človeka, ktorých rozloha do roku 2025 dosiahne 50 % celkovej rozlohy každého národného parku a 75 % tejto rozlohy do roku 2030. V národných parkoch, kde si predmet ochrany bude vyžadovať starostlivosť človeka, môže mať bezzásahové územie aj menej ako 50 % rozlohy národného parku.
- Najviac zachované prirodzené biotopy bez potreby aktívnej starostlivosti ostanú, alebo budú zahrnuté v tzv. bezzásahových územiach.
- Maloplošné územia budú podľa potrieb chránených biotopov a druhov buď celé zaradené medzi bezzásahové, alebo budú zaradené medzi územia s aktívnou ochranou, alebo sa rozdelia.
- Z dlhodobého hľadiska je nevyhnutné vyriešiť aj vlastnícke vzťahy v chránených územiach a postupne čo najviac z nich previesť do vlastníctva a správy štátu prostredníctvom zámen, výkupov a dlhodobých prenájmov, alebo zmluvnou starostlivosťou a ak to bude vhodné aj kompetenčnou delimitáciou v prípade štátnych pozemkov.

Ciele SR pre oblasť chránených území, resp. územnej ochrany ekosystémov platné do roku 2020 a ich vyhodnotenie:

Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)

Oblasť A Ochrana prírody

Cieľ A.1 Zastaviť zhoršovanie stavu všetkých druhov a biotopov, najmä tých, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ a dosiahnuť výrazné a merateľné zlepšenie ich stavu.

Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)

Cieľ A.1
Opatrenie A.1.1 Dôsledne implementovať smernicu o vtákoch a smernicu o biotopoch, prijaté rezolúcie a rozhodnutia orgánov medzinárodných dohovorov, organizácií a programov a zlepšenú národnú legislatívu na posilnenie ochrany druhov a biotopov a tiež prepojiť siete chránených území na vedeckej báze.

Úlohy:

1. Doplniť národný zoznam území európskeho významu (ÚEV) podľa požiadaviek Európskej komisie pre určené biotopy a druhy európskeho významu.

ŠOP SR vykonala analýzu a pre niektoré nedostatočne zastúpené biotopy a druhy zoznam doplnila. Druhú aktualizáciu národného zoznamu ÚEV schválila vláda SR dňa 25.10.2017 (uznesením vlády SR č. 495 z 25. októbra 2017) a 30.10.2017 bola databáza (štandardné dátové formuláre – SDF) s GIS vrstvami, mapami a vysvetlivkami zaslaná oficiálne EK. Druhá aktualizácia národného zoznamu ÚEV obsahovala 169 nových ÚEV na výmere 31 656 ha. V roku 2019 EK identifikovala nedostatky ešte v prípade vybraných biotopov a druhov živočíchov. Do konca roku 2020 sa SR zaviazala dopracovať návrh doplnku národného zoznamu ÚEV.

2. Zabezpečiť vyhlásenie ÚEV, ktoré nemajú dostatočnú ochranu.
Povinnosť vyhlásiť ÚEV v národnej kategórii chráneného územia sa vzťahuje na 473 (z celkového počtu 642 ÚEV), pre ktoré uplynula 6 ročná lehota a EK vedie voči SR konanie k porušeniu č. 2019/2141. V roku 2020 vstúpila do platnosti novela Zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody

a krajiny v znení neskorších predpisov, podľa ktorej budú všetky ÚEV vyhlásené jedným nariadením vlády SR. Jednotlivými nariadeniami vlády bola podľa požiadaviek EK vyhlásená len časť lokalít.

5. Realizovať schválené projekty LIFE zamerané na chránené druhy a chránené územia
V hodnotenom období bolo realizovaných 14 projektov LIFE+ (v rámci programového obdobia 2007 – 2013) a 5 projektov LIFE (v rámci programového obdobia 2014 – 2020, pre ktoré bol schválený celkový rozpočet 9 481 409 Eur).

Opatrenie A.1.3 Zabezpečiť zavedenie medzinárodných štandardov do ochrany prírody a efektívneho manažmentu a financovania chránených území.

Navrhované úlohy:

21. Zaviesť hodnotenie a kategorizáciu chránených území podľa medzinárodných štandardov IUCN a pravidelné reportovanie.

Bola vytvorená Pracovná skupina ŠOP SR pre kategorizáciu chránených území, vypracovaná metodika hodnotenia a vypracované návrhy kategorizácie veľkoplošných chránených území, ako aj niektorých maloplošných chránených území. Výsledná kategorizácia národných parkov a chránených krajinných oblastí bola prerokovaná na záverečnom workshope za účasti zástupcu IUCN WCPA v decembri 2016, a bola tiež publikovaná. Bol vypracovaný a používaný aj manuál k medzinárodnej klasifikácii a kategorizácii chránených území v slovenskom jazyku. Zavedenie štandardov IUCN pre hodnotenie a kategorizáciu chránených území na Slovensku bolo zapracované aj do návrhu Stratégie environmentálnej politiky SR do roku 2030. Odskúšaná v praxi bola aj metodika vypracovávania obnovných plánov a postupov v mokradiach (vydaná v máji 2016). Novelou Zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, účinnou od januára 2020, bola v súlade s medzinárodnými štandardmi upravená definícia národných parkov a ich zonácie a zavedené „územia medzinárodného významu“. Podľa nových pravidiel začala zonácia národných parkov.

Čiastkový cieľ 15.2 Do roku 2020 podporiť zavádzanie udržateľného hospodárenia so všetkými typmi lesov, zastaviť odlesňovanie, obnoviť zničené lesy a podstatne zvýšiť zalesňovanie a obnovu lesov na celom svete

Indikátor 15.2.1 Pokrok smerom k udržateľnému obhospodarovaniu lesov

Definícia: „Udržateľné obhospodarovanie lesov“ (SFM) je ústredným pojmom cieľa 15 a cieľa 15.1, ako aj cieľa 15.2. Valné zhromaždenie OSN ho formálne definovalo takto:
"dynamický a vyvíjajúci sa koncept [ktorý] má za cieľ zachovať a posilniť ekonomické, sociálne a environmentálne hodnoty všetkých typov lesov v prospech súčasných a budúcich generácií (uznesenie A/RES/62/98)".
Indikátor sa skladá z piatich čiastkových indikátorov, ktorými sa meria pokrok vo všetkých rozmeroch udržateľného obhospodarovania lesov. Environmentálne hodnoty lesov pokrývajú tri čiastkové indikátory zamerané na rozšírenie lesnej plochy, biomasu v rámci lesnej plochy a ochranu a zachovanie biologickej rozmanitosti a prírodných a súvisiacich kultúrnych zdrojov. Sociálne a ekonomické hodnoty lesov sú zosúladené s environmentálnymi hodnotami prostredníctvom plánov udržateľného hospodárenia. Tento čiastkový indikátor poskytuje ďalšiu kvalifikáciu

obhospodarovania lesných plôch tým, že hodnotí plochy, ktorých súlad so súborom národných alebo medzinárodných noriem je nezávisle overený.
Čiastkové indikátory sú:

1. Ročná miera zmeny lesnej plochy,
2. Zásoba nadzemnej biomasy v lese,
3. Podiel lesných plôch nachádzajúcich sa v zákonom stanovených chránených územiach,
4. Podiel lesnej plochy, na ktorú sa vzťahuje dlhodobý lesný hospodársky plán,
5. Lesná plocha v rámci nezávisle overeného systému certifikácie obhospodarovania lesov.

Na hodnotenie pokroku súvisiaceho s piatimi čiastkovými indikátormi sa používa informačný panel (dashboard). Cieľom prijatia prístupu založeného na dashboarde je zabezpečiť zohľadnenie všetkých rozmerov udržateľného obhospodarovania lesov a poskytnúť jasný prehľad o oblastiach, v ktorých sa dosiahol pokrok.

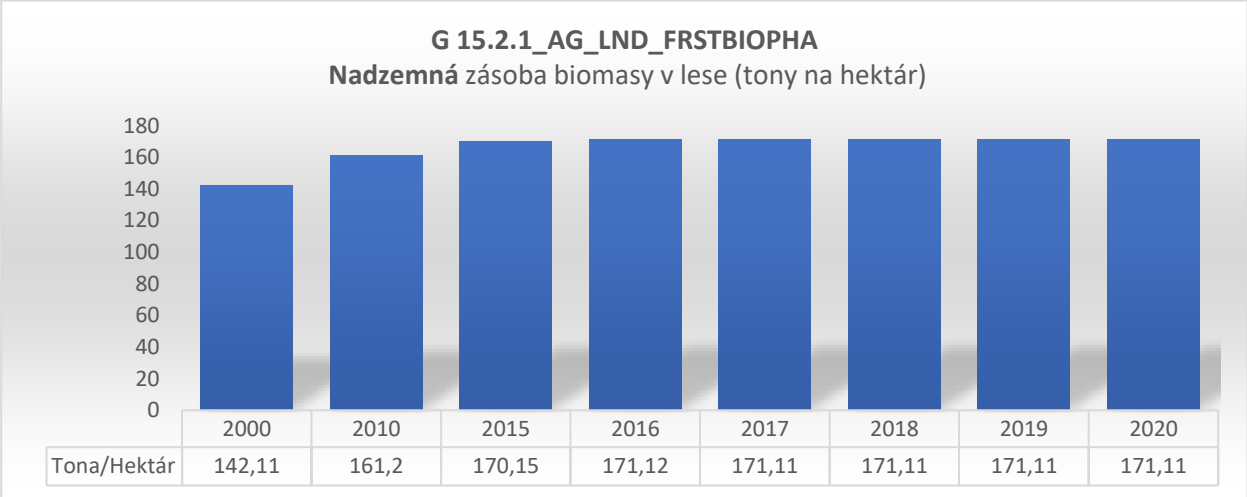

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tona/Hektár	142,11	161,2	170,15	171,12	171,11	171,11	171,11	171,11

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_LND_FRSTBIOPHA
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn.: Oficiálna správa krajiny pre FAO (FRA 2020)

Vyhodnotenie trendu

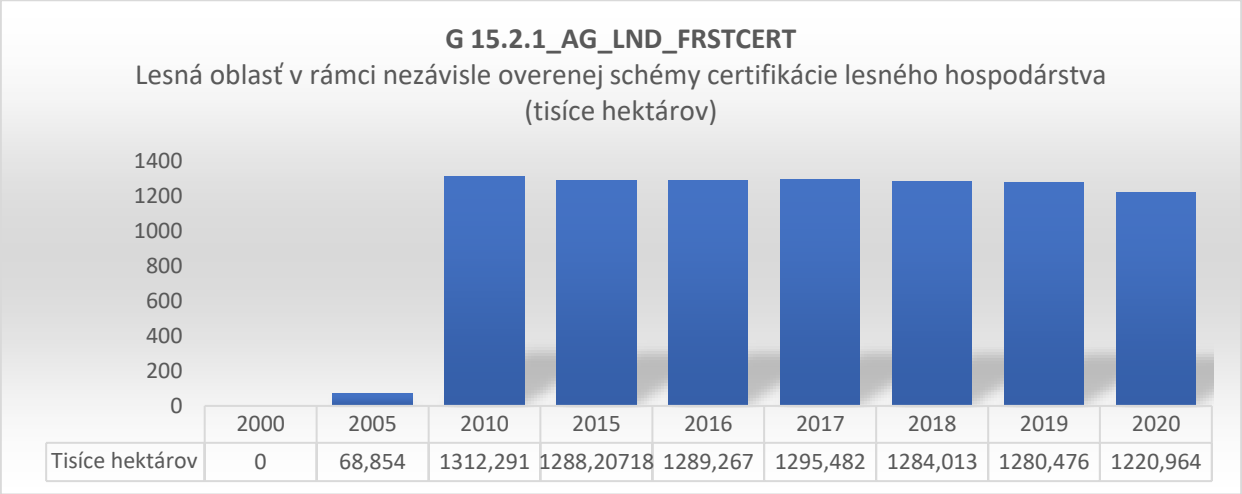

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ AG_LND_FRSTCERT
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

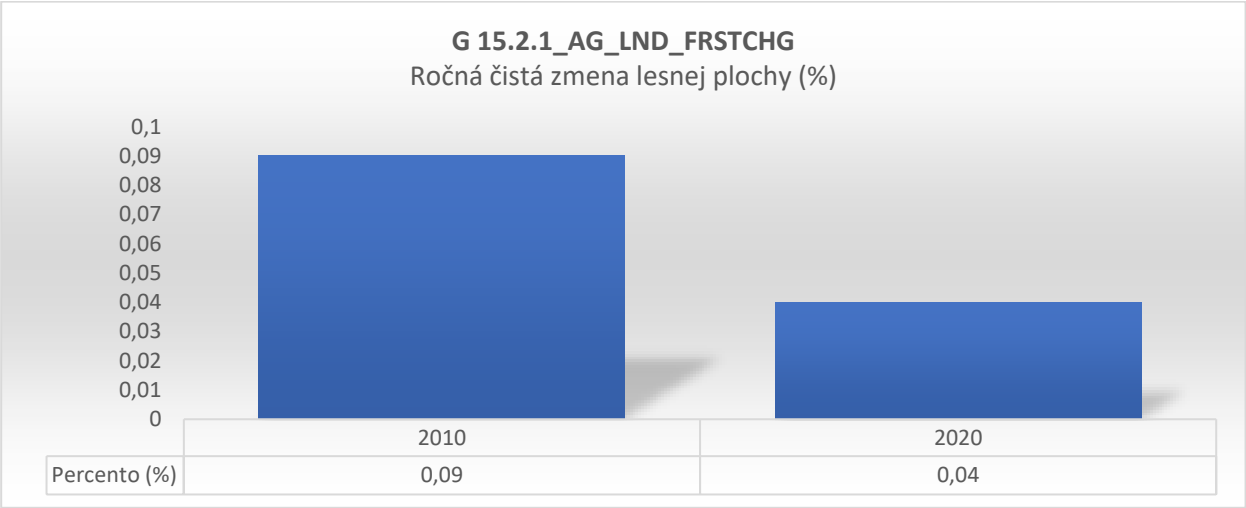

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_LND_FRSTCHG
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn.: Oficiálna správa krajiny pre FAO (FRA 2020)

Vyhodnotenie trendu

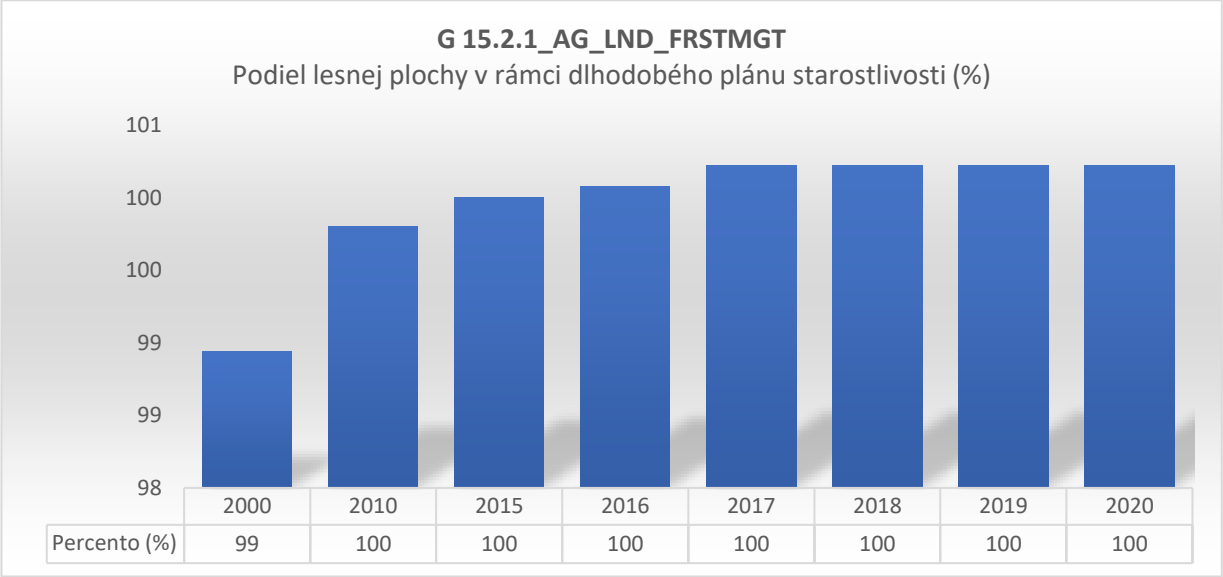

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_LND_FRSTMGT
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn.: Oficiálna správa krajiny pre FAO (FRA 2020)

Vyhodnotenie trendu

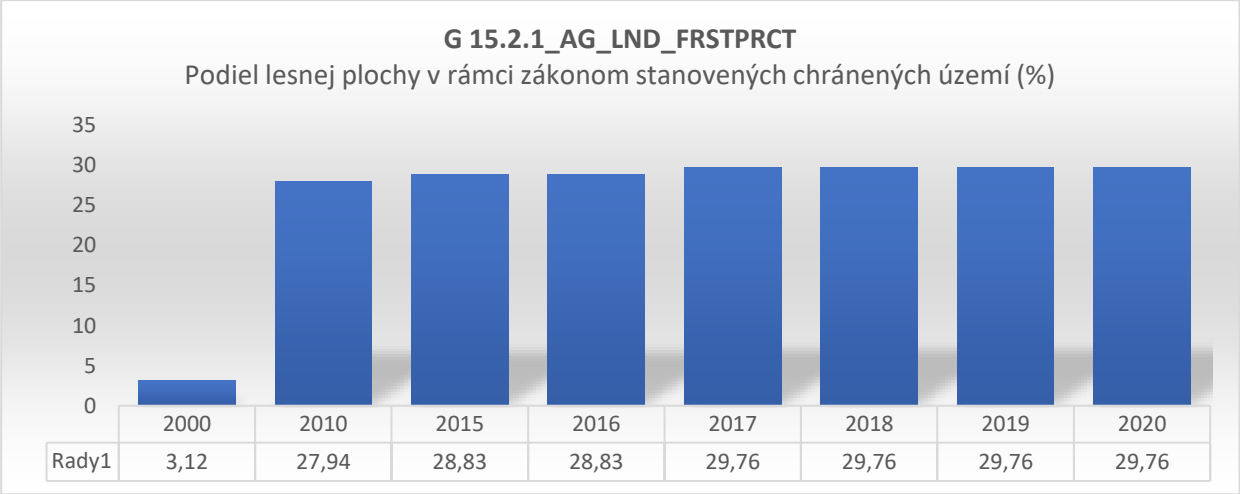

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_LND_FRSTPRCT
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn.: Oficiálna správa krajiny pre FAO (FRA 2020)

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Celkovo sa daný stav pri indikátoroch čiastkového cieľa 15.2.1 dosiahol najmä dlhodobým uplatňovaním lesníckej politiky na území SR v oblasti udržateľného hospodárenia v lesoch prostredníctvom programov starostlivosti o lesy ako aj realizáciou opatrení strategických dokumentov a uplatňovaním právnych predpisov v oblasti lesného hospodárstva a ochrany prírody a krajiny (napr. opatrení Národného lesníckeho programu, ktorý bol prijatý v roku 2007 a jeho akčných plánov, uplatňovaním zákona o lesoch a právnych predpisov vydaných na jeho základe, ako aj realizáciou určitých dobrovoľných opatrení podporujúcich udržateľné hospodárenie v lesoch Slovenska (akou je napr. certifikácia lesov). V súvislosti s vyhodnotením trendu čiastkového indikátora „Lesná oblasť v rámci nezávisle overenej schémy certifikácie lesného hospodárstva“ je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že viac ako 60 % lesov v SR je dobrovoľne certifikovaných v spojitosti so skutočnosťou, že 100 % lesov na Slovensku má vyhotovený program starostlivosti o lesy (nástroj SR na zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch). V súvislosti s vyhodnotením trendu čiastkového indikátora „Ročná čistá zmena lesnej plochy“ je potrebné konštatovať, že s ohľadom na charakter krajiny (napr.

urbanizovanosť, poľnohospodárska plocha, atď.) nie je možné očakávať výrazný nárast lesnatosti na území SR. Napriek tomu, že sa miera zvyšovania lesnatosti v sledovanom období spomalila, neznamená to, že sa SR zhoršuje v kontexte cieľa zameraného na dosiahnutie udržateľného hospodárenia v lesoch. Práve naopak, najmä skutočnosť, že SR má zabezpečené trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch prostredníctvom programov starostlivosti o lesy preukazuje, že cieľ, na ktorý je tento indikátor zameraný, sa plní."

Čiastkový cieľ 15.3 **Do roku 2030 bojovať proti rozširovaniu púští, obnovovať znehodnotenú pôdu, vrátane území postihnutých rozširovaním púští, suchom či záplavami, usilovať sa o dosiahnutie sveta, v ktorom už nedochádza k degradácii pôdy**

Indikátor 15.3.1 **Podiel pôdy, ktorá je znehodnotená, na celkovej ploche**

Definícia: Degradácia pôdy je definovaná ako zníženie alebo strata biologickej alebo ekonomickej produktivity a komplexnosti ornej pôdy zavlažovanej dažďom, zavlažovanej ornej pôdy alebo pastvín, lesov a lesných plôch v dôsledku kombinácie tlakov vrátane využívania pôdy a postupov hospodárenia. Túto definíciu prijalo a používa ju 196 krajín, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru OSN o boji proti desertifikácii (UNCCD).

T_15.3.1_AG_LND_DGRD

Podiel pôdy, ktorá je degradovaná na celkovej ploche pôdy (%)

4,0 %	Podiel degradovanej pôdy na celkovej rozlohe pôdy bol v roku 2015 **4,0** %.

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ AG_LND_DGRD
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

V poslednom desaťročí bolo prijatých niekoľko globálnych/regionálnych cieľov a iniciatív na zastavenie a zvrátenie degradácie pôdy a obnovu znehodnotenej pôdy. Počnúc rokom 2010 medzi ne patria ciele v oblasti biodiverzity z Aichi, z ktorých jeden je zameraný na obnovu najmenej 15 % degradovaných ekosystémov; Bonnská výzva a jej regionálne iniciatívy na obnovu viac ako 150 miliónov hektárov; a najnovšie SDGs, najmä cieľ SDG 15.3.

Kvantitatívne posúdenia a zodpovedajúce mapovanie na vnútroštátnej úrovni, ako sa vyžaduje v tomto indikátore, pomáha krajinám stanoviť najmä politické a plánovacie priority medzi rôznymi oblasťami pôdnych zdrojov:

- identifikovať horúce miesta a plánovať opatrenia na nápravu, a to aj prostredníctvom ochrany, obnovy, rekultivácie a udržateľného riadenia pôdnych zdrojov, a
- riešiť vznikajúce tlaky s cieľom pomôcť zabrániť degradácii pôdy v budúcnosti.

V SR podiel degradovanej pôdy na celkovej rozlohe pôdy bol v roku 2015 4,0 %.

Čiastkový cieľ 15.4 Do roku 2030 zabezpečiť zachovanie horských ekosystémov, vrátane ich biodiverzity, aby sa zvýšila ich schopnosť poskytovať výhody nevyhnutné pre udržateľný rozvoj

Indikátor 15.4.1 Zachovanie chránených území s dôležitou horskou biodiverzitou

Definícia: Indikátor Pokrytie významných lokalít horskej biodiverzity chránenými oblasťami zobrazuje časové trendy priemerného percentuálneho podielu jednotlivých významných lokalít horskej biodiverzity (t. j. tých, ktoré významne prispievajú ku globálnemu pretrvávaniu biodiverzity), ktoré sú pokryté vyhlásenými chránenými územiami a inými účinnými územnými ochrannými opatreniami (OECM).

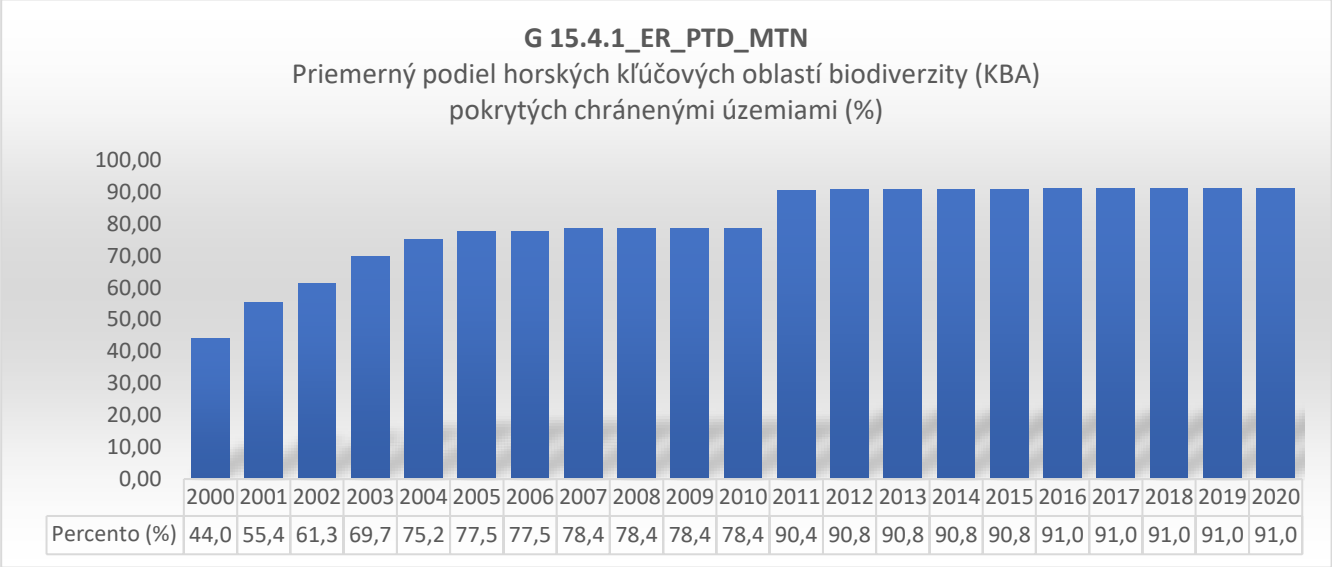

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Percento (%)	44,0	55,4	61,3	69,7	75,2	77,5	77,5	78,4	78,4	78,4	78,4	90,4	90,8	90,8	90,8	90,8	91,0	91,0	91,0	91,0	91,0

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ER_PTD_MTN
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Národná sústava chránených území (CHÚ) Slovenska v roku 2020 pozostávala z:

- **9 národných parkov (NP)**,
- **14 chránených krajinných oblastí (CHKO)** a
- 1 089 tzv. maloplošných chránených území

s celkovou rozlohou **1 147 582 ha** (bez vzájomných prekryvov), čo tvorí **23,4 %** rozlohy SR.

Prehľad počtu a výmery chránených území (2020) je uvedený v tabuľke.
T 15.1.2_SVK_1_Prehľad počtu a výmery chránených území (2020)

Národná sústava CHÚ Slovenska je lokalizovaná **prevažne v horských oblastiach**, ktoré zaberajú 72 % výmery SR. Najväčší podiel z rozlohy horských geomorfologických oblastí zaberajú chránené územia v Poloninách (91,62 %), Stredných Beskydách (60,95 %), Fatransko-tatranskej oblasti (52,37 %). Podiel výmery CHÚ z celkovej rozlohy SR je zobrazený v grafe G 15.1.2_SVK_5_Podiel výmery CHÚ z celkovej rozlohy SR_2.

Podiel tzv. **„veľkoplošných“ CHÚ** (VCHÚ = CHKO, NP a OP NP) k celkovej ploche Slovenska predstavuje 22,49 % a je dlhodobo viac-menej stabilná.

Na základe hodnotenia stavu biotopov európskeho významu na Slovensku za obdobie rokov 2013 – 2018 sa až 60 % biotopov nachádza v nepriaznivom stave.

G 15.4.1_SVK_1_Hodnotenia stavu biotopov európskeho významu na Slovensku

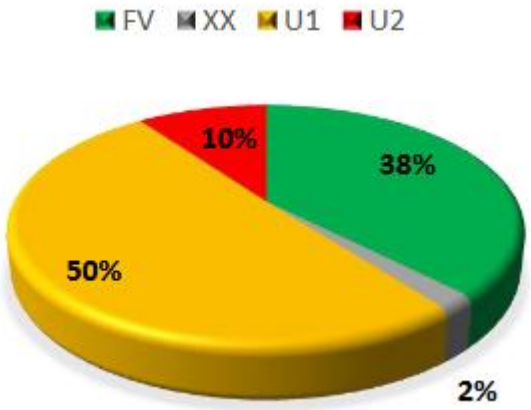

Zdroj: *Černecký, J., Čuláková, J., Ďuricová, V., Saxa, A., Andráš, P., Ulrych, L., Šuvada, R., Galvánková, J., Lešová, A., Havranová, I. 2020. Správa o stave biotopov a druhov európskeho významu za obdobie rokov 2013 – 2018 v SR. Banská Bystrica: ŠOP SR, 109 pp, ISBN 978-80-8184-076-0.*
FV – priaznivý, XX – neznámy, U1 – nepriaznivý - nevyhovujúci, U2 – nepriaznivý - zlý

Zmeny v ochranárskych statusoch vybraných hodnotených biotopov medzi reportingovými cyklami ukazuje nasledovná tabuľka:

T_15.4.1_SVK_2_Prehľad a porovnanie hodnotení biotopov horských ekosystémov chránených podľa smernice o biotopoch v rámci alpského (ALP) biogeografického regiónu

Skupina	Typ biotopu	Kód	Rok	ALP
Lesné biotopy	Horské smrekové lesy	9410	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
	Smrekovcovo-limbové lesy	9420	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Bukové a jedľové kvetnaté lesy	9130	2019	U1x
			2013	FV
			2007	FV
	Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách	91D0	2019	U1-
			2013	U1-
			2007	U1-
	Kyslomilné bukové lesy	9110	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Vápnomilné bukové lesy	9150	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Javorovo-bukové horské lesy	9140	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy	91Q0	2019	FVx
			2013	FV

			2007	FV
Skalné biotopy	Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánneho stupňa	8120	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Caves not open to the public	8310	2019	FV
			2013	XX
			2007	XX
	Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa	8160	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	8230	2019	FVx
			2013	XX
			2007	XX
	Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8220	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Silikátové skalné sutiny v montánnom až alpínskom stupni	8110	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
Slatiny a rašeliniská	Aktívne vrchoviská	7110	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
	Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	7120	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
Travinno bylinné biotopy	Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty	6170	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
	Bezkolencové lúky	6410	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
	Horské kosné lúky	6520	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
	Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi	6110	2019	FV
			2013	FV
			2007	U1
	Dealpínske travinnobylinné porasty	6190	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Alpínske trávinnobylinné porasty na silikátovom substráte	6150	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1
		6230	2019	U1-

	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte		2013	U1-
			2007	U1
	Subpanónske travinnobylinné porasty	6240	2019	U1-
			2013	U1-
			2007	U1
Vresoviská a kríčkové biotopy	Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni	4060	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Kosodrevina	4070	2019	FVx
			2013	FV
			2007	FV
	Spoločenstvá subalpínskych krovín	4080	2019	FV
			2013	U1=
			2007	U1
Vodné biotopy	Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov	3220	2019	U1x
			2013	FV
			2007	U1
	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou	3230	2019	U1x
			2013	FV
			2007	U1
	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia so Salix eleagnos	3240	2019	U1=
			2013	U1=
			2007	U1

Zdroj: *Černecký, J., Čuláková, J., Ďuricová, V., Saxa, A., Andráš, P., Ulrych, L., Šuvada, R., Galvánková, J., Lešová, A., Havranová, I. 2020. Správa o stave biotopov a druhov európskeho významu za obdobie rokov 2013 – 2018 v SR. Banská Bystrica: ŠOP SR, 109 pp, ISBN 978-80-8184-076-0.*

FVx = priaznivý a trend stavu je neznámy,
U1+ = nepriaznivý – nevyhovujúci, ale zlepšujúci sa,
U1= = nepriaznivý – nevyhovujúci, ale stabilný,
U1- = nepriaznivý – nevyhovujúci a zhoršujúci sa,
U1x = nepriaznivý – nevyhovujúci a trend stavu je neznámy

Ciele stanovené SR pre oblasť chránených území s dôležitou horskou biodiverzitou:

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) (2019)

Ciele bude potrebné aktualizovať, aby boli v súlade so Stratégiou EÚ v oblasti ochrany biodiverzity, pripravovaným legislatívnym návrhom EÚ týkajúceho sa degradovaných ekosystémov a aj s pripravovaným globálnym rámcom pre ochranu biodiverzity po roku 2020.

2.1 Zastaviť stratu biodiverzity

- Do roku 2030 bude obnovených minimálne 15 % degradovaných ekosystémov na Slovensku.
- Zabezpečí sa ochrana lokalít pralesov a ich zvyškov a vhodný manažment v ich ochranných pásmach.

Ciele SR pre oblasť chránených území s dôležitou horskou biodiverzitou: sú súčasťou Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014) a bližšie sú popísané pri indikátore 15.1.2.

Indikátor 15.4.2 Index pokrytia horských oblastí zelenou vegetáciou

Definícia: Index pokrytia horských oblastí zelenou vegetáciou (MGCI) je určený na meranie rozsahu a zmien zelenej vegetácie v horských oblastiach - t. j. lesov, kríkov, stromov, pasienkov, ornej pôdy atď. - s cieľom monitorovať pokrok pri dosahovaní cieľa pre hory. MGCI je definovaný ako percento zelenej pokrývky na celkovej ploche horského regiónu danej krajiny a za daný vykazovaný rok. Cieľom indexu je monitorovať vývoj zelenej pokrývky a tým posúdiť stav ochrany horských ekosystémov.

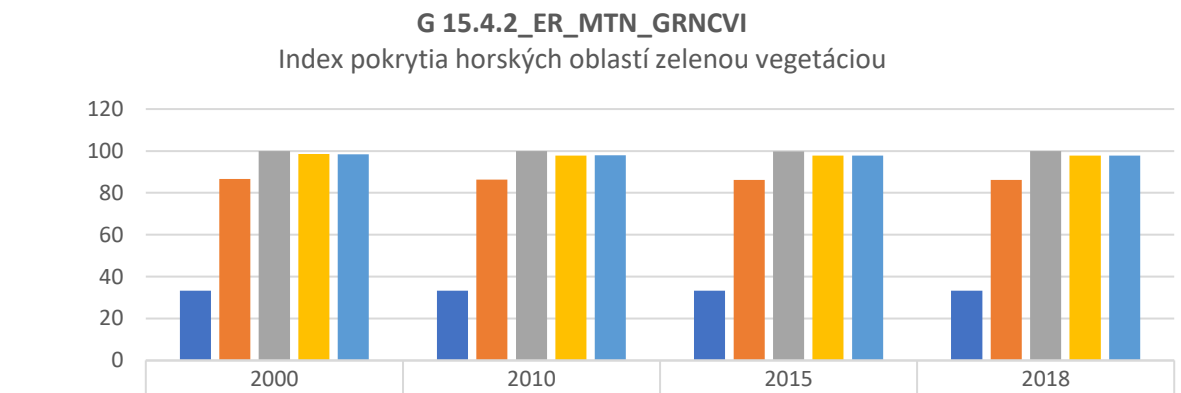

	2000	2010	2015	2018
3	33,33333	33,33333	33,33333	33,33333
4	86,59148	86,25731	86,17377	86,17377
5	99,96191	99,88572	99,83493	99,87302
6	98,50199	97,84734	97,84246	97,84062
NV celkom	98,46951	97,86918	97,85929	97,86094

Zdroj: Databáza OSN, globálne údaje z monitorovania_ ER_MTN_GRNCVI
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn.: FAO odhady.

Vyhodnotenie trendu

Vysvetlivky:

Horská nadmorská výška	3	Nadmorská výška 2500-3500 metrov
Horská nadmorská výška	4	Nadmorská výška 1500-2500 metrov a sklon svahu > 2
Horská nadmorská výška	5	Nadmorská výška 1000-1500 metrov a sklon > 5 alebo miestne výškové rozpätie (LER v okruhu 7 km) > 300 metrov
Horská nadmorská výška	6	Nadmorská výška 300-1000 metrov a miestny výškový rozsah (v okruhu 7 kilometrov) > 300 metrov
Horská nadmorská výška	NV celkom	Všetky nadmorské výšky

Analytický vstup:

Horské ekosystémy sú dôležitými centrami biodiverzity, ktoré poskytujú cenné ekosystémové služby horným a dolným tokom riek. Hory sú však veľmi krehké a ľahko ich ovplyvňujú prírodné aj antropogénne faktory. Medzi ne môže patriť zmena klímy, prírodné riziká, ako sú zosuvy pôdy a záplavy, neplánované rozširovanie poľnohospodárstva, neplánovaná urbanizácia, ťažba dreva a rekreačné aktivity. Degradácia horských ekosystémov, ako napríklad strata ľadovcovej pokrývky, horskej biodiverzity a zelene, ovplyvní schopnosť ekosystému zásobovať vodou nižšie po prúde. Strata lesného a vegetačného krytu zníži schopnosť ekosystému zadržiavať pôdu a zabrániť zosuvom pôdy a záplavám v dolnom toku.

Monitorovanie zmien horskej vegetácie preto poskytuje informácie o stave horských ekosystémov. Monitorovanie MGCI v priebehu času môže poskytnúť informácie o rozsahu zmien vegetácie a o celkovom stave horského ekosystému. Hodnotenie zmien zelenej pokrývky diferencovanej podľa nadmorskej výšky je dôležité pre pochopenie zmien, ktoré sa v horských oblastiach dejú v dôsledku vplyvu sklonu, aspektu a nadmorskej výšky horského terénu na ekosystém.

Hodnoty MGCI by sa však mali interpretovať opatrne. Neposkytuje podrobné informácie o zmene druhov, zmene hranice lesa alebo oblastí dažďového tieňa. Pochopenie zmien druhového zloženia a hranice lesa bude dôležité pri identifikácii dlhodobých vplyvov zmeny klímy v horských oblastiach. Analýza vegetačných zmien v jednotlivých výškových zónach v priebehu času pomôže pri určovaní vhodných manažmentových a adaptačných opatrení.

V niektorých prípadoch môže zvýšenie hodnoty indikátora vo vysokých výškových triedach znamenať aj prenikanie vegetácie na plochy, ktoré predtým pokrývali ľadovce alebo iné trvalé alebo polotrvalé vrstvy ľadu alebo snehu, v dôsledku globálneho otepľovania v dôsledku zmeny klímy. Takúto zmenu možno sledovať pomocou súčasnej metodiky a zodpovedajúcim spôsobom ju označiť na úrovni dezagregovaných údajov podľa typu krajinnej pokrývky a výškovej triedy, aby sa tento prípad odlíšil od všeobecného želaného trendu zvyšovania zelenej pokrývky hôr.

V SR mierne poklesol index pokrytia horských oblastí zelenou vegetáciou v nadmorskej výške od 300 do 1 000 m z hodnoty 98 na 97.

Čiastkový cieľ 15.5 Prijať neodkladné a dôrazné opatrenia na znižovanie degradácie prirodzeného prostredia, zastaviť straty v biodiverzite a do roku 2020 chrániť a zabraňovať vyhynutiu ohrozených druhov

Indikátor 15.5.1 Index ohrozených druhov na červenom zozname

Definícia: Index Červeného zoznamu meria zmenu celkového rizika vyhynutia v skupinách druhov. Je založený na skutočných zmenách počtu druhov v jednotlivých kategóriách rizika vyhynutia v Červenom zozname ohrozených druhov IUCN (www.iucnredlist.org) a je vyjadrený ako zmeny v indexe v rozsahu od 0 do 1.

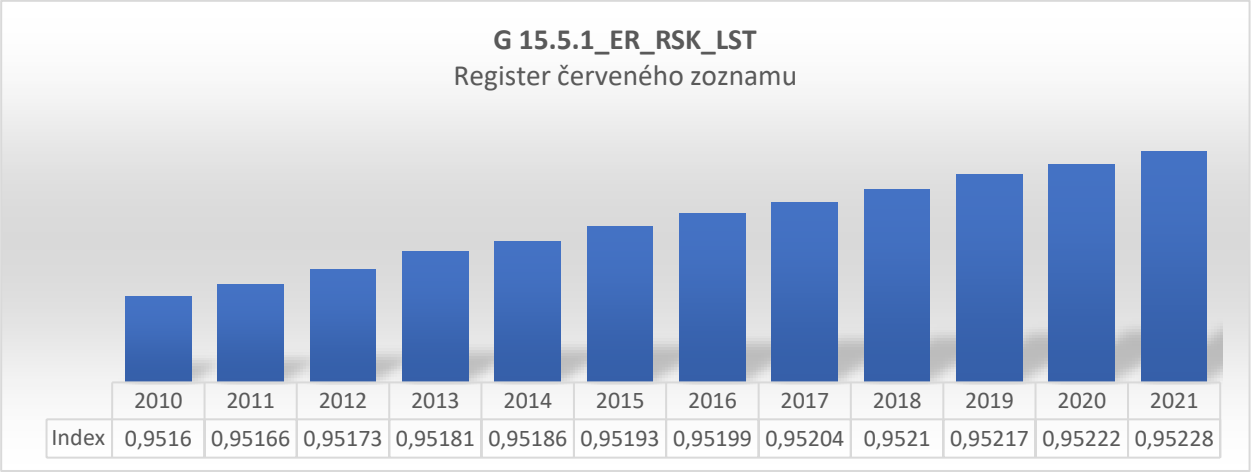

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Index	0,9516	0,95166	0,95173	0,95181	0,95186	0,95193	0,95199	0,95204	0,9521	0,95217	0,95222	0,95228

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ ER_RSK_LST
Stiahnuté: 19.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

V SR je, podľa aktuálnych **červených zoznamov,** v súčasnosti **ohrozených 1 047 druhov nižších rastlín (13,6 %)** (v kategóriách CR – kriticky ohrozené, EN – ohrozené a VU – zraniteľné, podľa IUCN), pričom je ohrozená skoro polovica machorastov a skoro štvrtina lišajníkov. Z **vyšších rastlín** je ohrozených **527 druhov (14,6 %)**.

Najviac kriticky ohrozených druhov flóry SR pochádza z biotopov globálne ohrozených v celej strednej Európe (rašeliniská, mokrade, zaplavované lúky, slaniská, piesky). Základnou príčinou ohrozenia rastlín je práve priama alebo nepriama deštrukcia týchto stanovíšť, pričom niekde doteraz nepoznáme ich pravé príčiny.

Podľa **aktuálnych červených zoznamov živočíchov** je spolu ohrozených **1 636 bezstavovcov (6,6 %)** a **100** taxónov **stavovcov (24,2 %)**, pričom stav ich ohrozenosti je čoraz významnejší.

Medzi **najviac ohrozené bezstavovce** patria švábv (44,4 %), podenky (34,2 %), vážky (33,3 %) a tiež mäkkýše a pavúky (do 30 %). Zo **stavovcov** sú najviac ohrozené mihule (100 %) a obojživelníky s plazmi (nad 40 %).

Medzi najlepšie preskúmané taxóny patria **vtáky,** tieto slúžia ako indikátory stavu biodiverzity a biologického zdravia ekosystémov, ktoré obývajú. Ohrozená z nich je skoro **jedna štvrtina** (24,2 %).

Ciele stanovené SR pre oblasť ohrozenosti druhov, resp. červených zoznamov:

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) (2019)

2.1 Zastaviť stratu biodiverzity

- Vytvoria sa podmienky pre minimalizovanie negatívnych vplyvov antropogénnej činnosti, vrátane dopadov zmeny klímy, spôsobujúcich znižovanie biologickej rozmanitosti rastlinných a živočíšnych druhov a stratu biotopov a zlepší sa vymožiteľnosť práva v oblasti ochrany prírody.
- Štátne organizácie v spolupráci s vedeckými inštitúciami, odbornými organizáciami a mimovládnymi organizáciami budú pravidelne aktualizovať červené zoznamy ohrozených druhov a biotopov a navrhovať opatrenia na ich záchranu.
- Na národnej úrovni sa v súvislosti s obchodovaním s ohrozenými druhmi, s ohľadom na aplikačnú prax, prijmú nové regulácie a zohľadnia sa problémy s implementáciou a vymáhaním súčasných národných právnych noriem.
- Využívanie ubúdajúcich, zraniteľných a sťahovavých druhov chránených živočíchov bude zabezpečované v súlade s medzinárodnými záväzkami SR.

Ciele SR pre oblasť ohrozenosti druhov, resp. červených zoznamov platné do roku 2020 a ich vyhodnotenie:

Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)

Oblasť A Ochrana prírody

Cieľ A.1 Zastaviť zhoršovanie stavu všetkých druhov a biotopov, najmä tých, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ a dosiahnuť výrazné a merateľné zlepšenie ich stavu

Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej Národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)

Cieľ A.1

Opatrenie A.1.1 Dôsledne implementovať smernicu o vtákoch a smernicu o biotopoch, prijaté rezolúcie a rozhodnutia orgánov medzinárodných dohovorov, organizácií a programov a zlepšenú národnú legislatívu na posilnenie ochrany druhov a biotopov a tiež prepojiť siete chránených území na vedeckej báze

Úlohy:

4. Zabezpečiť vypracovanie a aktualizáciu červených zoznamov ohrozených druhov

V roku 2014 bol v rámci medzinárodného projektu programu Juhovýchodná Európa, BioREGIO Carpathians, spracovaný návrh regionálneho červeného zoznamu lesných a nelesných biotopov a druhov celých Karpát [Kadlečík J. (ed.) (2014): Carpathian Red List of forest habitats and species, Carpathian List of invasive alien species (draft). Štátna ochrana prírody SR, 234 pp.], v rámci ktorého boli prehodnocované aj národné červené zoznamy vyšších rastlín karpatskej časti Slovenska [Turis P., Kliment J., Feráková V., Dítě D., Eliáš P., Hrivnák R., Košťál J., Šuvada R., Mráz P. & Bernátová D. (2014): Red List of vascular plants of the Carpathian part of Slovakia. – Thaisia – J. Bot. 24 (1): 35-87], mäkkýšov, pavúkov, vážok, rovnokrídlovcov, denných motýľov, rýb, mihulí, obojživelníkov, plazov, vtákov a cicavcov. Návrh červeného zoznamu Karpát bol v roku 2015 predložený príslušným orgánom Karpatského dohovoru a v súčasnosti sa pripravuje schválenie prvých červených zoznamov konferenciou zmluvných strán Karpatského dohovoru. Niektoré zoznamy však vyžadujú doplnenie, revíziu a následnú akceptáciu na celokarpatskej úrovni.

V roku 2015 bola publikovaná Aktualizácia národného červeného zoznamu rastlín Slovenska – Červený zoznam papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska, 5. vydanie (Eliáš P. jun., Dítě D., Kliment J., Hrivnák R. & Feráková V. (2015): Red List of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). Biologia, 70 (2): 218-228)]. V roku 2014 bol vydaný aj aktualizovaný červený zoznam vtákov Slovenska [Demko M., Krištín A. & Pačenovský S. (2014): Červený zoznam vtákov Slovenska. SOS/BirdLife Slovensko, 52 pp.]. V rokoch 2016 – 2019 boli vykonané práce na príprave aktualizovaného červeného zoznamu cicavcov Slovenska.

V roku 2020 bol publikovaný červený zoznam machov (Katarína Mišíková, Katarína Godovičová, Pavel Širka, Rudolf Šoltés, 2020: Checklist and Red List of mosses (Bryophyta) of Slovakia. Biologia (2020), 75: 21–37.).

Čiastkový cieľ 15.6 Zabezpečiť spravodlivé rozdeľovanie prínosov vyplývajúcich z využívania genetických zdrojov a podporovať zodpovedajúci prístup k týmto zdrojom

Indikátor 15.6.1 Počet krajín, ktoré prijali legislatívne, administratívne a politické rámce na zabezpečenie spravodlivého a rovnocenného rozdelenia výhod

Definícia: Indikátor je definovaný ako počet krajín, ktoré prijali legislatívne, administratívne a politické rámce na zabezpečenie spravodlivého a rovnocenného zdieľania výhod. Vzťahuje sa na úsilie krajín implementovať Nagojský protokol o prístupe ku genetickým zdrojom a spravodlivom rovnocennom spoločnom využívaní prínosov vyplývajúcich z ich používania k Dohovoru o biologickej diverzite (ďalej len „Nagojský protokol“), ktorý vstúpil do platnosti v roku 2014 a Medzinárodnej zmluve o genetických zdrojoch rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo (2001). Súčasne prebiehajú rokovania na úrovni UNCLOS o vytvorení nástroja zabezpečujúceho spravodlivé rozdeľovanie prínosov vyplývajúcich z

používania genetických zdrojov, prístup ku ktorým bol vykonaný za hranicami národnej jurisdikcie.

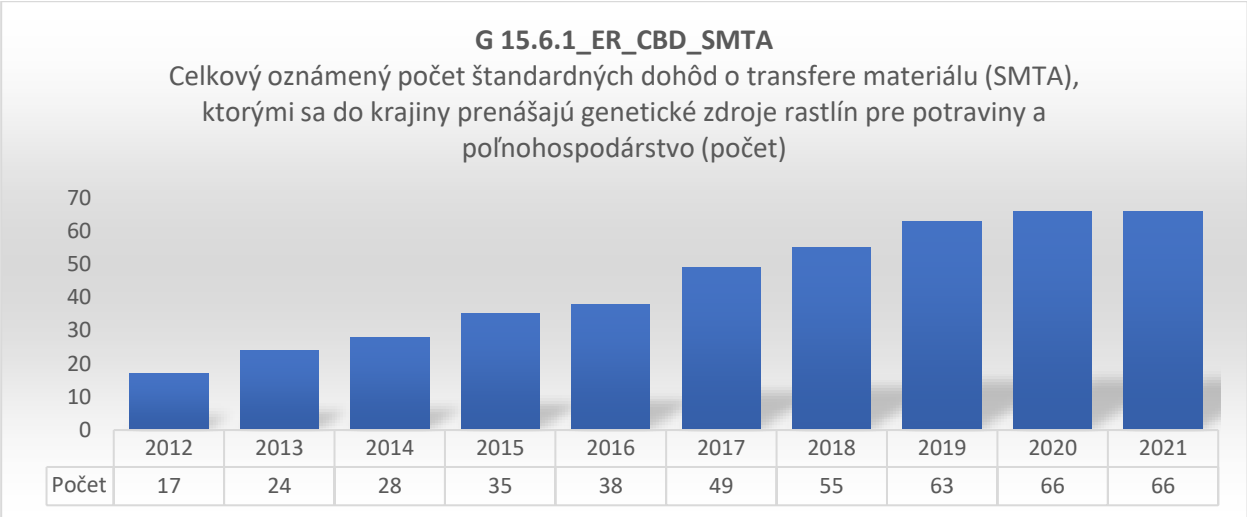

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ ER_CBD_SMTA
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn. Kumulatívne hodnoty

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Indikátor 15.6.1 priamo meria pokrok, ktorý krajiny dosiahli pri vytváraní legislatívnych, administratívnych alebo politických rámcov týkajúcich sa prístupu ku genetickým zdrojom a spoločného využívania prínosov (ABS). Rozvíjaním svojich rámcov ABS krajiny prispievajú k dosiahnutiu cieľa 15.6 SDG a k zachovaniu a udržateľnému využívaniu biologickej a genetickej diverzity.

Pokrok v tomto indikátore sa hodnotí prostredníctvom merania nárastu počtu krajín, ktoré prijali legislatívne, administratívne a politické opatrenia v oblasti ABS a ktoré sprístupnili tieto informácie v informačnom stredisku ABS a prostredníctvom online systému podávania správ o dodržiavaní medzinárodnej zmluvy v súvislosti s rastlinnými genetickými zdrojmi pre výživu a poľnohospodárstvo.

SR ratifikovala Nagojský protokol v roku 2015. Pre SR nadobudol platnosť 28. 3. 2016. Do legislatívy EÚ bol implementovaný nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 511/2014 o opatreniach na zaistenie súladu pre používateľov Nagojského protokolu o prístupe ku genetickým zdrojom a spravodlivom a rovnocennom spoločnom využívaní prínosov vyplývajúcich z ich používania v Únii (ďalej len „nariadenie EÚ č. 511/2014“) a následne do legislatívy SR Zákonom č. 263/2015 Z. z. o pôsobnosti pre oblasť prístupu ku genetickým zdrojom a využívaní prínosov vyplývajúcich z ich používania (ďalej len „zákon č. 263/2015 Z. z.“). Predmetné nariadenie a zákon predstavujú základný nástroj pre zabezpečenie prístupu ku genetickým zdrojom v súlade s požiadavkami krajiny pôvodu genetického zdroja. Na rozdiel od ITPGRFA, ktorá je podľa nariadenia EÚ č. 511/2014 špecializovaným nástrojom, zákon č. 263/2015 Z. z. pracuje výlučne na bilaterálnom princípe (t. j. na základe predbežného informovaného súhlasu a vzájomne dohodnutých podmienok medzi krajinou pôvodu genetického zdroja a používateľom) a multilaterálny prístup zatiaľ nebol na úrovni Nagojského protokolu dohodnutý. Slovenská inšpekcia životného prostredia vykonáva podľa zákona 263/2015 Z. z. pravidelné kontroly používateľov genetických zdrojov.

Od roku 2012 do roku 2021 SR oznámila 66 štandardných dohôd o transfere materiálu, ktorými sa do krajiny prenášajú genetické zdroje rastlín pre potraviny a poľnohospodárstvo.

Čiastkový cieľ 15.b **Mobilizovať značné prostriedky zo všetkých zdrojov na všetkých úrovniach na financovanie udržateľného hospodárenia s lesmi a poskytnúť rozvojovým krajinám zodpovedajúce stimuly na zlepšenie tohto hospodárenia, vrátane ochrany a obnovy lesov**

Indikátor 15.b.1 ***(a)* Oficiálna rozvojová pomoc na zachovanie a udržateľné využívanie biodiverzity a *(b)* generované príjmy a finančné prostriedky mobilizované ekonomickými nástrojmi súvisiacimi s biodiverzitou**

Definícia: Ide o dva indikátory:

a) oficiálna rozvojová pomoc na ochranu a udržateľné využívanie biodiverzity,
ktorá je definovaná ako hrubé platby celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) od všetkých poskytovateľov na biodiverzitu.
b) príjmy a financie mobilizované z ekonomických nástrojov relevantných pre biodiverzitu,
definované ako príjmy a financie mobilizované z ekonomických nástrojov relevantných pre biodiverzitu, ktoré zahŕňajú dane, poplatky a platby súvisiace s biodiverzitou a pozitívne dotácie. (V súčasnosti prebieha nová práca na zbere údajov o platbách za ekosystémové služby a kompenzáciách biodiverzity-vrátane financií, ktoré sa mobilizujú na podporu biodiverzity).

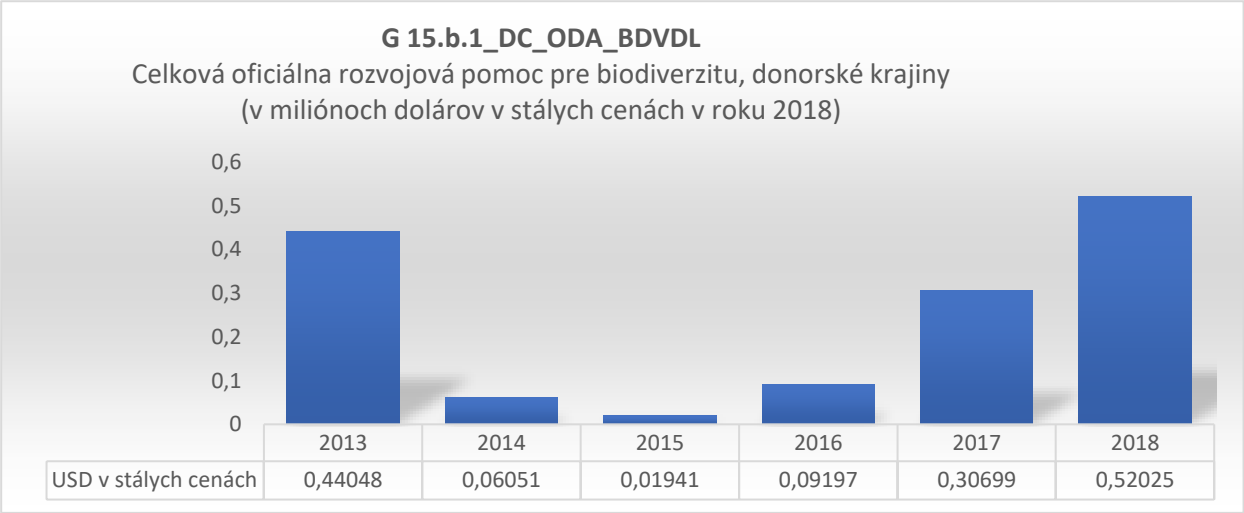

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ DC_ODA_BDVDL
Stiahnuté: 19.10.2021
Pozn. 1.: Záväzky | Na základe údajov OECD, CRS, 2020 |
v miliónoch USD v stálych cenách v roku 2018 | Ostatné oficiálne toky nie sú vyznačené v biodiverzite
Pozn. 2: Indikátory 15.a.1 a 15.b.1 sú totožné

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Poskytovanie Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) SR sa riadi Zákonom č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení Zákona č. 281/2019 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) a strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR na príslušné päťročné obdobie. Podpora udržateľného rozvoja v partnerských krajinách je podľa

zákona súčasťou základnej charakteristiky rozvojovej spolupráce SR. Aktuálna platná Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 považuje Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, a teda aj SDGs, za jedno zo svojich troch hlavných východísk.

Jedným zo štyroch rámcových cieľov stratégie je zlepšenie životného prostredia obyvateľov partnerských krajín prostredníctvom realizácie opatrení na zmiernenie zmeny klímy a prispôsobenie sa zmene klímy, podpory efektívnosti vodného, odpadového a lesného hospodárstva, zabezpečenia prístupu k vode a sanitácii, podpory energetickej bezpečnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie. V prakticky vo všetkých partnerských krajinách ODA SR s výnimkou jednej je SDG č. 15 jednou zo sektorových priorít spolupráce.

Vo všetkých programoch rozvojovej spolupráce je zároveň jedným zo sledovaných prierezových tematických aspektov podpora zmierňovania zmeny klímy (mitigácie), posilnenie schopnosti adaptácie na zmenu klímy a zvyšovanie odolnosti, ochrana prírody, biodiverzity a pôdy, monitorovanie životného prostredia. Organizácie implementujúce ODA SR sú na základe riadiacich i metodických nástrojov vedené k väčšiemu dôrazu na implementáciu tejto témy. Strednodobá stratégia ODA SR na roky 2019 – 2023 taktiež ukladá zameranie sa na implementácia Dohovoru o biologickej diverzite (CBD) a jeho *Aichi* biodiverzitných cieľov, ako aj ďalších medzinárodných biodiverzitne orientovaných dohovorov.

Súčasťou predmetnej strednodobej stratégie je indikatívny nezáväzný finančný plán na dosiahnutie objemu poskytovanej ODA SR na úrovni 0,33 % hrubého národného dôchodku SR do roku 2030. Tento indikatívny a nezáväzný plán uvažuje o nominálnom ročnom raste ODA SR v rozmedzí 6 % - 14% na úrovni celkového portfólia ODA SR. Na jednotlivé ciele rozvojovej spolupráce SR však tento plán nie je rozpočítaný. Trend za roky 2013-2021 naznačuje, že väčšina čiastkových kategórií ODA SR rastie proporcionálne s nárastom celkového ročného úhrnu ODA SR.

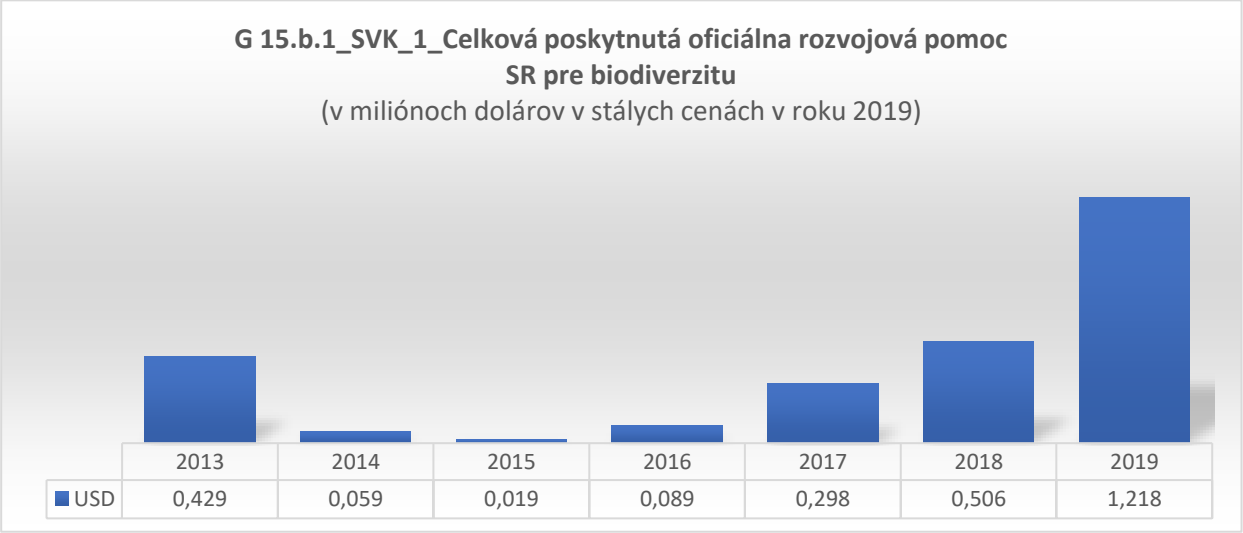

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
USD	0,429	0,059	0,019	0,089	0,298	0,506	1,218

Zdroj: Databáza OECD.stat Creditor reporting system
Stiahnuté: 4.2.2022
Pozn. 1.: Záväzky | Úhrn celkovej bilaterálne alokovateľnej pomoci zo SR | v miliónoch USD v stálych cenách v roku 2019

Vyhodnotenie trendu

Cieľ 16 Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja. Poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach

Čiastkový cieľ 16.1 Výrazne znížiť všetky formy násilia a s tým súvisiacu mieru úmrtnosti na celom svete

Indikátor 16.1.4 Podiel obyvateľov, ktorí sa cítia bezpečne, keď idú sami v oblasti, kde žijú

Definícia: Tento indikátor sa týka podielu obyvateľov (dospelých), ktorí sa cítia bezpečne, keď chodia sami vo svojom okolí.

T_16.1.4_VC_SNS_WALN
Podiel obyvateľov, ktorí sa cítia bezpečne, keď chodia sami po okolí svojho bydliska (%)

74 %	V roku 2013 sa **74 %** obyvateľov cítilo bezpečne, keď chodili sami po okolí svojho bydliska.

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ VC_SNS_WALN
Stiahnuté: 22.10.2021
Pozn.: Údaje sa týkajú názoru/pohľadu respondenta na úroveň bezpečnosti, ktorú pociťuje v oblasti v blízkosti svojho bydliska (ktorí odpovedali, že sa cítia "veľmi bezpečne" alebo "pomerne bezpečne"). Zdroj: Štatistika o príjmoch a životných podmienkach, EU SILC 2013

Vyhodnotenie trendu

Nedostatok informácií, krátky časový rad

Analytický vstup:

Koncept "strachu z kriminality" sa používa v zisťovaniach, pri ktorých je spravodajskou jednotkou domácnosť. Je dôležité pochopiť, že "strach z kriminality" je jav, ktorý je oddelený od výskytu kriminality a ktorý môže byť dokonca do značnej miery nezávislý od skutočnej skúsenosti, keďže vnímanie kriminality a z neho vyplývajúci strach z nej je sprostredkovaný viacerými faktormi, ako je povedomie o kriminalite, verejná diskusia a médiá a osobné okolnosti. Napriek tomu je "strach z kriminality" sám osebe dôležitým indikátorom, pretože vysoká miera strachu môže negatívne ovplyvniť pohodu a viesť k obmedzeniu kontaktov s verejnosťou, zníženiu dôvery a aktivít, a tým k prekážke rozvoja.

Čiastkový cieľ 16.2 Skoncovať so zneužívaním, vykorisťovaním a obchodom s ľuďmi, a so všetkými formami násilia na deťoch a ich mučením

Indikátor 16.2.2 Počet obetí obchodu s ľuďmi na 100 000 obyvateľov podľa pohlavia, veku a spôsobu zneužitia

Definícia: Indikátor je definovaný ako pomer medzi celkovým počtom obetí obchodovania s ľuďmi zistených alebo žijúcich v krajine a počtom obyvateľov žijúcich v krajine vyjadrený na 100 000 obyvateľov. Podľa

článku 3 písm. a) doplňujúceho Protokolu o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi (ďalej len „doplňujúci Protokol“) k Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu sa obchodovaním s ľuďmi rozumie verbovanie, preprava, odovzdanie, prechovávanie alebo prevzatie ľudí pod hrozbou alebo použitím násilia alebo iných foriem donucovania, únosu, podvodu, ľsti, zneužitia právomoci alebo zraniteľného postavenia, alebo prijatia, alebo poskytnutia platieb alebo prospechu na dosiahnutie súhlasu osoby majúcej kontrolu nad inou osobou s cieľom vykorisťovania. Vykorisťovanie zahŕňa minimálne vykorisťovanie prostitúcie iných alebo iné formy sexuálneho vykorisťovania, nútenú prácu alebo služby, otroctvo alebo praktiky podobné otroctvu, nevoľníctvo alebo odoberanie orgánov. Podľa článku 3 písm. b) doplňujúceho Protokolu k Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu sa súhlas obete obchodovania s cieľom jej vykorisťovania uvedeného v písmene a) tohto článku považuje za irelevantný, ak bol použitý ktorýkoľvek zo spôsobov uvedených v písmene a). Podľa článku 3 písm. c) doplňujúceho Protokolu k Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu verbovanie, preprava, odovzdanie, prechovávanie alebo prijímanie detí s cieľom ich vykorisťovania je považované za „obchodovanie s ľuďmi“ dokonca aj v prípade, keď nie sú použité spôsoby uvedené v písmene a) tohto článku. Podľa článku 3 písm. d) doplňujúceho Protokolu k Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu sa dieťaťom rozumie akákoľvek osoba mladšia ako osemnásť rokov.“.

G 16.2.2_VC_HTF_DETV

Zistené obete odchodovania s ľuďmi podľa veku a pohlavia (číslo)

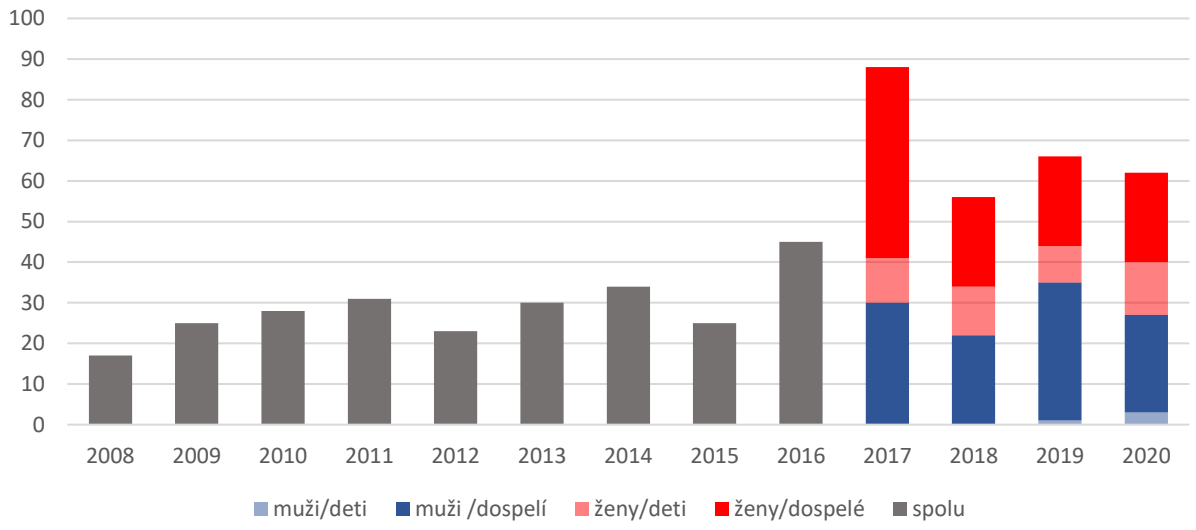

Vyhodnotenie trendu

T_16.2.2_SVK_1_Zistené obede obchodovania s ľuďmi podľa veku a pohlavia (počet)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
muži/deti												1	3

muži /dospelí										30	22	34	24
ženy/deti										11	12	9	13
ženy/dospelé										47	22	22	22
spolu	**17**	**25**	**28**	**31**	**23**	**30**	**34**	**25**	**45**	**88**	**56**	**66**	**62**

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ VC_HTF_DETV - total,
Situačná správa pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi v SR za rok 2017, 2018, 2019 a 2020 (členenie podľa pohlavia a veku)
Stiahnuté: 22.10.2021
Pozn.: Údaje týkajúce sa jednej krajiny, ale pochádzajúce z rôznych typov zdrojov, by sa medzi sebou nemali porovnávať.

Analytický vstup:

Počet obetí obchodovania s ľuďmi sa medzi rokmi 2008 až 2020 zvyšoval, v roku 2020 dosiahol hodnotu 62 obetí. Medzi rokmi 2017 až 2020 počet obetí dospelých mužov a žien klesol, zatiaľ čo počet obetí detí sa zvýšil.

Vláda SR uznesením č. 495 z 6. novembra 2018 schválila v poradí už piaty strategický dokument pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi s názvom: Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023.

Hlavným cieľom národného programu je zavedenie koordinovaného systému s cieľom znižovania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi, t. j. zúženie priestoru pre páchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi s ohľadom na aktuálne trendy a vývoj situácie v predmetnej oblasti, čo v sebe zahŕňa orientáciu na páchateľa a potenciálne obete. Na pokrytie oboch strán je potrebné zamerať sa aj na posilnenie existujúcich nástrojov, ktoré sa dlhoročnou praxou osvedčili, ako aj na nové nástroje boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré reflektujú na nové trendy v oblasti páchania trestnej činnosti.

Dokument je zameraný na potláčanie boja proti obchodovaniu s ľuďmi, teda na zníženie rizika u potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj na zabezpečenie poskytovania priamej pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi v súlade s medzinárodnými a európskymi štandardmi a záväzkami SR v tejto oblasti.

Na dosiahnutie hlavného cieľa Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 - 2023 sa venuje pozornosť čiastkovým oblastiam, ktoré sú vyjadrené v skratke 4 P:

„Prevention" (prevencia),
„Protection" (ochrana),
„Prosecution" (vyšetrovanie),
„Partnership" (spolupráca).

Preto aj úlohy popísané v časti Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023 sú rozdelené do vyššie spomenutých oblastí.

Ide o celkovo 21 úloh, ktorých potreba vyplynula z aplikačnej praxe, ako aj štandardov Európskej únie v predmetnej oblasti. Zároveň reflektujú na odporúčania monitorovacích mechanizmov Rady Európy (Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi) či Spojených štátov amerických (TIP – Trafficking in Persons Report).

Národný program pripravilo v spolupráci so zainteresovanými subjektmi Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR.

Čiastkový cieľ 16.3 Podporovať zvrchovanosť práva na národnej aj medzinárodnej úrovni a zabezpečiť rovný prístup k spravodlivosti pre všetkých

Indikátor 16.3.2 Podiel obvinených osôb na celkovom počte osôb vo väzniciach

Definícia: Celkový počet osôb vo väzbe, ktoré ešte neboli odsúdené, ako percento z celkového počtu osôb vo väzniciach k určitému dátumu.

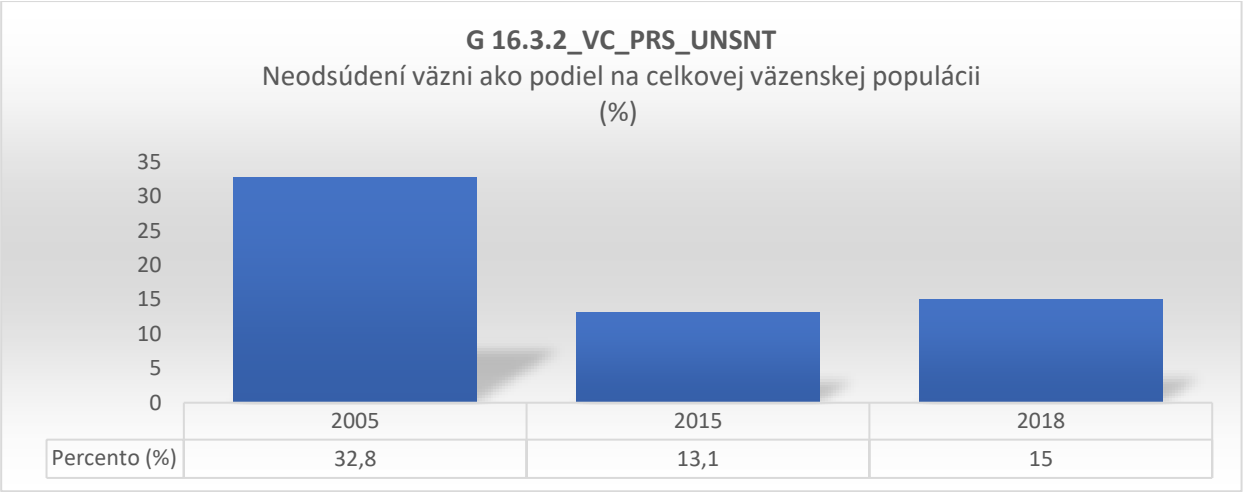

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ VC_PRS_UNSNT
Stiahnuté: 22.10.2021

Vyhodnotenie trendu

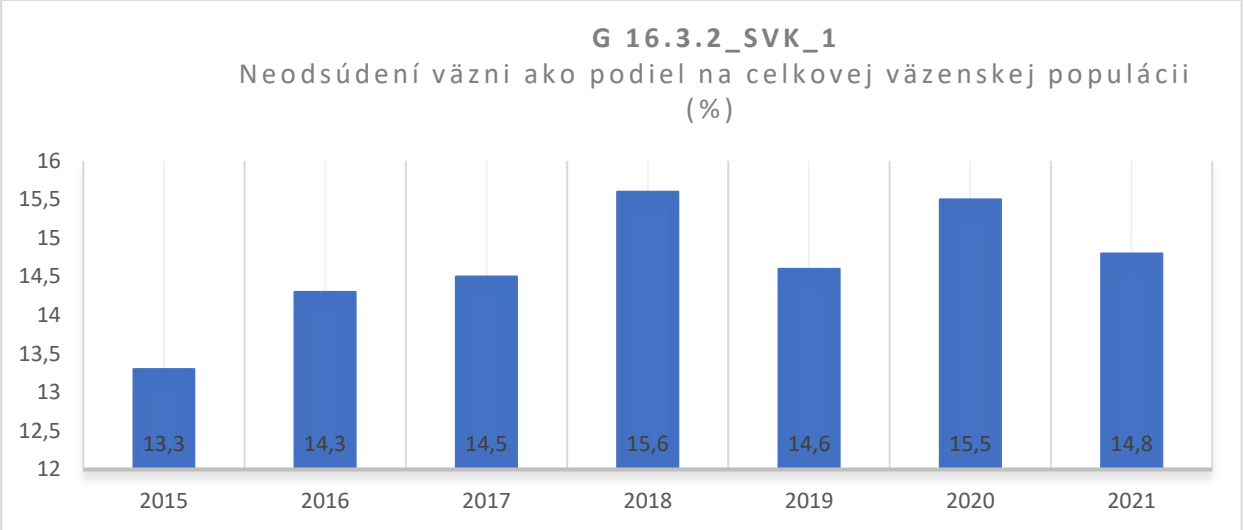

Zdroj: Oficiálne ročné priemerné počty obvinených a odsúdených, ročenky Zboru väzenskej a justičnej stráže za jednotlivé roky, údaje k 12.januáru 2022

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Trend poklesu indexu (teda počtu osôb vo výkone väzby) od roku 2005 uvedený v grafe G 16.3.2_ VC_PRS_UNSNT a v grafe G 16.3.2_SVK_1, bol spôsobený zmenou, resp. zavedením nových trestných kódexov účinných od 01.01.2006, a to Zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon a Zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

Vzhľadom na vyššie uvedené, bolo pred prijatím uvedených kódexov vo výkone väzby cca 3000 osôb, prijatím odklonov trestného konania, napr. rozhodovaním o dohode o vine a treste, sa

zrýchlilo trestné konanie a znížil sa počet osôb väzobne stíhaných cca o polovicu, t. j. o približne 1600 osôb. Predmetné zrýchlenie trestného konania, kde po schválení dohody o vine a treste nie je prípustný opravný prostriedok, naopak spôsobilo nárast osôb vo výkone trestu zo 6000 osôb na 8000 osôb.

Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR“) v súčasnosti predložilo do medzirezortného pripomienkového konania návrh Zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“), a to aj z dôvodu zníženia indexu osôb vo výkone väzby aj vo výkone trestu odňatia slobody.

Návrh zákona bol vypracovaný na základe Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2021 až 2024, časť Trestná politika a väzenstvo, v ktorom sa vláda SR zaviazala ku komplexnému vyhodnoteniu Trestného zákona a Trestného poriadku. Cieľom návrhu zákona je teda komplexne upraviť Trestný zákon v súlade s programovým vyhlásením vlády SR a potrebami aplikačnej praxe, pričom snahou je aj zníženie počtu osôb väzobne stíhaných a aj osôb vo výkone trestu odňatia slobody.

Novela zavádza pojem „trest nespojený s odňatím slobody“, ktorý sa používa pri vybraných menej závažných trestných činoch, termín používa i teória a využívajú ho i trestné politiky iných krajín. Pripomína sa tak a vyjadruje základný rozlišovací charakteristický znak jednotlivých trestov, a teda skutočnosť, či pri ich výkone dochádza k uvázneniu v príslušnom zariadení alebo či odsúdený vedie počas výkonu trestu svoj život na slobode. Zároveň sa vytvára legislatívno-technický priestor pre zákonodarcu pre potrebu regulácie využívania, resp. ukladania trestu odňatia slobody a ostatných trestov.

Reviduje sa systematika regulácie obmedzení a povinností a ich využívania pri sankcionovaní. Ak sa napr. systém trestnej politiky a sankcionovanie prejavuje:

- 63 %-ným podielom využívania podmienečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody na celkovom trestaní a určovaním skúšobnej doby, kde by zároveň malo dochádzať k uloženiu obmedzení a povinností a

- postupným zvyšovaním skúmania možnosti uložiť trest/sankcie nespojené s odňatím slobody pred odsúdením,

je na mieste „plnohodnotná“ právna úprava tak, ako v prípade iných (navyše nie tak frekventovane) ukladaných sankcií. Nesystematická úprava obmedzení a povinností výlučne v kontexte podmienečného odkladu nedáva subjektom participujúcim na trestnom konaní odpoveď na skutočné postavenie týchto sankcií v trestnej politike, čo má za následok ich nie vždy úplne primerané využitie.

Návrh zákona navrhuje zaviesť premenu zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia aj tým odsúdeným, ktorí už boli pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody, avšak za súčasného splnenia podmienky, že neboli vo výkone trestu odňatia slobody v posledných piatich rokoch. Odstraňuje sa tak nemožnosť premeny trestu na trest domáceho väzenia v prípadoch, kedy ďalší pobyt odsúdenej osoby v ústave na výkon trestu odňatia slobody z hľadiska je správania, postojov a nebezpečnosti pre spoločnosť nie je nevyhnutný alebo žiaduci, avšak z dôvodu odsúdenia na výkon trestu odňatia slobody i v ďalekej minulosti, nemožno premenu povoliť.

Čiastkový cieľ 16.5 Podstatne obmedziť korupciu a úplatkárstvo vo všetkých formách

Indikátor 16.5.2 Percento firiem, ktoré mali aspoň jeden kontakt s predstaviteľom verejnej moci a ktorému dali úplatok, alebo boli požiadané o úplatok predstaviteľom verejnej moci za posledných 12 mesiacov

Definícia: Podiel firiem, ktoré boli pri stretnutí s daňovými úradníkmi požiadané o dar alebo neformálnu platbu.

V každom podnikovom zisťovaní (www.enterprisesurveys.org) je štandardná otázka, v ktorej sa zisťovanie respondenta pýta, či bol kontrolovaný alebo sa musel s daňovými úradníkmi stretnúť. Ak respondent odpovie „áno“, potom nasleduje ďalšia otázka, ktorá sa pýta, či sa od respondenta počas týchto kontrol/stretnutí očakávalo poskytnutie daru alebo neformálnej platby. Možnosti odpovede zahŕňajú „áno“, „nie“, „neviem“ a „odmietnuť“.

Enterprise Surveys sú zisťovania na úrovni firiem vykonávané v klientskych krajinách Svetovej banky. Zisťovanie sa zameriava na rôzne aspekty podnikateľského prostredia a tiež na výsledné ukazovatele firmy, ako sú ročné tržby, produktivita atď. Zisťovania sa uskutočňujú prostredníctvom osobných rozhovorov s vrcholovým manažérom alebo majiteľom podniku. V každej krajine sa zisťovanie vykonáva približne každých 4 až 5 rokov.

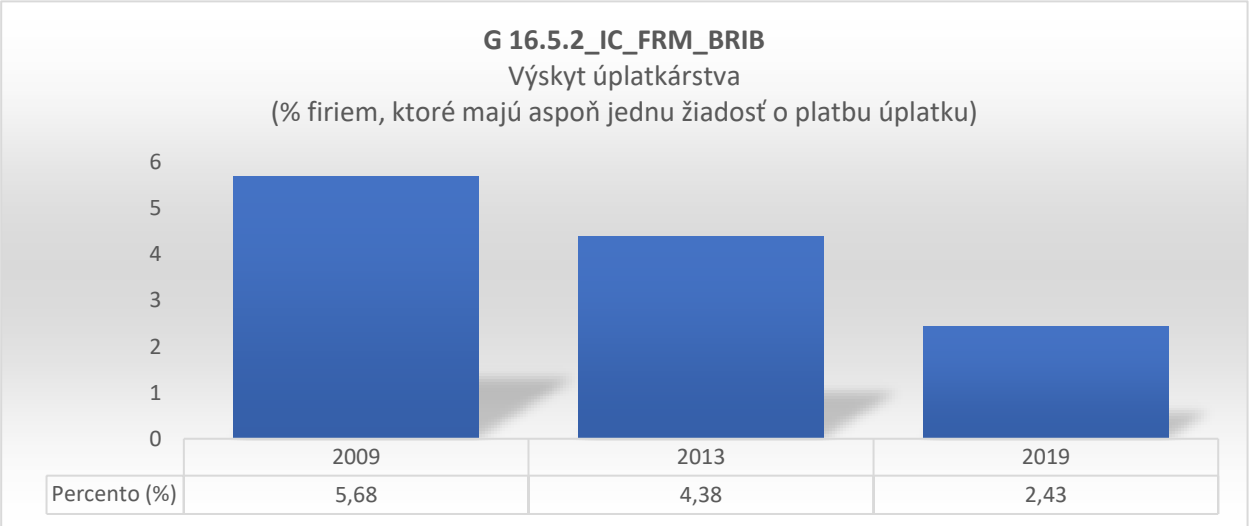

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ IC_FRM_BRIB
Stiahnuté: 22.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Cieľom tohto indikátora je zistiť, či sa od firiem pri stretnutí s daňovými úradníkmi žiadajú dary alebo neformálne platby (t. j. úplatky). Platenie daní sa vo väčšine krajín vyžaduje vo formálnych formách, a preto je racionálnym dôvodom tohto indikátora merať výskyt korupcie počas tejto rutinnej interakcie. Kľúčovou silnou stránkou podnikového prieskumu je, že väčšina otázok v prieskume sa týka skutočných, každodenných skúseností firmy; táto otázka týkajúca sa korupcie počas daňových kontrol/stretnutí nie je otázkou založenou na názore, ale skôr otázkou založenou na realite firmy. Výskyt úplatkárstva v SR má v rámci predmetného prieskumu za obdobie rokov 2009 až 2019 klesajúcu tendenciu.

Cieľ 17 Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj

Čiastkový cieľ 17.1 **Posilniť mobilizáciu domácich zdrojov na zlepšenie domácich kapacít pre výber daní a ďalších príjmov, okrem iného aj prostredníctvom medzinárodnej podpory rozvojových krajín**

Indikátor 17.1.1 **Celkové príjmy štátu ako podiel na HDP podľa zdroja**

Definícia: Príjmy sú definované v kapitole 4 (odsek 4.23) GFSM 2014 ako zvýšenie čistej hodnoty vyplývajúce z transakcie. Je to fiškálny indikátor na posúdenie udržateľnosti fiškálnych činností. Jednotky verejnej správy majú štyri druhy príjmov. Hlavnými druhmi príjmov sú dane (kód GFS 11), sociálne príspevky (kód GFS 12), granty (kód GFS 13) a ostatné príjmy (kód GFS 14). Z nich sú povinné odvody a transfery hlavnými zdrojmi príjmov väčšiny jednotiek verejnej správy. Najmä dane sú povinné, nenávratné sumy, ktoré vládne jednotky získavajú od inštitucionálnych jednotiek. Sociálne príspevky sú skutočné alebo imputované príjmy, ktoré dostávajú systémy sociálneho poistenia na zabezpečenie splatných dávok sociálneho poistenia. Granty sú prevody prijaté vládnymi jednotkami od iných rezidentských alebo nerezidentských vládnych jednotiek alebo medzinárodných organizácií, a ktoré nespĺňajú definíciu dane, dotácie alebo sociálneho príspevku. Ostatné príjmy sú všetky prijaté pohľadávky okrem daní, sociálnych príspevkov a grantov. Ostatné príjmy zahŕňajú: i) príjmy z vlastníctva; ii) predaj tovaru a služieb; iii) pokuty, penále a prepadnuté veci; iv) transfery inde neklasifikované; a v) poistné, poplatky a pohľadávky súvisiace s neživotným poistením a štandardizovanými záručnými schémami.

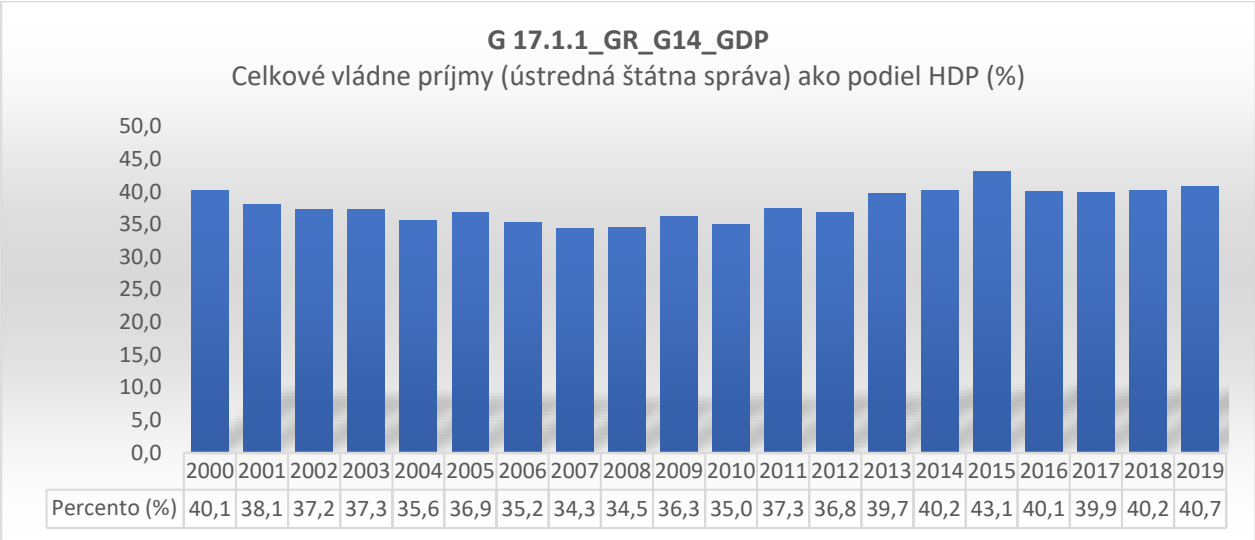

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Percento (%)	40,1	38,1	37,2	37,3	35,6	36,9	35,2	34,3	34,5	36,3	35,0	37,3	36,8	39,7	40,2	43,1	40,1	39,9	40,2	40,7

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ GR_G14_GDP
Stiahnuté: 22.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Pokles indikátora po roku 2015 je spôsobený skončením II. programového obdobia čerpania Európskych zdrojov a pomalým nábehom čerpania financií z III. programového obdobia. Postupný nárast indikátora očakávame do roku 2023, kedy má končiť možnosť čerpania prostriedkov z III. programového obdobia. Indikátor medzi rokmi 2016 až 2019 bol stabilný, s miernym trendom rastu. Tento vývoj bol spôsobený tým, že nedochádzalo k zásadným zmenám v daňovo-odvodovom systéme. Mierne zvyšovanie indikátora bolo spôsobené aj zvyšovaním efektívnej daňovej sadzby.

Indikátor v roku 2020 mierne narástol, keďže pokles výkonu ekonomiky spôsobený pandémiou bol výraznejší ako pokles daňovo-odvodových príjmov, ktoré sa takmer vôbec neprepadli. Úroveň výnosu v porovnaní s rokom 2019 si udržali všetky hlavné dane. Zvyčajne procyklický výber korporátnej dane (DPPO) však počas pandémie neklesol a to vďaka stabilným príjmom zo silných sektorov (obchod, energetika, financie), ktoré tvoria gro pridanej hodnoty v ekonomike. Napriek pandémii a miernemu poklesu zamestnanosti prevážil rast miezd, ktorý udržal príjmy z daní z práce, čo prispelo aj k stabilnému vývoju spotreby domácností.

Indikátor 17.1.2 Financovanie domáceho rozpočtu z domácich daní

Definícia: Presná definícia indikátora je Podiel domácich rozpočtových výdavkov ústrednej štátnej správy financovaných z daní. Rozpočtová ústredná štátna správa uvedená v „Government Finance Statistics Manual 2014“ (GFSM 2014) (odsek 2.81), je inštitucionálnou jednotkou sektora verejnej správy, ktorá je obzvlášť dôležitá z hľadiska veľkosti a moci, najmä právomoci vykonávať kontrolu nad mnohými inými jednotkami a subjektmi. Rozpočtová ústredná štátna správa je často jednou jednotkou ústrednej vlády, ktorá zahŕňa základné činnosti vnútroštátnej výkonnej, zákonodarnej a súdnej moci. Táto zložka verejnej správy je zvyčajne krytá hlavným (alebo všeobecným) rozpočtom. Príjmy (a výdavky) rozpočtovej ústrednej vlády zvyčajne reguluje a kontroluje Ministerstvo financií SR (ďalej len „MF SR“) alebo jeho funkčný ekvivalent prostredníctvom rozpočtu schváleného zákonodarným orgánom. Väčšina ministerstiev, úradov, agentúr, správnych rád, komisií, súdnych orgánov, zákonodarných orgánov a iných subjektov, ktoré tvoria rozpočtovú ústrednú vládu, nie sú samostatnými inštitucionálnymi jednotkami. Dôvodom je, že vo všeobecnosti nemajú právomoc vlastniť aktíva, vytvárať záväzky alebo samostatne vykonávať transakcie (pozri GFSM 2014, odsek 2.42) vrátane odkazov na štandardy a klasifikácie, pričom sa prednostne opierajú o medzinárodne dohodnuté definície. Definícia indikátora by mala byť jednoznačná a vyjadrená v všeobecne platnými pojmami. Musí jasne vyjadrovať mernú jednotku (podiel, doláre, počet ľudí atď.).

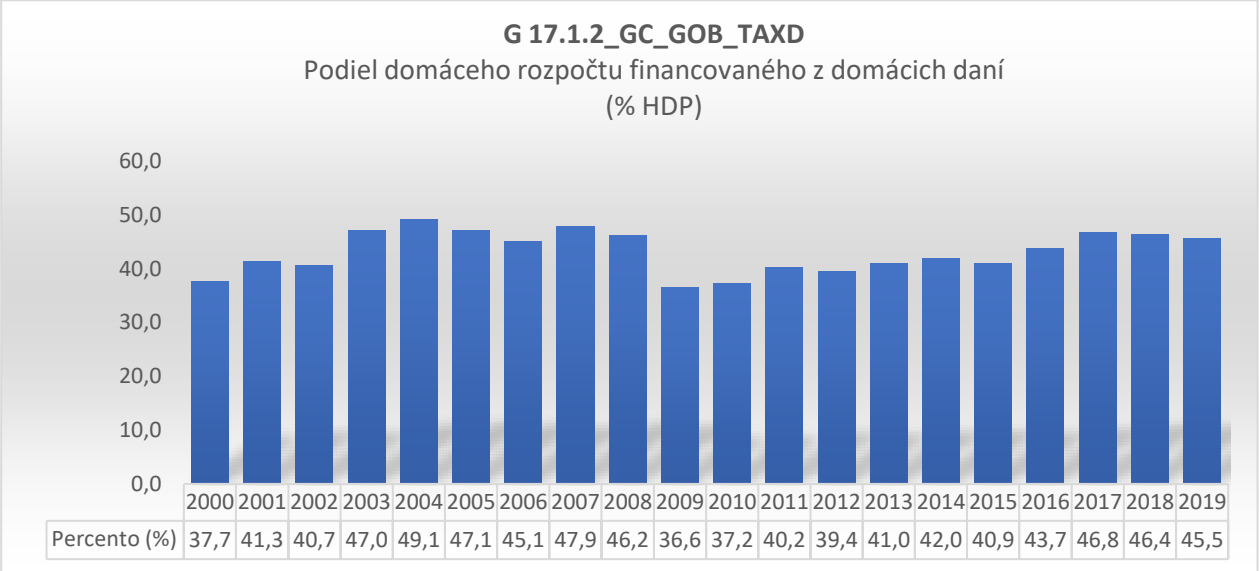

Zdroj: Databáza OSN, charakter údajov nie je k dispozícii_ GC_GOB_TAXD
Stiahnuté: 22.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Indikátor 17.1.2 Podiel domácich rozpočtových výdavkov ústrednej vlády financovaných z daní pomáha pochopiť, do akej miery sú bežné a kapitálové výdavky krajín skutočne pokryté mobilizáciou domácich príjmov vo forme daní. Indikátor, ktorý možno priamo odvodiť z „Government finance statistics“ (GFS) časových radov poskytovaných národnými orgánmi štatistickému oddeleniu MMF, poskytuje analytikom súbor údajov porovnateľný medzi jednotlivými krajinami, ktorý zvýrazňuje vzťah medzi plneným štátnym rozpočtom a príjmami/daňovou správou.

Podiel domácich rozpočtových výdavkov vlády SR financovaných z daní medzi rokmi 2000 až 2019 vzrástol, v období rokov 2017až 2019 má klesajúcu tendenciu.

Čiastkový cieľ 17.2 **Plne realizovať záväzky rozvinutých krajín v rámci Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), vrátane záväzku mnohých rozvinutých krajín, poskytnúť 0,7 % ODA/HND rozvojovým krajinám a 0,15 až 0,20 % ODA/HND najmenej rozvinutým krajinám; poskytovatelia ODA by mali zvážiť stanovené ciele na poskytnutie aspoň 0,20 % ODA/HND najmenej rozvinutým krajinám**

Indikátor 17.2.1 **Čistá oficiálna rozvojová pomoc, celková a do najmenej rozvinutých krajín, ako podiel na hrubom národnom dôchodku (GNI) donorských krajín, ktoré sú členmi Výboru pre rozvojovú pomoc Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)**

Definícia: Indikátor Čistá oficiálna rozvojová pomoc, celkovo a do najmenej rozvinutých krajín, ako podiel na hrubom národnom dôchodku (HND) donorských krajín, ktoré sú členmi „Výboru pre rozvojovú pomoc OECD" je definovaný ako čisté vyplatenie oficiálnej rozvojovej pomoci ako percento HND.

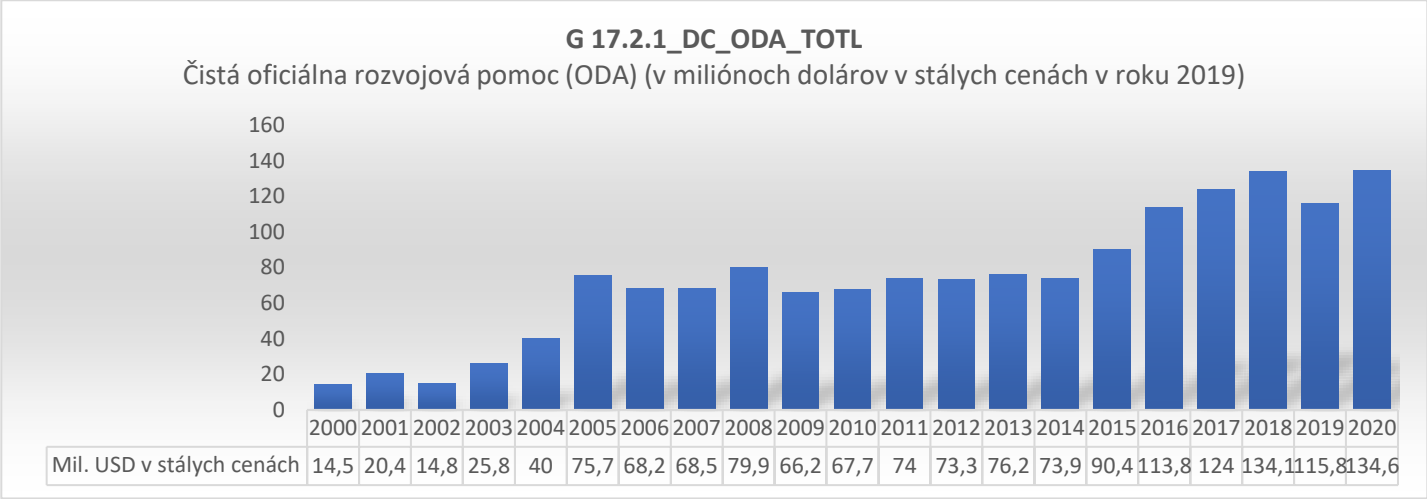

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ DC_ODA_TOTL
Stiahnuté: 25.10.2021
Pozn.: Čisté výdavky; na základe databázy OECD, DAC, 2021;
v miliónoch USD v stálych cenách v roku 2019

Vyhodnotenie trendu

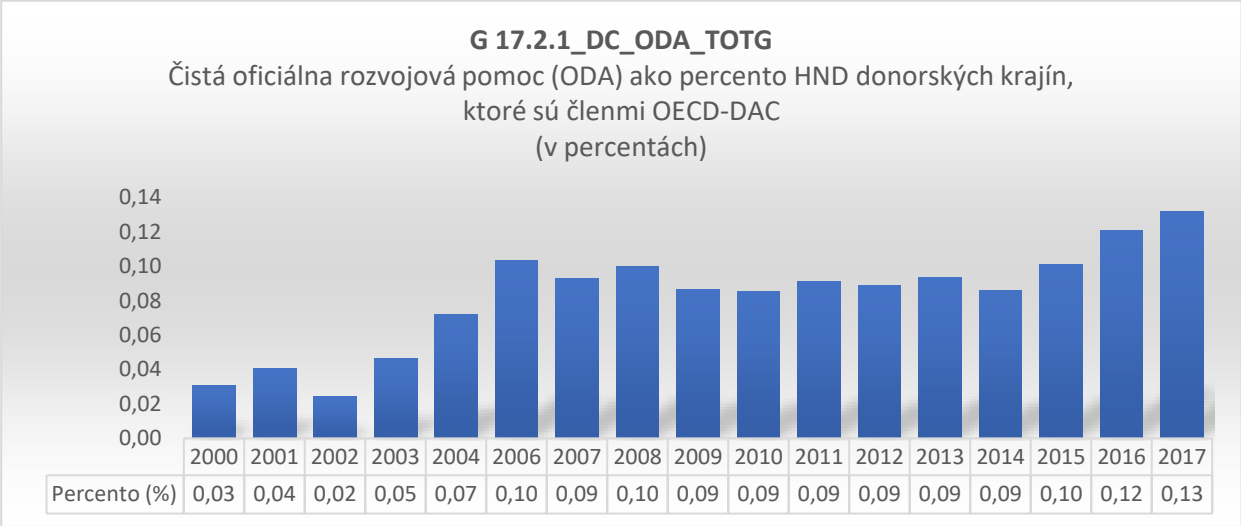

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ DC_ODA_TOTG
Stiahnuté: 25.10.2021
Pozn.: Čisté výdavky | Na základe databázy OECD, DAC, 2020

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Poskytovanie Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) SR sa riadi Zákonom č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení zákona č. 281/2019 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) a strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR na príslušné päťročné obdobie. Podpora udržateľného rozvoja v partnerských krajinách je podľa zákona súčasťou základnej charakteristiky rozvojovej spolupráce SR. Aktuálna platná Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 považuje Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, a teda aj SDGs, za jedno zo svojich troch hlavných východísk. Komparatívne výhody a skúsenosti slovenských organizácií implementujúcich Oficiálnu rozvojovú pomoc, národné priority partnerských krajín pre oblasť udržateľného rozvoja, efektívnosť rozvojovej spolupráce a ďalšie faktory vstupujú do rozhodnutí v oblasti programovania rozvojovej spolupráce SR, ktoré sa vykonáva na ročnej báze.

SR nepatrí medzi krajiny, ktorých sa týka záväzok poskytnúť 0,7 % ODA/HND rozvojovým krajinám a 0,15 až 0,20 % ODA/HND najmenej rozvinutým krajinám, rešpektuje však tento cieľ ako kolektívny záväzok členských krajín Európskej únie a tiež ako kolektívnu ambíciu poskytovateľov rozvojovej spolupráce, ktorí sú členskými krajinami Výboru OECD pre rozvojovú spoluprácu. Cieľom týkajúcim sa najmenej rozvinutých krajín sú v súlade s článkom 112.2.a Akčného programu OSN pre najmenej rozvinuté krajiny č. A/CONF.219/7 viazané len krajiny, ktoré boli poskytovateľmi ODA v roku 2001. Cieľ SR týkajúci sa objemu oficiálnej rozvojovej spolupráce v pomernom vyjadrení ku hrubému národnému dôchodku SR bol v roku 2003 stanovený na 0,33 %. Žiaden cieľ nebol stanovený vo vzťahu k najmenej rozvinutým krajinám ani vo vzťahu k iným hromadným kategóriám združujúcim rôzne skupiny rozvojových krajín.

SR však na ad hoc báze participuje na riešení rozvojových potrieb najmenej rozvinutých krajín prostredníctvom príslušných multilaterálnych nástrojov, predovšetkým prostredníctvom iniciatívy Medzinárodného menového fondu na vysporiadanie finančných záväzkov krajín postihnutých výraznou neudržateľnosťou verejného dlhu (HIPC).

Súčasťou predmetnej strednodobej stratégie je indikatívny nezáväzný finančný plán na dosiahnutie objemu poskytovanej ODA SR na úrovni 0,33 % hrubého národného dôchodku SR do roku 2030. Tento indikatívny a nezáväzný plán uvažuje o nominálnom ročnom raste ODA SR v rozmedzí 6 % - 14 % na úrovni celkového portfólia ODA SR. Skutočný nominálny rast ODA SR za posledných sedem rokov s dostupnými údajmi (2014-2020, teda počas platnosti posledných dvoch strednodobých stratégií ODA SR) predstavoval v priemere 7,2 %. Podľa predbežných informácií MZVEZ SR však je za roky 2021 a 2022 možné očakávať nominálny pokles ODA SR, ktorý je pravdepodobne spôsobený kombináciou faktorov. Táto skutočnosť zdôrazňuje potrebu formalizovať postup a podmienky, s akými bude SR pristupovať k plneniu SDG č. 17.2.1.

Dátové body za rok 2020 sú k 4.2.2022 predbežnými údajmi, ktoré čakajú na validáciu zo strany OECD. Posledné platné údaje sú vždy zverejnené online v databáze *OECD Creditor Reporting System* (https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=CRS1)

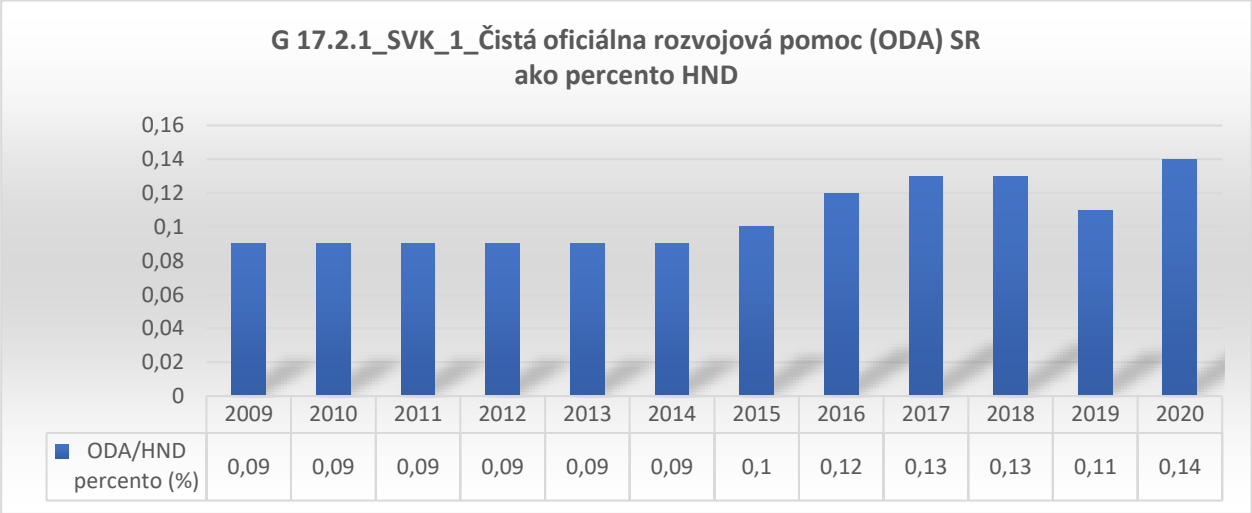

Zdroj: Databáza OECD.stat Creditor reporting system
Stiahnuté: 4.2.2022
Pozn. 1.: Výdavky | Podiel čistých výdavkov SR na oficiálnu rozvojovú pomoc na hrubý národný dôchodok SR v príslušnom roku.

Vyhodnotenie trendu

G 17.2.1_SVK_2_Čistá oficiálna rozvojová pomoc (ODA) SR pre najmenej rozvinuté krajiny

(LDCs) - v miliónoch dolárov v stálych cenách roku 2019 (vľavo);
a ako percento HND SR (vpravo)

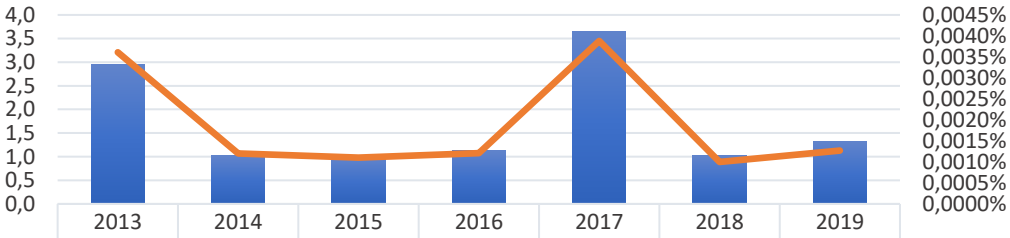

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Čistá ODA SR pre LDCs (mil.USD)	2,946	1,032	0,982	1,134	3,645	1,02	1,323
Čistá ODA SR pre LDCs (% HND SR)	0,0036%	0,0012%	0,0011%	0,0012%	0,0039%	0,0010%	0,0013%

Zdroj: Databáza OECD.stat Creditor reporting system
Stiahnuté: 4.2.2022
Pozn. 1.: Výdavky | Úhrn celkovej bilaterálne alokovateľnej pomoci zo SR do najmenej rozvinutých krajín, bez odhadov čiastok multilaterálnych príspevkov („imputations“) s možnou väzbou na tieto krajiny | v miliónoch USD v stálych cenách v roku 2019 a v percentách hrubého národného dôchodku SR príslušného roku.

Vyhodnotenie trendu Čistá ODA SR pre LDCs (mil. USD) ↓

Vyhodnotenie trendu Čistá ODA SR pre LDCs (% HND SR) ↓

Čiastkový cieľ 17.3 Mobilizovať dodatočné finančné prostriedky z rôznych zdrojov pre rozvojové štáty

Indikátor 17.3.1 Priame zahraničné investície, oficiálna rozvojová pomoc a spolupráca Juh-Juh ako podiel na hrubom národnom dôchodku

Definícia: (a) Časť PZI: Prílev PZI (vyjadrený v miliónoch USD).
Odôvodnenie:
Priame zahraničné investície boli v poslednom desaťročí najväčším zdrojom vonkajších financií pre rozvojové ekonomiky a boli najodolnejšie voči ekonomickým a finančným šokom.
(b) ČASŤ ODA: Príjmy z ODA (vyjadrené v miliónoch USD).
Odôvodnenie:
Celkové toky oficiálnej rozvojovej pomoci do rozvojových krajín kvantifikujú verejné úsilie, ktoré poskytovatelia poskytujú rozvojovým krajinám.

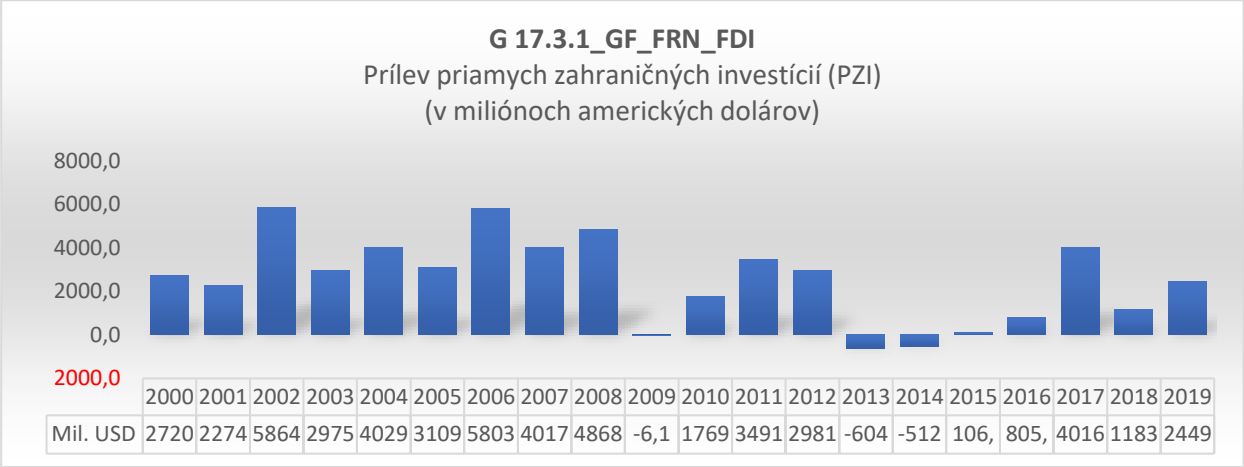

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajine_ GF_FRN_FDI
Stiahnuté: 25.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

SR je čistým poskytovateľom Oficiálnej rozvojovej pomoci do zahraničia od roku 2003, kedy bola z dôvodu presiahnutia stanovenej výšky národohospodárskych príjmov na hlavu obyvateľa vymazaná zo zoznamu krajín oprávnených poberať rozvojovú pomoc, ktorý je vedený Organizáciou pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj. Čisté výdavky SR na Oficiálnu rozvojovú pomoc určenú partnerským rozvojovým krajinám sú vykázané v príslušných indikátoroch **10.b.1** a **17.2.1**.

Indikátor 17.3.2 **Objem remitencií (v amerických dolároch) ako podiel na celkovom HDP**

Definícia: Prijaté osobné prostriedky ako podiel na HDP predstavujú prílev osobných remitencií vyjadrený ako percento hrubého domáceho produktu (HDP).

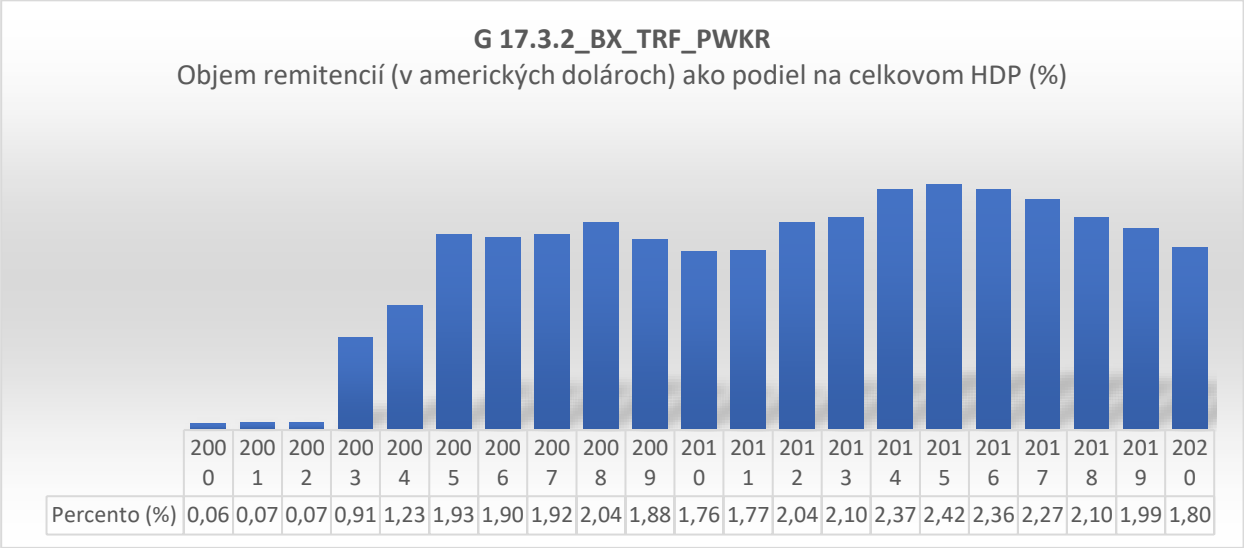

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ BX_TRF_PWKR
Stiahnuté: 25.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Metodika výpočtu daného indikátora je v súlade s metodikou Manuálu Platobnej bilancie v jeho 6 vydaní. Pozitívny trend vývoja remitencií ako podielu na HDP, potvrdzuje klesajúci trend zamestnávania občanov SR v zahraničí.

Čiastkový cieľ 17.6 Posilniť spoluprácu sever - juh, juh - juh, trojstrannú regionálnu a medzinárodnú spoluprácu v prístupe k vede, technológiám a inováciám, a posilniť zdieľanie znalostí za vzájomne dohodnutých podmienok, okrem iného aj prostredníctvom lepšej koordinácie existujúcich mechanizmov, hlavne na úrovni OSN a prostredníctvom mechanizmu medzinárodného sprístupňovania technológií

Indikátor 17.6.1 Pevné internetové širokopásmové pripojenia na 100 obyvateľov podľa rýchlosti

Definícia: Indikátor predplatného pevného širokopásmového internetu podľa rýchlosti sa vzťahuje na počet predplatných pevného širokopásmového pripojenia na verejný internet rozdelených podľa inzerovanej rýchlosti sťahovania.
Indikátor sa v súčasnosti člení podľa nasledujúcich rýchlostí predplatného:
- Predplatné pre 256 kbit/s až menej ako 2 Mbit/s:
Vzťahuje sa na všetky predplatné pevného širokopásmového internetu s inzerovanou rýchlosťou sťahovania rovnou alebo vyššou ako 256 kbit/s a nižšou ako 2 Mbit/s.
- Predplatné pre 2 Mbit/s až menej ako 10 Mbit/s:
Vzťahuje sa na všetky predplatné pevného internetového širokopásmového internetu s inzerovanou rýchlosťou sťahovania rovnajúcom sa alebo vyššou ako 2 Mbit/s a nižšou ako 10 Mbit/s.
- Predplatné s rýchlosťou rovnou alebo vyššou ako 10 Mbit/s (4213_G10).
Vzťahuje sa na všetky predplatné pevného širokopásmového internetu s inzerovanou rýchlosťou sťahovania 10 Mbit/s alebo viac.

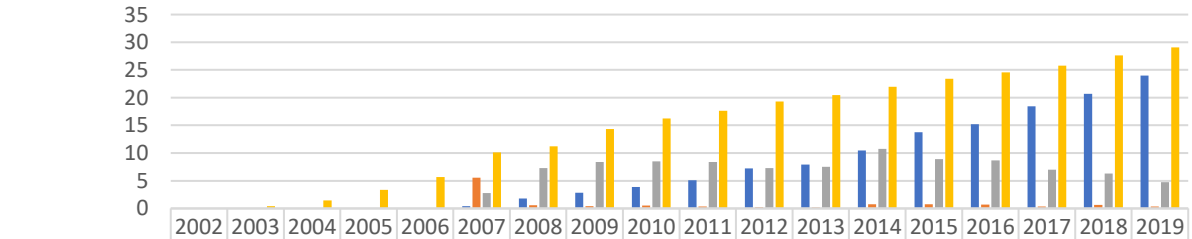

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
10MBPS	0	0	0	0	0	0,43	1,766	2,85	3,87	5,079	7,224	7,905	10,45	13,78	15,2	18,42	20,71	23,98
256KT2MBPS	0	0	0	0	0	5,538	0,57	0,4	0,497	0,354	0,253	0,179	0,729	0,739	0,714	0,369	0,649	0,323
2MT10MBPS	0	0	0	0	0	2,775	7,293	8,372	8,483	8,372	7,267	7,52	10,76	8,913	8,65	7,001	6,294	4,746
ANYS	0,076	0,416	1,459	3,362	5,642	10,13	11,2	14,35	16,23	17,62	19,31	20,46	21,94	23,43	24,56	25,79	27,65	29,05

Zdroj: Databáza OSN, odhadované údaje_ IT_NET_BBP
Stiahnuté: 25.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Nižšie sú priložené údaje (od roku 2017) poskytnuté VÚS Banská Bystrica, ktoré zabezpečuje štatistické zisťovanie v oblasti elektronických komunikácií pre MDV SR.

Tabuľka je doplnená aj o údaj za rok 2020. Údaje sa mierne odlišujú oproti databáze OSN, nakoľko došlo k zmene metodiky a údaje boli spätne korigované.

T_17.6.1_SVK_1_Pevné internetové širokopásmové predplatné na 100 obyvateľov, podľa rýchlosti (na 100 obyvateľov)

Indikátor 17.6.1	2017	2018	2019	2020
10 MBPS	**18,44**	**20,83**	**24,37**	**27,03**
256KT2MBPS	**0,39**	**0,65**	**0,32**	**0,30**
2MT10MBPS	**7,01**	**6,18**	**4,45**	**3,84**
ANYS	**25,83**	**27,66**	**29,14**	**31,17**

Národný plán širokopásmového pripojenia (schválený vládou SR 17. 3. 2021) stanovuje potrebu strategického smerovania krajiny v otázkach konektivity predovšetkým z hľadiska zabezpečenia prístupu ku komunikačnej infraštruktúre, ktorá bude schopná v dlhodobom horizonte naplniť kvalitatívne a kapacitné požiadavky na siete tzv. "gigabitovej spoločnosti" pre všetkých občanov, podnikateľov ako aj inštitúcie verejnej správy a tým aj pre služby verejnej správy.

Cieľom je, aby všetky domácnosti, či už vidiecke alebo mestské, mali do roku 2030 prístup k internetovému pripojeniu s rýchlosťou minimálne 100 Mbit/s s možnosťou rozšírenia na gigabitovú rýchlosť. Graf G 17.6.1_IT_NET_BBND ako aj tabuľka T_17.6.1_SVK_1 dokumentujú, že v oblasti predplatného pevného internetového širokopásmového pripojenia v prepočte na 100 obyvateľov sa dosiahol značný pokrok.

Čiastkový cieľ 17.8 Úplne sprevádzkovať technologickú banku a mechanizmy budovania vedeckých, technologických a inovačných kapacít pre najmenej rozvinuté krajiny do roku 2017, a rozšíriť používanie technológií, najmä informačných a komunikačných

Indikátor 17.8.1 Podiel jednotlivcov používajúcich internet

Definícia: Indikátor podiel jednotlivcov, ktorí používajú internet, je definovaný ako podiel jednotlivcov, ktorí za posledné tri mesiace použili internet z akéhokoľvek miesta.

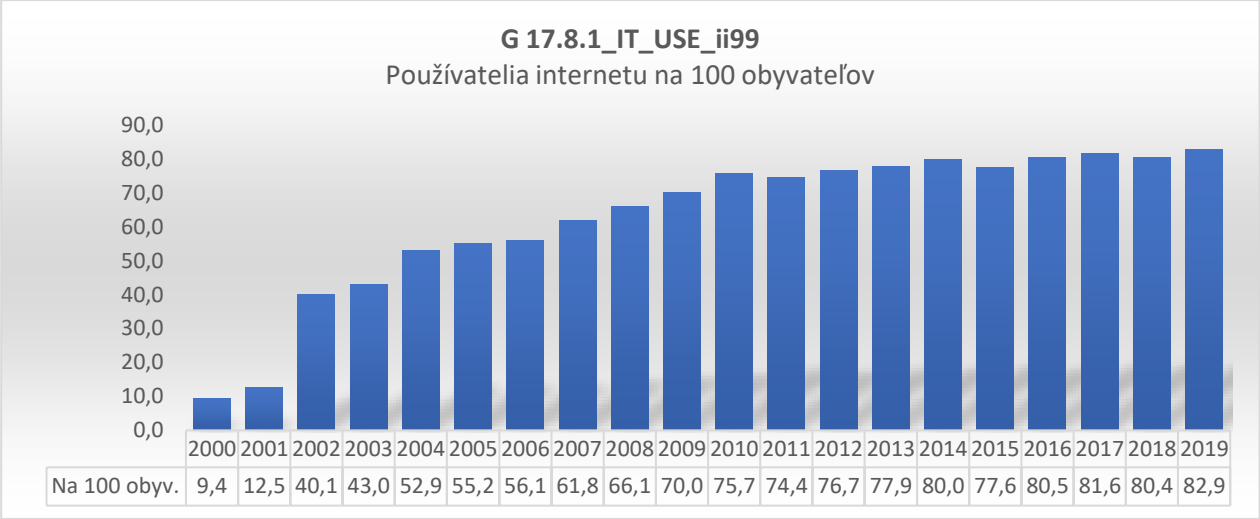

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Na 100 obyv.	9,4	12,5	40,1	43,0	52,9	55,2	56,1	61,8	66,1	70,0	75,7	74,4	76,7	77,9	80,0	77,6	80,5	81,6	80,4	82,9

Zdroj: Databáza OSN, údaje o krajiny_ IT_USE_ii99
Stiahnuté: 25.10.2021

Vyhodnotenie trendu

Analytický vstup:

Internet sa stáva čoraz dôležitejším nástrojom na prístup k verejným informáciám, čo je dôležitým prostriedkom na ochranu základných slobôd. Počet používateľov internetu sa v SR za posledné desaťročie výrazne zvýšil a prístup k internetu zmenil spôsob, akým ľudia žijú, komunikujú, pracujú a podnikajú. Využívanie internetu je kľúčovým indikátorom, ktorý sledujú tvorcovia politík a iní na meranie rozvoja informačnej spoločnosti, a nárast internetového obsahu - vrátane obsahu vytváraného používateľmi - poskytuje prístup k čoraz väčšiemu množstvu informácií a služieb. Tento indikátor úzko súvisí s indikátorom 17.6.1 Pevné internetové širokopásmové pripojenia na 100 obyvateľov a s Národným plánom širokopásmového pripojenia (schváleným vládou SR 17. 3. 2021) .

Tento indikátor zdôrazňuje význam používania internetu ako faktora rozvoja a pomáha merať digitálnu priepasť, ktorá, ak by sa náležite neriešila, prehĺbila by nerovnosti vo všetkých oblastiach rozvoja. Klasifikačné premenné pre jednotlivcov používajúcich internet - ako napríklad vek, pohlavie, úroveň vzdelania alebo postavenie pracovnej sily – by mohli pomôcť identifikovať digitálne rozdiely medzi jednotlivcami používajúcimi internet. Tieto informácie môžu prispieť k návrhu cielených politík na prekonanie týchto rozdielov.

Prílohy

Príloha č. 1 Zoznam indikátorov OSN

Poradové číslo	Čiastkový cieľ	Indikátor	Kód indikátora	Názov indikátora	Hodnota v cieľovom roku (2030)	Trend *)	Celkové hodnotenie
1.	**1.1**	**1.1.1**	1.1.1_SI_POV_DAY1	Podiel obyvateľstva pod medzinárodnou hranicou chudoby (percentá)	2,9	ON TRACK	
2.	**1.2**	**1.2.1**	1.2.1_SI_POV_NAHC	Podiel obyvateľov žijúcich pod národnou hranicou chudoby (percentá)	6,65	CR	
3.	**1.3**	**1.3.1**	1.3.1_SI_COV_MATNL	Podiel matiek s novorodencami poberajúcich peňažnú dávku v materstve bol v roku 2016 100,0 %	80,1	ON TRACK	
4.			1.3.1_SI_COV_POOR	V roku 2016 dostávalo 100,0 % chudobných obyvateľov krajiny peňažnú sociálnu pomoc		NA	
5.			1.3.1_SI_COV_CHLD	Podiel detí/domácností poberajúcich peňažné dávky na dieťa/rodinu (v percentách)	100	ON TRACK	
6.			1.3.1_SI_COV_UEMP	Podiel nezamestnaných osôb poberajúcich peňažné dávky v nezamestnanosti (v percentách)		CAGR(pokles)	
7.			1.3.1_SI_COV_VULN	Podiel zraniteľného obyvateľstva poberajúceho peňažné dávky sociálnej pomoci (v percentách)		NA	
8.			1.3.1_SI_COV_WKINJRY	Podiel zamestnanej populácie zahrnutej v prípade pracovného úrazu (v percentách)		NA	
9.			1.3.1_SI_COV_BENFTS	Podiel obyvateľstva pokrytého aspoň jednou dávkou sociálnej ochrany (v percentách)		NA	
10.			1.3.1_SI_COV_DISAB	Podiel populácie s ťažkým zdravotným postihnutím poberajúcej peňažný príspevok pre osoby v invalidite (v percentách)		NA	
11.			1.3.1_SI_COV_PENSN	Podiel obyvateľstva nad zákonom stanoveným dôchodkovým vekom poberajúceho dôchodok (v %)		CAGR(rast)	
12.	**1.4**	**1.4.1**	1.4.1_SP_ACS_BSRVH2O	Podiel obyvateľstva využívajúceho základné služby dodávky v oblasti pitnej vody (v percentách)	100	ON TRACK	
13.			1.4.1_SP_ACS_BSRVSAN	Podiel obyvateľstva využívajúceho základné hygienické služby (v percentách)	100	CAGR(rast)	
14.	**1.a**	**1.a.2**	1.a.2_SD_XPD_ESED	Podiel celkových vládnych výdavkov na základné služby, vzdelávanie (v percentách)		CAGR(rast)	
15.	**2.1**	**2.1.1**	2.1.1_SN_ITK_DEFC	Prevalencia podvýživy (v percentách)	0	CR	
16.			2.1.1_SN_ITK_DEFCN	Počet ľudí s podvýživou (v miliónoch)	0	CR	
17.		**2.1.2**	2.1.2_AG_PRD_FIESMS	Prevalencia stredne ťažkej alebo ťažkej potravinovej neistoty v dospelej populácii (v percentách)	0,05	CR	
18.			2.1.2_AG_PRD_FIESMSN	Celková populácia so stredne ťažkou alebo ťažkou potravinovou neistotou (v tisícoch)	0	CR	

19.			2.1.2_AG_PRD_FIESS	Výskyt závažnej potravinovej neistoty v dospelej populácii (v percentách)	0	CR	
20.			2.1.2_AG_PRD_FIESSN	Celková populácia s vážnou potravinovou neistotou (v tisícoch)	0	CR	
21.	**2.5**	**2.5.1**	2.5.1_ER_GRF_ANIMRCNTN	V roku 2019 bolo uložených 0,0 miestnych plemien s dostatočným množstvom genetických zdrojov na rekonštitúciu		NA	
22.			2.5.1_ER_GRF_PLNTSTOR	Rastlinné genetické zdroje, pre ktoré sú uložené dostatočné genetické zdroje (genetické zdroje)		CAGR(rast)	
23.		**2.5.2**	2.5.2_ER_RSK_LBREDS	Podiel miestnych plemien klasifikovaných ako ohrozené ako podiel miestnych plemien so známou úrovňou rizika vyhynutia (v percentách)		CAGR(pokles)	
24.	**2.a**	**2.a.1**	2.a.1_AG_PRD_ORTIND	Index orientácie na pôdohospodárstvo pre vládne výdavky (index)		CAGR(pokles)	
25.			2.a.1_AG_PRD_AGVAS	Podiel pridanej hodnoty pôdohospodárstva na HDP (v %)		CAGR(rast)	
26.			2.a.1_AG_XPD_AGSGB	Podiel pôdohospodárstva na vládnych výdavkoch (v %)		CAGR(pokles)	
27.	**2.c**	**2.c.1**	2.c.1_AG_FPA_CFPI	Index spotrebiteľských cien potravín		CAGR(pokles)	
28.	**3.1**	**3.1.1**	3.1.1_SH_STA_MORT	Úmrtnosť matiek (úmrtia na 100 000 živonarodených detí)	70	ON TRACK	
29.	**3.2**	**3.2.1**	3.2.1_SH_DYN_IMRTN	Úmrtia dojčiat (počet)		CAGR(pokles)	
30.			3.2.1_SH_DYN_MORT	Úmrtnosť detí do päť rokov (úmrtia na 1 000 živonarodených detí)	25	ON TRACK	
31.			3.2.1_SH_DYN_IMRT	Detská úmrtnosť (úmrtia na 1 000 živonarodených detí)		CAGR(pokles)	
32.			3.2.1_SH_DYN_MORTN	Úmrtia detí do piatich rokov (počet)		CAGR(pokles)	
33.		**3.2.2**	3.2.2_SH_DYN_NMRTN	Novorodenecké úmrtia (počet)		CAGR(pokles)	
34.			3.2.2_SH_DYN_NMRT	Novorodenecká úmrtnosť (úmrtia na 1 000 živonarodených detí)	12	ON TRACK	
35.	**3.3**	**3.3.1**	3.3.1_SH_HIV_INCD	V roku 2018 pripadalo na 100 000 neinfikovaných obyvateľov približne 0,0 osôb, ktoré sa novo infikovali vírusom HIV	0	NA	
36.		**3.3.2**	3.3.2_SH_TBS_INCD	Výskyt tuberkulózy (na 100 000 obyvateľov)	0	CR	
37.		**3.3.4**	3.3.4_SH_HAP_HBSAG	Prevalencia povrchového antigénu hepatitídy B (HBsAg) bola v roku 2015 0,6 %	0	NA	
38.		**3.3.5**	3.3.5_SH_TRP_INTVN	Počet osôb vyžadujúcich zásah proti zanedbávaným tropickým chorobám (počet)	0	CR	
39.	**3.4**	**3.4.1**	3.4.1_SH_DTH_NCOM	Miera úmrtnosti pripisovaná kardiovaskulárnym ochoreniam, rakovine, cukrovke alebo chronickým respiračným ochoreniam u obyvateľov vo veku 30 až 70 rokov (pravdepodobnosť)	16,9	CR	
40.			3.4.1_SH_DTH_RNCOM_Country profile	Úmrtia spôsobené kardiovaskulárnymi ochoreniami (počet)		CAGR(pokles)	
41.		**3.4.2**	3.4.2_SH_STA_SCIDE	Úmrtnosť na samovraždu (úmrtia na 100 000 obyvateľov)	9,5	CR	
42.			3.4.2_SH_STA_SCIDEN	Počet úmrtí pripísaných samovražde (počet)		CAGR(pokles)	
43.	**3.5**	**3.5.1**	3.5.1_SH_SUD_ALCOL	12-mesačná prevalencia porúch spôsobených užívaním alkoholu bola v roku 2016 12,2 %		NA	

44.		**3.5.2**	3.5.2_ SH_ALC_CONSPT	Ročná spotreba alkoholu na obyvateľa vo veku 15 rokov a viac (litre čistého alkoholu)		CAGR(pokles)	
45.	**3.6**	**3.6.1**	3.6.1_SH_STA_TRAF	Úmrtnosť v dôsledku zranení v cestnej premávke (úmrtia na 100 000 obyvateľov)	7,6	CR	
46.	**3.7**	**3.7.2**	3.7.2_SP_DYN_ADKL	Pôrodnosť adolescentov (pôrody na 1 000 žien vo veku 15-19 rokov)		CAGR(pokles)	
47.	**3.8**	**3.8.1**	3.8.1_SH_ACS_UNHC	Index univerzálneho zdravotného pokrytia (UHC)	100	CR	
48.		**3.8.2**	3.8.2_SH_XPD_EARN25	Podiel obyvateľstva s veľkými výdavkami na zdravie (viac ako 25 %) ako podiel na celkových výdavkoch alebo príjmov domácnosti (v percentách)		CAGR(pokles)	
49.			3.8.2_SH_XPD_EARN10	Podiel obyvateľstva s veľkými výdavkami na zdravie (viac ako 10 %) ako podiel na celkových výdavkoch alebo príjmov domácnosti (v percentách)		CAGR(pokles)	
50.	**3.9**	**3.9.1**	3.9.1_SH_HAP_ASMORT	Vekovo štandardizovaná úmrtnosť spôsobená znečistením ovzdušia v domácnostiach bola v roku 2016 3,0 úmrtí na 100 000 obyvateľov		NA	
51.			3.9.1_SH_AAP_ASMORT	Vekovo štandardizovaná úmrtnosť spôsobená znečistením okolitého ovzdušia bola v roku 2016 31,0 úmrtí na 1 000 obyvateľov		NA	
52.		**3.9.2**	3.9.2_SH_STA_WASH	Úmrtnosť spôsobená nebezpečnou vodou, nebezpečnou sanitáciou a nedostatočnou hygienou bola v roku 2016 0,0 úmrtí na 100 000 obyvateľov		NA	
53.		**3.9.3**	3.9.3_SH_STA_POISN	Úmrtnosť pripisovaná neúmyselným otravám (úmrtia na 100 000 obyvateľov)		CAGR(pokles)	
54.	**3.a**	**3.a.1**	3.a.1_SH_PRV_SMOK	Vekovo štandardizovaná prevalencia súčasného užívania tabaku u osôb vo veku 15 rokov a staršími (v percentách)		CAGR(pokles)	
55.	**3.b**	**3.b.1**	3.b.1_SH_ACS_DTP3	Podiel cieľovej populácie s prístupom k 3 dávkam záškrtu, tetanu a čierneho kašľa (DTP3) (percentá)	95	ON TRACK	
56.			3.b.1_SH_ACS_MCV2	Podiel cieľovej populácie s prístupom k druhej dávke vakcíny obsahujúcej osýpky (MCV2) (percentá)		CAGR(rast)	
57.			3.b.1_SH_ACS_PCV3	Podiel cieľovej populácie s prístupom k tretej dávke pneumokokovej konjugovanej vakcíny (PCV3) (percentá)		CAGR(rast)	
58.	**3.c**	**3.c.1**	3.c.1_SH_MED_DEN	Hustota zdravotníckych pracovníkov: lekári (lekári na 10 000 obyvateľov)		NA	
59.	**4.1**	**4.1.1**	4.1.1_SE_TOT_PRFL	V roku 2019 dosiahlo minimálne základné znalosti v matematike na konci primárneho vzdelávania 71% chlapcov a dievčat		NA	
60.			4.1.1_SE_TOT_PRFL_primar_read	Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v čítaní na konci primárneho vzdelávania (v percentách)	100	CR	
61.			4.1.1_SE_TOT_PRFL_lowsec_mat	Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v matematike na konci nižšieho stredného vzdelávania (v percentách)		CAGR(rast)	
62.			4.1.1_SE_TOT_PRFL_lowsec_read	Podiel detí, ktoré dosiahli minimálne základné znalosti v čítaní na konci nižšieho stredného vzdelávania (v percentách)		CAGR(rast)	

63.	**4.2**	**4.2.2**	4.2.2_SE_PRE_PARTN	Miera účasti na organizovanom vzdelávaní (rok pred oficiálnym vstupným vekom) (v percentách)	100	CR	
64.	**4.3**	**4.3.1**	4.3.1_SE_ADT_EDUCTRN	Miera účasti na formálnom a neformálnom vzdelávaní a príprave (v percentách)		CAGR(rast)	
65.	**4.4**	**4.4.1**	4.4.1_SE_ADT_ACTS_tabproc	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia používať základné aritmetické vzorce v tabuľkovom procesore (v %)		CAGR(rast)	
66.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_copfile	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia kopírovať alebo presunúť súbor alebo priečinok (v %)		CAGR(rast)	
67.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_text	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia používať nástroje na kopírovanie a vkladanie, na duplikovanie alebo presúvanie informácii v rámci dokumentu (v %)		NA	
68.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_email	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia odosielať e-maily s priloženými súbormi (v %)		CAGR(rast)	
69.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_presnt	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia vytvárať elektronické prezentácie pomocou prezentačného softvéru (v %)		CAGR(rast)	
70.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_instal	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia pripojiť a inštalovať nové zariadenia (v %)		NA	
71.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_prog	Podiel mládeže a dospelých, ktorí vedia napísať počítačový program pomocou špecializovaného programovacieho jazyka (v %)		CAGR(rast)	
72.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_config	Vyhľadávanie, preberanie, inštalácia a konfigurácia softvéru (v %)		CAGR(rast)	
73.			4.4.1_SE_ADT_ACTS_trans	Prenos súborov medzi počítačom a inými zariadeniami (v %)		CAGR(rast)	
74.	**4.5**	**4.5.1**	4.5.1_SE_PRE_GPIPARTN_Country profile	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mieru účasti na organizovanom vzdelávaní (jeden rok pred oficiálnym vekom nástupu do základnej školy) bol v roku 2017 1,0	1	NA	
75.			4.5.1_SE_GPI_PART	Upravený index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mieru účasti na formálnom a neformálnom vzdelávaní a príprave (pomer)	1	CR	
76.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_tabproc	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli používať základné aritmetické vzorce v tabuľkovom procesore		ON TRACK	
77.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_copfile	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli kopírovať alebo presunúť súbor alebo priečinok		ON TRACK	
78.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_text	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli používať nástroje na kopírovanie a vkladanie na duplikovanie alebo presúvanie informácií v rámci dokumentu		ON TRACK	
79.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_email	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli odosielať e-maily s priloženými súbormi		ON TRACK	
80.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_presnt	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli vytvárať elektronické prezentácie pomocou prezentačného softvéru		ON TRACK	
81.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_instal	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli pripojiť a inštalovať nové zariadenia		ON TRACK	

82.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_prog	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli napísať počítačový program pomocou špecializovaného programovacieho jazyka		CAGR(rast)	
83.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_config	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli vyhľadávať, preberať, inštalovať a konfigurovať softvér		ON TRACK	
84.			4.5.1_SE_GPI_ICTS_trans	Index rovnosti medzi ženami a mužmi pre mladých/dospelých, ktorí vedeli preniesť súbory medzi počítačom a inými zariadeniami		ON TRACK	
85.			4.5.1_SE_IMP_FPOF	Index parity imigračného statusu pre dosiahnutie aspoň stanovenej úrovne zručností vo funkčných matematických zručnostiach bol v roku 2012 1,0, čo znamená, že 100,0 detí imigrantov na 100 detí neimigrantov dosiahlo túto úroveň	1	NA	
86.			4.5.1_SE_NAP_ACHI_lowsec_mat	Upravený index parity imigračného statusu nižšieho stredného vzdelávania na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v matematike (pomer)	1	CAGR(rast)	
87.			4.5.1_SE_NAP_ACHI_lowsec_read	Upravený index parity imigračného statusu nižšieho stredného vzdelávania na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v čítaní (pomer)	1	CAGR(rast)	
88.			4.5.1_SE_NAP_ACHI_primar_read	Upravený index parity imigračného statusu základného vzdelávania na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v čítaní (pomer)	1	NA	
89.			4.5.1_SE_TOT_GPI_lowsec_mat	Index rovnosti medzi ženami a mužmi rity na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v matematike v nižšom strednom vzdelávaní (pomer)	1	ON TRACK	
90.			4.5.1_SE_TOT_GPI_lowsec_read	Index rovnosti medzi ženami a mužmi na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v čítaní v nižšom sekundárnom vzdelávaní (pomer)	1	ON TRACK	
91.			4.5.1_SE_TOT_GPI_primar_read	Index rovnosti medzi ženami a mužmi na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v čítaní v základnom vzdelávaní (pomer)	1	ON TRACK	
92.			4.5.1_SE_TOT_RUPI_lowsec_mat	Upravený index parity medzi vidiekom a mestom na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v matematike v strednom vzdelávaní (pomer)	1	CAGR(rast)	
93.			4.5.1_SE_TOT_RUPI_lowsec_read	Upravený index parity medzi vidiekom a mestom na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v čítaní v strednom vzdelávaní (pomer)	1	CAGR(rast)	
94.			4.5.1_SE_TOT_RUPI_primar_read	Upravený index parity medzi vidiekom a mestom na dosiahnutie minimálnej úrovne znalosti v čítaní v základnom vzdelávaní (pomer)	1	NA	
95.	**4.6**	**4.6.1**	4.6.1_SE_ADT_FUNS	Podiel obyvateľov vo veku 16 až 65 rokov, ktorí dosiahli aspoň stanovenú úroveň zručností vo funkčnej gramotnosti, bol v roku 2012 88,3 %	100	NA	
96.	**4.a**	**4.a.1**	4.a.1_SE_ACS_CMPTR_lowsec	Podiel škôl s nižším stredným vzdelávaním s prístupom k počítačom na pedagogické účely (v percentách)		ON TRACK	

97.			4.a.1_SE_ACS_CMPTR_primar	Podiel základných škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely (v percentách)		ON TRACK	
98.			4.a.1_SE_ACS_CMPTR_sec	Podiel stredných škôl s prístupom k počítačom na pedagogické účely (v percentách)		ON TRACK	
99.			4.a.1_SE_ACS_CMPTR_uppsec	Podiel škôl s vyšším stredným vzdelávaním s prístupom k počítačom na pedagogické účely (v percentách)		ON TRACK	
100.			4.a.1_SE_ACS_H2O	Podiel základných škôl s prístupom k základnej pitnej vode bol v roku 2016 100,0 %		NA	
101.			4.a.1_SE_ACS_ELECT	Podiel základných škôl s prístupom k elektrickej energii bol v roku 2016 100,0 %		NA	
102.			4.a.1_SE_ACC_HNDWSH	Podiel základných škôl so základnými zariadeniami na umývanie rúk bol v roku 2016 100,0 %		NA	
103.			4.a.1_SE_ACS_INTNT_lowsec	Podiel škôl s nižším stredným vzdelávaním s prístupom na internet na pedagogické účely (v %)		ON TRACK	
104.			4.a.1_SE_ACS_INTNT_primar	Podiel základných škôl s prístupom na internet na pedagogické účely (v %)		ON TRACK	
105.			4.a.1_SE_ACS_INTNT_sec	Podiel stredných škôl s prístupom na internet na pedagogické účely (v %)		ON TRACK	
106.			4.a.1_SE_ACS_INTNT_uppsec	Podiel škôl s vyšším stredným vzdelávaním s prístupom na internet na pedagogické účely (v %)		ON TRACK	
107.			4.a.1_SE_ACS_SANIT	Podiel základných škôl s prístupom k základným hygienickým zariadeniam pre jedno pohlavie bol v roku 2016 100,0 %		NA	
108.			4.a.1_SE_INF_DSBL_lowsec	Podiel škôl s nižším stredným vzdelávaním s prístupom k prispôsobenej infraštruktúre a materiálom pre žiakov so zdravotným postihnutím (v percentách)		CAGR(rast)	
109.			4.a.1_SE_INF_DSBL_primar	Podiel základných škôl s prístupom k prispôsobenej infraštruktúre a materiálom pre žiakov so zdravotným postihnutím (v percentách)		CAGR(rast)	
110.			4.a.1_SE_INF_DSBL_uppsec	Podiel škôl s vyšším stredným vzdelávaním s prístupom k prispôsobenej infraštruktúre a materiálom pre žiakov so zdravotným postihnutím (v percentách)		CAGR(rast)	
111.	**5.5**	**5.5.1**	5.5.1_SG_GEN_PARL	Podiel kresiel obsadených ženami v národných parlamentoch (v percentách)	40	CR	
112.			5.5.1_SG_GEN_LOCGELS	Podiel kresiel žien v deliberatívnych orgánoch miestnej samosprávy (v percentách)	40	CR	
113.		**5.5.2**	5.5.2_IC_GEN_MGTL	Podiel žien na vedúcich pozíciách (v percentách)	40	CR	
114.			5.5.2_IC_GEN_MGTN	Podiel žien na pozíciách vyššieho a stredného manažmentu (v percentách)	40	CR	
115.	**5.a**	**5.a.2**	5.a.2_SG_LGL_LNDFEMOD	Miera, do akej právny rámec (vrátane zvykového práva) zaručuje ženám rovnaké práva na vlastníctvo a/alebo kontrolu pôdy, bola v roku 2019 na úrovni 4,0 bodu na stupnici 1-6	6	NA	
116.	**6.1**	**6.1.1**	6.1.1_SH_H2O_SAFE	Podiel obyvateľstva využívajúceho bezpečne spravované služby v oblasti pitnej vody (percentá)	99,1	CR	
117.	**6.2**	**6.2.1**	6.2.1_SH_SAN_SAFE	Podiel obyvateľstva využívajúceho bezpečne riadené sanitačné služby (v percentách)	99,1	CR	

118.			6.2.1_SH_SAN_DEFECT	V roku 2017 praktizovalo otvorenú defekáciu 0,0 % obyvateľov		NA	
119.	**6.3**	**6.3.1**	6.3.1_EN_WWT_WWDS	Podiel bezpečne vyčistených odpadových vôd z domácností bol v roku 2018 83,5 %	50	NA	
120.	**6.4**	**6.4.1**	6.4.1_ER_H2O_WUEYST_country_data	Účinnosť využívania vody v priemysle (doláre na meter kubický)		CAGR(rast)	
121.			6.4.1_ER_H2O_WUEYST_estmt	Účinnosť využívania vody v priemysle podľa odvetví (doláre na meter kubický)		NA	
122.		**6.4.2**	6.4.2_ER_H2O_STRESS	Odbery sladkej vody ako podiel dostupných zdrojov sladkej vody (úroveň vodného stresu v percentách)		CAGR(pokles)	
123.	**6.5**	**6.5.1**	6.5.1_ER_H2O_IWRMD	Stupeň implementácie integrovaného manažmentu vodných zdrojov (v percentách)	100	NA	
124.		**6.5.2**	6.5.2_EG_TBA_H2CO	Podiel cezhraničných povodí (povodia riek a jazier a vodonosných vrstiev) s operačným usporiadaním spolupráce v oblasti vody (v percentách)	100	NA	
125.			6.5.2_EG_TBA_H2COAQ	Podiel cezhraničných vodonosných vrstiev s operačným usporiadaním spolupráce v oblasti vody (v percentách)	100	NA	
126.			6.5.2_EG_TBA_H2CORL	Podiel cezhraničných povodí riek a jazier s operačným usporiadaním spolupráce v oblasti vody	100	ON TRACK	
127.	**6.6**	**6.6.1**	6.6.1_EN_WBE_PMPR	Rozloha trvalého vodného útvaru ako podiel na celkovej rozlohe územia (v percentách)		CAGR(rast)	
128.	**7.1**	**7.1.1**	7.1.1_EG_ ACS_ ELEC	Podiel obyvateľov s prístupom k elektrickej energii (v percentách)	100	ON TRACK	
129.		**7.1.2**	7.1.2_EG_EGY_CLEAN	V roku 2018 sa 95,0 % obyvateľov spoliehalo predovšetkým na čisté palivá a technológie	100	NA	
130.	**7.2**	**7.2.1**	7.2.1_EG_FEC_RNEW	Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe energie (v percentách)		CAGR(rast)	
131.	**7.3**	**7.3.1**	7.3.1_EG_EGY_PRIM	Úroveň energetickej náročnosti primárnej energie (megajouly na dolár HDP v parite kúpnej sily v roku 2017)	3,99	CR	
132.	**8.1**	**8.1.1**	8.1.1_NY_GDP_PCAP	Ročná miera rastu reálneho HDP na obyvateľa (v percentách)		NA	
133.	**8.2**	**8.2.1**	8.2.1_SL_EMP_PCAP	Ročná miera rastu reálneho HDP na zamestnanú osobu (v percentách)		NA	
134.	**8.5**	**8.5.1**	8.5.1_SL_EMP_EARN	Priemerný hodinový zárobok zamestnancov (v miestnej mene)		CAGR(rast)	
135.		**8.5.2**	8.5.2_SL_TLF_UEM_15+	Miera nezamestnanosti u osôb vo veku 15 rokov a viac (v percentách)	3	CAGR(pokles)	
136.			8.5.2_SL_TLF_UEM_15-24	Miera nezamestnanosti u osôb vo veku 15 až 24 rokov (v percentách)		CAGR(pokles)	
137.			8.5.2_SL_TLF_UEM_24+	Miera nezamestnanosti u osôb vo veku 24 rokov a viac (v percentách)		CAGR(pokles)	
138.			8.5.2_SL_TLF_UEMDIS_total	Miera nezamestnanosti všetkých osôb (v percentách)	0	CAGR(pokles)	
139.			8.5.2_SL_TLF_UEMDIS_disbl	Miera nezamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím (v percentách)		CAGR(pokles)	
140.			8.5.2_SL_TLF_UEMDIS_nodisbl	Miera nezamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím (v percentách)		CAGR(pokles)	

141.	**8.6**	**8.6.1**	8.6.1_SL_TLF_NEET	Podiel mládeže bez vzdelávania, zamestnania alebo odbornej prípravy (v percentách)		CAGR(pokles)	
142.	**8.8**	**8.8.1**	8.8.1_SL_EMP_FTLINJUR_total	Smrteľné pracovné úrazy zamestnancov (na 100 000 zamestnancov)		CAGR(pokles)	
143.		**8.8.2**	8.8.2_SL_LBR_NTLCPL	V roku 2017 bola úroveň dodržiavania pracovných práv (sloboda združovania a kolektívneho vyjednávania) na základe textových zdrojov Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a vnútroštátnych právnych predpisov na úrovni 0,0		NA	
144.	**8.9.**	**8.9.1**	8.9.1_ST_GDP_ZS	Priamy HDP cestovného ruchu ako podiel na celkovom HDP (v percentách)		CAGR(rast)	
145.	**8.10**	**8.10.1**	8.10.1_FB_ATM_TOTL	Počet bankomatov (na 100 000 dospelých)		CAGR(rast)	
146.			8.10.1_FB_CBK_BRCH	Počet pobočiek komerčných bánk (na 100 000 dospelých)		CAGR(rast)	
147.		**8.10.2**	8.10.2_FB_BNK_ACCSS	Podiel dospelých (vo veku 15 rokov a starších) s účtom vo finančnej inštitúcii alebo u poskytovateľa mobilných peňažných služieb (v %)		CAGR(rast)	
148.	**8.a**	**8.a.1**	8.a.1_DC_TOF_TRDCMDL	Celkové oficiálne toky (záväzky) pomoci pre obchod ako darca (v miliónoch dolárov v stálych cenách roku 2019)		CAGR(rast)	
149.			8.a.1_DC_TOF_TRDDBMDL	Celkové oficiálne toky (vyplatenie) pomoci pre obchod ako darca (v miliónoch dolárov stálych cenách v roku 2018)		CAGR(rast)	
150.	**9.1**	**9.1.2**	9.1.2_IS_RDP_FRGVOL	Výkony nákladnej cestnej dopravy v roku 2018 predstavovali 35,6 miliardy tonokilometrov		NA	
151.			9.1.2_ IS_RDP_FRGVOL	Výkony nákladnej železničnej dopravy v roku 2018 predstavovali 86,9 miliardy tonokilometrov		NA	
152.			9.1.2_ IS_RDP_FRGVOL	Výkony nákladnej vnútroštátnej vodnej dopravy v roku 2018 predstavovali 77,8 miliardy tonokilometrov		NA	
153.	**9.2**	**9.2.1**	9.2.1_NV_IND_MANFPC	Pridaná hodnota výroby na obyvateľa (dolárov v stálych cenách v roku 2015)		CAGR(rast)	
154.			9.2.1_NV_IND_MANF	Pridaná hodnota výroby ako podiel na HDP (v percentách)	20,1	CR	
155.		**9.2.2**	9.2.2_SL_TLF_MANF	Podiel zamestnanosti v priemyselnej výrobe na celkovej zamestnanosti (v %)		CAGR(rast)	
156.	**9.3**	**9.3.1**	9.3.1_NV_IND_SSIS	Podiel malých priemyselných odvetví na celkovej pridanej hodnote priemyslu (v percentách)		CAGR(rast)	
157.		**9.3.2**	9.3.2_FC_ACC_SSID	Podiel malých priemyselných podnikov s pôžičkou alebo úverovým rámcom (v percentách)		NA	
158.	**9.4**	**9.4.1**	9.4.1_EN_ATM_CO2	Emisie oxidu uhličitého zo spaľovania palív (v miliónoch ton)		CAGR(pokles)	
159.			9.4.1_EN_ATM_CO2MVA	Emisie oxidu uhličitého na jednotku pridanej hodnoty výroby (kilogramy CO2 na doláre v stálych cenách v roku 2015)		CAGR(pokles)	
160.			9.4.1_EN_ATM_CO2GDP	Emisie oxidu uhličitého na jednotku HDP (kilogramy CO2 na doláre v stálych cenách v roku 2017)		CAGR(pokles)	
161.	**9.5**	**9.5.1**	9.5.1_GB_XPD_RSDV	Podiel výdavkov na výskum a vývoj na HDP (v percentách)	3,1	CR	
162.		**9.5.2**	9.5.2_GB_POP_SCIERD	Výskumní pracovníci (v ekvivalente na plný úväzok) na milión obyvateľov		CAGR(rast)	

163.	**9.b**	**9.b.1**	9.b.1_NV_IND_TECH	Podiel pridanej hodnoty výroby so strednou a vysokou technológiou na celkovej pridanej hodnote (v percentách)		CAGR(rast)	
164.	**9.c**	**9.c.1**	9.c.1_IT_MOB_2GNTWK	Podiel obyvateľstva pokrytého aspoň mobilnou sieťou 2G (v percentách)	98,1	ON TRACK	
165.			9.c.1_IT_MOB_3GNTWK	Podiel obyvateľstva pokrytého aspoň mobilnou sieťou 3G (v percentách)		CAGR(rast)	
166.			9.c.1_IT_MOB_4GNTWK	Podiel obyvateľstva pokrytého aspoň mobilnou sieťou 4G (v percentách)		CAGR(rast)	
167.	**10.1**	**10.1.1**	10.1.1_SI_HEI_TOTL	Ročná miera rastu výdavkov alebo príjmov domácností na obyvateľa bola v roku 2016 -1,0 %		NA	
168.	**10.2**	**10.2.1**	10.2.1_SI_POV_50MI	Podiel ľudí žijúcich pod 50 percentami mediánu príjmu (percentá)		CAGR(pokles)	
169.	**10.4**	**10.4.1**	10.4.1_SL_EMP_GTOTL	Podiel práce na HDP (v percentách)		CAGR(rast)	
170.	**10.5**	**10.5.1**	10.5.1_FI_FSI_FSANL	Zlyhané pôžičky k celkovým hrubým pôžičkám (v percentách)		CAGR(pokles)	
171.			10.5.1_FI_FSI_FSERA	Návratnosť aktív (v percentách)		CAGR(rast)	
172.			10.5.1_FI_FSI_FSKA	Regulačný kapitál k aktívam (v percentách)		CAGR(rast)	
173.			10.5.1_FI_FSI_FSKNL	Zlyhané pôžičky bez opravných položiek na kapitáli (v %)		CAGR(pokles)	
174.			10.5.1_FI_FSI_FSLS	Likvidné aktíva ku krátkodobým záväzkom (v percentách)		CAGR(rast)	
175.	**10.a**	**10.a.1**	10.a.1_TM_TRF_ZERO	Podiel colných položiek uplatňovaných na dovoz s nulovou colnou sadzbou (v percentách)		CAGR(rast)	
176.	**10.b**	**10.b.1**	10.b.1_DC_TRF_TOTDL	Celková pomoc na rozvoj ako darca (v miliónoch dolárov)		CAGR(rast)	
177.	**11.6**	**11.6.2**	11.6.2_EN_ATM_PM25	Priemerné ročné hodnoty jemných prachových častíc s priemerom menším ako 2,5 mikrometra (PM2,5) (mikrogramy na meter kubický)		CAGR(pokles)	
178.	**12.2**	**12.2.2**	12.2.2_EN_MAT_DOMCMPG	Celková domáca spotreba materiálu na jednotku HDP (v kilogramoch na doláre v stálych cenách roku 2010)	0,49	CR	
179.			12.2.2_EN_MAT_DOMCMPC	Celková domáca spotreba materiálu na obyvateľa (v tonách)		CAGR(pokles)	
180.	**12.4**	**12.4.2**	12.4.2_EN_EWT_GENPCAP_Country profile	Vyprodukovaný elektronický odpad na obyvateľa (v kilogramoch)		CAGR(pokles)	
181.			12.4.2_EN_HAZ_PCAP	Vzniknutý nebezpečný odpad na obyvateľa (v kilogramoch)		CAGR(pokles)	
182.	**12.5**	**12.5.1**	12.5.1_EN_EWT_RCYR_Country profile	Miera recyklácie elektronického odpadu bola v roku 2017 45,0 %		NA	
183.			12.5.1_EN_EWT_RCYPCAP_Country profile	Recyklácia elektronického odpadu na obyvateľa (v kilogramoch)		CAGR(rast)	
184.	**12.c**	**12.c.1**	12.c.1_ER_FFS_PRTSPR_Country profile	Podiel dotácií na fosílne palivá pred zdanením (spotreba a výroba) na celkovom HDP bol v roku 2013 0,0 %		NA	
185.	**13.1**	**13.1.2**	13.1.2_SG_DSR_LGRGSR	Skóre prijatia a implementácie národných stratégií znižovania katastrof a rizík bolo v roku 2017 0,4 bodu na stupnici 0-1		NA	
186.	**13.2**	**13.2.2**	13.2.2_EN_ATM_GHGT_AIP	Celkové emisie skleníkových plynov bez LULUCF pre zmluvné strany prílohy I (Milión ton ekvivalentu CO_2)		CAGR(pokles)	
187.	**15.1**	**15.1.1**	15.1.1_AG_LND_FRST	Lesná plocha ako podiel na celkovej rozlohe krajiny (v percentách)		CAGR(rast)	

188.		**15.1.2**	15.1.2_ER_PTD_FRHWTR	Priemerný podiel sladkovodných kľúčových oblastí biodiverzity (KOB), pokrytých chránenými územiami (v percentách)	83,1	ON TRACK	
189.			15.1.2_ER_PTD_TERR	Priemerný podiel suchozemských kľúčových oblastí biodiverzity (KBA) pokrytých chránenými územiami (v percentách)	83,1	ON TRACK	
190.	**15.2**	**15.2.1**	15.2.1_AG_LND_FRSTBIOPHA	Zásoby nadzemnej biomasy v lese (v tonách na hektár)		CAGR(rast)	
191.			15.2.1_AG_LND_FRSTCERT	Lesná plocha v rámci nezávisle overenej schémy certifikácie lesného hospodárstva (v tisícoch hektárov)		CAGR(rast)	
192.			15.2.1_AG_LND_FRSTCHG	Ročná čistá miera zmeny lesnej plochy (v percentách)		CAGR(rast)	
193.			15.2.1_AG_LND_FRSTMGT	Podiel lesnej plochy v rámci dlhodobého plánu starostlivosti (v %)		ON TRACK	
194.			15.2.1_AG_LND_FRSTPRCT	Podiel lesnej plochy v rámci zákonom stanovených chránených území (v %)		CAGR(rast)	
195.	**15.3**	**15.3.1**	15.3.1_AG_LND_DGRD	Podiel degradovanej pôdy na celkovej rozlohe pôdy bol v roku 2015 4,0 %		NA	
196.	**15.4**	**15.4.1**	15.4.1_ER_PTD_MTN	Priemerný podiel horských kľúčových oblastí biodiverzity (KOB) pokrytých chránenými územiami (v percentách)		CAGR(rast)	
197.		**15.4.2**	15.4.2_ER_MTN_GRNCVI	Index pokrytia horských oblastí zelenou vegetáciou		CAGR(rast)	
198.	**15.5**	**15.5.1**	15.5.1_ER_RSK_LST	Index červeného zoznamu bol v roku 2020 na úrovni 1,0	0,81	ON TRACK	
199.	**15.6**	**15.6.1**	15.6.1_ER_CBD_SMTA	Celkový nahlásený počet štandardných dohôd o transfere materiálu (SMTA), ktorými sa do krajiny prenášajú genetické zdroje rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo (dohody)		CAGR(rast)	
200.	**15.b**	**15.b.1**	15.b.1_DC_ODA_BDVDL	Celková oficiálna rozvojová pomoc pre biodiverzitu ako darca (v miliónoch dolárov v stálych cenách v roku 2018)		CAGR(rast)	
201.	**16.1**	**16.1.4**	16.1.4_VC_SNS_WALN	V roku 2013 sa 0,7 % obyvateľov cítilo bezpečne, keď chodili sami po okolí svojho bydliska		NA	
202.	**16.2**	**16.2.2**	16.2.2_VC_HTF_DETV	Zistené obete obchodovania s ľuďmi (osoby)		CAGR(pokles)	
203.	**16.3**	**16.3.2**	16.3.2_VC_PRS_UNSNT	Neodsúdení väzni ako podiel na celkovej väzenskej populácii (v percentách)	14,9	CR	
204.	**16.5**	**16.5.2**	16.5.2_IC_FRM_BRIB	Podiel podnikov, ktoré mali aspoň jednu žiadosť o úplatok predstaviteľom verejnej moci (v percentách)		CAGR(pokles)	
205.	**17.1**	**17.1.1**	17.1.1_GR_G14_GDP	Celkové príjmy verejnej správy (ústredná štátna správa) ako podiel na HDP (v percentách)		CAGR(rast)	
206.		**17.1.2**	17.1.2_GC_GOB_TAXD	Domáci rozpočet financovaný z domácich daní ako podiel na HDP (v percentách)		CAGR(rast)	
207.			17.2.1_DC_ODA_TOTG	Čistá oficiálna rozvojová pomoc (ODA) ako percento HND darcov OECD-DAC (v percentách)		CAGR(rast)	
208.			17.2.1_DC_ODA_TOTL	Čistá oficiálna rozvojová pomoc (ODA) (v miliónoch dolárov v stálych cenách v roku 2019)		CAGR(rast)	
209.	**17.3**	**17.3.1**	17.3.1_GF_FRN_FDI	Prílev priamych zahraničných investícií (v miliónoch dolárov)		CAGR(rast)	
210.		**17.3.2**	17.3.2_BX_TRF_PWKR	Remitencie v dolároch ako podiel na celkovom HDP (v percentách)		CAGR(rast)	

211.	**17.6**	**17.6.1**	17.6.1_IT_NET_BBND_anys	Predplatné pevného širokopásmového internetu (na 100 obyvateľov)		CAGR(rast)	
212.	**17.8**	**17.8.1**	17.8.1_IT_USE_ii99	Používatelia internetu (na 100 obyvateľov)	90,1	CAGR(rast)	

*)

ON TRACK - ak sa dosiahol značný pokrok, nebola potrebná analýza trendu a ako hodnotenie trendu sa priradila úroveň „Značný pokrok / na dobrej ceste".
CAGR(rast) - vykonalo sa hodnotenie indikátora, ktorý by mal v priebehu času **rásť**
CAGR(pokles) - vykonalo sa hodnotenie indikátora, ktorý by mal v priebehu času **klesať**
CR - vykonalo sa hodnotenie indikátora, ktorý mal stanovený explicitný číselný cieľ
NA - nevykonalo sa hodnotenie indikátora pre nedostatok údajov a /alebo krátky časový rad alebo v prípade neaplikovateľnosti

Príloha č. 2 Zoznam indikátorov – vyhodnotenie z údajov z národných zdrojov

Poradové číslo	Čiastkový cieľ	Indikátor	Kód indikátora a jeho názov - SVK	Hodnota v cieľovom roku (2030)	Trend	Celkové hodnotenie
1.	**2.a**	**2.a.1**	G 2.a.1_SVK_1_AG_PRD_ORTIND_ Index orientácie na pôdohospodárstvo pre vládne výdavky (index)		CAGR(pokles)	
2.		**2.a.1**	G 2.a.1_SVK_2_AG_PRD_AGVAS_ Podiel pridanej hodnoty pôdohospodárstva na HDP (v %)		CAGR(rast)	
3.		**2.a.1**	G 2.a.1_SVK_3_AG_XPD_AGSGB_ Podiel pôdohospodárstva na vládnych výdavkoch (v %)		CAGR(pokles)	
4.	**3.3**	**3.3.2**	G 3.3.2_SVK_1_Notifikácia TBC na Slovensku v rokoch 1960 - 2020		CAGR(pokles)	
5.		**3.3.4**	G 3.3.4_SVK_2_(B16) Výskyt vírusovej hepatitídy typu B. Výskyt za 20 rokov	0	CR	
6.	**6.1.1**	**6.1.1**	G 6.1.1_SVK_1_Vývoj v zásobovaní obyvateľstva vodou z verejných vodovodov		CAGR(rast)	
7.	**6.2.1**	**6.2.1**	G 6.2.1_SVK_1_Napojenie obyvateľstva na verejnú kanalizáciu		CAGR(rast)	
8.	**6.3.1**	**6.3.1**	G 6.3.1_SVK_1_Objem odpadových vôd vypúšťaných do povrchových vôd		CAGR(pokles)	
9.	**6.4.2**	**6.4.2**	G 6.4.2_SVK_3_Miera užívania vody		CAGR(pokles)	
10.	**8.8.1**	**8.8.1**	G 8.8.1_SVK_1_Pracovná neschopnosť pre chorobu a úraz		CAGR(pokles)	
11.	**8.9**	**8.9.1**	G 8.9.1_SVK_1_ST_GDP_ZS_Priamy HDP cestovného ruchu ako podiel na celkovom HDP (v percentách)		CAGR(rast)	
12.	**12.4.2**	**12.4.2**	G 12.4.2_SVK_1_WEE_Zozbierané množstvo elektroodpadov z domácností (kg/obyv.)		CAGR(rast)	
13.			G 12.4.2_SVK_2_HW_Vyprodukovaný nebezpečný odpad v SR (tony)		CAGR(pokles)	
14.			G 12.4.2_SVK_3_HW_Vyprodukovaný nebezpečný odpad v SR (kg na obyvateľa)		CAGR(pokles)	
15.			G 12.4.2_SVK_4_HW_GDP_Pomer vyprodukovaného nebezpečného odpadu v SR (kg) k HDP (eur, s.c. 15)		CAGR(pokles)	
16.	**12.5.1**	**12.5.1**	G 12.5.1_SVK_1_LFR_Vývoj miery skládkovania odpadov (%)_komunálny odpad		CAGR(pokles)	
17.			G 12.5.1_SVK_1_LFR_Vývoj miery skládkovania odpadov (%)_odpady bez komunálnych odpadov		CAGR(pokles)	
18.			G 12.5.1_SVK_2_MWRR_SOSR Vývoj miery recyklácie komunálnych odpadov (%)		CAGR(rast)	
19.			G 12.5.1_SVK_3_MWRR_EUROSTAT_Vývoj miery recyklácie komunálnych odpadov (%) Eurostat		CAGR(rast)	
20.			G 12.5.1_SVK_4_SCMW_Vývoj triedeného zberu vybraných zložiek komunálnych odpadov (tony)_kovy		CAGR(rast)	
21.			G 12.5.1_SVK_4_SCMW_Vývoj triedeného zberu vybraných zložiek komunálnych odpadov (tony)_plasty		CAGR(rast)	

22.			G 12.5.1_SVK_5_SCMW_Percentage Vývoj miery triedeného zberu komunálnych odpadov v SR (%)	60	CAGR(rast)	
23.			G 12.5.1_SVK_6_WexMWRR Vývoj miery zhodnocovania odpadov bez komunálnych odpadov (%)		CAGR(rast)	
24.			G 12.5.1_SVK_7_PWRR Vývoj miery recyklácie odpadov z obalov (%)_kovy		CAGR(rast)	
25.			G 12.5.1_SVK_8_BAC_Vývoj zberu použitých batérií a akumulátorov (%)	45	CR	
26.			G 12.5.1_SVK_9_CDW_Vývoj vzniku stavebných odpadov a odpadov z demolácií (tony)	70	CR	
27.	**15.b**	**15.b.1**	G 15.b.1_SVK_1_DC_ODA_BDVDL_Celková oficiálna rozvojová pomoc pre biodiverzitu ako darca (v miliónoch dolárov v stálych cenách v roku 2018)		CAGR(rast)	
28.	**16.3**	**16.3.2**	G 16.3.2_SVK_1_VC_PRS_UNSNT_Neodsúdení väzni ako podiel na celkovej väzenskej populácii (v percentách)	14,9	CR	
29.	**17.2.1**	**17.2.1**	G 17.2.1_SVK_1_Čistá oficiálna pomoc (ODA) SR ako percento HND	0,33	CR	
30.			G 17.2.1_SVK_2_v miliónoch dolárov v stálych cenách roku 2019 (vľavo)_Čistá oficiálna rozvojová pomoc (ODA) SR pre najmenej rozvinuté krajiny (LDCs)		CAGR(rast)	
31.			G 17.2.1_SVK_2_ako percento HND SR (vpravo)_Čistá oficiálna rozvojová pomoc (ODA) SR pre najmenej rozvinuté krajiny (LDCs)		CAGR(rast)	

Príloha č. 3 Zoznam gestorov zodpovedných za vypracovanie čiastkového analytického vstupu k indikátorom OSN a súčinní gestori

Indiká-tor	Gestor	Súčinný gestor	Indiká-tor	Gestor	Súčinný gestor	Indiká-tor	Gestor	Súčinný gestor
1.1.1	MPSVR SR		**4.5.1**	MŠVVŠ SR		**9.5.2**	MŠVVŠ SR	
1.2.1	MPSVR SR		**4.6.1**	MŠVVŠ SR		**9.b.1**	MH SR	
1.3.1	MPSVR SR		**4.a.1**	MŠVVŠ SR		**9.c.1**	MDV SR	
1.4.1	MPSVR SR		**5.5.1**	MPSVR SR	MS SR	**10.1.1**	-	
1.a.2	- *		**5.5.2**	MS SR		**10.2.1**	MPSVR SR	
2.1.1	- *		**5.a.2**	- *		**10.4.1**	MF SR	
2.1.2	- *		**6.1.1**	MŽP SR		**10.5.1**	MF SR	
2.5.1	- *		**6.2.1**	MŽP SR		**10.a.1**	- *	
2.5.2	- *		**6.3.1**	MŽP SR		**10.b.1**	MZVaEZ SR	
2.a.1	MPRV SR		**6.4.1**	MŽP SR		**11.6.2**	MŽP SR	
2.c.1	- *		**6.4.2**	MŽP SR		**12.2.2**	- *	
3.1.1	MZ SR		**6.5.1**	MŽP SR		**12.4.2**	MŽP SR	
3.2.1	MZ SR		**6.5.2**	MŽP SR		**12.5.1**	MŽP SR	
3.2.2	MZ SR		**6.6.1**	MŽP SR		**12.c.1**	MH SR	
3.3.1	MZ SR		**7.1.1**	MH SR		**13.1.2**	MV SR	MŽP SR
3.3.2	MZ SR		**7.1.2**	MH SR		**13.2.2**	MŽP SR	
3.3.4	MZ SR		**7.2.1**	MH SR		**15.1.1**	MPRV SR	
3.3.5	MZ SR		**7.3.1**	MH SR		**15.1.2**	MŽP SR	
3.4.1	MZ SR		**8.1.1**	MF SR		**15.2.1**	MPRV SR	
3.4.2	MZ SR		**8.2.1**	MF SR		**15.3.1**	- *	
3.5.1	MZ SR		**8.5.1**	MPSVR SR		**15.4.1**	MŽP SR	
3.5.2	MZ SR		**8.5.2**	MPSVR SR		**15.4.2**	- *	
3.6.1	MDV SR		**8.6.1**	MŠVVŠ SR	MPSVR SR	**15.5.1**	MŽP SR	
3.7.2	MZ SR		**8.8.1**	- *		**15.6.1**	- *	
3.8.1	MZ SR		**8.8.2**	MPSVR SR		**15.b.1**	MZVaEZ SR	
3.8.2	MZ SR		**8.9.1**	MDV SR		**16.1.4**	- *	
3.9.1	MZ SR		**8.10.1**	MF SR		**16.2.2**	MV SR	
3.9.2	MZ SR		**8.10.2**	MF SR		**16.3.2**	MS SR	
3.9.3	MZ SR		**8.a.1**	MZVEZ SR		**16.5.2**	- *	
3.a.1	MZ SR		**9.1.2**	MDV SR		**17.1.1**	MF SR	
3.b.1	MZ SR		**9.2.1**	- *		**17.1.2**	- *	
3.c.1	MZ SR		**9.2.2**	MPSVR SR		**17.2.1**	MZVaEZ SR	
4.1.1	MŠVVŠ SR		**9.3.1**	MH SR		**17.3.1**	MZVaEZ SR	
4.2.2	MŠVVŠ SR	MPSVR SR	**9.3.2**	MH SR		**17.3.2**	MF SR	
4.3.1	MŠVVŠ SR		**9.4.1**	MŽP SR		**17.6.1**	MDV SR	
4.4.1	MŠVVŠ SR		**9.5.1**	MF SR		**17.8.1**	MDV SR	

Vysvetlivka: * identifikácia gestora v procese

Príloha č. 4 Zoznam skratiek

AgriFi	Agriculture Financing Initiative Spoločné programovanie EÚ v Keni
BRO	Biologicky rozložiteľný odpad
CETIR	Medziparlamentná spolupráca s Albánskom (Slovak Aid)
DRC	The Democratic Republic of Congo Kongo, Konžská republika
ECOSOC	The Economic and Social Council Hospodárska a sociálna rada (OSN)
EÚ	Európska únia
FAO	Food and Agriculture Organisation, Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo
GEM	Global Education Monitoring, Globálne monitorovanie vzdelávania
GT OSN	Generálny tajomník OSN
HND	Hrubý národný dôchodok
HLPE	High Level Panel of Experts on Food and Nutrition Panel expertov na vysokej úrovni pre bezpečnosť potravín a výživu
HLPF	High Level Political Forum – Politické fórum na vysokej úrovni
ICC	The International Criminal Court Medzinárodný súdny dvor
ICRC	The International Committee of the Red Cross Medzinárodný výbor Červeného kríža
IOM	The International Organization for Migration Medzinárodná organizácia pre migráciu (OSN)
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NEET	Not in Employment, Education or Training Nie sú zamestnaní, ani sa nevzdelávajú alebo nezúčastňujú na odbornej príprave
ODA	Official Development Assisstance (OECD), Oficiálna rozvojová pomoc
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj
OSN	Organizácia spojených národov
PBC	Peace building Commitee Komisia OSN pre budovanie mieru
PS Agendy 2030	Pracovná skupina pre Agendu 2030 a Národný investičný plán a NIP
SAMRS	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SAV	Slovenská akadémia vied
SDG	Sustainable Development Goal

	Cieľ udržateľného rozvoja (OSN)
SDGs	Sustainable Development Goals Ciele udržateľného rozvoja (OSN)
SDG4 HLSC	SDG4 High Level Steering Commitee, Riadiaci výbor na vysokej úrovni – Vzdelávanie 2030
SM SR pri OSN v Ženeve	Stála Misia SR pri OSN v Ženeve
SOVVA	Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity
SR	Slovenská republika
SSR	Security Sector Reform Reforma bezpečnostného sektora (problematika UNDOC)
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
UNDOC	The United Nations Office on Drugs and Crime Úrad OSN pre drogy a kriminalitu
UNECE	The United Nations Economic Commission for Europe Hospodárska komisia OSN pre Európu
UNEP	The United Nations Environment Programme Program OSN pre životné prostredie
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
UNFF	The United Nations Forum on Forests Fórum OSN pre lesy
UNHCR	The United Nations High Commissioner for Refugees Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov
UNICEF	The United Nations International Children's Emergency Fund Medzinárodný detský fond OSN pre pomoc v núdzi
VZ OSN	Valné zhromaždenie OSN
WFP	The World Food Programme Svetový potravinový program
WHO	World Health Organization Svetová zdravotnícka organizácia